

प्रस्तावना

१. प्रस्तुत ग्रंथामध्ये शिवकालीन अस्त्रळ पत्रांच्या सारांशाचा संग्रह केला आहे. अभ्यासाच्या सोईसाठी इ.स. १६०२ ही शिवकालाची अंतिम मर्यादा ठरवून तेथपर्यंतची उपलब्ध झालेली शिवाजीसंबंधी मराठी, इंग्रजी, पोर्तुगीज, डच, फारसी, फार्सी व संस्कृत ह्या ७ भाषांतील अस्त्रळ पत्रे व समकालीन उल्लेख यांचा समावेश केला आहे. आदिम मर्यादा तितकी निश्चित न ठरविता, विशेषतः मराठी पत्रांच्या बाबतीत, ती बरीच दिली ठेविली आहे. उपलब्ध असलेल्या जुन्यात जुन्या सर्व शिवचरित्रोपयोगी पत्रांना या ग्रंथात स्थान देण्याचें ठरविल्यामुळे जरी इ.स. १४८८ तीळ लेखाला अवमान मिळाला आहे तथापि तो यद्दच्छाभात आहे, सद्देतुक नाही, हे अभ्यासकांच्या सहज ध्यानांत येईल.

२. भारत इतिहास संशोधक मंडळांतील ग्रंथसंग्रह, इंडिया ऑफिस (लंडन) व हेग मधून मंडळाने पुष्कळ खर्च करून आणविलेले शिवकालीन पत्रांचे उतारे यांचा या ग्रंथासाठी मुख्यतः उपयोग केला आहे. यालेडीज प्रो. पितुलेंकर यांचा पोर्तुगीज ग्रंथ, 'करामीन सलातीन' आदिकरून फारशी ग्रंथ, एरिमासिवा फर्नाटिका चारले संशोधनात्मक ग्रंथ, अशासारख्या ग्रंथांचाहि उपयोग झाला आहे हे पत्रांच्या माग्यावरील संदर्भनिर्देश पाहून सहज लक्षांत येण्यासारखे आहे. या ग्रंथांमून निवडलेले अठे एकंदर २१४० उतारे यांत संग्रहित झाले असून ते ज्या ग्रंथांमून घेतले आहेत त्यांची निर्देशवारी एकत्र दिली आहे त्यावरून या ग्रंथाच्या व्याप्तीची काही फल्पना येईल.

३. शिवकालीन राज्याय, म्हणजे शिवचरित्रोपयोगी विश्ववनीय राज्यय, अत्यंत अल्प आहे अशीच सामान्यतः संशोधकांनी समजूत होती व अजूनहि आहे. फार काला, प्रस्तुत ग्रंथ हातात घेताना येथील मंडळांचीहि तशीच समजूत होती. परंतु आरंभी थोडी अल्प अवजळी करवना, प्रत्यक्ष काम जवळचे हातांमून जाऊ लागले त्याप्रमाणे, अधिक रस होत गेला. आणि शेवटी कवनेच्या सादर अशा हा ग्रंथ वाढून सातसोपन वाढत गेलेली पृष्ठबंधा, पूर्वी कविरलेल्या एका संशोधनेची, तेवज्याच पृष्ठांच्या दोन संज्ञात विभागणी लागत आहे. मात्र शिवचरित्रविषयक विविध प्रसंगांवर या संग्रहातुळे जो काही प्रकाश पडेन त्या योगाने भरात स्थाने रस दिवू लागून अभ्यासकांची जिज्ञास अधिकच वाढणार यांत शंका नाही. तेव्हा इतकी साधने एकत्र करूनहि अजून पुष्कळ

साधने मिळाली पाहिजेत अशी कै. राजवाडे यांनी अगदी पाहिल्याने मारलेली हांक अजूनहि तशीच दूरवर पोचविली पाहिजे अशाच ग्रह या ग्रंथाच्या अभ्यासाने शास्त्रास नवल नाही.

४. हा ग्रंथ अनेकांच्या परिश्रमांचे पळ आहे हे आमार्पूर्वक सांगणे अवश्य आहे. श्री. रंगनाथ दत्तात्रय दाडेकर, एम. ए., यांनी अल्पावधीत जुन्या डच भाषेचा अभ्यास करून त्या भाषेतील उतान्यांचे सार तयार केले. पोर्तुगीज उतान्यांचा सारांश प्रो. पिसुल्लेकर यांनी पाठविला. इंग्रजी उतान्यांचा सारांश श्री. दिनकर विनायक फाळे, एम. ए. यांनी काढला, मराठी पत्रांचा सारांश काढण्याचे काम श्री. शंकर नारायण जोशी व श्री. गणेश दरी यारे या उभयतांनी केले आणि फारसी पत्रांचा मतलब प्रो. भगवद्दयाल घर्मा यांनी दिला.

५. ही सर्व पत्रे कालानुक्रमाने लाविली असल्यामुळे, कोणत्याहि एका प्रसंगादरमिचे उल्लेख एकत्र सांपडणे शक्य झाले नसले तरी, ह्या व्यवस्थेतहि एवप्रकारची सोय झाली आहे हे कोणाचेहि ध्यानांत येईल. कोणत्याहि भाषेतील सर्व प्रसंगांवरचे उल्लेख, आणि तेहि इतिहासासारख्या विषयांतील, सुस्पष्ट लावण्याची एकच पद्धति गृह्यली म्हणजे कालानुक्रमाने केलेली विवेचारी हीच होय झालेल्या दुमत होण्याचे कारण नाही. शिवाय या लेखसंग्रहाला विषय-सूचीहि जोडली असल्यामुळे मुख्य व्यवस्थेवरून कालाचे, व सूचीवरून व्याक्ति व स्थळांचे दिग्दर्शन झाल्याने, कोणताहि ऐतिहासिक प्रसंग अभ्यासकांना हस्तगत होण्यास हे साधन योग्य झाले आहे असेच सर्वांचे मत होईल अशी आशा आहे.

६. एवढ्या अवाढव्य आणि त्वरेने संपवाच्या लागलेल्या प्रयत्नामध्ये काही कालविपर्यास, अनुक्ति, पुनरुक्ति, सारांश-निश्छेद किंवा अन्य काही दोष झाले असण्याचा संभव आहे. भूल करणाऱ्या प्रसंगाचा निर्देश शक्य तोंपर्यंत शुद्धिपत्रात केलाच आहे. इतर लुका कोणाच्या नजरेस आल्यास त्या त्यांनी कृपा करून कळवाव्या.

७. ग्रंथाचे देणगीदार व आगाऊ ग्राहक यांची नावे ग्रंथामध्ये टापली आहेत ती त्यांचे आदेश पिराईने आभारग्रहण करण्याकरिताच आहेत. पण, रप, बरोबरच या ग्रंथाला पूर्वसाहाय्य प्रत्यक्ष ग्राहकांकडून किती कमी झाले आहे ह्याचीहि वृत्पना लक्षा उपकर्त्यांच्या अल्पसंख्येवरून दिसून येईल. अशा परिस्थितीत रायगड-रमारक मेडल्लाच्या समासदांनी ह्या शिवचरित्र-कार्याकरता

अडीच हजारोंची देणगी मंजूर केली नसती तर छपाईपर्यंतच्या कामाची आंखणी व उभारणी करणेच अशक्य झाले असते. पूर्वतपाशी सात्यावरहि छापणे व प्रकाशन ह्या गोष्टीदेखील पुष्कळ खर्चाच्याच आहेत. त्यापैकी प्रस्तुत ग्रंथाच्या प्रथम खंडाला बरीच मोठी देणगी देऊन इंदूरच्या 'महाराष्ट्र ग्रंथोत्तेजक मंडळाने' कांही मार हलका केला त्याबद्दल त्यांचे जाहीर आभार मानले पाहिजेत. त्यांच्या मदतीचे निदर्शक म्हणूनच हे पुस्तक 'होळकर सरकार पुस्तक माले' मध्ये समाविष्ट केले आहे.

८. ह्याशिवाय डॉ. सुरेंद्रनाथ सेन (कलकत्ता), श्री. स. म. दिवेकर (कल्याण), श्री. स. तात्यासाहेब मेहेंदळे, श्री. द. वा. पोतदार, श्री. कृ. वि. आठल्ये (शिपोरी) व फादर हेरास (सेंट सेमिनर कॉलेज) ह्यांनी आपल्या सातगी संप्रदांचा ह्या ग्रंथाचे कामी नित्यार्थ बुद्धीने उपयोग करून दिला ही त्यांची मदत केवळ 'अमूल्य' आहे. इंग्लंडमधून इंग्रजी व हॉलंडमधून डच साधने मिळविण्याच्या कामी वॅ. व्. ग. परांजपे ह्यांनी आपलेपणाने केलेले परिश्रम अत्यंत उपकारक झाले आहेत. आर्यसंस्कृति-मुद्रणालयाचे विद्वान् चालक डॉ. वा. गो. परांजपे आणि त्यांचे सुबुद्ध खिलारी यांच्या उत्साहाने व आस्थेमुळे ह्या ग्रंथाच्या मुद्रणाचे काम इतके निदोष झाले म्हणून आम्हांला त्याकरिता फारशी जिखीर करावी लागली नाही हे सांगणे अवश्य आहे. अशा तऱ्हेने नानाविध प्रकारांनी, आपआपल्या परी, प्रत्येकाने ह्या राष्ट्रीय ग्रंथप्रकाशनाला उत्तम साहाय्य दिल्याबद्दल ह्या सर्वांचे आम्ही अत्यंत आभारी आहो. ह्याशिवायहि कित्येकांचा हातभार कित्येक महत्त्वाचे गोष्टींमध्ये ह्या कामी लागला आहे. परंतु ह्या ग्रंथांची निदोष-पूर्ती हेच त्यांचे समाधान असल्यामुळे तौकिक दृष्ट्या त्यांचे आभार मानणे आम्हांला व त्यांनाहि प्रशस्त यादत नाही.

९. हे पुस्तक व त्रिशत सांघसरिक शिवस्मारक ग्रंथावलींतील इतर पुस्तके यांची योजना करून ती पार पाडणे व एकंदरीत श्री शिवचरित्रकार्यालयाच्या नानाविध कार्यांचा व्याप संभाळणे या कामी नवीन श्री समर्थ विद्यालयाचे श्री. दिनकर घिनारयक फाळे व भा. इ. सं. मंडळांतील श्री. दांफर नारायण जोशी (वाईकर) यांचे अत्यंत साहाय्य झाले हे आमारपूर्वक नमूद केले पाहिजे. या दोन सहकाऱ्यांची जोड दिल्याबद्दल बरीच लमय संस्थांचे शिवचरित्र-कार्यालय अत्यंत आभारी आहे.

पुणे
शिवजी जपती १८५१ }

नरसिंह चिंतामण केळकर
दत्तात्रय विष्णु वापटे

शिव-कालीन-पत्र-सार-संग्रहांत उपयोगांत आणिलेल्या संक्षेपांचा खुलासा

१. एकूण ७१८ पृष्ठांमध्यें, या संग्रहांत सत्याद्वय पुस्तकांचा म्हणजे १८१ गांठांचा (सुमारे पन्नास हजार पृष्ठे) उपयोग करून २३४० लेखांक गारांकरूपानें दिले आहेत. कित्येक लेखांकांत दुबार संदर्भ दर्शविले आहेत. प्रत्येक लेख नजरपुर्वीं दुबार छापले गेले आहेत. मिळून सुमारे २५०० उतारे यांत आले आहेत. इतका मजकूर घाडक्यांत आणना व त्यावरून संदर्भ दर्शविलेला अर्थातच अनेक संक्षेपांचा उपयोग करावा लागला. हे सर्व संक्षेप शिवकालाचा किंवा मराठी शिवायलाचा अभ्यास करणाऱ्यांना म्हणजे यांत उक्ते-सिलेच्या पुस्तकांची व त्यांतल मजकुरांची परिचित असलेल्यांना सहज समजण्यागारचे आहेत. यांतल कित्येक तर बोणालाहि अनायसानेच उलगडतील इतके साधे आहेत. तथापि ते एकत्र करताना सर्वांना मान्य होण्यासारखा विवेक करण्याची अक्षम्यता लक्षांत घेऊन येथे ते सर्वच छापण्याचें ठरविले आहे.

२. विशेष अर्थाने संदर्भसंज्ञांतील ग्रंथनामांची मातावयाची. त्यांचीहि चोटक यादी दिली आहे.

३. संदर्भ संज्ञांची सामान्य योजना सहज लक्षांत येण्यासारखी आहे. त्यांच्या उजव्या बाजूला राक, मिती व सन, तारीख यांचा निर्देश ठरवितो आला तितका संपूर्ण दिला असून डाव्या बाजूला मूळ ग्रंथांतील संदर्भ दिला आहे. कापिणी याच्या ओळीत बहुधा स्थल म्हणजे ग्रंथनाम, लेखांक किंवा पृष्ठांक व दुसऱ्या ओळीत मुळांत असलेला मितिनिर्देश (ज्याच्यावरून उजवीकडील मिती किंवा तारीख काढिली ती) दिला आहे. मूळ मितिनिर्देश राकत किंवा इसवी सनांतच असल्यास तेथे तो संपूर्ण देऊन द्विरुक्ति करण्याऐवजी तेथे केवळ रा. व इ. लिहूनच काम भागविलें आहे. मध्यमागीं लेखांकाचे छाडी कांहीं वर्णन देण्याचा प्रयत्न केला आहे.

४. मितीचें गणित अर्थात् 'सरे जत्री' करून केलें आहे. वच व पोतुं० वाग-दात इ. स. श्री न्यू स्टार्डल वापरलेली असते. तेथें मूळ सारखेंत दहा दिवस बजा करून चालू (ओल्ड स्टार्डल) तारीख मांडली आहे हें उघड दिसून येईल.

५. ह्या संग्रहांत केवळ उपलब्ध साधनांतील पत्रांचा व उल्लेखांचा समावेश करण्याचेंच ध्येय पुढें ठेविल्याप्रमाणें त्यांतल प्रत्येक उल्लेखावरून विचिकित्सा करून संपादनाचें महत्त्वाचें काम करण्यास सवड झालेली नाही. आज आधार म्हणून मानली जाणारी सर्वच साधनें यांत घेतली आहेत. कित्येक तर अन्याया माहितगारीवरूनच घेतली आहेत. सर यदुनाथ सरकार यांनी मूळ फारसीवरून इंग्रजीत भाषांतर केली आहेत किंवा श्री. रियासतकार सरदेसाई यांनी आपल्या रियासतींत छं. रौ ए. सोसायटीतील फारसी हस्तलिखितांची भाषांतरे दिली आहेत; तीं या लेखांच्या पुस्तकांतून उद्धृत करून घेतली आहेत. तात्पर्य, अभ्यासकाला सर्वच पत्रें एकत्र उपलब्ध व्हावीत असा प्रयत्न करून त्यांच्यावर कोणत्याहि विशिष्ट मताचा मार घालण्याची इच्छा

ग्रंथसंदर्भसंक्षेप

घरलेली नाही. या साधनांची छाननी करण्याचे काम झाले पाहिजे यात शंका नाही. परंतु असा तऱ्हेचें संकलन त्याचे आधी झाले पाहिजे होतें तें येथे केले आहे.

१. ग्रंथनामेतर संक्षेपांची स्पष्टता

अ. = अदिलशहा; अधिक महिना.

अखं. ल. = अखंडित लक्ष्मी अलंकृत.

अजर. = अज रस्तखाना म्ह. कचेरीतून

अधिका. = अधिकारी

अष्टाधि. = अष्टाधिकारी

अक्टो. = अक्टोबर

आश्वी. = आश्वीन

आषा. = आषाढ

इ. = इत्यादि; इसवीसन

इा = इस्तकनिल (पासून)

ई. इं. कं. = ईस्ट इंडिया कंपनी

ओ. रटा. = ओश्ड रटार्हेल

क., का = कतवे; कर्पात

कं. = कॅप्टन

क. = कार्तिक

कार., कारकू. = कारकून

खा. = खान; खास

ख्वा. खुद. = खुदखत

खं. = खंड

ग., गण्द. = गम्ह्वेर

गं. = मार्गशीर्ष

शु. म. प. = शुद्धमक्तिपरायण

गो. = गोसावी

गोवळ. = गोवळकोंडे

घ. = माघ

चिट. = चिटणीस

चिर. = चिरंजीव

चे. = चैत्र

ची. = चौकोनी

चीण. = चीणले

छ = चंद्र; (मुसलमानी तारीख)

ज. = जनरल

जखर. = जमादिताखर

जबळ. = जमादितावल

जहा. = जहागिरदार

जाने. = जानेवारी

जु. = जुलूस

ज्ये. = ज्येष्ठ

ट. = टवीर

डिसें. = डिसेंबर

ता.; ता. = तपे; तर्क.; तामायत; तल्लीक
(नकल) ताहा (-कडे)

तगा. = तामायत

ती. स्व. = तीर्थस्वरूप

दा. = दस्तखत; दस्तखत

दि. दिा = दिवाण; दिसत

देा = देखील

देाक = देशलेखक

देाख; देश; देम. = देशमुख

देारी = देशाधिकारी

दे. कु.; देाणी = देशकुलकर्णी

देपा; देाडे = देशपांडे

धर्माधि. = धर्माधिकारी

न., नाा. = नकल; नजीक; नस्त; नाक, नाईक

निा = निसबत

नोव्हें., नोवें. = नोवेंबर

न्यू. = न्यू स्टार्ड

पाा. पर. = परगणे; परवानगी; पाटील;
पाठविले; पाठवाही

परो. = परोपकार मूर्ति

शिवकालीन-पञ्च-सार-संग्रह

पें. = पेंगोडा (होन; ५ गिल्डर्स)
 पाऊ. = पाऊलेक (पायदल)
 पौ. = पौष
 पृ. = पृष्ठ
 पे. = पेशवे
 पैा = पैवस्ती (पोंचव्याची तारीख)
 पोर्तु. = पोर्तुगीज
 प्रो = प्रगणे; प्रांत; प्रमाणे
 प्रति ; प्रतिप.; प्रतिपच्चंद्र = 'प्रतिपच्चंद्र-
 लेखेव बंधिष्णुर्विश्ववंदिता । साहस्रनोः
 शिवस्यैषा मुद्रा मद्राय राजते' शिवाजी
 राजे यांची मुद्रा
 प्रेसि. = प्रेसिडेन्ट
 फ. = फसली सन
 फा. = फाल्गून महिना
 फार; फा. = फारसी
 फेनु. = फेनुवारी
 बा = बदल; बेशमी (नावाचा); बरहुकूम
 (हुकूमप्रमाणे)
 बाबुगा = बरहुकूम सुदसत
 बजा = बजानीब (प्रति, कडे)
 बाद. = बादसहा
 बिया = बितपशील (तपशिलाप्रमाणे)
 बुग = बुदुक (जुने)
 बो = बेदम (नावाने)
 भाद. = भाद्रपद
 भापां. = भाषांतर
 भ्र. = भ्रतार
 म. म. = ममलकत मदारि
 म. श. म. = मलिक शर्क मलिक खंवर
 म; माा = मलिक, (१४५९)
 म. = मारुती; मदारुज

मज. माा; मार = मजकूर
 म. इ. = मसहुरल हजरती
 मम्मु. = मज्जुदार, मुज्जुदार
 मति = 'श्री छिवनरपति हर्षनिधान साम-
 राज मतिमत्प्रधान' (शिवाजी-
 राजांच्या पेशव्यांची मुद्रा.)
 मर्या = मर्यादित विराजते
 मह. = महजर
 महा. = महाजन
 मार्ग. = मार्गशीर्ष
 मि. = मिस्तर
 मिया = मिनहु
 मु. = मुद्रा
 मुग = मुघम; मुदद (पुराणा, जना)
 मुठा = मुठाळीक
 मोक. = मोकदम
 मोझा. = मोझासेदार
 मोर्व. = मोर्वेब (पत्राच्या केवटी समाप्तीच्या
 सुपेची मुद्रा)
 मोहर = मोहरम
 मौ = मौजे
 येग = येकूप
 राा = रावना
 रहर = राबिलाहर
 रम, रमजा = रमजान
 रडल = रबिलाबल
 रा. राा = राजाजी; राहणार
 रु. = रुस्तुमजमा
 हा = हके, हपवे
 रेति. = रेसिडेंट
 टिया = लिहिले
 ले. = लेखांक

ग्रंथसंदर्भसंक्षेप

व. वा = वध पक्ष

वा. = वाटोळा

वि. विजा. = विजापूर

वि. काय. = विठ्ठल कायदेऊ

वे., वेद. = वेदमूर्ति

वै. वैशा. = वैशाख

श. = शके

शि. = शिक्षा

शिला. = शिलालेख

शिव. = 'शिव नरपती हर्षनिधान । महादेव
मतिमत्प्रधान' (शिवाजीराजांच्या
पेशव्यांची मुद्रा)

श. शा. = शुद्ध

भाव, धा. = भावण

श्रीशिव = 'श्रीशिव चरणी तत्पर अयक-
सुत मोरेश्वर.' मोरो त्रिमल विंगळे
यांची मुद्रा.

श्री. = आर्चीन

वा. = आवाढ

शा. सर. = सरकार

स. जो. = सरनीवत

स. सब. = सर सबनिवीत

सप्टे. = सप्टेंबर

सरदे. = सरदेसाई

सो. = साहेब

साम; सामय. = 'श्रीशिवनरपती हर्षनिधान
सामराज मतिमत्प्रधान'

साल शा. = साल शुद्धता

सी. = सीमा (पत्राच्या अखेरीस समाप्ती-
दर्शक असलेली मुद्रा.)

सु. = सुद्ध

सु. प्रे. = सुद्ध प्रेसिडेंट

सुर. = सुरनीस

सा. = सेकीन (राहणार)

सेटि. = सेटिये

सुभा. = सुद्धा

सं. = संमत

ह. = हजार

हवा. = हवालदार

हि. = हिजरी सन

हु. = हुजती

हुदे. = हुदैदार

हुमा. = हुमायून(दयाळू)

हे. = हेन्दी

हे. के. = हेन्दी केन्दी.

२. ग्रंथ-संदर्भ-संक्षेप

श्री. वि. वि.--श्री साम्प्रदायिक विविध विषय, (स. १८१९), सत्काराचें-
जक समा पुळे.

श्री. सं.--श्री साम्प्रदायाची कागदपत्रे, (स. १८१७) स. समा, पुळे.

* अर. हर्षाद--अचतुल हर्षादचा पादशाहनामा. हा व इतर काही ग्रंथांचे संदर्भ

* साधनप्रयोगेतर अद्या प्रयोगरून वेतलेले संदर्भ.

शिबकालीन-पत्र-सार-संग्रह

सर यदुनाथ सरकार यांच्या प्रथांवरून मांडले असून अशा ठिकाणी सर सरकार यांच्या इंग्रजी पुस्तकांचा जोड आधार दिला आहे.

आठव्या सं.—थी. क. वि. आठव्या, बी. ए. (शिपोशी) या व्यासंगी गृहस्थांना खासगी संग्रह.

* आदम. औ.—आदम-इ-अलमगिरी, औरंगजेबाची पत्रे (अब. हनीद पहा.)

§ ऑर्म—Orme Mss, Historical fragments चा कर्ता रॉबर्ट ऑर्म याने अनेक ठिकाणचे उतारे संग्रहित केले ते इंडिया ऑफिसमध्ये ठेविले आहेत. त्यांनी नकलून घेतलेल्या कित्येक कागदांच्या अस्तल प्रती आज उपलब्ध नसल्यामुळे या संग्रहाचे महत्त्व विशेष आहे.

इ. ऐ.—इतिहास आणि ऐतिहासिक, मासिक पुस्तक, स. स. धुळे, अथवा शि. घ., खंड २१.

इ. डॉ.—History of India as told by its Own historians, by Elliot and Dawson, Trubner & Co, London.

इ. वृ.—भारत इ. सं. मंडळांची इतिवृत्त, पुढील आकडा इतिवृत्ताच्या छकाचा आहे.

इ. सं.—इतिहास संग्रह, मासिक, संपादक रा. व. पारसनीस.

ख. गोष्टी—इ. सं. मंडळ जुन्या गोष्टी हे प्रकरण.

इंडियन अँटिक्वरी—Indian Antiquary, a journal of Oriental Research, London.

इ. फॅ.—English Factories in India, by Sir William Foster. Vols. 1-13.

एपि. इंडोमॉस्लेमिका—Epigraphia Indomoeslemica (1907-08)

एपि. कर्ना.—Epigraphia Karnatika, part X(1905), edited by Mr. Rice.

§ओ. कॉ.—Original Correspondence, letters received from India. ई. इ. कंपनी बहिर्दुस्तानातील बखारी यांमधील पत्रव्यवहार.

§ओरि. रिस.—Orientalische Reise-beschreibung, व्हॉल्फार्ड इन्डसेन याने प्रसन्न पाहून लिहिलेली सुरतेच्या लुटाची इकीकत या प्रयान आहे.

✓ का. प्र. इ. साधने—कायस्थप्रभूंच्या इतिहासाची साधने.

कोर्ट मिनिट्स—A calendar of the Court Minutes etc. of the East India Company, 1668-70 ; by E. B. Sains-

§ अशा सुवा बेल्ले इस्तलिखितांचे संग्रह लंडन येथील इंडिया ऑफिसमधील व हेग येथील असून, भा. इ. मं. मंडळ, पुणे या संस्थेने पुष्कळ खर्च करून त्यांनीड शिबचरित्रोपयोगी भागाच्या टाइपसेट् किंवा इस्तलिखित नकळा आणविल्या आहेत.

bury, with Intro. and notes by Sir W. Foster,
O. L. B., Clarendon Press, 1929.

कों. इ. सा.—कोंकणच्या इतिहासार्ची साधनें, श्री. वा. ज. बांबर्डेकर यांनी
'आद्यगोविंद ब्राह्मण' द्वैमासिकान्त प्रसिद्ध केलेलें प्रकरण.

सं.—मराठ्यांच्या इतिहासार्ची साधनें, श्री. वि. का. राजवाडे, संव
८, १५, १६, १७, १८, २० व २१.

गो. इ. सा.—गोमांतकाच्या इतिहासार्ची साधनें, इ. सं. मासिकान्त श्री. गोवे
प्रांतीय सरज्योतिषी यांनी प्रसिद्ध केलेलें प्रकरण (श. १८३५-३६.)

/ चिट.—चिटणीस घराण्याची संक्षिप्त माहिती व सनदा पत्रें (इ. १९१५)
श्री. बालकृष्ण सखाराम कुळकर्णी.

§ डच रेकॉर्ड्स—*Dutch Records, Letters from the East Series.*

डॅन—*The Portuguese in India by Danvers* (London 1884)
Vol. II.

† हाग रजिस्टर—बेटव्हियाच्या डच अधिकाऱ्यांनी पूर्वेकडील कारमाराची रोजनिशी वजा
ठेविलेली नोंद, (इ. १६३६-१६८१) डचमधून जहरीपुरतें मागांतर
करवून घेतलें आहे.

हायरी—*Fort St. George Diary.*

§ डेल्लन—' *A Voyage to the East Indies* ' by Mr. M. D. Dellon.
जर्नेल बॉम्बे. रॉ. ए. सो.—*Journal of the Bombay Branch of the*
Royal Asiatic Society (1917).

झे., जे. व.—मा. इ. सं. मंडळाचें त्रैमासिक, पुढील अंक वर्षाचा आहे.

दि.—दिवेकर संप्रदा, श्री. स. म. दिवेकर यांनी सारलित केलेला इंग्रजी पत्रव्यवहार.
नागरी प्रचारिणी—नागरी प्रचारिणी सभेचें त्रैमासिक.

§ निकोलस—*Voyages de Nicolas de Graaf aux Indes Orientales.*

§ प. रे. ऑ. मॅग्यु. सी. ऑ.—*Public Records Office Mes C. O.*

† पिगुल्लेकर—प्रो. पिगुल्लेकर (गोवा) यांचा संप्रदा, अप्रसिद्ध पोर्तु. कागद.

† पिगुल्ले. शिवा.—प्रो. पिगुल्लेकर यांचें 'शिवाजी' हें पोर्तुगीज पुस्तक.

पेट्रो बी. डे. प्र. वृ.—पेट्रो डीला ड्येल द्या इयालिअन गृहस्थाचें प्रवासवृत्त (इ.
१६२४.)

प्रमात, दिही प०—प्रमात मासिकान्त छापलेला ' दिहीपतीचीं झालेल्या शिवाजी
महाराजांचा पत्रव्यवहार.' यापार्थे छापताना झालेला मित्याचा घोयळा
मंडळाच्या संप्रदातील अजगल कर्मानांच्या नकलांवरून शुद्ध केला आहे.

† इंग्रजीशिवाय अन्य पर—मागेतून घेत झालावरून मागांतर करून घेतलेले उतारे.

शिवकार्लान-पत्र-सार-संग्रह

करा. सलातीन--फरामीन उस सलातीन = सुलतानांची फर्मानें (इ. १९२६),
बशीरउद्दीन अहमद देहलवी, दिल्ली. यांत सुमारे २०० अस्तसल फर्मानें
व कांहींचीं छाया-चित्रे आहेत.

फॅ. रे.—Factory Records, ई. ई. कंपनीच्या बखारींचें कारमार विषयक दसरा
व पत्रव्यवहार. यांत समांचे अहवाल 'कन्सल्टेशन' म्हणून दिले
आहेत. ही फोर्टसेट जॉर्ज, मण्टर्लीपट्टण, मुंबई, राजापूर, सुरत, आणि
धरणगांव अशा स्थलवार गद्यांनी उद्धेखिली आहेत. संकीर्ण म्हणूनहि
याचा एक गट आहे. छांतील प्रकाशितांचा उद्धेख ई. फॅ. असा देऊन
अप्रकाशितांचा फॅ. रे. म्हणून दर्शविले आहे.

फॉरेस्ट होम—Selections from the Letters, Despatches and other
State papers, preserved in the Bombay Secre-
tariat, Home Series, Edited by G. W. Forrest
(Bombay 1887).

फिच. मॅन्सु.—Report on Finch Mss.

फ्रायर—A new account of East India and Persia by Dr. John
Fryer ed. Sir Wm Crooke (Hak. Soc.).

बिजा. आर्कि.—Bijapur and its Architectural remains by Henry
Couzens, (Bombay 1916). यातून कांहीं फर्मानें व घडग्या-
वरील स्मारकलेख घेतले आहेत.

* वि. म्यू. फार. हरत —British Museum, Persian Mss. (Modern
Review).

माटे सज्जनगड —सज्जनगड व समर्थ रामदास, श्री. गो. वि. माटे (१९१८).

* भांदार. कॉमे. व्हॉल.—' Bhandarkar Commemoration Volume '
यातील सर य० सरकारच्या लेखावरून जयसिंगाच्या पत्रांचें माफांतर
करण घेतलें आहे.

मठ. शिला.—मठगांवचा शिलालेख, (श. १८४७, मुंबई.) रा. सा. वा. अ. बांबहेकर.

मास्टर पेपर्स व टायरी—सुरतेच्या लुटीच्या वेळीं सुरतेचें रक्षण करणारा मास्टर याचे
कागदपत्र.

* मॉ. रि.—Modern Review इंग्रजी मासिक; यांतील सर यदुनाथ सरकार याचे
लेखावरून कांहीं फारसी पत्रांची माफातरे केली आहेत.

मो.—यिजापूरच्या आदिलशाही घराण्याचा इतिहास—प्रो. बाळाजी
प्रभाकर मोदक, कोल्हापूर.

ग्रंथ-संदर्भ-संक्षेप

रत्नाकर—रत्नाकर मासिक पुणे. (इ. १९२७).

राम.—रामदास आणि रामदासी, मासिक धुळे. अनुक्रमीक अंकांचा आहे.

रिया., म. रि.—‘मराठी रियासत’, श्री. गो. स. सरदेसाई रियासतकार. यामध्ये काही पत्रे स्वतंत्रपणे प्रसिद्ध झाली असून काही मॉडर्न रिथ्यून्स व लंडन रॉ. ए. सोसायटीतील काराची संग्रहीतून खानी घेतली आहेत. तसा जोड-संदर्भ दिला आहे.

✓ ६. ३—मराठी दस्तूर—दमाल ३ (इ. १९२८), श्री. लक्ष्मण विनायक भावे ठाणे
 * लं. रॉ. ए. सो. फारसी—London Royal Asiatic Society, Persian Mes., रियासतकारांनी दिलेली भाषांतरे.

५ लेटर बुक—East India Company's Letter Books.

व., वत. पत्रे—वतनपत्रे (इ. १९०९ पुणे), संपादक रा. व. वाडव श्री. पारसनीस.

शि. घ.—शिचकाळीन घराणी. (इ. ऐ. खं. २१)

शि. प्र., प्रदीप—शिवचरित्रप्रदीप (ख. १८४० पुणे), संपादक श्री. द. वि. आपटे व श्री. म. म. दिनेकर.

स.—सतदापत्रे—(इ. १९१३), संपादक—श्री. पुनवसुतम विश्राम भावजी व रा. व. द. व. पारसनीस.

सर.—सरदेसाई घराण्याचा इतिहास, भा. २, श्री. गो. स. सरदेसाई, (कोल्हापूर.)

सर. श्री.—‘History of Aurangzeb’ by Prof. Jadunath Sarkar.

सर. मदीर—सरस्वतीमंदिर, मासिक.

सा.—शिघचरित्रसाहित्य खं. १ व २ (पुणे ख. १८४८ व १८५१) भा. इ. सं. मंडळ, स्वीयमाला.

साधन चिकित्सा—ले. बाबुदेव छाताणम बेदे, (इ. १९२८) भा. इ. स. मं. पुरातन यणमाला, अनु. ७.

सा. इ. पा.—सावंतवाडी संस्थानचा इतिहास, (इ. १९११), श्री. वि. पु. पिळकर, पुरतकाचे परिशिष्ट.

सं.—भा. इ. सं. मंडळीची संमेलनपुस्तें, अंक वृत्तांच्या अनुक्रमाचा आहे.

रो.—डॉ. गुरेन्द्रनाथसेन यांनी विलापतस्तुत स्वतः पाहून नकदून आणलेला संग्रह. त्याचे पुस्तक मंडळसमक्षीत ठेविले आहे.

* सेन-गोवा—A preliminary Report on the Historical Records at Goa, by Dr. S. N. Sen, (1925, Calcutta Uni. Press.)

से. १. ४८—Catalogue of the Secretariat Records, Bombay, 1630-1760 (Bby 1887).

शिवकालीन-यज्ञ-सार-संग्रह

- * हाप्त अंशमान—जयसिंगाचौ पौ, सर यदु. राधारण्या डेसावसन.
 हि (रे) रास सं.—सेंट सेविअर कॉलेजचे विद्वान ग्रीसर फादर दिसस यांच्या
 संमदांतील अत्रकथित कागद.
 हिस्ट्री-मिसेलनी—*Historical Miscellany*, (1928 Poona), B. I. S.
 Mandala Sweeney Mala No. 31.
 हि. रे. क.—Indian Historical Records Commission, Proceedings
 of meetings. अनुक्रमिक अहवालाचा आहे.
 ई हेग संग्रह—Archives of the East India (Dutch) Company,
 letters and papers received from India, year 1661
 Colonial archive No. 1123). हेगहून आजविभले मूळ दव
 उतारे.

शुद्धिपत्र

पृष्ठ	ओळ	अशुद्ध	शुद्ध
८	२	धोनस्केड	दरोज स्केड
९	२१	हक मालोजी	हक मारहम मालोजी
२०	२१	सा. ले. १४	सा. ले. ११
२३	१२	तिचा	तिषा
२५	१८	सु.	हि.
४२	२३	फारसी शिलालेख	उल्लेख
५९	२	इ. फॅ. मा. २	इ. फॅ. भा. ३
"	२०	वा	वा
६२	१४	वि. पृ. १७५	विज्ञा. आर्कि. पृ. १७५
६७	२०	९३	१३
७०	१६	ले.	पृ.
८४	८	येथे	थल
९०	१	१५५३	१५५८
९१	१	१५५२	१५५८
१०४	२२	पर.	मीजे

शुद्धिपत्र

पृष्ठ	ओळ	अशुद्ध	शुद्ध
१०६	११	श. १५६५	श. १५४६
"	१२	इ. स. १६४३	इ. १६२४
११०	२१	सा. ले. २३९	सा. ले. २३९ पृ. २४०
१२३	२५	सुपे खुप	सुपे खुर्द
१२४	४	मान	समान
"	१३	मार्गशीर्ष	कार्तिक
"	१४	नोवेंबर ३०	आक्टोबर ३१
१३२	१९	(६१६)	(६१६=४८५ अ)
१३४	५	पदाजी	दादानी
१५९	३	एमील ३	एमील २३
"	३	फेब्रु. १४	फेब्रु. २४
१६३	२५	मार्च २७	फेब्रु. २७
१७२	७	ले.	ले. ७
"	१९	इ. फॅ. १२	इ. फॅ. १०
१७४	१२	कार्तिक शु. ४	कार्तिक य. १२
"	१३	आक्टो. ९	नोवेंबर १
१७६	३३	पुष्कळ	काहीं
१७९	९	येथें आल्यावर	गळयतें येथें आल्यावर
"	१३.	राजापुराहून पन्हाळ्याकडे	पन्हाळ्याकडे
१८७	५	१५	१२
१८८	२८	खा(श)मीर	शहामीर
१९४	१५	योड्याच दिवसांत	योड्याच वेळांत.
२२७	९	वी ओळ अशी वाचणें—	आटायडे नांवाचा पोर्तु. चा अधिकारी उत्तरेकडे नेमला गेला तेव्हां त्याच्या हार्ती दिलेल्या हुकूम—
२३४	११	जुलै	जून
२५७	२	त्यानें	त्यानें उध्वस्त
२६७	१५	जकाती अशाबद्दल	हा दोन शब्दामध्ये १६ व्या ओळीतील इंग्रजी मज. घेणें.
"	१६	counting	counting
२७८	३०	भा.	भा. ३ अं. २

विपक्वा. पीन-पत्र-पराट-संमद

३१८	१	हं. वं. २२	हं. वं. १९
२४	शोण	मापद	पद
३५२	१	गु. ११७०	गु. १०७०
३५९	३१	गा. ३८	वां. १८
४५८	३०	१००२५	१०००
४६४	१५	गुहर्-गुगल	गुगल-गुहर्
५१२	१	शं. पु.	शं. २ पु.
"	१०	छ. छ.	छी. छं.
५५१	११	१६७६	१६७४
५८१	५७	विपार्जिते	विपार्जिते
६०७	७	वी. वि.	वि. वि.
६८८	२२	गा. १८८	गा. १०८
७१३	१३	१६७६	१६७४

श्री

— शिवकालीन-पत्र-सार-संग्रह —

सा. ले. १७७ } (१) { घ. १४८८ कार्तिक व. ११
 सु. १६७ खर २५ } शुद्धत का. मु. व मज. { इ. १५६६ नोवें. १०

अजर. महाल हजरती मिया स्याहा मुन्हानसोहेव बा सनद मोकरम खास
 ता हुदेदारानी व मोकदमानी का कोतूर ता जुनर बिदानद

बा। केशव चइतन महानभाव यासि इनाम बा रोखा बाबा बंदे बितेरीस
 २५ रबिलाखर विनाम बिरसो पंडित व कृष्णजी केशव चइतन मानभाव जुला येक
 बाबर इनाम दिला. मठानजीक मसाहली करन बाबर महसुलेमी हुवाला कीजे.

सा. ले. १७८ } (२) { घ. १५०१ बैशाख वष ३
 सु. १८० खल १६ } शुद्धत का. मु. व मज. { इ. १५७९ मे १३

अज महाल यर्ष खासा हजरती दिवाण आला

ता महमद मियाजी ठाणदार व हुदेदारानि व मोकदमानि को कोतूर सा जुनर
 मानुम दानद नरसिंहमत विन बिस्वनाथमत व केशवमत बिब नरसिंहमत विषायी
 केशव चैतन्य मानभाव यास ता सन रुवा (इ. १४९८) चालिले आहे तेते एक बाबर
 जमीन इनाम पातविणे.

को. इ. सा. ले. ८० } (३) { घ. १५०४
 सु. ९८३ } यादी { इ. १५८२

तेराज बोंबल (१) तेनाती (प्रा) कुजळचे देसाई, मतफरी इ. या नेनशुबाविययी.

को. इ. सा. } (४) { घ. १५०६
 ले. ८१ } यादी { इ. १५८४ (१)

तवे पेकने महाल राव असादी इ० व त्या गोबोटील लोक आणि देव बाची
 यादी.

सा. ले. १७९ } (५) { घ. १५११ मार्ग. शु. १५
गु. १९० सहर १२ } खुर्दखत घा. मु. व मज. { घ. १५८९ डिसें. ११

अजर. जमालखान

बजानेबू हुदेदारानी व मोकदमानी फां उतोर सा जुगर

नरसिंहभट विन विश्वनाथभट आणि केशवभट विन नरसिंहभट विपार्थी केशवचैतन्य मानमाऊ यांची इनाम जमीन चावर १ ता सन तिसा (घ. १५१०) यांकडे होती. सन तिसामधें संख फरीदखान दस्तुमखानास मुकासा जाला होना. त्याची हुजती घेणें तब लफ्कर गैधती नगरासी आलें तब त्याचा मुकासा बरतर्फ होऊन साहेबास मुकासा जाहाला खुर्दखत होये. तरी त्याची जमीन खाजकडे चालविणे. दस्तुमखान याचे खुर्द यताचा उजूर न कीजे.

गो. इ. सा. ले. २५ } (६) { घ. १५११ पीन व. २
गु. १९० रबल १५ दि. १९८ } फर्मान { घ. १५१० जाने. १२

फर्मान हुमा०

बजा० खान अजम बहादुरखान नायब नौबत व कारकून मामले गोवा

नारायण जोसी यास राजोईसीची मिरास ७५ होन, दरमहा २ होन मुशाहिरा, गावगशाप्या बमुलातून १२ होन व जकानीतून १०१ होन देण्याचा रिवाज आहे. तरी ते दंत जावे. परवानगी दिलावरखान बजीर (फर्मानाचें मापोतर)

खं. १५ ले. ३६६ } (७) { घ. १५१४ मार्ग. शु. ९
गु. १९३ रबल ७ } खुर्दखत घा. मु. व मज. { घ. १५९२ डिसें. २

अजर. कराहादखान— कारकुनानी व देशमुखानी प्रा पुणे

रामेस्वरभट विन नारायणभट धर्माधिकरणी सो आरबी-मुदगल यास दर मौजे वडगाऊ जमीन पोलीन रुके १२ देा कुलवाब इनाम आहे. ता खा दस्तुरखा चालिले आहे हली परगणे मजकूर साहेबास मुकासा अर्जांनी जाला खुर्दखत होये. तर रामेस्वरभट यास सदरहू इनाम तसरफाती करू हुमाला कीजे.

त्रै. व. ७ घृ. ४९ } (८) { घ. १५१४
गु. १९३ } खुर्दखत घा. मु. व मज. { घ. १५९२

अज दिवाण

बजानेबू कारकुनान परगणे पुना व हुदेदारान व मौजे राजुरी परगणे मजकूर जमीन चावर २ देखील कडबा बाा अमानत दर बाबत अत जोसी विन गोविंद

जोसी यांजपामी (हुजती) होती ते शुभ जाली तरी जमोन चावर २ सन ता इहिदे तिसेन (श. १५१२) चाळत असेली तेनेप्रमाणे चालविजे.

क्रि. इ. सा. ८२ }
फ. १०८४ }

(९)
कौलनामा

{ श. १५१६
{ इ. १५१५

मलिक अलीशान मलिकनरीक चल्मुल्काशी ठळकौकण
बालंभट हरभट विन लखंभट मौजे मारखोल पा कुडाळ
देसाई पा मजकूर याचे अर्जाचा विचार करून कुलकर्णीगेरीची मिरास त्याला

दिला आहे.

य. सं. पु. ८८ }
सु. ९९७ }

(१०)

सुर्देसत प्रारंभी २ फा. मु. य सीमा

{ श. १५१८
{ इ. १५१६

अजर. राजेशी मालोजी राजे

हुदैदरानी व मोकदम कसबे पेढीगाऊ

आकांवा गोसावी विन गोदोवा गोसावी बडवे पुशरी श्रीविठलदेऊ फा मा मालूम
केले जे 'आपणांस इक इनाम बदल सदकोबाची जमीन चावर १० प्रत व.वाजी विखलठाणा
, नामाजी विखलठाणा दो इक ता सन तीन चालिले आहे. सन खीतामधें
घणगोडी (निबाळकर) याचा पुंढावामधे आपल्या कदीम हुजती गेल आहेती साहेबी
इनाम चालवाविया सुर्देसत हांय.' चालिले असेली प्रमाणे चालवीजे.

सं. १५ ले. २६७ }
सु. ९९८ अत्रल २५ }

(११)

सुर्देसत फा. वा. सीमा

{ श. १५१९ मार्ग व. ११
{ इ. १५१७ डिसे. २४

अज. रा. चायाली भोस्तले

कारून व मोकदम कसबे पेढीगाऊ पा पाडेपेढीगाऊ.

दरवज इनाम बदल धर्माळऊ रामेश्वरभट विन नाथपणभट, वितामनीभट विन
व.ळंभट सो आरबी मुद्गळ....जमीन चावर ११ दिग्रील इक दिघले अमे.

इ. पू. २४ पू. १ }
सं. १५१६ }

(१२)

{ श. १५२१ ज्येष्ठ ग. १२
{ इ. १५१९ मे २७

श्रीमहादीक्षम वांर (पुधार) इंग्रजांनी अष्टकृपा हा गाव इनाम दिला आहे.

प. सं. पृ. ९० } (१३) { श. १५२१ मार्ग. व. ७
सु. १००० जवळ २१ } सुदखत फा. मु. { इ. १५९९ नोवें. २९

अज. रा. परसोजी राजे— हुंदेदारानी कसवे पेडगी

देवस्याने विठोजी व नरसीह जे असतील तेथील दीपवाते व विठोजीचा मक्त अकोबा गोसावी त्याची अडसेरी चालवीजे व दीपवातीस तेल दरोज ८०४ (टांक) देत जाईजे.

पै. व. ५ पृ. २३ } (१४) { श. १५२१
सु. १००० } शिलालेख { इ. १५९९

दरजमाने हजरती बुद्धन निजमस्या वाट साळवड लावि व नाचणगाड

सा. ले. ३४० } (१५) { श. १५२२
सु. १००१ } निवाडपत्र व आज्ञापन मराठी सु. { इ. १६००

कान्हेजी राजे प्रमानवलीकर

रा. दामोदर, रावो व पनो पाप्ये गोलवलीकर कौ संगमेश्वर

तुम्ही आम्हापासी विदित केले, आपले वतन ज्योतीप व धर्माधिरण व देशो-पाप्येपण अह्ताधिकार अज मीजे देवघर तपे तुज्जारपूर तहद मीजे देवघर मामले हमजा-बाद व मीजे सिरबाव चालिले. यामप्ये का संगमेश्वर येथील ज्योतीप व ग्रामोपाध्येपण सरदेशमुखाचे घर सैरीजकरून जोशी का मजकूर यांचे चालत असे. वे. विस्वनाथमठ व हरी-मठ व वासुदेवमठ राजपुरोहीत यांनी शृंगारपुरी व तर्फे संगमेश्वर येथे कारकून चाकरमाने यांचेये आमचे उपाध्यायपणाचे मानाविसी जोरावारीने कलह आरंभिला आहे.... अद्यास आपण राजे धर्मपरायेण असता वृत्तीलोप होतो हा धर्म नव्हे. (जमलेले मळे, शिष्ट व खोत मंडळींचीं नांविं) यापासी हुकीकत मनास आणता व तुम्हाजवळील सत्येस्वर, विद्या-नगरचे रामराजे याचे ताम्रपट्टे, कागदपत्र, विजापुरचे फर्मान व आमचे वडील यांचीं खुदखतें पाहता वतन तुमचे चालत आले आहे. देवरुखे बोलिले जे आमच्या घरी आनुष्ठान करून अन्यत्र भोजनास जातात; घरी स्वयंपाक करून मोजन करीत नाहीत; याकरता आम्ही खेदी. परंतु ते प्रमाण नाही. वतन गोलवळकर उपाध्ये याचे खरे चालत आले आहे. तरी वंशपरंपरा उपभोग करून सुखे असिजे.

खं. २० ले. ६४ } (१६) { श. १५२३ आषाढ शु॥ ९
श. } मान्यता पत्र { इ. १६०१ जून २८

नरसिमहास (चित्राव) नरा + + यी लेहून दिले की आमचा बाप एकनाथमठे तुमचा बाप रंगमठ यास पसरणीच्या इनामपैकी विचे १५ दिन्हे आहे. ते आपणहि दिन्हे.

सं. १५ ले. ४३० }
श.

(१७)
महजर

{ स. १५२३ मार्ग. शु. १३
इ. १६०१ नोवें. २७

मुद्रालयट पुढे व समस्त माझीणी समापन केले जे वडीयाचे उत्पन्न इतके बहु-
साचे. याउपरी आम्ही वडी म्हुटिले हे सदरहू सकलहि आपले. याउपरी समा केले.
यांचया माधियावरी देवाचा पाळा घालुनू पावू नये तेरया आणा घालुनू पुसिलेया उपरी
ते बोलिले जे सकल कर्म म्हुडीयाची.

स. १८ ले. २ अ. }
मु. १००३ मोहर २ }

(१८)
सुर्दे सत

{ स. १५२४ आपा. शु. ३
इ. १६०२ जून १२

अजर. हेवतखान —

कारकुनानि पाा पुण्हे

बो तानाजी राम देसकुलकर्णी पाा मार (यांव) जमीन एक चावर दासवाद
मांजे परवती दो हक दिले आहे.

स. पृ. ९ ले. ४ }
स. १००५ मोहर ८ }

(१९)
सुर्देखत

{ स. १५२६ च्येष्ठ शु. १०
इ. १६०४ मे. २७

अजर. मलिकचक मलिक अंबर

कारकुनानि व मुगलिकानि मोकाझी व मोकदम को ओनूर मो पुने

(ले. ५ प्रमाणे नरसिंहगड चेतन्य इ.) यांचा इनाम को सजकुरी घालिला

आहे. दली को मार साहेबास अर्जांनी आले. सुर्देखत होये. तरी चालवीजे.

साव. पृ. २४ }
श.

(२०)
श. मु.

{ स. १५२६ आपा. शु. १०
इ. १६०४ जून २६

मलिक तरीफन मलिक राजी

हारा देवांचे देउली वसिलो श्रीमंत तथा ग्रामे मलिके ग्रामपुरम विा (शापुदे

नावे २० अमून झाघाली कानडी-मराठी सद्या आहेत).

स. २० ले. २३५ }
स. १००५ रयल १९ }

(२१)
सुर्देखत फा. ४ मु. व मज.

{ स. १५२६ भावन व. ५
इ. १६०४ आषाढ ५

अज दिवाण पाा पुणे— मोकदम

मुद्रालयट विन कृष्णगट मगत मोरया मोकाय मोरेस्तर यांन मोरेस्तर येथे जमीन
इनाम चावर नीम होती. हाटी सुर्देखत घेवे तरी पुंरा करिता मागीळ मोपयज मेले.
तरी हुंवाळा कीजे.

खं. २० ले. ६५ } (२२) { श. १५२६ श्रावण व १३
मु. १००५ रविवल २७ } सुर्दखत फा. वा. { इ. १६०४ आगष्ट १३

अजर. हवतरान — आतामलिक नैब गैदार व कारकू. पाा पाई

नाम चावर जर्मान दर सवाद मौजे मालगाऊ बदल इनाम को अबदुल चरम-
कोर (यास) दिव्हे असे दुंबाला फीजे.

खं. २० ले. २२६ } (२३) { श. १५२६ श्रावण व. ३०
मु. १००५ रव २९ } सुर्दखत फा मु. { इ. १६०४ आगष्ट २५

अजर हवतरान— कारकुन पाा पुणे

इनाम जर्मान चावर ॥ मल्हारमट विन कुन्पमट यास पूजापासून आहे ती
चालविणे.

सा. ले. २८७ } (२४) { श. १५२७ श्रावण शु. १
मु. १००६ सफर २९ } सुर्दखत फा. ८ मु. व सी. { इ. १६०५ जुलै ७

अजर. मलिक शर्क मलिक अंबर

कारकुन मामले गुलशनाबाद (नाशीक)

बालमट विन महादमट जोसी साकिन को नाशीक. आपगासी को मारी ठेल,
सबजी, हरदाफे मीट इनाम आहे. कागद गूम जाळे. हाली परगणे मजकूर साहे-
यासी अर्जानी जाले सुर्दखत होय. दिव्हे असे.

स. पु. १० ले. ५ } (२५) { श. १५२७ कार्तिक शु. १२
मु. १००६ जखर १० } सुर्दखत { इ. १६०५ आक्टो. १३

अजर. मलिक शर्क मलिक अंबर

कारकुन, दोख, हुदेदार, मोकासी को पेडगाऊ पाा पाडेपेडगाऊ.

असावा विन गोदावा गोसावी बडवे पुजारी श्रीविठ्ठल को मजकूर यास इनाम
चावर १ का मारी वजिरानी चालविले आहे हाली परगणे मार साहेबासी
अर्जानी जाले. सुर्दखत होये. चालवीजे

खं. १५ ले. ३६८ } (२६) { श. १५२८ श्रावण शु. ४
मु. १००७ रखर २ } सुर्दखत फा. मु. सी. व मज. { इ. १६०६ जुलै २८

(१)— कारकुन मामले अहमदाबाद व बाजेमहाल संमत जादराबाद

मालोजी व धिलोजी सरगुन्हो यासी गुन्होयलयास मुकासा
दिघले असे. यल बा मजरे गोंदगी बसवे महमदापुह.

सं. १५ ले. ३६९ } (२७) } श. १५२८ श्रावण शु. ४
स. १००७ खर २ } सुंदरत फा. वि. मर्यादा } इ. १६०६ जुलै २८

(१) — कारकून दौलताबाद

मालोजी व विटोजी भोसले सरगुन्होयाती यास मौजे कोरले परगणे खांडाले मुकासा दिघले असे.

सं. १५ ले. ३७० } (२८) } श. १५२८ श्रावण शु. ४
स. १००७ खर २ } सुंदरत फा. मु. सी. व मज } इ. १६०६ जुलै २८

(१) — कारकून रामत दौलताबाद परगणे कनरड

मालोजी व विटोजी भोसले सरगुन्होयाती यास दरवज मुकासा परगणे कनरड दो किले व मुकासा नफती व जातगौ व घाकडी दिला असे.

सं. १५ ले. ३७१ } (२९) } श. १५२८ श्रावण वष ३
स. १००७ खर १५ } सुंदरत वि. ८ कौनी } इ. १६०६ आगष्ट १०

मलिकसर्क मलिकअंबर

कारकून महाडोमहालीचे

मालोजी व विटोजी भोसले यास पळूर, देन्दाडी, व कनरड हे तीन परगणे दो जातेगाव आणि लासूर आधारखल, पोरले पिंपळ-पाडी, गोडगौ ही गावे बावा महाडोमहाली दुवाला कीजे

इ. ए. ले. ३६३ } (३०) } श. १५२८ माघ शु. ५
स. १००७ जयल ४ } सुंदरत-फा. मुझ व सी. } इ. १६०६ आगष्ट २८

अजर. मलिकसर्क मलिकअंबर

कारकुनानी व देशमुझानी व हुंददासनी व मोकासाचे मुतालीक पा संगमनेर शिवदासमत व फालेस्वरमत विन कृष्णमत सो नेवासे मालुम केले 'आपणास जमीन दोन चावर इनाम आहे. बाग ह्या चांदचिची व वजिरानी. भोगलाचे फित-रतीमध्ये कागद गुम जाले. सुंदरत हांणे.' चातकीजे.

सं. २० ले. २५४ } (३१) } श. १५२८ पीप व. १
स. १००७ रम १५ } सुंदरत फा. सी. } इ. १६०७ जाने. ४

अजर. सास

हुंददार व सोत व मोर० बौ पुपतवि पा संगमनेर बांधी

बाग मानिक जोसी विन रतन जोसी सा कचवे मार. मालुम केले जे 'आपणासी

कसबे मारचे जकातीपैकी घोनस्केड ६ इनाम बुन्हानस्या व वजीर व मुकासाई यांचे फर्मानाप्रमाणे ताा सीत अलक चालिले आहे. ते (फर्माने) मोगलाचे फितचे-यामध्ये गूम जाले. त्यापैकी ममलकत मलिकअंबर मोगवठा आहे.' तरी पूर्वीप्रो इनाम चालवणे.

आठव्ये संमद २ } (३२) { श. १५२८ पीप व. ३०
सु. १००७ (?) रम २८ } अस्पष्ट मुद्रा' { इ. १६०७ जाने. १७

अज दिवाण ठाणे पाा आठपाडी - मोकदमानी मौजे पिंपरी मुद्द पा मजकूर. मौजे मार बरी बाकी रा। ३० तीस ते पेंसजी वराता दिव्हा होत्या त्यास ते मना करून हाली देसमुख देसपाडे यास देविले आहेती आदा करून पावलेचे कवज घेणे (ठे)पेप्रा मजरा आस जाणीजे रा छ २८ रमजान सदरहू छेत्रपती द्या १५ व लिगापा होत्या १० व खड ना ३ व हरी राम २ येवून तीस मना केले आस जाणा (अस्पष्ट सीमा)

श्रै. व. २ घृ. १३१ } (३३) { श. १५२८ माघ शु. १४
सु. १००७ सवाल १२ } हुकूमनामा द्या. मुद्रा ५ व मज. { इ. १६०७ जाने. ३१

अज दिवाण खास

कारकुन व देसाई, अधिकारी मामले मूर्तजावाद ऊर्फ चेऊल.

कोळी दादर व कोळी चुनाडू यानी माळूम केले. 'आपणियासी वेठवेगारी माफ करदू तीवदल कीरे सीरमारी मळता घेत असेती. आणि बेगारीचे तसवीम देताती. या-करितां जरीवा [खराब] जाला आहे. याचरी फिरंगियाची फितरती जाल्ली. येणेकरतां जरीवा मुसलम खराब जाले. कीरे सीरमारी दिघली न बचे. तरी आपणासी माफ करणे. वेठवेगार चालवीत जाऊ.' यावर हुकूम कीरे सीरमारीचा मत्ता घेत जाणे, 'रहीसाची वानगी आपणावरी नाहीं. रहीस तसवीस देऊन वानगी घेतो घेऊ नेदणे.' 'कोळी आपणामये झगडा करितात. त्यासी टात्रीलनाल माफ करणें.' 'निपुत्रिक व सीनलकी व वन्हाळटफा व बोछाटफा आपणासी माफ आहे.' यावर हुकूम पूर्वीप्रो चालवणे. 'अष्टागराचे कोळी खुटे दरियामध्ये दारे खात नसती सिरजोरी करून खाताती. आपणासी काही देत नाही आपली खुटे ताक़ीद करदू दुमाला करणे. अगर दर खुद्रस लारी पाच देववणे.' तरी मगणीप्रमाणें देणें. 'चेउलीचे लोकास इतपटे पानी कौलू आहे. कीं, सी साला उगवणी करणे.' तरी कौलूप्रमाणें चालवणें.

१ यान 'मालोजी' असें असल्याचें श्री. आठव्ये म्हणतात.

२ पत्राचें अक्षर शिवकालीन नसून पेंसवेकालीन आहे असें वाटतें. सनाचा आंकडा चुकला असावा.

सं. २० ले. २५५ } (३४) { श. १५२८ फाल्गुन वा ८
स. १००७ निष्काद २२ } सुदंस्त सु. व मज. सी. { इ. १६०७ मार्च ११

अजर. खास

कारक० हुदेदार मोकदम वगैरे (ले. ३१ श्रॉ)

(ले. ३१ प्रमाणें) जे 'आपणियास इनाम जमीन विचे १५ ता इजस्ती बुन्दान निजामस्यादा व बजीर चालत आहे. याचरी मजकुरास मोगल आले ते चालती (फागद) गूम जाले. जमीन फर्मान पाहिजे.' तरी पूर्वप्रमाणें चालविणें.

स. घृ. १०९ } (३५) { श. १५२८ (१)
(१) } उद्देय { इ. १६०६

सांकरमारती गोदड वास्तव्य शिवणापूर याणी खामो (शाहूम.) सविध येऊन निवेदन केले जे 'धूर्यो रा. मालोजी राजे भोसले याणी शिंगणापुरीं तळें आंधिले ते समयी तळ्याचे पाळीसमीप आपल्या वडिल्यास सठास जागा दिव्ही. आणि प्रतिदिवशी पाच अत्रीतांचा उल्का सालिना होन पा ५ मोईन करून दिव्ही.'

सं. १५ ले. ३७२ } (३६) { श. १५२९ श्रावण शु. ८
स. १००८ रत्तर ७ } सुदंस्त फा. मुदा व मर्यादा { इ. १६०७ जुलै २२

अज० मलिकाने मलिक अंबर मुखलिसान

कारकून पांडियापेढगाऊ व हुदेदार (मोकाशाचे) व मोक. कमरे चांभारगोंदे पर० मज०

दामोरभट विन नारायणभट (व) रामेश्वरभट विन नारायणभट तो। आरवी मुद्दल माळूम केले जे, 'आपणासी इनाम जमीन पावर १० देा हक मालोजी व चिडोजी भोसले (यांचे हुजतीप्रमाणें) चालिले आहे. साहेबाचे सुदंस्त होये.' तरी पूर्वप्रमाणें चालविणें.

'य. सं. घृ. १५ } (३७) { श. १५२९ श्रावण शु. ८
स. १००८ रत्तर ७ } सुदंस्त फा. मु. ३ व मर्यादा { इ. १६०७ जुलै २२

मलिक सर्व. मलिक अंबर

कारकून सं. जुमेर व मोकाशाचे हुदेदार व मोक. मोजे आर्वी.

दामोदरभट फर्जंद नारायणभट (व) गोविंदभट व अलंभट विरादर, माळूम केले; 'आपणासी इनाम धर्मादाऊ जमीन चावर १ दर सवाद मोजे मार देा हक बरहुकम हुजती खास व यजिरानी व मोकासाई चालू आहे. साहेबाचे सुदंस्त होये.' तरी चालवीजे.

श्री. व. २ पृ. १५६ }
सु. १००८

(३८)
सुर्देखत फा. मु. व मज.

{ श. १५२९
इ. १६०७.

अजर. खास

कारकून व दोरार जुमर हुदेदार, मोकाशाचे मुता. व मोक. को ओतुर.

कासीमट दिन केशवमट यानी मालूम केले, 'आपणासी जमीन चावर १ बाहुजती मुन्हान निजामस्या व बहादुर निजामस्याहा त्ता सन सवा अलफ चालिले आहे. हुजती मरहामत होये.' तरी त्याप्रमाणे चालविणे.

ख. १८ ले. ३ }
सु. १००९ रखर १

(३९)
महजर

{ श. १५३० श्रावण शु. ३
इ. १६०८ जुलै ५

अम्रवादी तान पाटील दिन अचल पाटील पध्मवादी जाव पा विन बाद पाव वणपुरी घ्रा पुणे. दिव्य करून निवाढा जाला.

खं. २० ले. ५१ }
सु. १००९ रजब ५

(४०)
महजर

{ श. १५३० आश्विन शु. ६
इ. १६०८ आक्टोबर ५

मोकदमी सावळगांवची कोंडजी कमाजीने साऊजी अटोले यांस खुपखोदी दिली-

स. पृ. ११ ले. ६ }
सु. १००९

(४१)
निवाडपत्र-महजर

{ श. १५३० कार्तिक व. ११
इ. १६०८ नोवें. २३

मोजे घाटण तपे करकंव व मोजे मोसर तपे उंबरगाव या गावांतील सिवेचा तंटा-
ऐरणदिव्य झाले आहे.

खं १५ ले. ३७३ }
सु. १००९ सकाळ ५

(४२)
इनामपत्र मुद्रा व सीमा

{ श. १५३० पौष शु. ७
इ. १६०९ जाने. ३

लखमोजी राजे सो

हुंदे व मोक. गौ बाढेंगौ. पाा पांडियापेडगौ.

दामोदरमट व रामेस्वरमट सोा आर्वी यास बदल धर्मदाऊ चावर १ इनाम दिधला असं.

स. पृ. १३ ले. ७ }
सु. १००९

(४३)
सुर्देखत

{ श. १५३०
इ. १६०८

अजर. मलिकमर्क मलिक अंबर — कारकून सर. जुमर

मंगी नरसिंह, चिटणीस सर. मार, माझम केले 'आपलो चिटणविसी मिरासी आहे. मोगलईचे फिरतीवरती परागदा जालो. सर. मारचे ठाणे साहेबाकडे आले तेपायून चाकरी करीत असो. तेनात आदा होत नाही. तरी आदा करणें.' करीत जाणें.

इ. वृ. १८३५ }
पृ. २७१ }

(४४)
शिवालेख

{ श. १५३०
{ इ. १६०८

लवधलेश्वर देवालय बांधणीचा उद्देश-जेजुरी

खं. १५ ले. ४३१ }
सु. १०१० खर ४ }

(४५)

सुदखत का. मु. २ व मर्णादा { श. १५३१ आपाठ मु. ६
इ. १६०९ जून २७

अजर. मलिक सर्व मलिक अंजर

कारण व हुदे. मोकाशाचे व मोक. का चाकण व कडस

मुत्तारीमठ विन गंगाधरमठ मळे मालूम केले 'आपणास इनाम कसचे चाकण व कडस चेपील जमान, जकात, पेढी या हुजती वजीर व खान दिलावरखान घालत आहे.' खाम्रमाणे चालवणे.

सा. ले. ९ }
मु. १०१० जवळ २६ }

(४६)

महजर

{ श. १५३२, भावण व. १३
{ इ. १६१० भागष्ट ६

अम्रवादी-विसाजी विन नारोबा मसवडा (जेजी) भोगवली

पश्चिमवादी-नागोजी विन फोंडमठ पटवर्धन भोगवली.

कुलकर्णपणावदल तथा- अम्रवादीची तरकीर अशी- आपलिया वडिलाची मिरासी (कुलकर्ण) आपण खात होतो. घणगेरजी निंवाळकर पुंड्र परगणे मज-फूर मोकासा खात होते. त्याचरी नामजादी जालिया ते फितरती-मचे दोस्त मोकाशी गात्र सोडून केले. आपण गेलो. मागे पटवर्धन कुलकर्ण चालवू लागला. तरी माी मारचे कुलकर्ण आपले मिरासी. पश्चिमवादीची तरकीर की, कुलकर्ण मिरासी आपली. मसवडा आपलिया वडिलाचा ठेवणार्हत. पुढे दिव्य होऊन अम्रवादी सरा निघाला.

सा. ले. ६ }
मु. १०१० खर १५ }

(४७)

कौलनामा

{ श. १५३२ भाद्रपद व. २
{ इ. १६१० आगष्ट २५

आपाजी मल्हारजी दोख व तुभाईजी दोखीण व मोक. पा शिरवल

विठल कायदेऊ देसकुलकर्णी पा मार

सेत नजीक + + खालील विठोबाची मिरासी आहे. विठोबा फटकास गेला. मागे कीर्तीवदल गोमाजी दमाल त्याचे हवाला केले होते. आता ते (विठोबा) गांवास आले आहेत. आपणच (आपले सेत) करीन म्हणताती. यावर जर्ज इ. मोकदम लोक म्हणाले, आता पेरणीचा हंगाम आला आहे पेरणी करून देणे. सत इसनेचे पीक घेऊन दिवाली-पासून तुमचे सेत तुम्ही करणे. विठोबा कबूल करून निरोप दिला.

खं. २० ले. २२४ }
सु. १०११ रम ६ }

(४८)
सुर्दखत घा. मु.

{ श. १५३२ मार्ग. शु. ७
{ इ. १६१० नोवें. १२

अजदिवाण पाा पुणें—

मोक्रदम मोा मोरगौऊ पाा मार

मल्हारीमट विन कृष्णभट मगत मोरया. 'आपणासी जमीन चावर नीम इनाम

-आहे. ती चालविणे.' तरी चालविणें.

खं. २० ले. ६६ }
सु. १०११ सवाल १० }

(४९)
हुजती घा. श्री. मु. व मज.

{ श. १५३२ पौष शु. ११
{ इ. १६१० डिसें. १६

अजदिवाण पाा बाई—

मोक. व रया मीा येकद

अकण्णा विन दामोदरमट जुनारदार सोा बाई याम जर्मान नीम चावर दो इक

'दिली आहे. दुवाला फीजे.

खं. १५ ले. ६ }
घा. }

(५०)
न. महजर-रघल प्रतिष्ठान = पेटण

{ श. १५३२ माघ शु. १०
{ इ. १६११ जाने. १४

अमवादी — नरसौजी कुमाजी जगदळे दोस्र तपे मसूर पाटील जो मसूर.

पश्चमवादी-बापाजी विन याकूबजी मुसलमान

तकरीर — आपला आज्ञा बाबाजी व खुलता विटोजी तकरीर — आपले बडे
वतनावरी होते. फो मसूर येथे पीर जलालुद्दीन आहे. पूर्वज सावगिरी करीत होते.
याचा किताब 'मुसलमानांचा पीर आणि हिंदूंचा वीर' तेथे आपला बाप याकूबजी फर्ज
उजवे बाजूस हिंदूंनी व डावे बाजूस मुसलमानांनी खरात मागे. म्हणून त्यास मसुगाहून
करून मिळकत सारखी वाटून घेऊन अर्थात अम्पागत व हाकटून दिले.' व मसूरचे
फर्कारफकराना यास खर्च करावी. ही पद्धत तपाचे मुसल- पीर जादे यास कुमाजीने
मानांनी मुजावरास बळ देऊन मोडली. त्यावर आजाने जिवें मारिले. पुढे त्यास
ठाकीद दिली असता आज्ञा व खुलता यास मुजावरानें कन्हाडकर अवदुलहुमेन
मारले. आजानें आपला बाप कुमाजी माहेरी नेऊन बाटविले. नायब यानें कुमाजीस धरून
पुटें आपल्या बापानें मुजावरास मारून घेऊन घेतला. बापाजी नेले. जमान देऊन कुमाजी
मुसलमान याचा बाप याकूब हा राखीस पेंके लावून गैर- पटून गेला. आपल्या बापानें
इंगामी वसूल करू लागला. आपल्या बापानें त्यास ठाकीद अफलादीचे रून जाळे म्हणून
केली. तेव्हां बोलाबोली होऊन कन्हाडीचाना नायब यानें आपल्या अमानत असलेली पटेलगी
बापास धरून नेले. आपले घरदार लुटले. दोस्री व पटेलगी अमानत असलेली पटेलगी
अमानत करून तिचे कमावीस याकूबाचे इवाली केली. सोडविली. आपले देगे
यावरी पटेलगी दुमाला करून घेतली. बाप मरून गेला. राखीक व गुनहि राखीक
आपण जगद्गुरु पातशापासी गेलो. त्याने अंबर- आहे. हिंदू अगर मुसलमान

खानाकरवी निवाडा केला की, खंडाचे पैसे ४॥ ६० होन न म्हणतां धर्मता निर्वाह-
देऊन पटेलगी सोडवावी. त्यावर हुजूरच्या लोकानी आपणा- करावा म्हणून हे स्थल मागून
वरी जुलूम केला. मग कऱ्हाडास दिव्य होऊन मुसलमान घेतले.
खोटा जाला. त्यावरी बापाजी बोलला. आपणास कबूल
नाहीं. दूर स्थल घावें. म्हणून येथें आलों.

याउपरी धर्माधिकारी यांनी कागदपत्र पाहून पटेलगी जगदळे यांची असें सांगि-
तलें. बापाजी बोलला, पीर जलालद्दीन हा पहिले हिंदू होता त्याचेच आपण होतो. जग-
दळे यांनी मुजावर तिथे कां सारिले. आपला एक खून घावा. आणि आपले देणे घावे.
यावरी धर्माधिकारी बोलले. जगदळे यांचे निरपराधी दोन एन केले. एका एका
खुनास आकरा आकरा खून घावे. जगदळे तीन(च) खून घेतले.
पुढे कागदपत्र पाहतां जगदळेच खरा. जगदळे यास बापाजीने कधी केले वतनास विक्षेप
केला असा तूं झुट्यासार. तुज वेदान्त प्रायश्चित्त घावे. परंतु, मुसलमानाची
पातशाही आणि तूहि मुसलमान याकरिता क्षमा जाली.

नं. प. ६ पृ. १७ }
स. १०११ }

(५१)
महजर का. सी.

{ स. १५३२
इ. १६१०

गोपालमठ बिन विठलमठ पुजारी सप्तभुंगी येथे लखमण रावताजवळून केल्हाईची
तकसीम पैकी रुके ६ होन १२० स विकत घेतली. यावर मोपे गुराचीनी काहीं पैके देऊन
रावतापासून ती गहाण म्हणून लिहून आणले. म्हणून तंट्या. पुढे कागद पत्र गोही सडी
पाहतां गोपालमठ खरा जाहला. त्याचा महजर किले मोरेती (मुल्हेरी) च्या प्रतापशा-
पाशी जाला.

सा. ले. ९३ }
स. १०११ न. }

(५२)
महजर न.

{ स. १५३२
इ. १६१०

केडगाव व पारगाव पा पुणे यांतील शिवेचा तंट्या. केडगांवकराकडे कोठ असलेल
जोगी होता. म्हणून केडगांवकरास दिव्य करूं दिलें नाहीं. पारगांवकरांनी दिव्य करून ते
खोटे जाले. पण पारगांवकरांनी तो निवाडा मानिला नाहीं. म्हणून किले कोडाण्याचे
हवालदार मीर अजम मीर सैद इसीफ नायब मैबती झानी येऊन इदमहदुद घालून
निकाळाची अमलबजावणी केली.

खं. १५ ले. ३७७ }
सु. १०१२ रम २३ }

(५३)
सुदखत का. मु.

{ स. १५३३ कार्तिक व. १०
इ. १६११ नोव्हेंबर १९

अजर. ह्मणताना ——— कारकून व देसाई को मालेवादी
विठोजी मोसले यास पेठ सिंगणापूरची मोकदमी दिली. दुंबाला कीजे

खं. १५ ले. ३७८ } (५४) { श. १५३३ मार्ग. व. १३
सु. १०१२ सवाल २५ } सुदखत फा. मु. दोन { इ. १६११ डिसें. २१

अज दिवाण — चौशुळे, कुलकर्णी इ. समस्त सिंगणापूरकर
मोकदम पूर्व फदीम + + विठोजी भोसले आहे त्याचा करजद बरहुकूम
फर्मान हुमायून + + हुंवाला फर्जे.

ख. १५ ले. ३७५-३६ } (५५) { श. १५३३
इ. १०२० } सुदखत फा. मु. { इ. १६११

हैबतखान याने विठोजी भोसले यास शिखरसिंगणापूरची मोक-
दमी दिली. (पत्र फारसी)

खं. १५ ले. ३७९ } (५६) { श. १५३४ भावण शु. ३
सु. १०१३ जखर १ } सुदखत फा. मु. व मज. सी. { इ. १६१२ जुलै २०

अजर० मलिक शर्क म. अंबर
फारकून, दोख पा संगमनेर व मुजेरी व प्रजा को बावी.
पेडाजी बाउजी विन + मोकदम होता. तेणें राघोजी टोंगरा यासी मारा करून
मारिला; तेरा खून केले व परांगदा जाला. त्याबरो हुजरून गर्दन मारिली. ह्याली को
मारची मोकदमी संभाजी विन विठोजी भोसले यासी मिरासी करून
दिघली असे. चालविणें.

खं. १५ ले. ३८० } (५७) { श. १५३४ भावण व. २
सु. १०१३ जखर १५ } सुदखत फा. ३ मु { इ. १६१२ आगष्ट ३

अजर० हैबतखान — आतामलिक नायब गैबत व फारकून पा वाई
मौजे बोरीखल व मौजे किण्हई येथील दीड चाबर जर्मान गोपीनाथमठ विन
रामेस्वरमठ जुनारदार भास पूर्वापासून इनाम आहे. चालवणें

सा. ले. ९४ } (५८) { श. १५३४ मार्ग. शु. ५
श. } { इ. १६१२ नोवें. १७

मह्वारजी आपाजी निगहे मोकदम मौजे किडची या शुणें
सोमाजी विन गोमाजी राऊत वस्ती वगजवणी
तुम्हास मौ मारी सेत पाल म्हणून कुणवाव्याचे मिरास करून
दिल्ले कारण, तुम्ही पांडरीच्या कामास आलां आहां.

को. इ. सा. ले. }
८३. पृ. ९६ }

(५९)

{ श. १५३४
इ. १६१३ }

माजी हवालदार मिर्जा यानी १३७१ होन दिले ते जमा केले. बाकाचा वसूल जाला नाही. मुदत २५ वर्षांची केली पाहिजे. बाबाजी देसाई यास किल्यात बंदोबस्तात ठेवले जाई.

श्री. व १ (अं २१३) पृ ३४ }
सु. १०१४ जखर २० }

(६०)

{ श. १५३५ श्रावण वर्ष ६
इ. १६१३ जुलै २८ }

खुर्दखत फा. मु. ३

अजर० हंबतखान कारकून पाा पुणा

सैत पाचूद मौजे बेदरवडे पाा भाार (बेथील) गणो गनाजी तनीय साा बेदेरवडे यास इनाम बंशपरंपरेने आहे. तरी ते त्याजकडे व बंशजाकडे चालविणे.

सा. ले. ७ }
सु. १०१४ रम १ }

(६१)

कौलनामा न.

{ श. १५३५ कार्तिक शुद्ध २
इ. १६१३ आक्टो. ५ }

अजर० हंबतखान —

विठ्ठल बंरदेऊ कूलकर्णो पाा सिरुबल

तुझे मिरासीवरी दरीवक्त रराजी दामोधर लंभा उमा राहिला. तुझे व आचे बरहूक मुमसिफी खातेरसी आणता व हमदाही मदाल पुणे, पाा बाई, काा सासमड व गुंजण-मावळ (पांच्या) गोंदी (पाहता) बरो मजकूर खोद्य. तरी तुझे मिरासी तू चालऊन सुखे असिजे.

खं. १५ ले. ३८५ }
सु. १०१४ सवाल २० }

(६२)

उलेख

{ श. १५३५ मार्ग. वष ६
इ. १६१३ नोव्हें. २३ }

यांत नारायणमट विन दामोदरमट व प्रभाकरमट विन रामेस्वरमट साा आरवी मुद्रल (सांगताव की) आपणास इनाम चावर येऊ देाहूक याा हुजती विठोर्जी राजे भोसले अर्बा असर व अल्प छ २० माहे सफातू आहे.

सा. ले. २८८ }
श. }

(६३)

कवूल कतबा

{ श. १५३५ माघ वष १३
इ. १६१४ जाने. २७ }

सोनमट विन हेम जोसी मुळे मौजे पासुली मामले शुलशनाबाद (नाशिक)

फुलाई अ. गंगाजी सोनमट जोसी...

तू आपली सून, तुझा भतार निवर्तला; तू कासीयाचेतुतु आलियावरी आपणासी अन्नवस मागो लागलीस. आपण नेदूच. यावरी ठाणियासी कारकुनी व बहुती नेम केला जे प्रतिदरसी तुज दखत दुगडियाकारणे प्रताप चवळ व गला मण चारा देणे.

सा. ले. २१ }
सु. १०१४ }

(६४)

{ श. १५३५
{ इ. १६१३

रामाजी विठल दोर्णा व गणो रुद्र लंबे पाा शिरवल यांचे दोर्णाच्या वतनाविषयी तेंय - दरीवरून हंबतखान धाकट्या याचे कारकीर्दीस लस्कर मोकाम खडकी नर्जाक दौलताबाद दरसाल सन आरबा असर अल्फ यासी लंबे पैदा होऊन उभे राहिले...यावरी पाा मजकूर खान मशारुलेचे बजावर्द होऊन अमानत होऊन मलिक अजम ममलकत मदारीचे हवालदार कार्जा हुसेन व कारकून महालासी आले. त्यापासी निवाडा होऊन फर्मान व खुर्दखत घेऊन महालासी विठल बाबदेऊ येत होता तब पाा मार मुकासा सैद आमजदन मुलकासी सादर जाहला. यावरी पाा मार बजावर्द होऊन हजरती शाहा आलमपन्हा येदलशाह त्यासी सुलोउाली मुख्य दिव्हा. हजरतीन पाा मार मुला मह-मदासी मुकासा सादर केला. त्याचे कारकून आगानुरा व रायेगऊ महालासी आले. यावरी लंबे मार मुला साहेबाचे खुर्दखत घेऊन आले. महालासी आगानुरा व रायाराऊ होते त्या-पासी देशक बंगरे तनाम बोलावून निवाडा केला. लंबे खांटे केले. यावर विठल बाबदेऊ देसकुलकर्ण चालवीत असत त्यास सन १०२२ मधे जिजे मारले. इत्यादि.

य. सं. पृ. ८७ }
सु. १०१५ रजब १५ }

(६५)

{ श. १५३६ आषाढ व. २
{ इ. १६१४ आगष्ट ११

अज माहाल मा साहब
कारकून व मोक. का पेडगां पाा पांडियापेडगां
गोपाल विठल यासी जनीन चावर नीम -॥- का मजकूर पैकी इनाम दिली आहे. तरी ती त्याचडे चालविणे.

स. सं. पृ. १९७ }
सु. १०१५ सावान १० }

(६६)

{ श. १५३६ माद्र. शु. १२
{ इ. १६१४ सप्ट. ५

(?) ————— देसाई व देसक मामले तालिये

बालकंपंत बलद नरसीपंत कुलकर्णी मामले तलेया (यांनी) मिळाजी विन आत्माजी व सिवाजी विन आत्माजी परभू पालकर यास वतन कुलकरन हो पांचवें दिव्हे सारे वतन याप्रमाणे खत तिसा समानीन व तिसामया मधे केलें. बंगरे.

खं. २० ले. ६७ }
सु. १०१५ जिच्चेज २ }

(६७)

{ श. १५३६ पौष शुद्ध ६
{ इ. १६१४ डिसे. २६

अजर. हंबतखान — अता मलिक नायब मंबत व कारकून पाा बाई
जमीन नीम चावर -॥- दर सबाद मौजे पसरणी स्थल वाकडेवाडी हरिमट विन विरगुमट देऊरकर सेक्रीन पसरणी यास पूर्वापावून इनाम आहे. तरी ती चालविणे.

सा. ले. १५६ } (६८) { श. १५३६ माघ शु. ८
सु. १०१५ मोहर ७ } मान्यतापत्र { इ. १६१५ जाने. २७
महादो लखमदेऊ देसकुल० पाा गुण
माहादावा गोसावी देवाचे पेशवे मज्जे मोरगा
आपला इनाम मज्जे सिगापूर पाा माा देह येक पैकी जाा इनाम आहे तरी तो
माहाराजे सुखे आपले सेवक ठेवतु खाणे.

स. पु. १४ ले. ८ } (६९) { श. १५३७ आश्विन व. ३
सु. १०१६ रम १५ } छुर्दसत { इ. १६१५ सप्टें. २८
अजर० संमाजी राजे मोहिते — कारकु० देशमुख माा उडतरे पाा कराड
कमल नयन गोसावी यासी इनाम जमीन चावर १० कुलबाब कुलकानू व गला
देविले असे. दुमाले करणें.

सं. १५ ले. ६५ } (७०) { श. १५३७ आश्विन वष ११
सु. १०१६ रम २५ } छुर्दसत { इ. १६१५ आक्टो. ८
अजर० हिरोजी राजे मोहिते — कारकु० व देगसु० इडमिड पाा कन्हाड
कमलनयन गोसावी यासि इनाम जमीन चावर १० कुलबाब देविले असे. चालविणे.

सं. १५ ले. ६६ } (७१) { श. १५३७ मार्गशीर्ष शु. १
सु. १०१६ सवाल २९ } मिसली सु. न. { इ. १६१५ नोवें. ११
अजदि० माा कन्हाड — हुदे० व मोकद० उडतरे
२५ रमजानच्या सनदेप्रमाणें कमलनयन गोसावी यास माा उडतरे यंथील जमीन
अवळ चावर १० इनाम देवा हक देविले असे हुंवाला कीजे.

सं. १५ ले. ३८१ } (७२) { श. १५३७ फाल्गुन शुद्ध ४
सु. १०१६ श. } समतीपत्र { इ. १६१६ फेब्रु. ११

दसोजी बिन विठोजी मोसले

जानोजी बिन कनकोजी देवगे मोकदम व चौगुले माा कविटे पाा पुणें

मुमचा बाप कनकोजी चौगुलकी सात होता व मोकदमीवदल रामोजी सिपोर-
करासी भांडत होता; की, तू आपल्या वडिलाचा जेवणार्थ, तुसी मोकदमी नव्हे. या-
बद्दल रामोजीने कनकोजी वर्गरेस मारिले, तू भाकटा होतास. तुसी पाटी राखे ऐसा कोणी
नव्हता. तेव्हां पाटीराखणाबद्दल आम्हास आपली चौगुली निमी दो बाब दिघले आहे
आम्ही ही खाऊन तुसी पाटी राखणें. (बादातीळ) मोकदमी आमचे हातास आलिखावर
तुवा आणुली चौगुलकी समुदी खावें.

खं. २० ले. १७४ } (७३) { श. १५३७
श. यादी न. { द. १६१५

हफ व लाजिम निजामशाही कारकीर्दीतील फार्जी दारा शरीफ हुसैन व धर्नाधिकारी

सा. ले. १० } (७४) { श. १५३८ चैत्र व. ९
सु. १०१६ रवळ २३ द. } महजर { द. १६१६ मार्च ३१

(हैबतखानाचे उपस्थितीत)

दाराजी दामोदर व बाबाजी भूपालराऊ लखे यांनी झोडाई लावून विठल काय-
देऊ देसकुळकर्णी पाा सिरवळ यांस आठियसह बाईत नेऊन मारा करविले. तेव्हा बाईचे
देसमुख बगैरेनी हैबतखानाकडे अर्दास गुदरली. हक मुनासिबी व गोही खाजिरेसो आणतां
विठल काईदेऊ दारा निघाला.

स. पु. १४ ले. ९ } (७५) { श. १५३८ आश्विन व ३०
सु. १०१७ सवाल २९ } हुजतीपत्र { द. १६१६ आक्टोबर ३०

अजर० महालक्षरखान

कारकून व देशमुख मामले जाफराबाद हुदेदार मुतालिक मोकाश्यां मोकादमान व
रपान मौजे धारणगोबीर पाा जाफराबाद

याचा हाजी बुद्दाग माहम केले की, आपण महेस जाऊन आलो. आमडा इनाम
चावर १ धारणगोबीर येथे दोा बाबा बडल मशीद चाकरी आहे. आणि निहाडचे पयक
जकातीचे कमात्रीस करतात खास लगर देणें. तसेच पांढरकरापातून पैठ मजकुरी दरसाळ
३ होन दारा घेताती तो जमा देणें. तरी बरीलप्रमाणे चालविणें.

खंड १६ ले. ५ व २ पु. ११ } (७६) { श. १५३८ मार्ग. शु. १३
सु. १०१७ जिल्हेज ११ } महजर { द. १६१६ डिसे. १०

बाजी नाईक मरळ देशमुख तर्फे कानदखोरे याचा देशमुखसंबंधानें हा महजर.

खं. २१ ले. ५५ } (७७) { श. १५३८ मार्ग. व. ११
सु. १०१७ जिल्हेज २५ } उड्डेख-फर्मान { द. १६१६ डिसे. २४

हजरत घिल्लेमानी

आपदेमट विन कृष्णमट मौजे कोणेगाळ दारुबाद जमीन चावर - ११- इनाम सदका-
बदल दिली असे.

नै. व. २ पु. ५६ } (७८) { श. १५३८
सु. १०१७ } उड्डेख { द. १६१६

हैबतखान पाा पुणे याचे भोरोबा भोसाबी यास हुजती दिघली आहे.

खं. २० ले. २२७ } (७९) { श. १५३९ वैशाख शुद्ध ५
श. १०१८ जिल्काद २१ } वृत्तिपत्र { इ. १६१७ एप्रील २९

राघोजी राजनराय (बमाले) देशमुख पौड. समस्त अधिकारी व प्रजा को पौड.
माहादाजी गोसावी मोरगौ पा पुणा.

स्वामीस पुरातनपासून चालिले प्रमाणे नवत रुके दर गावास २४ व मात मण ८१०
प्रतिवर्षी चालले आहे. ते आपल्या माणसाकरीवी घेऊन जाणे.

खं. ११ ले. १ } (८०) { श. १५३९ कार्तिक वष ८
इ. १०१८ जिल्काद २१ } फैलनामा { इ. १६१७ नोव्हें. १०

अज दि० मामले सं. तळकोकण बाजी याकूद

कनोजी छेष्टारराऊ (मरळ) अधिकारी तपे कानदखोरे मामले रायरी

खळोजी मरळ याने सांगितल्यावरून तू समज की तू बेसक येईजे. तुमची दौलत-
खोई व सफराजी होईल. पेसजी कारकीर्द येदिलसाही जो शुब्हा फेला
भसेल तो माफ असे.

खं. १५ ले. ३८३ } (८१) { श. १५३९ भाष वष १०
इ. १०१८ सफर २४ } खर्दखत फा. मु. व सी. { इ. १६१८ फेब्रु. १०

अजर. आगी अजम आगी सुमरास

हुदेदार व मोकदम, देऊळगाव पा पुणे

दामोदरभट व रामेस्वरभट विन नारायणभट सागे आरवी यांनी मालूम केलें कीं
'आपणास सेत कर्दाम खासा भिरासी दोरी ११ आहे. देवतखानानें चालविले होते.
दहली साहेबास मुकासा भर्जानी जाला. तरी चालविजे.' चालविजे.

खं. १५ ले. ३८४ } (८२) { श. १५३९ फाल्गु शु. ४
इ. १०१८ रवळ ३ } खर्दखत फा. मु. व सी. { इ. १६१८ फेब्रु. १८

अजर. सर्जाराऊ राजे

हुदेदार व मोकदम मौजे वधिगाव फा वाटस पा पुणे

रामेस्वरभट विन नारायणभट सागे आरवीमुद्रळ मालूम केलें जे 'आपणास इनाम
जमीन चाकर रुके १० दर सराद सीजे वडिवी नाग पेडिंगी आहे. हाली साहेबास
मुकासा भर्जानी जाला आहे. खर्दखत तज्जान होवे' तरी चालविजे.

खं. २० ले. २१७ } (८३) { श. १५३९
सु. १०१७ श. उद्देश { इ. १६१७

(महजर) रखमाजी पंताची कारकीर्द. पंदरपूरचा मोकसदा

नै. व. २ पृ. ५७, ५८ } (८४) { श. १५३९
स. १०१८ उद्देश { इ. १६१७

मोरोबा गोसावी याचे इनाम चाळविण्याबद्दल याकुदखान याची हुजती.

स. पृ. १५ ले. १० } (८५) { श. १५३९
सु. १०१८ सुदसत { इ. १६१७

अजर. सास ————— कारकून व देशमुख पुणे

काजी सुंतजीब बिन काजी पतहला व काजी महमद बिन काजी हुसैन यानी मालूम केले जे 'पूर्वी हरयेक परगणा एकेक काजी; सुलतान फेरोजशाहा यद्दामनी यानें दोनदोन केले. त्या त्या आपले बडिलास काजीपणा दिला. कुलात जो कोणी चिद्यावंत त्यासच काजीची मिरासी लाभे. ऐमियास इस्माइल बिन हुलावावन यास नवे काजीपणा दिघला असे. त्याला फर्मान देणे. या काजीजवळचे फर्मान फिरंगोजीचे फितरातीमधी गद्दाळ जाले आहेत' देणे.

नै. व. २ पृ. ५८ ले. २ } (८६) { श. १५३९
स. १०१८ उद्देश { इ. १६१७

याकुदखान ————— मोरोबा गोसावी

कुमारवर्धन या सुपे मर्याद जमीन चाकर १ इनाम हक घेईसह दिलें आहे.

सा. ले. १४ पृ. २४ } (८७) { श. १५४० ज्येष्ठ वा १२
स. १०१९ अखर २५ } पाठपत्र { इ. १६१८ जून ९

अजर. म. मलीक अजर

कारकून दोसळ व मोकदम व रया या फिरवळ

विठळ काइदेऊ देसकुलकर्णी व लंबे देसकुलकर्ण्याबद्दल मांडत हुजूर आले. हुजूरन सुदसते ४ पाठविले होते. पैकीं या पुणे, सासवळ सुपे यांजकडून सडी आल्या कीं, विठळ काइदेऊ पिडीया तीन देसकुलकर्ण बरतो. लंबे यानें कधीं केले नाहीं. व खंडे-बाराचा महजर कीं, विठळ काइदेऊ तीन पिडीया सतो परि मिरासी लंब्याची होये. लंबे दरी केले.

सं. १६ ले. ७ }
स. १०१९ रजव २२ }

(८८)
कौलनामा ता.

{ श. १५४० आपाढ व. ८
{ इ. १६१८ जुलै ५

अजर. रा. पतंगराज

कान्होजी जुंझारराज दोख तपे कानदखेरे मामळे रायरी

तुम्हा माळूम केले जे 'खान द्वैवतखान आदिलशाही तेही तर्फे मजकूर घाला घालून लुटिले व काबीज केले. मग कौल देउन वसाहाती करूं लागले. त्यावरी सालगुण हजरती साहेबास ते तरफ मुकाला अर्जांनी आला. हजरती साहेबी जवधी खोरी आगा चाजी याकूत हवालदार समत तलकौकण याचे हवाला केली. त्याने आपले खुर्दखत लेहेनू दिधले. यावरी सर्वेच साहेबांची कायजाती आली. कारकुनासी खुर्दखत व सेरीफास कौल मन्हामत केला पाहिजे. ए तरफेस इनामती म्हणौत म्हणतात. आपले देसाकडे इनामती व इनामती म्हणौत म्हणताती. सदरहू खाकनु लढी बल घेउंनु तपां तमाम मानूर करणे.

सं. १६ ले. ८ }
स. १०१९ सवाल ५ }

(८९)
ताकीदपत्र

{ श. १५४० आश्विन शु. ६
{ इ. १६१८ सप्टेंबर १५

अजर. रा. पतंगराज

कृष्णाजी गोविंद हवालदार व कारकून तपे कानदखेरे मामळे रायरी.

जुंझारराज दोख यांनी अर्दास पाठविली की आपले इनामतीबद्दल सिरणी टाके १७०० साहेबास कबूल जाणे सालगुणरी तपेची हजरत आहे. दोहोंची उगवणी करतो. कारकून आपले इनामतीची कसबिस करून घेताती. आपणास काहीं देत नाही. तरी आपण काय खावे. आपण अर्जे करतो तो मनास आणीत नाहीत. हुमंती राखत नाहीत. तरी सर्व बरोबर करावे. सालगुणरी ६६०॥२॥ जमा नाहीत, हा केसा अमल आहे ते लिहिजे.

त्रे. २ पु. ५८ ले. २ }
स. १०१९ सवाल २० }

(९०)
उद्देश

{ श. १५४० आश्विन व. ७
{ इ. १६१८ सप्टें. ३०

मलिक अनर याचा एकंदर इनामदारांना रोखा की मोरोश गोमावी यांची इनामती त्यांचे दुमाला करजे.

सं. १५ ले. १८५ }
स. १०१९ सवाल २० }

(९१)
उद्देश

{ श. १५४० आश्विन व. ७
{ इ. १६१८ सप्टेंबर ३०

मलिक अनरचा एकंदर इनामदारास रोखा की व्दाची त्यांची इनामे चालविजे (हा उद्देश मन्याच पन्नातून आहे.)

खं. १५ ले. ४०० } (९२) { श. १५४० आश्विन व. १४
सु. १०१९ सफर २७ } सुर्दस्त फा. २ मुदा प. { इ. १६१८ आक्टोबर. ७

अज दिवाण रस्तखाना खास

कारकून दोख पा पांडियापेडिगी व मोकाशी व मोकाशाचे हुद्देदार व मोकदम मौजे जलालपुर

दामोदरमट व रामेस्वरमट साग आर्वी मुद्रल मालूम केले की आपणासी इनाम जमीन चावर १ दर मौजे जलालपूर दो हक चाग हुजती मालोजी व चिठोजी भोसले असर अलफ (श. १५३१) आहे. दरी वाव रोखा मलिक अंबर आहे. फर्मान होये. तरी चालविणे.

खं. १५ ले. ४०१ } (९३) { श. १५४० आश्विन व. १४
सु. १०१९ सफर २७ हि. } सुर्दस्त फा. ४ मुदा. { इ. १६१८ आक्टो. ७

अज दिवाण र. खास

कारकून दोख परगणे पुणे व मोकाशी आणि त्याचे हुद्देदार व मोकदम मौजे घडिगी, कर्पाती पाटस

रामेस्वरमट मौ आर्वीमुद्रल मालूम केले जे आपणासी इनाम जमीन रुके १२ दर मौजे घडिगाऊ वा हुजती हिवतखान हुद्दे असर अलफ (श. १५३३) आहे. रोखा मलिक अं. याचा तिसा असर अलफ (श. १५४०) २० सवालचा आहे. फर्मान होये. चालविजे.

खं. १५ ले. ४०२ } (९४) { श. १५४० आश्विन व. १४
सु. १०१९ सफर २७ हि. } सुर्दस्त फा. ४ मुदा. { इ. १६१८ आक्टो. ७

अज दिवाण र. खास

कारकून देगमुख पा पुणे व मोकाशी, मोकाशाचे हुद्देदार व मोक. मौजे देउळगी कर्पाती पाटस

दामोदरमट व रामेस्वरमट मालूम केले जे आपणियासी इनाम जमीन खुद खासा दोरी सवा, दर मौजे देउळगाऊ वा हुजती हिवतखान सलास अलफ आहे रोखा मलिक अं. आहे. फर्मान होये. रुके ७ देवविले. चालवीजे.

ख. १५ ले. ३८५ } (९५) { श. १५४० कार्तिक व. ३
सु. १०१९ जिल्हाद १७ } फर्मान फा. सु. व सी. { इ. १६१८ आक्टो. २६

अज दिवाण र. खास

कारकून व दोख सरकार दौलताबाद व मोकाशी व हुदे. व मोक. मौजे वामार-वादी पा येळूर

नारायणभट विन दामोदरभट व प्रभाकरभट विन रामेस्वरभट सा आर्वामुद्रल
मालूम केलें 'आपणास इनाम जमीन चावर यक मौजे चांभाखाडी येथें वाा हुजती
विठोजी राजे भोसले (छ २० सवाल अवा असर अलफ १५३५ श.) आहे.
चालविली पाहिजे.' चालवणें.

खं. २० ले. २२८ } (९६) { श. १५४० कार्तिक व. १०
सु. १०१९ जिल्हाद २३ } खुर्दखत फा. मज. मुद्रा ४ { इ. १६१८ नोवें. १

अज. दिवाण १. खास

कारकून दोख पा पुणें मोकाशी, मोकाशाचे हुद्दे. व मोक. मौजे मोरगौज

गणेशभट विन मल्हारीभट भगवते मालूम केलें. 'आपला वालीद भगत मोरया
यासी इनाम जमीन चावर नीम दर मौजे मोरेश्वर आहे. हुजती खान द्वैवतखान
खमस अलफची फर्मान करून देणे म्हणून रोखा म. म. अंधर तिचा असर ११
जिल्हाद (१५४० कार्तिक शु. १२ ता. २०११०१९९८) चा रोखा आहे.' तरी चालविजे.

खं. १५ ले. ३८१ } (९७) { श. १५४० मार्ग शु. १०
श. } मास्यतापत्र { इ. १६१८ नोव्हें. १७

मोक. बल्लते. समस्त-मोरा आरवी —

रामेस्वरभट गोसावी

देवाचिया फुलहाडाकारणे शुभचिया घरामागे नजीक गावकुप जमीन खडसर,
पढी निचे २० ही भोंये श्रीमुद्रलार्पण दिवले. ह्या जमिनीचा महसूल अथवा नवत भाव
ह्या ठाणे व ताग दहाये काही येत नाही. सुखे कांदी करवेल ते करनु सुखे भेणे.

सा. ले. ११ } (९८) { श. १५४० मार्ग. व. ३
सु. १०१९ जिल्हेज १६ } महजर { इ. १६१८ नोव्हें. २४

अप्रवादी-नागोजी विन कोंढमट पटवर्धन जोसीकुलकर्णी, भोगवली.

प्रथमवादी-रामाजी विस्वनाथ म्हसवडा- जोसी कुल. भोगवली.

(काहीं हकीकत सांगितल्यानंतर)

अप्रवादी म्हणतो- आपला आज्ञा
दादोबा पटवर्धन याचे कुलकर्ण मिरासी
याने रामाजी विस्वनाथ याचा आज्ञा
कुलकर्ण चालवावया ठेविला होता.

प्रथमवादी म्हणतो- कुलकर्ण आपल्या
आजिण्याची मिरासी. आपला आज्ञा
दादोबा याचा ठेवणार्हत नव्हे.

नंतर दिव्य होऊन अप्रवादी ह्या ठरला.

सा. ले. ३३६ } (९९) { श. १५४० मार्ग. व. ४
सुं. १०१९ जिल्हेज १७ } फा. छी. { इ. १६१८ नोवें. २५

अजर. मलिकसर्क म. अंबर —

कारकून तपे रोहिडा

कांदोजी ना जेथे बानी मालूम केलें जे. मौजे कादी हा गाऊ आम्हाकडे पेशजी-

पासून चालत आहे. आमचे तर्फेचे इसम लोक यांनी आमच्या वडिलाचे व आमचे उपयोगी पडून तपे मारीची दोखी मिळवून दिली. याबद्दल इसम लोकांनी थाराईश्वर देवाजवळ किया हिंदूधर्माची होऊन तपे मारीची देशमुखीपैकी निमे हक तुम्हास देऊ असा करार जाला. निमे वतन पावे तरी वतनाचा बरोडा होतो. म्हणोन सारे लोकास जमा करोन त्यांची समजूत काढली की, सारे लोकास करी हा गाव आमचे इसाफतीचा देतो. ते वेळीं अम्ही ठराविले जे आम्ही येऊ पर बाघुनु मौ मारी राहू. कारण, आमचे जिऊ इसम लोकानी पेसर्जी वाचविले तसे पुढेहि वाचिले पाहिजेत. आमची चाकरी इसम लोकानी सिरस्तेप्रो तरवारेची करून अम्हास संवालावे. आम्ही सेते करणार नाही. करू तरी संकट असे. जदीद असामदार कायम करणे वा बेहडा कायम राखणे ही मालकी हासमांची. आम्हाकडे मालकी चाकरी घेण्याची. याप्रो व अनचे देसमुखीचा हकलाजिमा यकंदर यक करी मारीचा इसाफती अमलासुा दिव्हा. नरस प्रभु फरजंद दाद प्रभु देस व गांव कुलकर्णी यास आमचे वडिलासी व आम्ही बलालजी प्रभु हे लढाईचे प्रसंगात ठार जाले ते वेळचे देणे ५॥ टके ते पावे. याप्रो आमचे तर्फेनी दरोबरत सदरहू गाऊ हयम लोकाकडे आहे.

खं. १८ ले. ४ } श. सु.	(१००) महजर	{ श. १५४० मार्ग. व. १२ इ. १६१८ डिसे. ३
--------------------------	---------------	---

कसचे सुपे आणि मौजे वढाणे पा पुणे द्या दोहो गांवांस तिबेचा फरकसा होता. दोही गांवचे लोक जमले. सुपेफरी श. १४४६ मधील महजर दाखविला. पण तो रुजू न पडे. कारण, जे वस्त्री दिवे होते ते वस्त्री हरदो महालीचे फारवून, देशमुख, देशक, जवार, व कोनबुटे मेळऊन दिवाण होते, तेथे महजर. त्यांचीं मावें निशाणे करिताती. ए कागदी तैसा जमल नाही. पुढे उमय गांवचे मोकदम गोट, सांगतील ती सीब मानून त्यांनी तया निटविला.

सा. ले. ३३७ } सु. १०१९ मोहर १	(१०१) सुर्दखत सी.	{ श. १५४० पीप सु. २ इ. १६१८ डिसे. १९
----------------------------------	----------------------	---

ले. ९९ प्रमाणे मजकूर असून शिवाय हासम लोकांची जमीन वाटणी आहे.

खं. १५ ले. ३८७ } सु. १०१९ मोहर ८	(१०२) सुर्दखत मु. सी.	{ श. १५४० पीप सु. १० इ. १६१८ डिसे. १६
-------------------------------------	--------------------------	--

अजर. साा कृष्णाजीराजे — हुंदेदार व मोकदम मौजे वडिगी पा पुणे रामेश्वरमट साा आर्वीपुढील मालूम केले की, आपणास इनाम जमीन वाहविषाम बाबर रके १-१२ द्या हक बाा मोगवटे वजिरानी चालिले आहे. ह्याली मो मार साहेबास मुकासा अर्जांनी जाला असे. सुर्दखत होये. तरी चालविणे.

त्रे. व. २ पृ. ५६ } (१०३) { श. १५४० फाल्गुन शु. ८
सु. १०१९ खल ६ } फर्मान फा. २ सु. व सी. { इ. १६१९ फेब्रु. ११

अज दिवाण खास

कारकून व दोख पा पुणे मोकाशी व मोमशाचे हुद्देदार व मोकदम मीजे चिंचोली पा पुणे

मोरोचा खुनारदार मालूम केले की, आपणासी इनाम बदल खिजमती देवस्थान मोरदेऊ जर्मान चावर १ व नख्त दरोज रुके वारा मीजे चिंचोली येथे दो हारु वा हुजती हवतखान सवा अशर अलफ आहे व तिसा अशर अलफचा २० सवालचा मलिक अंबरचा रोखा आहे. तरी फर्मान देणे. दिले.

सा. ले. २४९ } (१०४) { श. १५४० फाल्गुन शु. ९
सु. १०१९ खल ७ } सुर्दखत { इ. १६१९ फेब्रु. १२

अजर. मलिक अंबर — कारकून तसे रोहिदा

कान्होजी जेधे पाणे माळूम केले की जे पोसजी फर्जंद आजोजी कोढालकर हा धामचे उपयोगी फार लढाईचे मसंगी आला सवय पोसजीकडे इनाम दो हारु चालत आले तसे चालविणे. तरी चालरीजे.

सं. २० के. ६ } (१०५) { श. १५४१ वैशाख शु. ३
सु. १०२९ (१०१९) ख. १ } फा. सु. व सी. { इ. १६१९ एप्रिल ७

अजर. म. श. म. अंबर — कारकून व दोख पा सुये.

शरफ अली हेजीब यास्तखान माळूम केले महादी लखमदेऊ देसकुलकणी पा सुये याच्या भडियाने (बापाने ?) थोरेदी ठेविला होता. त्याने सळ्यासिरी करून याही इकलाजिमा नेदी. मग बाप याने दस्तुरखानास माळूम करून थोरेदी पास सजा देऊन थोरे घालविला. हाही थोरेदीचा फर्जंद कोतोवा खानाचे भंदगीस उमा राहिला. पुनसफी करित! कोतोवा खोय जाला दस्तुरखानाचे सुर्दखत पाहून महजर करून देण्याची आशा केली.

इ. फं. भा. १ } (१०६) { १५४१ वैशाख
पृ. ८९ इ. } { १६१९ एप्रिल

बैरामखानाचा सुलग-दक्षिण्यावर मोहीम करणान्दा मोगली सैन्याचा मुख्य सेनापती. - बन्धानपूरचे आसपास होता ?

त्रै. व. २ पृ. ५८ } (१०७) { श. १५४१ ज्येष्ठ शु. ३
सु. १०२० जखर १ } हुजतीपत्र-उल्लेख { इ. १६१९ मे ६

मोरोबा गोसावी मालूम केलें जे आपणियासी इनाम जमीन चावर १ का
सुपे वा हुजती याकुदखान चालू आहे.

खं. १५ ले. ४३२ } (१०८) { श. १५४१ ज्येष्ठ वद्य ५.
श. कवूळ कतबा न. { इ. १६१९ मे २३

बरवाई विन विठ पाठक सांगे कल्लेट

मुरारीमठ मध्ये सांग चाकण.

बापाची वृत्ती जोसापण कल्लेट येथील अष्टाधिकारपूर्वक राक्षस संवर्धनी

(श. १५३७) दिघली. कागद आतां लेहून दिघला. ठेकरीं छाने.

खं. १५ ले. ३३० } (१०९) { श. १५४१ आषाढ शु. ३
सु. १०२० रजब १ } फा. सु. व सी. { इ. १६१९ जून ४

अज दिवाण ठाणे तपे रोहिडा

दोख व मोक. सेटे महा. व रया व बाजे खुम व बहुते तपे मोर.

तर्फे मार गावगना नवी लावणी आख्यास साक्षामागे प्यावयाचा हूक.

सा. ले. १३ } (११०) { श. १५४१ श्रावण शु. १७
सु. १०२० रम ९ } उल्लेख { इ. १६१९ आगस्ट १०

अजर. म. अजम अमजदल मुलक (ममलकत मराठी).

कार. दोख सेटे. मोक. बंगरे पाा शिरवल

विठल काइदेऊ देसकुलकर्णी उमा राहिला जे, 'आपले दोर्ण पाा मारीचे'

मिरासी आहे. हालीं दुसरा करतो. आपणास देववर्णे.' दिलें.

त्रै. व. २ पृ. ५८ } (१११) { श. १५४१ श्रावण शु. १२
सु. १०२० रम १० } उल्लेख { इ. १६१९ आगस्ट ११

मोरोबा गोसावी यांचे को सुपे इनाम चालविण्याबद्दल मलिक अंबर याचा रोखा.

त्रै. व. २ पृ. ५७ ले. ३ } (११२) { श. १५४१ आश्विन शु. ८
सु. १०२० जिल्काद ० हि. } फा. सु. सी. व मज. { इ. १६१९ आक्टो. ६

अज दिवाण र. खास.

कारवून देमनूख पाा. सुपे व मुकसेदार, व त्याचे हुदेदार व मोकदम मोी

कुंमारवळण पाा मजकूर.

भोरोबा गोसावी यास कुंमारवळणची जमीन १ चाकर हकासह इनाम आहे ती चालविणे. याकुदखान व मलिक अंबर यांचीहि हुजती व रोखा (श. १५३९ व १५४०) आहे. तरी चालविणे. (हा ले. दुबार खाला)

ब्र. व. २ पृ. ५७ } (११३) { श. १५४१ आश्विन शु॥ ९.
सु. १०२० जिल्ह्याद ७ } फा. सु. व सीसा { इ. १६१९ आक्टो. ७
अजर. खास (इमाहिम इम अफजलखान फा. मुद्रा)
कारकून व देशमुख पाा सुपे मोकाशी व त्याचे हुदे. व मोक. मो कुंमारवळण
पा मार.

भोरोबा गोसावी यास कुंमारवळण येथील जमीन धाकर १ या हुजती याकुद-
खान सु. १०१८ (श. १५३९) व रोखा म. अंबर (सु. १०१९ सवाल २०) दिघली-
आहे. चालविणे.

इ. व. ३४ पृ. ७ } (११४) { श. १५४१ कार्तिक व॥ १०
सं. १६७६ } सु. { इ. १६१९ मोहि. २०
जसवंताचे वरील व चिरेजीव विष्णुदास यांच्या नांवची पुणे गाव दिस्याची
सनद.

खं. १६ ले. ९ } (११५) { श. १५४२ आषाढ शु. ९
१०२१ रम ७ } सुदसत { इ. १६२० जुलै २७
(१) ————— विठल गणपती हवाले ताा कानदखोरे

ता मज० चे देशमुखांनै सांगितल्यावरून आह्मा कारितो कीं, तर्क मज. देश-
मुखाचा हलकाजिमा व हसाकती देशमुखाचे हुंखाला केळें असे. देणें.

खं. १५ ले. ४३३ } (११६) { श. १५४२ भाद्र. शु. ११
श. सलोखा पत्र { इ. १६२० आगष्ट २८
बासुदेवमठ बघे ————— मुरारीमठ बघे सो वाकण
आपणामर्थ पुस्तकाचा फलहो होता तो निवडला. अर्थाजयी संबंध नाही.

खं. १५ ले. ७ } (११७) { श. १५४२ भाद्र. व. १
सु. १०२१ सवाल १४ } कौलनामा फा. सी. { इ. १६२० सप्टें. २
अज. दि. तपे ममूर ————— नरसोनी जगदाळे दोस व पटेल कसबे मज.
बाबाजी मुसलमान हिमातीच्या बळें क. ममूरच्या पटेलगीस दखल झाला.
माथर गुल हक जवारीचे गोहीशाहीनसी बापाजी दूर केल्या. तपे मज. देशमुख व क.
मज. पटेलगी जगदळे याची त्याचे दुसऱ्या बेली असे पाा जैदी महालदार. (भारंमी जगदळे
याचा शिवा ?)

चै. व. २ पृ. १६१ } (११८) { १५४२ कार्तिक शु. १
सु. १०२१ जिल्काद २९१ } फर्मान फा. मु. व सी. { १६२० आक्टो. १६

अज दि. र. खास —

कारकून व मोका. का उंबरे

मुला मजन विन मुला समन माझम केले - 'आपणास इनाम जमीन चावर १ बदल खिजमती मसीद का मंगठूर येथील सा लेहा होती ते सीव कसवे उंबरे या खाली गेलें, बाजे मशिदीचे खिजमतीस रोजगार नाही भोगवटी व तसरफाती उडली. तरी चावर एक व गेजमुरा दरोज दा देवविणे.) वा रोखा छ २८ जिल्कादी पा अकजलखां

सा. ले. १०७ } (११९) { श. १५४२ मार्ग. शुद्ध ६
सु. १०२१ जवळ. ४ दि. } फर्मान व फा. मु. न. { इ. १६२० नोव्हें. २०

अज दिवाण र. खास

कारकून देशमुख पा. पुणे, मोकाशी, मोकाशांचे हुदे. मोकदम बाजे कयाती पा पुणे.

हुजती मलजी }
हुजती रणवरा } श. १५३९;
हुजती जाधराऊ }
हुजती मुचुजी नार्क } श. १५४०
रोखा मलिक अंबर } श. १५४२ .

सा ५ पठाप्रमाणें रामकृष्ण मठ व विष्णुमठ विन. महादमठ ठकार गोसावी यांस लेखांतील घोरपडी सुमैत, रोटी, नानगाव या गावांची जमीन इनाम दिली आहे. त्याजकडे चालविणें.

इ. फं. मा. १ पृ. २१० } (१२०) { श. १५४२ मार्ग. शु. ११
इ. } कन्सलेशन-सुरत { इ. १६२० नोव्हें. २५

आमदाहून लमाणाचीं पत्रे आली. लमाण बन्हापपुराहून येणार. परंतु घन्हाण-पूरला दक्षिण्यांचा वेढा पडला असून आमपामचा मुलूख त्यांचे ताब्यान आहे. लाहेरेहून बादशहाई सैन्य दक्षिण्यांचे पारिपत्याकरिता निघाले आहे. तेव्हा लमाणाला मांडला याबण्याम सांगवें. आवासच्या टोंगरांतून येऊ नये. कारण तेथेहि एकदा काचिला लुटला गेला आहे.

इ. फं. मा. १ पृ. २१० } (१२१) { श. १५४२ मार्ग. शुद्ध १५
इ. } सुरत-समा { इ. १६२० नोव्हें. २९

दक्षिण्यांयहल ईमजांचें अनिफूल मत. खानखानान हा मलिक अवरा-विरद मोंगली सेनापती

आपल्या कंपनीचा माल दक्षिण्यांचे तळावरून नेणे अधिक सुरक्षित. कारण तेथील राजा समर्थ असून मरपाई करण्याबद्दल त्याला माग पाडतां येईल. कारण चौलपासून त्याची स्वतःची एकदोन गलबतें तरा व्यापारानिमित्त निघत असतात ... बन्हाणपुरला वेढा घालणाऱ्या दक्षिणी सेनापतीचा धरनाना घ्यावा. परंतु तसें करतांना मोंगळांपासून धोका उद्भवूं नये म्हणून खानखानानलाहि कळवावें.

इ. फें. मा १ पृ. २१० } (१२२) { श. १५४२ पोष वद्य ६
इ. सुरत-कन्सन्टेशन { इ. १६२१ जाने. ३

बन्हाणपुराहून हेनेसचें पत्र - मलिक अंबरच्या परवान्याशिवाय लमाण जाऊं शकत नाही. जमत नसेल. आवासाच्या देशातून जाण्याकरितां परवाना मिळवावा.

सा. ले. १३ } (१२३) { श. १५४२ माघ शु। १२
सु. १०२१ जवळ ११ } महजर { इ. स. १६२१ जाने. २५

अम्रवादी-विठल काईदेऊ देसकु. परग. शिरवळ देसकु. आपली मिरासी. लवे बंडे हेंबतखान यांचे फर्जद हेंबतखान यांचे कारकोदोस श. १५३५ पासून पैदा होऊन कुतूर व हरकती करिताती. हाती परगणे मज. साहेबास अर्जांनीं जाला आहे. लंबा पास बीलाहून फर्माविले पाहिजे. आपली मिरासी. रवा करीन.

पद्ममवादी-हवाशी हादो व ददाजी भूपालराऊ व रंगोजी भूपालराऊ लवे. गणो दद यानें सांगितलें की, पर. मज. देसकु. आपली मिरासी. आपले बडिली विठल काईदेऊ याचा आज्ञा उखीवा ठेविला होता. यावरी आपले बडील व्यापार करावयासी गेले. ते तागाईत आपले कुलकर्ण विठल काईदेऊ कुलकर्णीं सातो.

शिरवळ, वाई, सासवळ, पुणा, गुजण मावळ या महालीचे देशमुख देसक वगैरे मढळींनीं गोही दिघली कीं, विठल काईदेऊ कदीम मिरासी लवे येरमिरासी. तेन्ही महजर, कौल, लुगाही याप्रमाणें देऊन माहाली कुलकर्णे चालवूं लागलों. यावरी सीत असर अटकमध्य (श. १५३७) हेंबतखानाची धरणी पाठवून आपणासी (ऐकेंबाळे व दास्तहज्जा) धरून वाईस नेऊन कोटात राविलें. राज मार करीत व पैके मागत. मग वाईचे देशमुख वगैरेनीं आपले बाबे हेंबतखानास अर्दोस लिहिली कीं विठल काईदेऊ व लवे याची मुने-सफी केली पाहिजे. येथें मुनसफी होऊन आपण मिरासी कुलकर्णे चालवूं लागले. येसिपा-मध्यें सन १०१८ (श. १५३९) मध्यें मुखस मुलो खालें हजती साहेबास (रायाराऊ साहेब) दिघला. दादी केली पाहिजे. यावरी (उपरिपठपैकी) काजी बोलिले. ममलकत मदारी साहेब विसा वर्षांचा भोगाटा मोडीत नाहींत. हुजूर जाऊन निवाडा करणें. मग आपण फतेनगरास (दौलताबाद) गेलों. मधारी साहेबांनीं वाईस हुजूर बोलवुन हम-शाई महालीचे देशमुख यांच्या सव्या अधित्या. व मुनसफी केली कीं विठल काई-

देऊ लंबेपेक्षा खरा मिरासी होये. आपण आपला मुलगा परगणे मजकुरी पाठविला. लंबे याने ठाणेदार याचे भागे हरकती केली. त्यावरून मुलगा फत्तेनगरास आला. व मदारी साहेबांकडून पुन्हा सुर्दखत घेतले. पुढे हर दोजण आगा अजम साहेबाकडे गेले. त्यानी चौकशी केली. त्यांत लंबा कोणी देखिला नाही ठरले. पुढे हाजीर मजालमी बोलिले "कोणापासी कागद कैसे आहेत." लंबा कागद न दाखवीच. विठल काईदेऊ याने सर्व कागद दाखविले. मुनसिफी मनास आणता विठल काईदेऊ मिरासी खरा; लंबे खोटे; तुवा कुलकर्ण साऊन सुखे असिजे.

इ. फॅ. मा. १ पु. २३१ } (१२४) { १५४२ माघ वद्य १२
इ. सुरत-समा { १६२१ फेब्रु. ८

कालरात्री माझें पत्र आलें-मलिकंयरचें शिक्याचे लेखी फर्मान सर्व सैन्यातून व मुलखातून सुरक्षितपणाबद्दलचें मिळालें. मोगलांच्या मुलखावरील स्वारीचा दक्षिण्याचा मुख्य सेनापति याकुतखान याच्या शिक्याचा दुसरा परवानाही मिळाला. त्यानें मुलखातून सुरक्षित चालविण्याकरितां आपलें २ लोक घरोवर दिले.

सा. ले. ८ } (१२५) { श. १५४२
सु. १०२१ } कैलनामा ता. { इ. १६२०

आप्याजी मन्हारजी व हुफाई देउमुख प. शिरवल

विठल काईदेऊ देसडु. पाा शिरवल

हैबतखानाचे कारकीर्दीस पोकियाच्या वलें लंबे दर मुकाम उत्कर खडकी सुखे देसडु. चे मिरासीवरी उमे राहिले होते. हैबतखाने लंबे यासी दुरी केले. त्यावरी हुन्दी फर्मान व मलिक अजमाच्या किताबती घेऊन आलेसी. त्यावरी तमास देवक व मिरासी मेळवून बोलिले की, मिरासी विठल काईदेऊ याची. लंबे गैर मिरासी. तरी कुलकर्ण तूं चालवणें.

त्रै. व. २ पु. ५८ ले. ३ } (१२६) { १५४३ चैत्र शु. ४
सु. १०२१ जबल ४ } फर्मान फा. सी. { १६२१ मार्च १७

अजर दिवाण र. खास

कारकून देसमुख पाा सुपे मोक्कासी व मोक्कासाचे हुदेदार व मोक. कसबे सुपे.

मोरावा गोसावी याच्या सांगण्याप्रमाणें, बाा हुजती याकूदखान सु. १०२० जखर १ व रोखा मलिक अंबर (२९ जिल्हेज १०२१), मोरावा गोसावी यास इनाम १ चावर जमीन तेल वर्गरे पूर्वीप्रमाणें चालवीत जाणें.

सं. १५ ले. ३८८ } (१२७) { श. १५४३ चैत्र शु. १३
स. १०२१ जवळ १२ } खुर्दखत का. मु. व सी. { इ. १६२१ मार्च २५

अजर. रा. संमाजी राजे — कारकून पा पांडियापेडगी

रामेश्वरमठ व चित्तामणमठ उपाध्ये यासी मुकासा मौजे जातेणे दो दा खुर्द-
खत रा. थोरले राजे (चिठोर्जी राजे) दिखले आहे. तरी चालविणे.

सं. २० ले. ६९ } (१२८) { श. १५४३ वैशाख वद्य ५
श. { इ. १६२१ एप्रिल ३०

रामा चित्राव — नारायण व गोजा व गोपिनाथ चित्राव मार्द

मौजे नवी किन्ही व नोरखळ यामध्ये गोपिनाथाचा अर्ध व तिघाचा अर्ध.
यामध्ये २० बयें अमच्या पुतास व अम्हास संबंध नाही. त्याउपरी आपला विभाग नूतन
साधिले असे.

सा. ले. ११४ } (१२९) { श. १५४३ सापाद व. २
स. १०२२ सामान १४ } खुर्दखत का. मु. व सी. { स. १६२१ जून २४

रायाराऊ — देसमुख व कारकून पा पुना

महादेमठ पुरंदरे अमहोत्री मालूम केले "आपणास बदल घर्मादाऊ इनाम जकाती
'पा मा पैकी क. ३ आहे. मोगवटे गुम जाले. मलिक अजन सिदी याकूब याही खातिरेसी
आपून रके चालते केले. आपण पुा मन्दामत केले पाहिजे." तरी चालविणे.

स. पु. १०१ ले. १ } (१३०) { श. १५४३ आश्विन शु. २
स. १०२२ जिल्हाद १ } खुर्दखत { इ. १६२१ सप्टें. ७

अजर. रा. येकोजी राजे — कार. मोक. को जिती पा पांडियापेडगांव

कानमठ विन राम पाठक का मार मालूम केले जे, 'आपणास चावर १ दो
नखत व बावा बदल घर्मादाऊ अजरामन्दामती केला अने. खुर्दखत राजसी आहे.
चालवीजे.

इं. फें. मा. १ पु. २६७ } (१३१) { श. १५४३ आश्विन शु. ३
इ. { आपा-सुरत { स. १६२१ सप्टें. ८

मनसूरखान दक्षिण्यांकडून फुटून बन्हाणपुरला शहाजायाकडे आला.
त्याचा मोठया सन्मानाने सत्कार केला.

स. पु. ४१ } (१३२) { श. १५४३ आश्विन व. ७
श. { गहजर { इ. १६२१ सप्टें. २७

रामाजी विन बापोजी मोकदम व कानोजी विन धावजी विरतीकर मो माल-

शिरस पा सुपे यास माँ टेकवडी व मो पिसरवें ग्रा पुणें शिवेचा कर्कशा ७८ वर्षे होता. कारकीर्द निजामशहा मलिक मदार म्हमद यापाशी दो गावंचे चौगळीयानी खा काढिला दोघेहि सोटे जाले. मग माळशिरकराशी शाबाजी अली महालदार राव मलिक यांनी जमीन दो ठाई वाटून दिल्ली. यावरी साहेवास (रायाराव) मुकासा अर्जांनी जाला. साहेबी शिस्त दिली जे शिवेची माती आणून थीवटेश्वर (सासवड) ऐरणी दिव्य घेणें. काना चिन धोंडी वृत्तिकार माँजे माळशिरस दिव्या उतरला.

इ. वृ. ३४ पू. ७ } (१३३) { च. १५४३ कार्तिक शु. १
सं. १६७८ } मुद्रा { इ. १६२१ आक्टोबर. ६

दिवान महाराजाधिराज महाराणा थीदुरंगवाजी यांनी विस्णुदाम यास मो पाणी-वारा कृपापूर्वक दो कुलवाब दिले.

सा. ले. १४ } (१३४) { च. १५४३ कार्तिक शु. ७
सु. १०२२ जिल्हेज ५ } सुदखत { इ. १६२१ आक्टोबर ११

रायाराव— जनाव, टाणदार, कारकून दोख पा शिरवल

पा मारण्या दोणांचा मुशाहिरा जो काही कारकीर्द हँवतखान चालिल्ले तेणे-प्रमाणे कुलकर्णी यास ताकीद करून देववणे.

सा. ले. १५ } (१३५) { च. १५४३ मार्ग. व. १०
सु. १०२२ मोहर २३ } मिसेला फा. सु. व सी. { इ. १६२१ नोवें. २८

शिरवल पाचे टाणेदार व वरिष्ठ अधिकारी रायाराऊ ?

मुकाई व तान्हाजी निगडा दोख पा शिरवल

विठल कायेदेऊ देणगी याचे बावे लिहिले तरी तुम्हापासून व तुमचे वंसी माझणहत्या सात पिढिया जाली नाहीं पुढेहि घडेना ये बावे आमचा खातिरजमा आहे. घायुगडे याचे ये बावे शुमान धरावे तरी त्यामधे सात पिढिया भेत्री आहे. स्थापासून असा अमल घडेना. तुम्ही विठोबावरी जैसी कृपा करीत होते तैसीच रामाजी विठलावरी करीत जाणे.

सा. ले. १७ } (१३६) { च. १५४३ मार्ग. व. १०
सु. १०२२ मोहर २४ } सुदखत फा. २ सु. व सी. { इ. १६२१ नोवें. २९

रायाराव पाशिरवल — टाणदार व कारकून पा शिरवल

रामाजी वि. देशकुर्णी मालूम केले जे, 'हली आपला बाप विठल कायेदेऊ यासी आवसकोसीस करून गुममुदपणे मारा वरून जिवे मारिले. आपला बाप देगर्न चालवत असतां इशेक खरीदीकरोस्त जिबसाची जखती माफ असे. इला तसी माफी असावी.' माफ केली असे.

प्रे. व. ४ पृ. ४८
सु. १०२१ रजव १० }

(१३७-११५ अ)

{ श. १५४२ ज्येष्ठ शु. १२
६. १६२० जून १

(१)

मोक्षशाचे कारकून व देशमूल

उमरामे माळूम केले, आपला बालीद देसपांडेपण करित होता. तो मयत जालिया-
वरी ताा इसरीन आपण करितो. दरम्यान कान्होजी करकसा करून चालवितो. साहंवी
दुन्हाही दिवली. कान्होजी पळोन गेला. बालीदे उमरामे जैसे चालिले तेणे-
प्रमाणे चालविले.

ई. फं. भा. १ }
पृ. २७५ इ. }

(१३८)

बटेव्हिया संयुक्त रक्षण-मंडळाची सभा

{ १५४३ आश्विन व. ६
१६२१ सप्टें. २६

इंग्रज व डच समयतांनी मिलून एक आरमार तयार करून मलबार विनाच्यावरील
पोर्तुगीजांचा व्यापार जबरदस्तीने हस्तगत करण्याचा वेद केला आहे. त्यास तेथून
क्षामोरीनची मदत मिळाली तर पहावे. शिवाय व्यापाराकडेही लक्ष ठेवून इराणचे आखात
व मोझांबीक इकडेही जाऊन पावे इ. ठरले.

ई. फं. भा. १ }
पृ. २८७ इ. }

(१३९)

रॉबर्ट जेफ्रीज (चौलरांड)-ई. इ. फं.

{ १५४३ आश्विन व. ३०
१६२१ आक्टो. ५

मुक्ताचा आपल्या कंपनीचे बाबतीत घडलेल्या एका विलक्षण अपघाताची बातमी
सुरतेच्या कॉन्सिलला मिळाली. लाहोर व आम्रथाहून माल घेऊन येणारा एक काफिला
रॉबर्ट इचिसन याचे नेतृत्वाखाली येत होता. दुख्खनच्या एका राजाचा संरक्षक
मलीक अंबर (Protector to one of the kings of Decany) याने
मोगलांच्या मुलखावर स्वारी केली असल्यामुळे मलीक अंबरचा काळ घेणे भाग
पडले. तो घेतला असतांनाही विश्वासघाताने इचिसनचा काफिला छुटला गेला.... दामोळ,
चौल आदिकरून बंदरे मलीकाच्या पक्षाची आहेत; त्यांवर सूड उगवावा असा वेत करून
आम्ही गलबते पाठविली. परंतु तो वेत फसला. ... दामोळमध्ये आम्हांला बऱ्या रीतीने
वागविले व अदिलशाही समेदार मलीक याकृत याने रसद व देणग्या पुष्कळ दिल्या.
... चौलला आम्ही २८ सप्टेंबरला आलो. केरिजच्या सांगण्यावरून मलिकंघराने
मुक्तास मरपाई करण्याबद्दल पत्राने अभिवचन दिले असे समजते.

ई. फं. भा. १ }
पृ. २९६ इ. }

(१४०)

देवगड (चौलबळ)-सुरत.

{ १५४३ कार्तिक शु. ६
१६२१ आक्टो. १०

आम्रथाकडील काफिला छुटल्याबद्दल रदबदली करण्याकरिता जाणारे इंग्रज लिहितात:
इंग्रजांनी एक गलबत पकडल्यामुळे मलिकंघरला बठणीवर आणणे घोडेसे अधिक सुलभ
होईल. सिद्दी अंबर, सिद्दी याकृत व सिद्दी रैहन हे सिद्दी सुरूर याला चांगले वागवावे
असे सुचवितात.

इ. फं. भा. १ } (१४१) { १५४३ कार्तिक व. ५
पृ. ३१५-३७६. } मलीक अंबरकडील वकीली { १६२१ आक्टो. २५

मलीकअंबरनें दौलताबादजवळील नोकीरीच्या तळ्यवर पोर्तुगीज हुमाय्यामार्फत बोलणें केलें. गलबत पकडलें तेंच ध्यावें व काफिल्याची भरपाई मागूं नये. एका हातानें गलबत पकडतात आणि दुसरीकडे लमाणाबद्दल नुकसानाची भरपाई मागतात; तर इंग्रजांना काहीं न्याय आणि सदसद्विवेकबुद्धि आहे कीं नाहीं ? ... ..विजापूरच्या इमाहिम इदलसाहाचा-मलिकंवरला तळ्यांत बुडवून मारण्याचा-वेत (फमला.) मलिकानें वजांगची मानखंडना करून केंदेंत टाकलें. ....नजराण्याचे गालिचे सुलतान व मलिक अंबर यांच्यांत राहून घेतले.....मोंगल हे इंग्रजांचे दोस्त असून दक्षिण्यांचे शत्रु आहेत.

इ. फं. भा. १ } (१४२) { १५४३ कार्तिक व. ५
पृ. ३१७ इ. } जेफेज-मुरत { १६२१ आक्टो. २५

आम्रनाथकडील लमाणांच्या लुटीची जबाबदारी मन्सूरखान (नांवाचा सरदार) खडकीहून मोंगलांकडे फुटून मिळाला त्याचेवर घालितात.

इ. फं. भा. १ } (१४३) { १५४३ कार्तिक व. १०
पृ. ३१८ इ. } पृ. ३१९ आक्टो. ३०

मलीकाच्या वजीरांपैकी एकजण (जाधवराय) त्याला सोडून पळाला.

इ. फं. भा. १ } (१४४) { १५४३ मार्ग. शु. ३
पृ. ३१८-३२३ इ. } बहाणपूर-मुरत { १६२१ नोव्हें. ६

बहाणाच्या दरबारांत मुख्य सहागार अफजलखान व खोजा अबदला हसन; रुस्तुमखान गुजराथचा मुमेदार व इसाकवेग मुरतेचा (बंदरचा) मुमेदार बहाणाचा आहे.

इ. फं. भा. १ } (१४५) { १५४३ मार्ग. शु. ४
पृ. ३२३-३२८ इ. } मुरत-कंपनी { १६२१ नोव्हें. ७

[३२४] आग्न्याच्या काफिल्याचा सूड उगविण्याकरितां आम्हीं दामोळ व चौल येथील गलबतें पकडणार आहोंत हें ऐकून मलिकंवर सलोक्याचें बोलणें बोलूं लागला म्हणून जेफेज त्याच्याकडे गेला. [३२५] डच लोक मुरतेंत राहून दामोळ, टीक, चौल उध्वस्त करण्याची कारवाई करितात. [३२८] मलिकंवरफाहून रोंगट जेफेज प्रपयश घेउनच परत आला.

इ. फे. मा. १ }
पृ. ३३२ इ. }

(१४६)
बन्हाणपूर-छात

{ १५४३ मार्ग. शु. १४
{ १६२१ नोवें. १८

...इकडील घातमी असी—सहाजादा इकडेच आणखी दीठ वर्ष रहाणार आहे. दक्षिण्याचा एक मोठा सेनापती जडूपय हा त्यांचे पक्षांतून फुटून राह्या-जाद्याला जाऊन मिळाला असून त्याचा मोठा सन्मान करण्यांत आला आहे. विजापूरच्या राजाला फर्मान गेलें आहे की 'सहाजादाच्या तुलेच्या वेळीं (५।१।१६२२) खंडणी पाठवावी व बादशाही बफील व सैनिक यांचे हातीं हिऱ्यांची लाग घावी. नाकवूल केव्यास युद्धास तयार व्हावे.' बन्हाणपूर जवळ दक्षिण्याचा मोठा तळच पडला आहे. खानखानात आणि मलिकवर या उभयतांनीं मिलून दम्भनचे मुलतान आणि सर्व मुलूख विश्वासघातानें जहांगीरचे ह्वालें फेला असा प्रवाद आहे. इराणचा राजा कदाहारपेयत चांदन आज आहे.

सा. ले. १६ }
सु. १०२२ मोहर २४ }

(१४७)
खुर्दखत

{ श. १५४३ मार्ग. व. ११
{ इ. १६२१ नोवें. २९

राचारज पा शिरवळ — जगाव, टापेंदार व कार. पा शिरवळ

रामाजी त्रिठळ यास पा रा रण्या दोर्णाचा मुसाहिरा व एक चालिले असले तैनेमो चालविजे.

सा. ले. १८ }
सु. १०२२ मोहर २४ }

(१४८)

{ श. १५४३ मार्ग. व. ११
{ इ. १६२१ नोवें. ३१

पा शिरवळचे बरिष्ठ अधिकारी — आपाजी रुद्दारजी दोख पा शिरवळ वन्हाड (लग्न) कहन येणें. पुढें ले. १३५ प्रो.

न. व. ४ पृ. ४७ }
सु. १०२२ रवळ १२ }

(१४९)

{ घ. १५४३ मार्ग. शु. १३
{ इ. १६२२ जाने. १५

उमाराव व कान्होजी तिमल देसपाडियेपदाबदल मांस्तातो—

अमवादी—उमाराव आपला बाळीद. रामाजी देसपाडियेपण करीत असतां भाऊ मारला गेला. यावरी रामाजीनें देसपाडियेपण आपनासी दिवले, यावरी रामाजी मयत जाला ते वस्ती कारकीर्दी, मोगल मुकासा मिर्झा खो (जाकडे होतों). ते पावून कारकीर्दी मोगल या कारकीर्दी हजस्तो साहेबु चावत आहे. दरम्यान कान्होजीनें हिमतीनें चालविलें. त्या मार्गती मुख्य साहेबासी जर्जनी जाल्य. मालोजी राजे व मोगल (तर्फेचा) वीरसिंग देऊ यांचीं खुर्दखतें आहेत.

पश्चिमवादी कान्होजी तिमल—आपला +चील आपल्या वटिलाचा लेकु.....

म्हणोन देसपांडेपण आपण चालवितों. रामाजी मेलियावर उमाजीस देसपांडेपण दिवले.
वगेरे.....

मुईसतें व न्याय मनासी आणितां देसपांडेपण उमाजीचें उमाजीस दिवले आहे.

खं. १५ ले. ३८९ } (१५०) { श. १५४३ माघ व. १०
मु. १०२२ खल २४ } मिसेली फा. मु. व सी. { इ. १६२२ जाने. २६

अज दिवाण पाा पुणा— हुदे., मोक., रया, मो वडिगौ पाा पेडगां.

(रायाराऊ सो) यांचा हुक्म कीं “रामेस्वरभट साा आर्वीमुद्रळ यास इनान
जमीन बाह्यतीकास रुके १२ मोजे वडिगाऊ येथील, हेंवतखान व मलिक अजम छाचें
कारकादीपासून चालिले आहे. हाळी विलापती साहेबास अर्जांनी जाली आहे.” तरी
चालविणें.”

सा. ले. १९ } (१५१) { श. १५४३ फा व. ३
मु. १ खल १६ } महजर { इ. १६२२ फे. १८

(सद्याच फक्त असल्यामुळे सारांश दिला नाही.)

इं. फं. मा. १ } (१५२) { १५४३ फास्युन व. ३
पू. ३१७ टीप १ इ. } { १६२२ फेब्रु. १८

गोवा गवर्नर—किंग फिलिफ.

‘इत्राद्दिन अदिलशहाचे मनांत मलिकंवर बदल गैरविश्वास आहे’ [लिस्बन ट्रॅन्स्क्रिप्ट.]

इं. फं. मा. २ } (१५३) { श. १५४३ फा व. १२
पू. ४६ इ. } मच्छलीपटण—मुरत { इ. १६२२ फे. २६

‘आम्ही एकतो कीं तुमच्याकडे पुष्कळ सुंदर घोडे आहेत. पूर्वी मागणी केल्या-
वेळीं दख्खनमध्ये युद्धं चालू होती तीं आतां संपलीं आहेत. तरी एक
घोडा पाठवा.’

सा. ले. २२ } (१५४) { श. १५४३
मु. १०२२ } उद्देख { इ. १६२१

या लेखाकित “सन इसने कारणे हाऊजी बिन साऊजी कामिया राऊ आजनापाती
(रायाराऊ) किर्यादी जाले” असा उद्देख आहे.

खं. १५ ले. ३९० } (१५५) { श. १५४३
मु. १०२२ } कपूलकतवा { इ. १६२१

मुज व सोन मेहती व तेळी वसने वावी

कुमाजी पायोल, अजहती विठोजी राजे मोसळे मोह्यम फस. बाबी पा. संगमनेर
माजी मोकदम यादजी आणगापासून पानबुडी घात होता; त्याप्रमाणें तुम्ही घेवें.

सा. ले. ३२१ } (१५६) { श. १५४३
सु. १०२२ }

कामगार अजगाव पा कुडाल यास. मानजी देसाई याजकडे घाग घालवा.

दे. व. ४ पु. ४९ } (१५७) { श. १५४३
सु. १०२२ }

ग. मालोजी राजे — फारकून व देगाव पा छिडले.

उमराम देसपाडियाने मालुम केले जे 'आपले कुलकर्ण; दरम्यान फावोडी हरकती
करितो.' तरी कुलकर्ण याचे दुमाला कीजे.

सा. ले. १८८ } (१५८) { श. १५४४ चैत्र शु. ६
सु. १०२३ जवळ ५ } फौलनामा फा. मु. { इ. १६२२ मार्च ८

अज दिवाण पा सिरवल— रामाजी विठल देसकुलगणी.

तुमचे मिरासी सेत कसव्यांत आहे. विठल कायदेव कटकास गेल्यावर मागे ते
सेत हाउजी अर्जा प्रज दिवाणीच्या महसुलावढल फीर्दा करून उगवणी करीत होते. उन
इहिदेस विठ. काय. गावास गाला. तेव्हा हाउजी बोलला 'आज पेरणीचा हंगाम
आहे. अवंदा आपणास वेळ देणें. दियालीपासून तुमचे सेत तुम्ही करणो.'
त्यावरी विठल कायदेवास झाले. मग तुकाई देसमुखीण इतें तुमच्या तर्फे विनंती केल्या-
वरून हा कील दिला आहे.

स. पु. ६२ ले. ४५ } (१५९) { श. १५४४ चैत्र व. १
सु. १०२३ जवळ १५ } पोटापत्र { इ. १६२२ मार्च १८

अजर. अंबरखान

महादो विमल इबाल० महमद अलिखान हुदेदार मी. विमणगांव

देवजी लक्ष्मण व चित्तो लक्ष्मण कुलकर्णी व व्योतिषी मालूम केले जे "मौजे मज.
कुलकर्ण व व्योतिष मिरास आपली, रामाजी नागनाथ सोनवडे उम्राणीकर लायनी सरगसा
करू लागले. त्यावर दरदोजण मायणीस केवखान साहेबाचे बदगीस जात होते. वादेंत म्हणाले
किमीद न जाणे. बहुते मिरासदार सांगतील तसे करूं. बहुत्यानी मिरास देवजी व चित्तो
यांनी असें लिहून दिले. रामाजी नाकबुल गेला. त्यावर परस्थळ कोव्ह येथें रवा केला.
आपण खरे जालो" तरी व्योतिष कुलकर्ण वरील इत्तमाईहून घेणें.

सं. २० ले. ४ }
घ.

(१६०)

{ घ. १५४४ वैशाख शु. ५
इ. १६२२ एप्रिल ६

मिर्दोळी व अंगोली गोळ्या —

गवदेमट जोशी घनं दिवारणी का हवे

आपण दूकळकरिता तुय्यो. गावपास नाहीं आपला जाठ राखला पाहिजे
म्हणवतु तुम्हाम आपला घरवाढा विकून दीवला असे. तुम्हापामून घेतले होत असेच,
व गळा जेगी, पमेटी अर्ब खुनी इ. आपला घासीचा उमा राहिला हान माली घने.

इ. फें. मा. ९ }
पु. १४ इ. }

!(६६१)

आप्रा-सुरत

{ घ. १५४४ अ. आषाढ व. ७
इ. १६२२ जून २०

'आप्रा येथील दोन्ही सुनेदारांची मनसब प्रत्येकी एक हजार घोड्यांनी कमी केली
आहे. याचें कारण, घोटपूर येथील जहागिरीबद्दल मुलतान रुझारिअर व सुरम यांचा वाद
चाडू अनठा त्यांत त्यांनी रुझारिअरला सुरमविरुद्ध मदत केली नाहीं.'

स. पु. ३१ ले. ३१ }
सु. १०२३ रम २७ }

(१६२)

महजर

{ घ. १५४४ आषाढ व. १४
इ. १६२२ जुलै २७

ले (१३२) प्रमानें छिन्नेच्या वादाचा मजदूर. सरीफ ऊझी हेजीव याकबखान
याचा उल्लेख आहे.

इ. फें. मा. १० }
पु. ११२ इ }

(१६३)

बन्दागपूर-सुरतचेंवटरी

{ घ. १५४४ भावन व. ६
इ. १६२२ ऑग. १७

'सुरम अजनीकडे जात असतां जहांगीरने त्याला बंदी केली. तो बन्दागपूरला
परत येईल अशी वदता आहे. आपला लहान मुलगा व दाराबखान (खानखानाचा दुसरा
मुलगा) बंगरें नरदार यांना तो टाड्याचे संरक्षणार्थ पाठविणार...खानखाना सदा घेण्याकरितां
माहिती आपण आहे. तेथें दाराबखाना मदत केल्याबद्दल आणि टाड्याला मानसे दारगोळा
आमच्या मजदुरांतून (इमज्या) पठाविल्याबद्दल आमच्यावर बहीन घेण्यांत येईल. तर तो
आम्हीं नाकबूल करू'

सं. २० ले. ६८ }
सु. १०२३ विजय ५ }

(१६४)

खुदेखत

{ घ. १५४४ मज. शुद्ध ७
इ. १६२२ सप्टे. १

अजर. ईबनखान —

आडानली नाथब गंवत व अजर. पर. वार्ड

सुदानचेंटी विन मोनसेटी पाटने पर. मज. यांत पूर्वीपासून वार्ड येथें जमीन.
इतर काही मोठी इनाम आहेत त्या चालविणे.

सा. ले. २८१ } (१६५) { श. १५४४ भाद्रपद व. ५
सु. १०२३ जिल्काद १९ } सुर्दखत ता. { इ. १६२२ सप्टे. १५

अजर. म. स. म. अंदर ——— फा. व दोग्गळ मामळे गुलसनाबाद (नाशिक).

मठ हुनारदार को नासीक मालूम केले जे 'आपण गोदावरी घानसध्या करतु साहेबासी द्रा देउनु असतो. आपणास सिद्दस्त पटी दर सिद्दस्ता माफ आहे.' हाली सिद्दस्त येवतु सुदरला हे माफोचे सुर्दखत हाली पाहिजे. तरी पटी माफ असे.

खं. १५ ले. ३११ } (१६६) { श. १५४४ कार्तिक शु. ९
सु. १०२३ मोहर ७ } सुर्दखत सु. व सी. { इ. १६२२ मार्च. १

अजर. आबा सिद्दी अब्दुल नवी व सिद्दी महमद

हुदे. व मोकदस सीजे वळगळ ता येळगाळ का पाटस पा पुणे

रामेश्वरमठ नारायणमठ सो आरवीमुद्रल मालूम केले जे 'आपणासी इनाम जमीन चावर बाहिकास देखील मलय इके १० वारा दर सवाद मो मार आहे. हाली साहेबास सालमाराकारणे मुकासा अर्जांनी जाला आहे. खत होथे.' तरी हुसाला कीजे.

सा. ले. ११५ } (१६७) { श. १५४४ कार्तिक शु. १२
सु. १०२३ मोहर १० } सुर्दखत सु. व सी. { इ. १६२२ मार्च. ४

अजर. मुधोजी नाईक

कारकून पा पुणे व मोकाशान्ने हुदे. मोक. मोजे पिपलेसौदागर

महादेमठ विन मुद्रलमठ पुरंदरे सेकीन पुणे मालूम केले, "आपणास चावर १ इनाम दिषलिया तुम्हांम आसीर्वाद देऊन असो." तरी त्यास १ चावर जमीन फसवे मजकुरी दिली आहे. त्याचे ताऱ्यांत देजे.

सा. ले. ११७ } (१६८) { श. १५४४ कार्तिक शु. १२
सु. १०२३ मोहर १० } उद्देख { इ. १६२२ मार्च. ४

मुधोजी नाईक ———

महादेमठ विन मुद्रलमठ पुरंदरे सो पुणे.

पिपळे सौदागर येथे एक चावर गजशरायणी कुलवाच दिला असे.

खं. १५ ले. ३१२ } (१६९) { श. १५४४ मार्ग. शु. १
सु. १०२३ मोहर २१ } सुर्दखत सु. व सी. { इ. १६२२ मार्च. २३

अजर. रा. संभाजीराजे ———

कारकून देणस, पा पांडियापेडगाव तरफ करडे.

मुद्रल व मरणमठ विन नावदेऊमठ सो चाकण. यास चदल धर्मादाऊ इनाम

बदल दान सूर्यग्रहण जमीन काळाकीदी चावर एक मौ चेलवडी दो नरतयाती व बाबा कुल दिधले असे. जमीन मोजून हदमाहद घालून प्रज नेमून हुजूर खबर लिहिणे. चालवीत जाइजे.

खं. १५ ले. ३९३ } (१७०) { श. १५४४ मार्ग. व १३
मु. १०२३ सफर २६ } मिसेली मु. व सी. { इ. १६२२ डिसेंबर २०

अज दिवाण ठाणे देहाये पा पांडियापेडगी व तरफ कडेई समत मार
हुंद. मोक. मो चेलवडी
(ले. १६९ प्रमाणे सर्वे सजकूर.)

इ. फं. मा. २ } (१७१) { श. १५४४ पौष शु. ५
पृ. १७२ इ. } अहमदाबाद-मुरत { इ. १६२२ डिसे. २६

शहाजादा शहाजहान याचे बंड सुरू झाले किंवा होणार असा सर्गाचाच समज आहे. फिलेंक ठिकाणी सुरवातहि झाली. तेव्हा आग्न्यापर्यंतचा रस्ता धोक्याचा आहे. राजाचा सल्ला लाहोरकडे फार लांबीवर आहे.

इ. फं. मा. २ } (१७२) { श. १५४४ पौष. शु. ७
पृ. १७६ इ. } मडोच-मुरत { इ. १६२२ डिसे. २९

येथील गव्हर्नरला खुर्रमचे पत्र- 'अहमदाबादचा राजा पंधजारी केला व त्याला आमचेकरिता आप्रघाण्या संरक्षणार्थ पाठविले.' इस्तुमखान पंधजारी केला. तसेंच इतरांना काही दिले. बरेच जण आप्ता व अजमीर रोखे रस्ते रोखून धरण्यास पाठविले. पेशवान नसीदजा फाटून टाकून त्याची जागीर घेतली. गुजराथेतील इतर बादशहांच्या पक्षाचे लोकांनाहि व गुजराथचे सरदारांना असेच लुबाडले. काय होईल ते परमेश्वर जाणे.

सा. ले. ११७ } (१७३) { श. १५४४ पौष व. १
मु. १०२३ रवळ १५ } उल्लेख { इ. १६२३ जाने. ७

खान सरफसखान — महादमट विन मुद्रलमट पुरंदरे सो पुजे.
मौ पर्वतीमध्ये नरत व दो बाबी चावर १ गजदरादिनी दिले असे.

इ. फं. मा. २ } (१७४) { श. १५४४ माघ शु. ६
पृ. १८८ इ. } अहमदाबाद-मुरत { इ. १६२३ जाने. २६

इकडे मानमी अदी आहे की, शहाजहानचा खजिना (CAESARNA) अहमदाबादला पुनः परत आला. युद्धाची सामुग्री शहाजादा शहाजहान याच्याकडे पाठवून देण्याबद्दल हुकूम आहे. महमद हुसेन शहाजादाच्या बर्ताने पंचायतचा सुमेदार झाला. बंडाची उमारानी अनेक ठिकाणी व्हावयाची असून शहाजहान लवकरच येथून जाईल.

ई. फं. मा. २ }
पृ. १९६-१७ इ. }

(१७५)
आमा-सुरत

{ स. १५४४ माघ व. ६
इ. १६२३ फेब्र. १०

इझीं वातमी अनिष्ट आहे. शहाजादा (खुर्रम) फतेहपुरसिक्रीस आला असून त्याने आपले सैन्य (१६००० घोडे) आग्यावर रवाना केले. त्यांना मोठी हूट केली. जहांगीर खात्रीने आग्याला येईल. असकलान लालाभीरसिंगाचे हातारि बंदी आहे.

स. १५ ले. ३९४ }
सु. १०२३ रसर २८ }

(१७६)
गुदखत सु.

{ स. १५४४ माघ व. ३०
इ. १६२३ फे. १९

अजर. रा. संमाजीराजे सो

कारकून देहाये पा पाजियेपेडगौ तरफ करडे.

(ले. १६९ प्रमाणें) प्रज वावाजी मुलाभा हा नेमून दिघळा. इनाम दुवाला बीजे.

सं. १५ ले. ३९५ }
स. सु. १०२३ जवळ ७ }

(१७७)

वाटप व पावती पत्र मु. व सी.

{ स. १५४४ फा. सु. ८
इ. १६२३ फेब्र. २७

रा. छेळीजी राजे, मंवाजी राजे, नागोजी राजे, परसेजी राजे, दिबकजी राजे, ककाजी राजे — रामेशमट व चिंतामणामट गोसावी

तुम्हापासी रा. ताबाई आवाने ठेवणे ठेविले होते नख्ख २१०० होत व सोने १०८ तोळे, हे तुम्ही आमचे आम्हासी खडकीस आणोतु दिघले. पैकीं मालवा रायाचा वाटा मालवासी देउतु वाटे सा होत १८०० व तोळे ९० सोने आमचे आम्हासी पावले.

सं. ६ पु. १२ }
सु. १०२३ जवळ ७ }

(१७८)

कपूल कठवा फा. मु. व सी.

{ स. १५४४ फाल्गुन शु. ८
इ. १६२३ फेब्र. २७

रा. मालोजी राजे (सहाजीचा सुलतमाऊ) रामेशमट व चिंतामणामट गोसावी. तुमचेपाशी रा. ताबाई आवाने ठेवणें ठेविलें होतें. २१०० होत व १०८ तोळे सोने. ते तुम्ही अवधिया भावाचा वाटा दिघला. पैकीं आमची तकसेमेस दिघले होत ३०० सोने तोळे १५ ते पावले.

स. १५ ले. ३९६ }
सु. १०२३ जवळ २६ }

(१७९)

मिसेली सु. व सी.

{ स. १५४४ फा. व. १३
इ. १६२३ मार्च १८

नरसो दामोदर हवालदार व कारकून देहाय पा पाजियेपेडगौ.

हुदे. मीजे बेलवडी ताा कर्ही

मुद्रलमट कृष्णमट साो पुणे याचि बेलवडी येधील इनाम जमीनीस प्रज नेमून दिघला त्याच्या मंजुरीचे पत्र.

ई. फॅ. भा. २ }
 पु. २१४-१५ }
 इ. . }

(१८०)

{ घ. १५४४ फाल्गुन-
 १५४५ चैत्र शु. १२
 इ. १६२३ मार्च-ए. २

गोवावंदर, वेंपट्ट मयकेलमोन— सुत प्रेसिडेंट.

इमाहिम अदिलशाहाकडून येथे अनेक पत्रे आलीं कीं 'इंमज व आपण यांमध्यें काय-
 मचा तद् ब्हावा. मुख्य हेतु उमयतांनीं मिळून पोर्तुगीजांना गोवें वंगरे मुलखांतून हाकून
 लावावें. गोव्याला इंमजांनीं वेदा घातला आहे तो आणखी जारीनें चालवावा.' मुलाही पाठ-
 वून योलपें केल्यावर पोर्तुगीजांची जमिनीचे भाजनें रसद मारण्याची हमी तो घेतो. इतका
 बंदोबस्त करावयाचा म्हणतो कीं, अल्पावधीत गोवें इंमजांचे हातीं यावें. आतां पाव-
 साळा नजीक आला आहे व गोवेंकरांची गळवेंत सज्ज आहेत. इ. सांगून आम्हीं तो
 तहाचा प्रकार कालावधीवर टाकीत आहों.

सा. ले. ३२२ }
 घ. १०२३ }

(१८१)

फा. मज.

{ घ. १५४४

गणेशा देसाई परगणे कुडाल यांनीं माळूम केलें कीं, मानजीचे देसाईगिरी व
 बागद आपले दिमत केलें आहे. दिवाणपेके + + तरी बाग मुम्ही व ते काहीं करावी.

सा. ले. ३३३ फौ. इ. सा. ८४ }
 सु. १०२३ }

(१८२)

फा. मु.

{ घ. १५४४
 इ. १६२२

विठ शेषत्री नाडकणीं या कुडाल यास कर्मान कीं,

तुमच्या विनंतिवरून भानजी प्रभू, याचे प्रभू यास सुत्तर केलें आहे. वसुलातीचा
 तालुक बांध्याशी आहे.

जर्नल बाँ. रॉ. ए. सो. १९१७ }
 पु. १४२३ हि. १०३२ }

(१८३)

फारशी शिलालेख

{ घ. १५४४
 इ. १६२२-२३

शहाजहान आपली जिंदगी व परिवार अशीरगडचे किड्देदाराचे स्वाधीन करून
 पूर्वेकडे गेला. सुलतान पर्वीझ याचेशी किड्देदारानें दोन वयें लढाई दिली. [पहा १५८९
 फाल्गुन शु. ६-शिलालेख]

त्रै. व. ४ पु. ४९ }
 सं. १६७९ }

(१८४)

{ घ. १५४४
 इ. १६२२

महाराजा वीरसिंगदेऊ — कान्होजी त्रिमल

माखबरदार रही जो. देसपांडिये का काम रही सुदो यो सो दया. है.

वे. डे. व्हें. पृ. ७२ }
इ.

(१८५)

{ श. १५४५ चैत्र शु. २
इ. १६२३ एप्रिल १

चौल हा गांव व तेथील एक टेकडी पोर्तुगीजांच्या ताब्यांत आहे. त्यावर त्यांनी विद्या बांधली आहे. पूर्वी तो निजामशहाचा होता, परंतु त्याचे पोर्तुगीजाशी युद्ध सुरू झाले तेव्हा त्यांनी ही टेकडी काबीज केली. यामुळे आतां चौल गांव सुरक्षित झाला आहे. सभोवाराचा मुख्य मात्र निजामशहाचा आहे. (श. १५४५ चैत्र शु. १४) एप्रिल ४ तारखेन चौल बंदरातून निपून दंवारजपुरी बंदराच्या जवळून गेली. हे पुढेच बंदर निजामशहाच्या ताब्यांत आहे. तेथून पुढे गेल्यावर निजामशहाची हद्द संपून आदिलशाही लागली.

एप्रिल ५ (पृष्ठ ७७) आम्ही तिसरे महरी दाभोळ शहराजवळून गेली; ते आदिलशाही राज्यांतले आहे.

इ. कॅ. मा. २ }
पृ. २१८ इ.

(१८६)
अहमदाबाद-सुरत

{ श. १५४५ चैत्र शु. १५
इ. १६२३ एप्रिल ५

काल अनेकांची पत्रे आली. त्यावरून बादशहाचे लष्कर व शहाजादा (शहाजहान) यांचेमध्ये युद्ध बिलूचपूरला होऊन उभयतांकडील ५००० लोक मेले. विक्रमजित अहमदाबादचा राजा व रस्तुमखान व त्याचा मुलगा इत्यादि कामास आले. शहाजहानला माभार खात्री लागली. अबदलखान व राजा सुरसिम यांनी त्याचा पाठलाग केला. जहांगीर खुद्द आमचाकडे गेला. येथे बातमी येईल त्याप्रमाणे राजपुत्राचा खजिना लुटून ताब्यांत घेण्यास मिर्झा मुक़ीम टपून बसला आहे.

खं. २० ले. ७० }
श.

(१८७)
खंडपत्र

{ श. १५४५ चैत्र शु. ७
इ. १६२३ एप्रिल ११

रामेश्वर, नारायण, व रामप्रद चित्राव — गोविनाथमठ रुद्रमठ चित्राव
दुमचे वा शानचे वाडे दोनी ते वाटून घेतले... जमीन बारीखल व वगैरे येथील पाउणा बावर. त्यावराचे विभाग जाहाले. अंमम तरी बहिलानी वाटून दिले होते.

इ. कॅ. मा. २ }
पृ. २२३ इ.

(१८८)
आमा-सुरत

{ श. १५४५ चैत्र व. ११
इ. १६२३ एप्रिल १६

जहांगीर अजमीरचे पिराला जात आहे. पिराची आज्ञा होईल त्याप्रमाणे सुर-मचा बंदोबस्त करणार. हद्दी युद्ध बंद आहे. परंतु शहाजहान व बादशहा जवळजवळच आहेत. बादशहा फतेपूर शिकीला व शहाजहान १५ कोसच्या अंतरावर हिंदान येथे आहे.

इ. फं. मा. २ }
पृ. २२९ इ. }

(१८९)

मच्छलीपट्टण-सुरत

{ श. १५४५ वैशाख शु. १०
इ. १६२३ एप्रिल २९ }

आमची विक्री इतकी कमी होण्याचें मुख्य कारण यादशहा व शहाजादा यांची लढाई चालू आहे. फेब्रुवारी १८ चे सुमारास आमचे लोकांनी दामोल जाळलें व २ गलबें पकडलीं अशी बातमी आली आहे.

सा. ले. २० }
सु. १०२३ रजव ११ }

(१९०)

{ श. १५४५ वैशाख शु. १२
इ. १६२३ मे १ }

रामाजी विठल दोगांही म्हणतो, आपला बाप विठल काहदेऊ आपली मिरासी चालवीत होता. त्याला आऊसकोसीस करून जिवे मारिला. बावरी आपण रायाराऊ पाशी बोलिलो जे आपण जनोंददार आहे. आपणासी दोगांचा हक पुरत नाही. आपणासी काही इनाम मन्हामती देला पाहिजे. यावर तीही आपणासी इनाम चावर येक रास दोग बाव दिला आहे. येतिरास पा मजकूर साहेबास मुकासा अर्जांनी जाला. ताजिया खुर्दखताचा उजूर करिताही. तरी हुजती रायाराऊ प्रमाणे चालवीत.

सा. ले. २१ }
सु. १०२३ रजव २५ }

(१९१)

महजर

{ श. १५४५ वैशाख व. १२
इ. १६२३ मे १५ }

रामाजी विठल काहदेऊ दोगांही पार शिवल व भूपालराऊ व गणेश लंबे यांचा दोगांविषयी तया. त्यात सु. १०१४ व १०२२ (श. १५३५ व १५४३) मध्ये झालेल्या छान्द दोघांमधील दोगांमधील मजदुरांचा उद्देख आहे. शेवटी लंबे मजदुरापासी मालुमातीची खुर्दखते होती ती काढिली. लंबे मार खोटे केले. रामाजीस देसकुलकर्ण दिले.

इ. फं. मा. २ }
पृ. २३६ इ. }

(१९२)

अहमदाबाद-सुरत

{ श. १५४५ च्येष्ठ शु. ६
इ. १६२३ मे. २५ }

बाऊ राधा सक्तीखानकडे २ फर्माने आली. सुलतान बुलाही, तुभूचा सुल्ता येणार आहे. बादशहा येणार अशासारखी तयारी चालू आहे. येथे दरबार येऊन देशाने सुचना होईल अशी लोकांना आशा वाटते. सुलतान पर्वाज ८० इ. सैन्यासह सुरमचा शपाट्याने पाटलाग करीत आहे. तो आतां मांडपाखून २० मैलावर आला आहे. बादशहा आतां अजमीरकडे आहे.

इ. फं. मा. २ }
पृ. २३७ इ. }

(१९३)

सलाह-सुरत फाटरी

{ श. १५४५ च्येष्ठ शु. ९
इ. १६२३ मे २८ }

यादशहा सैन्य गुजराथेत येऊन त्याने शहाजहानाला गुजराथेतून (अहमदाबादहून) काढून लाविले.

ई. फॅ. म. २ }
पु. २३१०४० इ. }

(१९४)
जहमदाबाद-मुरत फॅक्टरी

{ श. १५४५ ज्येष्ठ व.
१०/१२/१४
इ. १६२३ जून
१२/१४/१६ }

अहमदाबादला जहांगीरचें सैन्य जमून शहाजहानचे लोकांशीं त्याची वनघोर लढाई झाली. शहाजहानचे बाजूने अबदुल्लाखान लढला. त्याचा पराजय झाला. परंतु जाधवराय १००० फौज व रसद घेऊन मोहून कुमकेश आला. (या वेळीं जाधवराय शहाजहानला मिळाला होता.)

खं. २० ले. ७६ }
मु. १०२३ साप्ताह २५ दि. }

(१९५)
कमान

{ श. १५४५ ज्येष्ठ व. १२
इ. १६२३ जून १४ }

[बादशहा अदिलशहा] — याकृतखान हवालदार व कारकून हिसार जावली नोन चावर जमीन दर भौजे वसराडा किले जावली नारायणभट विन गौपीनाथ भट चिताराव यास दरवस इनाम चालू आहे. तरी ती पूर्वाप्रमाणे चार्ज ठेवणें.

खं. १६ ले. १० }
मु. १०२४ जिल्हेज २४ }

(१९६)
मिसेली

{ श. १५४५ आश्वीन व. १०
इ. १६२३ आक्टोबर ९ }

अज आनीज मा अंदर

सिद्दी अंबर अनडुल बाहद हवालदार व साबाजी नारायण सचनिवीस किले कौडाणा. कान्होजी कंधारराऊ दोळ ता फानदखोरें मुता वनारतमात्र पतंगराऊ राजे ती नफर साहेबाचा आहे. त्याचा हकलाजिमा राऊ अजमाचे कारकून तहसील करून नेताती. तरी हुजहून मस्यारुनइलेचे हेजिवास फर्माविले असे.

ई. फॅ. भा. २ }
पु. २८३ इ. }

(१९७)
गलबतावरील कन्सलेशन

{ श. १५४५ कार्तिक शु. ५
इ. १६२३ आक्टो. १८ }

मलिकंवरशीं बोलण्याचे मुद्दे:-काफिला अचावक दक्षिणी सैन्यानें लुटला. त्याबद्दल बादशहाकडे मागणी करावी कारण, (१) बादशहाच्या स्वतःच्या मुमुक्षांत लूट झाली; (२) शहाजादा शुर्ग यानें, अपराध्याचे विरुद्ध तक्रार करून न्याय मागितला असता, मुख्य शुन्हेगाराना संरक्षण दिलें. (३) या शुन्हेगाराने साळसेवर छापा घालून आम्ही आमची भरपार् करून घ्यावी तर त्याचे मालाला गलबतातून सुरक्षित नेण्याआणण्याचें मोंगली सरकारच मनावर घेत आहे. (४) शेवटचा पुरा अमा बॉ, मलिकंवरच्या कैलामुळें आमचा काफिला अशा तऱ्हेने त्याच्याचकडून लुटला गेला तो मलिकंवर आतां जहांगीरचा ताबेदार झाला आहे. (is become a subject unto Jahangeor Paudshah). म्हणून बादशहाला लुटीचा फायदा मिळाला असलाच पाहिजे. त्यांतून त्यानें आमची (महमूदी १३६०६९.) नुकसानभरपार् करावी.

इं. फें. मा. २ }
पृ. २८२ इ. }

(१९८)

{ श. १५४५ कार्तिक शु.
इ. १६२३ जाक्यो. १८ }

मोखाहून अबदुल मलिक दा नांवाच्या मलिकंवराच्या गुलामाने मालकाची ईश्वर-
'उष'रीतीने गळवतातून हिंदुस्थानांत पाठविली.

इं. फें. मा. २ }
पृ. ३१३ इ. }

(१९९)

मच्छलीपट्टम-सुरत

{ श. १५४५ कार्तिक व. ३
इ. १६२३ नोवें. १२ }

दाहाजहान द्या राव्याचे (गोवळकोंड्याचे) हद्दीत दुनारें १२ भाव्योत्राल
शिरला. त्यानें कोणालाही त्रास न देतांना १५।२० दिवसांत वंगालकडे जाण्याचें वचू-
केंलें. तो नोवें. ५ ला मच्छलीपट्टमला आला.

इं. फें. मा. २ }
पृ. ३१९ इ. }

(२००)

सुरत-प्रेसिडेंट रास्टेल

{ श. १५४५ मार्ग. शु. १
इ. १६२३ नोवें. १३ }

सुरमची वातसी दिवसेंदिवस अधिक कायम होत आहे. जहांगीरचें
शरीर सजलें अवून तो बेगुड असतो. सुरम व पर्वाज यांच्या मेढी होऊन एकी झाली.
बापाच्या मृत्यूनंतर सुरमनें दादराहा व्हावें व पर्वाजनें बजीर व्हावें असें मान्य झाले.
बाप जिवंत असे तोंपर्यंत संकटाचा इशारा सुरमला पर्वाजनें देण्याचें फव्वल केलें.
सुरमचें २५००० सैन्य आहे. त्यानें एका राजाच्या विघवेशी लढा केलें आहे. फांदी
मदत देण्याचें अभिवचन देऊन मलिक अंबरानें आपली काढी मुलगी त्याच्या गळ्यांत
बांधली आहे. हें खरें असेल तर सुरमला आपण नजराणा देला पाहिजे. कारण त्याचें
महत्त्व आतां पुनः वाढेल.

सा. ले. २९८ }
सु. १०२४ सफर २० }

(२०१)

उड्डेस फा. सु. नकल

{ श. १५४५ मार्ग. व. ६
इ. १६२३ डिसे. ३ }

हुजूरन—

बारकून को नाशीक

गणेश प्रभु व हारवाजी प्रभु व कृष्णाजी देव धर्मांतरणी यांचे धर्मांतरण व
मुलेपण इत्यादि हक्क पूर्वोपमाने चाळविणें.

सा. ले. ११७ }
सु. १०२४ जवळ १५ }

(२०२)

उड्डेस

{ श. १५४५ फा व. १
इ. १६२४ फेब्रु २५ }

सरफमस्तान—

महादमट बिन मुद्रलमट पुरंधरे मोंग पुंग

मीजे विनरी देयाळ अनीन चावर १ इनाम दिली आहे.

शि. प्र. पृ. १०
सु. १०२४ जवळ २५ }

(२०३)

सुंदखत

{ श. १५४५ फागुन व. ११
इ. १६२४ मार्च ५

अजर. दानतराऊ

कारकुन तपे वाळवा

देसक व मोकदम तपे मज० इतमेसी केले. सिडेस्वर मोकाम सिरगाऊ याचे अभिसेवावदल सभूमट विन लक्ष्मीधरमट सेक्नि सिरगाऊ यास धर्मादाऊ देणे गाव-गना होतु रात.

जं. १५ ले. ३१७
सु. १०२४ जवळ २६ }

(२०४)

सुंदखत फा. सु. व सी.

{ श. १५४५ फागुन व. १२
इ. १६२४ मार्च ६

अजर. विठोजी राजे

कारकु. पर. सिरवळ

रामेश्वरमट व चिंतामणिमट माळूम केले "आपणास संकण्याची वरात जकाती पर. मज. वरी दिघली आहे. हनोज (अपापि) आदा केली नाही." तरी या वरात आदा कीजे.

आठव्ये सं.
सु. १०२४ }

(२०५)

फा. सु. व सी.

{ श. १५४५
इ. १६२३-२४

अजरस्ताने राजथी विठोजीराजे— यज्ञानव कारकुनानी प्रगणे सिरवळ विद्वानद रामेश्वरमट व चिंतामणी मट उपाच्ये हुजूर माळूम केले जे आपणास संकण्या (१) दिवाणी जकाती पा. मावरी दिघले आहे हनोज आदा केली नाही तरी संकण्या वरातस दिशिग लावणे काय दुस्त आहे ! आतां ह्या वरात आदा कीजे.

शि. प्र. पृ. १३
सु. १०२४ रजब २६ }

(२०६)

मिसली

{ श. १५४६ वैशाख व १२
इ. १६२४ मे ४

अज दिवाण तपे वाळवे—

हुंददार व मोकदम फतवे वाळवे.

मौजे शिरगानच्या श्रीसिद्धेश्वरदेवास अमियेक व्हावा म्हणून तपे मारण्या देसक व मोकदम यानों सांगितले कीं, संमट विन लक्ष्मीधरमट जपे यास पाऊ चाकर जनान मौजे मारपेकी घावी. तरी दिली असे.

ख. १६ ले. ११
सु. १०२४ रजब २१ }

(२०७)

{ श. १५४६ वैशाख व. ३०
इ. १६२४ मे ७

अज दिवाण मामले राएर व बारामावळे हवाळे हमराईगखान हवा. व कार. मामले

मज० —

कान्होजी भुंतागराऊ देसमू. तपे कानदखोरे

कान्होजी माळूम केले "साहेबास माळाल अर्जांनी जाला आहे. साहेबी मसलतीवदल आपणिवारी लोक फर्माविले. आपले इनामाचे सुंदखत होए." तरी इना-मती वंगरे हुमाला केली असे.

सा. ले. १९८; द. ३ ले. २२ } (२०८) { श. १५४६ माद्रपद शु. ११
सु. १०२५ जिप्पाद १० } शुद्धत मुद्रा { इ. १६२४ आगस्ट १४

अजर० मलिक सर्क मलिक अंबर ————— देसमुख मोर तपे रोहिडा

बहिरो गणपती लाईनी फियादी लिहिताती “देसमुख टाणियास येऊन दिवाणकाम चालवीत नाहीत. बर्मान एक दो रोजा येऊन दिवाणकाम चालवितो,” तरी बहिरो गणपतीस लिहिले आहे.

सा. ले. १९९ द. ३ ले. २३ } (२०९) { श. १५४६ माद्र. शु. ११
सु. १०२५ जिप्पाद १० } फा. मुद्रा { इ. १६२४ आगस्ट १४

अजर० मलिक सर्क मलिक अंबर ————— बहिरो गणपत मजमूदार तपे रोहिडा.

देशमुखाची अर्दास की “गावगना हिडोन सचणी करा म्हटिले ते न होती. टाणा कुणवा आल्यास मौकल घावे. विलायती गस्ती करून लावणी करीत नाही” तरी उगाच कैफतीच लिहितोस. कांदी करवीत नाहीस. येणे अमले तुझी पंखी नाही. कांदी उगावणी करविजे.

सा. ले. २०० द. ३ ले. २० } (२१०) { श. १५४६ आश्विन शु. ३
सु. १०२५ जिह्जेज २ } मु. ८ कोनी { इ. १६२४ सप्टेंबर ५

अजर० मलिक सर्क मलिक अंबर ————— देशमुख तर्फे मोर तपे रोहिडा

बहिरो गणपती मजमूदार याजवली गुग दोनी होती. (१) यकौ नारायण टाणदार व दिनाजी नरजीह मजमूदार दुरी करून बहिरो गणपती मजमूदार पाठविला आहे. (२) मजमूदारान तेनाती दरमाहे होन १३ आदा करणे. माजी मजमूदारास तेनात होन ६ असेत. बहिरो गणपती लाईनी फियादी लिहितो; लावणी करीत नाही. टाणा बघून राहतो. याविषयी बहिरो गणपतीस अलाहिदा लिहिले आहे.

सा. ले. २३७ } (२११) { श. १५४६ आश्विन शु. ३
सु. १०२५ जिह्जेज २ } ताकीदपत्र फा. मु. सी. { इ. १६२४ सप्टें. ५

अजर. मलिक सर्क मलिक अंबर ————— वृष्णाजी बांदल देशमुख.

तर्फे मोर व रोहिडा येथून १२ सावानचा अर्ज आला तो २३ सवालडा पोचला. त्यांत अना मजकूर आहे की “राहेश्वरच्या कोंगराच्या एका बाजूस मोरचा मुद्रा व दुसऱ्या बाजूस हिरडसमावळचा मुद्रा आहे. असे असून वृष्णाजी बांदल हा सर्व पठाराची जमीन आपली असे म्हणून जमातीच्या बळी भूमी आपल्या तऱ्याखाली घालतो.” तरी नीरा नर्दाच्या यडीच्या सिवेचे निवाडा जाला असोण उगाच करकमा करतोन याबद्दल गुला ताकीद करणे योग्य आहे. नवी जिद्दीर न कीजे.

सं. १५ ले. ४३४ }
श.

(२१२)
इनामपत्र न.

{ श. १५४६ आश्विन शु. ७
इ. १६२४ सप्टे. ९

देशमुख, शेठे, महाजन, देशकु० मेहतेरे चौधरा समस्त लोक चाकण
सुरारमट विन गंगाधरमट ब्रह्म

“सदरह संवत्सराकारणे पाऊस घुलखा गेला. लोक परागंदा होऊ लागले. अवघे
मिळून तुम्हासी बोलिले; राजा १०१२ मध्ये पाऊस पडेल कीं न पडेल?”
उत्तर दिवले; “दिवसा दहामध्ये पर्जन्य पडेल” उदंड पडिला. याकरिता तुम्हा
वरसासन धर्मादाव टके २५ दिवले असेटी.

त्रै. व. १ अं २१३ पृ. ३५ }
सु. १०२५ मोहर ६

(२१३)
खुर्दखत फा. सु. व सी.

{ श. १५४६ कार्तिक शु. ०
इ. १६२४ आक्टो. ९

अजर० मलिक सर्क मलिक अंबर — कारकून व देशमुख पर० पुणा
गणो गवाजी तर्काव सतो पुणे मालुम केले; “आपणास इनाम जमीन वाग, कुरण,
आंबे पेड सोजे वेन्होडे देहू, देणें हेवतखान आहे. तरी पूर्वाप्रमाणें चालविणें.” चालवीजे.

स. १५ ले. ३३१ }
सु. १०२५ मोहर १२

(२१४)
खुर्दखत फा. सु. व सी.

{ श. १५४६ कार्तिक शु. १४
इ. १६२४ आक्टो. १५

अजर० मलिक सर्क मलिक अंबर — कारकून तपे रोहिडा
हेजिव तर्फ मज० मादूम केले “तर्फ मजकुसंग्या देसमुखास व देसाईयास इजा-
फती बगैरे जा आहे तो चालविण्यावदल खुर्दखत होये.” तरी इनाम बगैरे पूर्वाप्रमाणें
चालविणें.

सा. ले. २०१ }
सु. १०२५ मोहर २१

(२१५)

{ श. १५४६ कार्तिक व. ८
इ. १६२४ आक्टो. २४

अजर० म. सर्क म. अंबर — देसमुख तर्फ मोर तपे रोहिडा
“अर्दास कीं माहाली कारकून आपल्या पोटरतावदल कर्मोनाची लाइणी किर्यादी
लिहिताती.” तरी पेसजी जाव सादर असे.

सा. ले. २३८ }
सु. १०२५ मोहर २२

(२१६)

{ श. १५४६ कार्तिक व. ९
इ. १६२४ आक्टो. २५

अजर. मलिक सर्क मलिक अंबर. — फान्दोजी देसमुख तर्फ मोर तपे रोहिडा.
तुमचा २९ जिह्जेजचा अर्ज १५ मोहरमला पोचला. राईश्वरचा डोंगर, मोर,
हिरडस मावळ, व वार्ह यांचस विलायती दरम्यान आहे. एका बाजूस घारी, वढतेबी व
थि. प. सा. सं. ४

कोरले या गांवाची व दुसऱ्या बाजूस हिरडस मावळमधील दोन चार गांव यांची सीव
होंगरास लागली आहे. असे असोन कृष्णाजी चांदल देशमुख तपे हिरडस मावळ
याने सत्ता लावली आहे की 'समुदी पाठारीची मोई आपलिया तपियासाली आहे;' जाणि
कृष्णांना सेत करूं देत नाही. तरी राहरी व रोहिडे येथील हवालदारांना (कृष्णाजी
चांदलस बोलवून निवाडा करण्याइल) हुकूम पाठवावा. वगैरे तुम्ही लिहिले. तरी
कारकुनांना भेटा.

पेट्रो. डी व्हे. प्र. व. }
पृ. २२१ इ.

(२१७)

{ श. १५४६ कार्तिक व. ३०
{ इ. १६२४ ऑक्टोबर २१

गोण्यास अशी बातमी आली आहे की, आदिलशहाविरुद्ध बऱ्याच दिवसांपासून मलिकं-
बराने जे युद्ध चालविले होते त्यांत शेवटी त्याचा जय होऊन त्याने आदिलशहा सैन्याचा
सेनापती मुझा महमद यास कैद केलें. हा सेनापती आदिलशहाच्या फार मर्जातला होता; आणि
त्याचे मलीकासो बांकडे होते. ते इतके की त्याने मलिकास विष घालण्याचा देखील प्रयत्न
केला होता; यामुळे मुझा महमदवर सूड घेण्याचा मलिकाचा मुख्य हेतु होता. यामुळे
तो हातीं सापडताच, असे म्हणतात की, त्याची लष्करांतून धिंड काढून लोकांना जाहीर
रीतीने कळविले की, "चाळू मुझाच्या व आदिलशहा आणि निजामशहा यांत वझव-
लेल्या विरोधाच्या मुळाशी हा दुष्ट मुझा महमद आहे; हा नसता तर या दोन राज्यांत मैत्री
राहिली अमती; याकरितां सार्वजनिक शांततेचा विघाड करणाऱ्या या दुष्टास आदिल-
शाहानून व जगांतून नाहोसा करण्यासाठीं देशांतघासन देशांत येत आहे." यावरून
आदिलशहाची विरोध करण्याचा आपला मुख्य हेतु नसून मुझा महमदाने
केलेल्या उपद्रवापावडल घासन करावयाचे आपल्या मनांत आहे असे मलिकंवर मासवूं
पहाते. पण आदिलशहाचे यावरून काय विचार आहेत ते कळले नाही. या युद्धांत भोग-
लानीं आदिलशहाची वाजू उचलून घेऊन त्याला २० हजार घोडेस्वार पुरविले होते असे
म्हणतात. पण ते कांहोहि असले तरी आदिलशहाचा नेहेमी पाडाव होतो आणि कधी
कधी तर त्याच्यावर मोठेच सफट ओटवते. मलिकंवर हा शूर सेनापती असून तो घेट
विजापूर शहराच्या वेष्टीपर्यंत चालून आला होता; आणि आदिलशहा आपल्या राजधानीत
वेढला गेला होता. मोठ्या मद्दिन्यापूर्वी आदिलशहाने आपल्या एका पटराणीला ठार
मारले; कारण ती मलिकंवरस बातमी पुरवीत असे आणि तिनेच हे युद्ध पडवून आणलें.
हद्दीचा आदिलशहा स्वभावाने व नाकतेपणाने लोकांना अग्रिय झाला असून
त्याला पदच्युत करून त्याच्या मुलाला गादीवर बसवावे असे तिच्या मनांत होते; आणि
हा कट उघडकीस आला तेव्हा तो राजपुत्रहि मारला जाण्याचा संभव होता. याखेरीज
अशीहि बातमी आली की, गोण्याच्या सरहद्दीवर असलेल्या समुद्र किनाऱ्यावरच्या आदिल-
शहाी प्रांतावरच्या समुद्रास आदिलशहाने कैद केलें. या समुद्रास पोर्तुगीजांची अनेक

वेळा कुरापत काढली होती. आणि तो आता कैद झाला यावरून जादिलशाहाच्या मनात पोर्तुगीजांशी स्नेहसंबंध ठेवावयाचा आहे असे दिसते. जुन्या सुमैदाराच्या जागी सोजा रिझा (Choiza Riza) याची नेमणूक झाली आहे; हा इराणी पूर्वी दामोळ येथे सुमैदार होता. आता देखील त्याला दरबारात अधिक काम घडव्यामुळे तो आपल्या पुसापा व हस्तकास येथे पाठवावला आणि तो पोर्तुगीजांचा स्नेही असल्यामुळे याचे संबंध गोडीगुलाची राहातील.

सा. ले. २०२ } (२१८) } श. १५४१ पौष शु. ९
सु. १०२५ रवळ ४ } मुद्रा } इ. १६२४ डिसें. ५

अजर० मलिक सर्फ मलिक अंबर— फान्दोजी देसमुख तर्फ भोर तप राहिला
जदास केली तेथे मजमून की 'तर्फ मजकूरी उगवणी होते; सेरीकर कीर्दोकरितां नकसीराती केली नाही. पेस्तर सादिलवार बंदगीस खाना करीत जाऊ,' तरी कीर्दोबाचे तपसीर न कीजे. ज्याजती नफराई कीजे.

ये. बी. व्हे. प्र. } (२१९) } श. १५४१ ?
पृ. १०९-१०६. } } इ. १६२४ ?

मोगल बादशहाने आपल्या दरबारात असलेल्या ईमजांची कत्तल केली व सुरतेस असलेल्यांना कैद केलें अशी बातमी आली आहे... बादशहाच्या मुलाविषयी असे म्हणतात की, मुलतान खुरम याचा दोन वेळा परामब झाला यामुळे त्याला कुतुबशाहाच्या राज्यांत आश्रयास जावे लागलें; बाप त्याचा पाठलाग करण्याचे बंद केलून परत राजधानीकडे गेला. यामुळे मुलास आतां स्वस्थता मिळेल. कुतुबशहानेहि मोगली बादशहाच्या भीतीने शहाजाघास मदत केली नाही, आणि त्याला राज्यांतून घालवूनहि दिलें नाही; त्याच्या खर्चास तिरुडील घोडासा मुख लाऊन दिल्या आहे असे म्हणतात.

सा. ले. १८९ } (२२०) } श. १५४६
सु. १०२५ } तालीक फा. } इ. १६२४

अज दिवाण ठाणे सिरवळ— मोकदम, सेते व महाजन.

आपाजी देसमुख या सिरवळ यास इनाम कुलत्राब दिले असे सुदैखत २५ सौवाल रीतीं खाना झाले ते २७ जिल्ह्याच्या पोचक. त्याप्रमाणे देसमुखाल चांग व १ आंघा ताच्यांत थावा.

सा. ले. २९० } (२२१) } श. १५४७ ज्येष्ठ शु. २
सु. १०२६ रमजा ९ } महजर } इ. १६२५ मे २८

नाशीक येथील धर्माधिकरण व सुंदरनारायणाची पूजा मोर्विंद प्रभूची होती. त्याच्या मार्गे त्याची वायरी व मुलगी याना कर्जे झाले म्हणून घर विकले व आतां अम-

वस्त्र मिळत नाही म्हणून बालप्रभूचें १ खंडी गड्डा व २ हॉन चावे व पुजेची तकशीम प्यावी असा ठाण्याच्या लोकांनी निर्णय केला.

खं. १५ ले. ३९८ } (२२२) { श. १५४७ श्रावण शु. ४
सु. १०२६ जिल्हाद. ३ } खुर्दखत मु. व सी. { इ. १६२५ जुलै २८

अजर, मेहरबान स्याहाजी राजे सरलप्कर दामदोलतहू

कारकून परगणे पुणे यास.

रामेश्वरमठ विन नारायणमठ जुनारदार सो आरबी यास मोजे वडंगी नजीक पेडंगी कर्याती पाटस पा पुणे यास इनाम जमीन कास रुके १० दों मळ (प्रज माहाद पाटील ठोंवरा) देखील नखतयाती व कुलबाय चालते. हाली कारकून ताजा खुर्द-खताचा उजूर करतात तो न करणें. हाली सिस्त कर्यातीवर जाली आहे. ते सुदां तमाम दिलें आहे.

खं. १५ ले. ३९९ } (२२३) { श. १५४७ श्रावण शु. ४
सु. १०२६ जिल्हाद. ३ } मिसेली खुर्दखत मु. व सी. { इ. १६२५ जुलै २८

अजदिवाग ठाणे का पाटस पा पुणे

मोकदमानि मौ बडिंगौऊ नजीक पेडंगौऊ

रामेश्वरमठ विन नारायणमठ जुनारदार सो आरबी, हुजूर येऊन मादम केले जे 'आपणास इनाम जमीन कास रुके १० देखील मळें दर सबाद मौ मार दों बाव चालत असे. छुा होये' हाली सिस्ती कर्याती मजकुरावरी जाली अमे. ते पेस्तर होईल ते तमाम दिघले असे. इनामदार मारावरी जे तकसीम घईल ते हुमाले करणे. जमीन हुमाले करणे.

स. पृ. १६ ले. ११ } (२२४) { श. १५४७ भाद्र. व. १२
सु. १०१६ जिन्हेज २५ } खुर्दखत { इ. १६२५ सप्टें. १८

अजर० मलिक अंबर — कारकून व देसमुख मामले सोलापूर

चाकरपणा चांदखतीव यास मुश्ताहिस इनाम होते ते हल्ली महाल साहेबास फयजे जहाली म्हणून इनाम चालविण्याची आज्ञा केली असे.

सा. ले. २२ } (२२५) { श. १५४७ मार्ग. व. ३०
सु. १०२६ रवळ २९ } महजर { इ. १६२५ डिसें. १९

मोजे निबोडी पा पुणा. साबाजी अनंत, महमदजी सरनोबत, निलकंठराऊ नाईक-वाडी किले पुरंदर इ. मंडळी उपरिधत आहेत. राघोजी विन पील पाटेख सेठकर मोक. मौ चांबिली व हाऊजी विन साऊजी कमिषा हर दोजणामध्ये मोजे मारचे मोकदमी-बदलचे परकसा होता. सन इहिदे कारणे पा मार मुला महमदास देताती-

अखेरसाली पा मा मुला महमदास मुकासा दिधला. महालासी रायाराऊ आले. यावरी पा शिरवल साहेबाती अर्जांनी जाले. यावरी साहाजी मोसला येदीलशाही यास गोसमाल देवयावा साहेब नामजादी घेउनु आले. शाहाजीस गोसमाल देउनु गनिमास सालपा घाटी कोंडिला. (यानंतर उभयतांत निभे मोकदमीची वांटणी होऊन तंय भिटल्याची हकीकती आहे.

शि. घ. ले. ३७१ व सा. ले. २३ } (२२६) { श. १५४७ पौष व. ७
सु. १०२६ खर २१ } फर्मान-भाषांतर { इ. १६२६ जाने. १०

[इमादिम अदिलशहा] ————— कारकून किले पनाळा

शाहाजी मोसले सरलप्कर यांनी अर्जदास्त केला की 'कर्पांत तळवीडची देसगत व किले पन्हाब्याचे इक समजी (संभाजी) व धारोजी मोहिते यास घावी. हाली ही देसगत ओसाड आहे.' त्यावरून पातळहानी मोसले सरलप्कर व मोहिते यांचा अर्ज खातिरेस आणून देसगत मोहिवात बहाल केली.

छं. १६ ले. १२ } (२२७) { श. १५४७ माघ व. ३
सु. १०२६ जयल १७ } खुर्दखत ताा { इ. १६२६ फेब्रु. ४

अजर, मलिक शर्क मलिक अंबर— कारकुनानि मामले राईर व मारा मायले.

हेजीव जुंजार मरळ देशमुख ता कानदखेरे मामले मार याजें सांगितल की, 'आपणास इसाबती देह २ व इनामती सेत २ व विस्वा. इ. भोगवटा ईकतखानादि वजि. रांच्या कारकीर्दीपासून चालतो. हाली आपण सावाजीपंताधराचरी जमेत लोक्त से ३०० चाकरी करतो. आपला बाप फान्दोजी जुंजारराऊ मसलतीमध्ये खर्चला. तरी साहेबी नजर एवावती फर्माउनु ताजे खुर्दखत होए.' भागणीप्रमाणें खुर्दखत दिलें आहे.

शि. प्र. पृ. ९० } (२२८) { श. १५४७ फा व. ४
सु. १०२६ खर १८ } भिसेली { इ. १६२६ मार्च ७

अज दिवाण तपे वालवे

हुदेदारानी वा मोकदमानी कसबा तपे वालवे

सदमट विन लक्ष्मिधर गृहणतात की, आपणासी सिदेस्वरच्या अभिसेकावदल वंगरे इनाम आहे. त्याच्या भोगवट्याचे कायद ताहवेली करता येले. खुर्दखत पाहिजे. तरी भिसेली दिले आहे.

को. इ. सा. ले. ८५ } (२२९) { च. १५४८ वैशाख शु. ६.
स. १०२७ सावान ४ } फा. सु. { इ. १६२६ एप्रिल २१

देसाई व नाडकर्णी पाा कुडाल यास

तुम्ही वाच सेंणवी चेदवणकारबराबरी अरिजा लिहिले आणि सांगून पाठविले त्यावरून भूषण जाहाटे व ते तर्फेस स्वारी फर्माविता तुमचे दुख (दूर होईल) तुम्ही दिवाण (चे काम) चालविणे.

स. पु. १७ } (२३०) { च. १५४८ वैशाख शु. ७
फा. व सु. सावान ५ } महार करकंब-भोस { इ. १६२६ एप्रिल २२

मावजी व कैरोजी यांचे मोकदमीबद्दल मांडण होते. त्यास गुरताल या स्थळी मावजीची मोकदमी असा निवाडा झाला. तो कैरोजीला मान्य झाला नाही. तेव्हां शिरा-घड्याच्या चिठ्या म्हसोबापुढे दाखून निर्णय करण्याचें ठरलें. तेव्हां शिराची चिठी माव-जीच्या हातीं आली. त्यावरून मावजीने मोकदमी करावी आणि कैरोजीने निमे बापरोटी माव खावी व शुक्रमान आल्यास दोघानीं बाटून ध्यावें असें ठरलें.

खं. २१ ले. ५५ } (२३१) { च. १५४८ वैशाख व. ३
सु. १०२७ सावान १७ } मिसली. फा. सु. व सी. मज. { इ. १६२६ मे ४

अज दिवाण पाा करहाड

मोकदमानी वा रैयानी मीा फौजगाऊ पाा मार

आपदेमट चिन कृष्णमट जुनारदार यास मीा मार येथील जमीन चावर -॥-

सदकाबदल इनाम आहे ते चालवावे.

खं. १५ ले. ३३२ } (२३२) { च. १५४८ आश्विन शु. १
स. १०२७ जिल्हेज २९ } फा. सु. मज. व सी. { इ. १६२६ सप्टे. ११

तर्फ रोहिंदाचे देसमुद्दास हुसून की, आगा हैदर मसलतीकरतां पाठ-विले आहेत त्याचे मदतीस जाणे.

र. ३ ले. २ } (२३३) { च. १५४८ कार्तिक शु. २
सु. १०२७ सहर १ } उडेछ { इ. १६२६ आक्टो. १२

संद सादत संद हुसुनु मुकासाईयानी मंजे आकुलवडी पाा पुणे

भोरोबा गोमावी चिंचवड

गोरजाई नजीक हुउद पेकी मण -॥- (१०) दर सवाद मंजे मार देा नख्खाटी

कुलबाव महमुलेसी दिधले आहे.

इ. फें. मा. ३ }
पृ. १५१ इ. }

(२३४)
सुरत-कंपनी

{ श. १५४८ मार्ग. व. ६
इ. १६२६ नोवें. २९

बंड करून अनेकदा अपयशें पावून बादशाही सैन्याला पाठ दाखवून सुरम बंगाल्यात पळाला. तिबद्दून बच्छलिपट्टणच्या मार्गानें तो दख्खनमध्ये उतरला. तेथें मलिक-यराच्या आसन्न्याने संचार करून त्याने शेवटी आपला श्वशुर असकमान याच्या मर्फतीने बापाशी शरणगतीचे बोलणें लावले.

इ. फें. मा. ३ }
पृ. १५३ इ. }

(२३५)
सुरत-कंपनी

{ श. १५४८ मार्ग. व. ६
इ. १६२६ नोवें. २९

बद्दाणपूरला पर्योझला विपप्रयोग झाला. शिवाय तेथील सैन्याधिकारी खान जहान (लोदी) हा सुरमचा दोस्त असल्यामुळे त्याची चढती कमान आहे.

इ. फें. मा. ३ }
पृ. १६१ इ. }

(२३६)
सुरत-कंपनी

{ श. १५४८ पौष शु. ६
इ. १६२६ डिसे. १४

तान्नाकलम—सुरम अचानक सुरतेपासून २० कोसांवर आल्यामुळे सर्वांची गाळण उडून ६७ दिवस कामें थांबवून राहिले. परंतु नजीक न येतां तो शांतपणें दख्खनफडे त्याच्या ठिकाणीं गेला (rendezvous). यामुळे बादशाहाची पुनः खुदमजी होईल अशी बोलवा आहे.

सं. २० ले. ७२ }
सु. १०२७ खर १२ }

(२३७)
फा. दोन मुद्रा. तालीक

{ श. १५४८ पौष शु. १३
इ. १६२६ डिसे. २१

अज दिवाण हिसार जाउली

मोकदमानी मौजे ओझडें गुा हिसार मजकूर

नारायणमट बिन गोपिनाथमट चित्राव सोा को मजकूर यासी इनाम जमीन चावर ॥ सालगुाप्रमाणें चालवजि.

इ. फें. मा. ३ }
पृ. १७६ इ. }

(२३८)
सुरत-लाहोर

{ श. १५४८ फाल्गुन शु. १
इ. १६२७ फेब्र. ६

बादशाहाकडून मिळालेल्या नकादीच्या सबळतीबद्दल्या फर्मानाचा उपयोग होत नाही...माहोर येथे (नंदुराचर व धैतामर्थे) दख्खनचा सुलतान निजामशाहा याचेकडून घंड करून आलेल्या जाधवरावाच्या नोकरांना ३५०॥ रुपये द्यावे लागले.

कों. इ. सा. ले. ८५ } (२३९) { श. १५४८
सु. १०२७ } { इ. १६२६

(१) — देसायानी व नाडकर्णियानी पा कुढाल
तुम्ही आरिजा लिहिले. यावरून भूषण जाले... (अपूर्ण)

कों. इ. सा. ले. ८६ } (२४०) { श. १५४८
सु. १०२७ } { इ. १६२६

मीर आजम आक्रम मीर हसन व हवालदार महालान तळकोकण
रा. बाबाजी प्रभु देसाई परगणे कुढाल यांनी हुजूर जाहीर केलें कीं, मी सोंनेरे-
बुढुक येथे मिरासी जमीन भोगवट्यास आहे.... (अपूर्ण)

कों. इ. सा. ले. ८७ } (२४१) { श. १५४८
सु. १०२७ } { इ. १६२६

(१) — कामगार नांवकरान मीजे सोनवडेगुा पा कुढाल
देहे माचे मोकासाई कळविलें कीं, जमीन बाबत देसाईगिरी देहमजकूर बाबत
होती. ती श्रेष्ठ फर्मानावरून दुंचाला करून दिली आहे.

सा. ले. १२३ } (२४२) { श. १५४८
सु. १०२७ } { इ. १६२६

मीर आजम आक्रम मीर हसन व महालदार महालान तळकोकण
बाबाजी प्रभु देसाई पा कुढाल. मी सोंनोरा बुढुक येथील नमसी जिराईत जमीन
चाट आहे. मोकामदार याने गैरवाका खबर जाहीर केली व जमीन आपले ताब्यात घेतली.
तरी हवालदार याचे लिहिण्याप्रो विचार व्हावा.

सा. ले. ३२४ } (२४३) { श. १५४८
सु. १०२७ } { इ. १६२६

बाबाजी देसाई पा कुढाल यांनी जाणावें कीं, मी सोंनोरा गुा येथील मोकास-
दाराचा मुलगा म्हणतो जिराईत जमीन पडोक आहे; गुरे येऊन घास होतो.

इ. वृ. १८३४ पू. १३९ } (२४४) { श. १५४९ वैशाख शु. १
फ. १०२७ } खरीदीखत { इ. १६२७ एप्रिल ६

निमाजी व कुणाजी; बाप = बायदेऊ देसपाडे पाटवदे विसाईराम

तरफ पाटवदे देसपाडेपण मिरासी आपली सालमजकुरी परगणीयात + + पडला.
राहजी गोपीनाथ मदनवीस दीलनाबादेम जाऊन पर० मज० १००००० होन नफराई

करून आला. मुखान याचा फर्मान वाणला. मुखानानें देसमुखास व आपणास कैद केले. हमीदखानास फर्माविले कीं होज तहसील करणें. पाऊण लाख तहसील झाली. पाव लाख राहिली. देसमुखास व आपणास रोज मार करीत. हुजूरचा हुकूम कीं, देसमु० देसपा० घेउन येणें. तेथें सुटका होणें मुस्कील. कात्या कोटांत सद्दून मरावें. तुम्ही बहिर्णांचे पुत्र. तुम्हास वतन दिले. तुम्ही होज १२५०० रोख दिवले. आपला माऊ व बहीण तुम्हापासी ठेविली. हे सही.

स. पृ. १७ ले. १२ } (२४५) { श. १५४९ वैशाख शु. ६+
घ. व सु. } महजर { इ. १६२७ एप्रिल ११

भावजी पाटील मोकदम व केरोजी पाटील तूपे १० हे मोकदमीबद्दल भांडवत अस्तां शोधटां शिराधदाच्या चिठ्या दाखून शिराची चिठी उचलणारा भावजी, पाटिलकांस अधिकारी झाला.

र. ३ ले. ३ } (२४६) { श. १५४९ वैशाख शु. १०
सु. १०२७ सावान ९ } उद्देख { इ. १६२७ एप्रिल १५

दारकसखान मुकासाई मौजे पिपरी पाा पुणें—

मोरीना गोसावी सो मो विचवड

मौ नार भयें जमीन चावर ॥ गजशराइनी सेत मोरजातुल टिके येकून कदमि रफम खंडी २० पैकी सोडी सालबाद ॥ बाकी हाली रफम खंडी १॥॥ देा बाब व गहमुलेसी असे.

शि. घ. ले. ५५ } (२४७) { श. १५४९ वैशाख व. ३
सु. १०२७ सावान १७ } फा. मु. मज. व सी. { इ. १६२७ एप्रिल २३

अज दिवाण पाा करहाउ—मोकदम, रयत मौ कोणेगाऊ पाा मजकूर

आपदेमट करणमट जुनारदार यास मौ कोपडे व कोणेगाऊ येथें जमीन ॥॥ चावर हकाददां दिली आहे. पूर्वीची सिलेमानाची सनद श. १५३८ मार्ग. व. ११ ची (सु. १०२७ जिद्देज २५) जाहे.

सा. ले. ३२५ } (२४८) { श. १५४९ ज्येष्ठ शु. ४
सु. १०२७ रम. ३ } फा. मजकूर { इ. १६२७ मे ८

गायकारानी मौ सोननडे पाा कुडाळ

फर्जद सैदसे व मटी मोकसाई मौ या अर्ज केले जे मौ भारी देसायाचें एक सेत नमसी अमानत करून ३० साल योगवदा होता.

+ मुळांत सु. १०२८ व १०३७ असून श. १५५९ क्षय असे दिलें आहे. याचा मेळ पाहतां श. १५४८ ल्य क्षय सवन्सर येतो. म्हणजे संवत् व सवन्सरें थोन्ही गत भरून ही मिती दिली आहे.

कों. इ. सा. ले. ८८ व सा. ले. ३२६ } (२४२) { श. १५४९ ज्येष्ठ शु. ७.
मु. १०२७ रमजान ६ } फा. मु. मज. व सी. { इ. १६२७ मे ११

देसायानि वा काग सेंगरी नाडकणीं पाा कुजाल

तुम्ही अर्ज लिहिले जे बाबाजी देसाई याचे नमसी मो सोनवडेमध्ये आहे. त्यासी मोकासी घडाघडी येऊन किर्याद होतो. की, नमसी पेसजी अनामत करून मोकासा याचे दुमाला केले. आपण तीस साल कमावीस करतो. आतां पेस्तर हवाल खातिरेस आणून जाणिजे.

खं. २० ले. ५१ (१०) } (२५०) { श. १५४९ अ. श्रावण शु. ७.
मु. १०२८ जिल्हाद ६ } { इ. १६२७ जुलै ९

फरहादखान निजामशाही

महादे लखमदेऊ यास उत्पन्नाबद्दल (?) परवाना.

खं. २० ले. ५१ (४) } (२५१) { श. १५४९ श्रावण शु. ७.
मु. १०२८ जिल्हेज ६ } महजर { इ. १६२७ आगष्ट ८

अमंगराव नाईकवादी उखो यास मोजे रित्यामध्ये मिरासी सेठ असल्याबद्दलचा. त्यावर आगा हसन हवालदार याचे दसखत आहे व महादेव लखमदेऊ देसकुलकर्णी म्हणून एक नांव जाहे.

खं. २० ले. ५ } (२५२) { श. १५४९ श्रावण
मु. १०२८ जिल्हेज } फा. मु. व सी. { इ. १६२७ आगष्ट

अज रस्तखाने फरादखान—महादी लखमदेऊ देसकुलकर्णी पा मुपा

अर्दाम पोचली. पटीचा झाडा सितावीने होष्ट. पेस्तर साल मजकूर नस्ताची चाळी लागे एमे करणे. सालगुा लागवण आले होते. खाजि पडी मुतलख होणे त्यास फौल देउतु लागवण करवितो, गेर हंगाम आहे. जे काही दौलतखाही कराल तैसा नतीजा आहटे.

व. पू. २२ } (२५३) { श. १५४९ आश्विन शु. १३
श. } दानपत्र { इ. १६२७ आक्टो. १२

रगो व गणेश श्र्यवक गिधवे

लुखोबा व विसाजी परशराम पानशी कुलकर्णी व ज्योतिषी मोा दिले का सामबद व सोनोरी तर्फे कन्हेपठार परगणे पुजे.

ईगमट राख्ये यांनी गिधवे मंडळी यास काशीस सांगितलें की, हुमवी वृत्ती पानशी तीन पिढ्या बळेंच खातात. तेव्हा 'वृत्तीसाठी संन्यासग्रहण सोडून वृत्तिस रक्षण करावें' असा बोध केला. त्यावर गिधेच्यानीं हकडे येऊन शोध करतां कळलें की आपल्या बडिलानीं ही वृत्ती दान दिन्ही आहे. मग त्याम यांनीहि मान्यता दिन्ही.

इ. फं. मा. २ } (२५४) { १५४९ आश्विन व. ३ नंतर
पृ. ३१६ टीप १ इ. (?) } मच्छलीपट्टण-वेडगिया { १६२७ आक्टो. १७ नंतर

डचचे वतीने नजराणा घेऊन गोवळकोंढ्यास जाणाऱ्या डचांच्या वकिलास वाटेत खुरम भेटला. त्याचेजवळ १४००० थोडे, १५००० हत्ती, २५०० चेंटे व ३६००० पायदळ होते. खुरमचे आगमनामुळे लोक भिऊन पळाले. डचांचीही तोच अवस्था झाली. व त्यांनी गलबतात माल मरला. नोवें. ८ ला डच गव्हर्नरला स्थानिक अधिकाऱ्याकडून बोलावणे आले. डचांनी एक प्रतिनिधि पाठविला. नगरप्रणाली मदत करण्याबद्दल स्थानिक अधिकाऱ्यांनी त्याला विचारले. त्याबद्दल विचार करण्याकरिता डचांची सभा झाली. इतक्यांत गोवळकोंढ्याहून सुलतानाचेच बोलावणे आले. थोडा नाखुशी दाखविताच डच गव्हर्नरला मारहाण करून कैद करून नेण्यात आले. डच स्लेफ व त्याचिशी व्यवहार करणारे एतद्देशीय व्यापारी यांचाही छळ झाला. खुरमकडे याबद्दल तक्रार करण्यात आली. सानेही यथोचित आश्वासन दिले. व त्याच्याकडे गेलेल्या डच प्रतिनिधीला बांगले बागविले. लेबनरला (प्रतिनिधी) त्याने बंगाल्यात आपल्याबरोबर बोलाविले. बरोबर आल्यास सुतेचा किडा डचांता मिळवून देण्याचे त्याने अभिवचन दिले. परंतु गव्हर्नर येंच नसल्यामुळे आपण कांही करू शकत नाही असे त्याने सांगितले. [हेग टून्सस्किप्ट्स].

खं. २० ले. २०१ } (२५५) { श. १५४९ आश्विन व. ८
मु. १०२८ सफर २० } खुर्दखत का. मु. व सी. { इ. १६२७ आक्टो. २१

अज रस्त्याने रा. तिपाजी राजे

कारकून व देसमुख ताा करकंब वा हुदेदार व मोकदन मौजे गुलसरे ताा माा गोपाळमठ विन कोनेरीमठ व बिठलमठ विन हरिमठ राहणार क्षेत्र पंडरपूर यास माा गुळसरे येथील जमीन २ चावर घालत आहे. तीसी देखील वावा व महसूल घालविणे.

इ. फं. मा. ३ } (२५६) { श. १५४९ पौष शु. १
पृ. १११ इ. } मंडाच-सुरत. { इ. १६२८ जाने. १

खुरमचे मनात खानजहानचे जहागिरीला काडीचाही त्रास देण्याची इच्छा नाही... खानजहानही बन्हाणपूर इत्यादि स्वतःची जहागीर स्वाधीन करून आपण खुद्दही खुरमचे तान्यात जाण्यास तयार आहे.

इ. फं. मा. ३ } (२५७) { श. १५४९ पौष शु. ८
पृ. ११२-१३ } मंडाच-सुरत { इ. १६२८ जाने. ४

दामोळचा इंदलशहा सुलतान नुकताच वारला. त्याचा प्रबळ सेजारी निजामशहा आता ते सहज घेऊ शकेल. (कारण) दोन वर्षांपूर्वी (त्याचा नुकताच मेलेला) सेनापती मलिकंबर याने छाप घालत ते घेतले होते. परंतु ते अदलाबदलीत पात दिले गेले.

ख. १६ ले. १३ } (२५८) { श. १५४९ पौष शु. ९
मु. १०२८ जवळ ८ } तालिक { इ. १६२८ जाने. ५

अजर. सिदी अजम सिदी याकूद — कारकून, देसमुख ता कानदखोरे
बाबाजी जुंशारराऊ देसमुख ता मार यांस तपेमार पेकी इसावती व दिस्वा व
हक आहे. त्यापमाणें चालविणें. इत्यादि.

सा. ले. २०३ } (२५९) { श. १५४९ पौष व. ५
मु. १०२८ जवळ १८ } फर्मान फा. मु. मज. व सी. { इ. १६२८ जाने. १५

अज दिवाण र. खास — कारकून, मोकाशाचे तर्फेचे कारकून तपे रोहिदा
हेजाव कान्होजी देसमुख तर्फे मोर तपे मजकूर यांनीं मालम केले की, देसमुखास
इसावती मो आबोडे इ. उत्पन्न आहे व मलिक अंबरचे सुर्दखत श. १५३० चे असून
श. १५४८ कारणेहि रोखा हुजरून सादर आहे. तरी चालविणें.

इ. फं. मा. ३ } (२६०) { श. १५४९ माघ व. ८
पु. १९७ इ. } आमा-सुरत { इ. १६२८ फेब्रु. १७

शहाजहाननें महाबतखानाचा बडील मुलगा मोठ्या लफ्फासह माह, बन्हाणपूर,
माळवा या प्रांतांत पाठविला आहे. हा मुलूख शहाजहाननें महाबतखानास वंशपरंपरा दिला
आहे. परंतु ही नेमणूक खानजहानचे (बंदोबस्ता)करिता शाली आहे यांत संशय नाहीं.

इ. फं. मा. ३ } (२६१) { श. १५४९ माघ व. १२
पु. २४३ इ. } स्वर्लीतील गलबत-नुरत { इ. १६२८ फेब्रु. २१

दंडाला मलिकंबर हवशीनें नवा गव्हर्नर नेमिला होता. त्यामुळे दुसरा घंड करून
कियावर पळाला.

ख. २० ले. २३० } (२६२) { श. १५४९ फा शु. १४
मु. १०२८ रजब १२ } सुर्दखत फा. मु. व सी. { इ. १६२८ मार्च ८

बजारतपन्हा सुग्याजत दस्तगाह मा हा राजधी स्याद्वाजीराजे सरलस्कर
कारकुनानी हाल व इस्तफाल व देसमुखानी पा पुणें व हुदेदारानी अजहती
मुकामाई व मोकदमानी मो मोरेत्वर पा मार.

गणेशमठ पिन मल्हारीमठ भगत मोरया यांनीं सांगितले इनाम जमीन चावर ॥
दर सवाद मो मार बा फर्मान बमिके अलमपन्हा इजरती निजामस्याहा व भोगवटे
बाजिरानी कारकीर्दी दर कारकीर्दी ता सन सबा चालिले आहे. हालीं साहेब प
तर्फेसी पऊनु पा मार कयज केले माहाली साहेबाचे कारकून ताच्या सुर्दखताचा
उजर करितात तरी इनाम चालविण्याबद्दल सुर्दखत दिलें.

शि. प. ले. ३६३ } (२६३) { श. १५४९ फा व. ५
सु. १०२८ रजव १९ } फर्मान फा. सु. व मज. सी. { इ. १६२८ मार्च १५

अज दिवाण रखत खास

कारकून व देशमूत पा निवासे व मुकासाई, हुद्देदार मोकदम माँ बेल पिंपलगाऊ
पा माग.

दादो माणको यास वा खैर इनाम चावत १ माँ मार्गशीर्ष माग अंबरच्या श.
१५४६ चैत्र शु. २ (११-३-१६२४) सा मितीच्या पन्नाप्रमाणे चालला आहे. सु.
१०२७ पर्यंत जैसे चालिले असेल तेथेप्रमाणे चालवीजे. बाग दादनी अबदल सा

सा. ले. २३० } (२६४) { श. १५४९ माघ फा.
! तलव' सु. { इ. १६२८ फेब्रु. मार्च

हवसखान हवालदार समत तळकोरुण—कान्होजी जेथे देममूत तपे रोहिडा.

हजरती साहेबाची आतां व मागेहि दामोदचे मसलतीनिपणीं आज्ञा झाली. म्हणून
आम्ही चार जालों. आम्हांमध्ये व दामोदमध्ये तीन चार कोसार्चे अंतर आहे. दामोदचे
काम बहुत असत आहे. तुम्हासारखे जाती असल्यानि फतेह असे. तरी जमेतिनसी
सिताव आले पाहिजे. याबदल तमाजी पाठविले आहेत.

सा. ले. २२८ } (२६५) { श. १५४९ माघ फाल्गुन
(१) तलव' फा. सु. व सी. { इ. १६२८ फेब्रु. मार्च

हवसखान हवालदार तळकोरुण—कान्होजी जेथे व खोपडे अधिकारी पा रोहिडा

मसलतीचे बाबे पेतर्जा तुम्हास रोखा फाठविला होता. आम्ही महाडास आलो
सिताव दामोदरेस जाऊ. किताबती देखतांच स्वार होऊन येदजे घडीचा देर न कीजे.

सा. ले. २२९ } (२६६) { श. १५४९ माघ फाल्गुन
(१) रम १३ } तलव' फा. सी. { इ. १६२८ फेब्रु. मार्च

हवसखान हवाल० तळकोरुण— कान्होजी रोहिडेकर

मसलतीचे बाबे तुम्हास हुजरून २ फर्मान व आमची ताकीद जसे कागद पाठ-
विले. तुम्ही दिवाण नफर होऊन मसलतीस हजरग केलिया कैसी सर्फराजी होईल. हाली
ताजा फर्मान आला आहे. त्याप्रमाणे तुम्ही इम्राहीमखानाबरोबर स्वार होऊन येदजे.

१ इ. फ. भाग ३ पृ. २२३ व २५२ मध्ये भलिक अंबरचे हाताखालील
हवसखान व सिद्दी अंबर यांमधील दंडादाखपुर्तीच्या आसपास झालेल्या लढ्याची हकीकत
आली आहे. सा हकीकतीच्या घोरणाने सा ४ लेखांचा अदाजी काल ठरविला आहे.

सा. ले. २३१ }
(१)

(२६७)

{ श. १५४९ माघ कृ. १
६. १६२८ फेब्रु. मार्च

हवसरान हवालदार सा तलफेकण— काहोजीराजे जेथे
तुमचे बाबे येकोजी कृष्ण लिहिले ते सर्व कटून आनंद घाला. तुम्ही दौलतखा
आहां. दामोलचे मसलती चालू आहे. तों तुम्ही येऊन मदत कराल हे काय अगाध आहे ?
परंतु तुमची आम्ही ८ रोजावेरी (बिहेरा) वाट पाहिली. असो. आता आमची किता-
बती पावतांच आम्हास मिळायें. आमचे म्हणणे होतें की, मिर्जा अमदुल फतेखा इमराम-
खान हे जमेती घेऊन येतात तांवर दामोल फयज करावें. तरी कृष्णाजी राजे व तुम्ही
घडीचा देर न करता जमेतीनशी येणें. येकोजी कृष्ण बोलता सर्व फळेले.

(ले. २३० ची टीप पहा.)

इ. फ. मा. ३ }
पृ. २५२ इ. }

(२६८)

{ श. १५४९ फा. व. ६
६. १६२८ मार्च १६

रिचर्ड प्रिन्स याने लिहिलेंलें हफे फत
निजामशाहीतर्फे हबसखान अजूनही मिदी अंबरच्या दंडाराजपुरीस बेटा घालून
बसला आहे.

शे. व. ८ पृ. १२२ त्रि. पृ. १७५ }
दि. १०३७ }

(२६९)

{ श. १५४९
६. १६२७

घडगावरील शिलालेख.
विजापूर येथील इनाहिम रोज्याकरील लेखांतील उद्देश.
'बूद व गुलदान फिरदौस जाय इनाहिम' (याचा अज्जद पदस्तीने दि. १०३७ येतो.)

सा. १ पृ. ६९ }
श. }

(२७०)

{ श. १५५० चैत्र शु. १
६. १६२८ मार्च २६

सिद्दी समना मिदी माहमद मुकासदार भाजी तपे पोस.
वीलमट मेरा मौजे गोलपुं तपे पाऊस
तुम्हापासून लाहारी १७५ घेऊन बेतरेनजीकची आपली बाग, नारळ, मांड
असलेली दिली. इस्तान्याचा पय व कोळ दिवाण होईल त्याप्रमाणे सडती देणें.

सा. ले. २५० }
मु. १०२८ सावान १५ }

(२७१)

{ श. १५५० चैत्र व. २
६. १६२८ एप्रिल १०

अज दिवाण मामले बेदरपे (!) मुा मुस्तफाबाद
हैबतराव व बालाजी देसाई तपे गुंजणमावळ
तुमचे बाबे रायाराव यांनीं सांगितलें. तरी तुम्ही आपले घोडे राउत हासम घेऊन
हुजूर येईजे. तुमची सर्फराजी असे. रोजमुन्याचेहि बरे करूं. फौल असे.

सा. ले. ११६ } (२७२) { श. १५५० वैशाख व. ९
सु. १०२८ रम २३ } सुदखत फा. सु. व सी. { इ. १६२८ मे १७

अज दिवाण पा पुण - मोकदमानी देहाये पा मजकूर

महादेवमठ विन मुद्गलभट पुरंधरे यास सरफतखान व मुधोजी नार्हक यांनी दिव्याप्रमाणे पिरथी, पर्बती वंगेरे ३ गांवां ३ चावर जमीन इनाम आहे. तें चालविणें.

खं. २० ले. ५१ (१२) } (२७३) { श. १५५० आषाढ शु. ७
सु. १०२९ जिल्हाद ५ } सुदखत { इ. १६२८ जून २७

मलिक अंबर—

कारकून व देसाई

कोंता व पिसर मोंगे कोतो गोभ्यांतोल वादावदल महजर करून देणें. नकल बसो-हर काजी मखदूमशाह.

वै. व. १ अ. २ पृ. ३५ ले. ३ } (२७४) { श. १५५० आषाढ शु. ५
सु. १०२९ जिद्देज ३ } सुदखत फा. सु. व सी. { इ. १६२८ जुलै २५

अज रफ्त. रा. शाहाजीराजे— कारकून व देशमुख पा पुणें

गणो मन्नाजी तर्बाव सो का मा यांनी मालूम केले जे, 'आपणास इनाम आहे. नयाची छ्वा ईवतखानाची सन सन अशर व अर्बी अशर व खमस अशर आहेत. तिसा अशर अलफ ताा सालशा चालत असे. हाली पा मा साहेबास मुकासा अर्जांनी जाले आहे. तरी खुदा होवे.' दिले असे.

खं. १५ ले. ४०४ } (२७५) { श. १५५० आषाढ शु. १४
सु. १०२९ जिद्देज १२ } सुदखत फा. सु. व सी. { इ. १६२८ आगष्ट ३

अजर. रा. शाहाजीराजे— कारकून व देशमुख पा पुणें व का पाटश

रामेश्वरमठ विन नासयणमठ सो मी आरवी मुद्गल. यावे मालूम केले जे, 'आपणास इनाम जमीन रुके १२ वडगाव ना पेडगावमण्ये आहे. प्रज महादपायल ठोंवरा आहे. वा फार्गान बसिके खास व मींगवटे नजिरानी चालिले आहे. हाली पा मा साहेबास मुकासा अर्जांनी जाला. खुदखत होवे. तरी ता सन समान अशरीन अलफ प्रमाणे चालवावे.

खं. १६ ले. १४ } (२७६) { श. १५५० आषाढ व. ३०
सु. १०२९ जिद्देज २८ } तालीक { इ. १६२८ आगष्ट १९

अजर. खुदाबंदखान— कारकून तर्फ कानबखोरे

तरफ मारच्या देशमुखास पावे व घनिवु (दिले).

सा. ले. ११७ } (२७७) { श. १५५० भाद्र. शु. १
सु. १०२९ जिल्हेज २९ } फा. सु. व सी. { इ. १६२८ आगष्ट २०

अजर. रा. शाहाजीराजे— कारकून व देशमुख पा पुणे

माहादमट विन मुद्रलमट पुरंदरे यांनी मालूम केले जे, सरकसखान (ले. १७३) व मुधोजी नारिक (ले. १६८) यांची सुर्दखत आहेत. हालीं पामार साहेबास सुकासा अर्जांनी जाला. म्हणून हे सुर्दखत ३ चावर जमीन चालविण्याबद्दल दिले असे.

सा. पू. १०२ ले. ४ } (२७८) { श. १५५० भाद्र. शु. १
सु. १०२९ जिल्हेज २९ } फा. सु. व सी. { इ. १६२८ आगष्ट २०

अजर. रा. शाहाजीराजे— कारकून व देशमुख प्रांत पुणे.

माहादमट विन मुद्रलमट पुरंदरे सो पुणे मालूम केले. जे. (अपूर्ण)

क. ३ ले. २ पू. २२ } (२७९) { श. १५५० भाद्र. शु. ८
सु. १०२९ मोहर ७ } सुर्दखत फा. सु. { इ. १६२८ आगष्ट २७

अजर. रा. शाहाजीराजे— कारकून देशमुख पा पुणे.

मोरवा गोसावी सो विचवड पा मा हुजूर येउतु मालूम केले जे, आपणास इनाम सैद सादत सैन हुमेतु मुकासाईयांनी मां आकलवडी पा मार वा खु॥ सु. १०२७ सफर १ (श. १५४८ कार्तिक शु. २ ता. १२/१०/१६२६) दाहा मण आहे. ते कुलबाब महसुलेसी दिधले. हालीं पा मा साहेबास सुकासा अर्जांनी जाला. ता सन समान इशरीन अलफ चाटिले आहे. तरी त्याप्रमाणे चालविणे. चालवीजे.

खं. १५ ले. ४०३ } (२८०) { श. १५५० भाद्र. शु. ९
सु. १०२९ मोहर ८ } सुर्दखत फा. सु. व सी. { इ. १६२८ आगष्ट २८

अजर. रा. कृष्णाजीराजे मोसलेसाहेब— हुंदेदारानीं मौ वडिगाऊ पा पुणा.

रामेश्वरमट विन नारायणमट मौ आरवी मुदगल यासी इनाम चावर कास रुके १० दो नस्तयाती व कुलबाब इमाला केले असे. उचापती जाली असेल ते किराउनि देणें. पायपोसी सा.

खं. १५ ले. ४०५ } (२८१) { श. १५५० भाद्रपद शु. १३
सु. १०२९ मोहर १२ } सुर्दखत फा. सु. व सी. { इ. १६२८ सप्टेंबर १

अज दिवाण ठाणे का पाटस पा पुणे

हुंदेदारानी अजहती मुकासाई व भोकदम मौ वडिगी पा मा रामेश्वरमट विन नारायणमट यास (ले. २८० प्रमाणे सर्व मजकूर).

खं. २० ले. २३१ } (२८२) { श. १५५० भाद्र. व. ११
सु. १०२९ मोहर २४ } सुर्दखत फा. अष्टकोनी मु. { इ. १६२८ सप्टे. १३

अज रस्त. रा. शहाजी राजे — कारकून व देसमुख पा पुणे

गणेशभट विन मल्हारभट मगत मोरपा यांनी मालूम केले जे 'आपला वालीद मल्हारीभट विन कृष्णभट यासी इनाम चावर नीम दर सवाद मोरेश्वर होता. पा मा साहेबांस मुकासा अर्जांनी जाला आहे खुर्दा पाहिजे.' ता सन समान इशरीन अल्फ तसरफाती चालिले असेल तेणेप्रमाणे चालविजे.

की. इ. सा. ले. ८९ } (२८३) { श. १५५० जाश्विन शु. ९
सु. १०२९ सफर ७ } फर्मान-भाषांतर फा. मु. { इ. १६२८ सप्टे. १६

(विजापूर पादशाहा महमदशाहा)

दिवायतुला मजलसी इवाल्दार व कारकून पा कुडाळ

रा. शहाजी मधु सरदेसाई पा मा चावर महसुलाची रकम १००० होन तनखा महाले रातीव चालू आहे. परंतु वसूल नाही. मक्काठी, देसाई व त्याचे संबंधी यांस कैद करून रकम पाठवावी, या फार्मी ताकीद जाणवी.

खं. २० ले. ७३ } (२८४) { श. १५५० जाश्विन व. १२
सु. १०२९ सफर २५ } फा. मज. व सी. मु. { इ. १६२८ आक्टो. १४

अज रस्त. रणदुला फरहादखां — कारकून व देसाई पा वाई

हरिमट विन विष्णुमट देउरफर सो फा मा यांनी मालूम केलें जे, 'आपणास इनाम जमीन चावर नीम भा पसर्णो देा नस्तपाठी व बाव असे. हाली पा मा साहेबास मुकासा अर्जांनी जाला तरी सुर्दखत होय.' तरी ते दिले असें. पा हा रा शमाजीपंडित.

ख. ३ ले. १ } (२८५) { श. १५५० मार्ग व. ४
सु. १०२९ रव्हर १७ } ताकीदपत्र फा. मु. { इ. १६२८ डिसे. ४

अज रस्त रा. शहाजीराजे — कारकून पा पुणे

मोरोना गोमावो याचे मुतालिकाने सावितले की, 'गोसावी मा इनाम गांवगना आहे. ये बावे साहेबांची सुर्दखत असेत. आणि गांवगना मुकासायांचे हुद्देदार रजोस करतात. दुमाले करीत नाहीत.' तरी इनाम चालविणें. इनामतीसी मुकासायांची निसवती नाही. त्यास इनामती खेरीज मुकासे दिले नसेत. चालवीजे.

सा. ले. २११ } (२८६) { श. १५५० माघ व. २
श. } मृतपुत्र { इ. १६२९ जाने. ३०

फुलाई लकी गोविंदप्रभु खनारदार घर्मधिकरणी नाशिक

सध्यां आपण खात असलेली धर्माधिकारीपणाची वीस टक्याची मोईन आपल्या मागे लेकराने खावी.

सा. ले. २२८ पृ. २२४ } (२८७) { स. १५५१
स. ३ ले. १३ (?) } सी. { स. १६२९

मध्याजी कृष्ण हवाल. पर. वाई— रा. कानोजी नाईक देसमुख तपे रोहिडे आपले मुतालिक देऊन विखलगावाशी तोरण बांधविले बहुत वर्षे केलें; तुम्ही हलालखोर असोन, खर्चाचे बहुत (निकड) असते. तरी हजरती खानसाहेबी देह ४ दिव्हे असैती. आतां उजूर न करणें.

सं. २० ले. ७४, ७५ } (२८८) { स. १५५१ चित्र शु. ३
वा. वाटणीपत्र { स. १६२९ मार्च १७

वाई येथील चित्रावबंधू चवघे यांची जमीनीची वाटणी.

सं. १५ ले. ४३५ } (२८९) { स. १५५१ चित्र शु. ३
स. { स. १६२९ मार्च १७

तिमाजी पुरुषोत्तम— मुन्हारीमट व वासुदेवमट गोसावी ब्रह्मे साा को बाकण पुराणिकाच्या वाड्याच्या निमोन्याच्या उत्तरमाणेकडील भूमि समस्त ब्रह्मियावि म्हणून पूर्वी गदाधर इ. ब्रह्मे यांनी घेरे करून राहावयास दिली. इली कृष्णाजी नील-कंठराऊ ब्रह्मे म्हणतात, भूमि आमची, आपणास पा. स्वावरी स्वास तसे लिहून दिलें. नंतर तुम्हां अर्धविमागी म्हणून तुम्हीहि मागतां नाहींतरी बेव्हार सांगा म्हणता. तरी तुम्हांसहि लेहून दिव्ही.

शि. घ. ले. ३७२ } (२९०) { स. १५५१ चित्र
स. १०२९ साबाज ३० } फा. मु. व सी. { स. १६२९ मार्च

अजर. रा. साटे राऊ राजे साटे सो-कारकून मोक. रया का तळवीड विले पनाला साबाजी मोहिते घारोजी मोहिते देसाई यास का मारपैकी ६ गांवची जमीन प्रजेकी नीम दिली असे. दुवाला करणें.

सं. २० ले. ६ } (२९१) { स. १५५१ वैशाख शु. २
मु. १-२० रम १ } सुर्दखत फा. मु. { स. १६२९ एप्रिल १५

मलिक सो मलिक अंबर— कारकून व देसमुख पा सपे याकुदसान याचे हेजीब खरऊ जली बाने माझम केले जे 'महारा लखमदेऊ देस-

धुपणी पा मा याच्या बटिवाने ठेविलेल्या चारदी सळ्यासिरी करू लागला म्हणून दख्खर-
खानाकडून बाहेर घालविला. नंतर त्याचा मुलगा कोंतोवा हाही मांडू लागला तोहि खोटा
'केला' व खुर्दखत मागितलें. तरी तें दिलें असे.

खं. १५ ले. ४०६ } (२९२) { श. १५५१ आश्विन शु. ६
सु. १०३० सफर ४ } खुर्दखत फा. २ मु. व सी. { इ. १६२९ सप्टें. १२
अजर. मलाबतखान सो—कारकून व देसमुख मोकदम पा पांडियापेढगी
रामेश्वरमठ व दामोदरमठ विन नारायणमठ सो आरबी मुद्रल यानी मालूम केले
जे 'आपणास इनाम जमीन चावर १ को चांभारगोंदे पा मार दौ हक आहे. खुर्दखत
विठोजी भोसले वा फर्मान बसिकेखास सन १०१९ ता सालग्या १०२९ चालिले.
'हाली ता मा साहेबास मुकासा अर्जांनी जाला. खुर्दखत होये.' तरी
भोगवठा पाहून दुवाला करण्याबद्दल खुर्दा दिले आहे.

खं. १५ ले. ४०७ } (२९३) { श. १५५१ आश्विन शु. ६
सु. १०३० सफर ४ } खुर्दखत { इ. १६२९ सप्टें. १२
अजर. मलाबतखान सो—कारकून व देसमुख ता चांभारगोंदे पा पांडियापेढगी.
दामोदरमठ व रामेश्वरमठ विन नारायणमठ सो आरबी मुद्रल यानी मागितलें
'की, आपणास इनाम जमीन चावर १ मो जलालपूर ता मा देखील नस्तयाती व
'बाबा वा खुन मालोजी व विठोजी भोसले वा फर्मान आहे (पुढें ले. २९९ प्रमाणें.)

खं. १५ ले. ३३७ } (२९४) { श. १५५१ आश्विन शु. १४
सु. १०३० सफर ९३ } एखलासी पण फा. मु. व सी. { इ. १६२९ सप्टें. २१
वेदाजी अनंत—फांझोजी नाईक देसाई ता मोर ता रोहिदा
कुम्ही येजु आमची भैयी घेतली हजरती साहेबासी पुरस्तरी घरीली. आजीपाहून
'तुमची आमची एखलासी जाली. इराकबिसी परस्पराने कमात आपण अतर पडो न
'देणें, भंरवसा असे. कार्यप्रयोजन लिहीत जाणें. सरजाम होत जाईल.

खं. १५ ले. ४०८ } (२९५) { श. १५५१ आश्विन व. १
सु. १०३० सफर १५ } खुर्दखत मु. व सी. { इ. १६२९ सप्टेंबर २३
अज माहाल—खोत ता खनर व वाजे महाल
त्रिबकमठ विन नीळकंठमठ सो त्रिबक यास घमांदायबद्दल कसने नारायणगाऊ
'वळे १० चाललें आहे. तें चालवावें.

खं. १५ ले. ४०९ } (२९६) { श. १५५१ कार्तिक शु. ३
मु. १०३० खल २ } सुदंखत फा. मु. व सी. { इ. १६२९ आक्टो. ९

अज दिवाण ठाणे ता चांमारगोंदे पा पांडियापेडगों
हुदेदार व मोकदम मौजे जलालपूर पा मा
दामोदरमठ व रामेस्वरमठ विन नारायणमठ सां आरवी मुद्गल यास (ले.
२९३ प्रमाणें) चावर १ चालवीजे.

खं. १५ ले. ४१० } (२९७) { श. १५५१ कार्तिक शु. ४
मु. १०३० खल ३ } सुदंखत फा. म. सी. { इ. १६२९ आक्टो. १०

अज दिवाण ता चांमारगोंदे पा पांडियापेडगोंड
हुदेदार व मोकदम फा चांमारगोंदे (मजकूर ले. २९२ प्रमाणें.)

खं. १६ ले. १५ } (२९८) { श. १५५१ कार्तिक शु. १३
मु. १०३० खल १२ } कौलनामा फा. सी. { इ. १६२९ आक्टो. १९

अजर. सुदावदस्तान—बाबाजी जुंझारराऊ देसमुख ता कानदखोरे
अर्दोसवरून करलें की, किलेकरी ता भाप तोसीस लाविली आहे, गाऊ मारि-
ताती व मौजे सणवडोची गुरे वळणु नेली आहेती. तरी बयमल दिवाणचे बंदगीस
माळम करून फर्मान लिहविला आहे; सिके विले लाविला आहे. तीवरी सिद्दी अंबर
अवदूरसाहेब हवालदार किले फोडाणा खास फितावती पाठविली आहे जे,
खास घेऊन सरंजाम करून घेणें.

खं. १५ ले. १ } (२९९) { श. १५५१ कार्तिक शु. १५
मु. १०३६ खल १५ } कौलनामा फा. सी. { इ. १६२९ आक्टो. २२

अजर. रा. आबाजी राजे घाटिंगे
कारकूनानी, पटेल व मोकदमानी व रयानी फा मसूर ता मार पा कन्हार.
अर्जदास्त पावली, म्हाकोजी घाटिंगे याजकडूनहि खबर कळली. तूं (तानाजी
जगदले देसमुख ?) दिवाण न्याहारम व इलाखोर आहेस. बेशक येउनु लावणी उग-
वणी करणें. कौल असे. देसगतीचे सालाबादप्रमाणें चाळेळ.

खं. १६ ले. १६ } (३००) { श. १५५१ पौष व. ६
मु. १०३० खल १९ } कौलनामा फा. सी. { इ. १६२९ डिसें. २५

अजर. सुदावदस्तान—बाबाजी जुंझारराऊ देसमुख ता कानदखोरे
विही अजमास फितावती पाठविल्याचे अर्दोसांत लिहिल्याचें कळलें. व कौलवती
येथील दंग्याची बाठा कळली. एदिलशाही लोकी एउनु पा विरबळ कवन केले आहे.

कोठी बलकडी केली आहे. त्यापासी घोडी २००० एउतु बैसले आहेत. सिदी अंबरास किताबती पेसजी पाठविली होती. पेस्तर तुम्ही आपले तरफेन कुसूर हो न देणे. पुदिल-चाही लोकांचे बाबे लिहिले. तरी तेहि सिकस्ती खादली. हालो आपले तरफेची नाम-जादी विजापुर पावेतोवरी गेली आहे.

{ सं. १५ ले. ४११ } (३०१) { सं. १५५१ पौष व. १०
 { सु. १०३० जवळ २३ } खुर्दखत सु. व सी. { इ. १६२९ डिसें. २९
 अजर.—हुद्देदार मौजे खानवटे पाा पुणा
 रामेश्वर व चितामणभट यांस जिराती जमीन १ चावर देखील हक आहे ती चालविणे.

{ सं. पु. १०१ ले. २ } (३०२) { सं. १५५१ पौष व. १२
 { सु. १०३० जवळ २५ } खुर्दखत { इ. १६२९ डिसें. ३१
 अजर. रा. शाहाजी राजे
 कारकून व मोकदम को जितो परगणे पांडियापेडगांव.

कान दिन राम पाठक घुब्या को माा यानी सांगितले की, 'आपणास जमीन चावर
 १ इनाम आहे. प्रज तुकोजी साल पाटील काकडा मुंजेरी देा हक राजधी घोरले राजे
 (येकोजी ?) दिभला आहे. तेणेप्रमाणे ता सु. १०२९ चालत आल्यावरी साल माारी
 को मजकूर साहेबांस मोकासा अर्जांनी जाला. खुर्दखत होये.' चालवीजे.

{ सं. १५ ले. ४१२ } (३०३) { सं. १५५१ माघ व. ५
 { सु. १०२० जवळ १८ } खुर्दखत { इ. १६३० जाने. २३
 अजर. रा. यद्राजीराम
 हुद्देदार व मोकदम मौी जलालपूर ताा चांभारगोंदे पाा पांडियापेडगी.

दामोघरभट व रामेश्वरभट बिन नारायणभट सो आरवीं मुद्रल यास जमीन चावर
 १ मौा माारी हक देखील आहे. तरी दुमाले कीजे.

{ सं. प्र. पु. ९१ ले. ७ } (३०४) { सं. १५५१ फा शु १३
 { सु. १०३० रजब १२ } खुर्दखत { इ. १६३० फेब्रु. १५
 अजर. सवाई बहादुरजी राजे— कारकून देसमूल तपे बालवे
 सदमत बिन लक्ष्मण सो बालवे यास सिरगावच्या भीसिदेश्वर देवाबदल दनाम
 मान चावर दिलेले आहे ते चालविजे.

{ सं. ले. ३२७ } (३०५) { सं. १५५१
 { सु. १०३० } { इ. १६२९-३०
 दिवाण परगणा कुडाल— कामगारान मौी ? शाहाइदायतुल्ला मजलसी.

सा. ले. २२६ }
१

(३०६)

{ श. १५५१
इ. १६२९

रणदुलाखान ——— कान्होजी जेधे ता सोहेबा व मोर

तुमचे बाबे बजाजी नार्हक याचे हेजिबी सांगितलें कीं, कील जालिया तुम्हा मुलाकर्तास यावयाची वारता धरता. तरी शक आदेश न धरतां येणें; जो मुटा असेल तो पेश करणें. सरंजामी करूं.

सा. ले. २२७ }
(?)

(३०७)
कौलनामा फा. सी.

{ श. १५५१
इ. १६२९-३०.

रणदुलाखान ——— कान्होजी जेधे

अर्दास पोचली, नागोजी पंडिती जवानी सांगितले. वेदाजी पंडिती तुमची शिफारस केली. तरी आम्हांस येझीन मालूमच आहे; तें तरफेस कोढाणेकरी दूरकती माडिली आहे. तरी तुम्ही ये घस्ती गडास घेढा घालून कैद करणे. रोटीवरी सदकचा हात करून हाली तुम्हास पाठविला आहे. गड हजरतीचे तरफेस हाये ते करणे. पसजी जां गुन्हा केला तो माफ केला आहे. ये बाबे आमचा कौल आहे. (सं. १५ ले. ३६७ खं. १६ ले. १५. पहा.)

इं. फॅ. मा. ४ }
पृ. २९ इ.

(३०८)

{ श. १५५२ बैशाख शु. ११.
इ. १६३० एप्रिल १३

स्वाली मरीन-कपनी.

देशांत शांतता आहे. शहाजहान बन्हाणपुरला आला अमून दख्खन्याच्या वर स्वारी करूं इच्छितो.

[मा. ४ पृ. ३३] बादशहा बन्हाणपुरला आहे. दमणला लागूनच असलेल्या मुल्हूर व अहमदनगर येथील राज्यांवर तो स्वारी करील असें म्हणतात. जरी वार्षिक खंडणी देतात तरी ते पूर्णपणें कब्यात नसल्यामुळे मागणीप्रमाणें किंजें देतात असें दिसत नाहीं. धाना जिकून बहुधा तो दमण किंवा बसई धा पोर्तुगीज ठाण्यांवर जाईल. दमण घेण्यासाठीं खरें म्हटलें तर आरमार पाहिजे.....परंतु दख्खनवरच स्वारी होईल हें अधिक संभवनीय दिसतें. पावसाळ्यानंतर नक्की घोरण समजून येईल.

मठ. शि. ले. ३ }
श. सवाल ११ }

(३०९)

{ श. १५५२ ज्येष्ठ शु. १३
इ. १६३० मे १४

मी. नेरूर येथील उपाध्ये यास मुक्ति करितां यावी वेव्हार होऊन कुडाळी किराद गेले. हकीकत मनास आणून निवाडा केला.

सा. ले. २०४ } (३१०) { श. १५५२ अ. आपाट शु. १५
मु. १०३० जिल्काद १२ } फा. वा. मु. व मज. { इ. १६३० जून १४
१— देसाई तपे रोहिडा

तपे मजकूर बाबत कोबाजी खुडाल दर वश हस्तकामती मोकदम व इमसाल गंगाजी माकुलबाब मरहमत दिले असे. दुबाला कीजे.

खं. २० ले. २५६ } (३११) { श. १५५२ (१) माद्र. व. २
मु. १ सफर १५ } खुर्दखत { इ. १६३० सप्टें. १३

अज दिवाण र. सास

कारकून पाा संगमनेर बावी व मुकासे व हुदेदार व मोकदम व महाजन कसवे पुणतवे पाा मार.

राममठ बिन नरसिंहमठ धर्माधिकरणी साा कसवे मार यास इनाम घावर १ देखील नखत्याती व हक चांदबिबीच्या श. १५१८ तीळ हुजतीप्रमाणे आहे ते चालविणे.

सा. ले. २४ } (३१२) { श. १५५२ माद्र. व. ७
मु. १०३१ सफर २० } कौलुनाना मु. { इ. १६३० सप्टें. १८

मा हा जायेगा लिंगरस हवालदार महालानिहाये व किले सुभानमंगल

रा. आपाजी मल्हारजी दोघा व रामाजी विठल दोघाणीं किले मार यानीं सांगितलें कीं, 'आपले बाबे मिरांजीचे फौजनजीक होते ते मोडले.' तरी तुम्हां चांघा भाषासी ज्ञाना करून दिव्हा. मसुदिया कसबियाची धरठाण याची रदबदल जाली आहे. राजशी पंत हवालदारचा कौलु दिव्हा आहे.

खं. १५ ले. ४१३ } (३१३) { श. १५५२ आश्विन शु. १३
मु. १०३१ रवळ ११ } महजर फा. मु. व मज. { इ. १६३० आक्टो. ८

रामजी बिन राजजी व गोंदजी भोक. माी निरगढे किले मार संभाजी तानदेऊ.

आंपत व फितरती जाली, घरवूढ हों लागली; मग आपण तुम्हासी निमी मोक-दमी घावर ३१ होन ४५ धारण करून विकली. ती खाऊन सुखे असिजे

खं. १५ ले. ८ } (३१४) { श. १५५२ आश्विन व. १
मु. १०३१ रवळ ११ } फा. मु. { इ. १६३० आक्टो. १२

अजर, रा. अंबाजी राजे घाटये—कारकून व मोकदम ताा मसूर

तानाजी जगदळे देसमुख ताा माा पटेल यानीं शहापूरच्या इनामाबद्दल येऊन सांगितलें कीं, 'मीजें शहापूर हा आपला दोघाचीचा इनाम आहे. तो माहालीच्या कारकुनानी

अमानत केला. दुमाले करविणें.' तरी २०० हरमी घेऊन गांव दुमाला करणें. राधा गोपाळ पंडित. आवर्दे आबाजी कृष्ण. अफराद ठाणे.

खं. २० ले. १७६ } (३१५) { श. १५५२ कार्तिक शु. १५
श. उल्लेख { इ. १६३० नोव्हें. ९

ग्रामस्त का वाई—

कडत जोसी को भार

ग्रहणसालीं लेहून दिले की, प्रतिवर्षी पामोडी एक व गहू व पाडव्यास कुडव देऊं.

इ. कै. मा. ४ } (३१६) { श. १५५२ कार्तिक व. १
पृ. १० इ. } सुरत कौन्सिलच्या सूचना— { इ. १६३० नोव्हें. १०

बादशाही [मोंगली] (व असकलानाचें) सत्कर देखूनच्या माहिनेत गुंतले आहे.

सा. ले. २५९ } (३१७) { श. १५५२ मार्ग. शु. ७
सु. १०३१ जषल ५ } सा. सु. { इ. १६३० नोव्हें. ३०

!— कारकून व देसमुख पाा कडेवलीत

खेलोजी सोसले याची नोकदनी ४ गांवें आहे. ती पेशजीप्रमाणें हाली दुमाला कीजे.

इ. कै. मा. ४ } (३१८) { श. १५५२ पौष शु. ७
पृ. १०९ इ. } सुरत-मन्डलीपट्टण { इ. १६३० डिसें. ३

बादशाहाचें देखूनमधील मुद्द अद्याप चालूच आहे. खान जहान (लोदी)—

वर बाला एक अल्पसा जयही मिळाला आहे.

खं. १६ ले. १७ } (३१९) { श. १५५२ पौष शु. ११
सु. १०३१ जखर १० } { इ. १६३१ जाने. ४

अजर. खुदाबंदखान—जुहारराऊ देसमुख त्ता कामदखोरे

अर्दास पावली. किलेकरी तपेमार कारवाज केले ते पथिले हुकुमे

नाहीं. तरी किलेकरी यास बाहेर घालुनु महालीची उगवणी करुन

रसद पाठविणे. किलेकरी जोरी करितील तरी तुया लोक मेळउनु

संगिनाती करुनु सर्तीसी जाय देणे.

खं. २० ले. २३२ } (३२०) { श. १५५२
सु. १०३१ } { इ. १६३०-३१

अजर. बाजी...नाईक—कारकून व देसमुख त्ता खेपटार पाा पुणे.

गणेशमठ दिन मल्हारीमठ सा मोरेखर यास जमीन इनाम आहे. स्वामीस मुकासा अर्जांनी जाला. ६...

सं. १५ ले. ३२८ } (३२१) { श. १५५२
(१) } { इ. १६३०-३१

मुघोजी यणगोजी नार्हक निवाळकर— कान्होजी जेधे नार्हक

इजरत साहेबी आम्हास मदती खान दिलावरखान व मोसळे व बाजे यजीर असे चकारत पनाह मदती येताती. रानीप्रहि स्वार होऊन पैठीकडे चालिले. तरी तुम्ही मदतीसी कृपाजी राजे तुम्ही आम्हास मेळठउ घेणे.

सं. २ पृ. ७५ } (३२२) { श. १५५२
सु. १०३१ } वाटप (राजापूर) { इ. १६३०-३१

कसवे मीठ गन्हाण माम. मुरतफाबाद येथील देसाई यांच्या दोन वाटण्या जाण्या. दरएक वाटणीत २ तकरसीया. दरएक वर्षी एकानें दिवाण काम करावें.

सा. ले. १२७ } (३२३) { श. १५५२
सु. १०३१ } अज दि. ————— ता मोक. मौ आवेते व बाळिषळे { इ. १६३०-३१

मोपाजी गणपती तबोन यास दरमहा ४ होन तनचा आहे. बस्तसीर आदा होत नाही. तो रंजीस येतो. तरी त्याचा व पाटलाचा पगार बस्तसीर आदा करणे.

इ. सौ. ७ पृ. १४२ } (३२४) { श. १५५२-५३
दि. १०४० } { इ. १६३० जुलै-१६३१

शाहाजहान दरखानमर्जे गेला व खान खानाब महमदखान यानें दौलताबादचा सिद्धा घेतला.

स. पृ. ५३ ले. ४२ } (३२५) { श. १५५३ चैत्र शु. ६
स. १०३१ रस ५ } दक्षिण-उड्डेख { इ. १६३१ मार्च २१

रा. बाईजी आवा व चाफाजी देसाई या खटाव

मुकोजी वेंकोजी बरगे मोक. मौ हुसेनपूर पाव मग

मौ भार गांव खानसाहेबी आपणास निरास दिल्हा. कीर्दे न होत मजरा पडल्या-मुळें हुजूर नेऊन दुसाला रफ्त बेरजेचा दयादा करून कीर्दे करण्यास राजा फर्माविली. आपणाकडून ते न शक्यामुळें पाटिलकी कुलहूक तुम्हांस विकली. इची चाटविणे.

फौ. इ. ले. १२७ }
स. १०३१ रम ६ }

(३२६)
सदक पत्र मु.

{ घ. १५५३ चैत्र शु. ७.
इ. १६३१ मार्च ३०

मौजे बांबवें येथील गावकरी

रा. गोरख सामंत परछेकर शरीफदार प्रांत कुडाळ

तुम्हास कटबाण करून देणें म्हणून दिवाणाची आज्ञा. त्यावरून श्री वेताळचे देवळी सर्व ग्रामस्त बसोन नेम केला. चतुःसीमा मधील जमीन पूर्वीप्रमाणें पुढा अनु-भवणें. ठिकाणापैकी श्रीदेव यास लारी १० दरसाल देणें.

स. घ. ५४ ले. ४२ }
मु. १०३१ रम १० }

(३२७)
फौलनामा-उड्डेख

{ घ. १५५३ चैत्र शु. १२.
इ. १६३१ एप्रिल ३

रा. बाइजी आवा व चाफाजी देसाई पाा खुटाव

तुकोजी व वेंकोजी बरगे पाटील भोकरदन मौ हुसेनपूर. दिवाणें मौजे मारचे दुसाला रक्कम ५५० माया ठेविले. त्यास तुम्हापानून हे होन घेऊन मौ मारचें वतन दिव्हे.

इ. फौ. मा. ४ }
घ. १५५१-६० इ. }

(३२८)
दख्खनची एफी.

{ घ. १५५३ ज्येष्ठ व. ७
इ. १६३१ जून १०

सुरत येथील प्रेसिडेंट रास्टेल— इराणातील इंग्रजी वसतारवाले

दख्खनमधील युद्ध रेंगाळून चानूच आदे. खानजहान लोदी स्वदेशाकडे पळून जात असता बादशहाच्या सैन्याने अडविन्यामुळे झालेल्या मुद्रांत मोठ्या जवानमदीने लडून शेवटी गतप्राण झाला. काहीं झाले तरी दख्खनचा नाद बादशहा सोडणार नाही. आपसांत झगडत असलेले दख्खनचं तीनहि राजे आतां मोंगली सत्तेशी एकजुटीने लढत आहेत.

इ. व. ३८ घ. ५१ }
घ. }

(३२९)

{ घ. १५५३ आषाढ शु. ५
इ. १६३१ जून २४

होनार्ज निवरे...पेठ अवरपूर—दोशेना चादगावकर

दुकालात घर, व भूमी १९ होन. जोरी पाइली ६ (दर पायडीस होन १) येकूण २५ होनास विकली

घ. १५ ले. ४१४ }
घ. }

(३३०)

{ घ. १५५३ आषाढ शु. ७
इ. १६३१ जून २६

गोंदजी बिन माहादजी भोकरदन मौ निरगुडे फिडे फतेमंगळ
संभाजी दानदेऊ

आपण दुकळाकरितां मोईस पडलों. याकरितां मौ माारची निमेषैकीं तकसीम निमे-
होन २२॥ स विकली असे. पुखें खाणें.

खं. १५ ले. ३२७ } (३३१) { श. १५५३ आपाढ शु. १२
(१) जिह्जेज ९ } म. सु. व सी. { इ. १६३१ जून ३०

मुधोमो वणगोजो नार्क— कान्होजी राजे जेध देसमूख ता रोहिडा.

आम्हास हजरत अलम पन्हासाहेब रोहिडतर्फेस नामजाद करितार्ता. याकरितां-
तुम्ही जवळ असल्या म्हणजे हजरतर्फेस अर्जे करून हसावती व हकलाजिमा व इनाम
बाब तुमचे पुढाला करवू व आपणावरावरी नामजादी घेऊं. (इ. सं. निवाळकर ह.)

खं. १८ ले. १० } (३३२) { श. १५५३ आपाढ व. १
श. } उड्डेस { इ. १६३१ जुलै ४

बाल विन दाद पाटील लोणकर मोक० मुंटेवे— ताा हवेळी पाा पुणे

रामाजी होनदेऊ होनव देसपाडे प्रा पुणे

माँ माारची मोईदमी आपली मिरास. मंचणी उगवणीबदल निमी मोकदमी
लाहूजी लोणकरास वडिलीं दिलां. यावर दुकळा पडला. इदिलशाही नामजादी
पुणा एऊनु बसली. पुणे लुटून जालून नलक केले. कोट पाडिला. मग-
निमी मोकदमी तन्हास १०४॥ होनास दिव्ही असे.

खं. १५ ले. ४१५ } (३३३) { श. १५५३ आपाढ व. २
शु. १०३२ जिह्जेज १६ } शुदेखत फा. सु. सी. { इ. १६३१ जुलै ७

अजर. रा. शाहाजी राजे

कारकून व देसमूख पाा पांडिपापेडगाऊ व हुंदेदार व मोईदम व रगां को
बामारगोंदे. पा मा.

रामेश्वरभट व दामोदरभट विन नारायणभट सांगे आरबी सुद्धल यानीं सांगितले
कीं 'आपणास जमीन चावर १ को बामारगोंदे दोनरुतयाती व हक आहे.' बालबीजे.

खं. १५ ले. ४१६ } (३३४) { श. १५५३ आपाढ व. ४
शु. १०३२ जिह्जेज १६ } खुर्दखत फा. सु. व सी. { इ. १६३१ जुलै ७

अजर रस्त. रा. शाहाजी राजे

कारकून व देसमूख पाा पांडियापेडगाऊ व हुंदे. व मोईद. माँ जलालपूर पाा मा
दामोदरभट इ. 'आपणास जमीन चावर १ माँ माारी आहे.' बालबीजे.

सी. ले. २५१ } (३३५) { श. १५५३ आपाढ शु. ६
स. १०३२ मोहर ४ } बकल { इ. १६३१ जुलै २४

फतेखान

हयाजी हैबतराक व बाबाजी व बालाजी नार्क देसमूख ताा गुंजनमावल पाा मुंबदेऊ

अर्दास पोचली. किले कोढाणा खाले राहोनु गनिमासी लढाई करावया लोकांचे हकाची सरंजामी कीजे. सरफराजी होईल.

इ. फं. मा ४ } (३३६) { श. १५५३ भाद्र. व. ८
 पु. १६५ इ. } नुरत-बैद्य { इ. १६३१ सप्टें. ८

दस्तनमधील सुद्ध तहकूब झालें आहे. तहाबद्दल वाद्यवाट चालू आहे. तथापि उमय पक्षाचीं सैन्ये जम्यन तयारींतच आहेत. बादशहा बन्दापपुरासच आहे.

शि. प्र. पु. १२ ले. १ } (३३७) { श. १५५३ कार्तिक व १२
 सु. १०३२ रखर २५ } शुद्धसत्र { इ. १६३१ नोवें. १०

महाराज राजाधिराज नुरातीपंडितसाहेब— टापोदार तपे बालवे.

समुमट दिन लक्ष्मीधरमट यास अभिसेक सिद्धेश्वरबद्दल पाव चावर जमीन मौ शिरगांव येथील आहे. ती चालविणें.

शि. प्र. पु. १२ } (३३८) { श. १५५३ कार्तिक व. १२
 सु. १०३२ रखर २५ } उद्देख { इ. १६३१ नव. १०

महाराज राजाधिराज श्रीनुरातीपंडित—समुमट दिन लक्ष्मीधरमट जपे सो बाळवे जमीन चावर १० को मजकुरी सिद्धेश्वरच्या अभिसेकाबद्दल इनाम दिली आहे.

शि. प्र. पु. १२ ले. ८ } (३३९) { श. १५५३ मार्ग. व. १
 सु. १०३२ जवळ १५ } शुद्धसत्र फा. सु. व सो. { इ. १६३१ नवें. २१

अज दिवाण तपे बालवे— हुदैदार व मोकदम कसवे तपे मार

समुमट दिन लक्ष्मीधरमट सो को बालवे यास अभिसेक बागैबद्दल इनाम चावर १० कसवे बांगी आहे. चालवीजे.

शि. प्र. पु. १२ ले. १ } (३४०) { श. १५५३ मार्ग. व. ३०
 सु. १०३२ जवळ २९ } हुदैदार मोकदम ठा मार { इ. १६३१ डिसें. १३

अज दिवाण तपे बालवे— हुदैदार मोकदम ठा मार

(समु)मट दिन लक्ष्मीधरमट [जपे] यास गांवगना सादिलवारपेकी होतु ७ धर्मादाऊ करून दिलियाप्रमाणें बालवावे.

सं. २० ले. २६१ } (३४१) { श. १५५३ पीव व. ४
 सु. १०३२ जखर १८ } फा. सु. व मो. { इ. १६३२ जाने. १

अमर. सुदापेबंदखान अजम सैफखान— कारकून व देसमुख मामले मूर्तजावाद.

मुतालीक हुसेन यांनी सांगितलें की, 'तपे सिराडी व तपे भागगगाऊ पैकीं- मी-
गाँदी व बदरहू धा गांवां दरोज लावी २ आहे, हाली साहेबास मुकासा अर्जांनी
जाला आहे. व कारकून पदीची उचापती केली आहे.' तरी तसे न करता नांदगाऊ
(तपे सिराडीपैकीं) येथून रोजमुरा देणें.

इ. ऐ. शि. घ. ले. ३७३ } (३४२) { श. १५५३ फा. शु. १५
स. १०३२ सावान १४ } वा. मु. व फा. सी. { इ. १६३२ फेब्रु. २५

अज दिवाण ठाणा पा कऱ्हाड व कर्पात तळवीड—हुंदेदार व मोकदम मंजे देह ६
दिपाजी धारोजी राजे सोहिते देसमुख कर्पाती भा यास रावणूक वेगारीबद्दल इनाम
आहे तें सहा गांवां दोन दोन महिन्याप्रमाणें चालविणें.

हि. रे. फ. ९ } (३४३) { श. १५५३
पृ. १० } { इ. १६३२

मोंगलांचा सेनापती असफखान यांन विजापुरास वेदा घातला तेन्ही गोव्याच्या
व्हाइसरायांन मोंगलाना मदत न करितो गुप्तपणे विजापुरकरांना दारुगोळा इत्यादि पांच
बून मदत केली. याचें कारण असे की सर्व दख्खनच्या सत्तांची एकजूट
असाची असें पोर्तुगीजांना घाटत होतें.

सा. ले. २९२, २९३ } (३४४) { श. १५५४ चैत्र शु. ९, १०
श. फा. मज. व मु. { इ. १६३२ मार्च २०, २१

अंतमट, रंगमट, बापूमट चंद्रात्रे कसत्रे नाशीक—हरबाजी व सौन प्रभु
आपली मुळेपणाची खेडी ३ हीं होन १४ (१५) स विकली. कारण दुष्काळात
आपण निर्द्वैव्य जाली.

हि. रे. फ. ९ } (३४५) { श. १५५४ चैत्र शु. १३
पृ. १०९ } { इ. १६३२ मार्च २४

गोन्यातील कौन्सिलांत असें ठालें की—निजामसहा व मोगल यांनां जूट करून
विजापुरास वेदा घातल्याची बातमी आली आहे. तेन्ही गोवेकरांनी विजापुरकरांशीं अस-
लेले वितुष्ट विसरून त्यांच्या मदतीस जावें व पोर्तुगीजांच्या बादशहानें विजापुरचें
राज्य बुडूं न देण्याविषयीं हुकूम पाठविला आहे तो विजापुरकरांना
(माहितीकरितां) कळवावा. [न्यू स्टार पत्रिल ३]

इ. इ. १८३७ पृ. २३७ } (३४६) { श. १५५४ ज्येष्ठ शु. १०
श. निवाळपत्र { इ. १६३२ मे ११

गोत— मोकदम बारामतीनजीक मी कढकळ

अमवादी कृष्णाजी व पश्चिमवादी महिमाजी मों गोवे ममत निव. छांत वतनाचा तंटा. दो ठाई उत्पन्न करून निघावा केला.

खं. १५ ले. ६७ } (३४७) { श. १५५४ माद्र. व. ९
सु. १०३३ सफर २२ } सुदेखत फा. मज. { इ. १६३२ आगष्ट २९

अजर. रणदुला फरादखान— फारकून व देसमूख पा वार्ड

निव येथील मदानंदाचे मठास चावर १ जमीन इनाम कमळनयन गोसावी यांचे नांवें आहे. चालवीजे.

खं. २० ले. ७७ } (३४८) { श. १५५४ आश्विन व. ३
सु. १०३३ रवळ १६ } सुदेखत फा. २ सु. व मज. { इ. १६३२ सप्टेंबर २१

अजर. दिबाण पा वार्ड

मोकदम मों बोरखल समत निव पा मा

गोपीनाथमठ शमेश्वरमठ (चित्राव) तबीव यास सु. १०२९ रवळ ९ चे सुदेखतावहन १॥ चावर जमीन बोरखल १ व फिफ्टई -॥ येथें आहे. ती सु. १०३२ जखर २३ पर्यंत चालत आहे. हली चालवीजे.

स. पू. १०२ ले. ५ } (३४९) { श. १५५४ आश्विन व. ३
सु. १०३३ रवळ १६ } सुदेखत { इ. १६३२ सप्टेंबर २१

अजर रा. शहाजीराजे

फारकून व देसमूख मामले शुलसनावाद हुदेदार व मोकदम को नाशिक मामले मा मिरा सैद सादीच्या मुतालिकांनै सांगितलें की, 'नाशिकच्या मासिदीकरिता तेल व योजमुरा बाग धाकरता उत्पन्न मलिकंनराच्या फर्मानाप्रमाणें चालत आहे. तें चालवणें.' चालवीजे.

खं. २० ले. ७८ } (३५०) { श. १५५४ कार्तिक व. ३
सु. १०३३ रखर १६ } फा. मज. मु. व सी. { इ. १६३२ आक्टो. २१

अजर. रणदुला फरादखान— फारकून देसमूख पा वार्ड

बाजी बिन मुदाम सेदी पाटणी पा मा यानें सांगितलें की, 'जापणास चावर १ इनाम आहे ते चालते. पण मोहीम खर्च व बेलेकटी डुमाला नाही. ते चालू करावी.' तरी ती दिघली अस. चालवीजे. पा ह्या फार. महिमाजी. रुजू दफतर खास. लिया कद्दस नजीर निवरा.

शि. प्र. पृ. १३ }
सु. १०३३ रजसु २६ }

(३५१)
मिसली

{ श. १५५४ माघ व. १३
{ इ. १६३३ जाने. २७

अजदिवाण ताग बालवे—

हुदेदार व गोकदम कसवे बालवे. तपे पार

मोजे शिरगांवच्या श्रीसिद्धेश्वरास अभिवेकाबद्दल इनाम जमीन पावर पाव चालत होता. तसा संमट लक्ष्मीधरमट याजकडे, देखील हक चालविणें.

को. इ. सा. ले. १० }
सु. १०३३ सावान १ }

(३५२)
फा. माषांतर मु.

{ श. १५५४ फाल्गुन शु. २
{ इ. १६३३ जाने. ३१

हवालदार—

देसाई व देसजुकर्णी परगणे कुडाळ

हुजूरन माहालासी पाठविले आहे त्याजकडून कामें जाहीर होतील. पण तुम्ही वेदाखाने ठेवलेल्याची यादी शुद्धासह कां पाठविली नाही, वसूल तपशिल पाठविला नाही, तुम्ही इमानदारीने वागतां तर तुमचे घेतले तर परत दिले असते. आतां सर्व हकीकत फर्जदा कसोशीने पाठवावी. आमची दुरमनी दुसरेचे दुस्मनीसारखी नव्हे. आमचे हवालदारीत विलायती मामूर व आवादानो असवि. इ.

ख. १५ ले. ३२६ }
(१) }

(३५३)

{ श. १५५४
{ इ. १६३२

मालेराव हवालदार व नरसिंगराव नाईक केळंजा-कान्होजी नाईक देशमुख ताग मोर वेलंगीचे कौलचे लिहिलें तरा कौल दिव्हा असे. जेठे किले केळंजा मुकासा देह आहती. तैसे वेलंग असे. वेहाली व गाडी वाटून गोपाजी व पोसजी यापासी दिव्हा अने.

शि. प्र. पृ. १४ ले. ११ }
सु. १०३३ }

(३५४)
मिसली

{ श. १५५४
{ इ. १६३२-३३

अज दिवाण तपे बालवे—हुदेदार व गोकदम देहाये तापे बालवे.

मुकोजी सिदा हवाई व खंजेजी पोरपडा देसाई व देसजुकर्णी तपे मा यांनी सांगितल्यावरून संमट लक्ष्मीधरमट शिरगांवकर यास श्रीसिद्धेश्वरदेवाकरतां सादिलवार होत ६॥२ पूर्वीप्रमाणे चालविणें.

विजापूर आर्कि. पृ. ७६ }
दि. १०४३ }

(३५५)
मशिदीवरील शिलालेख

{ श. १५५४, ५५
{ इ. १६३३

ताज सुलताना, इब्राहिम दुसरा यांची राणी, त्याच्यानंतर तात यर्पानी मेली.

सा. ले. २३६ }
(१)

(३५६)
पॉल फा. म. सी.

{ श. १५५४
{ द. १६३२-३३

मदिक शाह—

बाहोजी नार्क देसमुख

तुम्ही लिहिले "स्वात से दोनी देउतु व पटी मोलाते देउतु म्हणतु कौल पाठ-
विणे (म्हणजे) येतो." ठीक केले; तुल जमेतीची येऊन मसलतीत शरीक हांणे. ये
वली आलिया दौलतगाही आहीर होईल. पेंसजीची कुल तकसीर माफ असे. मेमुलादिना
होऊन येणे.

सा. ले. २३५ }
पॉ २६ रमजान }

(३५७)
कॉलपत्र फा. मु.

{ श.
{ द. १६३२-३३

जायेना पंडित—

कानोजी जेधे देसाई

तुम्ही लिहिले की "आपण यस्तुवार होऊन भेटीत येणार कौल व आभिक पाठवणे."
तरी हजरत साहेबाचे कौल पूर्वीच पाठविले होते. अठाही जसे. तुम्हाविशी दुसरे विषाये
नाही. तुमचे दिलासबद्दल आमचे मादीतीचे विठो पंडित विरगोपंत पाठविले आहेत.
आलिया छानसाहेबाची भेटी होऊन सरफराज होईल. तुम्हा विखी मंगराजी राजे व अंबाजी
घोरपडे बहुत सांगितले आहे.

खं. १५ ले. ३२५ }
१

(३५८)
मराठी मु. व सी.

{ श.
{ द.

साबाजी मुघाजी नार्क—

कांदोजी राजे जेधे देसमुख रोहिडा

तुम्ही पंताजीपंत हेजाव पाठविले. तरी तुमचे कामाचे आम्हास स्मरण आहे. ते
सरफेहन आम्ही माहानगरास आलो. आम्ही छत छानसाहेबास मालूम करून सरजाम
करून देवऊं.

खंड २१ ले. ५६ }
मु. १०३३ सवाल ७ }

(३५९)
सार्कदपत्र मु. २

{ श. १५५५ अ. वंशास तु. ८
{ द. १६३३ एमिल ७

अजर.—नरसोजी हणगोजी, अंबाजी घादजी व धारराऊ, सिवजी भापतराऊ,
कुण्याजी रामजी, साउजी नार्कबाई पा कऱ्हाड गिजेर

हुदे० मोक. मौ कोणगाऊ

अंतीमट विन आपदेमट गिजेर यास -॥- चावा जमीन इनाम चालविणे.

सि. म. पु. १५ ले. १२ }
मु. १०३४ जिल्हेज २८ }

(३६०)
मिसेली फा. मु.

{ श. १५५५ ज्येष्ठ वष ३०
{ द. १६३३ जून २६

कारकून ठरक वालवे—गोदाजी कुण्या हवा० व कार०

संममट विन लक्ष्मणमट यास सिद्धेश्वराचे पुजेबद्दल खेरात दिले आहे.

शि. प्र. ९५ ले. १३ }
सु. १०३४ जिह्वेज २९ }

(३६१)
मिसेली

{ श. १५५५ आषाढ शु. १
{ इ. १६३३ जून २७

जज दि. तपे बाळवा—

खोत तपे बाळवा

२८ जिह्वेजच्या सुदंखताप्रमाणे संममट विन लक्ष्मणमट पुजारी सिद्धेश्वर यास रुके ३॥ दरसाल आदा करीत जाणें.

खं. २० ले. १८६ }
सु. १०३४ मोहर ११ }

(३६२)

महजर कोल्हापूर (कपिलेश्वर) { श. १५५५ आषाढ शु. १३
{ इ. १६३३ जुलै ८

धर्माधिकारी व जोईसी कुल. पळूस माघव लिंगमट एकोडीकर व कलंमट माहेकर विष्णु पाठके आपल्या मूल पुरषांस कन्यादानसमर्पण दिव्हेया आहेती वृत्ती ५; ज्योतिष मौ. मायवडे व उचगांव व का. कोल्हापूर येथील ज्योतिष, ग्रामउपाधिक व धर्माधिकरण. धर्माधिकारिणी पदनुत्तामीमट आपला मूलपुरुष अश्रुतमट याच्या सातत्याने आपलें धर्माधिकरण कन्येस दिधले. तर्थापासून आपण खातो. मागे वेवाद सांगितला, त्याबरी जोईसांची साक्ष आहे. जोईसी पांच वृत्ती आपल्या म्हणतात तरी ५ वृत्ति हल्ली पाच जण खातात. पण असल पत्र नसल्याने वृत्तीपत्राची नकल दाखविली. असल हरवले. त्याबरी धर्माधिकरणास जोईसी यांस संभव नाहीं तेथे निवडिलें. तरी का. कोल्हापूरचे वतन पत्रनामीनें खावें.

स. पु. १८ ले. १३ }
इ. ३४ पु. २६८ श. }

(३६३)
दानपत्र

{ श. १५५५ माघपद व. ३०
{ इ. १६३३ सप्टें. २३

सुरार जगदे—

सोळा प्राधान माजे नामरगांव (कोल्हापूर)

धर्मावतारी राजाधिराजः महाराजः राजधीः पंडितः सुरारिः जगदेकप्रभुः सार्व-
भौमप्रतिनिधिः स्विस्रहृषर्षकाले गजदानमन्वदान गोशतदानं च कृत्वा सुवर्णरजतादि-
चतुर्विंशतिसंख्याकानि गुलामदादानां च कृत्वा २०० वराहपरिमितभूमिकमग्रहारसंज्ञकं
कृत्वा २१६ वराहपरिमितभूमिकं पृथगपात्य १८ भागान् कृत्वा भागद्वयं दीपदानाभिषेक-
नैवेद्यार्थमुपकल्प्य १ सोममट देवगिरिस्त १ नरसिंहमट अमिहोवी २ त्रिविक्रमट नांदुरकर ३
त्रिविक्रमट सुदामे ४ त्रिविक्रमट खेडकर ५ मानमट ठकेगांवकर ६ महादेवमट पुरदरे ७
त्रिविक्रमट पुराणिक ८ पुरुषोत्तममट ज्येष्णव ९ मानमट ज्येष्णव १० गोपतिमट देरे ११
अपदेवमट विशाव १२ बाळ पाठक नाशिककर १३ रंगनाथमट ग्रामज्योतिषी १४
सोमनाथमट ग्रामज्योतिषी १५ पुंढळिक हरिदास पंडारपूरकर १६ एव पोडशाभासणेभ्यो
दत्त्वा कालिदासकविधेष्ठभ्यो, वरदचये, डिमलमट पुरोहिताय, रायारायाय, हत्तेगोडाय
गृहनिर्मिते च दत्तवान् ।

खं. १५ ले. ४१७ } (३६४) { श. १५५५ आश्विन शु. १०
श. १०३४ व श. १०३४ } पावती { स. १६३३ आक्टो. २

संभाजो तानदेऊ—

जिवाजी बिन खेलोजी मोसले

मौजे निर्गुडे येथील मोकदमी काजळियापासून विकत घेतली याबरी तुमचा इलाखा मोकदमीत होता हा आपणास दखल नव्हता. तुमचा इलाखा मुनसिफोकरिता साच जाला. आपले पैके आपणास दिवळे. सदरहू मोकदमी तुम्हास दिवली जाते. (एमाजी व मगाजी देसमुख किडे फतेमंगळ या हुजूर.)

खं. १५ ले. ४१८ } (३६५) { श. १५५५ आश्विन शु. १२
शु. १०३४ व श. १०३४ } म्हजर . { स. १६३३ आक्टो. ४

एमाजी व मगाजी देसमुख व रसमाजी यांही देसकुळकर्णी

जिवाजी बिन खेलोजी मोसले.

एमाजी देसमुख सुजोन मरो लागला. त्याने निमे मोकदमी ठणे बाबर ५, तुम्हास विकत दिवली व संभाजो तानदेऊ याने घेतली होती ती तुम्हास दिवली.

खं. १५ ले. ४१९ } (३६६) { श. १५५५ आश्विन शु. १२
श. व शु. १०४४ } विकयपत्र { स. १६३३ आक्टो. ४

एमाजी बिन धाकोजी काजळे— जिवाजी बिन खेलोजी मोसले.

मौजे निरगुडची मोकदमी आपली मिरासी. पैकी निमे मोकदमी व ५ बाबर संभाजी तानदेऊ पास दिली; ती त्याच्याने होईना म्हणून त्याने तुम्हास विकली; व आपण मोई पडलों सुजो लागलों म्हणून बाकीची तुम्हास विकली.

खं. १५ ले. ४२० } (३६७) { श. १५५५ आश्विन शु. १४
शु. १०३४ खर १२ } सुर्दखत मु. व सी. { स. १६३३ आक्टो. ६

अजर. त्रिवक बलाळ — हुदे. व मोक. बडिगौळ नजीक देऊळगौळ पा पुणे रामेश्वरमठ राहणारा आरवी, मालूम केले “आपणास जमीन कास रुके १० बारा आरवी येथील दो हा फळ चालत आहे. सुर्दखत होये.” तरी पूर्वाप्रमाणे चालविणे.

खं. १५ ले. ४२१ } (३६८) { श. १५५५ आश्विन व. १
शु. १०३४ खर १४ } सुर्दखत मु. व सी. { स. १६३३ आक्टो. ८

अजर. त्रिवक पंडित—

हुदे. मोक. बडिगौळ ना देऊळगौ. कर्ण. पाटस

रामेश्वरमठ बिन नारायणमठ सोण आरवी मुद्रल मालूम केले वगैरे बरील पत्रातील मजकूर व सालगुदस्ता जे दस्त असेल ते (दिवाण अंबर) पैकी (कोर्टातून) देणे.

सा. ले. २०५ } (३६९) { घ. १५५५ मार्ग. शु. ११
सु. १०३४ जस्तर ९ } कर्मान. फा. मु. मज. व सी. { इ. १६३३ डिसें. १

अजर० यास—कार० व देसमु० तपे रोहिडा
कांदोजी जोधा देसमुख तर्फे भोर यास काही तपे रोहिडा इनाम. हें चालविणें.

सा. ले. १५ } (३७०) { घ. १५५५ मार्ग. व० १
श. (१) } क. वृलकतवा { इ. १६३३ डिसें. ६

जाऊ बिन हर पाटील मुल मोक० महमदवाडी पाा पुणे

हाजीर मजालस स्थल मायेवाडी ताा कन्हैपठार

बापू बिन देऊ पाटील आपला माऊ दुकळ पडिला म्हणून पांढरी टाकून गेले.

न्यायर बडीळ मेले. आम्ही याचलों. सुकाल जाला. यावरी रा० दादाजी कोव्हेदेऊ सुभेदार दिवाण जाले. याणी मुलुक लाविला. देसमु० देसकु० यांस ताकोद केली की गाव लावणें. आपणास फाळ देऊन गाव लाविला. येकदोनी बेडा तुज आणावयास आलो. तू बोविल्यास "मागे जैसे चालिलेस तैसेच चालसील व गीतास लेहीन देसील तर येईन" म्हणून गोतास लिहून दिलें की, चुट्याच्या व बापाच्या तफसीमेपैकी निमी तुज दिली. बडील मान आपला, धाकटा मान तुझा.

सा. ले. १६ } (३७१) { घ. १५५५ मार्ग. व १
श. (१) } महजर (मायेवाडी) { इ. १६३३ डिसें. ८

जाउजी बिन हरजी व बापूजी बिन खेउजी हुले पाटील मी महमदवाडी पर० पुणे यामधील मांडण. तें त्यानी आपणत नियवेले. "दादाजी कोव्हेदेऊ सुभेदार येऊन गावाची गांव लाविला."

शि. प्र. पृ. १५ ले. १४ } (३७२) { घ. १५५५ मार्ग. इ. ३
सु. १०३४ जस्तर १६ } मिसेली फा. मु. { इ. १६३३ डिसें. ८

अज दि. तपे यालवे— हुदे. व मोर. फस. बालवे तपे मज.

सुर्दा अवल १ सादर कीं बो संभूमट बिन लक्ष्मीधरमट सो बालवे सादर केले की 'आपणारा बालवे येथे ॥ चावर जमीन इनाम शिरगाव येथील विदेस्वरचे भागसे-खानदल याा एा सुरारो पंडित चालिले आहे. हाही महाल साहेबास मुकामा अर्जांनी जाला आहे सुर्दा होवे.' तरी चालविजे.

सं. २० ले. ५९ } (३७३) { घ. १५५५ मार्ग. शु. ११
सु. १०३४ सावान ९ } सुर्देखत फा. मु. मज व सी. { इ. १६३३ जाने. २९

अज. रणदुला फरादपान— कारकून पराा वार्ह

रंगमट बिन गोपीनाथमट विवाऊ सो वार्ह मालूम केले "आपणास बाा घर्मा-

दाऊ, देसमुख व देसक येही हौन १० दिघले आइती. खुदा होये." तरी पूर्वीप्रमाणें चालविणें.

खं. २० ले. ८० } (३७४) { श. १५५५ माघ शु. ११
शु. १०३४ सावान ९ } सुर्दखत फा. मु. मज व सी. { इ. १६३४ जाने. २९

अजर. रणदुला फराहादखान— कारकुन पा बाई

रणमट बिन गोपीनाथमट चित्राव सो बाई मालूम केले जे 'आपला मामा हरिमट विन विष्णुमट देजरकर यास पसरणी खालील वाकेबादी येथें नीम चावर जमीन इनाम आहे. तो निपुत्रीक आपण त्याचा भाणजा. मरतेवस्ती आपणासी इनाम दान दिला. आपण तो इनाम खात आहों. खुदा होये.' तरी पूर्वीप्रमाणें चालविजे.

स. पृ. १०३ ले. ६ } (३७५) { श. १५५५
शु. १०३४ } सुर्दखत { इ. १६३३-३४

अजर. दादाजी राजे—कार. देसमुख हुदे. मोक. मामले गुलशनाबाद (नाशीक) तुकाजी बिन कांडो पडित सो नाशीक मालूम केले "आपणास इनाम जमीन व बाग व तले दर वसवे नाशिक व गोवर्धन आहे. यास फर्मान व मलिकंवर सुर्दखताप्रमाणें चालत आहे. दहली मामले मज. साहेबास मोकासा अर्जांनी जाहला. सुर्दखत होये" तरी बरील इनाम पूर्वीप्रमाणें चालविणें.

खं. २० ले. २५७ } (३७६) { श. १५५५
शु. १०३४ } सुर्दखत मु. (?) व सी. { इ. १६३३-३४

अजर. स्यादाजी राजे—हुदेदार व मोकदम को पुणताबे पा संगमनेर. त्रिवक जोसी फज्द भाणिक जोसी को पुणताबे यांनी माझम केले, "आपल्या बापाच्या नांवें जमीन बिघे १५ जकाती रुके ६ बाा फर्मान खास व सुर्दखत मलिकंवर चाल आहे. ती चालविणें." तरी बरीलप्रमाणें इनाम चालविणें.

विजापूर आर्किटेक्चर } (३७७) { श. १५५५
पृ. ७५ दि. १०४३ } बळग्यावरील फारसी लेख { इ. १६३३-३४

विजापूर येथील इमाहिम रोव्यावरील लेखांत 'ताज मुलतान अहल्-इ-जनत' हा शब्दसकेत दिला आहे. त्यावरून ताज मुलतानचें मूळ वर्ष हि. १०४३ येतें. (ही ताज महमद अ० ची आई).

श्रि. प्र. पृ. ९६ ले. १५ } (३७८) { श. १५५६ वैशाख व. ११
शु. १०३४ जिल्हाद २५ } मिसेली फा. मु. २ { इ. १६३४ मे १३
अज दि. तपे बालवे— लखमरस तिम्राजी खाते जकाती

श. १५५६]

शिवकालीन-पत्र-

सा. ले. २५ }
(१)

(३८४)

{ श. १५५६
इ. १६३४-३५

मल्हारजी आपाजी देसमु. पर. सिरवळ—रा. रामाजी विठळ देसकु. पर. सिरवळ
जायेणा लिगरस् याचे वेळीं माझा बाप वारला. कोणी विपप्रलय जाला
म्हणून तुमचें नांव घेऊं लागले. तुम्ही पारवीस (पारवीस) उमे राहिले, तरी हा अमळ
तुमचेपासून जाला नाही. तुम्ही कोणाच्या बोलावरी नव जावे.

सा. ले. ४९ }
पृ. ७०

(३८५)
उल्लेख-वाटप

{ श. १५५७ चैत्र व. ६
इ. १६३५ मार्च २९

गोदजी, गोमाजी, एसेजी, पिलाजी, एमाजी, पाटीळ पाचपुते मोकदम मौ.
मवाळी पर. सिरवळ ————— आवाजी पाचपुता

तू मौ आनेवाडी येथे सेत करून होतास. तेथे आम्ही येऊन गला पडलो.
मिरासी सोडून दुसरे ठिकाणीं भावानें नांदावे हा धर्म नव्हे. म्हणून तुम्ही सहावी तक्सीम
तून दिली.

खं. १५ ले. ७० }
स. १०३६ सफर ३

(३८६)
मिसेली फा. मज.

{ श. १५५७ श्रावण शु. ४
इ. १६३५ जुलै ८

अज दिवाण पो वाई— मोकदम मौजे गोवे सं. नांव पर० वाई

खुर्दखत रा ४ मोहरम आले. सात मजदूर "गोविंदगिरी सुरीद कमलनयन
गोसावी याणीं मालूम केलें कीं 'आपुले इनामत मळे मौजे गोवे यांस धरण कलवायत
(कालवा, पाट) असे. त्याबद्दल खुर्दखत होय. तरी कालवा पाणी चालविजे" रजेबराहुकूम
करणें.

खं. १५ ले. ७१ }
स. १०३६ रवळ १५

(३८७)
खुर्दखत

{ श. १५५७ अधिक माद्र. व. १
इ. १६३५ आगष्ट १९

अन्नर. जगदेराऊ मुघोजी नाईक—कार. व मोक. मौजे निगडी किले सातारे
कमलनयन मानमात्र सो नांव यास बदल घर्मोदाऊ जमीन विधे १६ आहे.

शि. घ. ले. ३७४ }
स. १०३६ (१) जखर १७

(३८८)

{ श. १५५७ कार्तिक व. ५
इ. १६३५ नोवें. १८

(१) ————— महमदखान गुमास्ते देशमुख कर्पात तळबीड

मुम्हाकडून तीन सालाचा इनाम तिजार्हाचा वगळ येणें आहे. पैकी ६० रु. वरात
दिली आहे. पैकी २० रु. वर्त देणें. बाकी मुदतीत यावे.

सा. ले. २०६ } (३८९) { श. १५५७ माघ शु. ८
 सु. १०३६ रम. ६ } खुर्दखत फा. मु. मज व सी. { इ. १६३६ फेब्रु. ४
 अजर. रणदुला फरादखान— कारकून व देसमुख पर. बाई
 कान्होजी जेधा मोक. मौजे बेलंग पर. बाई मालूम केलें "सन १०३४
 (श. १५५५) मध्ये घेदजी आनद हवालदार घोमेली आले होते. आपण भेटी घेतली.
 आपणासी इनाम जमीन चावर १ दिघलिया गाव कीदी करीन. त्यावर कारकुनी जमीन
 १ चावर दोन हक दिघला. खुर्दखत होये." तरी चालविजे.

खं. २० ले. २३४ } (३९०) { श. १५५७ माघ व. ११
 सु. १०३६ रम. २४ } मितेली फा. मु. मज. व सी. { इ. १६३६ फेब्रु. २२
 अज दि. मामले दौलतमंगल— मोक. व रया. मायवाडी तर्फे करपठार
 गणोबा गौसावी सो मोरेश्वर यास (मौ. मज. इनाम -११- चावर आहे. चालविणें.)
 शि. प्र. पु. १७ ले. १८ } (३९१) { श. १५५७ फाल्गुन शु. ३
 सु. १०३६ सवाल २ } मितेली फा. २ मु. व सी. { इ. १६३६ फेब्रु. २९
 अज दि. तपे बालवे— मोक. देहावे तपे मज.
 संवमत लक्ष्मीधरमत सो बालवे यास बदल अभिसेख आंमिदेस्वरदेऊ मोकाम
 'सिरगाऊ हौन ६॥' असे. 'हाली तपे मज. साहेबास मुकासा अर्जांनी जाहल असे.
 ते चालवावे.

सा. ले. २०७ } (३९२) { श. १५५७ फाल्गुन शु. ७
 सु. १०३६ सवाल ५ } खुर्दखत फा. मु. व सी. { इ. १६३६ मार्च ३
 अजर. गंगाजी नाईक— कार. तपे रोहिरे
 कान्होजी नाईक याणे मालूम केलें जे "तपे रोहिरे साहेबास मुकासा
 अर्जांनी जाला. तपेचे देसमुखास इनाम थोडा आहे. दिवाण हलालखोरीकरितां तक
 खीर करीत नाही. तरी नाटवी गाव इनाम केला पाहिजे" तरी इनाम दिव्हा असे.
 चालविणें.

जागरजिस्टर १६३६ } (३९३) { श. १५५७ फाल्गुन व. १
 पु. ५० } { इ. १६३६ मार्च १२
 दरखन प्रात आपल्या अमलाखालीं आपण्याच्या इराफानें मौल बादशहा आपलें
 सैन्य घेऊन बन्हाणपूरच्या रोखानें निघाला आहे.

सा. ले. १४७ } (३९४) { श. १५५७
 सु. १०३६ } मितेली फा. मज. मु. व सी. { इ. १६३५-३६
 अज दि. मामले दौलतमंगल
 मोक. व रया. मौजे मायेवाडी रुयां जेव्हा (अपूर्ण)

सा. ले. २०८ } (३९५) { श. १५५७
सु. १०३६ } सुदसत { इ. १६३५-३६
(?)- कार. व देशमुख पर. बाई

फानूजो जेधा मुकाम बेलग मादम नमूद के चैद (अनंत) हवालदार इनाम जमीन १ चावर दर सना अर्बो अजन्हाये मरहमत नमूदा अस्त. बसिके फर्मान साहेब सलामत मौजे मजकूरया भामूरी कौद खांद नमूद भीवायदके आ इनामरा जारी दारद..

सा. ले. ३२८ } (३९६) { श. १५५७
सु. १०३६ } समुदपटा फा. मज व सु. { इ. १६३५-३६

हुदे. मतकरी व गावकरी मौजे खानोली

मानजीप्रभु बिन बाबाजीप्रभू; मलेप्रभू बिन गणेशप्रभू"

देवजी बिन विठल पंडित मौ. मज. यानी आत्मसाकही कारणे तुमासी जमीन, हाडे वगैरे विक्रये दिले असे. आम्ही कियेवर पालू.

सा. इ. सा. पृ. २५ ले. २८ } (३९७) { श. १५५७
सु. १०३६ } कौलनामा { इ. १६३५-३६

खेम सावंत सरदेसाई पर. कुडाळ

अंत शेणवी बिन नार शेणवी यार्दा, नाडकण व चिठ्णीस. पर. मज.

तू मिरासी चिठ्णीसीस. तुजे आज चिठ्णीसी घालवीत असतां, तुजे बाप नार शेणवी यास हरकारमी मिरास केली. तुमचे मुशाहिराबद्दल गावगवा पटिया होते ते तमाम हुबले होऊन गेले. व मुघो पंडित व मुरारी पंडित यानी अकलकरितां तनखा असल घातले नाही. तुम्ही बिन मुशाहिरा चाकरी करित. तरी आम्ही संतोष पाऊन तुम्हास पूर्वीची मिरास व मुशाहिरा सालीना ३६ होन मुकरर केला.

मोद. पृ. १६५ } (३९८) { श. १५५६
पा. ना. व फि. सि. पृ. ५४ } फारसीचे मायांतर { इ. १६३६

शहाजहानाचे महमद आदिलशाहास पत्र.

ईश्वराने आम्हांस पृथ्वीचे बादशहा केले. तेव्हा विजापूर, गोवळकोंडे, भागानगर, लंका, पडलंवा येथे आमच्या नावाने शिक्षा व खुदबा सुद्धा करणे आम्हांस प्राप्त झाले. तुम्ही आपणास बादशहा म्हणविता; पण आतां आमच्या सेवेची दोरी गळ्यांत अडकवून आमच्या नावाने शिक्षा सुरू करावा. नाहीतर बाज पश्याचे हातून तुमचे मांस काढून घारीस टाकून लट करवूं. आपण सशासनरुखा आंतीच्या शोपेंत आहा. आपल्याकडे मकरमतखान अमीर यास पाठविले आहे.

मोठ पु. १६६. }
फि. सि. ५५ }

(३९९)
फारसीचे मायांतर

{ श. १५५७
{ इ. १६३६

महंमद आदिलशाह—

शहाजहान

कोणाचा गर्व व अभिमान ईश्वर चालू देत नाही. आम्हीहि पुरातन असून आम्हां-
कडेहि ईश्वरानेंच अधिकार दिला आहे. तुम्ही कितीहि आढपता मिरविणो तरी मर्जीन
आहा. दुसऱ्याचें अकल्याण इच्छिण्यांत आपलाच घात होतो. खंडणां आजपर्यंत दिली
तेवढी मापुं देऊ.

शि. म. ९६, ले. १६ }

(४००)

{ श. १५५७
{ इ. १६३५-३६

संमट विन छक्ष्मणमट यास वडिली नागठाणे तपे बाळवे येथील नागेश देवाचे
खावणमास अभियेकादल खुर्दखत दिले आहे. त्यांचे हाते अभियेक करणे, दाइजात
समर्थ नाही.

शि. म. ९७ ले. १७ }

(४०१)

{ श. १५५७
{ इ. १६३५-३६

१—हरि राम

मठ गोसावी व बालबेकर यास अर्धा होत्रु मालेबाही मध्ये देविले असे ते देणें.

श्री. व. ७ पु. ५० ले. १ }
सु. १०३६ जिल्हाद १५ }

(४०२)

{ श. १५५८ चैत्र व. २
{ इ. १६३६ एप्रिल १२

अज दि. मामले दौलत मंगल—

हुदे. व मोक. व रया. भोजे नायेगाऊ देऊ तर्फे करपटार

नायेगाऊ देऊ येथे गोपालसीद देवरथान आहे. त्यास रुके ६ जमीन इनाम. आहे
ते चालविणें.

श्री. व. ७ पु. ५० ले. ३ }
सु. १०३६ जिल्हाद १५ }

(४०३)

{ श. १५५८ चैत्र व. २
{ इ. १६३६ एप्रिल १२

अज दि. मामले दौलतमंगल

हुदे. मोक. व रया. गो. राजुरी तर्फे करपटार

कोठ विन गोविंद जोरसी सगो राजुरी माझम केले जे "आपणासी मागे राजुरी
येथे इनाम घावर २ बरहु. फर्मान निजामशहा व सुर्दा हजरतखान व मिसेली राघाराऊ
माजी दयालदार चालन आहे. फर्मान देण्या रजा फर्मावणें." तरी पूर्वीप्रमाणें
चालविणें.

इ. फं. मा. ५ }
पू. २०९ इ. }

(४०४)
सुरत-कंपनी

{ घ. १५५८ वैशाख शु. ४
इ. १६३६ एप्रिल २८

दख्खनमधील लढायांमुळे पोलाद महाग झाले आहे.

[पू. २१६-२१७] बादशहा अद्यापि दौलताबादला आहे. पावसाळ्याकरिता अह-
मदाबाद अगर मांडू येथे जाईल.

खं. २० ले. २३३ }
सु. १०३६ जिल्हेज ४ }

(४०५)
मिसेली फा. सु मंज. सी.

{ घ. १५५८ वैशाख शु. ६
इ. १६३६ एप्रिल ३०

अज दि. मामले दौलतमंगळ — हुदेदार मोरगाऊ तर्फे कोरेपठार
गणेश विन मस्हारीमट मगत मोरया यास जमीन चावर - ॥ इनाम आहे ती चालविणे.

सा. ले. १४८ }
सु. १०३६ जिल्हेज ७ }

(४०६)
मिसेली फा. सु. मंज. सी.

{ घ. १५५८ वैशाख शु. ९
इ. १६३६ मे ३

अज दि. मामले दौलतमंगळ — मोक. व रया. मौजे मायेवाडी कर्मा. जेजूरी
गणोबा गोसावी मोरगाऊ यांसी इनाम चालविणे.

सर. औरंगजेब १ पू. ३८ }
चव. हमी. १६८-७३ }

(४०७)

{ घ. १५५८ वैशाख शु. १२
इ. १६३६ मे ६

घाहाजहान व महमद अदिलशहा यांचा तह.

(१) विजापूरच्या आदिलशहाने दिंडीपतीचे मांडलिकत्व मान्य करावे.

(२) निजामशाही राज्याचा मुख्य बादशहा आणि आदिलशहा यांनी वांटून
घ्यावा. आदिलशहाने बादशहाी सुलखाची मर्यादा ओलांडू नये व नवीन तहाने हस्तगत
झालेल्या सुलखाचा ताबा बादशहाला विनतकार करू द्यावा.

(३) विजापूरच्या सुलतानाच्या मूळच्या सुलखाला निजामशाहीपैकी खालील
मुख्य नण्याने जोडण्यात यावा:— पश्चिमेकडे, सीमा व सीना या दोन नद्यांमधील,
सोलापूर व परिंडा ह्या किड्यांसह, सोलापूर व वांगणी महाल; ईशान्येकडील भालकी व
चिडगुपा हे परगणे; निजामशाही कोंकण; आणि पुणे व चाकण हे दोन परगणे. हा सर्व
मुख्य मिळून दरसाल २० लक्ष होन किंवा ८० लाख रुपये वसुलाचे ५० परगणे होतात-
राहिलेला निजामशाहीचा मुख्य निर्विवादपणे मोगलांच्या राज्याला जोडावा.

(४) आदिलशहाने तहाकरिता म्हणून २० लक्ष रुपये रोख किंवा त्रिभसवि
रूपाने पावे. (वार्षिक खंडणी ठरविली नाही.)

(५) गोवळकोंड्याचे राज्य हे बादशहाी संरक्षणाखालील असे समजून त्याच्याशी
विजापूरकरांनी सलोख्याने व 'वडील मावाप्रमाणे' वागून इदीबद्दल किंवा मूल्यवान नज-
राणे देण्याबद्दल तसदी देऊ नये. साजरानदी ही उभयपक्षांचे राज्यांमधील सरحد मानावी.

(६) परस्परानीं एकमेकांचे नोकरीत बळवूं नये किंवा पळून गेलेल्यास पार देऊं नये. शहाजहाननें आपण स्वतः व आपले पुत्र यांच्या वतीनें विजापुरकरांचे नोकरीना बादशही नोकरीत न घेण्याची हुयी घेतली.

(७) शहाजी भोसल्यानें निजामशही वंशांतील एका मुलाला पुढें करून बखर विवक इत्यादि किछे अजूनही आपल्या हातांत ठेविले होते, ते तो शहाजहानचे हवालॉ करीपर्यंत त्याला विजापुरकरानीं आपल्या नोकरीत ठेवूं नये. तसें करण्याचें त्यानें नाकारल्यास त्याला विजापुरचे मुलखांत आशय किंबहुना प्रवेशही मिळूं नये.

इ. कॅ. ५ प्र. २६० } इ.	(४०८) दामोळ-सुरत	{ श. १५५८ वैशाख व. ९ इ. १६३६ मे १९
---------------------------	---------------------	---------------------------------------

विजापुरकडून पण आलों त्यावरून विजापुरकरांचा प मोगलांचा तह होऊन मोगली सैन्य परत जाऊं लागल्याचें कळतें.

कागजिस्टर १६३६ } पु. ११४	(४०९)	{ श. १५५८ वैशाख व. १४ इ. १६३६ मे २३
-----------------------------	-------	--

बादशहा मोठें सैन्य घेऊन आग्न्याइन दौलतावादेस येऊन राहिला आहे. त्याचा उद्देश काय आहे याबद्दल खात्रीलायक बातमी नाही. तथापि गोवळकोंडा व विजापूर हीं राज्ये मुर्झीच युद्ध करावे व लायतां त्याच्या ठाव्यांत येऊन, तेथें त्याचे प्रतिनिधि (एम्बेदार) नेमले जाऊन, पहिल्या राजाना त्यानें वर्षासनें करून देऊन जाग्यावर बसविण्याची बातमी आहे.

सं. १५ ले. ७२ } मु. १०३७ सप्त ५	(४१०) सुरदेसत पु. सी.	{ श. १५५८ आषाढ शु. ७ इ. १६३६ जून २९
------------------------------------	--------------------------	--

अजर. सोमाजी दिनकरराऊ राजे कापडे-कार. व मी देगाऊ किले सातारा वमलनयन गोसावी दास इनाम दिधे १० व एक आंश चालवजे.

सा. ले. ३४१ } मु. १०३७ सप्त ११	(४११) महजर फा. मु. २८ व सी.	{ श. १५५८ माघ शु. १२ इ. १६३६ सप्ट. २
-----------------------------------	--------------------------------	---

अतो विन दामोदर व नारो विन अनंत पाच्ये गोलघलीकर यांनी मजालसीत माघम वेलें जे, मोजे देवघर घामळे इमजानादे ते देवघर किले सेरुणापर्यंत घर्मोधिकरन व जोसीगिरी आपली पिढि दरपिढी चालत असे. कृष्ण जोसी संगमेश्वरकर यांनी मिरासीय खतेत वेली. तामपटें कर्मनें आहेत. तामपट कागद वाहतां पाच्ये खरे. जोसी मजदुरानी नितबत नसे. (प्रमोळ किंवा प्रमानवही)

क. ३ ले. ८ } (४१२) { च. १५५८ माघ. व. १४
हि. १०४६ स्तर २७ } { इ. १६३६ सप्टे. १८

खानजानाचे अर्जावरून परगणे जळगावचे देशमुखीचे काम गंगाजी देशमुख याजकडून दूर करून परसोजी [दिन विटाजी भोसले] यास बादशाहकडून देण्याचे ठरविले.

डागरजिस्तर १६३६ } (४१३) { च. १५५८ आश्विन शु. १०
पृ. २५० } { इ. १६३६ सप्टे. ९

मोंगल (बादशहा) अद्यापि दौलताबादला राहिला असून, विजापूर जिंकण्याकरिता थोन्ही बाजूनी दोन सैन्ये व आपला कनिष्ठ पुत्र दक्षिणचा सुभेदार नेमिला आहे त्याचे बरोबर देश ताब्यांत घेण्याकरिता तिसरे, अशी तीन सैन्ये त्याने पाठविली आहेत. गोंयळकरांच्या राजा मोठा नजराणा देऊन आपल्याने शरण येऊन आपल्याच मुलखात राहिला आहे. विजापूरच्या राजानेही खंडणीचे बोलणे लाविले असता शहाजहान योग्य तब्जोडीस तयार न झाल्यामुळे व त्याने विजापूरचा वकील आपल्याकडे अडकवून ठेविल्यामुळे विजापूरच्या लोकांनीही मोठे सैन्य जमा करून मोंगलांवर हडा केला. त्यात मोंगलांचे सैन्य पळून गेले, त्यांचे बरेच योद्धे मारले गेले आणि ६, ७ प्रमुख मोंगळ सरदार कैद करून विजापुरास नेण्यात आले.

डागरजिस्तर १६३६ } (४१४) { च. १५५८ कार्तिक शु. ३
पृ. २७३ } { इ. १६३६ आक्टो. ११

पोर्तुगीजांनी वसई व चौल येथील क्रियांत व आसपासच्या गांवांत सुमारे ८०० शिपाई मोंगलांच्या भीतीस्तव आणवून ठेविले आहेत.

मोंगल बादशहा अजूनही दौलताबादला असून विजापूरच्या राजाने त्याला ५० लाख रुपयांचे सोने व हिरे पावे अशा करार झाल्याची बात बंदता आहे.

खं. १५ ले. ७३ } (४१५) { च. १५५८ पौष व. ८
सु. १०३७ सावान २१ } मिसेली फा. सु. मज. सी. { इ. १६३७ जाने. ८

अज दि. फिले सातारा— हुदे. मोक. मौजे देगाऊ

“कमलनयन गोसावी मी. नीब यास सोमाजी दिनकराऊ काकडा मी. मज.

याणी इनाम जमीन विधे १० दिली. चालविले.”

खं. १५ ले. ७४ } (४१६) { च. १५५८ माघ शु. ११
सु. १०३७ रम ९ } साकीद फा. सु. मज. सी. { इ. १६३७ जाने. २६

अज. दि. पर. बाई— मोक. मौजे गोवे.

“कमलनयनाचे बागेतील झाडे तोंडिलीं, नोंबमध्यें सदानंदाचे मठी आणून देणें-
फरार जाहिलेल्या संगीन जाईल.

खं. २० ले. २३५ } (४१७) { श. १५५८ फागुन शु. ११
सु. १०३७ सौवाल १ } खुर्दखत फा. सु. { इ. १६३७ मार्च २५

अजर. राजश्री स्याहाजी राजे— कार. व देसमुख पर. पुणे

गणेशमठ विन मलारीमठ मोरया मालूम केले जे “आपणास इनाम जमीन चावर
.....चालू आहे. हाली पर० मज० साहेबास मुकासा अर्जांनी जाला
आहे. खुर्दखत होये.” तरी चालविणें.

खं. १५ ले. ७५, ७६ } (४१८) { श. १५५८
सु. १०३७ } खुर्दखत फा. सु. सी. { इ. १६३६-३७

अजर. खेलोजी राजे— कार. व देसमुख पर. सुपे व बारामती

कमलनयन व दिगलागीर गोसावी यास इनाम मी. मुजेवाडी बरहु. खुर्दा रा.
मुअज्जम चालू आहे. तरी इनाम चालविणें.

खं. २० पु. २४० आरंभ } (४१९) { श. १५५८
सु. १०३७ } कौल. { इ. १६३६-३७

कहत विन रंगजोसी व नाग विन गण जोसी यांचा जोतिपाचा निवाडा. (खं. २०
ल. १७६ मध्यें या लेखाचा उल्लेख आहे.)

खं. २ ले. १ } (४२०) { श. १५५८
सु. १०३७ } खुर्दखत फारसी सु. व सी. { इ. १६३६-३७

अज रस्त्याने राजश्री स्याहाजी राजे दामदौलत हू बजानेव कारकुनांनी हाल व
इस्तकबाल व देसमुखानी पाा पुणे विद्वानद ह्या सना सळासीन अलफ रा भोरीवा गोसावी
सौा मौजे चिचवड पाा माा हुचूर मालूम केले जे आपणास इनाम अजरा मन्हामती देणें
शरकसखान मुकासाई मौजे पिंपरी नाा राहाटणी [ले. २४६].....दिघले, तेंणेप्रमाणें
ताा सन समान तसरुछाती जालिपावर सन तिसा इसरीन मध्ये पाा मजकूर साहेबास मुकासा
अर्जांनी जाला होता. तै बख्तीहि ह्या छ ७ मोहरय [ले. २७९] मन्हामती केलें यावरून
चाहिलें आहे. यावरी आफत फिरतीकरितां विलायती खराब जाला. मौजे मजकूरहि खान
पडिले.....सदरहु सेत कीर्दा करावया जाता चोराचा उपपत्ती होतो. बेल व सेतफरी
याची पाशुरणे नेताती तरी. साहेबी सदरहु सेतीचा मुनादला गावानजीक सेत दिघले
पाहिजे. तरी मास सेत.....मुनादला गापायीपैकी पायी १ येा खजी १०८॥ व गादव-
लोटी पैकी मण -१॥ दिघले असे.....सदरहु सेतास इदमहदुद घालून देणे. मोर्तय
(फारसीवायेळा शिखा).

खं. २० ले. ७ } (४२१) { श. १५५८
१ { इ. १६३६-३७

कृष्णमठ विन हिरण्यमठ व रुद्रमठ विन रघुनाथमठ चावरे याचे इमानाचा तप-
शील व निरनिराळ्या अधिकाऱ्यांप्या कारकीर्दी दिव्या आहेत.

खं. १५ ले. ४३६ } (४२२) { श. १५५९ चैत्र शु. १
सु. १०३७ सवाल २९ } खुर्दखत फा. मु. सी. { इ. १६३७ मार्च १७

अजर. दिलावरखान— कार. पर. चाकण

कृष्णमठ विन सुरासीमठ ब्रह्मे पर. चाकण यास बदल घर्मादाळ सालिना टंक २५
वतहु. पत्र समस्त गावकरी फत्त. चाकण (खं. १५ ले. ४३४) इनाम आहे. तें कारकीर्दी
बंदे खानसाहेब व अमानत व बजिरानी तागा. सीत (श. १५५७) चालू आहे. 'ताल
मजकुराकारणे माहाल साहेबास मुकासा अर्जांनी जाळा. खुर्द. होये' तरी पूर्वी-
प्रमाणे चालविणें.

खं. २० ले. ५१ (३) } (४२३) { श. १५५९ बैशाख व. १४
सु. १०३७ जिह्जे २७ } महजर { इ. १६३७ मे १३

राघोजी अठोले यास मौ. सांगवी येथील मोकदमीचे तक्रासमेचा महजर दर बमल
सिंदी सहर हवालदार व शंकराजी गोविंद मजमूदार

शि. प्र. ९८ ले. १९ } (४२४) { श. १५५९ आषाढ शु. ८
सु. १०३८ खल ६ } मिसेली फा. मु. ३ व सी. { इ. १६३७ जुलै १९

अज दि. तपे वालवे— हुदे. व मोक. मौ. फणदी तपे मज.

संबमठ विन लक्ष्मीधरमठ यासी मौ. मज. पंधरा विधे जमीन चाळत असे. सन
-सवा श. १५५८ मध्ये होतु १। घेतलें ते परतोन देणें.

शे. व. २ घु. ५० } (४२५) { श. १५५९ आश्विन शु. ७
हि. १०४७ जवळ ६ } फर्मान-मोगली { इ. १६३७ सप्टें. १५

अबदुल मुजफ्फर महमदशाहानर्हा सहाप्रदीन-पर. बाथीम व सर. माहूर हे प्रांत
-उदाजीराम यांजकडे तनखा जहागीर म्हणून होते. त्यांचे मरणानंतर ती जहागीर त्याचे
मुलाकडे चालू ठेविली आहे.

खं. १५ ले. ३३३ } (४२६) { श. १५५९ आश्विन शु. ७
सु. १०३८ जवळ ६ } फर्मान { इ. १६३७ सप्टें. १५

अज बदरगाह बादशाह— कार. किले रोहिडा

फल्होजी जेधा देसाई तरफ मोर मशकत करण्या तक्रारी केली नाही, पुंढावी
दफ्त केले. त्यावरून मौजे चिखलगाऊ कन्होजी यास इनाम देविले असे. दुसाला करणे.

{ शि. प्र. घ. १७ }
टीप

(४२७)
मिसेली फा. मु. व सी.

{ श. १५५१ पौष शु. २
इ. १६३७ व्हिसे. ८

अज दि. तपे चालवे—

मोक. तपे मज.

संवमत विन लघुनीयरमट यास बदल अभिसेख सिद्धेश्वर मो. सिरगाऊ होन
६॥ सादिलवार आहे. 'खाल मजकुरा तपे मज. साहेबास मुकासा अजांनी जाला आहे.'

{ खं. १५ ले. ७७
मु. १०३८ सामान ५ }

(४२८)
सुंदखत फा. मु. सी.

{ श. १५५१ पौष शु. ६
इ. १६३७ व्हिसे. १२

अजर. कृष्णाजी राजे—

फारकून कर्पांती चालाघाट

मधुकीर गोसावी साी अंबाडे यास इनाम विचे १॥ मीजे अंबाडे येथे आहे. फार-
कोदी घाउजी नाइकवाडी साले बीस चालिले. त्याचा कागद गळवळ्यात गेला. त्यावरी
मोी भा प्राणजी साठे यास मुकासा जाला. तेही सुद्धा दिधले. हाडी घाउजी व साठे
याचे कागद मानीत नाहीत. तरी पूर्वीप्रमाणे चालविणें.

{ सा. ले. २०९
मु. १०३८ सामान १४ }

(४२९)
सुंदखत फा. मु.

{ श. १५५१ पौष शु. १५
इ. १६३७ व्हिसे. २१

अजर. गंगाजी नाईक—

फारकून तर्फे मोर तपे रोहिदे

फांदोजी जेथे यास मीजे विखलगाऊ तपे रोहिर इनाम असे तो चालविणें.

{ इ. फं. १ घ. ११ }
इ.

(४३०)
गोम्वन-कंपनी

{ श. १५५१ माघ शु. ८
इ. १६३८ जाने. १३

ता. २७ आक्टोबरचे मुमारास डर्बानी ११ गळवें गोवा बंदरांत ठेऊन दिल्ली. मर-
सातीत बंदराची चकडबंदी करून नंतर अदिलशाह्या साहाय्याने गोव्यावर हद्दा करावा
असे त्यांनी योजले होते. परंतु ते अशक्य दिसते. मोगल बादशहाचा मुलगा (औरंगजेब)
एवढे मोठे सैन्य घेऊन दौलताबादस असेजोपर्यंत अदिलशाह आपले राज्य सोडून बाहेर
पळण्यास तयार होणार नाही.

{ खं. १७ ले. ४ }
१

(४३१)

{

मूळ पुरष रद्दाजी नाईक हे मुसमदेउ ठा गुंजनमावळ येथील देशमुखी करीत
होते. यावर हजरती अलमपन्हा साहेबी [= निजामशाहा] हा मुल्ला एदिलशाही हँवत
खान यास दिला. तेव्हा खानाचा नामजादी मोर याने किड्याय वेडा दिला. त्यावर भाजी
हँवतरावाने मलिहबराह्या हुकुमावरून किला अदिलशाही नामजादाह्या स्वाधीन केला. त्या-
नंतर रद्दाजी शहाता साह्यामुळे त्याने भीत्य लागून देशमुखीचा शिफा नामीह्या स्वाधीन

केला. पुढें मलिक्याचा मुल्लू परत मलिक्यास मिळाला; व त्यानें राउतरावास गुंजणखोऱ्याचा मोकासा दिला. तेव्हां बाबाजीनें मलिकंभरापुढें जाऊन तक्रार केली कीं, 'माझा बाप बाजी हैबतरावानें मारला व तो १० वर्षे देशमुखी खातो.' ही बातमी ऐकून बाजी हुजूर गेला. इकडे बाबाजीनें राउतरावास लाच देऊन बाजीच्या घरच्या बायका मंडळीस त्रास दिला. हें वर्तमान मलिक्यास कळलें. तेव्हां त्यानें राउतरावाचा हेजीव हद्दाजीपंत माजकटून पत्र लिहून राउतास ताकीद करविली व बाबाजीस आणविलें आणि दोघांचें म्हणणें ऐकून 'बाजीची देसमुखी' असा निर्णय दिला; पण बाबाजीचा मुलगा हवाजी एकवर्ष दरबारांत राहिला व नागोजी भास्कराकटून देशमुखीचे एक खुर्दखत त्यानें घेतलें. तेव्हां बाजी पुनः हुजूर गेला. इकडे बाप मावळे सरकारीतून मुष्टा नवीन यास दिली व त्याचा सुमेदार रायाराऊ [श. १५४३] मुलखाला आला. पुढें नीलकंठराव व रायाराव यांचा तंदा लागून गडास वेढा पडला. तेव्हां मलिकानें बाजीच्या हवाजी देसमुखी केली. नंतर रायारावास मलिकंभरानें काढून हवालदार बाजी सैक साला यास पाठविलें. त्यानें बाबाजी व कान्होजी यांना हुजूर पाठविलें. मलिकंभरानें चौकशी केली तेव्हां खंडी कृष्ण व नागोजी भास्कर यांनी आपल्या नांवें खुर्दखत दिली आहेत असें आढळलें; सावर त्यानें या कार-कुनांना मार देऊन व बाबाजीस कैदेत टाकून बाजीस देशमुखी दिली. पुढें मलिकंभरानें सोलापुरास वेढा घातला होता तें येथें मेला. त्यावर पादशाहीमध्ये खेलेल जाला. त्यानंतर बाबाजी हा कृष्णाजी बांदलाकडे जाऊन पुंडावे करू लागला. इकडे (तक्रारी लिहिणाऱ्याचा बाप) कान्होजी हैबतराव यानें निजामशहा दरबारांत जाऊन शके १५४१ व श. १५४५ मध्ये मलिकंभरानें दिलेल्या खुर्दखतप्रमाणें पुढेंहि देशमुखी चालविण्याविषयी फर्मान आणलें व देशमुखी करू लागला. यावर कृष्णाजी बांदल बाबाजी नाहवास म्हणाले कीं, तुमच्यामुळें दिवाण आम्हांस ताकीद करतील याकरितां तुम्ही येथून जा. असें म्हणून बाबाजीला घालविलें. पुढे निजामशहाला मोगलानीं गेलें. त्यावर बाबाजी कोकणांत जाऊन दंगा करूं लागला.

खं. १७ ले. ७ } (४३२) { श. १५५९ माघ व. ७
सु. १०३८ रमजान २० } महजर { इ. १६३८ जाने. २६

(दादाजी कोंडदेऊ सुमेदार किले कोंढाणा व देसमु. देसक्र. यांच्या विषयानें)

बाहूजी विन कान्होजी हैबतराऊ, व हवाजी विन बाबाजी हैबतराऊ, बालाजी विन शहाजी हे गुंजणमावळचे देशमुखीवरून मांडव होते. यावरी साहेबी व गोट विलोड येणेंप्रमाणें निवाडा केला.

बाहूजी विन कान्होजी   हवाजी विन बाबाजी हैबतराऊ   बालाजी विन शहाजी
१ तक्रामी व बीलपणाची } याव   १ तक्रामी   १ तक्रामी
वाटियाची } निसे

मानपान बाहूजीने प्रथम; नंतर हवाजीने व त्याउपरी बालाजी शहाजी याणें खारा.

सं. १५ ले. ७८ } (४३३) { श. १५५९ फाल्गुन व. ६
सु. १०३८ सवाल १९ } मिसली फा. सु. सी. { इ. १६३८ वैश्व. २४

अज. दि. दागे कर्यातवालाघाट— मोक. मौ. आबोडे कर्या. मज.
सावान ५ चे खुर्दा सादर जाले. तेथे रजा (ले. १२८) लाप्रमाणे चालवणे.

त्रै. व. ६ पृ. ७० } (४३४) { श. १५५९
सु. १०३८ } महजर सी. (फिले अहिवंत) { इ. १६३७-३८

गोपालभट पुजारी व भोपे पुजारी सप्तश्रंग यांचा पुजार्गपणावरल गरगशा लागला होता. गोपालभटापासी निवप्रडियाचे कामद आहेता. भोपे पुजारे यापसी येक-जरा नाहीं. भोपे मुनसिफास हाजीर न व्हातीच. लायनी हरकती करिताती. गोपालभटाचे पूजेचे-तकसीम दुवाला केली असे.

सं. २० ले. ८१ } (४३५) { श. १५६० चैत्र वा श्रावण शु. ८
स. बहुपान्य मंग. शु. ८ } वाटपपत्र { इ. १६३८ मार्च १३ किंवा ऑग. ७
रामेश्वर व भारायण व रंगभट व अवजी विस्वाव समिधील वाटणी.

सा. ले. १६ } (४३६) { श. १५६० ज्येष्ठ व. १२
सु. १०३९ मोहर. २५ } फा. सु. सी. { इ. १६३८ मे ३०

कोडीतचा मोकदम बाबाजी नेलेकर याच्या हातून गांवाची लावणी होईना; यासुळे जनाजी खोरे व वढाजी जाधव परिचेकर यांना मोकदमीचा वाटा देऊं कहन खाने काम चालविल्यामुळे उत्पन्न झालेल्या तंट्याचा निकाल. (महजर—को खेजवारे दादाजी कोंड-देव मुभे. व देसमुख व देसक महालग्नेहाये.)

सं. २० ले. ८२ } (४३७) { श. १५६० अधि. श्रावण शु. ७
सु. १०३९ रवल ५ } मिसली फा. सु. व सी. { इ. १६३८ जुलै ७

अज दि. पर. वाई— मोक. व रया मौ. पसरणी पर. मज.

नारायण गोपीनाथ चित्राक यास -॥- चाकर पूर्वीप्रमाणे इनाम चालवणे.

सं. १५ ले. ७९ } (४३८) { श. १५६० श्रावण व. ७
सु. १०३९ रसर २० } खुर्दसत फा. सु. मज. सी. { इ. १६३८ आगष्ट २२

अज. रणदुलाखान— कार. व देसमुख पर वाई

कमलनयनगीर याने समाधी घेतलेली मठ व इनाम जोगिंद्रगिरांच्या स्वाधीन केले आहे. तेथीं हिंगुलगिरीचा इनामाशी संबंध नाहीं. परवानगी खान अफजलखान.

खं. २० ले. ५१ (७) } (४३९) { श. १५६० भाद्र. शु. ९
सु. १०३९ जवळ ७ } महजर { इ. १६३८ सप्टें. ६

खंडेराऊ पेशवे जेजोरी यांस मौ. काळवीर येथील मोकदमीच्या तक्सीमिबदल.
मघो मायदेऊ सरहवाल. व गोविंद मुद्रल नायब ठाणेदार यांचे अमलांत दिलेला महजर.

खं. २० ले. २०७ } (४४०) { श. १५६० भाद्र. शु. १५
सु. १०३९ जवळ १४ } विज्ञापना सी. { इ. १६३८ सप्टेंबर १३

समस्त गावकरी श्री शंभुमहादेव व पेट सिंगणापूर— महारा. रा. कुष्णाजी

महाराजांनी सिंगणापुरास ताटे, धिटे, आराधे मोक. व बडवे क्षेत्र पंढरपूर यांस
वेव्हार समधे पाठविले. धिटे, आराधे मोक. हे आले. बडवे आले नाहीत. मग धिटे...
यासी स्थळपत्र लिहून दिले. महाराजे जेसा नेमू केला असेल तसें बर्तावें.

सा. ले. २१० } (४४१) { श. १५६० भाद्र. व. २
सु. १०३९ जवळ १९ } मिसेली फा. मु. मज. सी. { इ. १६३८ सप्टें. १५

अज दि. किले रोहिडा— मोक. मोजे विखलगाऊ
कान्होजी जेसा तपे रोहिडा यास इजाकजी दुमाला केले असे.

सा. ले. २११ } (४४२) { श. १५६० भाद्र. व. ५
सु. १०३९ जवळ १९ } मिसेली फा. मु. मज. सी. { इ. १६३८ सप्टें. १८

अज दि. किले रोहिडा— मोक. व रवा. तपे भोर
कान्होजी जेसा दास तपे रोहिडा यास पटीपळोढी व हुकलवाजिमा दुबाला केला असे.

स. पृ. २० ले. १५ } (४४३) { श. १५६० आश्विन शु. ११
सु. १०३९ जवळ १० } सुदसत { इ. १६३८ आक्टो. ८

अजर. फौजजी (यादोजी ?) राजे खाडे— फार. व देसाई मामले बागलफेट
तिमण विठ्ठल पुरोहीत यास मौ. किरदार येथे कुठे १ ची जमीन व दारोज रुके
बारा इनाम दिले आहे ते चालविणें.

खं. १६ ले. १९ } (४४४) { श. १५६० मार्ग. शु. ५
सु. १०३९ सावान ४ } कतवा { इ. १६३८ नोव्हें. ३०

अजर. नाबाजी खंडारराऊ देशमुख तर्फे अनदखोरे— दराजी विमल कुलकर्णी
गोजोबा, बाजी आणि दराजी यामधील कुपकर्णाच्या मांड्याचा निबाल.

हिराससंग्रह }
इ.

(४४५)

{ श. १५६० मार्ग, शु. ५
इ. १६३८ नोवें, ३०

गोवा व्हाइसराय —

वीरभद्रनाईक हक्केरी

आमचे व तुमचे वकील विजापुरास आहेत. तुमचे वकीलास मदत करण्याविषयी आम्ही आमच्या वकीलास लिहिले आहे.

सा. ले. ३२९ }
श.

(४४६)

विक्रयपत्र

{ श. १५६० पोष शु. ५
इ. १६३८ डिसें, ३०

ग्राम पुरव सोमबादिया वगैरे व कानबिदे कुलकर्णी

मुला इस्माईल बिन मुला अली खादिम मौ. नेहर पर. कुडाळ

पेसजी इस्ते प्रभू राजिवदेकरासी उपार्जनावदल भाट दिले. ती जमीन प्रभु मज-
कूर मघेत जात्यापर नाफीदी पडिली. प्रभु मजकुराचे फर्जदानी तुम्हास दिभलें.

इ. फॅ. ६ शु. १२४ }
इ.

(४४७)

स्वाली-कंपनां

{ श. १५६० पोष व. ७
इ. १६३९ जाने. १५

औरंगजेब दौलताबादेच्या आसपास जवळ जवळ तीन वर्षे
आहे. परंतु या मुदतीत पोर्तुगीजोकरून काहींच नजराणा न मिळाल्यामुळे त्याने मुरादला
दमणवर पाठविलें; व समुद्राकडून बंदोबस्त करण्याकरितां इंग्रजांशी व डचांशी बोलणें
लाविलें आहे.

सा. ले. २१२ }
श. १०३९ सवाल १७ }

(४४८)

बिसेली का. मज. व सी.

{ श. १५६० माघ व. ४
इ. १६३९ फेब्रु. ११

अज दि. किले रोहिडा — भोक व रीपा. भौ. चिखलगाऊ तर्फे भोर
(ले. १२६ च्या) कर्मानाप्रमाणें चालणें.

श. १८ ले. ६ }
शु. १०३९ रवल २० }

(४४९)

बाटन-ठाणे साखबळ येथे

{ श. १५६० माघ व. ७
इ. १६३९ फेब्रु. ११

मोजे कोदीत येथील जमीन हक्के १४ दो ठायी बाटून एकतर्फे सूर्याजी बिन दाद
पाटील बुधा यास व दुसरी सूर्याजी बिन साहाद पाटील जरेबा यास दिली.

सि. प्र. पृ. ८७ ले. १, २ }
श. १०३९

(४५०)

जमाखर्च

{ श. १५६०
इ. १६३८-३९

हिसेब दिंडी व पालकी पंढरपूर यात्रा.

सा. ले. १९६ } (४५१) { श. १५६०
१ } { इ. १६३८-३९

अजी मिर्जा महमद मुकीम करोबी पाा पारनेर — सेख. व कार. पाा सिरवठ
विठोजी व चापूजी याचे बावे लिहिली तरी विठोजी येथें हजर आहे. तां बोलिला
कीं, गोतामये निवाढा केला त्या माफिक चालो देत नाहीत. तरी गोने चुकविले असेल
तेनें प्रमाणें चालविणें.

खं. १५ ले. ८० } (४५२) { श. १५६१ वैशाख शु. १३
शु. १०३९ मोहर ११ } मिसेली फा. मु. मज. सी. { इ. १६३९ मे ५
अज दि. पर. वाई — मोक. मौ. गोवे पर. मज.
हिंगुलागिरीचे कालवे फोडूं देऊं नये.

खं. २० ले. ९ } (४५३) { श. १५६१ ज्येष्ठ
शु. १०४० } तुदेंखत (नकल) { इ. १६३९ मे, जून
अजर. शाहजाजी राजे — कार. व देसमुख कर्पात बारानती.
धर्मोजी काटे देसमुख पास (बारामती २, रुई १ व मलेंद १ जसे) चावर ४
इनाम दिले आहेत.

शि. प्र. ८८ ले. ३ } (४५४) { श. १५६१ आषाढ शु. ५
शु. १०४० शु. } जनाखर्च { इ. १६३९ जून २५
पंढरपुरी दिंडी बावत ९ होन खर्च शाळा त्याचा तपशील.

सा. ले. २१३ } (४५५) { श. १५६१ माघ. शु. ७
शु. १०४० जवळ ५ } मिसेली फा. मु. मज. सी. { इ. १६३९ आगष्ट २५
अज दि. किले रोहिदा
मोक. रया. व बलुतेयानी देहाये आंबोडे, कारी, चिखलगाऊ, नाटंबी.
निजामशाही व अदिलशाही कर्मनाप्रमाणें कान्होजी जेधा राजकडे आंबोडे गांव
इनाम चालू ठेवणें.

ख. १८ ले. ७ } (४५६) { श. १५६१ माघ. शु. ८
शु. १०४० जवळ ६ शु. } महजर { इ. १६३९ आगष्ट २६

(दादाजी कौडदेऊ यांच्या उपस्थितीत)

मातजी, मिलीजी, सिडजी, हिरोजी मोहटे यांमध्यें रावेत पर. पुनें येथील मोक-

दमाचें मांढण टागळें असतां सिडजीस बडिलपणामुळे मोकदमी मिळाली.

ज्ये. व. ७ पृ. ३९ } (४५७) { श. १५६१ आश्विन शु. १२
सु. १०४० जखर १० } पावती अष्टकोनी सी. { इ. १६३९ सप्टें. २८

दादाजी कोंडदेव सभेदार — हुंदेदार मौ. परिंचे पा पुणे

रतनोजी व परिंचकर यांमधील मांडणाचा निकाल गोताने केला. त्याप्रमाणे परिंचेकराचे २२ हौन देण्याची ऐपत रतनोजीस नसल्यामुळे आमच्या (= दादाजीच्या) सांगण्यावरून कृष्णाजीने ते दिले.

स. ले. १८ पृ. २३ } (४५८) { श. १५६१ आश्विन व. ६
इ. १०४१ जखर २० } फर्मान { इ. १६३९ आक्टो. ८

अलि अदिलशहा — राघो पंडित

शंभारराव घाटगे याकडे पूर्वीप्रमाणे पाा माण व का मलवडी येथील देशमुखी चालविणे. ते पादशाही मसलत सिद्दीस नेत असतात. उपद्रव न देणे.

इ. फें. ६ पृ. २२८ } (४५९) { श. १५६१ माघ शु. १५
इ. } खाली-कंपनी { इ. १६४० जाने. २८

शहाजहानने विजापुरकरांना नरग केण्यामुळे व औरंगजेबाचा तळही बंडाराजपुरी-जवळच पडल्यामुळे आपल्यावर हज्जा होण्याच्या भीतीने बंडाराजपुरी शहराचा अधिकारी स्वसंरक्षणाचा उपाय करील व त्यांत आपला फायदा होईलसे वाटते.

कौ. इ. सा. ले. ११ } (४६०) { श. १५६१
सु. १०४० } कोल्हासा { स. १६३९-४०

देमाई, इनामदार, मौ. पाटवडाचे प्रा कडाल-गोदेवाल नायक ठाकूर मौ. पाटवडाचे रामाजी व बाबाजी नायकांनी आपली सर्व बाय सुमास दिली. तरी धारा देऊन लावणी करीत जाणे.

विजा. आर्कि. पृ. १३१, १३२ } (४६१) { श. १५६१-६२
शहाजहान जुलूस १२ } { इ. १६३९-४०

औरंगजेव (औरंगाबाद) — अदिलखान

जामच्या तुळेच्या बेळी महमद रेखाचे हाती आलेला अमिर्नदनपर संदेश व नजराणा मिळाला. आपणास नी काही मदत पाहिजे असेल ती देत जाऊ.

ख. २० ले. ८४ } (४६२) { श. १५६२ ज्येष्ठ व. ३
सु. १०४१ सफर १५ } दानपत्र मु. { इ. १६४० मे २७

कस्ती रंगनाथ खोत जकाती पर. वाई — रंगमट चिन्नाव सो कसबे वाई
तुमचे देवाचे नंदादीपास तेल दिले आहे.

सं. २० ले. ८३ } (४६३) { स. १५६२ अगस्ट सु. ७
स. { द. १६४० जून १०

धर्मद-भाउजी शिवाय बाप, आमचे येथमरामेंघोड १५ दिने इनाम तूं मयून राहणें.

स. पृ. ७९ ले. ५१ } (४६४) { स. १५६२ मार्ग. सु. ३
दि. १०५० जु. १४ सावान २ } { द. १६४० नोव्हें. ६

१— हकीम, अमलदार, जहागीरदार व करोटी गुलशनाबाद

सदाजही बादशहा याच्या फर्मानाप्रमाणें पर० गुलशनाबाद येथील फज्जीपना व मोहत्तसीबीचे पाकरीबदल सैदमहंमद सैदगुलतान यांस जमीन २५० दिने, रुपये २०० रोजीना ४ टक्के वर्गरे दिले आहेत.

सं. २० ले. ८५ } (४६५) { स. १५६२ मार्ग सु. १०
स. { द. १६४१ जाने. ११

रंगमट शिवाय— श्यंबक, बाई

तुसा बाप नारायणमट व सी यामणें जमिनीवरल मांडल आहे. नाश्या जमिनीचे फागद मजकडे दे. नाहीतर मनेल हो इलाज करीन.

स. व. २ पृ. ७७ दि. १०५० } (४६६) { स. १५६२ मार्ग व. १
स. १०४० सकाळ १५ } फर्मान या. मुं. व मज. { द. १६४१ जाने. १७

बादशहाकडून— हुदे. कार. पर. जमसिंदी मामले तोरणल

विरुणाक्ष डिगरण देसकु० यांस पूर्वी कंठणवाडी व आतां होनूर हे गांव इनाम दिले आहेत.

विजा. आर्कि. पृ. १६ } (४६७) { स. १५६२
दि. १०५० } उल्लेख { द. १६४०-४१

‘अबदुलबारी मुहम्मद मुस्तफाखान खरी यानें दि. १०२० त ‘महंमद सराई’ बांधली.

इं. फं. मा. ६ } (४६८) { स. १५६२
पृ. ५६. } { द. १६४०

इक्रेरीहून राजधानी बेदजरास हालविण्याची संस्थानिकाची वाटाघाट.

सा. ले. १२८ } (४६९) { स. १५६२
सु. १०४१ } खर्दखत या. मु. मज. सी. { द. १६४०

अजर. खान अजम मोहमदखान काजी सैद— कार. तां नानेमावल लोहगढ हाली तपे मज. साहेबास मोकासा मिळयल आहे. बोपाजी गणपती तबीब यांकडे भोमुप्री (सर्व), बोवबस्ले (पाव) नागरगांव (अधे) ही गावे पूर्वीप्रमाणें इनाम चालविणें.

सा. ले. २९४ फ. १५५१ } (४७०) { श. १५६३ आश्विन शु. १५
सु. १०४२ रविव १२ } महजर स्थळ (नांदीक) { इ. १६४१ आक्टो. ८

सोनप्रभू व गणशुद्ध यामध्ये प्रायश्चित्तबद्दल मांडण होतें. साक्षीपुराव्यांत निष्पन्न झालें कीं, सोनप्रभू व त्याची स्त्री यांनीं मागेच प्रायश्चित्त घेतल्यामुळें तीं पंक्तिपावन आहेत.

इ. फं. ५ पृ. २२ } (४७१) { श. १५६३ कार्तिक शु. १३
इ. १६४१ नोवें. ५

एक लाख होत देऊन पोतुंगीजांनीं विजापुरकरांशीं संरक्षक व विरोधक असा तह केल्यामुळें ह्यांना बेंगलूर आदिकरून स्वतःच्या मुलखांतील बंदरांतून अदिलशहानें काढून लाविलें.

मठ. शिला. ले. ४ } (४७२) { श. १५६३
? { इ. १६४१-४२

भानजी प्रभु सार.— ?

आमचा उदय होऊन आला तेव्हां स्वामीचे चरण दृष्टीस पडले. सुदीन होईल तेव्हां स्वामी मनोरथ पूर्ण करितोळ.

खं. १५ ले. २६६ } (४७३) { श. १५६४ ज्येष्ठ शु. ७
सु. १०४३ रविव ५ } तलव न. फा. सु. व सी. { इ. १६४२ मे २५

!— दादाजी नरस प्रभू देशपांडे व गावकुं तपे रोहिरेखोरे

हसे छोटीतील गाव रोहिरेश्वरचे भीम सिवाजी राजे याणी दिव्हा. देवाचे पुजेस बेंका व नावराय फोळी ठेविला सात हाली तुम्ही सिवा जगय ठेविला. तरी तू (व) देसमुख जाय देगेस येजें.

खं. १८ ले. ८ } (४७४) { श. १५६४ ज्येष्ठ शु. १०
सु. १०४३ रविव ९ } महजर नकल { इ. १६४२ मे २९

बाजी बाबाजी व पुताई (बुलती) यामध्ये भोकदमीचे मांडण लागलें अकतां असें ठरलें कीं, प्रथमचा मानपाद बंगेरे व निमं भोकदमी बाजीकडे व नंतरचा मान बंगेरे व निमं भोकदमी कृष्णाजीकडे (पुताईचा दत्तक मुलगा) चालावी.

सा. ले. २९४ } (४७५) { श. १५६४ व ६५ ज्ये. शु. ११
सु. १०४३ रविव १० } उडेल { इ. १६४२ मे ३० (-४३ मे १९)

भादशाहाकडून—कान्होजी जेधा देसमुख

कान्होजी जेधा यास मीजे चिखलगांव, हें गांव पूर्वीपासून इनाम आहे. कर्याण

मिबंदी येथील काजी हुसेन याच्या मुलीने (ताजे विधी) गैरबाका समजावून चिखळ गांव स्वतःस इनाम करून घेतले. तरी हे गांव कान्होजीकडेच चालविणे.

सा. ले. २१४ } (४७६) { स. १५६४-६५ ज्ये. शु. १०
सु. १०४३ रवळ १० } मिसेली फा. मु. मज. सी. { इ. १६४२ मे ३० (-४३ मे १९)
भज दि. फिले रोहिडा— मोफ० व रया मौ. चिखळगांव तर्फे भोर
मागील ले. ४७५ तील कर्मानप्रमाणे करणे.

सा. ले. २७ } (४७७) { स. १५६४ किंवा ६५ ज्ये. शु. १४, १३
सु. १०४३ रवळ १२ } महजर { इ. १६४२ जून १ (-४३ मे २१)
घाट्टे दिन येका व पाऊ दिन साऊ कुंमार हे पुण्याचे मेहतरफीसदल मांडव होते.
निकाल झाला की, घाट्टे याने निमे बतन व बडिलकीचा मान आणि पाऊ याने निमे
बतन लावे. फम० खेड कुंमाराची घरे दोन. एक कोया कुंमार व दुसरे मेहतरकी करीत
असता कोया मेला. यापरी सवेच कस० मज० मुरारपंठाचे सप्तदीकरिता साराय पडले.

स. १८ ले. ९ } (४७८) { स. १५६४ ज्येष्ठ व. ७
सु. १०४३ रवळ २० } महजर (खेडेंकोरे) { इ. १६४२ जून ९
मोकदमीचे सर्व मानपान आधी मिराजी व मागून अमनाने घ्यावे. मोकदमीचे
उत्पन्न निमे निमे करून लावे. (दादाजी फोंडदेऊ याच्या उपस्थितीतील हा महजर.)

सा. ले. १३८ } (४७९) { स. १५६४ आषाढ व. १
सु. १०४३ रवळ १५ } गुरेखत गु. मराठी व फा. सी. { इ. १६४२ जुलै ३
अजर. नीलकण्ठराज राजे— हुदे. व मोफ. कस. जेजुरी पर. पुणा.
सद्ये मुरारीमऊ श्री मळारि यांची जेजुरी येथील जमान पूर्वप्रमाणे त्याजकडे
चालविणे. हाली पर. मज. साहेबास अर्जांनी जाले आहे.

सा. ले. २६७ } (४८०) { स. १५६४ श्रावण व. ४
सु. १०४२ जवळ १७ दि. १०५२ } { इ. १६४२ आगष्ट ४
बादशहा— अमलदार व देसाई पर. वाई
विस्वनाथ कुलक. याचा बोरगाव व टंकले येथील इनाम पूर्वप्रमाणे चालविणे.

गो. इ. सा. ले. २६ } (४८१) { स. १५६५ चैत्र शु. १३
दि. १०५३ मोहरम १२ सु. १०४३ } फर्मान { इ. १६४३ मार्च २३
फर्मान हुमायून— सयद इब्राहिम हवाल. व कार. मामले गोवा
नारायण जोशी यांचे पूर्वप्रमाणे उत्पन्न देत जाणे. (लिखांक ६ पहा.)

शि. घ. ले. ३६८ } (४८२) { श. १५६५ वैशाख शु. ४
सु. १०४३ सफर ३ } कनवा { इ. १६४३ एप्रिल १२

: अमाजी व इबराहीम व माहमद सेटिये कसबे कराड— अंतो विठल कुलकर्णी
तुम्हापासून १० होन घेतले. मुदतीत नेदू तरी दुणीप्रमाणे देऊं.

सा. ले. २१५ हि. १०५३ } (४८३) { श. १५६५ ज्येष्ठ व. १
सु. १०४३ रवळ १५ } मिसेली फा. मु. मज. व सी. { इ. १६४३ मे २४

अज दि. किले रोहिडा— मोफ. चिखलगाल तर्फे मोर

मागील (४७५) फर्मानाप्रमाणे बागणे.

रास. अंक ६५ ले. ३ } (४८४) { श. १५६५ ज्येष्ठ व. ८
सु. १०४४ रवळ ११ } वर्षासन-ताा { इ. १६४३ मे ३०

त्रिबक्की राजे— माहादेवभट सेडगे सो येदर.

तुम्हास क. १५६५ पासून येरळ येथील (श्रीगुलमेश्वराचा) अभिसेक सांगितला आहे.

राम. अं. १५ ले. ४ } (४८५) { श. १५६५ आश्विन व. ४
सु. १०४४ जवळ १७ } वर्षासन-ताा { इ. १६४३ जुलै १७

संभाजी [भोसले]— माहादमत निमणमत येदूरकर.

या वर्षापासून तुम्हास श्री [धुस्त्रपेश्वरा]चा अभिषेक सांगितला आहे. सालीना
नोईन १७ होन पातशाही.

शि. प्र. पु. १८ ले. २० } (४८६) { श. १५६५ माघ शु. ७
सु. १०४४ जिल्काद ५ } मिसेली फा. मु. मज. सी. { इ. १६४४ जाने. ६

अज दि. ठाणे कालवे— हुदे. व मोफ. कस. वाळवे

१ जिऱ्यादी आलेल्या सुद्धाप्रमाणे (१-१) चावर जमीन शमुसट बिन लक्ष्मीधरमत
याकडे चालविणे.

खं. २० ले. ५३ } (४८७) { श. १५६५
सु. १०४४ } महजर { इ. १६४४-४४

तिमाजी व रामाजी यांचे गाव-ब देस-कुळकर्णावडल मांडण होतें. त्यावर निवाडा
आला कीं, मानपान आर्धा रामाजीचा, नंतर तिमाजीचा. वरकड निमे उत्पन्न रामाजीचे;
निमें तिमाजीचे.

द्वि. सं. पृ. २६५ } (४८८) { स. १५६५
कविता } शिलालेख (रहमतपूर) कबर { इ. १६४३-४४

या शिलालेखांत रणदुल्लाच्या मृत्यु १०५३ हि.मध्ये झाला असें वर्णिले आहे.

स. पृ. ८९ ले. ६४ } (४८९) { स. १५६५
उद्देश } { इ. १६४३-४४

रणदुल्लाखानाची कबर या रहमतपूर गा वाई येथे आहे.

सं. २० ले. ४९ } (४९०) { स. १५६५
? } { इ. १६४३

बाबदेउ लक्ष्मीधर व चंद्रभट अंतमट यांचे जमिनीचा व पत्रांचा तपशील.

सं. १५ ले. ३६३ } (४९१) { स. १५६५
? } { इ. १६४३

जैधे व बांदल यांचे तिव व नदी याबद्दल जुंस झाले त्याचा करीणा.

सा. ले. १०६ } (४९२) { स. १५६५
? } उद्देश { इ. १६४३

भाऊबंधकांबद्दलचे भांडण असून 'कारकीर्दी मुरारजगदेराऊ रायाराऊ दौलतमंगली होते. चिगिसखान व नीलकंठराऊ यापासी मारेकरी घातले; बंगरे उद्देश आहे.

सा. ले. ११८ } (४९३) { स. १५६६ अ. चैत्र शु. १
स. १०४४ जिल्हेज २९ } खुर्दसत फा. मु. व सी. { इ. १६४४ फेब्रु. २८

अजर. शाहजाजी राजे— कार. व देसमु. पर. पुणे.

महादमट पुतदरे से. पुणे यांची मौ. पिंपरी व पिंपले सौदागर येथील इनाम जमीन पूर्वीप्रमाणे त्याजकडे चालविणे.

सं. १५ ले. ८१ } (४९४) { स. १५६६ चैत्र व. १० (११)
श. } { इ. १६४४ एप्रील २२

निव येथील मानमाव दिंगलगिरी सामावले. दसनाम यांनी त्याचे शिष्य गोविंद-गिरी यासी गादीवरी बसविले.

त्रे. व. ३ अं. १ पृ. १५ } (४९५) { स. १५६६ ज्येष्ठ शु. ७
स. १०४५ रस्तर ५ } फर्मान फा. मु. मज. सी. { इ. १६४४ जून १

रस्तुमें जमा— कारकु. देसमु. व अधिका. मामले मुर्तुजाबाद ऊर्फ वेजल

जमावत मोमिन कस. वेळूळ व भर. ठाणे यांत सारा, बेगार वंगरे सर्व निजामशा व मलिकंवर यांचे वेळेपासून माफ असे. फक्त क्षेत्रा १८ व मोमीन १८ लाहारी देत असे. तरी ते पूर्वाप्रमाणे चालविणें.

खं. २० ले. २०८ } (४९६) { श. १५६६ कार्तिक शु. १५
मु. १०४५ रम १३ } सुदंखत फा. मु. व सी. { इ. १६४४ नोवें. ४

अजर. इस्बारांमुल्लुख— कारफु. व देसमु. तर्फं महु

नरसिंह नारायण सो पंढरपूर याची देगाव येथें इनाम जमीन आहे. हे दुकाला- करितां कासीस गेले होते. आतां परतले आहेत. तरी इनाम चांकशी करून चालविणें.

सा. ले. ११९ } (४९७) { श. १५६६ कार्तिक व. १०
मु. १०४५ रम २२ } सुदंखत फा. मु. व सी. { इ. १६४४ नोवें. १३

अजर. भिक्कजी राजे— कारकून व देसमुख पर. पुणें

महादेमट पुरंदरे सो पुणें पावा-बजीर (म. अंबर) व सहाजीराजे यांचे पत्राप्रो पर्वती, पिंपरी, पिंपळेवीदागर येथील-इनाम चालविणें.

राम. अ. ६५ ले. ५ } (४९८) { श. १५६६ मार्ग. व. ९
मु. १०४५ सौवाल २२ } वर्षासन-ताग { इ. १६४४ डिसे. १२

शाहाजी राजे— माहादमट तिमणमट सो येदर

तुमचे बाप तिमणमट बिन दामोदरमट शात श्री (घुस्नेभर) देवाचा अभिशेक मातुश्री उमाई आचा साहेबी दिघळा होता. बा सनद छ १९ माहे रविळाखर सन सलासीन व अलफ [श. १५५१ मार्ग व. ५] त्यावरून चालत आले आहे. तेणेंप्रमाणें तुम्ही अभिशेक करीत जाणे. सालिना हांगु १०. आमचे यासीचे अभिशेक तुम्हीच करीत जाणें.

खं. १५ ले. ८२ } (४९९) { श. १५६६
मु. १०४५ } मिसेली म. मु. { इ. १६४४-४५

दचाजी नाईक देसा. पर. वार्ड— मोक. मां. निब

जोगीद्रगीर गोसावी यानें खुर्द. आपले श्री मठ व इनाम आपले दुमाले करणें. मिसेलीही आहे. तरी तसे करणें.

खं. २० ले. २३६ } (५००) { श. १५६६
मु. १०४५ } { इ. १६४४-४५

अजर. यशवंतराऊ राजे— कारकून पर. पुणें

गणेश मस्हार यांची जमीन -॥-चावर यांजवडे पूर्वीप्रमाणें चालवीत जाणें.

सं. १५ ले. ८३ } (५०१) { श. १५६६
स. १०४५ } म. मु. { इ. १६४४-४५

दत्ताजी नार्क देसाई— सदानंद गोसावी मु. निम
तुमचे निव व गोवे येथील इनामावरील पेशकमी माफ भेली आहे.

शे. व. ६ पृ. ७२ ले. ३ } (५०२) { श. १५६६
स. १०४५ श. } मु. { इ. १६४४-४५

दत्ताजी राजे— मनेरमट दीक्षित सागे यणी
श्री सप्तशतीचा जपपूजा आवर्तन करीत जाणें. एकंदर बदपासन १५६ देत जाऊं.

स. १५ ले. २६७ } (५०३) { श. १५६७ चैत्र शु. १३
स. १०४५ मकर ११ } न. फा. मु. मो. { इ. १६४५ मार्च ३०

इजत आसार दादाजी नरस प्रभु देसपाडे कुलकर्णी ता गोहिरखोरे व बेलवडखोरे यासी वजारतमाव सिचाजी राजे फरजंद शाहाजी राजे याणें शहासी बेमानगी करून तुझे खोरियात रोहिरेश्वराचे डोंगराचे असन्याणें पुंडावेयाणें मावळे वगैरे लोरु जमाव केला आणि तेथून जाऊन पेथजी किर्गावरील ठाणें उठवून आपण किर्गाव सिरला. हाही राजगड किला नांव करून यळकावला व तोही बेलवड खोल्यालगत, त्यास लोकांचा वगैरे जमाव तूं सामील असून फिसात करून रसीद राजे मजकूरनिव्हेस देतोस व ठाणे सिरवली आमिनासी रजूर रहात नाहींस व जमाव बितरतुमा करीत नाहींस व तनखाही हरदू तपियाचा दिवाणात देत नाहींस; मगरूरीचे जमाव ठाणगे व नाईक-वाडी यासी देतोस हे जाहिरात आले. त्यास हे नामाकूल गोष्ट, तुझे जनेदारीचे इजतीस आहे. तरी ठाणे मजकुरी आमिनासी रजूर राहणें आणि तनखा साह करोन देणे. हे न जालियास खुदावंत शाहा तुजला विजापुरी नेऊन गरदन मारतील व जमेदारी इकबाल चालणार नाहीं. हे मनी समजणें आणि याठपरी दिवाणात रजूर राहणें.

सं. १५ ले. २६८ } (५०४) { श. १५६७ वैशाख शु. १
स. १०४५ सफर २९ } न. व मु. सो. { इ. १६४५ एप्रिल १७

सिचाजी राजे

रा० दादाजी नरसप्रभु देसपाडे व कुल० ता गोहिरखोरे व बेलवडखोरे यासी तुम्हास मेहेरवान वजाराचा विजापुराहून हुकूम आला तो ठाणे सिरवलाहून आमिनानी तुम्हाकडे पाठविला. त्याजवरून तुमचे बाप नरसीबाबा इवालादिल जाले वगैरे कितेक बहुतेक लिहिले. त्यास शहासी बेमानगिरी तुम्ही व आम्ही करीत नाहीं. श्री रोहिरेश्वर तुमचे खोरियातलि आदिकुलदेव तुमचा डोंगरमाथा पटारावर शेद्रीलगत स्वयंभू आहे. त्याणी आम्हास यश दिले व पुढे तो सर्व मनोरथ हिंदवी स्वराज्य करून पुर-

बिणार आटे. त्यास बावास हवाल होऊ नये. सामखा सांगश आणि तुम्ही तो कागद घेऊन सिताव हुजूर येणें. राजश्री श्रीदादापंताचे विद्यमाने बावाचे व तुमचे व आमचे श्रीपासी इमान जाले ते कायम वज्रशाय आहे; त्यांत अंतर आम्ही व आमचे वंशज लेकराचे लेकरा वतन वर्गरे चालविण्याविशीं कमतर करणार नाही. हें राज्य व्हावें हें थोचे मनांत फार आहे याप्रमाणे बावाचे मनाची खातरी करून तुम्ही येणें. बहुत काय लिहिणे.

खं. १५ ले. ८२ } (५०५) { श. १५६७-६८ ज्ये. व. १, २
सु. १०४६ रसर १५ } खुर्द० फा. मु. व मज. ती. { इ. १६४५ (-४६) मे २१, २१

अजर० वस्तुम जमा—कार० व देसमु० पर० वाई

कमलनयनगिरीस नांव येथें इनाम वडेखान (रणदुहाखान) चे पत्राप्रमाणें होता. त्याचे पश्चात् इनाम जोर्गिद व गोर्विदगिरी याकडे चालविणें.

खं. १५ ले. २६९ } (५०६) { श. १५६७-६८ ज्येष्ठ व. १, २
सु. १०४६ रखर १५ } न. फा. मु. सी. { इ. १६४५ (-४६) मे २१, २१

किडे रोहिडा दादाजी नरसप्रभु देशकु० व गाऊकु० रोहिड व वेलवंडखोरे

छ ११ सफरचा छुदावंत शाहगाजी हुकमत पन्हा याचे हुकुमाने मेहेरबां धजिराचा हाकाम तुमचे नांवें आला. त्यात मजमून अजरस्तखाने मेहेरबां सिचाजी राजे यासि पुढावास तुम्ही मिळताव होऊन रोहिश्वराचे पाहाडी तुमचे खोरियात हजार बारासे जमाव तुम्ही लोकी केला. ये बावे राजे मारनिव्हे याणी तुम्हांस सत पा त्यात इमान माक जाव्याचा फिसाती मतलब छ २९ सफर कलमी केल्य आहे. हे खबर बांदल देशमुख व खोपडे व जेथे देशमुखी ठाणे सिरवली जाहीर केली. हे कळून फरारी जालास. हरदू सेरीची विलायत बैराण जाली. मोकदमे हाली हुजूरचे मेहेरवानगोवरून कौलनामा फर्माविला असे. तरी तुम्ही रपान व पटवारी व बाजे वतनदार याजला कचेकचेनसी आपले मकानी हरदू तपियात येऊन इजर होणे; आणि दोही खोरीची विलायतची संचणी आवादांनी करून दियाण देणे व तुमची जमींदारी हक्कानू इनामती इसाफतीसी हक बमोजिव घेणें. दरबार हरपक मतलब तकसीर केली ती तुम्हांस मुबाहक याचे हुकुमावरून जाली असे. दरबाब हरगिज दियाणातून इजा होणार नाही.

खं. १६ ले. २० } (५०७) { श. १५६७ पौष शु. २
सु. १०४६ जिस्काद २ } { इ. १६४५ डिसें. ११

अज दि. दादाजी कौंडदेऊ सुभेदार कौंडाणा
बाबाजी जेसाराऊ देशमुख तर्फ वानदखोरे

तुमहे अंतुरली येथील इनाम सरदेशमुखीत दिले. त्याबद्दल तुला दापोडा येथे इनाम देण्याविषयी लिहिलें आहे.

राम. अं. ६५ ले. ६ } (५०८) { श. १५६७ माघ शु. ११
सु. १०४६ जिल्हेज १० } अभियेक-वृत्ती ताा { इ. १६४६ जाने. १७

अजर. शाहजाजी राजे— महादमट तिमणमट सेडगे येलूर

धो[पुशगेभर]चा अभियेक बंहुंटासी राज्यां मालोजी राजे व चिठोजी राजे येही आपल्या वडिलास वृत्ती करून दिवली होती. तेणेंप्रमाणे आपले पिते तिमणमट व त्याचे धाकटेमाऊ विठलमट यांनी अभियेक चालविला. तिमणमट वर्तमान आहेत. विठलमट निवर्तले; त्याचे पुत्र रघुनाथमट म्हणतात की अभियेकाशी तुमचा संबंध नाही. (अपूर्ण).

इ. फं. ८ } (५०९) { श. १५६७ माघ शु. १५
पु. २५ इ. } { इ. १६४६ जाने. २१

फोर्ट सेंट जार्ज (मद्रास)— मुरात येथील कौन्सिल.

विजयनगरचा राजा व डच यांमधील युद्ध चालूं आहे. गेल्या आगष्टच्या १२ तारखेस पुढिकतच्या वेव्यास मुरबात झाली, तेव्हांपासून या राजाला विजापुरच्या बाद-शाह्याशी व (तंजावर, मदुरा आणि किंजी येथील) तीन जबरदस्त नायकांशी लढावे लागत आहे. यामुळे त्याला पुढकाटच्या वेव्यास ४ हजारोपेक्षा अधिक सैन्य पाठवितां आलें नाहींत. आणि आतां तर गोवळकोंड्याच्या घद्दानें आपला सेनापती मीरजुमला सैन्यानिशी या राजाविरुद्ध पाठविला आहे. यामुळे त्यास प्रतिबंध करण्यासाठी राजा सैन्यानिशी चाडून गेला आहे.

सा. ले. २१९ इ. ३ ले. ११ } (५१०) { श. १५६७ माघ क. ७
शु. १०४६ जिल्हेज २० } सुर्दखत 'प्रतिपक्ष' सु. { इ. १६४६ जाने. २८

अजरह्ताखाने राजेशी शिवाजी राजे दामदौलत ज्यानिच कारकुनानि हाल व इस्तकबाल देसमुखानि व देसकुलकर्णियानि तर्फ खेडेवारे विद्वानद के मुहुर सन सीत अर्बेन अलफ बावाजी बिन मिकाजी गुजर मोकदम मौजे राजे तर्फ मार हा मौजे मजकूरची मोकदमी करीत असतां यात्रपासून कांहीं नदअमल आला. हे हकीकत हुजूर साहेबासी विदित जाली. त्यावरून बडुकमी तलब करून साहेबी हुजूर आणून वाजपुस करिता खरे जाले. याजकरिता बावाजी मा याची वतनी मोकदमी हुजूर अमानत केली. बावाजीचे हातपाय तोडून दूर केला. ते वस्ती सोनजी बिन बना (जा) जी गुजर किले पुरंधर हे जनात गात म्हणून देऊन अर्जे केला जे आपले हाती देणें. बराये अर्ज खाति-

रेस आणून बाबाजी माा याचे साधा खुद्देगारी होन पाव चीनसे करार केले ते सोनजी माा याने देऊन बाबाजीस हाती घेतले. याचे पोटी संतान नाही. हे कुळीचे गुजर; म्हणून साहेबी मेहेरबाग होऊन मोजे रजि ताा बाबाची मोकदमी सोनजी बिन बजाजी गुजर याचे दुमाला करून राजपामून दिवण्यांत सेरणी होन पाा दोनसे करार करून घेऊन मोकदमी पास दिवली असे. यास कोणी मजहीम न होणे. असल पत्र फिरावून मोगवटिपास देणे. उजर न करणे. मोर्तब सुद. रुझु सुरु निवीस.

इ. फॅ. ८ पू. २६ } (५११) { श. १५६७ फाल्गुन शु. ५
इ. फॅ. १६४९ फेब्रु. १० }
कोर्टसेंट जार्ज (मद्रास) — सुरत कौन्सिल व अध्यक्ष

या मुकलांत सण्यां युद्धे व दंगेघोषे चालू आहेत. कारण येथील राजाचें (घिजया-नगरकर) मावलीक तीन बायकांची पादघो मुद्र सुरू असून एकापावर एका बाजूनें घिजापुरकर व दुसऱ्या बाजूनें गोवळकोंडेकर यांनीं हला चढविला आहे. गोवळ-कोंड्याचा सेनापती मीरजुमला याचें या राजाचें तीन पिढे घेतले आहेत यापिकां एक (उदयगिरी ?) या राण्यांतला अनेक पिढ्या समजला जात असे. या किड्याच्या संरक्ष-पार्थ राजांनें मोले या सेनापतीची खानगी केली होती. पण मीरजुमलाची सलोखा करून तो सैन्यानिशीं किड्यांतून बाहेर पडला.

इ. फॅ. १६४९ स. } (५१२) { श. १५६७
इ. फॅ. १६४९ }
गोवळकोंडा व श्रीरंग यचिमण्यें युद्ध सुरू झालें. मद्रासाच्या विठ्ठल नायकांनें विजापूरच्या सैन्यास बोटविलें.

सा. ले. ८२ } (५१३) { श. १५६८ चैत्र व. १२
सु. १०४६ सफर २५ } पोस्टपत्र { इ. १६४६ एप्रिल ९

बादाजी कोंडदेव — निठल गिरमाजी हवालदार सिरबल.

रामाजी निठल देशकुळकर्णी सिरबल हा पुण्यास येऊन सी. माधुश्री जिजा-बाऊसाहेब यांच्या समक्ष बोलला की, आपला व तिसाजी पुरुषोत्तम यांच्या वतनाचा निवाडा गोठ देऊन करावा. त्यावरून हें पत्र तुम्हास लिहिलें आहे. तरी परगण्याचे दोराख, पाटील व वतनदार यांचे माथा घालून निवाडा गोठण्यायें कारण शिवापुरचे मुकदमा वाटणीचा मद्दजर करून दिला आहे त्यावर जाऊं नये.

सा. ले. १५० } (५१४) { श. १५६८ ज्येष्ठ शु. ५
श. १६४६ मे ९ }

शंकराजी मल्हार कोरटकर — मद्रादाजी गोसावी

आपले मांभोरे वगैरे ७ गांव (कुळकर्णे व व्योमविष) मुद्दाम दिवले.

सा. ले. २१६ घ. } (५१५) { सं. १५६८ ज्येष्ठ व. ५
सु. १०४६ फ. १०५६ } कपूळ वनवा पा. सु. मज व सी { सं. १६४६ मे २४
शिवमठ क्षेमकल्याणी } वन. नाशीक
दत्तदेव, सोनप्रभू, महादप्रभू, हरदेऊ
मी व दत्तदेव वगैरेंमध्ये नाशीक येथील मुलेपणावरल मांडामांडी जाली. निवा-
टनांत लमाचे सवें एक दत्तदेव वगैरेंस दिले.

सा. ले. २१७ घ. } (५१६) { सं. १५६८ ज्येष्ठ व. ५
फ. १०५६ घ. १०४७ } न. महजर पा. सु. व मज. { सं. १६४६ मे २४
दत्तदेव, सोनप्रभू, महादप्रभू, हरदेऊ व शिवमठ क्षेमकल्याणी यांमध्ये नाशीक
येथील मुलेपणावरल बाद लगला अंतर्ता निघाल शाळा की मुलेपण दत्तदेव वगैरेंचें.

सं. सं. १८ घ. ६ } (५१७) { सं. १५६८ आषाढ शु. १५
सु. १०४७ जवळ १४ } विनंति-पत्र पा. सु. सी. { सं. १६४६ जून १८
गोमाजी नरसिंह व रामाजी कृष्ण ह्वाले बावधान-रा. रा. चंदरराऊ राजे गोसावी.
पिलाजी मालोजी देसाई याने बावधानची बाडी मारिली. दोन कुणबी घाले.
वस्तमाव, जमान व वटवे घेतले. कुणव्यास तगादा होतो. तरी वस्तमाव वगैरे देखिली
पाहिजे व तगादा तोडिला पाहिजे.

सं. २० ले. १० } (५१८) { सं. १५६८ अधिक आषाढ
सु. १०४७ जखर } ता. सुर्दखत { सं. १६४६ जुलै
अजर. रा. शिवाजी राजे हुदे.-व मोक. मो. लोणी बारकांड्याची पा सुपे.
निदानदकी मोरेंस्वर गोसावी मोरेंस्वर हुजूर एऊन इतिमास केली जे आपणास
इनाम वा फर्मान हुमायून व बा सुर्दखत वजीरानि दर सवाद मौजे मजकुरी पावर राज
शरायनी १ प्रज पुनू भोगवट व तसकफाती चालली आहे. ए बावे पेशजी आपण
हुजूर एऊन अर्ज केला की भोगवट याची सुर्दखते आपणापामून कितरतीमध्ये गेली
आहेती. साल शुा सन सीता कारणे मौजे मजकूर साहेबास अर्जांनी
जाला म्हणून हुदेदार ताजिया सुर्दखताचा उजूर करिताति. म्हणून अर्ज केलियावर
हुजरून हुमाले सुर्दखत सादर झाले ते मौजे मजकुरास घेऊन गेलो. माहालाचे हुदेदार
उजूर करिताती की सुर्दखत लिहिले आहे की भोगवटे व तसकफाती चालिली असेल तेणे
प्रमाणे हुमाले करणे; यावरून भोगवटियाची सुर्दखते पाहिजेत म्हणून उजूर करिताति.
तरी दरवाब याजबदल पेशजी अर्ज केला आहे की भोगवटियाची सुर्दखते फित-
रतीमध्ये आपणापासून गेली आहेत ए बावे हाली मौजे मजकूरचे मोकदमी अर्ज-
दास्त लिहिली आहे. एंसयास नजर एनामत फर्माऊन हुदेदार उजूर न करीत ऐन हुमाले
सुर्दखत देखिले पाहिजे म्हणून मालूम केले. तरी मोरेंस्वर गोसावी यास इनाम चातवियें.

सं. २० ले. ११ } (५१९) { श. १५६८ आश्विन शु. ३
सु. १०४७ रम १ } भित्तेली फा. मु. म. सी. { इ. १६४६ आक्टो. १

जज दि. पर. छुपे— देसमु. पर. छुपे व मोक. मौ. आंभी

मंगलमूर्ती गोसावी याचा मौ. आंभी येथे जमीन चावर व ५ होन नस्त इनाम आहे. तो कासीस जात आहे व इनाम वायदे लक्ष्मीधर जोसी यास दिला आहे. तरी वरील इनाम जोसी याजकडे वाढविणे.

सं. ४ पु. ६८ } (५२०) { श. १५६८ कार्तिक शु. २
सु. १०४७ सवाल १ } खुर्दखत म. मु. सी. { इ. १६४६ आक्टो. ३०

अजर. राजशी सीवाजी राजे— फारकुना पा इंदापूर; घो संमाजी मोसले देसमुख पा मजकूर हुजूर एउनु माळूम केले जे आपणासि इनाम बा मोकदमी मिरासी कसवे मजकूर जमीन चावर जिराती २११० पाउणे पाच दर सवाद कसवे मजकूर बा वळ नियजगा अज चावर पाचवेकी बा फर्मान बा सिके शास देखील नस्तयाती ता ठाणे ता देहाये व बाजे पटिया व महसूल व उट व कढवा व बाजे बाबा व नेठ बेगारी फर्मासी कुलबाव कुलवान रवा आहे. सालाबाद मोगवटे तसरफाती चालत आले आहे. हाली साहेबासी मुकासा अर्जांनी जाला आहे. संमाजी मोसले देसमुख पा बा बासि इनाम बा मोकदमी.....सालाबाद चालिले असेली तेनेप्रमाणे दिधले आहे दुमाले कीजे औलाद अफलाद बालविजे दरहरसाल... फिराऊन दीजे मोर्तब खुद (मोर्तब)

सं. ४ पु. ७० } (५२१) { श. १५६८ कार्तिक शु. २
सु. १०४७ सवाल १ } खुर्दखत म. मु. व सी. { इ. १६४६ आक्टो. ३०

अजर. राजशी सीवाजी राजे— फार. व मोक. देहाये पा इंदापूर बागे संमाजी मोसले देसमुख पा मजकूर जमीन चावर २२०१५ ता जिराती चावर २२० बागाईत चावर ८१५ मौजे निरवांगी, आयछणे, कोरटी, मदनवाडी, अकोले, अण्णी, गोतौडी, वडकुटे सुर्वे, रायफळेगडे, वाजुलगाँ, सादलगाँ, कलन, सेलगाँ, निरगुड, रई, कोळठण, मोडगाँ, काठी, वडकुटे मुग, सणसर, खोरवची, कावीज प्रत्येकी चावर १० सदरहू-प्रमाणे अजराह मन्दामती इनाम दिधले असे. देखील नस्तयाती ता ठाणे व ता देहाये व बाजे पटिया व महसूल व उट व कढवा व बाजे बाबा व नेठबेगारी व फर्मासी कुलबाव कुलवान दुमाले कीजे. औलाद अफलाद...दरहरसाल...सालीक धेउनु...दीजे. मोर्तब खुद

सा. ले. २६० } (५२२) { श. १५६८ कार्तिक शु. २
सु. १०४७ सवाल १ } खुर्दखत म. मु. व. सी. { इ. १६४६ आक्टो २०

अजर... सिवाजी राजे — फारकुनी पा इंदापूर... बदल इनाम घो संमाजी मोसले देशमुख पा मजकूर अजराह मन्दामती मुकासा मौजे

चोरी पा मा देहे १ देखील नखतयासी.....दिघळे असे. दुमाले कीजे, ओलाद
अफलाद...दरहरसाल...तालीक...मोर्तब घूद (मर्यादे मं ६०)

इं. फं. ८ पृ० ७९ } (५२३) { घ. १५६८ पौष व. ३०
इ. स्वाटी-कंपनी { इ. १६४७ जाने. २५

रायबाग प्रांतातील जकातीचा मत्त मुस्ताफाखानाळा मिळाला आहे.

सं. २० ले. ८६ } (५२४) { घ. १५६८ फाल्गुन व. ११
इ. १०४७ सफर २४ } सुर्दखत फा. मज. व सी. { इ. १६४७ मार्च २२

अज सर० पैज आसार आली इजरत - चांदोराम हवा० फार० देसमु० पर० बाई
गोपीनाथ रामेश्वर तबीब यास बोरसल व किन्ही येथें इनाम जमीन आहे. हाली
पर० मज० आली इजरत सहेवासी मोकासा अर्जांनी जाहाले. तरी ती इनाम
चालविणें.

सा. ले. १५१ } (५२५) { घ. १५६८
इ. १०४७ } फा. सु. { इ. १६४६-४७

सिंदी अंबर इयालदार पर० पुर्णे ————— हुदे० व मोक. मौ० मोरगाऊ
गणेश विन मल्हारी भगत मोरया मालूम केले "आपणास इनाम" (अपूर्ण).

सं. २ पृ. ७२ } (५२६) { घ. १५६८
इ. १०४७ } कौल. फा. मु. सी. { इ. १६४६-४७

अजर० हुसेन अलीखान मोका० कस० पावस - विश्वनाथ जोसी कसवे पावस
झुसा आगरवाडा कसवे मज० आहे. त्यासी जोइसी म्हणोन तकसीम माफ असे.
पूर्वीप्रमाणें तुझे इक चालवूं.

हेरास स. } (५२७) { घ. १५६८
इ. १ } { इ. १६४६

महुन्याच्या नायकांनी गोवळकोंड्याचें सैन्य बोलाविलें. या वेळीं विजापुरकरांशीं
युद्ध सुरू नव्हतें.

इं. फं. ८ पृ. १२७ } (५२८) { घ. १५६९ वैशाख शु. १०
इ. अहमदाबाद-मुत्त { इ. १६४७ मे ४

शाइस्तेखानाचा जुलूम-शाइस्तेखान (घुनरायचा मुभेदार) निरपराध्यांवर जुलूम
व गरिबांची नागवण करितो. दरोडेखोरांना आश्रय मिळतो अशा सवबीवर चर्हें
ओस पावतो.

सा. ले. १२०; स. पृ. १११ } (५२९) { श. १५६९ आपाठ व. १२
सु. १०४८ जखर २६ } सुभा म. सु. व सी. { इ. १६४७ जुलै ११

अजर० रा० सिवाजी राजे—कार० व देसपु० पर० पुणे

माहादेव मुद्गल पुरंदरे याचा, मलिक अंबर व महाराज साहेब (शहाजी) यांच्या पत्राप्रमाणे पर्वती, पिंपरी, पिंपळेसोदागर या गावी इनाम चासू आहे. हाली दादाजी कोंडदेव यास देवाळा हाली म्हणून कारकून ताजा खुदैखताचे उजूर करितात असे समजते. तरी तसे न करितां पुरंदरे याचा इनाम त्याजकडे पूर्वीप्रमाणे चालविणे.

स. पृ. ११ ले. १६ } (५३०) { श. १५६९ भाद्र. शु. ५
सु. १०४८ श. } इनामपत्र { इ. १६४७ आश्व २४

देसाई, देवपांडे, कृष्णापा—सावीमठ सिंहासनाधीश्वर चिक शांत देव

साल शुद्धत आमचे प्रांत दंडाराजपूर सिद्दी अंबर यास दिले. लाजकडून सिद्दी-साद मुल्लाचे हवालदारीस आला. तुमचे शुद्ध हिंसांत स्वामी यांम कपटाने धरून जिदगी घेऊन मारहाण करितां मेळे. सिद्दीसादानें मठ तुमचे हवाली केला. मठाची बाग-हुजी करित असतां प्रांत राजपुरी आदम सो यास बोरकर जाहला. लांनी ठिकठिकाणचे शुद्ध व पाटील आपवून लावणी बगेरेचा वाद सोडून पूर्वीचे वतन ठराव करून दिले.

खं. २० ले. ८७ } (५३१) { श. १५६९ आश्विन शु. ६
सु. १०४८ रम ५ } कीलनामा फा. मु. मज. सी. { इ. १६४७ सप्टें. २४

अज० दि० पर० कार्द—विठोजी नुदामजी पाटणा पर० मज०

विठोजी व सिवाजी पाटणा यांमचे पाटणेपणाचे मांडण लागले असतां निवाडा केला कीं, विठोजीच्या दोन तरुसीभा व सिवाजीची एक. तरी त्याप्रमाणे वागणे.

शि. प्र. पृ. ११ } (५३२) { श. १५६९ आश्विन व. १
सु. १०४८ रम १५ } ताकीदपत्र फा. मु. { इ. १६४७ आक्टो. ४

गोविंद नरसिंह बा देसमुख तपे बालवा—मोक० मो० नागठाणे (बालवे).
उपाधे पास अभिवेक बा १ होन दरसालप्राप्ती आदा करणे.

सा. ले. २८ } (५३३) { श. १५६९ आश्विन व. १२
सु. १०४८ रम २६ } { इ. १६४७ आक्टो. १५

?—मोक० मो० परवती पर० पुणे

विनायकमठ ठकारसी पुणे यास ११ गावांची ज्योतिष कुळकर्णीची मिरास आहे. ९ गावे मुनालिक ठेऊन करतो. २ गावे पुण्याचा देसक० हरकत करून स्वतः करतो. दोहोंपैकी १ गांव त्याचे हवाल माले. दुसरे होत नाहीं. तरी दुसरे परवती त्याचे हवाल करणे.

सं. २० ले. २३७ } (५३४) { श. १५६९ आश्विन व. १२
सु. १०४८ रम २६ } खुर्दखत शु. व सी. 'प्रतिपक्ष' { इ. १६४७ आक्टो. १५

अजर. रा. सिवाजी राजे— कार. ता कडेपटार पा पुणे.....

दरीविले गणेशमठ बिन मळारीमठ भगत मोरया हुजूर....जे आपणास इनाम जमीन
चावर निमे ॥० दरसवाद मौजे मोरगौ ता मा देछील नस्तयाती व महसूल वा
फर्मान हुमायूनु व खुर्दखत वजीरानि कारकीर्दी दर कारकीर्दी व या खुर्दखत माहाराज
साहेबु व सनद मुभा ता सालगुदस्ता सन सबा चालिले आहे. साल मा कारणे दादाजी
कोंडदेऊ सुभेदार यासी देवासा जाली. म्हणउनु माहाली कारकुनु ताज्या खुर्दखताचा
उजूर करिताति. दरीवास सरंजाम होणू माळून जाले. गणेशमठ बिन मळारीमठ भगत
मोरया यासि इनाम जमीन.....कारकीर्दी दरकारकीर्दी चालिले असेल तेणेप्रमाणे
मनासि आपउनु दुमाले करणे. दरहरसाल.....ताडीक.....मोर्तब खुद

सा. ले. ३० } (५३५) { श. १५६९ आश्विन व. १३
सु. १०४८ रम. २६ } { इ. १६४७ आक्टो. १५

सिवाजी राजे— सिदी अंबर हवाल. व कार. पर. पुणे
हातरोस्थाप्रमाणे (ले. ५३३) वागणें.

सा. ले. १७ } (५३६) { श. १५६९ कार्तिक शु. ३
सु. १०४८ श. } { इ. १६४७ आक्टो. १८

सेटे, माहाजन व समस्त कसने लोहपाऊ— विंशु सोनार

तुं म्हणो लागलास "कस. मज. घर बांधावयास मोई नाही. देणे." तरी
दिघली आहे.

सा. ले. २९ } (५३७) { श. १५६९ कार्तिक व. ५
सु. १०४८ सवाल १९ } चिटी का. मु. व सी. { इ. १६४७ नोवें. ७

अज दि. पर. पुणा— हुदे. व मोरु. व रया मौ. परवती

हातरोछा ७ २६ रम. प्रमाणे अमल करणें. (ले. ५३३ पहा.)

सं. १५ ले. ८५ } (५३८) { श. १५६९ पौष शु. १
सु. १०४८ जिल्काद २९ } खुर्दखत शु. व सी. { इ. १६४७ डिसें. १६

अजर. सिदी अजम सिदी मुस्तार— कार. सा निन पर. वार्

गोविंदगीर मुरीद कमलनयन गोसावी याचा निबमघीळ इनाम पूर्वीप्रमाणे चालविणें.

प्रि. म्पू. फार. हस्त ११०० } (५३९) { श. १५६१ (१) वीप शु. ७ नंतर
पृ. २९ { द. १६४७ विस. २३

अबदुहा कुतुबशाहा (गोवळकोंडे)

हाजी नसीरा (कुतुबाचा विजापूरदरबारांतला वकील)

शाहाजी भोसल्याकडून आम्हास ६ जिन्हेज (२३ विस. १६४७) तेजीं
मला तुमच्या आध्याखातीं प्या अशा अर्थाचे पत्र आलें आहे. पण शाहाजीची या वेळची
य या पूर्वीचीही अनेक वेळची विनंति आम्ही अमान्य केली व अदिलशाहाच्या नांकरांत
रहा असं त्याच कळविलें आहे. (मों. ४६ पृ. १२)

सा. ले. १२१ } (५४०) { श. १५६१ वीप व. ७
मु. १०४८ जिन्हेज २० } सुर्दखत म. मु. व छी. { द. १६४८ जाने. ६

अजर. रा. सिवाजी राजे — शर. व देसमु. पर. पुणे

माहादमट मुद्रल पुरंदरे यांस महाराजसाहेबांचे सुर्दखतामार्फें परवती येथे इनाम
चाळ आहे. दरम्यान ते वाराणसीस गेले होते याकरितां छेत नाकीदों पडिले. हाडी ते
परत गेले व कीदों जाले आहे. तरी खांचे सेत खांचे दुमाला करणें.

सा. ले. ११८ } (५४१) { श. १५६१
फ. १०५७ शु. १०४८ } कतवा न. फा. मु. छी. { द. १६४७-४८

सोनप्रभू, दघदेव, गणेश प्रभू व त्रिवकदेव लिहून दिपला ऐसाः—चिंतामणी
झळ चुनमदार हा इबालदार त्रिकक जाऊन फिरादी जाला “कारकीदों मलिक अंबर
नंगा अर्घ्य व गायमुख अमानत व जमा जाले. हाडी घर्नाधिकारणी कमाविस करताता.
सहकीक केले पाहिजे. तेन्ना माराली कारकुनी आपणास बाजपुसी केली. तरी शगाभर्घ्य
व गायमुख हे आपला निरासी. कारकीदों मलिक अंबर अमानत व जमा केलें. आपण
वजीराचे बंदगीस उमे एहून महालास ताजेखान याजकडे सुर्दखत आणिले. त्यामार्फें
आपले दुमाला केले. त्याउपरी गेला सिंहस्त निमे कमावीस स्याहू भोसला व निमे
अमल पातस्याही दिघले. तरी निरासी आपली आहे.

खं. २० ले. १७० व १७१ } (५४२=४८० अ) { श. १५६४
? { द. १६४२?

सन समानामधें नरसीहमट टोळ यानें हुजूर मालूम केलें कीं, हेनाम तजेगिरीनें
करून घेतलीं आहेत ते अमानत करणें. त्यावरून कारकुनांनीं इनामतीचा महसूल अना-
मत केला. त्यावर आपण हुजूर येऊन खर्ज करावे तरी साहेब मोहीमसीर होतें.
यावयासी फुरसती नव्हेचि. पाय बाईं साहेबास मुकासा अर्जांनीं जाहत्यापासून १० सालें
आली. काहीं इस्कील नाहीं. नरसीहमटामधे व आपणामधे सहजघाबदल भांडण आहे

रयावरअकडे साहेबापासी लायणी गैरयात बोलला. आम्ही आपलास्या महजबे सुदाय तालाची बंदगी करून साहेबास द्या देत असतो. मांलूम जाले. चालवजि पा हुजर खाने अजम अफजलखान.

सर. मंदोर } (५४३) { श. १५६९
सु. १०४८ } { इ. १६४७-४८

तेरीज रकमाला-कारकीर्द महाराज छत्रपती सीबाजी राजे तो हवेली तलब किले सरसगढ येथील सुमारे १३ गांवच्या जमाबंदी प्रकरणीचा तफा.

खं. २० ले. ५५ } (५४४) { श. १५७० श्रावण व. ९
सु. १०४९ रजब २२ } { इ. १६४८ आगष्ट २

इदलछाही कारकीर्दीत मिया रईम महमद किलेदार ठाणे शिरवल यानें मौ ग्हावी व खंडाळे येथें मसाहाती करून वाजेंट जमीन बाद करण्याबद्दल मोकदमाच्या नांवें कौल दिला.

सा. ले. ३१ } (५४५) { श. १५७० माद्र. व. २
सु. १०४९ सात्रान १५ } इनामपत्र प्रतिप. सु. व म. { इ. १६४८ आगष्ट २५

अजर. रा. सियाजीराजे — बजा. कार. व देशमु. पा पुणें.

विनायक रामकृष्ण ठकार यास मौजे सूस कर्पाती मावळ पा पुणें हा गांव कुल-बात्र खेरीज ठाणे इनाम दिला असे. मोर्त. (मर्पा.) रुस्तुद.

इं. फं ८ घृ. २१५ } (५४६) { श. १५७० आश्विन व. २
इ. मद्रास-इंग्लंड } { इ. १६४८ सप्टें २३

ह्या मुलखाची अवस्था अत्यंत विकट होत चालली आहे. गोघळकोंडेकर व विजापूरकर यांची सैन्ये परस्परांपासून २ दिवसांच्या मुकामावर राहून देश उध्वस्त करीत आहेत. एकमेकांचा पाडाव करण्याकरिता त्यांच्यांत घुरस असली तरी या भिन्न आणि यादवीनें भरलेल्या देशाचे एकसारखे लचकेच तुटत आहेत. विजापुरी सैन्यापेठेवर ८००० लुटारू नेहमीं सज्ज असतात. त्यांना पगार नसून ते आपली उपजीविका लुटीवरच करतात. सर्व मुलूख त्यामुळे ओसाड पडत आहे. विशेषेकरून टेवेनापट्टण, पोर्टोनेव्हो व पोंडेचरी यांची फारच दुर्दशा आहे. शेवटची दोन बहुतेक रसातळास गेली आहेत. टेवेनापट्टण मात्र लांच नजर बंगरे देऊन घोडेंस जीव घेऊन राहिलें आहे.

इं. फं ८ } (५४७) { श. १५७० पौष व. १२
घृ. २५१ इ. } { इ. १६४९ जाने. २१

स्वाली मरीन — ?

राजापूर बंदर मुस्तफाखानाकडे होतें. तो मरण पावल्यामुळे त्याची जहागीर

(आदिलशाह) राजाच्या ताब्यांत आली; या गडबडीत राजापूरचा गुमेदार महमद कासम याने जवरदस्तीने इंग्रजी व्यापाऱ्यांची वखार उघडून तेथील कापड राजाकडे नेले. याबद्दल आमचा दलाल बेगिदास यास पाठवून व दरबारांतील वजनदार उमराव इस्-लासखान यास पस लिहून आम्ही आदिलशाहकडे दाद मागितली आहे. बेगिदासाने वेगमच्या कानावर आमचा मजकूर घातला आहे.

हेराससंग्रह } (५४८) { श. १५७०
६. पोर्तुगीज { इ. १६४८

विजापूरकर, (गोवळकोंडेकर व विजयानगरकर यांबिरुद्ध) तिरुमलाची वाजू उचलून १० हजार सैन्यानिशी युद्धांत सामील झाले. विजापूरचे सैन्याने जिंजी घेतली. खान-खानान या इंग्रजी सेनापतीची नेमणूक विजापूरचे सैन्यावर (मुस्तफाखानाचे मृत्यूनंतर) झाली.

हेराससंग्रह } (५४९) { श. १५७०
६. पोर्तुगीज { इ. १६४८

खानखानाला परत बोलाविले तेव्हा श्रीरंगाने आपले साम्राज्य दृढ करण्याचा प्रयत्न केला.

प्रमात ले. १ दि. १०५९ } (५५०) { श. १५७१ चैत्र शु. ११
शुद्ध २२ रवळ १० } फर्मान { इ. १६४९ मार्च १४

मुरादबक्ष—शिवाजी भोस्ले.

तुम्ही खातरजमेचे पत्र आल्यानंतर हुजूर येतो म्हणून लिहिले. ऐसियास वकील अगोदर पाठवणें म्हणजे खातरजमेचे पत्र पंजासाहित पाठविण्यांत येईल. [तुमरा मुरादबक्षाचा निशाण अबदुल लतीफ याचें] [दिळीपतीचा पत्रव्यवहार]

खं. १५ ले. ४३० } (५५१) { श. १५७१ अ. आषाढ शु. ७
इ. १०५० जखर ६ } खुर्रखत प्रतिप. मु. व सी. { इ. १६४९ जून ७

अजर सिचाजीराजे—कर. व देश. प्रा. चाकण

मुरारिमट ब्रह्मे सोड चाकण याचे नावे इनाम व रोजमुरा व तेल चाकण व इंदोरी येथे चालत आहे. हाली पर. चाकण साहेबा अर्जांनी जाल्या आहे. सन तिसा तागायत तक्षकती व मोगवटा चालिला असे तेथेप्रमाणे कृष्णमट बिंद मुरारिमट ब्रह्मे यास चालविणें. मर्या. रुडरु. रुडरु.

खं. २० ले. ८८ } (५५२) { श. १५७१ अ. आषाढ व. ५
विरोधी संव. } मान्यतापत्र { इ. १६४९ जून १८ }

अकोजी व येकोजी (वाई चित्राव) — अऊमट व शंकरमट

पसरणीच्या इनामाच्या सटिणाबाबत अहमदखान सांगतील तेथे निर्णयासाठी जाऊ.

सं. २० ले. ८९ } (५५३) { सं. १५७१ अ. आषाढ व. ५
सु. १०५० जसुर १८ } इमाला पत्र का मज. व मु. सी. { इ. १६४९ जून १९
अजर, अफजलखान महमदशाही—कार. व देशमुख पर. बाई
पर. बाई साहेबास मोकासा मिठ्याल. रंगमट चित्राव मेला त्याचे १० होत
(धर्मादायाचे) मुलगा नरसिंह यास चालविले.

सं. २० ले. ९० } (५५४) { सं. १५७१ अ. आषाढ व. ७
सु. १०५० जसुर २० } सुदंष्टत का. मु. मज. सी. { इ. १६४९ जून २१
अजर, अफजलखान महमदशाही—कार. व देश. पर. बाई
आमन हीराखान यास देकडे येथे इनाम आहे. तो चालविले. दाली
मुकासा अर्जांनी जाला.

सं. २० ले. २४१ } (५५५) { सं. १५७१ आषा. शु. २
सु. १०५० रजब १ } सुदंष्टत प्रतिप. मुद्रा. सी { इ. १६४९ जुलै २
अजर. सिधाजी राजे—कारकून व देशमुख पा पुणे.
माहादाजी गोसावी साते मोरेश्वर याचा इनाम पूर्वीप्रमाणे चालविले.....

सा. ले. १५२ } (१५६) { सं. १५७१ आषा. व. ८
सु. १०५० रजब २० } अजर. सिधाजी राजे—कार. देशमुख. व देशपा. ग्रा सुपे
दाली पर. सुपे साहेबास मुकासा अर्जांनी जाला आहे. गणो विमाजीने
माहादाजी गोसावी यास दिलेले सुपे येथील इनाम माहादाजीकडे चालविले...पा हुजर

सा. ले. २३२ व ६.३ ले. १४ } (५५७) { सं. १५७१ आषाढ शु.
(सं. १५ ले. ३३८) } तलव का. सी. { इ. १६४९ जुलै
अफजलखान महमदशाही—कानोजी जेधा

चंद्रराऊ कदीम मयत जालियावरी गैरी लोफी पैस करून बलझाविले आहे.
याबदल त्यावरी नामजादी केली आहे. येसियास तुम्ही दौलतछाह. तुम्ही हथम लोक
मेलठतु आपले तर्फेने सुरू करणे. मुलाहिजा न करणे. याच कामावरून तुमची सर-
फराजी आहे. कागद पावताच सुरू करून खबर लिहिणे.

सं. १५ ले. ३३८ } (५५८) { सं. १५७१ आषाढ व. ९
पे. छ २४ रजब } 'प्रतिपचंद्र' मु. व सी. { इ. १६४९ जुलै २३
राजयी सिधाजी राजे—कानोजी जेधे तपे मोर किले रोहिडा.

तुम्ही पत्रिका लिहिली की खान अलीशान खान बंजम येही लिहिले आहे की जावली बरी सुरू केले आहे, तुम्ही आपले जमेतीसी सिताम येणे. तरी तुमचा व त्याचा पहिलेपासून घोषा आहे, गेले तरी पाहिजे. आमा खासा अगर पुन पाठवा-ययाचे जाळे तरी त्याचा बोलमाक बावे रीती घेउनु मग जाणे. दगा होये ऐसे न करणे. एक मले गाणूस दरम्यान देउनु मग जाणे. तुमचे नजरेसी पढत असिले की खासाच जावे जरी तुमचे मन मार देत नसिले तरी कौल बौल घेउनु पुनबराबरी लोक देउनु पाठविजे. हरयेक बहाणा करुनु तुम्ही राहवे. दोन्ही गोष्टी तुम्हास लिहिल्या आहेत. यात तुम्ही त्याहाणे असा बहुत लिहिणे नलगे (घं. १५ ले. ३३४, ३३५; सा. ले. ३३२ वरून काल अनुमानिला आहे.

सा. ले. १५३ } (५५९) { श. १५७१ आपाट व. १४
सु. १०५० रजव २७ } फा. मु. सी. { इ. १६४९ जुलै २०
अज दि. पर. पुणा— मोर. व रया. मां. मोरगाळ
माहादाजी गोसावी याचा इनाम पूर्वाप्रते चालू ठेवणे.

श. १५ ले. ३३४ } (५६०) { श. १५७१ धावण शु. ५
इ. १०५० (घं. १५ ले. ३३८) } कौल फा. मु. मज. सी. { इ. १६४९ जुलै ३०
अजर. अफजलखान महमदशाही— कान्होजी अंधा
तुमचे बावे त्रिमाजी व त्रिवक पडित यांनी लिहिले. तरी जे जमायत असेल ते घेऊन येणे. ५० घोड्याचे सरवारगी तुम्हासी दिघले असे. सरंजाम देऊ. पाईवे खलक आणाल त्यास चाकर ठेऊ व अडिसरी देऊ. खक अदेश न करणे.

खं. १५ ले. ३३६ } (५६१) { श. १५७१ धावण शु. ४
१ रजव ३ } उलय फा. मु. सी. { इ. १६४९ जागस्ट २
त्रिवक कान्हो हवालदार— कान्होजी नार्देक देसमुख
खान अजम साहेबाचा कौल पाठविला असे. तरी जमेत घेऊन सिताम येणे. येये खर्चाचे सरंजामी होईल. आम्ही टायचायहुन स्वार होऊन गेलो.

सा. ले. ३२ } (५६२) { श. १५७१ धावण शु. १३
सु. १०५० व श. } परवाना { इ. १६४९ जागस्ट १०
महाराजी आपाजी येसवंतराऊ देसमुख. पर. सिरवल— अनाजी नामाजी
अनाजीने सांगितले की “भायष रामाजी विठळ देसकु. पर. सिरवल यासी शरीसमंध केला. तेव्हा विजापूर सोडून सिरवळात रामाजीच्या जागेत घर बांधून राहिलो होतो. शहाजी राजे घरिले. त्याचा लोक सिवाजी पुरंधरी घेतो.

दियाण नामजादीसी क्षगडो लागले. सर सुमेदार फत्त्याग्रान तिही शिरयलास फाजीलशाहा य आशाफरा पाठाविले. तिही कोट पर. मज. यलाविला. त्यायरी पुरंघरीतून सियाजी राजे धाविनले. क्षगडा जाला. ते वस्ती आपले घर जळाले." त्यावरून त्यास मध्यमाणी पर बांधण्यास जागा दिली.

प्रमात- दिहीपत्र. ले. २ } (५६३) { घ. १५७१ भाषण व. २
हि. १०५९ जुद्धत २३ सावान १५ } फर्मान { इ. १६४९ आगस्ट १४
गुरादबक्ष— शियाजी भोसले.

तुमचे बडिलाण्या गोष्टी मनास न आगितां तुम्हां सर्वांवर संतोष आहे. तुम्ही हुजूर यावे म्हणजे पांच हजार मनसाब व बहुत इनाम तुम्हास मिळेल व तुमचे भावार्पकी जे समागमें येतील त्यास नोकरी देता येईल यास्तव खातरजमेने यावे. हे पंजाचे निशाण जाहालें आहे. [तुमरा दादाजानचा गुरादबक्षाचा. निशाण मुनडी अबदुल लतीफ.]

सा. ले. २३४ } (५६४) { घ. १५७१ माद्र. घु. ११ नंतर
(सं. १५ ले. ३३४-३३८) } स्मरणविठी फा. मु. सी. { इ. १६४९ सप्टें.

अफजलखान महमदशाही— कान्होजी जेभा देसमुख
तुमचे हेजिब जोहर खोरियाची मिसेली घेऊन गेले. इनोज तुम्ही जोहर काबीज केले नाही. आम्हीही चांद जालियावरी बाईस येतो. तुम्ही सिताब जोहर काबीज करून हणमतरायास ठाविजे.

सं. १५ ले. ३३५ } (५६५) { घ. १५७१ माद्र. घु. १२
घु. १०५० रम ९ } मिसेली फा. मु. मज. सी. { इ. १६४९ सप्टें. ७
अजर. अफजलखान महमदशाही— फार. पर. बाई

जोहरखोरे हणमतराऊ काबीज आहेत. हाली कान्होजी जेधे यास दिघले आहे. ते खासा काबीज करतील. त्यास मुकासा दिला आहे.

पै. व. २ पृ. ६० } (५६६) { घ. १५७१ माद्रपद घु. १२
मु. १०४९ हि. १०५९ रम ९ } फर्मान फा. मु. सी. { इ. १६४९ सप्टें. ७

बादशाहा (विजापूरचा)— अमलदार, देसाई पर० पुजे
भोरोबा गोसावी यांजकबील इनाम निजामशाही फर्मान व महाराज फर्जद
शाहाजी भोसले यांचे खुर्दबत यांत लिहिल्याप्रमाणे चालू ठेवणे.

सा. ले. २३३ } (५६७) { श. १५७१ माघपद व. ७
(खं. १५ ले. ३३४-३३५) } कोल फा. मु. सी. { इ. १६४९ सप्टे. १८

अफजलखान माहामदशाही—कान्होजी जेधा

तुम्ही अरिजा पाठविला. तुमचे हेजीव आबाजीपंत येही माळूम केलें की
“हृणमंतराये काबाज केलें, तें आपणास दिघलिया काबाज करून देईन; व जाऊ-
लीचा मसलत करीन. तेथील दोविसे लोकाची नाइकी देविली पाहिजे. बेलग आपले.
पाटिलकीचा गाय; आ गायीचे लोक चाकरीस ठेवीन.” येसियास जोदरची मिसेली
पाठविली आहे. तेच जागा खासा राहणें. जाउलीची नाईकी दोश लोकाची तुम्हास
देऊ. बेलंगचे बाये वाईचे लोक चाकर ठेऊ. गुन्हा माफ आहे.

स. १०४ } (५६८) { श. १५७१ आश्विन शु. १२
मु. १०५० सवाल १० } सुदं सत { इ. १६४९ आवटो. ७

अजर. महा. रा. शाहाजी राजे—कार. व. देशमुख पर. राणेबेहूर
मुळा हुसेन याचा १ चावर इनाम चालविणें.

खं. २० ले. २४३ } (५६९) { श. १५७१ आश्विन शु. १४
मु. १०५० सवाल १२ } सुदं सत म. मु. व सी. { इ. १६४९ आवटो. ९

अजर. सिवाजी राजे— कार. व. देशमुख. पा. पुणे
माहादाजी गोसावी मोरेश्वर इनामदार (ले. ५५५ प्रमाणें)

खं. २० ले. २४३ } (५७०) { श. १५७१ आश्विन शु. १४
मु. १०५० सवाल १२ } सुदं सत म. मु. व सी. { इ. १६४९ आवटो. ९

अजर रा. सिवाजी राजे— कार. व. देशमुख. पा. पुणे.
माहादाजी गोसावी याचा मौ. मोरगाव येथील इनाम हकासुदा पूर्वीप्राणें चालविणें.

सा. ले. ४१ पृ. ७०-६१ } (५७१) { श. १५७१ आश्विन व. ५
श. व सु. १०५० } पोष्टपत्र { इ. १६४९ आवटो. १५

सुपे सुपची मोकदमी काटकर यांची [श. १५५१] दुकानळात त्यांनीं त्यातील निमी
गोदगावडा धनगर यास दिली नंतर मंदाजी राजे मोकासदार जाले. काटकरांनीं गरिबी-
मुळे आपल्या तक्मीयेपैकी निमी निळकंठाव यास विकली. गोदवाड्याच्या हातूनही
उगवणी होईना म्हणून तो पळाला. तेव्हां त्याचे जागीन शामराज काटे यांनीं त्याची
मोकदमी चालविली. पुढे अतसखानास मुकासा मिळाला व गोदगावड्यानें आपली
मोकदमी सोडविली. नंतर सर्जोराव सुपेकर मोकदमाचे काम करूं लागले. त्यावर २ वर्षांनीं
कोटाण्यावर नामजादी आली. त्यावेळीं गावाची लट व जालपोळ झाली. नंतर राजेश्री

-राजे घाटवी गाऊं कबजा केठा. नंतर पाचा सुद्धसा माहाराज माहादजी राजे यांस मिळाला. त्यांनीं सुपे घाचा मुद्धसा निळकंठराव यास दिला. केट्टीं सुपे घाचीं मोकदमी निळकंठराव काटकर व गोदगावडा यांनीं मान वांटून घेतली.

शि. प्र. घृ. १०० ले. २३ } (५७२) { घ. १५७१ कार्तिक व. १
सु. १०५० जिल्हाद १५ } सुदंष्टर घा. सु. सी. { इ. १६४९ नोवें. १०
रा. पंदोजी राजे घोरपडे - रा. नातो रुद्र ह्वाले तपे बाले
संममट उपाध्ये यांस नागनाथाचे अभिषेकाबद्दल १ हौन पूर्वीप्रमाणें घालविणे.

सा. ले. ४१ घृ. ९० } (५७३) { घ. १५७१ मार्ग. शु. १
घा. व सु. १०५० } महजर { इ. १६४९ नोवें. २४
माहादजी निळकंठराव काटकर व गोदगावडा यामध्ये सुपे घाच्या मोकदमीची
-सारखी वाटणी केली आहे. (पहा. ले. ५७१)

खं. ८ व प्रमात ले. ३ } (५७४) { घ. १५७१ मार्ग. शु. ७
दि. १०५९ जिल्हेज ५ } फारशीचे भाषांतर { इ. १६४९ नोव्हें. ३०

सुरादबख—

माहादजी भोसले

तुमचे पुत्र शिवाजी याणीं अर्जदास्त हुजूर येण्याविशीं पाठविली ती पावली. पेशजीच्या गोष्टी मनांत न आणितां तुमची मोकळीक करण्याविषयीं लिहिले आहे. त्यास हाडी आम्ही दिड्डीकडे जात आहों. परंतु तुम्हास सुच खबर देतो की, तुम्ही सर्व प्रकारें खातरजमा ठेवावी. आम्ही हुजूर पावल्यावर तुमचे मजकुराविषयीं अर्ज करून बंदोबस्त करून देऊं. तुम्ही आपला एक वकील इतवाही पाठवून घावा. त्यासमागमें कर्मान पंजाचे पाठविण्यांत येईल. तुमचे चिरंजीव खंभाजी बंगरे सरकारकडे पात्र होऊन पेशजीप्रों मनसबा व नूतन सर्फेराज पावतील. इकडील स्नेहात व लक्षांत बागणें हें आपलें सर्व मनोरथ पूर्ण करून घेण्यास कारण आहे. म्हणोन तसे बागोन खातरजमा ठेवावी. तुम्हांकरितां पोपाख पाठविला हा घेऊन आपणावर पूर्ण लोम आहे असें मनांत आणावें.

खं. ८ प्रमात ले. ४ } (५७५) { घ. १५७१ मार्ग. शु. ७
दि. १०५९ जिल्हेज ५ } फारशीचे भाषांतर. { इ. १६४९ नोव्हें. ३०

सुरादबख— शिवाजी भोसले

तुमचे पत्र राघोपंत याजबराबर पाठविलें तें पावले. जुन्नर व अहमदनगर येथील देशमुखीविषयीं लिहिलें त्यास आम्ही हुजूर गेल्यानंतर हा मजकूर घडोन येईल. खातरजमा ठेवावी. आपणाकडील एक वकील पाठवून घावा. मजकूर समजून घेऊन अमलांत येईल. वकीलास जो मजकूर विचारूं त्याचें उत्तर घावें. म्हणजे काम होण्यास दिरंग लागणार नाहीं. जाणोन उद्योग करावा व लोम पूर्ण जाणावा.

स. पृ. ११२ ले. २ } (५७६) { श. १५७१ मार्ग. शु. १२.
सु. १०५० जिल्हेज १० } सुदखत { इ. १६४९ डिसें. ५
अजर० सिवाजी राजे—कार० व देशमुख प्रा पुणे
नारायण त्रिमल दीक्षित यास चाणेरे हें नांव हफासह इनाम आहे.

खं. २० ले. २०९ } (५७७) { श. १५७१ मार्ग. शु. १४.
सु. १०५० जिल्हेज १२ } सुदखत (फा. सु. सी.) { इ. १६४९ डिसें. ७
अजर० शर्जा मलिक रेहान—कार० व देशमु. मी. करकंध
नरसीह नारायण याचा गुलसरे येथील इनाम चौकशी करून ह्याकडे चालविणें.

शि. प्र. पृ. १०० ले. २४ } (५७८) { श. १५७१ मार्ग. शु. १५.
सु. १०५० जिल्हेज १३ } सुदखत फा. सु. म. मज सी. { इ. १६४९ डिसें. ८
?—कार० व देशमुख तपे बालवा. (ले. ४८६ प्रमाणें)

खं. २० ले. १२ } (५७९) { श. १५७१ पौष शु. ११.
सु. १०५० मोहर १० } सुदखत. फा. सी. { इ. १६५० जाने. ३
अजर. माहा. रा. शाहाजी राजे— कार. पर. सुपे
क. सुपे येथील चामाराकडून बदिबाटीप्रमाणें पायपोसाभ्या रुपानें सारा प्यावा व
सुपे व बारामती येथील सरमेहेतरीनदल दोन वर्षांत ७५ होन प्यावे. परवा. हैदरशा

खं. २० ले. २४० } (५८०) { श. १५७१ पौष. व. ९
सु. १०५० मोहर २३ ? } उहेख. { इ. १६५० जाने. १६
माहादजी गोसावी (मोरेखर) याचा इनाम चालविणें परवा० अजम हैदरशा.

शि. प्र. पृ. १०१ ले. २५ } (५८१) { श. १५७१ माघ शु. १४
सु. १०५० सफर १३ } { इ. १६५० फेब्रु. ५
नारायण रुद्र हवाले देशमुखी तपे बालवे— जाळजी रेंधा पालक कस. मज.
नागनाथाचे अभिसेखाबदल संमट उपाध्ये यास १ होन व ८७ देणें.

खं. १५ ले. ८८ } (५८२) { श. १५७१ माघ व. १०.
सु. १०५० सफर २३ } हुजती. फा. सु. मज. सी. { इ. १६५० फेब्रु. १५
अज दि. पर. वार्ड— मोक. मौ. गोवे
मौ. गोवे येथे कालजा पाणियाचा घरला आहे. त्याच आठ रोजास सारोन पाणी घेणें.

सा. ले. २३ } (५८३) { श. १५७१ फागुन शु. ७
 सु. १०५० रवळ २ } शौलनामा पा. सु. व सी. { इ. १६५० फेब्रु. २७

अज दि. ठाणे पर. शिखल— आली विन मनाजी दिवटा चाकर ठाणे पर. मार
 गुसा (दिवट्याचा) वडील माझप भोलीव नांदत होता. त्यानें ती जागा मुला
 महामदाच्या कारकीर्दीस दाखली. पुढे जायणापंताचे येजेस ही जागा देणकुलकर्णस
 दिली. त्यानंतर त्याच्या यारिदियास (= मुतालिनाम) ती जागा दिली. त्यापर गल-
 घटा जाला. तेव्हां सोदि जागा सोडून गेला. ती जागा आनंदरावास मिळत करून
 दिली. यासाठी मुला (दिवट्यास) दुसरी जागा दिली.

श. २० ले. २३९ } (५८४) { श. १५७१
 सा. १ संव. व हि. १०५९ } { इ. १६४९

मुद्दल रत्न देसकुल. पाटेपेटगी बंगो— महादेव मस्दार.
 तुम्हा माशी गृहि मला मिळवून दिली यावरल पांच परगण्यांतील मासे देसकुल-
 कर्ण व चिटगिचीची यारिदी तुम्हास दिली.

स. पृ. १०५ ले. ८ } (५८५) { श. १५७१
 सु. १०५० } { इ. १६४९

अजर. शिवाजी राजे— कार. व देसमु. प्रो पुने.
 मारेखर गोसावी याचे पणदरे येथील इनाम चाळविणे. दाली पणदरे माहा-
 राजास मुकासा मिळाला.

सा. ले. २९९ } (५८६) { श. १५७१
 इ. १०५९ } फा. सु. सी. { इ. १६४९

विहुजूर हाकीम शरा व ठाणे गुलशनाबाद (नाडीक) सोनप्रभु व दतदेऊ हा
 नाशिकचा धर्माधिकरणी व मुळे जोडी आहे. जान एऊ यानें मालेराव सोनाराच्या मुलीच्या
 लमाचे वेळीं हरकत केली ती खोटी ठरली.

स. पृ. १०७ ले. १० } (५८७) { श. १५७१
 (सा. ले. ४१) } उज्ज्वल { इ. १६४९

परवाना वमोहर राजेशी मंयाजी राजे भोसले उमराव— बनाम महादो
 लखमदेव. हरि विष्णु बतारख दुमालपत्र बतन देसकुलकर्ण (एवे) वाद. बहिरो नारायण
 खोटा केला.

कों. इ. सा. ले. १२८ } (५८८) { घ. १५७२ वैश. शु. १०
सा. विक्रय पट { इ. १६५० एप्रिल १

भाय शुत नाव सेषवी—अंतमुत पित्तार सेषवी
मो. वामडे येथील कुळकर्णाच्या खरेदी विक्रीचा व्यवहार.

खं. १५ ले. ८७ } (५८९) { घ. १५७२ वैशाख व. १३
सु. १०५० जवळ २६ } सुर्दलत फा. मु. मज. सी. { इ. १६५० मे १०

अजर, अफजलखान महमदशाही— कार. व देसमु. पर. वार्ड
गोवे सा निंब फाळव्याचे पाणी गोविंदगरी गुरीद कमलनयन याच्या मळ्यास
दोन दिवस न देता पूर्वी शो देत जावे.

सा. ले. १४ } (५९०) { घ. १५७२ माद्र. शु. १३
सु. १०५१ रम. ११ } फा. मु. सी. { इ. १६५० आगष्ट २९

देऊ व बाल सालवी यापार्थी दिवाणीच्या मानपाताबद्दल भांडण आहे. अप्रवाधाने
रवा व पश्चिमवाधाने हाउली करावी; वसें ठरलें.

सा. ले. ३५ } (५९१) { घ. १५७२ माद्र. शु. १३
सु. १०५१ रम. ११ } तळीर फा. मु. सी. { इ. १६५० आगष्ट २९

तळीर कारणा देऊ सालवी कुंमार येदुरा पर. सिरवळ
दिवाणातील मानपान आधी आपला मागून बाल सालवी याचा रवा करीन.

सा. ले. ३६ } (५९२) { घ. १५७२ माद्र. शु. १३
सु. १०५१ रम. ११ } जमान कतबा फा. मु. सी. { इ. १६५० आगष्ट २९

दाद व बाल चित पीठ म्हूत माहाले हम्नाम कप्त. सिरवळ
दिवाण ठाणे पर. सिरवळ
बाल सालवी यागबद्दल आपण जमान असो.

खं. २० ले. ११ } (५९३) { घ. १५७२ कार्तिक शु. ७
सु. १०५१ जिल्हाद ५ } मिसेली फा. मु. मज. सी. { इ. १६५० आक्टो. २१
दि. पर. वार्ड— मोक. मी. पसरणी पर. मज.

मारायण गोविनाथ चित्राव याच्या पसरणी येथे -॥- चावर हनाम चालविणे.

खं. १५ ले. ८६ } (५९४) { घ. १५७२ कार्तिक व. ३
सु. १०५१ जिल्हाद १६ } मिसेली फा. मज. सी. { इ. १६५० नोवें. १

अज. दि. पर. वार्ड— मोक. मी. निंब व गोदे
१ रवळचे सुर्द. सादर जाळे. त्याप्रमाणे गोविंदगरीचा हनाम त्याचे हुंवाला करवें.

सा. ले. १२२ } (५९५) { श. १५७२ मार्ग. शु. ९
 शु. १०५१ जिल्काद २९ } शुद्धसत फा. शु. { इ. १६५० नोवें. १४

अजर. मा. रा. शाहाजी राजे— कार. देसमु. पा पुणे

माहाद विन मुद्रलमट पुरंदरे सो पुणे याचे कुल इनाम अमानत न करता अर्धे
 खाचे हवाला करणे.

र. ३ ले. ४ } (५९६) { श. १५७२ मार्ग. शु. ९
 शु. १०५१ जिल्हेज ७ } शुद्धसत { इ. १६५० नोवें. २१

गहा. रा. शाहाजी राजे— कार. देसमु. पर पुणे.

मोरोवा गोसावी (चिचवढ) याचा इनाम सालगुदस्तपर्यंत चालत असता या साली
 इस्तील झाली आहे. अहमद बिन काजी सैद यानेही असेच सांगितले. तरी इनाम चालू
 ठेवणे. परघा. शाहअजम हैदरशाहा.

ई. फें. मा. ९ } (५९७) { श. १५७२ माघ शु. १४
 पु. १२-१३ इ. } मद्रास-कंपनी { इ. १६५१ जाने. १७

मीरजमलाच सर्व राज्याची व्यवस्था पहातो. राजाला मोत नाईत इतके लोक
 त्यास मितात. तो राजाला दरसाल २०,००,००० पें. वसूल करून देतो. त्यानें सर्व
 कर्नाटक जिंकले आहे. हाच देश आपल्याला सर्व कापड व माना तन्हेचे जिन्नस पुरवितो.
 हिंदू नाईकांकडूनच बंगरे ४० लाख पें. वसूल होतो. त्याभ्याजवळ अनेक घोडे हत्ती
 बंगरे असून गलबते घेऊन तो व्यापार स्वदेशांत परदेशांतही करतो. तो इंग्रजांशी दोस्ती.
 कायमची करू इच्छितो. कारण डचांनदल त्याचे मन विटले आहे.

सा. ले. १५४ } (५९८) { श. १५७२ माघ व. ४
 शु. १०५१ सफर १८ } म. सी. { इ. १६५१ जाने. १०

१— कार. तपे मोरेश्वर बंगरे

देसमु. व देसकु. व खोतपाटील यांनी, माहादोबा गोसावी यांस पौड तर्फेच्या
 गावांमधून दरगावास नक्त इके २४ देण्याचें ठरले आहे ते पावे.

खं. १७ ले. ३ } (५९९) { श. १५७२ माघ व. १३
 दि. १०६१ सफर २७ } कौलनामा (फा. मज. व सी { इ. १६५१ फेब्रु. ८

अज रणदुलाखान— चापूजी हैनतराऊ देसमु. तपे गुंजन मावळ

२० स्वाराची जमेती घेऊन चाकरी करू असेही उमेद घरिता, चापूजी पंडित हेजिब
 पाठविले आहेत. तरी घरतुमचे आहे. अलबत्ता येणे. आलियावरी लायख सरंजाम होईल-

सा. ले. १५५, १८० }
सु. १०५१ खल ८ }

(६००)
'प्रतिप' व मर्या.

{ श. १५७२ फाल्गु. शु. १०
इ. १६५१ फेब्रु. १९

अजर. सिवाजी राजे —

कारकुनानि ता हाये उर्फ पौड

सा माहादाजी गोसावी वस्ती मोरगो पा पुण यास ता माचे देसमुख व
सोत पाटील येही सालावाद सादिलवारी खर्च पैकी दर गावास रुके चौदास व
मात अदमण देत आहेती. दरग्याने दोनी साले इस्तकील करून देत नाही. तरी सालावाद-
प्रमाणे देत जाणे (मर्यादेय इ.)

राम. अं. ६५ ले. ७ }
सु. १०५१ खल १६ }

(६०१)
वर्पासन- ता

{ श. १५७२ फाल्गु. व. १३
इ. १६५१ मार्च ९

अजर. मंयाजी राजे — कार. द्या पावत पा पुणे.

रघुनाथ विठल व महादेव विमणमठ सो येळूर यास श्रीपूषाणेश्वरच्या अभिषेका-
बद्दल ६ होत वर्पासन दिले.

सा. ले. १९० }
सु. १०५१ }

(६०२)
राजीनामा

{ श. १५७२
इ. १६५०

बाघोजी — सिंदोराम तरफदार, व माहादाजी राम देसकु. पा सिरवल.

सिरवलच्या जमिनीच्या दोन तर्फी, पैकी नागोजीची तरफ मोठी व आपली लहान
ली. गोतानें बराबर दो तरफा करणाचा निकाल दिला त्यास आपण राजी आहों.

१५ ले. ८९ }
१०५१ }

(६०३)
कर्जे-कतवा

{ श. १५७२
इ. १६५०

मिमजी कदम मी. निंब — एसाजी कोकाट मी. निंब

तुम्हापासून ८ मण गहू घेतले ते १६ मण घाळ. मुदत शिमगा.

१७ ले. १ }
१०५१ व श. }

(६०४)
श्री

{ श. १५७२
इ. १६५०

अजर. शिवाजी राजे — कारकुनानि... ता गुंजनमावल...

वापूजी हैबतराव व हावाजी हैबतराव व बाळजी नार्क सिलिवकर देशमुख ता
हे गलवल्यामध्ये आपले जमेतीनसी सादेवाचे मसलतेस येऊन
तारी केली. त्यावरून देशमुखावर मेहेरवान होऊन आजरा मंहापती इनाम मोजे
ले आ देहे १ एक दिले .....

पितु. शिवा. }
पृ. ५ दीप १ }

(६०५)
उद्देश

{ श. १५७२
{ इ. १६५०

गोवेकर गव्हर्नरच्या एका पत्रावरून कळते की सन १६५० मध्ये अफजलखानास 'वरच्या' घोलची जहागीर होती.

खं. २० ले. १३ { (६०६) { श. १५७३ चैत्र शु. ७
सु. १०५१ रखर ६ { सुंदखत फा. सु. सी. { इ. १६५१ मार्च १८

माहा. रा. शहाजी राजे ————— कार. व. देस. पर. सुपे.

लक्ष्मीधरमठ विन जाळमठ यास सुपे येथील इनाम. व रोजनुरा बरहु. फर्मान व सुंदखते बजीर चाळ-आहे. तरी या साली अमानत केलेला इनाम चालू ठेवणे.

सा. ले. १५६ } (६०७) { श. १५७३ वैशाख शु. ८
-सु. १०५१ जवळ ७ } { इ. १६५१ एप्रिल १८

माहा. रा. शहाजीराजे — कार. व देसमु. व देसपा. पर. सुपे.

गणो तिनार्जी जनुवदार (मोरगाऊ) याने काशीस जाते समयां माहादाजी गोसावी यास आपले इनाम दिले. ह्याली पर. मज. साहेबास मुकासा मिळाला आहे. तरी ते इनाम घालविणे.

खं. १८ ले. १० { (६०८) { श. १५७३ वैशाख व. १
श. सु. १०५१ { महजर { इ. १६५१ एप्रिल २६

गोविंद राम देशकुळकर्णी पर. सुपे

कृष्णाजी विन सताजी पाटील मो. मांजे मुंडवे.

सुमचा माऊ बाळ विन दाद पाटील हा मुंडवे येथील मोकदमी करीत असतां म्हणत दुकोट पदव्यामुळे त्याने निमे मोकदमी आपला बाप रामाजी यास दिली.

शि. ध. ले. ३७५ } (६०९) { श. १५७३ श्रावण व. ४
सु. १०५२ सावान १७ } महजर फा. सु. { इ. १६५१ जुलै २६

संवाजीराजे मोहिते कस. तळवीड ————— दिपाजी घारोजीराजे मोहिते

घारोजीराजे मोहिते यांनी कसवे तळवीडची देसमुखी व मोकदमी व हक वाटून दिले; व राहिलेले हक मजालिसाने वाटून दिले तसे खाऊ.

शि. च. प्र. पृ. ९९ ले. २२ } (६१०) { श. १५७३ माघ. शु. ३
सु. १०५२ रम २ } { इ. १६५१ आगष्ट ९

प्रतापराऊ इबाल देसमुखी तसे बालवे — गो. मी. नागटणे.

संबमठ यास बदल अभिसेख सावणनास १ होन देविले.

सा. ले. ३७
सु. १०५२ जिन्हेज ३० }

(६११)
सादा गोर महसूल

{ श. १५७३ पौष शु. २
{ इ. १६५१ विसं. ४

हा दिनेष सिरेफळ परबण्यांतोळ दोन गांवांचा हात अजुल साल ता ३० जिन्हे-
जचा आहे. त्यांत नव्यतीची खोती जाल्योचो पानसन्वास सेकली; आवटी यानें कोंदा-
ण्याच्या हवालदाससमोर तुपाचे बाप करून रयतेपासून हष म्हणून रुप घेऊन जात
झेता. तेव्ही रयतेनै गवगवा केला इ. उडैछ आहे.

त्रै. व. ७ पृ. १०६ }
सु. १०५२ }

(६१२)
महजर

{ श. १५७३
{ इ. १६५१-५२

साबाजी विन बाजी कुम्भाजी येसवंतराऊ पासलकर } यामणें सोसे खोल्याच्या
धर्मांजो विन बाळाजी नार्डक पासलकर } देसमुखीचा तंटा.

साहिबी हाजीर मयपालसी गोल बेसऊन निवाड्य केला; साबाजी येसवंतराऊ याचे
घर वडील, नामर निशाण वगैरे मान साबाजीचा. धर्मांजीचे घर धाकटे, यास वरकडी बाप-
भाऊ जेस समजाविले आहेत तेसीच याची समजावीस. वडीलपणाचे मान वगैरेस धर्मां-
जीचा संबंध नाहीं.

सा. ६ पृ. १३५ }
सु. १०५२ }

(६१३)
कौलनामा फा. सु. सी.

{ श. १५७३
{ इ. १६५१-५२

दिवाण तपे बंदर माहामदावाद व बंदर तपे संगमेश्वर—
बीछोटी विन दादसेटी व हरसेटी विन गनसेटी सोनार टकसाळी बंदर मजकूर.
बंदर मजकुरी टकसाळीची उगेद धरिता तरी कौत दिला आहे, पण नेमळेंलें
ह्याशील देत गाणे. लाहान्या व खुर्दा पावत जाणे.

त्रै. व. १ अं. २१३ पृ. ३७ }
सु. १०५२ }

(६१४)
खुर्दखत फा. गु. सी.

{ श. १५७३
{ इ. १६५१-५२

नजर. जिजावाई साहेब— हुद. व मोक. मी. वेहरवडे पर. पुणें.

गणो गवाजी तमीज फस. पुणें यास वेहरवडे येथे जमीन इनाम (प्रज पदमाजी
होनप) खुदाचे फर्मान बज्जेर महाराज व सिडवा (जिन्हेज ७) यांच्या खुर्दखता-
प्रमाणें चालू आहे. सालमजकुरी इनाम अमानत करणावदल चिर. रा. राजे यांचे पत्र
आळें. तरीहि इनाम अमानत न करिता पूर्वीप्रमाणे चालू ठेवणे. चिर. रा. सिडवाचे
खुर्दखताचा उजूर न करणे.

सं. ३ पु. १६७ } (६१५) { श. १५७३
 सु. १०५२ } 'प्रतिपच्चंद्र.' व 'सामराजमति.' मु. व सी. { इ. १६५१-५२

ई कौलनामा अजर. सिवाजी राजे—माळ पाटील व बाजी पाटील व अदि-
 कारी तपे वीरवाढी .....दादे कौलनामा ऐसा जे, वीरवाढी सालील देह चंद्रराऊ
 खात होते. तेथील अधिकारपण आपलें आहे. यस्यास चंदररायामधें व आपणामधें बरेपणा
 नाही म्हणौंउनु सदरहू गांवींचे अधिकारपण चंदरराऊ खात असेतां, त्यासी जरी आपण
 कुसूर करावा तरी ते सबल आपण कमजोर; याकरितां आपण गै करीत गेलो. हालीं सदरहू
 गांव चंदररायें किले कांगोरी खाळे दिघले आहेत. हे खबर आपण आइकोन साहेबांचे
 सेवेसी आलों आहे. तरी आपण मिरासीदार नष्टर आहे. साहेबां आपणास हाती घेऊन
 आपला अधिकारपण आपणास देऊन मिरासीवरी बैसविले पाहिजे. म्हणौंउनु माझम
 केले. बराये मालुमाती खातिरेस आणौंनु साहेब तुम्हांवरी मेहेरबान होऊनु सदरहू गांवांचे
 अधिकारपण तुमची मिरासी तुम्हास दिघली असे. तुम्ही अधिकारपण खाऊन अधिकार-
 पणाची चाकरी करणे. हुकलाजिमा व गांवखंडी व-किरकोली हक निा बलुते व बाजे हक
 खाऊनु लेंकराचे लेंकरी खाणे व जे वस्ती मसलतीचें काम पडेल ते वस्ती तुम्ही दाहा
 लोक बराबरी घेऊनु साहेबापासीं येत जाणे. जोंवरी मसलतीचें काम असेल तोंवरी दाहा
 लोकानसां चाकरी करुन दरोज रोजगारा दरनफरें रुके ८६ प्रमाणे साहेबांनाहू घेत जाणे.
 मसलती मालियावरी साहेबाची रजा घेऊनु गांवांस जात जाणे. ये बावे कौल असे.

चंद्र. २ पु. २८५-२८६ } (६१६) { श. १५६५ पांय
 इ. } { इ. १६४३ दिसें.

गोप्याचा गव्हर्नर— पोर्तु. बादशहा.

आदिलशाहा व मलबार किनार्यावरचे राजे यांच्याशी पोर्तुगीजांचें संबंध.
 शांततेचे आहेत.

इं. फं. ९ } (६१७) { श. १५७३ माघ १४
 पु. ९९ इ. } फोर्ट सेंटजॉर्ज—कंपनी { इ. १६५९ जाने. १४

विजापूर व गोवळकोंडे यांचें युद्ध चालू झालें आहे. हे जजूर झालें
 राष्ट्र या दोघांनीं बांदून घेऊन आतां आपसांत भांडण चालविलें आहे. गरीब विचारे
 हिंदूलोक, या यादवीत ना उभयतीचा परस्पर युद्धांत नाश होऊन आपण पार-
 संज्यांतून केव्हां मोकळे होतां याची बाट पहात आहेत. बरेच दिवस युद्ध
 चालून आतां विजापूरचे सैन्यानें नबाब मिरजुमलाला गोवळकोंड्याच्या होंगरांत कोडून
 टाकलें आहे.

इ. फं. १ पु. १०४ } (६१८) { श. १५७३ माघ शु. १४
इ. स्वामीगरीन-कंपनी { इ. १६५२ जाने. १४.

[इ. १६५१ आक्टो. १६ चे शुभारस] दंबराजपुरीच्या लोकांनी, वेढा घालण्यास आलेल्या विजापुरकरांचे सैन्यास अधिकार करणाची सगरी चालविली होती.

इ. फं. मा. १ } (६१९) { श. १५७३ पशुपुन शु. १३
पु. १११ इ. } फॉरेस्ट जॉर्ज-कंपनी { इ. १६५२ फेब्रु. १२

गोवळकोंढ्यावर विजापुरकरांनी अकरापास हल्ला केला. त्यानंतर गोवळकोंढ्याकरांनी ६ लाख होन खंबणी भरल्यामुळे त्याचा मुद्दय मुक्त होऊन तह झाला आहे. विजा-
पुरचा मुलतान गेली कितीक वर्षे आजारी होता. गेले दोन महिने तो
मेल्याचीच घातमी होती. आता त्याची तन्यत सुधारली आहे.

इ. फं. मा. १ } (६२०) { श. १५७३
मस्ता. पु. २४-२५ इ. } उद्देस { इ. १६५१

या वर्षी कर्नाटकावर मुसलमानी बाळांच्या स्वाऱ्या होत राहून शिवाय अंतस्थ यादवी-
चेंही बंड मोडलें नव्हतें. जिजो फित्याखालील सर्व प्रांत व तेरगनापट्टणच्या भासपासचा
किनाऱ्यावरील मुलूख विजापुरकरांनी घेऊन मुलयाला तैथील सुभेदार नेमिलें होतें.
हजारांनी याचा फायदा घेऊन (१६५१ ऑग.) त्या मुलखातील व्यापाराच्या सबलती
मिळविल्या [हेण्ट्रिक्स् सेरीज १ मा. १७ नं. ५३२; मा. १८ नं. ५३९].
कर्नाटकाचा दुर्दैवी राजा विजापुरकरांशी युद्ध करणाऱ्या म्हैसूरच्या नायकाच्या
आश्रयानें राहिला होता. [सदर मा. १७ नं. ५१८] गोवळकोंढ्याच्या सैन्याचा सेनापती
भीरजुम्हा उरुकेडील भागांत आपलें बळ वाढवीत होता.

खं. १५ ले १७२ { (६२१) { श. १५७४ श्राव. शु. २
सु. १०५३ रम १ } फार. मु. व सी. { इ. १६५२ जुलै २७

अजर. नरसो धोंडेंदवजी हवालदार रोहिडा--- मोकदम करंजिये.

मोकदमांना वांचविण्यासाठी गोंदनाक महार यानें जीव धोक्यांत घातला व तो
दिवाणाकडून मारला गेला. यासाठी साचा मुलगा अर्जनाक यास तरालाचें वतन करून दिलें.

सि. प्र. पु. १०१ ले. २६ { (६२२) { श. १५७४ आश्विन शु. ३
सु. १०५३ जिल्हाद १ } कोलनामा { इ. १६५२ सप्टें. २५

पाटील, कुळकर्णी, चोगला व मोकदम मौ. नासले किले पन्हाला
समण निन लश्मण मोकास का बाळवे
मोकासदी फाटे पानी दिलेल्या धर्मादाऊ 'पाहूर'चा गला घेऊन आम्हाशी आशी-
चांद देऊन सुखे राहणे. कोणी अड येईल त्यास गाइत्रीची आण असे.

खं. १५ ले. ३०७ } (६२३) { श. १५७४ आश्विन व. १२
 घ. १०५३ जिल्काद २५ } महजर { इ. १६५२ आक्टो. १९

दादाजी नरसप्रभू देशकु. व गावकु. } यामिच्यें तंटा.
 बाबाजी सिवदेऊ सोनटके फारकून निसवत पदाजी }

बाबाजी सिवदेव यानें उत्रोलीच्या देशकुळकर्णाकरितां खोटपणानें खोपडे दाज-
 पासून निमे देशमुखी घेतली. उत्रोलीचे देशकुळकर्ण आपले म्हणून महजरावर खोटाईनें
 विकलम घालून गरगसा मांडला. यामुळें नरसप्रभू यानीं सिधाजीराजे व हमसाही
 देशमुख यांकडे फिर्याद केली. त्यावरून चौकसी करितां बाबाजी खोटा ठरला.

खं. २० ले. ५१ (२) } (६२४) { श. १५७४ कार्तिक शु. ४
 घ. १०५३ जिल्हेज ३ } महजर-उड्डेख { इ. १६५२ आक्टो. २६

संभाजी मोहिते सरहवाल. (मुपे) व दादाजी खमांगद मुहम. याचे वेळचा
 महजर. बाळाजी पाटील मौ. लाटे व कान्होळी यास करून दिव्हा. बावदेमट, रामचंद्रमट
 धर्माधिकारणी, विठल महादेऊ त्रिवक गोमदेऊ याचे दसखत आहे.

खं. २० ले. ९४ } (६२५) { श. १५७४ कार्तिक व. ७
 घ. १०५३ जिल्हेज २० } तुर्दखत-उड्डेख { इ. १६५२ नोवें. १२

पेशजी पर. वाईमथील कुल इनार्ने अमानत केली होती. ती आतां ज्याची त्यास
 हुमाला करणें.

खं. १५ ले. २७३ } (६२६) { श. १५७४ मार्ग. शु. ५
 घ. १०५३ मोहर ३ } यजितपत्र-नकल { इ. १६५२ नोव्हें. २५

श्रीमंत राजश्री सिधाजी राजे महाराज साहेबाचे सेवेसी

दाा बाा यजितपत्र बाबाजी सिवदेव सोनटके शुमास्ते दिमत दादाजी नरसप्रभु देश-
 कुलकर्णी व गावकुळकर्णी ताा उत्रोली व ताा भोर ताा रोहिबखोरे हुजूर केदारजी चीन
 नरसोजी व खंडोजी चिन धर्माजी खोपडे देसमुख ताा उत्रोली याचा महजर गोत वगैरे
 माहाराजाचे समोर हजार मजालसीत जाला. कयला तुटून निमे निमे वतन उमयेतानी
 सावे असे जाले. त्यात मी लबाढी करून आपले विकलम लिहिले. मी चाकर, वतन-
 दार नव्हे. हा गुन्हा मजकडून जाला. या उपरी असी लबाढी केल्यास दिवाणाचा
 गुन्हेगार व गोताचा खोटा. छ ३ मोहरम हे लेहून दिव्हे सही हरतसर तुद गोही इ.इ.इ.

(याप्रमाणें फागद हुजूर लिहून दिव्हा त्याची नकल पुढें कामा येईल सबब
 दादोपंत दिमत सरकार याणे दिव्हे सन भाार).

सं. १५ ले. २७० } (६२७) { अ. १५७४ मार्ग. व. ६
सु. १०५३ मोहर १९ } सुदेसत न. { इ. १६५२ डिसे. ११

अजर. सिवाजी राजे -

कार. सरदेस. देसकु. मोक. ता मोसेखोरे.

बो शामराज नीलकंठ फर्जकर (शामराज नीलकंठ राजेकर ?) सेकिन हिवरे-
नगेश याने हुजर मालूम केले की, गुसेखोऱ्यांतील ६ गांवांचे गांवकुलकर्ण रंगो त्रिमल
बाकदा चालवात होता. यावरी दावाई बाझणी रांबकी इत्यादीं त्याने सिंदळकीचा
अंमल केला. ते खबर दिवाणांत जालियावरी रंगोबा पळून जावलीस चंद्ररायाच्या
आश्रयानें राहिला. यावरी देवकरणीनें तेंचेंच मयत जाला. तो निपुत्रिक होता त्याचे
मुंडाले. तेन्हां गांवच्या मोकदमांनीं व साबाजी यशवंतराव देशमुख व देशकुलकर्णी
यानीं शामराज नीलकंठ यास गांवकुलकर्ण देऊं केलें. त्यास ५० होन सरणी घेऊन
दिवाणी मान्यता देण्यांत यावी; व म्हजूर करून पावा.

इ. फ. मा. ९ } (६२८) { अ. १५७४ मार्ग. व. ७
पु. १२६ इ. } { इ. १६५२ डिसे. १२

सुरत - गलबताच्या कप्तानाच्य सूचना

विजापुरकरांचा किनारा गोद्या ते चौलपर्यंत आहे. यांमधील बंदरचीं
गलबतें भरावीं व सुरतेला पाठवावीं.

सा. ले. ४९ ट. ५१ } (६२९) { अ. १५७४ मार्ग. व. १४
श. } उळेख { इ. १६५२ डिसे. १९

गोदपाटील बंगरे पाचपुते मोक. मावाली पर. सिरबळ - आबाजी पाचपुते
हुज ओझरे येथे जाऊन पाटिलकीचे सहावी तकसीम देऊन आणिले. यावरी
घराचा कुसूर झाल्य म्हणून गाव ठाकोन पळोन गेलास. तरी पूर्वीप्रमाणें लिहून दिवळें.

सं. १५ ले. २७१ } (६३०) { अ. १५७४ पौष व. ३
स. १०५३ सफर १५ } म्हजूर किले रोहिदा सी. { इ. १६५३ जाने. ६

उजोलीचे पाटील व सिरले यांच्या तंट्याच्या विकालासाठी दिव्य करण्यांत आले.
स्पावरून पाटील यांची मोकदमी खरी ठरली.

स. ११२ } (६३१) { अ. १५७४ फाल्गुन शु. ९
श. } 'प्रतिपक्ष' मु. { इ. १६५३ फेब्र. १८

वेदमूर्ती गोपालभट्ट विन श्रीधरभट्ट, वास्तव्य श्रीमहाकलेश्वर

विद्यार्थी शिवाजी राजे दंडवत. [प्रधानाची मु.] विनंति उपरी स्वागती
मले घोर अनुष्टाते सूर्य - उपासनी पणहस्ती; पुढे जाणोन आपण मातुधी जिजा-

चाई आउसाहेव वेदमूर्ती प्रभाकरभट्ट उपाध्ये यांच्या विद्यमाने स्वामीपासून मंत्र उपदेश संपादिला. स्वामी आपले गुरु. स्वामीस आपण आपले अभ्योदयार्थ सूर्यप्रीत्यर्थ अनुष्ठान सांगितले. प्रतिवर्षी वर्षासन चावयाची मोर्हेन केली असे. वितपणील वर्षासन पैकी गळा नवशेरी. सूर्यप्रीत्यर्थ अनुष्ठान प्रतीवर्षी करावे त्यास नक्त होत १००

याप्रमाणे होत पाडाई एकथे व गळा नवशेरी वाटले मापे खंडी आठ वजन टक-चंदी सवा आठरा मण व आरक्त वसे दोनी व पीतांबर एक शाल एक व आसन एक याप्रमाणे वर्षासन व पूजा सामुग्री मोर्हेन दानपत्रे करून दिली असे. स्वामींनी आमचे अभ्योदयार्थ सूर्यप्रीत्यर्थ प्रतिवर्षी अनुष्ठान उत्तरोत्तर करावे व मंत्रउपदेशही स्वामींचे वंशपरंपरेने आमचे वंशपरंपरेस करावा. आपण संकल्पपूर्वक प्रतिवर्षी वर्षासन दानपत्र करून स्वामींस दिव्हे. हे आपले वंशपरंपरेने उत्तरोत्तर चालनावयास अन्यथा करुं तरी श्री महादेव साक्ष. स्वामींनी निरंतर देवापाटी आमचे कल्याण इच्छावे. लेखनालंकार मोर्तेव.

खं. २० ले. १२ } (६३२) { स. १५७४ फाल्गुन शु. ४
सु. १०५३ रविव २ } सुदंस्त फा. सु. मज. सी. { इ. १६५३ फेब्र. २१

अजर. अफजलखान महमदशाही — कार. व देसमु. पर. चाई

नरसिंह रंगमट चित्राव (चाई) यास रणदुलाखानाने होत १० दिने आहेत. ते घाहाजादा अलमियाच्या कारकांदीत चालत होते. तरी चालवीत जाणे.

खं. २१ ले. ५७ } (६३३) { स. १५७५ चैत्र शु. ३
सु. १०५३ जवळ १ } सुदंस्त फा. सु. मज. सी. { इ. १६५३ मार्च २१

? — कारकून पर. कन्हाड

हाली साहेबास मोक्षास अर्जानी जाळा. अंतमट सो कन्हाड यास कोणेगाव येथे
-॥- चावर जमीन इनाम चालविणे.

खं. २० ले. १३ } (६३४) { स. १५७५ चैत्र शु. ४
सु. १०५३ जवळ २ } सुदंस्त फा. सु. मज. सी. { इ. १६५३ मार्च २२

अजर. अफजलखान महमदशाही — कारक. व देसमु. पर. चाई.

नरसिंह रंगनाथ चित्राव यास त्याच्या बापापासून मीजे पसरणी येथे नीम चावर जमीन चालते ती चालविणे.

खं. २० ले. १४ } (६३५) { स. १५७५ चैत्र शु. ४
सु. १०५३ जवळ २ } सुदंस्त उद्देख { इ. १६५३ मार्च २२

गोपिनाथ रामेश्वर तबीब याची मी. बोरखळ व किन्ही येथील १॥ चावर जमीन चालविणे.

शिव. प्र. ९७ टीप } (६३६) { श. १५७५ चैत्र शु. ९
श. } मिसेली { इ. १६५३ मार्च २७

दिवाण तपे मालवे— मोक. देहाय तपे मज.

(संवत्सद यास बदल अमियेख सिद्धेश्वर मौ. शिरगांव, होन ६॥= आद्रा करणें.

स. पु. २१ दि. १०६३ } (६३७) { श. १५७५ वैशाख शु. ५
स. १०५३ जखर ३ } { इ. १६५३ एप्रिल २१

बादशाह विजापूर— मामलेदार व देशमुख पर. झपे.

मोरया गोसावी (चिंचवड) यांस निजामशा, मलिकंबर, व शाहजाजी राजे याचे
पत्रावरून इनाम चालू आहे. कसब हरबले आहेत. तरी त्यांचा इनाम चालू ठेवणें.

इ. सु. १८३५ } (६३८) { श. १५७५ वैशाख शु. ११
पु. २१० श. } शिलालेख { इ. १६५३ एप्रील २८

(देवळूळ येथील रामाच्या देवळातील मादवीच्या देवळावर.)

कृष्ण साने यांनं गोपिनायाचें लिंम, त्रिपूर घंदावन, प्राकार, दगडी रस्ता, तळें,
घार, बांधले खर्च १०० होन. लेख कोरला १५८१ मध्ये. बांधणी १५७५ मध्ये.

नो. इ. सा. ले. २ } (६३९) { श. १५७५-७६ ज्येष्ठ शु. १३
सु. १०५४ रजव ११ } फर्मान उद्देस { इ. १६५३ मे २९ (-५४ मे १८)

महमद आदिलशाहा (विजापूर)— मामले गोबा.

मलिक रहान यांनं जोशास आगराचा वतूल इनाम दिला आहे तो चालविणें.

सा. ले. ८७ } (६४०) { श. १५७५-७६ ज्येष्ठ व. ९
सु. १०५४ रजव १६ } समाधानपत्र { इ. १६५३ जून ३ (-५४ मे २३)

माहाराज रा. शाहजाजी राजे

रा. रा. निळीपंत तथा शंकराजी पंडित व विसाजीपंत तथा त्रिचक पंडित.

निळकंठरायास देवासा जाहली म्हणौत चिरंजीवे [शिवाजी] लिहिलें. तरी
बहुत अनुचित जाहले थांभ्या करणीस काहीं चालत नाहीं. तुम्ही विवेकी आहा. आपले
समाधान असो देणें. चिरंजीवे तुमच्या सरंजामीचे बाबे लिहिले. तरी तुमच्या कंठाली व
छगडी पाठविली आहेत ते घेणें. राजबी एक गोसावी जैसे काहीं चालत होते तेच
रीतीनं तुम्ही वर्तणें. तेणेकरून तुमचे ऊर्जित आहे. कोण्हे विशई चिंता न करणे. राजश्री
भटगोसावी व रघुनाथ बहुता रीती तुमचे विशई सांगितले. तरी तुम्ही सुने, कोण्हेविशई
मुम्हापासून अंतर पळणार नाहीं. आपले समाधान असो दीजे.

सा. ले. १३९ } (६४१) { घ. १५७५ आपा. व. १४
 सु. १०५४ सामान २७ } कौलनामा प्रतिचंद्र मु. व. सी. { इ. १६५३ जुलै १३
 अजर. रा. सिवाजी राजे—शुभ पुजारा श्री मार्तंड मैरव जेजुरी
 गुरवातीळ मिरासीचा गरगसा होता. त्याचा निवाळा मातुशी (जिजाबाई)
 साहेबी करून सलासा कारणे कौल दिवल्या आहे. तेणेप्रमाणे साहेबाचाहि कौल असे. पा
 हुजूर रा येसाजी सर खास. (मर्या.)

सा. पृ. ११३ } (६४२) { घ. १५७५ श्राव. शु. ३
 सु. १०५४ रम १ } वर्षासन नवळ { इ. १६५३ जुलै १७
 सिवाजी राजे विन शाहाजी भोसले—सिद्धेश्वरमठ नव्हे उपाध्ये (चाकण).
 स्वामीच्या अनुष्ठाननवळे राज्यास अधिकारी जालों व सकळ मनोरथ चिंतिले-
 पावलो. अनुभव आला. स्वामीस वर्षासन होन पादशाही १०० केले असेत.

खं. १५ ले. ४३८ } (६४३) { घ. १५७५ श्राव. व. ३
 सु. १०५४ रम १६ } प्रतिप. व सामरा. { इ. १६५३ आग. १
 अजर. सिवाजी राजे—कारकून व देसमुख पा चाकण.
 मुरारीमठ याच्या नावे चाकण व इंदोरी येथे इनाम चालू होते. साल गुा चालत
 आले आहे. हाली साल मजकुराकारणें माहाली कारकून ताजे खुर्दखताचा उजूर करतात
 असे कळले. तरी कुठ्णमठ विन मुरारीमठ नव्हे यास इनाम चालविणें.

गो. इ. सा. ले. २ ! } (६४४) { घ. १५७५ श्रावण व. १४
 सु. १०५४ रम २७ } मिसेली फा. मज. { इ. १६५३ आगष्ट १२
 दिवाण मामले गोवा—हुदे व गावकर मौ० केरी तपे अंतरुज
 ११ रजवचे फर्मानाप्रमाणें नारायण कुण जोसी मौ० केरी यास इनाम.
 (ले. ६३९ पहा.)

ख. १५ ले. ४३९ } (६४५) { घ. १५७५ आश्वि शु. २
 सु. १०५४ सवाल ३० } तालीक { इ. १६५३ सप्टें. १३
 अजर. सिवाजी राजे—कारकून पा चाकण...बाबदेमठ नव्हे व त्रिवर-
 मठ राजगुर का मा यास आचार्याच्या वृत्तीचें मांडण होतें...हरदोजण हुजूर आले-
 त्रिवरमठ राजगुर एथे दिव्य केले तो खोटा जाला. त्याचा भाऊ मोजमठ राजगुर एथे
 होता. तो पथून पळाला आहे. तरी मोजमट्यास दस्त करून हुजूर पाठवणे व त्रिवरमटाची
 व मोजमटाची माणसे का मजकुरी आहेती त्यास मोठ्ठ देणे. त्याचे कुळ वस्तमाव जे
 जे असेली ते कैद करून जाविता हुजूर पाठविणे. या कामाबद्दल राध कमा माहालदार
 पाठविला असे यास मसाला टके ७॥ साडेसात रास आदा करणें.

खं. २० ले. २७० } (६४६) { श. १५७५ कार्तिक शु. २
सु. १०५४ जिल्हेज १ } कर्ज-कडवा { इ. १६५३ आक्टो. १३

अजर. सेख अली सेख अबदुल गौ. आगसी तपे अठागर मामले पाळारावद
ऊर्फ चेऊल

वाळजी हरिदास खोत मी. तहक मामले चेऊल आम्ही तुम्हा पासोन कर्ज घेतले
ते सुदतीत देऊ. भायनाक मंदारी तुम्हास दिघला वसे.

इ. सं. ज. गोष्टी ११ मा. २ } (६४७) { श. १५७५ कार्तिक व. १
सु. १०५४ जिल्हेज १५ } { इ. १६५३ आक्टो. २७

विसाजी, सोन व एकोजी प्रभू देशकु. तर्फ मुठे खोरे

महा. रा. शामराज पंडित पेशवे.

स्वामीस तर्फ मजकूरचे सात गाव फुलकर्ण दिले. रयावदल बाघोजी खोपडे या
बरोबर २५० होन दिले ते पावले.

एपि. कर्ना. १० } (६४८) { श. १५७५ कार्तिक व. ११
ष्ट. १३२ ले. १५४ संघ. } शिलालेख (मुळवागळ) { इ. १६५३ नोव्हें. ५

विजय संवत्सरी श्रीमत् रा. रा. संभाजी राजे महाराज यांचा कुमार कन्ह-
रायाजी पंडित यांनी दान केले.

सा. ले. ४० } (६४९) { श. १५७५ कार्तिक व. ३०
सु. १०५४ जिल्हेज २९ } का. मु. { इ. १६५३ नोव्हें. १०

माहाराज राजेशां शाहाजी राजे— कार. व देसमु. पर. पुणे.

चन्होली येथील बाजार बहुत दिवस मोडला. तेव्हा रामसेटी सेटिया यास पेठ
मामूर करण्यास सांगितले. त्याने पुणे येथून विनायकमठ ठकार यास विडवैपण देतो
म्हणून आणिले. तेव्हा विनायकमठ रामसेटियास म्हणो लागला जे 'तुम्हा आपणा विड-
वैपण देतोस तरी तू काही मुकासी नव्हेस. जेस बोलतोस तेसच माहाराज खाहे-
याचे (=शाहाजीचे) खुर्दसत करून देणे व महाली महजर करून देणे.' त्यावर हे
खुर्दसत दिले. दरम्यान रेणकोजी देवकर यास विडवैपण दिले होते तरी आता विनायक-
मठ ठकार यास म्हणून विडवैपण घेत जाणे.

सा. ले. ४२ } (६५०) { श. १५७५ कार्तिक व. ३०
सु. १०५४ जिल्हेज २९ } खैलनामा का. मु. { इ. १६५३ नोव्हें. १०

अजर. माहा. रा. शाहाजी राजे— विनायक मठ ठकार

मीजे चन्होली येथील नव्या पेठेचे विडवैपण तुम्हास दिले आहे.

सा. ले. ३८ }
स.

(६५१)

{ श. १५७५ मार्ग. शु. ८
इ. १६५३ नोवें. १८

कोंढाजी व विठल लुसदेऊ देसकु. पर. सिरवळ — माहादाजी राम देसकु. परं. मज. आपण मांडव होतो. तुमचे आमचे कर्ज कठवे सोमाजीचे गुजारतीने होते. रामाजीपंती भरते समयी तुमचे आमचे लिगाड तोडिले. कागद व्याचे त्रास दिले व गोडी केली. उमयतानी आपले सात रमसून चालावे.

खं. १५ ले. १०

सु. १०५४ मोहर १२

{

(६५२)

मिसेली फा. मु. मज. सी.

{ श. १५७५ मार्ग. शु. १३
इ. १६५३ नोवें. २२

दिवाण किले चंदन — मोक. गावगना पर. कुडाल

जोगींद्र गोसावी सौ. निंब यास मंडा-यावडल गावगना जे चालले असेल ते देवविणें.

खं. १५ ले. ११

सु. १०५४ मोहर १२

{

(६५३)

मिसेली फा. मु. मज. सी.

{ श. १५७५ मार्ग. शु. १४
इ. १६५३ नोवें. २३

अज. दिवाण किले चंदन — मोक. व रया. गावगना पर. कुडाल

जोगींद्र चंदा कमलनयन यास गावगना मंडा-यावडल चालत असेल ते चालविणें.

खं. २० ले. १४

सु. १०५४ सफर ६

{

(६५४)

मिसेली फा. मु. मज. सी.

{ श. १५७५ पौष शु. ८
इ. १६५३ डिसें. १०

दिवाण पर. धाई — मोक. थोरखल, किण्हुई.

गोविनाथ रामेश्वर तवीन सौ. बाई यास १॥ चावर जमीन इनाम चालविणें.

स. पू. १०७ ले. १०

सु. १०५४ खल १४

{

(६५५)

उड्डेख

{ श. १५७५ माघ व. २
इ. १६५४ जाने. २४

सुदंखत बमोहर धोरले महाराज; माहाजी राजे भोसले बनाम विठल महादेव.

(सुपे थारामती)

सा. ले. १२९

सु. १०५४ खल २२

{

(६५६)

{ श. १५७५ माघ व. ९
इ. १६५४ फेब्रु. १

सिंदी अवर बगदाद हवाल० व कार० फा पुणें — हुदे० व मोक० फा पुणें

विनाजी नागोजी तवीन याचा पुणें येधील इनाम साल शुआप्रों चालविणें.

सा. ले. १०५

पू. १४१

{

(६५७)

उड्डेख

{ श. १५७५
इ. १६५३

श्रीमंत सिवाजी महाराज शिवापुरास येऊन नाग थामराई लावावयाकरिता धरणाचे काम लाविले.

हि. रे. क. ८ } (६५८) { श. १५७५ माघ फा.
पृ. १३२ } { इ. १६५४ जाने. फेब्रु.

महमद आदिलशाहा— पोर्तुगीज गव्हर्नर

“पाद्रि आंतो-नो बोतेल्यो व (फोंब्याचा सुमेदार) मलिक याकूत यांनीं तुमंची हकीकत कळविली. शिवापा नायकास महालदार याजबरोबर आम्ही हुकूम पाठविला आहे. त्यावरून तो होबावरचा वेढा उठवील. तुम्ही पाद्री गोसालो यास इकडे पाठवावे. तो येण्यापूर्वी शिवापानें वेढा न उठविल तर त्याला शिक्षा करूं.

शि. प्र. १०२ } (६५९) { श.
? } { इ.

बापूजी— मोक. व विठलपंत कुळ, मौ. पुणदी
संमट याचा इनाम त्याचे दुंवाला करणे.

खं. २० ले. ९९ } (६६०) { श. १५७५
सु. १०५४ } सुदैखत उठेख { इ. १६५३-५४

नरसीह रगमट चित्राव याची मौ. पसरणी येथील जमीन इनाम चालविणें.

शि. प्र. पृ. १०२ ले. २७ } (६६१) { श. १५७५
सु. १०५४ } फा. मु. सी. { इ. १६५३-५४

?— हुदे. व मोक. मौ. मालवाडी

आमचे ठाणे बान्पेफी येद. संमट वालवेकर यास होन ॥ देविले.

श्रै. २३-३८ } (६६२) { श. १५७५
सु. १०५४ } सुदैखत प्रति. व साम. सो. { इ. १६५३-५४

अजर. सिधाजी राजे— कार. मोक. मौ. बेहरवडे पा पुणे.

(गणो) गवाजी तथीव सो पुणे यासी इनाम. वा फर्मान बसिके खास व भोगवटे कारकीर्दी दर कारकीर्दी व सुदैखत माहाराज साहेब प्रमाणे ता सालगुदस्ता चालत आलें आहे. हाली सालमजकुरा कारणे योजे मजकुरीचे हुदेदार ताजे सुदै. मागतात. तरी चालविणें.

इं. फं. भा. ९ } (६६३) { श. १५७५-७६
प्रस्ता. पृ. ३३-३४ } उठेख { इ. १६५३-५४

कर्नाटकातील पुढें पुर्वत चालू राहिलीं. रुच रेकर्ड्सवरून असे दिसते की, विजापुरी सेनापतीने पेलुकोंडा हा मदल्याचा किडा (इ. १६५३ मार्च) घेऊन जिजीकडे जात असतां वाटेत गोवळकोंडेकरांच्या मुलखातून जाण्याची पावानगी मागितली ती

मीरजुमलानें दिली नोंहीच. उलट विजापूरचे वाढला सत्तेला आज्ञा घालण्या-
करितां म्हैसूरच्या नायकाला त्याच्या विस्द वळून आणखी कर्नाटकच्या राजाशी बोलणें
करण्यास सुरवात केली. मीरजुमलान्याच्या वचनावर विसंबून कर्नाटकचा राजा बेलोरा
आला आणि त्यानें विजापूरकरांना हाडून लावण्याच्या उमेदीनें मोठें सैन्य उभारलें. [हेग
ट्रॅन्सक्रिप्टस सेरीज १ माग १९ नं. ५५० (१)] इ. १६५४ नोवें. १७ च्या बरेव्हियाच्या
पत्रांत याचा वृत्तांत दिला आहे तो असा : विजापूरचे सेनापतीनें दीर्घकाल वेढा देऊन
बेलोर घेतलें आणि राजाशी तह केला त्यांत चंद्रगिरी आणि इतर कांहीं मुलखाचा वसूल
त्याच्याकडे ठेविला. [सदर नं. ५५१] उभय युध्यमान शास्त्राची स्नेहानें रहाण्याचा
प्रयत्न बव लोक करीत होते. परंतु कांहीं पाठांची मानगड होऊन आणि मीरजुमलान्याचे
एक गलबत वचनांनीं पकडल्यामुळे मीरजुमला व डच यांचें वैमनस्य आलें. पण पुढें
दिलक्षार्प शाली [हेग. ट्र. १-१८-५५०]. विजापूरच्या जिजीवशील नवीन सुभेदारानें
व सुद्ध सुलतानानेंहि मलयाणें (वेगनापट्टण बंगरे बंदरी मुलखाचा सुभेदार) पूर्वी दिलेले
वचनांचे सर्व हक्क व अधिकार आतां तो कानावरून दूर झाल्यावरहि घालविले. [सदर नं.
५५१, ५५६-५७]. सप्टेंबर १६५४ मध्य कर्नाटकातील राजकारणांत आणखी विचित्रच
पालट झाला. गोवळकोंड्याचा राजा अबदुल कुतुबशहा याला आपला सेवक मीरजुमला
याच्या वाढत्या सामर्थ्याचा हेवा वाढावयास लागून त्यांच्यांत उघड विरोधाला सुरवात
झाली. कर्नाटकांत नव्या जिंकलेल्या मुलखाचें राज्य स्वतंत्रपणें करण्याचा इरादा अस-
ल्याचा मीरजुमलान्यावर त्याच्या राजाकडून आरोप केला गेल्यामुळे विजापूरचे सुलतानाची
त्यानें मदत मागितली. परंतु शेवटीं दख्खनचा सुभेदार औरंगजेब संघी करितां टपूनच
बसला होता त्याच्या कडेंत तो सापडला. मीरजुमला औरंगजेबाचा नोकर होनार या
विचारानें कुतुबशहा घाबरून त्यानें मीरजुमलान्याला पुनः आपल्याकडे वळविण्याची छट-
पट केली. परंतु शेवटीं मीरजुमलान्याच्या मुलाच्या हद्दी वर्तमानांमुळे त्याच्या कुटुंबाला गोव-
ळकोंड्यांत कैद करण्यांत आले (१६५५ अखेर). त्यामुळे तो औरंगजेबाकडे कायमचा
गेला आणि त्यायोगानें गोवळकोंड्याच्या राज्याला मोठा धक्का बसला.

वै. व. ६ पृ. ७२ ले. ४ } (६६४) { स. १५७६ चैत्र व. १०
इ. १६५४ इ. } { इ. १६५४ एप्रिल २

ए. त्रियकजी राजे मोसले— गणेश विन विट्ठल दिर्घांत सांगे वनी.
तुम्ही आमचे सत्संश्रयाने परंपरागत तीर्थांपुरोहित आहा.

इ. फें. ९ } (६६५) { स. १५७६ चैत्र व. १२
पु. २६१ इ. } { इ. १६५४ एप्रिल ४

माझ्यानें मद्रासकडील वादाचे वेळीं सांगितलेली हकीकतः—

पुलिकतहून लक्ष्मण नायकाला घेऊन विजापूरचें सैन्य या

मार्गानें गेलें. त्यावेळीं शेपाडीनें प्रतिनिधीची भेट घेऊन पोर्टेनोन्हेच्या खांद्यावद्दल चोलणें केलें त्यावर १०० रोन (पॅगोडाच) खर्च पडले.

खं. १५ ले. १२ } (६६६) { श. १५७६ चैत्र व. १२
सु. १०५४ जवळ २५ } तुर्देखत का. मु. सी. { इ. १६५४ एप्रिल ४

अजर. रा. संभाजी राजे— वजा. का. बालाघाट किल्ले पनाला
मधुकरगिरी गोसावी याचा मठ व इनाम जमीन मौ. आंबोडे येथें आहे. तीस इनामपदी न घेणे. पाा हुजूर राा गोविंद महादेव मुजुमदार रुक्म सुव सुव सूद.

हि. रे. कं. ८ } (६६७) { श. १५७६ चैत्र व. १३
पु. ११३-१३४ } { इ. १६५४ एप्रिल ५

पोर्तुगीजांनीं का. मार्टिन यास असेवर नजराणा देऊन विजापुरास पाठविलें, पण मार्टिन हा सरकारी वकील म्हणून पाठविला नसून आदिलशाहानें बोलावल्यावरून पाठुणा या नात्यानें गेला. त्यानें आदिलशाही विन सरकारी रीतीनें काही मुस गोष्टी बोलाव्या असें त्याला सांगण्यांत आलें होते. मार्टिन वानें यावेळीं १२ हजार अक्षरकी किमतीचा नजराणा नेला होता.

हि. रे. कं. ८ } (६६८) { श. १५७६ चैत्र व. १४
पु. १३४-७ } { इ. १६५४ एप्रिल ६

पोर्तु. नी विजापूरकडे मार्टिन यास पाठविलें तेव्हां त्याला सांगितलेल्या कामाची कळमबंदी.

प्रथम इकडील पद्धतीनें नजराणा घावा. कानरा प्रांतातले ३ किल्ले उज्वरत झाले. होनावरच्या वेढ्याला जूनमध्ये २ वर्षे होतील. तेव्हा इछेरीच्या शिवापा नायकाला विजा.नीं कर्मान पाठविलें हे उपकार झाले. शिवापानें न ऐकल्यास वि.चे मन बळ-
बून मुद्दास प्रवृत्त करणें; कारण शिवापानें म्हणूनकरांची मदत मागितली आहे. वॉर्सेलोर घांतेली आणि मंगछोर हे आम्हांस परत भिळवे म्हणून बोलणें लावावें. पण त्यासाठी पेंता कसूल करू नये. कारण आतां आमचा सजिना रिकामा झाला आहे. मार्टिन होना-
बरास जाऊन आला आहे; तेव्हा तुम्हास सर्व माहिती आहेच. तेव्हा शिवापानें विजा. नीं चोलणें लावलें असण्याचा संभव आहे. तरी विजा. मण्यस्नी करीत असल्यास पहावें. विजा. चा स्नेह आम्हांस पाहिजे. त्यानीं आमचे शत्रु डच यांना आपल्या मुलखांतून घालवाये. फोंड्याचे इवाळदार शाहासाहेब अगर गरिवो(?) याचे पक्षपाती असल्यानें आमच्याची दुरूपती कडनात असा अनुभव आहे. आमच्या मते फतेहगान, शाहाजी व मलिक याकुत हे निवे बदरशाही मिथेनें वागतात व दरबारांत त्यांचे पांगडे दमनहि आहे. त्यांचा आम्ही नजरेने पाठविण आहों. ते आमची

बाजू धरतील. मलिक याकुत हा तर आमचा स्नेहीच आहे. तरी त्याला काहीं मर्शस देऊं करावें. मुस्तफाखान हा पोर्तु. चा शत्रु होता. त्याचा जावई सहासाहेन याचेहि घोरण तेंच आहे. तरी त्याला एक कपडा नजर करावा. स्वचासखानासहि जरूर पढत्यास नजराणा देऊ.

इ. सं. जु. ऐ. गो. मा. ३ } (६६९) { श. १५७६ वैशाख व. २
दि. १०६४ जसर १५ पू. १० } फर्मान { इ. १६५४ एप्रिल २३

बादशहा औरंगजेब—अबदुलइसन

जुनीं देवालयें पाडावयाचीं नाहींत व नवीन बांधूं थावपाची नाहींत. माझणास किंवा इतर हिंदू रहिवाशास आस देऊं नये व त्यांच्या धर्मास हरकत करूं नये. त्यांच्या वृत्तीचा त्यास शांततेनें उपमोग घेऊं पावा.

गो. इ. सा. ले. २७ } (६७०) { श. १५७६ वैशाख व. १२.
सु. १०५४ जसर २५ दि. १०६४ } फर्मान { इ. १६५४ मे ३

विजापुरचा महुंमदयादिल—राजलाल दीन महमद हवाल. व कार० मामले गोवा मठ विन विठल जोसी, धर्माधिकारणी सोा कबले मामले अंतरूज यास जी जमीन मसपुरी, महुकई वगैरे गावीं आहे ती चालविणें.

खं. २० ले. १५ } (६७१) { श. १५७६ आषाढ व. २
सु. १०५५ रम १५ } मिसेली फा. मु. मज. सी. { इ. १६५४ जुलै २०

अज० दि० पर० वाई—त.ज. हुदे. व मोक० मौ. ओझरडे
नारायण गोर्पानाथमठ विचाव याचें इनाम चालविणें.

हेरास स. } (६७२) { श. १५७६ आषाढ
इ. } पोर्तुगीज { इ. १६५४ ऑगस्ट

विजापूरच्या सैन्यानें औरंगाबद्दून घेल्लर घेतले. त्यानंतर औरंग इकैराकडे गेला.

सा. ले. ८८ } (६७३) { श. १५७६ अ. माद्र. शु. ७
सु. १०५५ सवाल ६ } { इ. १६५४ आगष्ट ९

रा. सिवाजीराजे—रा. रा. नीलकंठराऊ

दंडवत उपरि तुम्ही राजेश्री बायाजी नाइका बराबरी पत्र पाठविले ते व वित्येक मुखवचनें नाईक मागिले तिही सविस्तर सांगितले व नाईक नीलिले कीं आम्ही त्यांसी तह केला आहे कीं जैसे काही राऊ गोसावी साहेबासी वर्तव होते तैसेच इहि

साहेबांसी वर्ततील व माईच जैसे राजेश्री राऊगोसावी यांचे चालवीत होते तैसेच याचेहि चालवावे. तरी जे काही राजेश्री बाबाजी नाईकी तुम्हासी निश्चय केला तोच आमचा निश्चय असे. जैसे काही राऊगोसावी आम्हासी वर्तत होते तैसेच तुम्हीहि आम्हासी वर्तत जाणे व आम्ही जैसे काही राजेश्री राऊगोसावी यांचे चालवीत होती तैसेच तुमचेहि चालऊन. एविसाई आम्हास श्रीची व राजेश्री महाराज साहेबांच्या पायाची व सौभाग्यवती मातुश्री साहेबांच्या पायाची आज असे; व येविसाई श्रीचा दबणा पाठविला असे तो घेणे व जोंपर्यंत तुम्ही आम्हासी इमाने वर्तल तोंपर्यंत आम्हीहि तुम्हासी इमाने वर्तोन. तुम्हापासोन इमानात अंतर पडलिया आमचाहि इमान नाही.

खं. २० ले ५१ (१) } (६७४) { श. १५७६ अ. माद्र. शु. १२
वा. सु. १०५५ सवाल ११ } महजर-वडेल { इ. १६५४ आगट १४

दर अमल संमाजी मोहिते व इवाल० दादाजी रसभागद मुन्म० फनफौजी भाकोजी व सुमानजी व महादजी यांस प्रत्येकी निमे मोकदमी मी. सिरठाणची असे.

हि. रे. क. ८ } (६७५) { श. १५७६ अ. माद्र.
पु. १३७-३८ इ. } { इ. १६५४ आग.

विजापूरचें सैन्य गोव्यावर चालून आलें. पोर्तुगीज सैन्य फानवा, मसई-कडे गेलें होतें. पाद्रींसाठींल जेकांनीं विजा० ना बोलावळें होतें. त्रि० चे चार हजार स्वार अबदुल हकीम व मुहाखान यांच्या हाताखालीं होते ते चालून आलें. मित्रा दोन दिवस लढला. पण शेवटीं हरण गेला. अदिलशाही सैन्याने गोव्यावर हडा केला त्या दिवशीं (३१/१६५४ सूर्यमहण होतें. डॅनव्हर्स भा. २ पृ. ३०८)

हि. रे. क. ८ } (६७६) { श. १५७६ अ. माद्र.
पु. १३९ इ. } { इ. १६५४ आग.

पोर्तुगेजां माद्रिं विजा०स पोचला. त्यांच्या मध्यस्थीनें दोघांनील युद्ध थांबवें असे ठरलें. मद्र०अदिलशहानें पण पाठवून असें कळविलें कीं "आपल्यातील स्नेहाची वृद्धी व्हावी असें आमच्या मनांत आहे. जाव्ही अबदुल हकीम यास मुसाखानामार्फत हें कळविलें आहे. अबदुल हकीम यानें आम्हांस थापा मारून मलतेंच सांगितलें आहे. माद्रिं तुम्हांस येथील बस्तुरिपती सांगेल.

इं. फं. मा. १ } (६७७) { श. १५७६ माद्र. व. २
पु. २९० इ. } फोर्ट सेंटजॉज-कंपनी { इ. १६५४ सप्टेंबर १८

विजापूरकर आणि शोन्लव्हॉडेकर यांनीं शेवटीं सार्जन्स हडा करून गेलीं व्हा

घोंये सतत या देशाला कष्टप्रद अवस्था आणून ठेविली आहे. आतां शिरसावर होण्याची काही आसा बाट्टें लागली होती. तोंच मीरजुम्याने बंद उमात्यामुळे तो आणि त्याचा स्वामी गोवळकोंडेकर यांच्यांत बेवनाव होण्याची आपत्ति येऊन कोसळली आहे. आपण जिकलेला मुलूख आपल्याच ताब्यांत ठेवावा अशी मीरजुम्याला महत्वा-कांक्षा उत्पन्न झाली असावी असा तर्क आहे. तसें झालें तर तो आपल्या सुलतानाएवढाच गुजा होऊन त्याच्या राज्याचा वसूलहि जवळजवळ तितकाच होईल.

ए.पि. फर्ना. १० पृ. ६८ } (६७८) { श. १५७६ आश्विन व. ५
ले. १९३ जय संव. दक्षिणी } मङ्गलमुद्र घिला. { इ. १६५४ आक्टो. २०

श्रीमत् राजाधिराज रा. रा. संयोजीराज महाराज यांच्या प्रतिनिधीने २९ कण्डुग मात जमीन तलाव बांधण्यास दिली. मौ. सुदुवाडी ता. कोलार.

हि. रे. क. ८ } (६७९) { श. १५७६ आश्विन
पृ. १४० इ. } { इ. १६५४ आक्टो.

विजा. नीं पोर्तु. कडे मार्टिन व मॅटिक याकृत यांस पाठविलें; व पुष्कळ दिवस चालत आलेला दोन्ही राज्यांतील स्नेह कांहीं मूर्ख लोक्यांच्या गैरसमजानें नाहींसा होऊं नये अशी कळकळीची इच्छा प्रकट केली.

सा. ले. ४३ } (६८०) { श. १५७६ कार्तिक शु. १२
शु. १०५५ मोहर ११ } कौल फा. सी. { इ. १६५४ नोवें. ११

!— मन्हारजी येसवंतराऊ देसमुख व माहादो राम देसकु. व सेटिये व महाजन व बन्नल व मोकदम व रयेत व बाजे खुम पर. सिरवल.

लिबाजी खडेशाऊ मज्मूदार आणिला म्हणून दिलगीर न होणे. लाचे बाजे हुजूर लिहिले आहे. तुमचे धनी आम्ही आसे. कोपे बाजे शक अंदेश न करितां बहादुर-खानाचे रजा असोन उमुलास व कीर्ती माधुरीस तक्रारीर न करणे.

इ. फॅ. मा. ९ } (६८१) { श. १५७६ कार्तिक व. १०
पृ. २९८ इ. } सुरत-कंपनीचे चालक. { इ. १६५४ नोवें. २३

पोर्तुगीज आणि दख्खनचा सुलतान (विजापूरकर) यांचें युद्ध चालू आहे. [विजापूरकरांनीं गोव्याला वेढा घातला जुलै-आगस्ट १६५४] यामुळे पोर्तुगी-जांच्या मुलखांत जाणें येणें अशक्य झालें आहे.

हि. रे. क. ८ } (६८२) { श. १५७६ मार्ग.
पृ. १४१ इ. } { इ. १६५४ दिसें.

विजा० महंमद आदिलशहानें पोर्तुगीज गव्हर्नर यास पाठविलें वतः "मॅटिक

याकृत यानें गव्ह०च्या स्नेहमावाविषयी लिहिलें आहे. तर मित्रत्वाचा तह घडवून आणावा. रुमा (Rumaa) पाठविले आहेत ते घ्यावे. इतर हकीकत मार्टिन सांगिल."

र. ३ ले. ५ पृ. २४ } (६८३) { श. १५७६ पौष व. ५
मु. १०५५ खल १७ } शुद्धखत फा. व सी. { इ. १६५५ जाने. १६

अजर. माहा. रा. शाहजाजी राजे—वजा० कार० पर० पुणें

मोरोबा गोसावी सौ दिचवड याचेविशीं खुनाथ भट खेडकर यांनीं सांगितले कीं, "गोसावी याचे इनाम फर्मान, वजीर व महाराज यांची खुर्दखते याप्रमाणे चालत असता, त्यावर कनकगोरपटी गवी नाव जाले ते घालून पैकियाची तहसिल लाविली आहे. व आणखी नव्या पय्या जाल्या आहेत त्याही घेऊ न्हयताती. तरी पे याचे तसवीस न लागे व केली उचापती किराऊन देती ऐसा हुकूम केला पाहिजे." तरी त्याचे इसमाचे यादेंस एक जरा न जाणे. परचा. अजम जेनाखान पीर जादे.

दि. रे. फ. ८ } (६८४) { श. १५७६ माघ व. १४
पृ. १२२ ह. } { इ. १६५५ फेब्रु. २५

पोर्तु. व विजा. यांच्यांत सलोल्याचा तह झाला. त्याचे वर्णनः हा समारंभ गोव्यास गव्ह. च्या वाड्यांत झाला. मलिक याकृत व मार्टिन हे विजा. तर्फे व गोव्याचा कप्तान व सम्य लोक आणि सृष्ण शेणवी व राय शेणवी कोठारी पोर्तु. तर्फे होते. सपयविधी झाल्यावर गव्ह. म्हणाला अराजनिष्ठ दरवान्यांच्या सांगण्यावरून विजा. नां पोर्तु. हीं युद्ध पुढारलें होतें; पण हा अन्याय दृष्ट्यांत येताच आदि. नें युद्ध थांबविलें; आणि सलोखा करण्यासाठीं वकील पाठविले. ते पत्र असें (पत्र वाचण्यांत आले). तेव्हा कौन्सिल ऑफ स्टेटनें पूर्वीचे तह कायम करण्याचें ठरविलें. ते तह एप्रिल ३ (न्यू. स्ट्या.) १६३३; आणि इ. १५७६; जाने. २१ (न्यू. स्ट्या.) इ. १५८२ रोजीं करण्यांत आले होते. मलिक याकृत व मार्टिन्स यांनीं पूर्वीचा सलोखा कायम ठेवणाऱ्या नव्या तहावर विजा. तर्फे सही करण्याची तयारी व्यक्त केली. मार्टिन म्हणाला मी पोर्तु. राजाचा प्रजाजन आहे. पण मला महत्. आदि. नें वकील नेमले म्हणून माझ्या व मलिक याकृता-तर्फे मी सही करतो.

सा. इ. ले. २९ } (६८५) { श. १५७६ फाल्गुन शु. २
मु. १०५५ खल १ } मेलनामा { इ. १६५५ फेब्रु. २८

भीमंत लखम सार्वत देसाई पर० कुडाल—साटिये चो महाजन यो वकाला. तुमची तम्हार रामजली. तुमची मोईन व दिवाण बाप आमी आपले निसबत करून घेऊन आमचे निसबतीनें रामजी फजंद पितावरचाटी चिटणवीस यास ठेविले असे. तरी सेनवी मजकुराचे वतीनें इरणक कारवार चालवणें.

शि. प्र. पृ. १०२ } (६८६) { श. १५७६ फाल्गुन शु. ७
ले. २८ १ } सुर्दखत फा. मु. मज. { इ. १६५५ मार्च ४

अज० ?—कार. देसमुख तपे बालवे.

शंभुमठ यास मौ., सिरगाऊ येथील -॥- चावर जमीन जिनत.कमानीचे
सुर्दखताप्रमाणे चालत आहे. हाली तपे मजकूर साहेबास मुकासा अर्जांनी
जाला आहे. तरी इनाम चालविणें.

सर. ले. ४२ दि. १०६५ } (६८७) { श. १५७६ फाल्गुन व. २
सु. १०५५ जवाल १५ } फर्मान { इ. १६५५ मार्च १४

विजापूरचा यादशहा—

मुजफराबाद शेख अली हवाल. मुरतफाबाद सयदनूरउल्ला सर हवाल.
केशव राधो महालंगकर याचे सरदेश. देशमुख इनाम चालविणें.

फरा. सला. पृ. २०८ } (६८८) { श. १५७६ फाल्गुन व. ८
सु. १०५५ दि. १०६५ जवाल २१ } फर्मान { इ. १६५५ मार्च २०

महमद आदिलशाह—हवालदार मुद्रल कोटाल, नीली. अफजलखान
महमदशाही यानें उडचपा नायक याच्या राजनिष्ठेविषयी आश्वास कळविलें; त्यावरून
त्याच्यावर बादशाही कृपा केली आहे. त्यास बरील गांव दिले आहेत. तरी त्याच्या
आज्ञेत राहावे. गुजाअत व इजत दस्तगाह अमदये दीलतखाहाव व फार्शी.....
रक्कहौलत महाराज फर्जद शहाजी भोसला आणि इतर लोक जे नायकाविरुद्ध
होते त्यांनीहि नायकास मदत केली पाहिजे.

सा. ले. ३८८ } (६८९) { श. १५७६
सु. १०५५ } सुर्दखत फा. मु. व सी. { इ. १६५५-५६

अजर. मलिक याकुत तपे पेटणें मामले गोवा— कार. व देसा.

कोंड विन विठल नायक सरदे. याचे हक्क याचे दुमाला करणे.

शि. घ. ले. ३७६ } (६९०) { श. १५७६
सु. १०५५ } सुर्दखत फा. मु. सी. { इ. १६५५

अज दि० ठाणे गावगना ताा पाली— हुदे. मोफ. वस. तळबाई

छ ८ सावानचे सुर्दखतात रजा वी, धारोजी राजे मोहिते यास इनाम वस. मज.
येथे सेत दिन्हे असे तरी इबाळे करणें.

शि. सा. ले. ४४ }
(सा. ले. ४३) }

(६९१)

पत्र-साप्तगत

{ श. १५७६
{ इ. १६५४

लिबाजी खडेराळः—

माहदाजीपंत गोसावी

धरी वेधेनें उपद्रव केला आहे. पुरधरी सिवाजी वेद ग्रामाणि क आहे. तरी त्याचें समाधान करून येथें पाठविलें पाहिजे.

इ. व. २८ पू. १२ }
श. व सं. }

(६९२)

नवल

{ श. १५७७ चैत्र शु. १
{ इ. १६५५ मार्च २८

चांदजी बान्होजी भूपतराय देसमु. पर. कडेवलिंत, पाठियापेढगाऊ व मोकदम फस. माचो, पेठ फातरावाद.— गुडाजी विन नरसीह कुळ. व देसकु. अहमदनगर. देसमुखी बतन आपळे. परंतु आपणास भोगवय किती मुदतीत नाही. तलाश करावा तरी नातवान. तुम्हास देसमुखीची तकसीम दोनी हिसे मिळाय करून दिवली. एक तकसीम माझी. तुमी देसमुखीचा तलाश करून अमल चालता करणे. पहिला मान तुमचा. मागाहून माझा. छर्चवेच वाटणीप्रमाणें घेऊ. बंगीरे.

हि. रे. क. ८ }
पृ. १२३ इ. }

(६९३)

{ श. १५७७ वैशाख
{ इ. १६५५ मे

विजा. प्या मईमद आदिलशहानें पोतुं. छी केळेच्या तहताभ्यास घालण्या दिली. ही बातमी समजताच पोतुं. गव्ह. नें हिऱ्याची एक आंगठी नजरण्या दाखल पाठविली.

शं. २० ले. १७ }
शु. १०५६ सवाल २५ }

(६९४)

पुर्दस्त वळेख

{ श. १५७७ भाद्रपद व. १२
{ इ. १६५५ आगष्ट १८

आमण दामोदर धीरसागर यांचे येकडे येथील इनाम, बादशाही कर्मान व मोकाशा यांचें पुर्दस्तप्रमाणें चालवीत जाणें. (ले. ५५४ पहा)

हि. रे. क. ८ }
पृ. १२३-२४. }

(६९५)

{ श. १५७७ भाद्रपद व. १२
{ इ. १६५५ आगष्ट २०

विजापूर. प्या मई. आदि. चें पोतुं. गव्हनर इनाम यास पत्त. “तळकोरगांतील अलीकडे हस्तगत केलेले किट्टे व खणीं रुस्तुमजमाच्या सेनाधिनसाधाली दिले आहेत व ते रासण्याचें काम मलिक याकृत याजकडे संपविले आहे. ज.तां या दोघांना अंशोला, मंजा, कारवार बंगीरे कडील नाईकवाण्याच्या बदोरस्तासाठी पाठविले आहे. त्यांना गुन्ही सर्व प्रकारें मदत करावी. मलिक दृष्टीस देईल ते आणवे, असें समजून तुम्ही पाळावे.

स. पृ. २२ ले. १९ दि. १०६५ } (६९६) { श. १५७७ माद्र. शु. ४
सु. १०५३ जिल्हाद ३ } कर्मान न. भाषा. { इ. १६५५ आगष्ट २५

बादशाह बिजापूर—मामलेदार व देसमुख पर० पुणे

सुख अबदुला बिन शेख मिया चाकर दरगा शेखसला होदिन साहेब.

वरील गृहस्थास दरम्याचे चाकरीबदल १ चाहूर अमीन निजामशा व बादशाहा यांची कर्मानें व बजिराचे सुर्द. रावत व महाराज चिरंजीव शाहजाजी मोसले यांच्या सुर्दयताप्रमाणें चालू आहे. तरी त्याचा इनाम व्याजकडे चालू ठेवणें.

दि. रे. क. ८ } (६९७) { श. १५७७ माद्र. शु. ५
पृ. १४३ इ. } { इ. १६५५ आगष्ट २६

श्या गव्ह. नें बिजा. शी तह केला त्या गव्ह. स साजेंदास नांवाच्या नव्या गव्ह.ने बंद करून पोर्तुगालकडे पाठविलें. मंतर नव्या गव्ह.सरायाकडे मलिक याकृतानें बकिली-साटी गोव्यान येण्याची परवानगी मागितली. त्याप्रमाणें परवानगी दिल्यावर बिजा. च्या बादशाहानें पत्र त्यानें दिलें तें लुन्या गव्ह. च्या नांवें होतें. यामुळें त्याला नवें आगवावें लागलें व मंतर तें देण्यांत आलें.

सा. ले. ३५२ } (६९८) { श. १५७७ आश्विन शु. ५
सु. १०५९ जिद्देज ३ } कर्ज-कतया { इ. १६५५ सप्टें. २४

बसपा बिन बिसलणा तेली का अथर्णा—सिब्या बिन लिंगया मुचंडी.

आपणापामून आम्ही कर्ज घेतले ते बळीतरे देऊ. दर माहे दर होन येकडी होन ८०० बळंतर देऊ.

दि. रे. क. ८ } (६९९) { श. १५७७ मार्ग. शु. २
पृ. १४४ इ. } { इ. १६५५ दिसें ५

बिजा. तर्फे मलिक याकृत गोव्यास गेला. पण त्याचे व गव्ह. (साजेंदास) वें जमलें नाहीं. त्यांच्यांत बोलाचाली होऊन मलिकाला जावें लागलें. त्याला फोंड्याचा हवालदार नेमलें होतें. तेथेंहि त्यानें चुका केल्या. यामुळें त्याला अधिकारभ्रष्ट व्हावें लागलें. ही हकीकत नव्या गव्ह.ने पोर्तु. च्या राजास लिहिली व "मी येथें यावेळीं आलों नसतों तर बिजा.च्या मनांत आमच्यापासून खंडणी घेण्याचा विचार होता असें दिसतें. पण आतां मोंगलाशी त्यांची बोलाचाली सुरू आहे." वगैरे त्यानें लिहिलें आहे.

त्रै. व. ७ पृ. १११ ले. २ } (७००) { श. १५७७ मार्ग. शु. ८
सु. १०५६ १ सप्टर ७ } कौलनामा { इ. १६५५ नोवें. २६

अजर० रा० शिवाजी राजे—साबाजी येसवंतराऊ पासलकर देस. मुसेखोरे.

तुम्हे बावे + + व रामाजी व नागोजी व बाबाजी विरादर बाजी येशवंतराव हुजूर येऊन अर्ज केला जे पेशजी बाजी येशवंतराऊ + लानी नवलोजी पासलकर यामधे तपे मजकुरी वडीलपणाच्या नावनिशाणाबद्दल गरगसा होता. निवाडा जाहला नाहीं. तोंच मयेत जाला. देशमुखीचा निवाडा + म्हणून वडीलपणाबद्दल तुलोनी फर्जद साबाजी येशवंत + + जी फर्जद कुण्याजी मजकूर व आपण चौथे भाऊ धर्माजी वालाजी नवलोजी तो देशमुखी खात होता. त्यास वडील + + नावानिशाणाबद्दल मांडत. साहेबानें वंदगी रा हु (जूर) उभे राहिलें. यावर साहेबी हुजूर हजीर मज्यालसी या + (जी साबाजी दे) समुख (स) गत वसवून धर्माजी वालाजीची व महाली मुनसबी मनास आणली.

सा. ले. १४० } (७०१) { श. १५७७ मार्ग. व. ५
सु. १०५६ सकर १८ } सुर्वस्त फा. सु. व सी. { इ. १६५५ डिसें. ७

अजर० माहा० रा० शाहाजी राजे—कार० व देसमु० पर० मुपे घोरल्या दुफालामधे रफ्माजी व अंताजी उंडा कुलकर्णी मौ. कोन्हाले मुा पर० मज० येदी तिमानी खेडराऊ सु. जेदरी पास कुलकर्ण जोतिस देखील घुती देऊन २० होन घेतले. यावर तिमानी घुती चालवोत असतां विसाजी उंडा फर्जद रफ्माजी याने बलाकारें घुती लिहून घेतली, कागदहि घेतले. तरी मौ० मज० चे कुलकर्ण व जोतीस अमानत करून घोषास गोतात पाठवून देजें. निवाडा होईल तें प्रमाणें दुमाले करणें.

कामादीन सलातीन ११ } (७०२) { श. १५७७ पौष सु. ९
दि. १०६९ रवळ ८ } शिफा इनाहिम आदिलशहा जगदुरु { इ. १६५५ डिसें. २७

विजापूर बादशाहा— उज्ज नायक फत्तफगिरी

अफजलखान महमदशाही यास नायब नेमून पाठविलें आहे; तुम्ही काळजी करूं नये; नवाबाच्या शब्दावर विश्वास ठेवून जलद इकडे यावे. म्हणजे तुम्हास विजारात (वजीरी) देण्यांत येईल. घोषास पाठविले आहे.

इ. फं. १० } (७०३) { श. १५७७ माघ व. ७
पृ. ६२-६३ इ. } आग्रा-सुरत { इ. १६५६ फेब्रु. ६

गोवळकोंड्याचा सेनापती मोहरळमठा याने रामराजाचा विस्तृत मुलूम जिकल्या-नंतर, आतां आपल्या सुलतानापिरुद्ध बट करून राहजहानकरितां गोवळकोंड्याचें राज्य मिळवून देण्याचें त्यानें फखूर कल्यामुलें गोवळकोंडा व विजापूर या राज्यांवर बादशहा मोठें सैन्य पाठवून त्याला मदत करील अशी वदंता आहे.

सा. ले. १३० }
सु. १०५६ }

(७०४)
मिसेली म. मु. व सी.

{ श. १५७७
{ इ. १६५५

अज दि० ग्रा चाकण— ता मोफ. मी. बेहरवटे
गणो गबाजी तर्बाव याचा बेहरवटे येथील इनाम चालविणें.

मठ शि. ले. ५ }
? आवण ११ }

(७०५)

{ श. १५७७ ?
{ इ. १६५५

मानजी प्रभू सरदे. ग्रा कुडाळ — समस्त मामणहंद, वालावल.

आमचे वडील दादाजी प्रभू यानी नारायणमठ उपाधे याचेकडे पंचायतन देऊन त्यास इनाम करून दिलें. हाली काही अट्टल दिसून आला. तर मर्यादे प्रमाणें चालविणें.

मठ शि. ९ }

(७०६)

{ श.
{ इ.

मानजी ग्रा सरदे.— माने व विठे प्रभू समस्त व मामस्त मी. वालावल नारायणमठ उपाधे यांचेकडे शास्त्रिमाण देऊन श्रीचे देवालयी आवशी करणेसाठीं इनाम दिला. हाली प्रतिवाद पडिला तरी पूर्वाप्रमाणें इनाम चालविणें.

खं. २० ले. २८८ }
?

(७०७)

उष्टेख-चंद्रराव

{ श.
{ इ.

वडील रामोजी घाडकर हा चंदररायासी योगार्हेनें राहत होता याबद्दल त्यास जिवे चंदररायांनी चिखलीस मारिला. याउपरि त्याचा लेक लुमाजी हाही पलसोती येथें चंदररायाचे स्वारीस सांगडला व मारिला.

क. ३ ले. २१ }
सु. १०५६ }

(७०८)

कौलनामा म. मु.

{ श. १५७७
{ इ. १६५५

अजर० रा. सिवाजी राजे — ईश्वरराऊ देशमुख ता गुंजणमावळ.

तुमचे बावे हुजूर खबर माझम जाली जे, कित्येक चडिया लोकांनीं तुमचे पाठी शक घातला आहे; की तुमची देशमुखी आम्ही घेऊ, तुम्हास वाईट करू, ऐसा शक घातला आहे व दळवी याचें कर्ज आहे त्यास तुम्हां जमान आहा जमानती शाडे लावून आम्हास कष्टी करू, ऐसा शक तुमचे पोटी बैसाविला आहे व कितेक तुमच्या घरोबियामध्ये एक प्रकार वर्तणूक जाली आहे असे कितेक लोक बोलताती. तरी येही गोष्टीच्या निमित्या येऊन कष्टी करितील, ऐसा शक नसाविला आहे. या तिही गोष्टीकरिता व कितेक गोष्टी करिता तुम्ही शकजादे आहा. डाया डौल होता तरी तुम्हास साहेब घरिच्या लेकरासारखे जाणितो आणि तुमचे फार हेहि गोष्टीचे वाईट

करावे ऐसे मनावर कधी घरणार नाहीत; हे तुम्हास विचिन कळले असावे. कोणेहि गोष्टीचा शक न धरणें. तुमचे हजार गुन्हे माफ आहेत. तुम्हासी आम्ही कांहींहि वाईट वर्तणूक करूं तरी आम्हास महादेवाची आणि असे व आईसाहेबांची आणि असे. कोणेहि गोष्टीची चिंता न करणें. जबाबारी लोक मेडसविळे असेल ते मेडविणे. आमच्या इमा-नाघरी आपली मान ठेवतु आम्हापासी येणे. कोणे गोष्टी चिंता न करणे. मोर्तब

फरा. सला २१२ } (७०२) { श. १५७८ चैत्र शु. ६
सु. १०५६ व दि. १०६६ जस्तर ४ } { इ. १६५६ मार्च २१

चिंतापूर्वक वादशहा— आगिथान व देसायान हिसार फनफगिरी
आम्ही हा विद्या उडच नायकास पूर्वीप्रमाणें दिला आहे. तरी त्याच्या हुकमतीत वागावें.

श्री. नि. वि. ३४ पृ. २०९ } (७१०) { श. १५७८ थावन
१ (सौवाल) } 'आम्ही ता रजपूत' { इ. १६५६ जुलै

खान आलीखान केरोजी निशान खाने अजम अकरम ममलकत मदर दयाम
यकवालदू व इजलालदू अमारत व अदालत पन्हाइ हुजाअत व शाहमत दस्तगाइ
अजमत व शौकत इतिहाद बख्वाळ व इजलाल हमराइ आलीखान रफिअल कदर पुलद-
मकान उमदेइ बजरावै जगा हुद व उमराय नसरत निशान—

अजी बदिलमाहिद महाराज शाहजाजी राजे—

सलाम बादश सलाम गद्दवत अंजाम सहबळमुताम आंकी पा फनफगीर पेश
अजी दरगाइ बदगीर पेश केली. त्याचा मुवादला आपल्यास सन्नामत जाला. याबरी पा
अंतागोदीहि पेश केली (पाचा) महिना जाला. हुजेज मुवादलियाचा सरजाम जाला नाही.
जमेयतीचाहि दिलास जाला पाहिजे. कुदमोलकर मनेबारे आपले जागी व तामगौड
तर्फेस तसवीस देऊतु कसाद केली आहे. त्यास गोशमाल चावयाबदल इजरत जाइपन्हा
साहेबा आपल्यास राजा दिव्ही. ते तर्फेस मैसूरकराचीहि सरइद नजरीक आहे. बंगरे
संगीनात मुराई बफे होऊतु पातशाही नामोश राहत नाही. आजी बास्ते हजार दीड हजार
जाजती कामाचे लोक ठेविले आहेत बंगरे जागीर लोक्याची सवजाबोस होत नाही. तरी
दर बंदगीस अर्ज करतु अनेगोदीच्या मुवादलियाचा सरजाम केला पाहिजे. यास येवज
ये तर्फेस रयात अकोलेज व तपे टेमुरणी व भतमाम अगर पेंडणे हे कदांस मुलकात
देविले पाहिजे. अगर कदांस मुलकात सदरहू देणे नसेल तरी मामले पादशाहबादखाळे
सरजाम केला पाहिजे. अगर मामले पादशाहबादे खाले जाणा नसेल तरी पा चटेक
या मामले मजकुराखाले चजावरकतास दिविले आहे ते तन्ही मुवादलियास दिविले
पाहिजे. आपण हरामखोर मजेवार बजाऊकतास गोशमाल देऊतु सोडतु घेऊतु हराम-
खोर मनेबारास दिवल्यात काय फायदा. कुल मनेबाराचे हेजीव मीरजुमला चरादरी

गेले आहेती व पा मुसलकल आपली जागीर पेशजी भिस्त रोजी रस्तुमजमा बराबरी-माहोलीहून हुजूर आले ते वस्ती चौ लाखाचो जागीर दिधली. त्यामध्यें मुसलकलचा फर्मान आपले नावे दिधला याबरी [शिवयांतील अशरें—बहाजी बिन मालोजी राजे] दुसरे वर्स्तां मारुमी खाने अजम असदखानाचे गुजार्तनिं लहमेभरचे वस्ती मोकरर आली. तेही वस्ती व तिसरीपानेहि मारुमी खा अहमदखान याचे वस्ती मोकरर फर्मान दिधले. तेही वस्ती मुसलकलचा फर्मान आपलेच नावे आहे. येसे तीन वस्त आपले नावे फर्मान पा माचे आपले नावे आहेत. या फर्मानाच्या नकटा पातशाही दफ्तरी असतांल आ काहादून पाहिस्पा पाहिजेत. आपले माई व फजंद याचे दिलसियाबा क + + + + विले व फर्मान त्याचे नावे करुन दिधले तरी ते काय मसमुबाली हरकसीने गलथ हुजूर मा + + करणारी करुन मुसलकलचा मुवादला पंधरा खेडी कर्यांती फारवे आपली जागीर त्रिवकजीस पावयाची काय निसबत धरीते. हजरत साहेबाचा तरी कौल करारदाद आपल्यास आहे की तुमचे जागीरपेकी एक चावर फसीदगी करणें नाहीं. जरूर येक वस्त पादशाही कामाचा कांहीं फसीदगी केले तरी अवल सवाईन मुवादला देउनु बादज फसीद करावे. आमा अफांतुकाचे बोले करुन आपले जागिरात नाहक गैर हिसाबी पादशाह खलेल करविताती. तरी आपण रजपूत लोक अजी तलग पेदाजीहि दोघा चौ पादशाहीत खिदमत केली. अमा गैरहिसाबी जाजती सोमुनु कमइजतीन व गैरमेहेरवानीन पेशजीहि खिदमत केली नाहीं. व पुढेहि न करूं. उमेदीने आपण धाजी दीड वर्ष जाजती सोसेली; ते याच दमा की, थोरले हजरत साहेबाचे नवाजीस व हजरत साहेबीहि जहाबशी केली आहे व वस्तहि एकवजाचा समजोनु आपण सबूरी करुन तहमूल करावयास तकसीर केली नाहीं. पेस्तर हजरत साहेबास आपली दरकार असेल तरी हिसाबी आपला सरजाम सदरहु केला पाहिजे. आणि दरकार नसेल तरी खुधनुदीनें रजा दिधली पाहिजे. आपल्यास असलादपुन्याई मामल्याचीहि हवस काही राहिली नाहीं. एखादे आपले हिंदूचे तीर्था वसोनु एक तालाचा बदगी करुनु हजरत साहेबास द्या देउनु फजंदमाई आहे. तियापासुनु खिदमत घेतली पाहिजे. अगर त्याहि पासुनु खिदमत घेणे नसेल तरी त्यासहि रजा द्यावी. बाजे माईवंद. जेथे आपली पोटे मरिताती तेथें हेहि मरिताल. अमा नाहक आपल्यास बदनाम केले न पाहिजे. दरबाब हजरत बदगीस हाली अर्जदारत पाठविली आहे तरी बडेमाइनेंहि हजरत बदगीस अर्ज करुन सदरहुप्रमाणे अनागोदीच्या मुवादलियाचा सरजाम व पंधरा खेडियाचा ताजा फर्मान आपल्याच नावे देविला पाहिजे. अगर आपल्यास खुधनुदीन रजा दिधली पाहिजे व पा कनकगीर व अनागोदीहि दरगाह बदगीस पेश केली. येक कपली खेडे दिदा दो हजारचे तेथे आपण राहिलो होतो. तेव्हाडे आपल्यास असो दिधले पाहिजे तेथे बाग आपण केले हवासीर जागा आहे तरी दरगाह बदगीस अर्ज करुन मोकरर करुन

देणे म्हणोन मंगुरलदौलत सायतराऊ यास लिहिले होते. सायतराऊ माईलेने अर्ज केला. असा हजरत साहेबो हुकूम फर्माविला कीं अनेगोदीच्या मेहतानास कपली पाहिजे सोडून देणे म्हणोन राऊ माईलेने लिहिले. यावरी आपल्यास रहावयास जागाहि नव्हती। व तामगौडतर्फेहूनहि ताजी खबर आली कीं कुंदगोलकरास आपले लोकानो सिकस्त दिपली होती. असा तो मागतीं खबरोरुं केल्यास येउनु दिलगोव्याची फिर्दार करितो मदत न व्हाता जागा राहणार नाही. अजीवाच्या हजरतसाहेबीहि पेशजीच रजा दिपली होती म्हणोन ८४ माहे सौवाली कपली साहेबाचे लोकांचे व कदनवेलीकराचे लोकांचे ह्वाले करुन आपण स्वार झालो. येक मजली आलियावरी आनेगोदीकार व इलालखोर हे दूर गलथ माळूम करणाराचे बोले करुन आले आदेती. तेहि पादशाही लोकावरी हिसा करुन कपली त्याजपासुन घेतली हे खबर आपण कपलीस आलियावरी पाहारा रात्री आपल्यास आली होती. ते पेशजांच लिहिटी आहे. पेस्तर सिदी अजम सिदी संखूल आलियावरी अनागोदीस व कपलीस व बाजे विलपतीस दखल होऊ देतील की ने दितील हेहि पेस्तर रोशन होईल. सेमरा वर्षाचे मुठमर्द त्यास गोशमाळ देउनु दफे केले होते ते जागे पादशाही बंदियापासुन घेउनु मुठमर्द इरामखोरास जेही देखिले असतील त्यास याचा जबाब पुसिला पाहिजे. साहेब अजी सवा जमजम खबर होउनु येतील म्हणोन सडुी करुन धौड महिना राह साहेबाचे यावयाचे पाहिली असा साहेबाचे यावयास मातल जाले मग आपण पादशाहाचे रजेवटुन स्वार होउनु बलदारी नजदीक आलो. पुढेहि मजली दर मजली तामगौडतर्फेस जात आहो. तरी आपण (पेशजी) लिहिले आहे त्याप्रमाणे मनेबारास फर्मान व साहेबी आपले कागद पाठविले पाहिजेत. कपलेत घुतलख चारा नव्हता; पोडी जाया जाली व पुढेहि राहिल्यानें हेतील तामगौडतर्फेस चारा घास जाला आहे; या दमा ते तर्फेस जाउनु मुराई मनेबारास गोशमाळ देउनु देतो मरा—[कागद सपला म्हणून घेणून पुढील मजकूर समासात लिहिलेला आहे व अस्तल पत्रातील हा समासाचा भाग बराच फाटला आहे.] लोची मनबूद करुन सडे + + मसलहूतेंस रद्दावे अगर ते मसलहूतेंचे काम फिजून आधी करारबादप्रमाणे तयारी फर्मावितल मजबूत आहो + + + पुरा मागे + + भाई + कळून + + लष्ठी येह + + कपिले मए + +.

खं. २० ले. ९६ } (७११) { घ. १५७८ आश्विन व. ११
सु. १०५७ जिह्जे २५ } मिसेली फा. सु. मज. व सी. { घ. १६५६ आपटो. ४
अज दि. पर. वार्द— ता. मो. मौ. पसरणी पर. मज.
वरसीह रंगमट चित्राव यास पसरणी येचील -II- चावर जमीन इनाम चालविणें.

सा. ले. ४५ } (७१२) { घ. १५७८ कार्तिक शु ११
सु. १०५७ मोहर ९ } { घ. १६५६ आक्टो. १८
अजर. अफजलखान महमदशाही— महारजी देशमू. व महादाजी
देसक. पर. सिरवळ.

आमचे मोकासा जाहल्या तागाईत आमचे तरफेने जरा तसवीस होत नसता मामूरी होत नाही. यावरून अजब मादम होते. देसमुखीचा काहदा की विलायती तमाम जमीन कीर्दी करावे तरी येऊ तसू ना पटीत करबीजे. दिवाणीचे पैसे दिवाणासी नेदिता नुकसान केलिया खेरीती कैसे होईल.

खं. २० ले. १७ } (७१३) { च. १५७८ कार्तिक व. ५
स. १०५७ मोहर १९ } मिसेली फा. सु. मज. व सी. { इ. १६५६ आक्टो. २८
अज० दि० पर० वार्द— शोक. मौ. एकुंव समत कोरेगाऊ पर. वार्द
अनण दामोदरमट झोरसागर यांचा एकुंव येथील ३ चावर इनाम जमीन चालू
ठेवणें. (ले. ५५४ पहा)

सा. ले. १५३ } (७१४) { श. १५७८ कार्तिक व. ६
सु. १०५७ मोहर २० } { इ. १६५६ आक्टो. २९

अबदुल अली. हवाल. फा अथनी— फौजदार क्षेत्र फासी

लिंगायतः—पूर्वापादन, जंगमाचे देव खेळत असता जैनाची निंदा करीत होते कारण मजबी तैसे चालिले असे. ब्रह्मसभेत निवाडा होईल तो मान्य करूं.

जैनः—जंगमाचा देव खेळत असता आमचा देव व गुरु व जैन लोक यास शिष्या देत असे. ते करिता कुसूर. ब्रह्मसभा समिल तेप्रमाणे असो.

यैसे कलह आहे. हरदो खुमासी पाठविले आहे. ब्रह्मसभा निर्णय करील तो पाठविणे.

इं. फॅ. १० पु. ७३ } (७१५) { श. १५७८ मार्ग. व. १४
इ. } आप्ता-सुरतः { इ. १६५६ डिसें. ४

राहजहान बादशहाची कंदाहारवरील स्वारी रद्द होऊन, आतां दख्खनचा महमद अदिलशहा मुलतान वारला असल्यामुळे त्या मागावर स्वारी करण्याकरिता, भीर जुमल्याच्या बरोबर देण्यासाठी मोठे सैन्य उमारलें जात आहे.

त्रै. व. ८ पृ. १०३ } (७१६) { श. १५७८ माघ सु. १३
श. व सव. } { इ. १६५७ जाने. १८

सुघाजी बापूजी अत्रे जोसी कुळकर्णी कोदीत पर. पुणें.

बालाजी हरी मेंढजोगी कुळक. मौ. वटगाऊ नेपरज.

मौ. कोदीत सु. येथील जोतीस व कुळकर्ण आपली मिरासी. ती सोनार्जपंत आपले गोत्रज खात होते. तो गंगयडीस लेकीकडे जाऊन राहिले व सांगून पाठविले तुमची मिरासी तुम्ही खाणें. यावरुं विठोबा आमचा पुतण्या चालवीत होता. कम. सासवड रामाजी देसक. आपले माणूस ठेऊन चालवू लागला. तरी मौ. कोदीतचे जोतीस कुळकर्ण तुम्ही सोडवून खाणें. जोतिस आम्ही खाऊ. हरकती करील त्याची आपण निवार.

सं. पृ. ११४ ले. ५ }
सु. १०५७

(७१७)
मुद्रा.

{ श. १५७८
इ. १६५६

अजर सिचाजी राजे—कारकून व देसमुख ता हबेली प्रा पुणे

थो काजी इमरादम व काजी शरीफ बिन काजी आबदुल्ला बिन काजी महमद बिन काजी चिमन हकीम सरा प्रांत मात हुजूर....प्रा मा कजा व नेबकजा खतीब आपलो मिरासी आपले वडिलांचे नांवें वा कर्मान निजामशहा व खुा मलिक अंबर व खुा बजिरानी कारकीर्दी दरकारकीर्दी चालत आहे. येणेप्रमाणें होते. यावरी खतीबाचे टक्के तीनशें बीस याचा भोगवटा मुरारपंताचे कारकीर्दीपासून तुटला आहे.....मेहेरान होऊन खुा देविले पाहिजे.....यावर मेहेरान होऊन यांचा रोजमुरा कजा व नेबकजा व प्यादगी टक्के तीनशें साडेसात यास जागा जकात को मजकूर देविले असते ... भोगवटा व तसद्वार्ता मनास आणून वा साळगुत प्रमाणें चालविणें, पा हा रा पंताजी गोपिनाथ चिटणिस...मोर्तव असे.

सं. १५ ले. ४४० }
सु. १०५७

(७१८)
सुद. 'प्रति. व 'मति' सु.

{ श. १५७८
इ. १६५६

अजर. सिचाजी कारकुनानि घा चाकण कृष्णभट बिन मुरारी...आपणास इनाम व रोजमुरा व तेल दरोज सतका चालत आहे. ऐसियासी ता मजकूरचा मोहसबा हुजूर होता. मुरासीहून निजा याणी बंदी कळम काहाडिले आहे की मट मनकुरास वा तेल वजत ८८॥ पुर्व व ८२ प्रमाणें खर्च पातला आहे. पैकी मजुरा १॥ देऊन निजा दरोज अडका ॥ अडकाप्रमाणें बेती(री)ज पाहाडिली आहे म्हणउठ माहालीचे कारकून निज्याचे पैके आपणास मागतति व इनामास हि सुदंयताचा उजूर करिताति तरी माहाराज धर्मपरायण पुण्यउद्धि आहेती (गहाळ...)

सं. ८ ले. १ }
१

(७१९)

{ श. १५७८ (अखेर)
इ. १६५७ (आरंभ)

दियानतराऊ— रा. रा. निकोपंत गोसावी.

मी. उद्वाडें विले बंदन हा गाव चालत असतां सांप्रत नूरखानास चालू झाला. यावर हुजरून माहालाचे देह माहालास भोकर केले अणे. तरी नूरखानाचे हुंवाले मो. मन. न करणे. विनाजी बंनिरापत सांगतील त्या सारिचे केले पाहिजे. त्याचे मदतीस अंबर परो न देणे. [दियानतराव बंदे अली आदिलशहा, हा कारसी अखेर शिकतात आहेत.]

सं. ८ ले. २ }
१

(७२०)
पा. सु. छी.

{ श.
इ.

दियानतराऊ— अखं. लक्ष्मी. परो. रा. रा. निकोपंत गोसावी

मौ. उस्ताडे किले बंदन हा गाव पूर्वीपासून किडेछाली आहे. सांप्रत चंद्ररायाचे जाऊलीछालील म्हणोन गोसावियाचे (शियाजीच्या) लोकांनी कवज केला आहे. तरी मौ मज. चंद्रराये दिले नाही व जाउलीछाले नव्हते. तरी तो गाव सोडवून किडेछाली चाले ऐसे केले पाहिजे. घिनाजी कोनेरीपंत हेजीब यास मदत करणे.

खं. १५ ले. ९३ } (७२१) { श. १५७९ चैत्र व. १
स. १०५७ जखर १२ } मिसेली फा. मु. सी. { इ. १६५७ मार्च २०

अज. !—————

रा. वेंकाजी नरसीह हुदे. व मोरु, भौ. निंब

मौ. मज. लम-मुहूर्तास जंगमानें गोर्वेदगिरी मठ सदानंद यास टाकून एकत्रानें जाऊन पानमान घेऊं नये.

खं. १७ ले. १० } (७२२) { श. १५७९ चैत्र व. २
स. १०५७ जखर १५ } महजर पुणे देशमुखी तंट्या { इ. १६५७ मार्च २१

हाजीर मजालसी:— रा. सिवाजा राजे, सामराज नीळकंठ (पं.) बासुदेव बाळकृष्ण (मुज.), सोनाजी विस्वनाथ (ड.), माहादाजी सामराज (सुर.), मानकोजी दाहातोंडे (स. नौ.), रघुनाथ बड्डाल (स. सब.), नूरवेग (स. नौ. पाजलोक) सामराज पन्नामी (सब. पाज.) देशमु. देशकु. वगैरे.

तंट्याचे स्वरूप (ले. ४३२) प्रमाणेंच असून दादाजी कोंडेदेवांचा निवाडा फिरविला आहे.

हवाजी वडिले घरी दिघला आहे म्हणोन वडाल, बाजी रुद्राजीचा लेकर म्हणीतु घडील. ऐसी दोघास वडिलपणाची निसवती व करकसादि तीन पिढिया लागला आहे. यावदल तह दिघला की, वडिलपणाची तकसीम दोघास बरावरी. वडिलपणाचे गाऊ दोघास बरावरी. बाकी हवाजी, वापूजी. बाल्मजी यास प्रत्येकी एक तकसीम एणे प्रमाणे निवाडा केला आहे.

सा. ले. ३०० } (७२३) { श. १५७९ चैत्र व. ७
श. जखर २० } फा. मु. व मज. { इ. १६५७ मार्च २६

दारका अवरत कृष्ण विन मुरप्रभू धर्माधिकरणी कप्त. नासीक

सोन विन कोड प्रभु धर्माधिकरणी कप्त. नासीक.

मौ आपली तकसीम रु. १५ स तुम्हास दिघली आहे.

सं. ८ ले. ५ जुलूस ३१ }
दि. १०६७ रजव १८ }

(७२४)
फारसीचे साप्तांतर

{ श. १५७९ वैशाख व. ६
{ ६. १६५७ एप्रिल ३

औरंगजेब—

शिवाजी भोसले

तुमची अर्जदास्त इकडील पंथाचे निशाणाचे कर्मान पोषल्यानंतर चिटो पावली-
हरएक विषयी जे सांगणें तें तुम्हांकडील चकील सोनाजी यांजपायीं सांगितले. त्याणीं
तुम्हांसी बोलोन खातरजमा केलीच असेल-सांप्रत जे किल्ले व मुल्ख विजापुर-
करांकडील तुमचे हातीं होते ते पेशजीप्रमाणें होऊन तुमचे मनोगता-
अन्वये बंदर वामोळ व त्याजखालील मुल्ख तुम्हांस दिव्हा असे. पेशि-
यास इकडील दौलतीची किरायत मदत जी करणे असेल तिचा समय हाच आहे, जाणेन
करण्यांत आणावें, आणि हुजूर भेटोस यावें. याखेरीज जे मतलब तुमचे मनांत असतील ते
घडोन येतील. हालीं तुमचे चकील यास परत जाण्याची जलदी होती, सबब
निरोप दिव्हा आहे. त्याचे जवानी इकडील लष् दिसेन दिवस तुमचा उत्कर्षाचा कर-
ण्याचा बगैरे सर्वे प्यानांत येईल. याकरितां इकडील दौलतीचे लहान मोठ्या कामाकाजाची
तद्वज आपले ऊर्जिताचे कारण समजून करीत जावी व बारंवार इकडील कपेचें इच्छित
असावें. सांप्रत ईश्वरकृपा व आमचे देवसहित व कीजेचें शेरपणा यांनीं इकडाल वाईट
इच्छिणार नाहीत हाते. दिवसातुदिवस इकडे जय येत चालला. तो असा कीं, किल्ला
चेदर हा मोठा मजबूत, आजपावेतो त्यास कोणाचे सर केला नव्हता व कोणाचे मनांत
कल्पना देखील सर करावयाची येत नव्हती, तो एकंदर दख्ख व कर्नाटक देशचा दरबजा
तो एक दिवसांत हस्तगत जाला. इतरांनीं वर्षाचीं बघेही बघ जाला नाही. ईश्वराचें सर्व
कृष्ण. इकडील प्रतापशाहीची शौर्यामुळे तुम्ही येविषयीचा संतोष मानून, वारंवार जसे
आमचे जय होतील तसे त्या सत्तोषाचे गर्वमानावर कान ठेवीत जाणे, आणि आमचा
श्रीम पूर्ण आहे असें मानात जाणे.

ई. सं. १० }
पू. ११५०-११६६ }

(७२५)
शेई संट जार्ज-मुरत

{ श. १५७९ आषाढ शु. १२
{ ६. १६५७ जून १३

मीरजुम्ह्यानें गुलबर्गी घेतला एवढी मोठ सोदून, त्याच्या दख्खनमधील
हालचालीची तुमची माहिती बरोबर आहे. आतां तो फल्याणी या दुर्गम ठिकाणाला वेढा
पाडून बसला आहे. तेथें उमय पक्षांत मयंकर पुढें होत असून वेदपाचा निकाल स्वतः
होण्याचा संभव नाही. आणि त्यामुळे या मार्गांत (कर्नाटकांत) अघोरेच्या त्याच्या सैन्याला
त्याची मदत होत नाही. गुकतेच इकडील हिंदूनी (कर्नाटका राजा औरंग याचे लोफ)
त्याचे (कर्नाटकांत) सैन्याचा असा कोंडमाण केला कीं त्यांना फार दिवस टिकाव धरतां
आला नव्हता; परंतु इद सेनापती तोफ कृष्णाच्या (मीरजुम्ह्याचा कर्नाटकांतली
सेनापती. ई. सं. १० पू. १०४-१०५) यानें राजाचें बरेच मोठें पोंडदळ लूट करून

निर्घास्तपणे परत येत असतांना, दवा धरून बघून उघडून लावण्यामुळे तो प्रसंग वाचला. द्या घोडदळपैकीं शंभराह् मृत्यु पावले नाहींत. परंतु अचानक हत्यामुळे मेदरून जाऊन ते पडून गेले. यामुळे राजा आणि त्याचा सेनापती शान(म)जी ह्यांचेजवळ घोडदळ व पायदळ मिळून फक्त १००० लोक राहिले. हे उभयती दोन दिवस मागे राहून नंतर जिंजीच्या साहेबीवरील अरणी या मजदूर विड्याकडे गेले. तेथे ते विजापूरकरांच्या मदतीने सैन्यमरती करीत असून पूर्वीपेक्षा अधिक जमावानिघां रणक्षेत्रांत पुनः उतरणार आहेत. मध्यंतरी तोपर्यंत आपल्या सैन्याचे बळ वाढवून राजाचे सर्व सैन्य एकत्र होण्याचे आधी, पूर्वीशमारेच छात्र टाकता येतो की काय हे पहात त्यांच्या पाठीमागून जात आहे. वर सांगितलेला छाप्या जेथे अचानक घातला गेला. ते ठिकाण येथून ४० मैलावर आहे-

स. पु. ११४ ले. १ } (७२६) { श. १५७९ भावण शु. १५
सु. १०५८ जिल्हाद १२ } { इ. १६५७ आगस्ट १३

अजर. सिवाजी राजे ——कारकून व देसमुख तपे खेडेपारें

इनामदार टाा माा हुजूर ... जे आपणास तपे मजकुरी इनाम हिंदू मुसलमान जमीन चावर व रोजपुरे व रोदनार्ह आहे. यांत साहेबाचे कारकून माहालास थाले आहेत ते साहेबांचे खुर्दखताचा उजूर करतान. साहेबी मेहेरपान होऊन खुर्दखत दोविले पाहिजे म्हणून.....तपे मजकुरी इनामदार हिंदू व मुसलमान यांती ताा मारी जमीन चावर व रोजपुरे रोदनार्ह जे असेल ते जसे वांही सालगा चालिडे असेल तेथेथी सालमारीहि चालविणे उजूर न करजे. राजथी यनाजीपंत तुम्ही तालीक लिहून घेऊन. इत्यादि.

इं. फॅ. मा. १० } (७२७) { श. १५७९ भावण वा। १०
पू. ११८-१९ इ. } विजापुरकर-मोंगल तह. { इ. १६५७ आगस्ट २४

आमा-मुरतः मोंगलांचा व विजापुरकरांचा तह झाला असे बोलतात.

सर. आरंगजेब १ } (७२८) { श. १५७९ भावण
पु. २७८ इ. } { इ. १६५७ ऑगस्ट

विजापूरकर व दिल्लीकर (शहाजहान) यांमधील तहः

१ आदिलशहानें १ कोटी रुपये खंडणी पावी.

२ बेदर, कल्याण, पारिबा हे किट्टे आणि त्यासालील सर्व मुलख व निजामशाही कोठणांतील सर्व किट्टे आणि वांगी परगण्य आदिलशहानें मोंगलांस पावे. [आश्व, ११२ व. जुलै आरंभी तहाची वायघाट चालू सार्ली].

[ले. ७१० हा. श. १५७९ थावणनंतरचा असल्यामुळे येथे पाहिजे.]

खं. १५ ले. ९४ } (७२९) { श. १५७९ माद्र. शु. २
सु. १०५८ जिन्काद २९ } मिसेली फा. मु. व सी. { इ. १६५७ आगष्ट ३०
१- कमलनयनगिरी

सुमचे इनाम मौ. गोवे व नीदमधे आहे. त्यास पैकेचे तगादा न लावण्याबद्दल
ठिकिले आहे.

खं. १५ ले. ९५ } (७३०) { श. १५७९ माद्र. व. १०
सु. १०५८ जिन्हेज २३ } सुर्दखत मु. व सी. { इ. १६५७ सप्टें. २२
अजर. अंबाजी राजे घाटे— हुदे. व मोक. मौ. चिंचणेर विले ताथोटे
कमलनयनगिरी (निंब) यास गहू पाच कुडो बदल धर्मादाऊ ठेविले.

खं. १५ ले. ९६ } (७३१) { श. १५७९ आश्वीन शु. ३
सु. १०५८ मोहर २ } मिसेली फा. मु. { इ. १६५७ सप्टें. ३०
अज दि. ठाणा तथे पाली— हुदे. व मोक. मौजे उडतरे
२७ माहे जिन्हेजच्या सुर्दखताप्रमाणें सदानंद (निंब) यासी निंब येथें तीस दिवे
जमाई चालू ठेवणें.

म. रि. मा. १ पु. ४९२ } (७३२) { श. १५७९ कार्तिक शु. १
सु. १०५८ शु. } ताकीद पत्र { इ. १६५७ आक्टो. २७
रा. शिवाजी राजे सते— ठाणेदार हजरतखान मो वाग्वे मां. पुणें.

बाहेकर बरवोजी मोकदमी चालवीत असतां बाल जोशी कुलकर्णी यास त्यानें
जिवे मारिल्यावरून शिरवळचा हवा. श्रिनकराव गाने धांवथी करून बरवोजीस धरून
नेले. यास नागवण खंड होऊ १२०० केले; व उगवणीबद्दल ग्हाकोजी मापकर मोकदम
छोणी यास जमान दिलें. पुढें पैशाच्या अठवणोमुळे बरवोजीने मापकरास पाटिलकी
दिली. ग्हाकोजी मेल्यावर सुठगा सखोजी यासी बरवोजीने मापकरास पाटिलकी
हुजूर बोलावून १०० होऊ संवोजीस व ३०० बरवोजीस देऊन पाटिलकी विकत घेऊन रा.
महादजी नाईक निंबाळकर आमचे जांचई यास दिली. तरी त्यास चुन्ही
राजी होऊन आणें.

खं. २० ले. १०५ } (७३३) { श. १५७९ कार्तिक व. ८
सु. १०५८ सफर २१ } सुर्दखत फा. मु. मज. व सी. { इ. १६५७ नोवें. १८
अजर. अफजलखान महमदशाही— फार. व देस. पा. वाई
नरसीह रंगभट व एकनाथ रामेकरभट यांस चोरखल व किण्ही या गावीं एकंदर

॥ चावर जमाई इनाम चालत आहे. ह्यांनीं कुल इनाम जनामत करण्याबद्दल सुर्दखते
मुदली आहेत. तरी पण यांचे इनाम याफळे चालू ठेवणें. पाहणू रा. दादा मलिक गोरी

जे. प. सा. स. ११

खं. २० ले. ११ } (७३४) { श. १५७९ कार्तिक व. १०
सु. १०५८ सफर २३ } सुर्दखत फा. मु. मज. सी. { इ. १६५७ नोवें. २०

अजर. अफजलखान महमदशाही— फार. व देसमु. पर. वार्द

हाली कुल इनामे अमानत करण्याबद्दल सुर्दखते पाठविला आहेत. पण अप-
देव विष्णुमठ चित्राव याचे खेद व तद्बद्दले येथील १ खावर इनाम चालवावें. सा दादा-
मलीक गोरी.

खं. २० ले. १८ } (७३५) { श. १५७९ कार्तिक व. १०
सु. १०५८ सफर २३ } सुर्दखत फा. मु. मज. सी. { इ. १६५७ नोवें. २०

अजर. अफजलखान महमदशाही—फार. देसमूख पर० वार्द

नारायणमठ चित्राव याचे उद्दोहें इनाम चालवावें (ले. ७३५ पहा).

सर. औ. मा. १ पु. २८९ } (७३६) { श. १५७९ कार्तिक
आदब. ? } फारसीचे मार्ग० { इ. १६५७ नोवें.

औरंगजेबाचा विटर्णास काबिलखान—मीरजुमला: -विजापूरचा सेनापती खान-
महमद [जानमहमद ?] हा विजापूरकरांनी मारविला. हें ऐकून शाहाजादा (औरंगजेब)
एवढेंच म्हणाला कीं, 'खान महमदास त्याचा ठकाव मित्र मुझा अहमद नाटिया यानें
विश्वासघातानें मारलें. मी त्याला बारवार बजाविले असून त्यानें ध्यावी तितकी कळजी
घेतली नाही यामुळे प्रतिपक्षाच्या बाबेचेचास तो बळी पडला.'

खं. १५ ले. ४४२ } (७३७) { श. १५७९ पौष शु. ४
सु. १०५८ रखर २ } मिसेली फा. सी. { इ. १६५७ डिसें. २८

गोजो बापूजी हुदे. व मोठ. मौ. कन्हैर पाा चाकण—

चाकण येथील जोतीस कृष्णमठ ब्रह्मे याचे आहे. बानूमयानें हरकती करू नये.

इं. फं. १० } (७३८) { श. १५७९ पौष व. ८
पू. १२३-१२४ इ. } सुरतकोमिसेल-कंपनी { इ. १६५८ जाने. १६

सुरादचा सुरतेवर हडा (१६५७) आला त्यावेळीं सुरतेचा इंग्रज गव्हर्नर रेव्हि-
याटन यानें शाहनाजखानाला मदत करण्याकरितां आपल्या खाजगी तोंडा दिवल्या.
[O. C. २९०५ व चाग रजिस्टर १६६१ पू. ४११] या तोंडाची किंमत बघूल होण्याचे
बाबतींत नंतर घोटाळा पडला !

खं. ८ ले. ६ दि. १०६८ }
जखर १ (नंतर स्वाना)

(७३९)

{ श. १५७९ फाल्गुन शु. २
इ. १६५८ फेब्रु. १२ }

औरंग-शिवाजीः— तुमची अर्जदास्त छुण्याजी भास्कर पंडित पांचे पत्रासुद्धा रघुनाथपंत वकील यांबरोबर पाठवून (दिलेडी पाहून) मजकूर भ्यानास आला. यपि तुमच्या पेशजीच्या गोष्टी विसरावयाजोग्या नाहीत तथापि तुम्ही आपले कृतकृत्याचा पथातप केला आणि हा दरम्या उपेक्षेचा नाही जाणोन, वडि-रुचिं लक्ष निज्रात इकडे आहे असें समजोन, तुमचे कस मनांत आणीत नाही; येविषयीचा संतोष मानून, इकडील दौलतीविषयी कोसोस करीत जावी. आपले वतनी माहाल किंहे व कांफण देशसुद्धा नगरवाले खेरीज, विजापूरकर जादिलखानाचे इलाख्यांत जे आहेत ते त्यांजकडून मुलूस इस्तगत जाल्यानंतर बंदोबस्त होण्याविषयी वचन असावे. म्हणजे संतोषपंत यास हुन्नर पाठवितों आणि इकडील लक्षांत बागून सरकारी मुलखाची सरहद्द रक्षण करून कामदाराची पतीक होतो; यां ज्यायेणें बंड वगैरे बसले न होवोत; म्हणोन लिहिंलें. त्यास, तुम्हीं लिहिंच्या अन्वये वर्तून हा फर्मान पाहतांच आपले मजकुराची अर्जी छेडून पंताबरोबर पाठवून देणे म्हणजे त्याप्रमाणें केलें जाईल, जाणोन लक्षांत बागोन, आमचे लोनाची पूर्णता समजावी.

ताजा फलमः— महाराज जसवंतसिंग व कासमखान हे उमयता इकडील फौज आलीशी समजोन उज्जनीहून सहा कोस पुढे लढाईचे इराफ्याने आले आहेत. परंतु ईश्वर-कृपेने इकडील शूर अस्सल लौकिकी सहा सात हजार त्यांजकडील कामास येऊन शेवटीं पळू लागले. त्यांजकडील खजिना व तोफखाना व इची वगैरे बहुत फारखाने छुटले गेले. ईश्वरें असा तऱ्हेनें आमची कचे काविली. पुढे आणखी नावा प्रकारचें जें सर्वांस संतोष-दायक व प्राप्त पादाक्रांति देणार असें उत्तरच होईल. तुम्ही याविषयीचा संतोष मानून इकडील लक्षांत राहून कल्याणाचे उमेदवार असावे. सा उ मजकूर.

सर. ले. ४३ }
स. १०५८ जखर ४ }

(७४०)
फर्मान

{ श. १५७९ फाल्गुन शु. ५
इ. १६५८ मार्च २७ }

विजापूर नादसहा—सयदनुदुहा सरहवाल. व खान मरुदुम अफगान हवाल० व कार० मुजफराबाद.

हवालदाराचे अर्जावरून असें दिसतें कीं, नायकवादी व इतर लोक फितूर होऊन दिवाणकाम चाळू देत नाहीत व इतर वसूलि होऊ देत नाहीत व रगत परांगदा होऊन, मुळख खराब होतो. तरी फितुरांस शासन करून मुद्दख आवादान होय तें करणें.

शि. घ. ले. ५८ }
स. १०५८ }

(७४१)

खुर्दखत फा. मु. सी.

{ श. १५७९
इ. १६५७-५८ }

अजर० अबुलखान मलिक रेहान—कार० पर० कऱ्हाड

आपदेकमट .विन कृष्णमट जुनारदार यास बादशहा, मोहारी, बडे मलिक साहेब, मलिक अलिखान बगैरेच्या पत्राप्रमाणे कोबेगाव येथे नीम चावर जमीन इनाम आहे. हाली पर० मज० सादेयास मुकासा मिळाला आहे. तरी या इनाम पूर्वीप्रमाणे याजकडे चालू देवावे. राा चिंताखान.

शि. प्र. पृ. १०२ ले. २९ } (७४२) { घ. १५७९
घ. १०५८ } कपूल कतवा { इ. १६५७-५८

जाया घाटगुहा वस. बालवे—उपाध्ये सिद्धेश्वरः—इनाम १० चावर व होन ११०

सर. औ. १ पृ. २८५ टीप. } (७४३) { घ. १५७९
आदव. औ. } { इ. १६५७

१ औरंगजेब—मुस्तफतखान

अहमदनगरची दहतेनें व्यवस्था ठेवा. नासिरीखान हिंदुरयानाकडे गेला म्हणजे रिक्तों रान पाहून शिवाजी छुटण्यास छुटवात करील; यासाठीं तुम्ही आपलें सैन्य जम्पत ठेवा.

२ औरंगजेब—नासिरीखान

शहाजहानाचें बोलवणें येतांच घाईनें आपलें ठाणें सोडून निघून जाऊ नका. नाहीतर शिवाजी चालून येईल.

३ औरंगजेब—मीरजुमला

नासिरीखान निघून गेल्यामुळें तो मुख्य भोक्क्या पडला आहे; त्याकडे लक्ष पाः कारण तो son of a dog शिवाजी, संधी साधण्यासाठीं टपून बसला आहे.

सर. औ. १ औ. पृ. १६७ } (७४४) { घ. १५७९-८०
आदव. औ. } { इ. १६५७-५८

औरंगजेब—अह्मी आदिलशहा (बिनापूर)

मीरजुमल्याच्या दुष्टाच्या सङ्घावरून मी बिजापूर व गोवळकोंडा या राज्यावर हद्दा केला. पर्यंत आतां तुम्ही आपल्या प्रजेचें संरक्षण करा, व सुखांत नांदा. राजनिष्ठेनें यागून आपलें वचन पाळा. (१) परिंद्याचा किड्या. कोकण, वांगी महाल हे प्रांत खालसा केले होते ते व कर्नाटकांतील मुख्य, तुमच्याकडे पूर्वीप्रमाणें रहावे; (२) आणि एक कोटी रुपये खंडणी तुम्ही कबूल केली आहे त्यापैकी ३० लाख घट्ट घावी, घा दोन अटी मी मान्य करतो. तुम्ही मात्र मुलखाचें चांगलें संरक्षण करा; व त्याची व्यवस्था सुधारा. त्या प्रांतांतील काहीं किडे शिवाजीनें बळकावले आहेत तेथून त्याला घालवून घा. त्याला नोकरींत ठेवण्याची तुमची इच्छा असेल तर त्याला कर्नाटकांत, जहागीर

द्या. म्हणजे त्याचा उपसर्ग मोगली मुलखास पोषणार नाही....मी हिंदुस्थानाकडे वात आहे; तुम्हास राजनिष्ठा व स्नेह दाखविण्यास ही संधी आहे. माजी आदिलशाहाने प्रसंग पडल्यास सैन्य पुरविण्याचें वचन दिलें होतें. तुम्ही निदान १० हजार सैन्य पाठवा. मी तुम्हाला बाणगंगेपर्यंत मुलूख देईन. शहाजी किंवा यद्दलोलखानाचे मुलगे अगर तुमचे इतर अधिकारी यांना माझ्या नोकरांत घेणार नाही. तुम्ही माझ्याशी निष्ठेने वागाळ तोंपर्यंत तुमच्या मुलघास आमच्या अधिकाऱ्याकडून उपसर्ग पोषणार नाही व तुमच्यावर हिंदुस्थानाकडून स्वारी आल्यास आम्ही तुमच्या मुलखाचें संरक्षण करू.

श. ले. १०१ } (७४५) { श. १५८० चैत्र शु. ७
श. { इ. १६५८ मार्च ३१

प्रयंकमट बोगरे प्रभु धर्माधिकारी— मोरेश्वरभट प्रभु नाशिक
महाद प्रभु घृष्ट पावला; त्याची घी गंगाई दिने गोविंद प्रभूस आपले तक्तसीमेचे सर्व बक्षीस देऊन सहगमन केले. पुढें गोविंद व इतर प्रभु यांनी बुरीची वांटणी करून घेतली.

खं. २० ले. १०४ } (७४६) { श. १५८० चैत्र शु. १४
इ. १०५८ रजव १२ } खुर्दखत फा. मु. मज. व सी. { इ. १६५८ एप्रिल ६

अजर. अफजलखान महमदशाही— कार. व देसमु. पर. बाई
झाली सर्व इनामें अमानत करण्यावद्दल खुर्दखत दिलें आहे तरी शिरमाजी त्रिंबक याचे बाईचे १ चावर इनाम बालवावें.

पिसुलें. शिवाजी पु. ४ } (७४७) { श. १५८० वैशाख शु. १३
इ. १६५८ मे १५ (न्यू) } { इ. १६५८ मे ५

गोव्याचा गव्हर्नर— पोर्तुगालचा बादशाहा.

आदिलशाही सरदार शहाजी (हाई आदिलशाहाच्या हुकमतीत नाहीच) याचा बंडखोर पुत्र शिवाजी यानें उत्तरेकडील मुलखास उपद्रव दिला आहे. यांमुळे मला ८० शिपाई चौल येथें दिवाब्यांत ठावें देऊन राहण्यासाठी पाठवावे लागले.

पिसुलें. शिवाजी पु. १२-१३ } (७४८) { श. १५८० वैशाख शु. १३
इ. न्यू. १६५८ मे १५ } { इ. १६५८ मे ५

गोव्याचा गव्हर्नर— पोर्तुगालचा बादशाहा

मोठा सरदार रणदुष्टखान याचा मुलगा कस्तुमझमा हा कोकणचा मुख्य सरदार नेमला गेला असून तो कोंकणांत आला आहे. त्याचा इकडे येण्याचा उद्देश लखम

सावंत यास जिकणें हा आहे. लखम सावंतानें त्याचे १५०० च्या वर लोक मारले. पण रुस्तुमनें त्याच्याकडून एक किड्या (रांगणा) परत घेतला.

फरा. सला. पृ. ५७ दि. १०६८ } (७४२) { श. १५८० ज्येष्ठ शु. ५
रम ४ जुलूस १ } फर्मान { इ. १६५८ मे २७

औरंगजेब— पेश नायकस

तुमचे अपराध क्षमा केले आहेत; व नुसतावादेची सरदेसमुखी तुम्हास दिली आहे.

शि. प्र. पृ. १०३।३२ } (७५०) { श. १५८०-८१ ज्येष्ठ शु. ८
सु. १०५९ रम ७ } खुदखत फा. मु. मज. वसी. { इ. १६५८ मे ३०-(-५९ मे १९)

अजर. सरनोबत—चार. व देसक तपे घाळवे. सहवास मोफासा जाला (ले. २०३ पहा).

इ. फं. १० } (७५१) { श. १५८० माघ. शु. ११
पृ. १७६ इ. } फोटें सेटजोर्जे-वैटम { इ. १६५८ जाग. २८

आमच्या समोवती युद्धाचा खणखणाट चालू असला तरी आम्ही शांततेंत आहों. येथून १० मैलांवरील पुलोमोलीच्या किड्यांतील लोक बंड करून गोवळकोंड्याला मिळाल्या. मुळें तोपकृष्णाच्या सैन्यानें त्याला वेढा घातला आहे. गोवळकोंड्याची फौज या मार्गानें येत असल्यामुळें त्यांच्या आशेवर ते आतांपर्यंत टिकाव धरून राहिले आहेत. अद्या तद्दैन या देशांत सर्वत्र व्यापार व दळणवळण यांस प्रतिकूल परिस्थिति उत्पन्न झाली आहे.

फरा. सला. २२.० दि. १०६९ } (७५२) { श. १५८० आश्वीन शु. १४
सु. १०५८ मोहर १२ } फर्मान { इ. १६५८ सप्टं. ३०

अली अदिलशाहा—अफजलखान महमदशाही सरहवालदार व सयद दाऊद हवालदार

मामुलात (= कर वसूल करण्याचा हक) काजी अबदुल हसन यास दिली आहे.

सं. ४ पृ. ७९ } (७५३) { श. १५८० आश्वीन शु. १५
सु. १०५९ मोहर १३ } न. सी. { इ. १६५८ ऑक्टो. १

रा. शिवाजी राजे—कृष्णाजी मास्कर देशाधिकारी वारा मावळ. मौजे कळ-बोर्डी ताा पौन मावळ व मौजे रावळ तय पौडखोरे या हरदो गांवांचा शिबेचा कथला लागला म्हणोन आज्ञापत्रावरून तुम्ही मौजे मारास जाऊन कथला मनास आणिला. आसि आरजोजि दमाला हा म्हणो लागला की आपण दिव्य करून. सावरून सर्व देशक मेळऊन दिव्याचा सह दिव्हा. इतिश्रियामध्ये दुसरे दिवशीं आरजोजि दमाला देश + +

ता पौडसोरे [गैरहजर] जाला. सब नरहरी दिवाकर देशकुलकर्णी पैनमावळ व हावजी पा मोजे कलबोली ता मार-याणी हुजूर पुरंधारेचे मुकामी येऊ(न) विदित केले. त्यावर साहेब करणाटक प्रांती मसलतीस गेले. त्या प्रांतीहून आल्यावर जो निवाडा करणे तो करतील. तोंपरियंत हरबो गवामर्ण्ये टकियाचे कासेची जमीन आहे ते आमानत आसो देणे. मोर्तब सुद.

श. ले. १८ } (७५४) { श. १५८० आश्विन व. २
सु. १०५९ मोहर १५ } निवाडा पत्र-सुपे खुर्द { इ. १६५८ आक्टो. ३

बिहुजर रामाजी हवालदार माहाशनिहाय व पदो नारायण सभासद नाम-जाद किंवा कोंडाणा.

अयवादी—लुमाजी बोतरे मोक. सौ. पारगांव माळ्य तर्फे पाटस प्रांत पुणे. राजे साहेब यापासी सांगितले जे, कोडाजी ताकवणे याने आपले सहा खून केले; मोकद-मीवी करकर करितात; गावाला राहावत नाही. त्यावरून माहाराज राजेश्री राजे यांनी देशमुख, देशपांडे व हवालदार भोत बंगरेस निवाडा करण्यास सांगितले. करीपा मनात आशिता लुमाजीचे कोंडाजीने सहा खून केले व लुमाजीने कोडाजीचे १ खून केले. कोंडाजीने पदर पसाला म्हणून लुमाजीने खून माफ केले. निवाडा केला की कोंडाजीने आपली निजे पाटिलकी लुमाजीस द्यावी व लुमाजी बडील जसल्याने बडिल-पणा त्याने करावा.

खं. १५ ले. ४४१ } (७५५) { श. १५८० कार्तिक व. १०
सु. १०५९ सफर २४ } मिसेली म. सु. सी. { इ. १६५८ नोवें. १०

अज. दि. ठाणे पर० चाकण—ता मोक. कस. चाकण.

कण विन सुरारीभट प्रहो याचे कसवे चाकण येथील इनाम चाळ ठेवणे.

खं. २० ले. १०० } (७५६) { श. १५८० मार्ग. शु. ८
सु. १०५९ रवळ ६ } खुर्दखत फा. सु. मज. व सी. { इ. १६५८ नोवें. २२

अजर. अफजलखान महमदशाही—ता कार. व देशमुख पर० वाई.

हाली कुल इनामे अमानत करण्याविषयी फर्माविले आहे. तरी नरसिंहमट विन रंगमट व एकनाथमट विन रामेश्वरमट यांची मौ. बोरखळ व किण्ही येथे एकंदर १॥ चावर जमीन घालविणे. सा मुला अली.

खं. २० ले. १०१ } (७५७) { श. १५८० मार्ग. शु. ९
सु. १०५९ रवळ ७ } खुर्दखत फा. सु. मज. व सी. { इ. १६५८ नोवें. २३

अजर. अफजलखान महमदशाही— कार. व देशमुख पर वाई

हाली कुल इनामें अमानत करण्याबद्दल फर्माविले आहे. तरी गिरमाजी शिबक याचे इनाम चालू ठेवणें. ता मुलाजली.

खं. २० ले. १०२ } (७५८) { घ. १५८० मार्ग. शु. ९
सु. १०५९ रवल ७ } खुर्दखत फा. मु. मज. व सी. { इ. १६५८ नोवें. २३

अजर. अफजलखान महमदशाही— कार. व देशमु. पर. बाई

हाली कुल इनामें अमानत करण्याची खुर्दखत सुटली आहेत; तरी नारायणमठ चित्राव याचे मुद्दे येथील इनाम चालविणें.

खं. २० ले. १०३ } (७५९) { घ. १५८० मार्ग. शु. ९
सु. १०५९ रवल ७ } खुर्दखत फा. मु. मज. व सी. { इ. १६५८ नोवें. २३

अजर. अफजलखान महमदशाही— कार. व देश. पर. बाई

हाली कुल इनामें अमानत करण्याचें फर्मान आहे; तरी आऊमट चित्राव याचे इनाम चालू ठेवावें.

सं. ७ घ. ५९ } (७६०) { घ. १५८० मार्ग. शु. १५
सु. १०५९ रवल १३ } खुर्दखत उद्देख { इ. १६५८ नोवें. २९

दिवाण ठाणे पर. पुणे यांनी चिंचवडच्या गोसाव्यास ५० हजार गवत काढून द्यावे.

शि. घ. ले. ३७७ } (७६१) { घ. १५८० मार्ग. व. ९
सु. १०५९ रवल १५ } मिसेली फा. मु. व सी. { इ. १६५८ डिसें. १

अजर. दि. टाणा तर्फे पाली— ता हुदे. व मोक्ष. ठळवीड, कोळवीर फर्मान व खुर्दखत याप्रमाणें देसाई व मोहिते यांचे हक व इनाम चालविणें.

सा. ले. ३५५ } (७६२) { घ. १५८० मार्ग. व. ४
सु. १०५९ रवल १७ } तक्रीर, जवसंदीचे मारुतीचे देऊळ { इ. १६५८ डिसें. ३

अपणीचें सिंदणामूपति देसाई, कुळकर्णो व नागौड पाटेल व चौचरो व महाजन व बारा बल्लंत यांनी लिहून दिव्ही तक्रोर पेशी जे—

आपले लिगाईताचे जंगम देवरू वा जैना घुमाचे लोक निवाडाबद्दल कासीसी गेले होते. जंगम देवरू जयापत्र घेऊन आले असे. लहानयोर समोरा जाऊन बोलाऊन आणावे. म्हणून दिवाणलोक, आम्ही व गोत बोलाऊन आणजे. जैन काहीं बोलिले नाही. यावरी ५ महिनेसी जैन गुरु व लोक आपण जयपत्र घेऊन आले आहे. समोरा जावे. म्हणून बोलजे. ते वस्ती लिगाईत बोलिले, जैन लोक गालतपत्र आणिले. बोलाऊन आणाविया निसबत नाही. पण जैन लोकाने सायोन पाटविलेवरी आम्ही, दिवाण व समस्त जाऊन बोलाऊन आणिले.

सा. ले. ३५६ }
घ. १०५९ खर १५ }

(७६३)
महजर

{ श. १५८० पौष व. १
{ इ. १६५८ डिसे. ३०

कसवे खणी व पर. जवखिचीचे खेकास बोलावून खावून जैन व लिंगायत यांचे गुरु कोण खेसावे येत असेत वगैरे पुढता सांगितले की, लिंगाहताचे गुरु आठिया समोरा जाऊन मिरवीत आणीत खेते. जेनाचे गुरु आठिया मिरवीत आणीत नाही. आपआपले बस्तीमध्ये राहताती. फर्मान व सुर्दखतेहि अशीच आहेत. तरी निवाडा केला की लिंगाहताचे गुरु मिरवीत यावे व जेनाचे गुरु मिरवीत येऊ नये.

फरा. मला. घ. ५१ }
हि. १०६९ खर १५ }

(७६४)
फर्मान अस्तळ

{ श. १५८० फाल्गुन व. १
{ इ. १६५९ फेब्रु. २७

औरंगजेब—

अबुल हसन

आमचा हेतु असा आहे की, लहान घोर सर्व प्रजेची व्यवस्था करावी आणि आमच्या धर्माप्रमाणे असं ठरलं आहे की देवळाचा नाश करू नये व नवी देवळे बांधण्यास परवानगी देऊ नये. तेव्हा या न्यायाच्या काळात असं ऐकण्यात आलं की, बनारस व त्याच्या आसपास राहणाऱ्या हिंदूंना काही लोक भक्त देत आहेत; व सद्गता (= प्राचीन) ब्राह्मण यांना अडथळा होत आहे व फार प्राचीन सध्यात (सिद्धांत?) बांधविण्याचा विचार आहे; पण असं होऊ नये. हिंदूंना स्वतःप्रमाणे राहता यावे.

सा. इ. सा. ले. ७ }
घ. १०५९ घ. }

(७६५)
तहनामा

{ श. १५८० फाल्गुन व. ७
{ इ. १६५९ मार्च ५

तहनामा राजशी खेमसावंत व लखम सावंत सरदेसाई बहादूर प्रांत कुडाळ यांजकरील पितोवर शेणवई कारमारी येऊन ठराव करून दिला.

प्रांत मजकूरचे महाल वगैरे चालत आहेत. आकार होईल त्याचा ऐवज दरताल निमे हुजूर पावता करावा. निमा आकार राईल त्यांत तीन हजार लोक पायदळ, हेतकरी ठेवावे आणि व्यावलेस हुजूर चाकरीस बोलाविले जातील तेव्हा तीन हजार लोकानिची सेवा करावी. सासा जातीने येण्याचे प्रयोजन पडेल तेव्हा बोलावणे होईल तेव्हा यावे.

किले फोंदा प्रांत तातुका घेऊन हुजूर ठेविला त्यास हरपक प्रतंगास कुमक राखीत जावी. चिदनूर वगैरे संस्थानच्या खंडण्या घेण्यास स्वारी होईल त्याच्या कुमकेस जात असावे.

स्वराज्य साधनाच्या ठायी वकिलापाशी मर्जे राहून शुद्ध लोकांचे साधाने करावे.

प्रांतातील जमाबंदीच्या चौकशीस हुजूरून लोक राहतातील ते ठेऊन त्याच्या नेम-घकीवदल हुजूर अमलप्रमाणे पावते करावे.

प्रांत मजकूरची देसकत वतने व चहादूर किताबत अजराभरामत चालेल. त्यांतील किडे कोट व ठाणी तुमच्या स्वाधीन केली आहेत. तेथें दास्तान करून जतन करावी. तेथे हुजूरचे कारकून व लोक येतील ते ठेवावे.

इ. १५८० विलंबी नाम संवत्सरे फाल्गुन वष ७ मी एकूण ५ कलमो करा. करून तहनामा दिला असे. मोर्तब

रामदास अं. ६२ ले. १ } (७६६) { श. १५८० फाल्गुन व. १३
सु. १०५९ जसर २६ } शुभा फा. सु. व सी. { इ. १६५९ मार्च १०

अजर. याकुतखान— कारकुनांनी ता मसूर.

कासीमट जुनारदार सेफिन पाटण यास इनाम विधे २० बा भोगवश माजी मुकासाई शाहाजीराजे चालिले आहे. हाली साहेबास मुकासा अर्जांनी जाला. इनाम दुमाले करणे.

खं. २० ले. १७६ } (७६७) { श. १५८०
पृ. २४० श. } उद्देश { इ. १६५८-५९

रंगं जोसी— बाप जोसी चित्राव वार्ह.

मध्वाजी पंताचे बैलच्या महजराप्रमाणे मुद्दे व वार्हचे व्योतिष चालवावे.

सा. ले. ३५४ } (७६८) { श. १५८०
सु. १०५९ } फा. सु. { इ. १६५८-५९

माहामेक पार्वती देसाईनी व गदिगी आपा सिदपनंदीराऊ देसाई पर. जवखडी लेहून दिघले इत्यादि (अपूर्ण).

खं. २० ले. १४ } (७६९) { श.
? } बाजारभाव व भाडें { इ.

सुण्याहून अहमदनगरास जोडीच्या बैलास माडे ११० होतु. व दर बैलास प्रताप अर्धा; दौलताबादेस याकूदखान १ जोडीच्या बैलास होव ११; कसाबाच्या येथील मांसाचे व कातडी रंगविण्याचे दर.

इं. फं. १० } (७७०) { श. १५८०
इ. १७४-१७५ इ. } चेंबरदा वृत्ति { इ. १६५८

कर्नाटकांतील कारमार मीर जुमन्याने तुपाके रुण्याप्पा याच्या हाती दिला आहे.

वृ. २ } (७७१) { श. १५८०
 पु. ३२४ इ. } उद्देश { इ. १६५९
 इ. स. १६५९ मध्ये आदिलशहाने पोर्तुगीज प्रांतावर हल्ला केला; पण मडगाव-
 जवळ त्यांचा पोर्तुगीजांनी पराभव केल्यामुळे त्यांना परातावे लागले.

शि. प्र. पु. १०४ ले. ३३ } (७७२) { श. १५८१ वैशाख शु. १४
 सु. १०५९ शावान १२ } मिसेली { इ. १६५९ एप्रील २५
 अज दि. वाळवे—हुदे. व मोक. पुणदी (ले. २०३ मधील) संमटाचे इनाम.

श्री. ७ पु. ४४ } (७७३) { श. १५८१ ज्येष्ठ शु. २
 सु. १०५९ रम १ } व्यवस्थापन म. गु. व सी. { इ. १६५९ मे १३

माा अनाम घाज प्रभू प्रति राजेश्री सिवाजी राजे. जास जा फासलोड गड
 हिरहस मावळामध्ये आहे तो गड ऊस पडला होता. याचे नाव मोहनगड ठेवुन किला
 बसवावा येता तह फटुन कित्यात मदारुळ अनाम पिलाजी मोसले यासि किले मज-
 कूरचा ह्वाला देऊन पाठविले असेत; व मासले बराबर किलाचे संगनाती बदल लोक २५
 पाठविले असेत. तरी तुम्ही मासलेस व पंचविसा लोकास बराबर देऊन मोहनगड गडावरी
 मसारानिलेम + + व पंचविसा लोकास कित्यावरी ठेवणे; आणि किलाच्या ह्वालदारास
 घ(र) व लोकास अळंगा मजबूद करुन देणे. घर व अळंगा करुन घाल त्या पावसाने
 अजार न पावे येसा करुन देणे. नादी तरी सजवज (दिवाळ) करुन घाल ? आणि
 कित्यावर लोक राहातील त्या अजार न पावे येते ह्वालदारास पर व लोकास अळंगा व
 घेक माखल (बखळ) घुस्तीद फाटु देणे. तुम्ही सदरहू प्रमाणे काम विलेवार लाउनु घाल
 म्हणउनु सोहवास मरवसा आहे याबदल तुम्हास लिहिले असे. तरी सदरहू
 लिहिलेप्रमाणे किला मजबूद करुन देणे. मग तुम्ही कित्याखाले उतरणे. मोर्तबसुद
 (मर्यादेय) (सामराज-मुद्रा)

साधन वि. पु. २२७-८८ } (७७४) { श. १५८१ आषाढ शु. ६
 सु. १०५९-६० } फर्मान फारसी मार्गतर { इ. १६५९ जून १६
 हि. १०६९ सकाळ ५

अहलीअदिलशहा— कान्होजी जेधे

शिवाजीने अविचाराने व अज्ञानाने निजामशाही कोंकणांतील मुसलमा-
 नांना त्रास देऊन छट करून पातशाही मुलखांतील कित्येक किले हस्तगत केले
 आहेत. यास्तव त्याचे परामर्ष...अफजलखान महमदशाही यास तिकडील मुस-
 दारी देऊन नेमून पाठविले आहेत. तरी खान माचे रजाबंदीत व ताबेदारीत राहून...

शिवाजीचा परामव करून निर्मळ फडशा करावा. शिवाजीचे निवृत्तीचे लोकस आश्रय न देतां ठार मारून या दोहरीचे कल्याण इच्छिते. छानाच्या सांगण्यावरून... तुमची योग्यता वाढविली जाईल. त्याचे सांगण्याप्रमाणे वागावे. तसे न केल्यास परिणाम चांगला होणार नाही. हें जाणोन या सरदारी आज्ञेशी चाळावे तेरीस..... हुजूरची परवानगी झाली असे.

सं. ८. ले. ५ सं. ४.७७ दि. १०६९ } (७७७) { स. १५८१ भावण शु. ६
सुसुस. १ जिल्हाद ४ } फर्मान { इ. १६५९ जुलै १४

औरंगजेब—शिवाजी

इथें छ २४ रमजान रोज रविवार (इ. १६५९ जून ५) या दिवशी आम्हांस सिंहासनाधीश्वर केले. तुमची अर्जदारत अद्या संतोषकमयात्र पावून मजकूर घ्यानांत आला. ऐशियास तुम्ही इकडील लक्षांत बागतच आहांत. त्या अन्वये बागून खेरखाही करीत जाणे. हाही दक्षिणेकडील सुम्याचे कानावर उमदे-नुलनुद्दक अनीसल उमराव म्हणोन याची योजना करून तेथील सर्व लोकांचा बंदोबस्त सांगितला आहे. तरी तुम्हांहि त्याचें सल्लेंत घागून वारंवार कोडीस करून जसे पूर्वीचें योलणें त्याप्रमाणे अनलांत आगावे. घणु हस्तगत जाळे. ते लवकरच शिजाहि पावतील. तुम्ही इकडील लोम आपणावर पूर्ण आहे असे जाणून असावे. तुम्हांकरिता येणून पोपास पाठविला आहे हा ध्यावा.

इं. फं. १२ पु. २०८-२०९ } (७७६) { स. १५८१ भावण व. १
दि. १०६९ जिल्हाद १४ } { इ. १६५९ जुलै २४

कारवारचा सुभेदार आघा मुर्शाद याने अली अदिलशहाचे वतीने रॅडोल्फस्टेड व क्लिप गिफर्ड (कारवार) यांना दिलेल्या व्यापारी सवलतीः— १ इंग्रजांना व्यापारकरितां मुक्तद्वार ठेवण्यांत आले (free trade); २ सजिन्याशिवाय इतर इंग्रजांच्या आयात मालावर शेंकडा १३ टक्के याप्रमाणे जकात घेण्यांत यावी; ३ कर्जेवमुलीच्या बाबतीत सुभेदाराने मदत करावी; ४ इंग्रजांनी आपल्या स्वतःच्या नोकरांचे बाबतीत स्वतःच न्याय द्यावा. इ. इ.

शि. प्र. पु. १७८ इ. १६५९ ऑगस्ट १६ } (७७७) { स. १५८१ भावण वा १४
न्यू स्ट्राइल } { इ. १६५९ ऑगस्ट ६

गोव्याचा व्हिसरॉय—पोर्तुगालचा बादशहा.

शिवाजी नामक राहाजीच्या एका मुलाने वगई व चौलकडील प्रदेश काबीज केला असून तो बलिष्ठ झाला आहे. त्याने काही लढाऊ गलपतेंहि भिंबडी, कल्याण

व. पनवेल या वसई तालुक्याचे बंदरांमध्यें बांबिली आहेत. त्यामुळे आम्हांस खबर-
दारीनें राहणें माग झालें आहे. हीं गलबतें समुद्रांत फिरकूं न यावीं म्हणून (पोर्तुगीज).
कॅप्टनला आम्हां आज्ञा केली आहे कीं, त्यानें सदर गलबतें बंदरांतून बाहेर येऊंच.
देऊं नयेत.

सा. ले. १५७ } (७७८) { श. १५८१ साद. शु. १
सु. १०९० जिल्हाद २१ } सुर्वखत. { इ. १६५९ आग. ८

अजर. रा. खेलोजी राजे — देशमुख व देशपांडे पर. सुपे.

बाजी याकूदखानाच्या वेळेपासून चालत आलेले सुपे येथील इनाम गणो-
तिमाजीनें भोरेभरच्या गोत्याव्यास दिलें आहे तें चालू ठेवणें.

सं. २० ले. १०६ } (७७९) { श. १५८१ साद. य. ४
सु. १०६० जिल्हेज १६ } सुर्वखत फा. मु. व सी. { इ. १६५९ आग. २५.

अजर. मिया अजम मिया दरवेश महमद — कार. हिसार जाउली.

भोकासा अजोनी जाला. नारायणमठ चित्रावाचे इनाम (ले. २३७) चालवा.

शि. प्र. पृ. ८३ } (७८०) { श. १५८१ आधिन शु. १
सु. १०६० जिल्हेज २९ } सुर्वखत फा. मु. { इ. १६५९ सप्टे. ७

अजर. अफजलखान महमदशाही — कार. पर. तेरदल.

परगणे तेरदलचे विलायतीस सिबजी ठसवीस देतो. त्यास कृष्ण गौडा देसाई
बहुत मशागत करून गनिमास घेरा केले त्यावरून देसाई मजदुरास इनाम वगैरे दिले.
सा शामलीक गोरी.

इ. फं. १० } (७८१) { श. १५८१ आधिन शु. ७
पृ. २६३ इ. } सुर्वखत फा. मु. { इ. १६५९ सप्टे. १३

कमीटीज ऑफ दि न्यू जनरल स्टॉक — फोर्ट सेंट जॉर्ज.

मोर्तुमल्याच्या हातून तख्त-संपन्नता कोडीं अंश मिळविण्याच्या महत्वा-
काक्षेनें गोवळकोंड्याच्या सुलतानाहो संगनमत करण्याचा शुद्दा घडल्यामुळे औरंगा-
जेवानें त्याला कैद केलें. [जाने. १६५८. पहा औरंगजेब सा. १ पृ. १११]

त्रे. व. ७ पृ. १०४ } (७८२) { श. १५८१ आधिन य. १०
सु. १०६० मोहर २२ } चौलनामा फा. मु. { इ. १६५९ सप्टे. १०

अज घर सुभे अफजलखान महमदशाही —

शिवाजी फर्जद कान्हेजी जेधा देसाई तर्फे भोर. कृष्णाजी पंडित हवालदार

ब भमाजी आनंदराऊ किट्टे रोहिदा देही तुमचे बाबे मालूम केले, तुमचा याप व यिरावर दाहार्थास धरिसे शिवाजी भोसलेचे चाकरी करिताती. तुम्ही आ बातेचा उजूर व दक अंदेसा न करिता येणें. आलेवरी सरफराजी होईल.

सा. ले. ३४३ } (७८३) { घ. १५८१ शाश्विन
घ. } हुज्जति फा. सु. { इ. १६५९ सप्टे. आक्टो.

केशव नारंक सरदेसाई मामले मुरतझाबाद व मुजझराबाद व देसाई तर्फ संगमेश्वर-
नारो बिन अंतो व बेसो बिन नारो पाच्ये धर्माधि. व जोति. व अष्टाधि. शुण-
वली (गोळयली)

तुम्ही सांगितले की आपली मिरासी १४७५ वर्षे चालिली असे. ताम्रपट्टे
आहेती. कागद जळ्याच्यामुळे नवीन आणलेले कागद पाहिजे. तुम्हासच मोंकर केले.

शि. घ. ले. १ शु. १०६० } (७८४) { घ. १५८१ कार्तिक शु. १
इ. १०७० सफर २५ } फर्मान { इ. १६५९ आक्टो. ९

अष्टी आदिलशहा—अफजलखान सरह. व अबदुलकादिर सरबराखा मुजझराबाद.
केसो व रंगो सरदेसाई यांचा बंधपरंपरेचा इनाम अबदुल नबी फकुदीन पटीदार
यास दिला आहे तो परत त्यांचा भास पावा.

इ. फॅ. मा. १० } (७८५) { घ. १५८१ कार्तिक व. ७
घ. २३९ इ. } रायनाग-कोल्हापूर { इ. १६५९ आक्टो. २७

विजापूरच्या राज्यांत अल्पवरया गाजली आहे; परंतु दरतुमजमानें २५ घोडेस्वार
आमच्या मदतीस पाठविले आहेत.

शि. प्र. पु. १०४ ले. ३४ } (७८६) { घ. १५८१ कार्तिक व. ११
घ. १०६० सफर २४ } खुर्दखत उद्देख { इ. १६५९ आक्टो. ३१

(ले. २०३ मधील) वाल्म्याच्या संभुमटास खुर्दा पाा हुजूर सा माा हजरत
मेलगिरी पंडित.

शि. सा. ले. ३५७ } (७८७) { घ. १५८१ मार्ग. शु. ५
घ. १०६० रवळ ४ } कोल फा. मु. यज. सी. { इ. १६५९ नोवें. ९

? ————— बजा. समस्त माहानाळ पेठ कस. अथपी मामले महमदपूर.

तुम्ही अरिजा लिहिले की, 'पेठ मजझरासी नवा ठाणेदार येत आहे तरी आप-
णासी तक्रा होईना.' काही नाहीं ते गोष्टीवल्न बेतकवा होवे काये माना आहे. काहीं
अंदेसा न करिता उर्दान वेव्हार करून सुखे असिजे.

इं. फं. १० }
इ. पू. २५१ }

(७८८)
राजापूर-सुरत

{ श. १५८१ मार्ग. व. १
इ. १६५९ नोवें. १९

(पन्हाळ्याचे बाजूला घामधूम साली त्यामध्यें छुरतेला पद्म राहिलेली सामुग्री खपण्याची संधी आली. एक तोक व फाहीं मेनेडे छुरतेहून राजापुरास पाठविण्यांत आले.)
मुन्हीं शिफारस केलेला गोलंदाज बगेस अगदींच अढाणी आहे. म्हणून आम्हीं दुसरा घेतला आहे. त्याचा दरसालचा पगार ३० पौंड आहे. लवकरच रस्तुमजमा लाला आपल्याकडे घेईल; आणि यापेक्षांहि अधिक पगार देईल.

इं. फं. मा. १० }
इ. पू. २४६ इ. }

(७८९)
राजापूर-सुरत.

{ श. १५८१ मार्ग. व. १
इ. १६५९ नोवें. १९

रस्तुमजमाकडून आम्हांला बरी सवलत मिळाली आहे कीं कंपनीचा माल कारवारला मरला गेला तरी त्याबरील धकात राजापुरला मरावी.
कारवारचा सुमेदार रस्तुमजमाचाच हस्तक आहे. त्याला तो मात त्याच्या खर्चा-करिता दिलेला आहे. [३१ ऑक्टोबरचे पत्र.]

इं. फं. मा. १० }
इ. पू. २५१ इ. }

(७९०)
राजापूर-सुरत.

{ श. १५८१ पौष शु. ६
इ. १६५९ डिसें. ९

मोठा रजपूत शिवाजी हा राणीचा महाशय असून त्यानें कोल्हापूर पासून ६ कौसावरील मोठा किड्डा पन्हाळा घेतला. विजापुरास ही बातमी गेल्यावर राजा व राणी खास चकित होतील. शिवाजीला बरा याचें अशीच आमची इच्छा आहे; कारण शिवाजी व रस्तुमजमा यांची दोस्ती आहे.

इं. फं. मा. १० }
इ. पू. २५७ इ. }

(७९१)

{ श. १५८१ पौष शु. ७
इ. १६५९ डिसें. १०

राजापूर हेन्नी रेव्हिंगटन् व रॅडॉल्फ टेलर-कंपनी.

आमचे व पोर्तुगीजांचेहि शत्रु डच लोक यांनीं पोर्तुगीजांची या किनाऱ्यावर सर्वत्र दुर्दशा उडविली आहे. आम्हीं तपास केला, त्यावरून असें कळतें कीं, चॅगुल्यार्यांच्या डचांनीं दरखनचे राणीला मोठा लांच भरून गोव्यावर सैन्य पाठविलें होतें. तिच्याकडे आतां गोवेकरांनीं बकीलहि पाठविला आहे. एक लक्षांचा नजराणा दिल्यामुलें याबवीं तरी ती सैन्य पाठविणार नाही असें गोव्याचा बकील रायबागवरून जाताना आम्हांला म्हणाला. परंतु डचांनीं पुनः नजराणा भरून हा सल्लोखा उठवला. १००० घोडेदळ विजापुराहून गोव्यावर निघाले ! अदिलशहाच्या एका भावानें लिखन होऊन पोर्तुगीज राजाला दिलेल्या चार्जेस व साष्टी या मुलखावरून दरसालच्या खंडणीचा वाद उकरून हे सैन्य रवाना

केलेले आहे. परंतु इलाखीमुळे गोवेकर ही मोठी रक्कम देऊ शकत नाहीत. तेव्हा इंग्रज व रुष यांच्यात युद्ध उपस्थित होणे अगर पोर्तुगालकरून घेता येणे यापैकी काहीच न बघेल तर तीन वर्षांपेक्षा अधिक टिकाव त्यांना धरता येणार नाही. गोव्याचे अधिकारी लोकप्रिय नाहीत. सिष्ट लोक देस सोडून बाहेरच पकत आहेत. मोठी छटपट केल्यास पोर्तुगीजांच्या मुलखांत आपले बोट छिरकेल असे वाटते. युरोपांत छटपट करून पहावी मुसलमानांच्या सैन्याचा गोवेकरांनी पराजय केला आहे. रुषाजवळहि पुष्कळसे सैन्य नाही. परंतु लवकरच जमा करून त्यांनी विजापुरकरांशी संगनमत केल्यास ते गोवे घेऊ शकतील.

परंतु दस्तुमजमाने मनांत आणल्यास व पोर्तुगीज लोक त्याचेशी सडक हाताने वागतात, तर रुषांना मुसलमानांची सुमक मिळणार नाही. मग पोर्तुगीजांनी गोवे सोडून तेथे आम्ही प्रवेश केला तर आपले काम होईल. दस्तुमजमा इंग्रजांचा दोस्त असल्यामुळे त्याचे स्वतःचे सांगण्यावरून समजते की, घटी साहेबीण त्याला शत्रु समजते. आणि म्हणून पूर्वीप्रमाणे ती त्याला गोव्याच्या स्वारीवर पाठवीत नाही.

हल्लींचा अदिलशाहा बडे साहेबीणीच्या मृत नवऱ्याचा लेकयला असतानाहि त्यालाच राज्य मिळविले अशी तिची इच्छा आहे. परंतु कित्येक उमराय यामुळेच त्याचेपुढे नम्र होण्यास नाखूष असून दरबारला जात नाहीत. दस्तुमजमा, बहलोलखान, दाहाजी व शिवाजी हे ते होत. शिवाजी उघरेचे माजूला ससैन्य बाबत असून चौल-पासून दामोदरपर्यंत सर्व किनाऱ्याचा स्वामी झाला आहे.

शिवाजीवर या साली राणीने १०००० घोडदळ व पायदळ देऊन 'अवदह्ता खानाला' पाठविले. एवढ्या सैन्याने शिवाजीशी दडर देणे अशक्य, असे जाणून तिने शत्रूशी मित्रत्वाचा थटाणा करण्यास सांगितले. त्याप्रमाणेच तो बागला. शिवाजीला मातमी मिळाली म्हणून म्हणा, किंवा संशय आल्यामुळे म्हणा, त्यानेहि स्नेहाचा आविर्भाव बाणून आपल्या आईला ओलीस पाठवून आपल्याबद्दल विश्वास उत्पन्न केला. इतके झाल्यावर अफजलखान पुढे आला. दोन्ही सैन्ये थोड्या अंतरानर राहिली. व हे दोघे थोड्या लोकांनिशी एकमेकांना भेटून आलिंगन देण्याकरिता मिळाले. काही वेळ उघडपणे बोलणे होऊन गुप्तपणे बोलणे होण्याची वेळ आली. शिवाजीने आपल्या (बदयाजबळ) अंगरख्यात लपवून ठेवलेला संजीर काडून अफजलखानाच्या छातीत खुपसला. त्याने इशारत देताच रजपूत, हिंदू आदिकरून लोकांचे बनलेले त्याचे सैन्य सुमलमानांवर तुटून पडले. तीन हजार शत्रु पडले व इतर पळाले. सानूचा पाठलाग करीत असतानाच शिवाजीने पन्हाळा हस्तगत केला. आम्ही राहता त्या कोल्हापुरापासून पन्हाळा आठ मैल आहे. पन्हाळा ही नाक्याची जागा असून अदिलशाही राजाचे महत्वाचे आश्रयस्थान होते. त्याने बंदी व आतील शहरांही काबीज झाली. यामुळे पुष्कळ

बंदरांचे सुभेदार राजापूरला पकून येत आहेत. राजापूर रुस्तुमजमाचे अधिकारांत आहे आणि रुस्तुमजमा शिवाजीचा स्नेही असल्यामुळे राजापूरला शांतता आहे. रुस्तुमजमा शिवाजीकडे येत असून घोड्याच दिवसांत दोघे एकत्र होतील ! तसे झाले म्हणजे त्याचे गतसालच्या मागणीप्रमाणे आमच्याजवळील सर्व दारूगोळा पाठवूं. शिवाजीलाहि थोडा दारूगोळा पुरविण्याबद्दल त्याने सांगितले होते. शिवाजीचे मनांत वंडाराजपूर घ्यायचाच आहे. शहर आधीच त्याच्या ताब्यांत आले आहे. तेव्हा या सधन किड्यावर यशस्वी हज्जा करण्याकृति आम्हां आपली गलबतें नेऊन समुद्रांतून वेदा घातला तर तेथील संपत्तीपैकी काहीं व किड्या मदतेक तो आमच्या हवाली करील ! आम्हां हे सर्व शिजवून तयार ठेवतो.

एका महिन्यांत ही दंगल पात होईल असे वाटते. कारण शिवाजीचा बाप शहाजी दक्षिणेकडे आहे; तो १७००० सैन्य घेऊन आठ दिवसांत येईल अशी अपेक्षा आहे. तो राजधानी (विजापूर) वर चालून जाईल आणि तेथील सैन्य अपुरे असल्यामुळे हे राज्य घुडेल. आणि असे झाले तर रुस्तुमजमाने दिलेली वचने—यकसाळ, सौम्या-वरील जकातीत सवलत, वंडाराजपूर किड्या इंग्रजांना मिळवून देणे, हीं सर्व खरी होण्यास वेळ लागणार नाही. आम्हांला अधिकार व राधने आणि सुतेला चांगला अव्यक्त पाहिजे.

पिमुलें. शिवाजी. पु. ४
इ. डिसें. २८ न्यू.

(७९२)
गोवे गन्ह.-पोर्तु. यादसहा

{ श. १५८१ पौष शु. १५
इ. १६५९ डिसें. १८

आदिलशाही राज्यांत कित्येक सरदारांनी वडे उमराली आहेत. त्यांपैकी एक शिवाजी नांवाचा असून तो बलिष्ठ झाला आहे व आदिलशाही सुद्धा ताब्यांत घेण्याचे काम क्षपाटवाने करित आहे. असेच जर चालत गेले तर तो लवकरच विजापूरचे राज्य आपल्या ताब्यांत घेईल. या शिवाजीला औरंगजेबाचा पाठिंबा आहे.

कं. २. राजापुर }
पु. १०३ इ. }

(७९७)

{ घ. १५८१ माघ शु. १५
इ. १६६० जानेवारी १४ }

राजापुर, रोहिगहन इत्यादि वखारवाळे-राजापुर मर्चटचा कॅप्टन:-आम्ही जैतपुराहून आल्यापासून, आता शिवाजीचे सैन्य राजापुरांत आहे. त्याच्या सेनापतीच्या मनांत फाय आहे हे कांहींच समजले नाही. आम्हाच्या इसच्या दिवशी सकाळी आपण होऊन आम्ही भेटीला गेलो तेव्हा 'आज संध्याकाळपर्यंत येऊ नये' असे त्याने सांगितले. आम्ही इसच्या दिवशी सकाळी आपल्याची हथ्या दर्शविली.

रत्नाकर १९२७ }
पु. ६२३ ? }

(७९६)

उद्देख

{ घ. १५८१

{ इ. १६५९ }

अफजलखान याने शिवाजीचे मसलतीवर येताना घजाजी नायकास दरत केले व हत्तीच्या पायाखाली मारणार तो नाइकजी राजे पांढरे यांच्या मध्यस्थीने ६०००० होऊन येऊन मोकळे केले. (घ. १५९७ मार्ग. शु. ११ या मितिचा लेख पहा.)

सा. ले. ४६ }
घ. १०६० }

(७९७)

समापत्र

{ घ. १५८१

{ इ. १६५९ }

माहादाजी राम व यादव केदार व विठल लुखदेव देसकु. पर. सिरबल यांचे गलबलियाचा (प्रसंग) आहे. पादशाही सैन्य हुतर्फे आहे. (!) राज्यास शिवाजीस सलियाखाली आपला देश दिग्दिवाने बरे वार्हट होईल ते तिचांचे.

ख. १७ ले. ११ }
घ. १०६० }

(७९८)

कोलनामा फा. मज. व सी.

{ घ. १५८१

{ इ. १६५९ }

अज सरसुभे अफजलखान महमदशाही

तात विठोजी हेवतराऊ देसमु. तर्फे गुंजनमाळल. तुमचे नावे कुण्याजी भास्कर येही बहुत तारीफ केली त्यावरून खातिरेसी आले. तुम्ही लोक कामाचे नामोसी. हा वस्त कामाचा. जरा अदेशा न करिता जरउले जवळी देखील आपले लोक येऊन फर्मावतील तेवरहु. मसलहतेस सुशरीक होणे. मुजरा व सरफराजी होईल.

सा. ले. ४७ }
श. }

(७९९)

भविष्य

{ घ. १५८१

{ इ. १६५९ }

पंढरपूर, तुळापूर, कोलापूर, खलनाथ येथील मूर्ती काडिली. विजापुरांत आळि-पातशाय असता अफजलखान बजिराने हे केले. मार्गशीर पंचमीस शिवाजी मोसला याने महापापी अफजलखान मारिला. मार्गशीर बदि ७ शनिवारी पनाळे घेतले. सिंहस्त वृहस्पती आला होता. पीप शु. १२ चालव्यास शिवाजीच्या लोकांनी तोरण बांधले.

इ. फं. १० }
पृ. ३५४ इ. }

(८००)

{ श. १५८१ फा शु. ४
{ इ. १६६० फेब्रु. ४

राजापूर, (हेन्री रॉबिन्सन, रॉबर्ट टेलर इ.)—पुरत

शिवाजीच्या सैन्याच्या दालवाली आमचेपासून जवळच होत असल्यामुळे आम्हांला त्या समजात. त्याला सारखे वसच येत असून किनाऱ्यावरील अनेक बंदरे त्याच्या ताब्यांत गेली आहेत. त्यांपैकीच दामोळ हे एक असून तेथील सुभेदार (महमूद घरीफ)—त्या बंदरात अफजलखानाची तीन गलबते होती तीं बरोबर घेऊन—राजापूरस आला. येथे आल्यावर अफजलखानाचा मुलगा फाजलखान याने आपले सैन्य, या प्रांतावरील अधिकारी दस्तुमजमा याच्या सैन्यात मिळवून ते दोघे पन्हाऱ्यावर असलेल्या शिवाजीचे सैन्यावर चालून गेले. त्यांनी अफजलखानाच्या गलबतांवरील माल ताब्यांत घेण्याबद्दल राजापूरचा सुभेदार अब्दुल करीम यास कळविले. (हे सुभेदाराने स्वतःच सांगितले.) राजापूरहून पन्हाऱ्याकडे जाताना वाटेतच उभय सैन्याच्या गांठी पडल्या. त्यांत फाजलखान अघाडीत होता. त्याच्या सैन्याचा धुव्वा उडाला; पुष्कळ लोक पडले, व नंतर त्याचा पाठलाग झाला. दस्तुमजमाचे फार दुकतान व होता तो हुकूमदारी मार्गे सरला. ही बातमी राजापूरस येऊन पांचत्रांच पेथील सुभेदाराची गाळण उडून तो आमचा हिरोब पुरा करण्याशिवाय पळून जाण्याचे तयारीस लागला. परंतु, त्याचा अधिकारी दस्तुमजमा आमच्या माहितीप्रमाणे शिवाजीच्या दोस्त असल्यामुळे खुद त्याचेकडून कडेपर्यंत तसें करूं नये, असें आम्हां सांगण्याचा प्रयत्न केला. 'पडेसाहेबांणि आणि दस्तुमजमा यांचे रद्दस्य नाही. फाजलखानाच्या बरोबर तो लढला ही गोष्ट केवळ बरकर धोरणाची होती. कारण, आतां शिवाजी त्याच्या अंगावरून विजापूरवर जात आहे तेव्हां त्याला फाईचाहि विरोध हो करीत नाही.'... ..इ. गोष्टी सांगण्याचा त्याच्यावर परिणाम झाला नाही.....आणि तो रात्रीच दामोळच्या जहाजावरून जैतापुरला गेला. लगेच आम्ही आमचे गलबत पाठवून त्याला अडविला आणि आमच्या गलबतावर बोलविला; निघून जाण्याचे कारण न सांगता त्याने १२००० होनांचा माल देऊन राहिलेले देणे नंतर देण्याचे ठाविले. परंतु इतक्यांत राजापूरला ५१६ ठे व जैतापुरला २ ठे अशी शिवाजीची माणसे अफजलखानाची गलबते ताब्यांत घेण्यास आली आणि तीं घेण्याचे कामी आमची मदत मागूं लागली. ते आम्ही नाकारले. 'आम्ही हिरोब पुरा करण्याकरितां आलों आहोंत; ते काम शास्त्रावर तुम्हीं वाटेल तें करा.' असे सांगितल्यामुळे शिवाजीचे लोकाना राग आला. पण सुभेदारांना धीर राहिलेल्या रकमेची फेड होईपर्यंत फक्त एकच आम्ही ताब्यांत घेतले व ते इंग्रजांचे आहे, असा लेख शिवाजीच्या लोकांना दाखविण्याकरितां तयार केला. सुभेदाराच्या लोकांना इंग्रजांनीं वेष्टण्याला पांचत्रांचे हे त्यांचे मागणे इंग्रजांना कबूल करावें येईना. कारण, शिवाजीला

त्याचा जाय पावा लागला असता. राहिलेलीं दोन गलबतें घेऊन त्यांनीं सुरत किंवा दुसऱ्या कोणत्या तरी मोंगली बंदरांत जावें ही आमची सूचना त्यांना अमलांत आणता येईना. कारण गलबतांवरील लोकांनीं शिवाजीचे नांवानें बंड करून गलबत ताब्यांत ठेविलें. या आपत्तांमुळे एक मादयाचें जहाज करून रेव्हिंग्टनचें शिफारसपत्र घेऊन तो सुमेदार बेंगल्याला गेला आणि तेथें लक्षांच्या रक्षणाखाली आहे.

हेनरी रेव्हिंग्टन किनाऱ्यावर उतरला; आणि शिवाजीच्या माणसांना झालेल्या व्यवहाराची माहिती देऊन 'आपण व्यापारी असल्यामुळे कोणतीहि बाजू घेणें इष्ट नाही' वगैरे सांगून राजापूरला गेला... ..

गलबत परदेशांत व्यापाराकरितां पाठविण्यास आमचेजवळ पैसा नाही; इत्यादि विचार करून आम्हीं राजापूरला परत आलों. तों (शिवाजीच्या) सेनापतीला आमच्याशीं बोलणें करावयाचें आहे असें समजलें. सकाळीं षडोल्फ टेलर गेला. सुभेदाराबद्दल विचारणा झाली. तो निघून गेल्याचें नव्हें सांगण्यांत आलें. मोंगली गलबतें ताब्यांत घेण्याचें आम्हीं साफ नाकारलें. मग आमचे ताब्यांतील गलबत आणि माल त्यानें मागितला. मालाचे पैसे देण्याचें त्यानें वचन दिल्यावरून आम्हीं फक्त माल देण्यास कबूल झालों. परंतु त्या बाबतींत नवी लिखाण घ्यावयाचें राहिलें. पुढें दंडाराजपूरचा किष्ठा, खजिना इत्यादि घेण्यांत शिवाजीला इंग्रजांनीं मदत करण्याबद्दल बोलणें निघालें. तेथून आम्हीं जैतापुरास गेलें. शिवाजीचे नांवानें बंड करणाऱ्या गलबतांच्या लोकांनाहि शिवाजीचे लोक आपल्या बायलांपोरांची अनु घेतील अशी भीती वाटून, फिरून एकमत करून मराठ्यांच्या डोंब्यादेखत दोन्ही किनाऱ्यांवरील मराठ्यांच्या बंडुकांच्या मान्याच्या पलीकडे जाऊन त्यांनीं नांगर टाकिला. मराठ्यांनीं चिडून जैतापुरातील आमचे दलालांना पकडले. त्यांना सोडलें नाहींतर तोफा लागण्याचो आम्हीं दहशत घालतांच दलालाला पुढें घालून ते एका टेकडीकडून पळाले. थोडा पाठलाग करून आम्हीं गिफर्ड आणि एक कप्तान, दलालाला परत पाठवा म्हणून सांगण्यास पाठविला. तों त्यांनीं गिफर्डलाहि गिरफदार करून कप्तानाचे हातीं 'पुढें येऊं नका' असा इशारा दिला. आणि रात्री २०० शिपाई घेऊन ते खारेपाटणाकडे गेले. तेथून गिफर्डचें पत्र आलें आहे. गलबतें आणि माल मराठ्यांचे ह्वालीं केल्याशिवाय ते कैदी सोडण्यास तयार नाहींत. याबद्दल तुम्हीं आपलें मत यावें.....आमचे लोक कैदी झाले तरी हरकत नाहीं. ते त्यांना फारतर किती दिवस ठेवतील ! शिवाजीकडून आम्हीं मुत्केचे पत्र आणून लावी पर्यंत ! शिवाजी इतका मोठा आणि उदार आहे कीं असल्या अन्यायाच्या सवयीवर हे कैदी ठेवणार नाहीं...अन्यायानें मराठ्यांचें मागणें मान्य केलें तर आपल्या राष्ट्राचें नांव दड्ड होईल...पत्र घेऊन जाणारे शिपायांना मितात...परंतु हा धोष्टणानें रस्ता कटौत ! महिन्याचे आंत इकडील दंगल कमी होईल.'

[हें पत्र १० दिवसांत पुनः राजापूरलाच परत आलें. आणि त्याला धाणखी सुरवणी लिहून तें १५ फेब्रुवारीला पुनः रवाना झालें.]

शं. फॅ. १० }
पृ. ३५८ इ. }

(८०१)

{ श. १५८१ फा. शु. १३
{ इ. १६६० फेब्रु. १३

राजापूर, हेन्री रेव्हिंगटन—शिवाजी हिंदुसेनाधिपती

दंडाराजपूरप्रकरणी आपल्याकरितां इंग्रजांनीं किती दोस्तांचें वचन दिलें आहे हें दोरोजी व इतर अधिकाऱ्यांनीं कळविलेंच असेल. तुमचे लोकांकडून आम्हांला किती त्रास झाला आहे हें सांगतां पुरवत नाही. परंतु कृपा करून इतकेंच लक्षांत घ्यावें कीं (राजापूर बंदरांत असलेलीं गळबतें मराठ्यांच्या ताब्यांत देऊन) आमचे मित्रांचें मानुष्य आम्हां पत्करलें नाहीं एवढ्याकरितां एक दलाल आणि एक इंग्रज त्यांनीं २५ दिवसपर्यंत कैदेत ठेविले ! दलाल सोडून दिला. परंतु इंग्रजाला खारेपाटणांत अडकवून ठेविला आहे ! आम्हांला यानें छेद होत असून इतर व्यापाऱ्यांना सर्वत्र दहशत बसून व्यापाराला धक्का बसला आहे. आपण हुकूम पाठवून आमचा माल व मनुष्य परत घाल अशाबद्दल खात्री असल्यामुळे धीर धरून आहोंत.

फॅ. रे. राजापूर }
पृ. १०८ इ. }

(८०२)

{ श. १५८१ फा. शु. १३
{ इ. १६६० फेब्रु. १३

राजापूर (रेव्हिंगटन)—फाजलखान अवदलखान.

हें पत्र हातीं येण्यापूर्वीच दामोदचा सुभेदार महमद शेरीफ यानें सर्व हकिकत कळविलीच असेल. त्यांतून हें तुमचें हातीं पडेल अशी खात्री नाहीं म्हणून थोडक्यांत लिहितां. हातीं पडेल तर कृपा करून विश्वास घरा कीं, आम्हीं तुमचे दोस्त आहोंत. आम्हीं असें ऐकिलें आहे कीं, आमचा दोस्त रस्तमजमा व तुम्ही सैन्ये एकत्र करून शत्रूवर गेला. म्हणून दामोदचे सुभेदाराचे म्हणण्याप्रमाणें आम्हीं वागलों. शिवाय तुमच्या शत्रूच्या दोस्तांशीं लढणें आणि तुमचीं गळबतें शत्रूच्या हवाली करणें हें आमच्या शत्रूंच्या विरुद्ध होतें. परंतु जसें वागण्यामुळेच शिवाजीच्या लोकांनीं आमचा एक माणूस दलालासह जुलमानें कैद करून नेला आहे. परंतु आतां आमचा काहीं उपाय नाहीं. कारण तुम्हीं मोठ्या कामांत गुंतली आहां. तथापि लवकरच शांतता होऊन तुमच्या देशाचें बरें होईल अशी आशा करून आहोंत.

फॅ. रे. राजापूर }
पृ. १०८ इ. }

(८०३)

{ श. १५८१ फा. शु. १३
{ इ. १६६० फेब्रु. १३

राजापूर, हे. रेव्हिंगटन—

रस्तमजमा

इंग्रजांच्यामुळे राजापूरला न्हावयाचा त्रास तुमच्या उचेंजनामुळे होऊं लागलाच

आहे. परंतु दुर्दैवाने मध्यंतरीच्या घायघुमीमुळे इतक्यांतच अकस्मात माला आहे. आपला माहालदार येऊन आपलाच अधिकार चालू राहिल्याचे बघून आनंद माला. आम्ही राजापूर सोडून जाणार नाही असा आमचा निश्चय आहे. तुमचा सुमेदार अबदुल करीम सोडून गेल्या हे बार्हट झाले. त्याने शालेच्या गोष्टी तुम्हांला कळविल्याच असतील. त्यामुळे आपल्याला समाधानच वाटले असेल. इतरांनाही असमाधान वाटण्यासारखे त्यांत काही नाही. तुम्ही आमच्या दोस्तांमदल छात्री ठेवावी; आणि आम्हांला तुमचे नोकर असे समजून आमचा एक कैदी खारेपाटण किल्यांत ठेविला आहे तसे होऊ देऊ नये. फाजल-खानाची गलबत आणि तुमच्या हिनेयाच्या मरपाई करिता दिलेला ११७१३ हो.चा माल आम्ही शिवाजीचे लोकांच्या ताब्यांत देण्यास तयार झालो नाही. एवढेच कायत कारण झाले. याबद्दल शिवाजी आम्हांला त्रास द्यावा, असे फर्हीच सांगणार नाही, अशी आमची छात्री असल्यामुळे माला आम्ही लिहिले आहे. तुम्हांही आपला एक मनुष्य हें पत्र घेऊन त्याचेकडे पाठवावा अशी विनंति आहे. दुसरे पत्र फाजल-खानाकरिता पाठविले आहे. तुम्हां वाचून पाहून जरूर वाटल्यास त्याचेकडे पाठवावे. कारण तुमचे दोस्त ते सर्व आमचे दोस्त असे आम्ही समजतो. इतरांचे आधी आम्हांला कामकाज लिहिले कारण तुमची आमची दोस्ती आहे. ६०.

ई. फा. १० }
पृ. १५८६. }

(८०४)

राजापूर-सुरत

{ श. १५८१ फा शु. १४
{ इ. १६६० फेब्रु. १५

४ फेब्रु. चे पत्रास ताजा कलमः— गिफडे समवेत गिफदार झालेल्या आमच्या दलालाने रुस्तुमजमा व शिवाजी यांचे पत्र पाठविले. रु. जमाचा अधिकारी व शिवाजीचा एक अधिकारी असे येऊन त्यांनी राजापुरांत काही घेतले असेल ते व कैदी सोडून देण्याचा हुकूम दिला. यामुळे दलाल परत आला. परंतु खंडणीच्या आशेने एका लबाड माझणाने गिफडला खारेपाटण किल्यावरच ठेविले आहे. पुनः आम्ही उमयताना लिहिले आहे. कारण ते खात्रीने दोस्तच आहेत. तेव्हा या लबाडाला बळतर्फी मिळेल असे वाटते. कैदी घेऊन जाणारा सेनापती दोरोजी याला अपराधाबद्दल असेच प्रायश्चित्त मिळाले !

फं. रे. राजापूर }
पृ. ११३ इ. }

(८०५)

राजापूर-सुरत

{ श. १५८१ फा व. ४
{ इ. १६६० फेब्रु. २०

मि. गिफडला कैद होऊन एक महिना झाला... रुस्तुमजमाचा नोकर राजापूरच्या जकतनावयांत येऊन बसतो. शिवाजीने शिपायांना नेलेल्या सर्व वस्तु परत देण्याबद्दल हुकूम केला...

इ. सं. १० }
पू. ३५९ इ. }

(८०६)
रामाणू-सुरत

{ श. १५८१ फा व. ७
{ इ. १६६० फेब्र. २३

छारेपाठण कित्यात गिफडेंला आंग्दो खाणें व पाणो पुरवीत होतों. मागचे पयानंतर गिफडेंने पत्र पाठविलें. त्यावरून छारेपाठणच्या हवालदाराच्या मनांत त्याला तेथून काढून सातवळी किंवा खेळणा कित्यावर पाठविण्याचें आहे असें कळलें. त्याचा रस्ता कळल्यामुळे १० शिपायांमिशी जाऊन गिफडेंला सोडवून आणलें. त्याचे रक्षणा-करितां २५ शिपाई बरोबर होते.

सा. ले. ३४२ }
श. }

(८०७)
कौल नकल म. पु. व सी.

{ श. १५८१
{ इ. १६५९-६०

सूर्याजी राजे प्रभातवलीकर — केसो नारी व नारो आतो पाव्हे. धर्मा, व्योति, व अष्टा, तर्फे संगमेस्वर बगैरे

दुमची मिरासी पिढी दर पिढी चालत आहे. बादशाही कर्मान व ठाणाची मिसेली याप्रमाणे तुम्हास मिरासीचा कौल दिव्हा असे.

सं. २१ ले. ५९ }
स. १०१० }

(८०८)
मिसेली फा. मु. व सी.

{ श. १५८१
{ इ. १६५९

अज दि. पर. कन्हाड — तां मोक. मी. कोपडें सुटें
नरहरिमठ गिजरे यास फर्मानाप्रमाणे हनाम चालूं ठेवणें.

सं. ३ पू. १३९ }

(८०९)
वेचनपत्रक

{

रंगमठ विन जगमैव पिरंगूटकर मी. पिरंगूट तर्फे सुठेखोरे — रा. बालाजी हरी मंडजोगी.

मी. पिरंगूटचें कुळकर्ण आपलो मिरासो, तें तुम्हांस विकिले. [कुळकर्णाचे हक क्वाजिमै यांची गणना यांत आहे].

पिसुलें. शिवाजी पू. ५ }
इ. न्यू. }

(८१०)
गोबे गव्ह. — पोतु. बादशाहा.

{ श. १५८२ चैत्र शु. ११
{ इ. १६६० मार्च १२

सत्दार शाहाजीचा पुत्र शिवाजी हा सग्यां विजापूरमवळ असून विजापूर क्रांत्या सरदारांशी त्याचें युद्ध चालू आहे. त्यांत त्यानें कांहीं सरदारांचा पराभव केला असून त्याचे बरेच शिपाई व घोडे ठार केले. खीलपासून बापापर्यंत सर्व मुख्य शिवाजीच्या ताब्यांत आहे. त्यानें धा मुलुखांतील पुष्कळ खदरे व समुद्रकाठचीं बंदरे काबीज केलीं आहेत; तशीच बरीच संपत्तिहि मिळविली आहे. विजापूरचा आदिलशहा हा

त्याच्या विरुद्ध सदांरिधी तोंगारी करीत आहे. पण ही पूर्ण होईल की नाही याविषयी शंका आहे. कारण एकतर त्याच्या राज्याची अर्थवस्था ब दुरावें, शिवाजीने त्याचे हुकार व वजनदार सेनापति सर्व मारले आहेत. हजोबा विजापूरचा राजा हा दासीपुत्र आहे व त्यामुळे शिवाजी विजापूरच्या तत्काळ दुसरा एक राजपुत्र बसविणार आहे; अशावरलची एक अडथळा येथे उठली आहे.

६. फे. १० }
२ ३६४६. }

(८११)
राजापूर-सुरत

{ घ. १५८२ सैन्य व. ३
६. १६६० मार्च १९

रस्तुमजमा शिवाजीचा स्नेही अग्रण्यामुळे त्याचे मूळचे राजापूर शहर अद्याप त्याचेकडेच आहे. शिवाय शिवाजीने त्याला आपली दोनतोन सारे दिली आहेत. या सगळ्या अर्बुद करीत पुनः सुभेदार म्हणून आला आहे. त्याचेपरीषद १०० शिपाई आहे.....[हीही देण्यापेण्याचे वावरीत रमणिक श्यापान्याशी विसरल्यामुळे त्याने इमजोचे गळवन ताऱ्यात घेवले व इतरही प्राप्त दिला] — आम्ही रस्तुमजमाला लिहिजे आहे. परंतु शिवाजी आणि तो मिळाले आहेत. मोठ्या मोठीचा विचार करीत असतांना अगत्या शुद्ध गोर्गोकडे लक्ष केंद्रून लागणार? तिवय शिवाजीचे ३४ हजार लोक सर्व फिनारामर फिरत आहेत हे आम्ही पाहलो. सारे घेणे हा उद्देश नवून केवळ सैन्याचे पोषणाकरिता हे सैन्य पेसा जमविते! रस्तुमजमाहि असेच करील असा संभव आहे...रस्तुमजमाने न मिण्यावरल वरें लिहिली आहेत. परंतु सुभेदाराने त्याला पेसा दिव्याय 'तुं हा कसा मिळविलाय' अशी थोरुशी पोर्णवि करणार नाही!.....कंपनीचा दाखगोळा रस्तुमजमाला विवळा तर कंपनीला पुष्कळच नफा होईल. परंतु राजापूरच्या जमनीतून तो किमत देणार. तसा माल त्याला येऊवा काय?...पत्राच्या बदलाबदली होतात...एकदा रस्तुमजमाचे आमच्याकडे आलेले पत्र शिवाजीच्या शिपायाने पकडून नेले...त्याला त्याबद्दल शिक्षा झाली.

हेगसंगह }
दचपत्रव्यवहार }

(८१२)

{ घ. १५८२ बेशाख
६. १६६० एप्रील

चेंगुली येथील दच बाकनीस-गव्हर्नर जन.: ज्या शाहाजीने ६. १६५७ मध्ये स्वयंप्रवृत्त येथील (दच) कंपनीचे ठिकाण जबरदस्तीने ताऱ्यात घेतले व कंपनीच्या नोकरीना बंदित ठेवले; त्या बयोवृद्ध शाहाजीचा मुलगा शिवाजी याला विजापूरचा माजी सुलतान महमद आदिलशहा याने आपल्या हयातीत नोकरीत घेतले होते. गेली १०१२ वर्षे त्याने राजसत्तेविरुद्ध बंडाळी चालविली आहे; त्यातच त्याने खोल बस-ईच्या बाजूचा मुलूख ताऱ्यात घेतला. तेव्हा त्या ठिकाणी त्याला पुष्कळसे अनुयायी मिळाले. यामुळे त्याला रणांगणात जबरदस्त सैन्य आणवे शक्य झाले. तेव्हापासून त्याने

कित्येक महत्वाचे किंते घेऊन व्यापाराच्या वेढ्या छुटण्या हा त्याचा कम अशाच चालूच आहे. धात्री आदिलशहाला हा प्रगल्भ असल्या वाटून त्याने सेनापती अबदुलखान याला मोठ्या सैन्यानिशी त्याच्यावर पाठविले. 'या शिवाजीला सत्ताच्या जेतावर तरी नाहीसा करा किंवा गोष्ट शब्द व सलोल्याचीं अथळपथळ अभिवचने देऊन तरी त्याचा जीव घ्या' असा स्पष्ट हुकूम बादशहाने दिला व तो खानाळा (शिवाजीलाई) दरवाजातील पत्रा अत्यंत वजनदार घुईखानाकडे कळवििला. इकडे आपले कोकें माण्यासाठीच या खानाची खानगी झाली असली पाहिजे व त्याच्या सत्तावर विश्वास ठेवणे योग्य नाही, हे शिवाजीने पत्रेपत्रां ओळखले होते. खानाशी मोठ्या सैन्यानिशी सामना देण्याचे शिवाजीने योजलेच होते; पण थोडी चकमक उडाल्यानंतर मळान्याचा देगावा शिवाजीने दाखविला. त्याने आपल्या सैन्यात अशी अकस्मात पसरली की 'अहमदखानाने सन्निवृद्ध क्रितीतरी बेळा मांडमोडे विजय मिळावेले आहेत; तेव्हा त्याच्यापुढे आमचा निमाव लागणार नाही आणि मी तर अगदी मिऊन चेलो आहे.' ही बातमी पसरत पसरत अबदुलखानाच्या कानावर गेली व मुसलमानांनी पद्धतीप्रमाणे तो फुशारकी मार्ग लागला. या अकस्मातप्रमाणे आपण एतेश्वरच आलों हा समज रट करण्यासाठी शिवाजीने आपली आई व दासी यांना खानाकडे पाठविले. त्यांनी अशी भिनवणी केली की, आमच्या मुलास तुम्ही वारंदा रीतीने वागवू नये किंवा मोती दाखवू नये. कारण तो पावहून गोंधळला म्हणजे काय करावे आणि काय न करावे असे धाळा होऊन आईला; त्याच्यावर तुम्ही मंदेरनजर करा. म्हणजे विजापूरकरांचे जे २३ किंते शिवाजीने घेतले आहेत ते तो तुम्हाला देऊन दाखोव; तो आपल्याकडे फक्त ४ किंते ठेऊन घेईल आणि आपले उत्पन्न आहे त्यावर सुखासमाधानाने राहील. हे ऐकून अहमदखानाने तापस घेऊन सांगितले की 'मी शिवाजीस यशस्विता देना पोचविणार नाही; उलट विजापूरच्या बादशहाची मजी त्याच्यावर होईल असे चरतों.' हे वर्तमान समजल्यावर शिवाजीने ताबडतोब पत्र पाठवून कळविले की "माझ्या मनाचे पूर्ण समाधान झाले. आता माझी विनंति अशी आहे की, आपण जावलीस यावे; म्हणजे चार लोकांनिशी मी येथीस येऊन मझपणे कित्या अर्पण करीन." या प्रमाणे सर्व गोष्टी मदरात पाडून घेण्यासाठी अबदुलखानाचे तेथे जाण्याचे ठरविले. इतक्या सरळपणाने बंडखोर व लबाब अशा शिवाजीच्या येथीस खानाने जाऊ नये, अशा अर्थाचा सडा तिचांनी दिला. पण त्याचा उपयोग झाला नाही. हे जसे सुळके, खडे खोर्गर आणि दुर्गम वाटा यामधून निविड खरण्यात तो खोलावतो त्या अर्थी यात काही तरी दगाबाजी असली पाहिजे, असे या सत्ताप्राप्त्याची सुचविले; पण खानाने त्यांना कडक

* यावरून शिवकाळीन परकीय लोकांना मराठ्यांच्या अंतर्गत व्यवहारासंबंधीच्या मातृम्या किती विपर्यस्त व चुकीच्या स्वस्पर्श पावत व त्यांना त्या खऱ्या वाटत हे लक्षात घेण्याजोगे आहे.

रीतीने सिद्धा केव्या. एकाचें नाक कापलें, दुसऱ्याला जिवंत पुरलें आणि तिसऱ्याला असें उतर दिलें की, 'मी रस्तुमजमाप्रमाणें मोठ्या कुळांत जन्म पावलों नसलों तरी मी शराभ्या पद्धतीनें चालणारा आहे.' नंतर तो निवडक ७ हजार घोडेस्वार घेऊन ठरल्या ठिकाणीं गेला. दिशजीच्या प्रमुख लोकांनीं त्याला एका नवीन उमारलेल्या व उत्तम प्रभोरें शृंगारलेल्या सदरेंत नेलें; या समोर दुसरी एक सदर शिवाजीसाठीं अशीच शृंगारलेली होती. एकडे त्या यक्ष्याभागल्या घोडेस्वारांछे शिवाजीनें पुष्कळचें शिजविलेंलें अन्न पाठविलें; तेव्हां छाडीं उतरून घोडेस्वारांनीं जेवणास प्रारंभ केला. शिवाजीनें अंगांत चिलखत घातलें होतें; आपला हेतु सहीस नेण्याच्या उद्योगास तो ताबडतोब लागला. त्यानें अशी विनंति केली की 'मी सेनापतीला किड्या अर्पण करणार; आणि आजपर्यंत केलेल्या अस्वभावदळ माझी मागण्यासाठीं मी पाया पडणार.' नाही, होय, करीत क्षाननें या गोष्टीस परवानगी दिली. तेव्हां त्या बंडखोरांनीं एका गुप्त हजाराच्या योगानें छानाच्या पोद्यावर असा मारा केला की, त्याचा फोपळा बाहेर पडला. यानंतर तो ताबडतोब पळून गेला. त्याचा पाठलाग करण्यांत आला पण काहीं उपयोग झाला नाही. जावळीच्या किड्यांत जाऊन त्यानें आपला बचाव केला. एकडे छानाच्या लोकांनीं त्याला पालखींत घातला; पण दिशजीच्या एका सैनिकानें अशा रीतीनें मारा केला कीं छान गनप्राण झाला. विजयदर्शक तोडेची इपारत देतांच शिवाजीच्या ६ हजार पायदळांनीं व २ हजार घोडदळांनीं (हें सैन्य वर सांगितलेल्या जागीं सादेंत ठपवून ठेवलें होतें.) बाहेर पडून छानाचें बरेच सैन्य कापून काढलें; त्या वेळीं जे पळून गेले तेवढेच काय ते बांबले. या पळून जाणाऱ्यांत छानाचा बरील मुलगा होता; पण त्याचे २ माऊ, रस्तुमजमाचा एक माऊ या शिवाय आणखी काहीं प्रतिष्ठित लोक पाडाव सापडले त्यांना कैद करण्यांत आले. या लोकांची प्रथम अत्रिष्टा झाली; पण आतां त्यांना योग्य रीतीनें वागविण्यांत येत आहे. यानंतर विजापूरच्या सैन्याचा नाश करावा आणि इशारा देऊन देखील पळून जाणार नाहीत त्यांच्यावर गोळीबार करावा असा शिवाजीनें हुकूम सोडला. त्यावेळीं बरेच लोक कापून काढण्यांत आले. अबदुलखानाचा खून पाडल्यानंतर शिवाजीनें विस्तार न घेतां जे अनेक किडे लबाडीच्या मार्गानें ताच्यांत घेतले त्यांतच दुर्गम असा पन्हाळा किडा होता. शिवाय विजापूरकरांच्या राज्यांतल्या अनेक व्यापाराच्या पेठा त्यानें घेऊन घेत विजापूरच्या आसपास तो थोड्याच वेळांत पोहचला. नंतर विजापुरापासून दोन तीन दिवसाच्या मजलीवर असलेल्या रायघाग नांवाच्या पेठेच्या गांवीं तो आला. त्या गांवांतील प्रमुख लोकांशीं गुप्तपणें पत्रव्यवहार झाला होता. थडी साहेबिणीनें जर पाटगावाहून ताबडतोब एका दिवसाच्या मजलीवर असलेल्या या ठिकाणाकडे चांगली सैन्याची तुकडी पाठविली असती तर शिवाजीला आपला बेत सिद्धीस नेता आला नसता. या सर्व प्रकारापुढें विजापुरास धुकच गोंधळ माजून राहिला आहे. विजापूरच्या राजानें रस्तुमजमा यास ताबडतोब मोठ्या सैन्यानिशी जाऊन या बंड-

सोरास पावविण्याविषयी व त्याच्यावर हद्दा चढविण्याचे पराकष्टेचे प्रयत्न करण्याविषयी हुकूम दिला होता. इकडे दस्तू. स्या सैन्याचा चौहोदून कोंडमारा शाला होता. हे ओळखून शिवाजीने त्याच्यावर तडाखा मारून यश मिळविले. या चकमकीत दस्तूमजमाचे १५ हत्ती, १००० घोडे व पायदळ सध्या पडले; व त्याला आपल्या जहागिरीच्या ठिकाणाकडे परत जावे लागले. यानंतर त्या बंडखोरास दुसऱ्यादा जय मिळाल्यामुळे स्फुरण चढले व तो सैन्यानिशी विजापूरच्या वाटेने निघाला व दोन अडीच मजली गेल्यावर वाटेतली बरीच गावे त्याला विरोध न होताच हस्तगत करता आली. दिरजेचा किडा मात्र त्याला ताब्यात घेता आला नाही, कारण तेथील लोक शौर्याने लढले; यामुळे शिवाजीला तेथे वेढा पावा लागला. इकडे विजापूरच्या राजाने पराकष्टेचे प्रयत्न करून १६ ते २० हजार घोडेस्वार व २५ ते ४० हजार पायदळ जमविले व हे सैन्य शिंदी जोहाराच्या हाताखाली देण्यात आले; आणि तिसऱ्यादा युद्धाचा प्रसंग आणिला. हे जेव्हा शिवाजीला समजले तेव्हा त्याने वेढा उठवून पन्हाळ्याच्या रोखाने चालण्यास सुरुवात केली; व चौहोदडे पांगलेली सैन्ये एकत्र जमविण्याचा उद्योग आरंभिला; यावेळी त्याचे सैन्य विजापूरच्या सैन्याइतके बळकट आहे असा समज होता. नंतर ज्या ठिकाणाचे संरक्षण करता येण्याजोगे नव्हते ते गाव शिवाजीने सोडून दिले. व ते दस्तूमजमाने ताब्यात घेतले. यावरून असे स्पष्ट दिसते की ४० हजार हून वेळून दस्तूमजमा अंतरा रीतीने शिवाजीला सामील आहे. यामुळे दस्तूमजमा जरी वरपांगी बादशहाचा नोकर व मित्र म्हणवितो तरी त्याच्यावर बादशहाचा बिलकुल विश्वास नाही. हा दस्तूमजमा हुकेरीलगत राहिला; अज्ञा करता की, तीन वाटांच्या संगमावर राहून वेळ पडेल त्याप्रमाणे युद्धाच्या बदलत्या परिस्थितीचा फायदा घेता यावा. वर सांगितलेल्या सैन्याची अद्याप तोंडास तोंडे भिडली नाहीत. तथापि शिवाजी हा पक्षा लबाब असल्यामुळे तो वाटेत ते उपाय योजून शिंदीजोहार व त्याच्याबरोबर आलेले नामांकित सरदार यांना पैसे देऊन अगर इतर फायद्याचे अभिवचन देऊन वश करून घेईल असे आम्हांला निश्चितपणे वाटते, कारण ही वेळ निमावली म्हणजे विजापूरचा बादशहा पुनः या उद्योगात पडणार नाही हे शिवाजी जाणतो. शिवाजी इतत आभयार्थ न्या कित्यात गेला होता त्या पन्हाळा कित्यानजीक शिंदीजोहार येऊन पोचला. इकडे शिवाजीने दुसऱ्या रस्त्याने २५ हजार घोडेस्वार विजापूरकडे पाठविले. त्या सैन्याने अचानकपणे विजापूरनजीकच्या शहापुरावर रात्री हद्दा वेळा व ते ताब्यात घेतले; आणि यथेच्छ लुटले. यामुळे दरबारात विलक्षण धांदल उडाली. पण त्यांना असे समजले की, शत्रूचे सैन्य फारसे मोठे नाही. तेव्हा चैत्यगुंथ्याचा जहागीरदार स्ववासखान याच्या हाताखाली राजधानीत शिष्टक असलेले ५ हजार घोडेस्वारांचे पथक बादशहाने शिवाजीच्या घोडदळाशी लढण्याकरिता पाठविले. या सैन्याने अज्ञा रीतीने हद्दा चढविला की, यांत कोणाची धरणी होईल हे ठरविणे कठिन होते. पण बादशही सैन्याने हतका जोर केला

की शेवटी शिवाजीच्या लोकांना बरीच हानी पत्करून सहा मैल हटावे लागले. विजापूर-वरील या अचानक हल्याचे वर्तमान कळल्यामुळे अह्मी बादलसहाय्या सुरक्षिततेसाठी तो सेनापती ४१५ हजार घोडेस्वारानिशी विजापूरस परत आला आहे.

यानंतर घोड्याच दिवसांनी असे समजले की, शिंदीजोहाराने ४०० पायदळ, काही घोडेस्वार व पांच पालक्या राजापूरस पाठविल्या व विजापूरच्या राजास हंमजांनी मदत केली पाहिजे असे पोहोचले. त्यानेही हंमजांकडे तेथे दोन तोफा होत्या त्या त्यांना आपल्या हत्येविषय शिंदीजोहाराच्या ताब्यात पाठ्या लागल्या. मान प्रत्यक्ष किती हंमज द्याय शिंदीजोहाराकडे मदतीस गेले हे तेवढे समजले नाही.

येथवर वर्णन केलेल्या चंडाळीत देगाई न्हास सावंत याचीहि कामगिरी जमेस धरण्याजोगी आहे.... ..खरागछानने चेंगल्यांकडे फाजी (Chazi) अवदला नावाचा पाठविला तो १५ फेब्रुवारीस (फाल्गुन शु. ५) दाखल झाला. इकडे शिवाजीच्या लोकांनी कोरून घेतात शिस्त दाखोल ते कुडाळपर्यंत मजल मारली. तेव्हा देसाई लखम सावंत याने बांदा व बेंगुर्था या भागाचे संरक्षण करण्याचा निश्चय केला. या कामी संमोवारचे बरेच देगाई त्याला सामील झाले व ५ हजार सैन्यानिशी तो फेब्रुवारीच्या प्रारंभी कुडाळस आला. पण शिवाजीचे लोक तेथे येताच लखम सावंतास त्याच्या सोबत्यांनी सोडले व तो परत सैन्यानिशी वाढत गेला. तेव्हा शिवाजीच्या लोकांनी कुडाळचा किड्या ताब्यात घेतला. त्यानंतर लखम सावंताने पुनः समोवारच्या देसायांना जमवून मार्चच्या १७-१८ तारखेस कुडाळवर रात्री हल्ला केला; पण शिवाजीच्या लोकांनी दाद दिली नाही; मात्र आपल्या जखळची दारू संपली हे लक्षात घेऊन शिवाजीचे लोक सकाळी कुडाळांतून म.सामारी करीत बाहेर पडले व पळून गेले. यामुळे लखम सावंत गर्वाने कुंगून गेला आहे व आपले नांव आदिळशाही दरबारात गाजेल असे झाला वाटते.

लखम सावंताप्रमाणे आचऱ्याच्या राजाने देखील शिवाजीशी शत्रुत्व जाहीर करून तिकडील बंदरातून शिवाजीच्या लोकांना घातवून दिले आहे. या सुमारास रस्तुम-जमाची स्वारी तेथे येऊन पोचली; आणि त्याने विजापूर दरबाराकडे लिहून पाठविले की शिवाजीच्या सैन्यावर जो नुकताच जय मिळविला तो माझ्या हुकमाने व माझ्या सहाय्याने मिळविण्यांत आला. पुढे रस्तु. ने कुडाळ व फोंड्या हे किडे ताब्यात घेतले व (Chamier) खा(शा)मीर यास झुमेदार नेमून त्यांकडे लखम सावंताशी लढण्याचे काम सोंपविले आहे. यामुळे कोकणात पुनः धांदल उडाली आहे. रस्तु. व शामीर हे पोर्तुगीजांशी स्नेहभावाने वागणारे आहेत. यामुळे त्यांची आमच्यावर (डचांवर) बकडणी होण्याचा संभव आहे.

इ. फं. १० }
पृ. ३७०, ३७१ इ. }

(८१३)

{ घ. १५८२ वैशाख शु. ६
इ. १६६० एप्रिल ५ }

राजापूर—देवी रोड्गियटन (पन्हाळ्याचे मार्गावर):—[सिद्दीजोहारकडून तोक व दारुगोळा पुरविण्याबद्दल अनुकूल उत्तर आल्यावर रोड्गि०२ एप्रिलला रायपाटण, अण-
सुरा मार्गाचे पन्हाळ्याकडे निघाला होता]...महालदार मुमेदाराला सुलतानाचा हुकूम
घेऊन आला आहे की, सिद्दीजोहारकडे तोक व दारुगोळा (तो सांगेल त्या ठिकाणी)
सुरक्षित पोचविण्यासाठी इमजाना घटत करावी.....पण त्याचा काही उपयोग नाही.
बाहेरुचीची तजवाज आपणच केळी पाहिजे... ..रस्तुमजमाळा दिलेली मूक तोक व
४ गोळ्यांची पावती मागितली पण मुमेदार टाळ्याळा करितो....काल रस्तुमजमाची
मागसे मुमेदाराकडे आली. तुम्ही प्रथम सिद्दीजोहारला लिहिलेल्या पत्राची नकल त्यांनी
मुमेदाराला आपून दिली...रस्तुमजमाळा कवळ केले असतांना दारुगोळा सिद्दीजोहारला
दिल्यामुळे र.जमाळा वैयर्थ्य वाटले आहे. आणि आपल्या सर्व बंदरांतून इमजाना काढून
लावून उघांना भाण्याचा त्याचा विचार आहे. त्याकरिता त्याने बैंगुल्याला पक्षी पाठविला
अशी बातमी आहे. पण ही एक गप्पच आहे....सुलतानाळा शिवाजीवर जय
मिळाला हे आपून बरे वाटले. पुढील पत्रात पक्षी बातमी मिहावी.

इ. फं. १० }
पृ. ३६८-६९ इ. }

(८१४)

सुरत-कंपनी

{ घ. १५८२ वैशाख शु. ७
इ. १६६० एप्रिल ६ }

दख्खनमधील प्रबळ हिंदू शिवाजी याने गेल्या जानेवारीत दख्खनचे सुलताना-
विरुद्ध (विजापूर) सैन्य उमरान राजापूर आदिकरून पुष्कळ सधेरे घेतली.

इ. फं. १० }
पृ. ३७२ इ. }

(८१५)

राजापूर (टोलर इ.)-सुरत

{ घ. १५८२ वैशाख व. १
इ. १६६० एप्रि. १६ }

विजापूरचा सेनापती सिद्दीजोहार पन्हाळ्यासमोर १५००० सैन्यानिशी (वेढा
घालून) आहे. कंपनीचा दारुगोळा संपविण्याकरिता पत्रव्यवहार केल्यामुळे नमुना
पहाण्याकरिता सिद्दीची मागसे घेऊन गेली. १ तोक व ५० गोळे घेऊन रोड्गियटन
मिर्घम, मिर्कट व बेलजी वांरह गेला. कोल्हापूरपासून पन्हाळ्याचा तळ ८१० मैल
असून तेथपर्यंत मोठ्या सन्मानाने रोड्गियटनला नेण्यात आले. माल पसंत पडल्यास
आणखी मागणी येईल....

इ. फं. १० }
पृ. ३७३ इ. }

(८१६)

राजापूर बखारवाले-रोड्गियटन (पन्हाळा)

{ घ. १५८२ वैशाख व. २
इ. १६६० एप्रिल १७ }

तुमचे १३ चे पत्र काल मिळाले. विजापूरला गेटेला इतम दारुगोळा विकत

घेण्याबद्दल हुकूम घेऊन आलाच असेल. ... .. तुम्ही स्फोटक सेल उघडिली ती पाहून सेनापती खूब झाला. उघड झाले. रुस्तुमजमा इतकेच त्याचे माऊ अपराधी अश्वतारा त्यांना जावणीत इतके स्वातंत्र्य मिळते याचे आश्चर्य वाटते. आपल्या लिहिण्यावरून असे दिसते की, या विभट परिस्थितीत अपराधाबद्दल शासन करून अडचणी उपस्थित करावयाला सेनापति तयार नसावा. ... फाजलखानाची व तुमची भेट झाली.... विजापुराहून शिवाजीचे सैन्य परतल्याची बातमी आली आहे ती ऐकून आम्हांस आनंद झाला पाहिजे. कारण यामुळे किट्टा त्याचे हातून घेण्याची आद्या अधिक वाढली आहे. एकदाचा हा दंगा घडला पाहिजे. पन्हा-च्याबद्दलचे आपले मत आणि वेदा यत्नासी होण्याचे विद्द आहे काय हे कळवावे.

ई. फं. १० } (८१७) { च. १५८२ वैशाख व. १
पू. ३७४०५५ इ. } राजापूर बखारवाले-रेव्हिंगटन (पन्हाळा) { इ. १६६० एप्रिल २३

तुमची पत्रे १९ व २० ची काळ राती पावली. धर्जदास्त पावली. पण (शिवाजी) राजाचे लोक पूर्वी कळविले आवेढी गेले ते पुनः आले नाहीत. तसा आरतीचा प्रसंग पुनः येईल त्यावेळी उपयोग करूं. रुस्तुमजमाने इन्हांला राजापुराला परत आल्याबरोबर हुकेरीला बोलाविले आहे. त्याचा हेतू समजत नाही. तथापि आमचेबद्दल गैरसमज दूर होण्याकरिता म्हणून तरी त्याची भेट होणे इष्ट वाटते. दारुगोब्याचा करार छान झाला. परंतु राणीची संमति आणून तो पक्का केला पाहिजे. मग कारमारांत काहीही बदल झाला तरी हरकत पडणार नाही. नाहीतर सेनापती (जोहरचा) कोणी लघु लढाईने असे म्हणेल की, राणीने शिक्षा करून दिलेले कोरे डौलांचा याने दुरुपयोग केला. किंवा शिवाजीकडे कारमार गेल्यासहि शिवाजी शत्रू या नात्याने असे प्रमाण पुढे करील.

ई. फं. १० } (८१८) { च. १५८२ वैशाख व. १४
पू. ३७४६ इ. } { इ. १६६० एप्रिल. २८

राजापूर बखारवाले—रेव्हिंगटन.

राजापूरहून सुरतेला जाणाऱ्या गळजताला, दंडाराजापुरीच्या शिद्याने प्राप्त देऊ नये म्हणून इंग्रजांची चिठी पाहिजे अशी एक व्यापारी रद्दबद्दी करितो. तरी मसुदा करून पाठवावा सद्दा करूं.... काही बातमी नाही. रु. जमाचे लोक स्तब्ध आहेत. अशी बोलवा आहे कां. सिद्दीजोहरने सारेपाटण, 'सांदळ इ. शहर घेण्याकरिता लोक पाठविले आहेत. तुम्हांला खरे समजलेच असेल.

१. राजापूरचे ईशान्येस ८ मैल (-फॉस्टर).

इ. फं. १० }
पृ. ३७६ इ.

(८१९)

{ श. १५८२ अधिक ज्येष्ठ शु. १
इ. १६६० एप्रिल ३०

राजापूर वसारावाळे—रेडिग्टन (पन्हाळ) — ब्राह्मण सुमेदाराची व आमची भट
शाली नाही...आम्ही निपून येण्याचे पूर्वी त्याला भेटून पहातो...राणीच्या कार-
कुनाने काम जलद करण्याचे वचन दिले व तो भेटाळा आला या चांगल्या गोष्टी सांगल्या.
...हा ब्राह्मण मोठा इसम आहे. .... वच लोक पोर्तुगीजांच्या विरुद्ध दरबारात खट-
पट करण्याकरिता त्याला दरसाल १००० पौंड देतात ! ... तो ब्राह्मण म्हणून हात
दाखविण्यास घुक्कार नाही !

शि. सा. ले. १४३

शु. १०१० रम. १४ दि १०७० }

(८२०)

{ श. १५८२ अ. ज्येष्ठ शु. १५
इ. १६६० मे १४

अब्दी आदिलशाहा ——— आमील व देसाई (कोल्हापूर)

परगण्याचा देशकुलकर्णी याचा निर्वस झाला असें खोटे सांगून अंबरकराने कुल-
कर्णीची मिरास करून घेतली होती ती रद्द केली आहे.

इ. फं. १० }
पृ. ३७७ इ.

(८२१)

{ श. १५८२ ज्येष्ठ शु. २
इ. १६६० मे ३०

कोल्हापूर (रेडि० डेलर, गारवे) —

राजापूर:— तुमचे १९ मेचे पत्र पावले.
रस्तूमजमाच्या माहालदारांना दारुगोळा दिला नाही हे चांगले केले. सिद्दीजोहरसाठी
म्हणून घेऊन त्याला तो पोंचवूं नये, अशाकरिता त्यांची ती युक्ति होती !
...समज त्याच्या नोकरांच्या यागणुकीला विटून गेले आहेत; याचे रस्तूमजाला फार
वाईट वाटत आहे. आपले दोन माऊ व जावई यांचेकडून रेडि. घेे वन वळविण्याचा
प्रयत्न तो करित आहे. परंतु महराजाच्या गोष्टींची घडामोड चालू असतांना याच्यावर
विश्वास कसा ठेवावा हा प्रश्नच आहे. तसें नसतें तर सिद्दी जोहरचे नांव सांगून गोळे
घेऊन जाण्याचा बहाणा त्यानें कां करावा ! शिवाय रेडि. ने राजापूरला परत जावे अशी
खाची इच्छा दिसते. या वेळीं तर सर्व व्यापारी देशांत जात असतात !

इ. फं. १० }
पृ. ३७७ इ.

(८२२)

कोल्हापूर-फोर्ट सेंट जॉर्ज { श. १५८२ ज्येष्ठ शु. ७
इ. १६६० जून ५

पन्हाळ्याला पक्का वेडा पडला अहून त्यांत राणीचा महाशयु दिवाजी पांच सहा
हजार लोहांसह अडकून पडला आहे. राणीचा सेनापति सदावतसान याने गोळे
घेण्याचे वचन दिले आहे. हा गोळ्यांनींच वेड्यांत अडकलेल्यांना पुष्कळ धास होईल.

{ (इं. ऑफिन) डच रेकर्डस }
हिंदुस्तानची पत्रे
इ. १६६०-६१ भा. २४
नं. DOLXIV

(८२३)

{ घ. १५८२ ज्येष्ठ शु. १२
इ. १६६० जून १०

[हिंदी किनाऱ्यावरील कामगिरी (२७ जुलै १६५९ ते १० जून १६६० पर्यंत) बाबत कमेंडर अँड्रिअन रुडर याने गव्हर्नर जनरल व फीसिल यांना सादर केलेला अर्दाल.]

विजापूरचे राब्यांत परिस्थिती थोडी सुधारली आहे. बंडखोर शिवाजींनी आपले सैन्य राजधानीचे नजीक व बेगुल्यांजवळ (३ तासाचे सुट्टामावर) आणिले होते. परंतु कुडाळच्या देसायाने त्याला हाकटून लाविले आणि विजापूरच्या व गोवळकोंडेकरांच्या संयुक्त सैन्याने भयंकर रणपात करून त्याचा पराजय केला. आता शांतता आहे.

{ इं. फं. १० }
पु. ३७९ इ. }

(८२४)

कोल्हापूर-सुरत

{ घ. १५८२ ज्येष्ठ व. ३
इ. १६६० जून १५

शिवाजीच्या बंडामुळे अपाय सर्वत्र अस्वरुपता आहे.

{ इं. फं. १० }
पु. ३८० इ. }

(८२५)

सुरत-कोल्हापूर

{ घ. १५८२ आपाढ व. ४
इ. १६६० जुलै १६

रेव्हिगटन आपल्या मालगोबा दारुगोळा घराबा गहून सज्जो. कंयनीच्या मालाची पाळजीच घेत नाही.

{ हेमसंगड डचपत्रव्यवहार }
इ. म्यू }

(८२६)

बेगुला-डच गव्ह. जनरल

{ घ. १५८२ आपाढ व. ६
इ. १६६० जुलै १७

आम्ही मागले पत्र रवाना केल्यानंतर विजापूरकरांच्या सैन्याने पाटलाग केल्यामुळे शिवाजी (८ हजार शिपाई व ६० घाडेस्वार घेऊन) पन्हाळ्याच्या बळकट किड्यांत शिरला; आणि बाकीचे सैन्य त्याने जिकिलेल्या ठाण्यांच्या बंदोबस्तासाठी ठिकठिकाणी रवाना केले. पावसाळा जवळ आल्यामुळे शिंदी जोहाराळा बंडा फार दिवस चालविता येणार नाही असा शिवाजीचा अंदाज होता. पण हा त्याचा अंदाज चुकीचा ठरला; कारण सिंदी जोहाराने बऱ्याच सैन्यानिशी पावसाळ्यांत देखील बंडा चालू ठेवण्याचे ठरविले व पावसाळी छपरेदि बांधविली. किड्यांत तयार, मीठ वगैरे जिनसांचा तुटवडा असून पुष्कळ पैसा मरून अड्डे आदिलशाहाकडून माफी मिळविण्याची शिवाजी सज्जत करीत आहे अशी लोकशर्ता आहे. तथापि अनी माफी देण्याचे नाकारण्यांत आले. याकरिता थोड्या लोकांनिशी क्रियातून निघून जावे असे शिवाजीने योजले, पण आतल्या पडा-पानी (शिपायांनी) त्याला अडवून धरले व शेवटचा मनुष्य जिवंत आहे तोंवर तुम्ही

येथे राहिले पाहिजे असा आग्रह करला. यामुळे त्यांची आपसांत पुढील वाचावाची झाली. या सर्व गोष्टी लक्षात घेता या बंडखोराला निजापूरकरांच्या हस्तगत व्हावे लागेल असा समज आहे. इकडे शिवाजीच्या कांहीं धावत्या सैन्याने निजापुरापर्यंत धुमड केली; व शिर्दा जोहाराला आपल्या सैन्यातील कांहीं माग दुसरीकडे पाठविण्याची आवश्यकता भासावी म्हणजे त्याच्या सैन्याची पंगापंग व्हावी याप्रत्यर्थ देखील कांहीं प्रयत्न झाले; पण ते व्यर्थ गेले.

खं. २० ले. १०७ } (८२७) { श. १५८२ आपाढ व. ८
 ए. १०६१ जिल्हाद २० } सुदखत फा. मज. व सी. { इ. १६६० जुलै ११

१—यजानेव कारकून वार्हः—माजी मोफशी व मरहूम अफजलखान यांची सुदखत आहेत. त्याप्रमाणे नारायणभट चित्राव याचे उशरडे, पसर्णी व एकसवे येथील इनाम चालवावे.

इ. फं. १० } (८२८) { श. १५८२ श्रावण शु. ६
 ए. ३८१ इ. } सुरत-राजापूर बखारवाले { इ. १६६० ऑगस्ट २

रस्तुमजमाला दारुगोळा विकत देण्याचे काय कारण होतें ? तो केवळ तावेदार होता. सर्व देशांत अंदाधुंदी मागून अनेकांची स्पर्धा असल्याने कोणाला दोबरी यश येईल ही गोष्ट अनिश्चितच होती. हिंदू असो किंवा मुसलमान असो कोणावरच विश्वास ठेवणे लाव्हास योग्य वाटले नाही. याकरिता दुसरी एकदी संधी येईल त्याची वाट पहात राहिलों. स. जमा तुमचा दोस्त असला तरी राणीने त्याचा केव्हांच पराजय केला असता. त्याचे जमत नाही हें उघड आहे.

स. ले. २१ ए. २५ } (८२९) { श. १५८२ श्रावण व. ११
 ए. १०६१ जिन्हेज २५ } सुदधुत { इ. १६६० आगस्ट २२

अजर. झुंजारराज—बजा. चार. व देशमु. तर्फे कारवे प्रांत कन्हाड घारोजी राजे मोहिते राह्या सुदं. वरून चारू असलेली ह्दामिडे येथील जमीन कमलनयन गोसावी (निव) याजकडे चालविजे.

शि. सा. ले. २१७-२१८ } (८३०) { श. १५८२ भाद्र. शु. १०
 ए. १०६१ स. } बाटणीपत्र { इ. १६६० सप्टें. ४

कान्होजी जेध याने आपल्या समोर मुलाना बाटण्या करून दिल्या. याजी सर्जाराऊ येसाई नायकिर्पास दिला. पुढे येसाईस संभाजी मुलगा जाला. तेव्हां बाजी सर्जाराऊ याने नेमाप्रमाणे संभाजीस बाटणी दिली व संभाजीने बाजी सर्जारावाचे पाठीशी असावे असे ठराविले.

हेग टू-साकेटम् ६. न्यू. }
बी. कोलिओ मा. २६ }

(८३१)

{ घ. १५८२ भा. श. ११
{ ६. १६६० सप्टे. ५

इष वाक्नास वेगुलें ————— गम्ह. हेग !

नेत्या ग्दगजे आगष्ट महिन्याच्या १४ व्या तारखेस (=भो. स्या. आगष्ट ४ भावन
शु. ८) कृष्णा ये या व्यापान्याकडे पन्हाळ्याछाळील सैन्यांतून पत्र आलें आहे. त्यांत
लिहिलें आहे की, "बंडखोर शिवाजीने आपला गंगाधर नांवाचा एक यक्रील
विजापुरी सेनापति सलायत याजकाडे पाठविला अमून मागणी केली आहे की,
आपण केवले सर्व मोठे गुन्हे जर भाळ होतील व सलायतछान कोणत्याहि संकट्या-
पासून वडीलपणें आपलें संरक्षण करील तर आपण जातनें सलायतछानास मेदूं व आपली
सर्व मालमत्ता बादशहाच्या नांवानें त्याच्या स्वाधीन करूं. त्याच पतीं आणली असोहि
लिहिलें आहे की, दुसऱ्या दिवशीं रात्री चंद्र दिसत नसतां (When the moon was
dark), मुसळधार पाऊस व बादळ सुरू असतां बरील बंडखोर (शिवाजी) आपल्या
बरोबर १००० शिपाई, १५ उमदे घोडे, २ पाठल्या व काहीं खजिना घेऊन
पळाला. ही बातमी थोड्याच दिवसांत विजापूरच्या सैन्यांत पसरली. त्याबरोबर उद्दिम
शालेच्या सलायतछानानें ताबडतोब २००० स्वरा व १००० पायदळ त्याच्या
गांठण्यासाठीं पाठविले. हेराकडून ही बातमी ज्या वेळीं शिवाजीस समजली तेव्हां
तो एकदम खेळणा (Holsa) नांवाच्या आपल्या एराकिड्यांत गेला; व त्यानें आपल्या
जवळचे छोळ रसगवरील दाट झाडींत ठेविलें व पाठलाग करणाऱ्या शत्रूस त्या रस्त्यानें
येऊं न देण्याविषयी त्यांना आज्ञा केली. एवढेंच नव्हे तर शत्रू असल्यास तोंड देऊन
पराभूत करण्यासहि सांगितलें. त्यांनीं शिवाजीच्या हुकूमामुळे शत्रू शौर्यानें जोराचा
इडा घटविला. आपली विशेष हानी होऊं न देतां त्यांनीं शत्रूसैन्याच्या बऱ्याच मोठ्या
मागाचा निःपात केला. काहींस कैद केलें व बाकीच्यांस पळवयास लाविलें आणि धैर्यानें
त्यांचा पाठलागहि केला. नंतर सलायतछानाचे काहीं लोकांनीं आपल्या ताऱ्यांतील
दुसऱ्या एका मार्गानें जाऊन लढाई केली, जय मिळविला व काहीं लट्टहि मिळविली.
यामुळे बंडखोरानें पळ काढिला. याच वेळीं शिवाजीनें आपल्या सैन्याचे दोन भाग केले व
स्वतःच्या बचावाकरितां एका पालखींत शिवाजी नांवाच्या आपल्या एका न्हाव्यास
बसवून ती पालखी नेहमीच्या लवाजम्यासुद्धां नेहमीच्या रस्त्यानें पाठविली व स्वतः
दुसऱ्या पालखींत बसून दुसऱ्या जास्त अडथड रस्त्यानें निघाळा. शत्रूनें पहिली पालखी
चादण्यांत सहज पकडली व गोटांत आणली. यामुळे सर्व रस्त्यांत शिवाजीस सला-
यतानें कैद केल्याची बातमी पसरली व बादशहाच्या बाजूकडील लोकांस अत्यंतदं शाला.
पण ज्या वेळीं शिवाजीचा कावा लक्षांत आला त्या वेळीं सर्वांचा आनंद नाहीसा झाला.
एवढ्या अवघांत बंडखोर शिवाजी पुरणदुर्ग (पुर्दंद ?) नांवाच्या आपल्या अत्यंत बळ-

कट किड्याच्या आश्रयास गेला व तेथून त्याने निरनिराळ्या किड्यांवर विशेषतः पन्हा-
च्यास शिपाई व साधुमी पाठविळी. प्रजेक गोष्ट त्याच्या मताप्रमाणें होत आहे. थोड-
क्याच दिवसानंतर अशी बातमी आली कीं रुस्तुमजा हा शिवाजी व विजापूरदरबार
यांसचें सल्ला घडवून भारणण्याची खटपट करित असून त्यास इतकें यश आलें
कीं, बादशाह (मुद्द राणीसह) तहासाठीं विजापुराहून मिरजेच्या किड्यास आला
आहे. लोकवार्ता अशी आहे कीं, रुस्तुमजमा यास सेनापतीची पदवी देण्यांत आली.
तो बादशहाचा बफील शहासाहेब यासह हुकरीहून सैन्याकडे जाण्यास निघाला आहे
व तेथून तो मिरजेस दरबारी भेटण्यास जाणार आहे. संघी येतांच आम्ही तुम्हांस
यापुढे हाईल तें कळवूं.

सा. ले. २६८ } (८३२) { श. १५८२ सा. व. ८
सु. १०६१ मोहर २० } सुदंखत फा. सु. व सी. { इ. १६६० सप्टें. १६
अजर. खंडोजी राजे व बाजी राजे, व हंसाजी हाजे, व कृष्णाजी राजे घोरपडे
बजा. कार. व देसाई पर. सिरवल.

लिंगोजी बापूजी देसकु. यास मौ. नावगाड येथें एक चाकर जमीन इनाम
चालवावी. (शिक्षा:—हंसाजी बाजी नारिक घोरपडे आदिलशाही.)

खं. २० ले. १०८ } (८३३) { श. १५८२ आश्विन व. २
सु. १०६१ सफर १५ } सुदंखत फा. सु. मज. व सी. { इ. १६६० आक्टो. १०
१—बजा. कार. व देसमु. पर. वार्ड:—पूर्वीचे मोरगशी व मरहूम अफझलखान
यांच्या सुदं.प्रमाणें अमनमठ क्षीरसागर यास एरुवे येथील इनाम जमीन चालू ठेवावी.
इली पर. मोरगसा मिळाला.

खं. १५ ले. १७ } (८३४) { श. १५८२ आश्विन व. १०
सु. १०६१ सफर २७ } सुदंखत सी. { इ. १६६० आक्टो. २२
अजर. अंबाजी राजे घोरपडे—हुदे. व मोक. मौ. चिंचणेकर किले ताथोडे
कमलनयनगिरी सदानंद बठ निंब यास धर्मादाउ गझा चालू ठेवणें.

फरा. सला. पृ. २२४ सु. १०६१ } (८३५) { श. १५८२ आश्विन व. ३०
सफर २८ दि. १०७१ } फर्मान { इ. १६६० आक्टो. २३

बादशाहा-बजानीय देसाई परमणे तावरगिरी:—शरजाखान यानें नवाब अबदुल
रहम वइ इखान याचा सुद्ध घेतला आहे. तरी तुम्ही नवाबाच्या मुताजिहाना मस्त
करावी आणि बंडोराचें शासन करावें.

इं.ऑफिस उच रेकडस
हिंदुस्थानची पत्र १६५९-६० } (८३६) { श. १५८२ मार्ग. शु. १५
मा. २३ नं. DCLI इ. न्यू. } { इ. १६६० डिसे. ६

गव्हर्नर जनरल अन्ड कौन्सिल—टच ई. ई. कंपनीचे चालक.

गेल्या वर्षी विजापुरांत पुष्कळ घामधूम झाली. राणीच्या सराव कारमारांमुळे आणि जुलमांमुळे तिची प्रजा बंड करून उठली. सांपैकी एक बंडखोर शिवाजी इतका यशस्वी झाला आहे की, अनेक विजे व शहरे त्याच्या ताब्यांत गेली आणि त्याचे सैन्य विजापूरच्या आसमंताला येउन भिडले. तेथून त्याला परतावे लागले असे ऐकितो.

खं. ८ ले. ११ } (८३७) { श. १५८२ मार्ग. व. ११
शु. १०६१ रपर २४ } सरंजामी बट हुकूम { इ. १६६० डिसे. १८

पुणे व इंदापूर व चाकण सुपे चाणमती ऐसे इनाम हिंदू व मुसलमान यांनी आहेत. त्यास पेसजी आपणास (शिवाजीस) मुकासा असतां अफजलखाना आर्ची जेणेप्रमाणे तसलमती ज्यास जे पावत असेल त्यास तेणेप्रमाणे देजे. ऐसा सह केला असे. मोर्तब सूद (मर्यादेयं इ.)

स. २ पृ. ७८ } (८३८) { श. १५८२ मार्ग शु. ९
शु. १०६१ जखर ७ } सुदेसत न. फा. सु. व सी. { इ. १६६१ जाने. २८

अजर. सैद सादात सैद अशफ इबाल. को मीठ गव्हान-ठा मानजी हरी हुद्दे. व देसा. व कुळ. व खोत गावडे:—कृष्ण व नार दिन गोविंद माहाजनी यांस तशींफेवदल मिठागर इनाम दिलें आहे.

शाग राजिस्टर १६६१ } (८३९) { श. १५८२ मार्ग व. ३
पृ. ४१-४२ फेब्रु. १७ इ. न्यू. } { इ. १६६१ फे. ७

अशी बातमी आली आहे की मद्रास व तंजावर येथील नायक व लिंगम नायक यांनी विजापूरचे बंडखोर सरदार झाडाजी व अंतोजी पंतल यांच्याशी (परचकाविरुद्ध परस्परानीं परस्परान्स साहाय्य करावे असा) सह केला. यामुळे तंजावरचा नायक जातो अधिकच आग्रह घेऊ शकेल. आणखीहि अशी बातमी आहे की उपरिनिर्दिष्ट झाडाजीचा मुलगा बंडखोर शिवाजी (याच्याबद्दल गेल्या वर्षीच्या बेंगलूरच्या घटनेत पुष्कळच लिहिलेले आहे) याने विजापूरच्या आसमतात सेनापती मुह्या महमद व दोन सरदार चायुलखान (बहलोलखान) आणि अजापा नायक यांचा पराजय करून निदान २००० घोडेस्वार बंद केले ..... झाडाजीच्या लोकांनी इ. स. १६६० डिसे. २५ (ओल्ड स्टा. डिसे. १५) रोजी तेगनापटनला वेढा घातला. त्यामुळे कंपनीचा व्यापार बसला.

शि. प्र. पृ. ८४ ले. २ } (८४०)
सु. १०६१ जखर २१ } सुर्दखत फा. मु. व सी.

{ श. १५८२ भाव व. ७
{ इ. १६६१ फेब्रु. ११

अजर. फाजिल अफालखान महमदछाही-ता कृष्णगौडा देसाई पर. तैरदल
दलपतराऊ सर हवाल. व मुगी गौडा यांनीं लिहिलें कीं सालगुदस्ता सिवाजीची
फितरत होठनु घोडा राऊत तहद सयेराग व अडगल पावेता कावीज केलें. मी. हरीगरा
पावेतां घोडा राऊत जायवराऊ आले. त्यास घोडा राऊत हसम मोवलग सर्च करून
कर्जदार होऊन पर. मज. कावीज होऊ नेदीता लढाई केली. यावदल मुगळखोड इनाम
तुसे घर व जिणजितख लुटिले गेले. यावदल मुगळखोडची नायकी दिली. साल मज्जा
विलायती पीक नसता लष्कर पायमंडी झाली. गनिमाचे गलबलेकरितां विलायत खराब
जाली. तरीहि तू कोर्दी केलीस यावदल गावगना दर चावी दोन होन दिल्ले असेती.
साल गुदस्त सिवाजीचे फितरतीकरितां नादगिरास तकवा दिव्हा की तुम्ही आम्ही
मिलोन गनिमास मारू. यावदल नादगिरास दर गावी पाव चावर पडी पैकी दिव्हा आहे.

सा. ले. ४८ } (८४१)

{ श. १५८२
{ इ. १६६०-६१

गोरखोजी दिनकरराऊ काकडे सुभे.-महाराजी देसाई पाा सिरवल

अतोजी निगडा यांनीं भानजी कुळ. मी. निवृत व गुलचे यांति भुताकरितां
जीचें मारिला. आतां आतोजी व आम्हास दावा लागला आहे. सूड व
धीतादि घेऊं.

शि. घ. ले. १७८ } (८४२)
सु. १०६१ } भितेली फा. मु. मज. सी.

{ श. १५८२
{ इ. १६६०-६१

१-—वजा. कार. कसवे बांगी:-कस. मज. चे देसमुखी संकराजी राजे व नेतोजी
राजे व दिपाजी राजे मोहिते यांची असे.

कों. इ. सा. ले. ९२ } (८४३)
१ } उद्देश

{ श. १५८२-८३
{ इ. १६६०-६१

सिवाजीनें प्रमावलीकर हरजीराजे व सूर्याजी यासी मारून चालविले.
श्रीगारपुराहून ते लखम सार्वता...सी आले सन इहिदेमधे. जाणा चराठियेस करून होते
इतनेमधे. इतबार सुभा करून आला तो यक मास होता. तोहि विजापुरी गेला,
नांदल नाही. देगायांची त्याची भेट जादवी.

{ फॅ. ११ }
{ १८ इ. }

(८४४)
कमेटी-एरत.

{ श. १५८३ वैशाख शु. ७ }
{ इ. १६६१ मार्च २७ }

सुरत, राजापुर, कारवार, व फेलवेला येथील बछारी चालू ठेवाव्या. ...दंडा-
राजपूर अगर किनाऱ्याची एकादी जागा घेण्याबद्दल कितपत यश आले तें कळवावें.

डाग रजिस्टर १६६१
पृ. १६-१७ एप्रिल २० इ. न्यू. }

(८४५)

{ श. १५८३ वैशाख शु. २ }
{ इ. १६६१ एप्रिल २० }

विजापूरच्या राज्यातील यादवीमुळे झालेली हानि (जखमा) अद्यापि
मरून आलेली नाही. पन्हाड्याविरुद्ध मोठे सैन्य घेऊन विजापूरचा सुलतान आला.
त्याने महावंडखोर शिवाजींशी सलोखा केला आहे. परंतु जोहर सलाबत-
खानाने घंड उभारून आपण विजापूरचे हस्तक नसून मोंगलाचे सरदार जाहों
असे नाहीर केले आहे ! या जोहरला घेंगुर्ला आदिकरून विजापूरच्या राज्यातील सर्व
सधन प्रांत बहाल करून व बहुतेक सैन्य बरोबर देऊन, सुलतानाने कानडाच्या घें-
(क)टापा नायकांशी युद्ध करण्यासाठी किंवा जमल्यास मोठी खंडणी घेऊन करण्या-
साठी पाठविले होते. (कानडापाकडे जात असताना) वाटेत त्याचा विचार बदलला व
तो विजापुरपासून १४ मैलांवर रक्सी-तगदीकडे मापारी आला (आणि तेथे त्याने
बरीलप्रमाणे बंड उभारले). विजापूरचे सर्व स्रोटे व निशाणे नष्ट करून त्याने त्याचे-
बदली मोंगली तऱ्हेची तयार करविली.

घेंगुर्ल्याचा द्वाल्दार बदलून त्याने मिर्ता कचे मलक या नावाचा
नवीन द्वाल्दार पाठविला. तो घेंगुर्ल्याला ५ नोवेंबरला (ओल्ड) घेऊन पोचला. परंतु एर-
झणांत पळून जाण्याची त्याने तयारी ठेविली होती. कारण सलाबतखानाच्या या बदल
लेल्या घोरणामुळे फिरून ख्यासखानाला हा गाव (घेंगुर्ला) बहाल होण्याचा संभव
होता. जानेवारी महिन्यांत विजापूर सोडून इराणांत जावयाचे असल्यामुळे आपल्याकरिता
एक गलबत तयार ठेवावे म्हणून आमच्याकडे चढव्या साहेबिणीने कळविले होते.
परंतु सेनापती रोटेस याने ती गोष्ट नाकारली. आणि राणीने ही मागणी तितकी मनापासून
केलीच नव्हती असे नंतर समजले.

डाग रजिस्टर १६६१
पृ. १२६-१२७ मे १६ इ. न्यू. }

(८४६)

{ श. १५८३ वैशाख व. २ }
{ इ. १६६१ मे ६ }

मदुरा व तंजावरचे नायक आणि विजापूरचे सरदार शाहाजी व अंतोजी पंतोले
आणि लिंगमनायक यांनी संरक्षक आणि आक्रमक (offensive) असा उभयविध तह केला
आहे; ही गोष्ट धोडी काळजी करण्यासारखी आहे; आणि त्याचमुळे मच्छलीपट्टणला
जाण्याचे गव्हर्नराने ठाळले. पण त्यानंतर लगेच हा तह मोडला असून शाहाजीवर

हल्ला करण्याचें, नायकांना आपसांत गुप्तपणे ठरविलें असेंहि गव्हर्नरस कळलें. माध्यंतरें तेजावरच्या राज्यांत अव्यवस्था माजली.....देस लोकांपासून ते खंडणी घेणार... तेगनापट्टणलाहि त्रास देणार...बंदोबस्त चालूं आहे. गव्ह. पिटचे पत्रावरून दुसरें असें कळतें की, पत्र बंद करण्याचें पूर्वी थोडे दिवस शाहाजीचे लोकांनीं कर्तूळचे लोकांपासून १७०० पाडोंची (क्षेरफिन्) छट नेली.....तेगनापट्टणशीं युद्ध होऊन ४ फेब्रुवारीला (न्यू.) किष्ठा शाहाजीच्या हवालीं झाला. तेव्हां आतां तेगनापट्टण व कंपनीची फवेरी हीं शाहाजीचे ताब्यांत गेलीं आहेत. त्यामुळें काळजी उत्पन्न झाली आहे.... [१३ क्षेरफिन् = १० रुपये. इ. फं. मा. १३ पृ. ५२ टीप]

खं २० ले. २४५ } (८४७) { श. १५८३ ज्येष्ठ व. १
सु. १०६२ सवाल १५ } खुर्दखत (फा. मु. सिर्दी हिलाल { इ. १६६१ जून ३
याची व सी.)

अजर० सिर्दी अजम सिर्दी हिलाल— कार. व देसमु. पर. सुपे.

गणो तिमानी हुनारदार हे काशीस जातेवेळीं माहादाजी गोसावी सोी मोरेश्वर यास आपला बांधा देऊन गेले. तरी तो त्याजकडे चालविणें. रा गणेश पंडित.

ऑ. मं. भा. १५५ पृ. १-२१ } (८४८) { श. १५८३ ज्येष्ठ व. ८
इ. फं. ११ पृ. ५-११ इ. } { इ. १६६१ जून १०

(रोडिंगटन, टेलर्स, गिफ्ट्स) सोनगड-सुरत

तुमचें २ मेवें पत्र सोनगडावर ८ जूनला पांचलें...या पूर्वी चांसोल्याहून आमचें पत्र पाठविलें होतें....आमच्या सूचनेप्रमाणें आमच्या सुटकेची सुस्पष्ट करावी:—

गेल्या वर्षी दंडाराजपूर किष्ठा घेण्यावरून खुद शिवाजीजवळ बोलणें झालें तें त्याचा नोकर दीरोजी याचे मध्यस्थीनेच झालें. दिदीकडून तो किष्ठा घेतां आला असता तर भासपासचा सर्व मुख्य शिवाजीला मिळाल्यामुळें शिवाजीकडून द्रव्य किंवा बंदरे वाटेल तशीं मिळालीं असतां. आम्ही कदेत असतांना राजापूरचा त्याचा मानण मीठयंदर आमचे स्वाधीन करण्याचें बोलला. आम्हांला पकडून ठेवून छुटल्यामुळें आतां आम्हांला बंदराची इच्छा नसल्याचें आम्हीं सांगितलें, आणि 'आमचें स्वातंत्र्य आम्हांला मिळाल्याशिवाय आम्ही काय बोलों?' असें म्हटलें. त्यावर त्यानें आमच्या झटकेची खंडणी नेमून आम्हांला चांसोल्यावर पाठविलें. आतां या अत्याचाराचें कारण काय सांगणार ? याच तऱ्हेनें तो बगिये, मूर्ख, इराणी, अरबी लोक पांता लुबाडून कोंडून पैशाकरितां मारही देतो ! येथें परदेशीय गलबतांवरून घरून आणलेले शूर इराणी व अरबी लोक आमच्यापेक्षां धीवतर कष्ट सहन करीत आहेत. आमचेकडून दंडाराजपूरीचे बाबतीत त्याला मदत पाहिजे आहे आणि त्यावरून आम्ही कांहीतरी करावें या करितांच

• फॅ. ११ }
२. १८ इ. }

(८४४)
कनेटी-सुरत.

{ श. १५८३ चैत्र शु. ७
इ. १६६१ मार्च २७

सुरत, राजापुर, फारवार, व फेलवेला येथील बखारी चालू ठेवल्या. ...दंडा-
राजपुर अगर किनाऱ्याची एकादी जागा घेण्याबद्दल विव्दपत्र यश आले तें कळवावे.

बाग रजिस्टर १६६१
पृ. १६-१७ एप्रिल २० इ. न्यू. }

(८४५)

{ श. १५८३ वैशाख शु. २
इ. १६६१ एप्रिल २०

विजापूरच्या राज्यातील यादवीमुळे झालेली हानि (जखमा) अद्यापि
मरून आलेली नाही. पन्हाड्याविरुद्ध मोठे सैन्य घेऊन विजापूरचा सुलतान आला.
त्याने महाबंदखोर शिवाजीशी सलोखा केला आहे. परंतु जोहर सलाबत-
खानाने बंड उमारून आपण विजापूरचे हस्तक नहून मोंगलाचे सरदार आहे
असे जाहीर केले आहे ! या जोहरला चेंगुर्ला आदिकरून विजापूरच्या राज्यातील सर्व
सधन प्राप्त बहाल करून व बहुतेक सैन्य बरोबर देऊन, सुलतानाने फानडाच्या घे-
(क)टापा नायकाशी युद्ध करण्यासाठी किंवा जमल्यास मोठी छंडणी बसू करण्या-
साठी पाठविले होते. (कानडपाकडे जात असताना) बाटेत त्याचा विचार बदलला व
तो विजापुरापासून १४ मैलांवर रक्सी-तंगडीकडे माघारी आला (आणि तेथे त्याने
बरीलप्रमाणे बंड उमारले). विजापूरचे सर्व झेंडे व निशाणे नष्ट करून त्याने त्याचे-
बदली मोंगली तऱ्हेची तयार करविली.

चेंगुर्ल्याचा हवालदार बदलून त्याने मिर्सा कचे मलक या नांवाचा
नवीन हवालदार पाठविला. तो चेंगुर्ल्याला ५ नोवेंबरला (ओल्ड) येऊन पोचला. परंतु एक-
क्षणांत पळून जाण्याची त्याने तयारी ठेविली होती. कारण सुलतानखानाच्या या बदल
लेल्या घोरणामुळे फिरून स्ववासखानाला हा गांव (चेंगुर्ला) बहाल होण्याचा संभव
होता. जानेवारी महिन्यांत विजापूर सोडून इरानात जावयाचे असल्यामुळे आपल्याकरिता
एक गडबत तयार ठेवावे म्हणून आमच्याकडे चढ्या साहेबिणीने कळविले होते.
परंतु सेनापती रोठिस याने ती गोष्ट नाकारली. आणि राणीने ही मागणी तिचकी मनापासून
केलीच नव्हती असे नंतर समजले.

बाग रजिस्टर १६६१
पृ. १२६-१२७ मे १६ इ. न्यू. }

(८४६)

{ श. १५८३ वैशाख व. २
इ. १६६१ मे ६

मडुरा व तंजावरचे नायक आणि विजापूरचे सरदार शहाजी व अंतोजी पंतोले
आणि लिंगमनायक यांनी संरक्षक आणि आक्रमक (offensive) असा उभयविध तह केला
आहे; ही गोष्ट थोडी काळजी करण्यासारखी आहे; आणि त्याचमुळे मच्छलीपट्टणला
जाण्याचे गव्हर्नराने टाळले. पण त्यानंतर लगेच हा तह मोडला असून शहाजीवर

आम्हां कैद्यांत सोडण्याबद्दल १००० होनापेशी अधिक खंडणी कबूल करूं नका...आम्हीं अधिक कबूल केलें असें कोणी सांगितलें तरी विश्वास ठेवूं नका...दंडाराजपुरीबद्दल बोलणें करणें माझ्यावर सोंपवा.

आम्हीं दारूगोळा दंडाराजपुरीच्या सिद्दीला दिला नाहीं, परंतु विजापूरचा सेनापती सिद्दी जोहरला दिला. जोहरच्या ताब्यांत खारेपाटण व बेदहि असून तां आतां स्वतःच्या देशाकडे गेला आहे. आमच्या जागुदाला वाटेत रुस्तुमजमा भेटला होता. तो म्हणाला की 'राजापूर सोडून जाण्याबद्दल त्यानें मला तीन पत्रें पाठविली !' यावरून शिवाजीचा वेत त्याला माहीत होता असें दिसतें. पण तो अगदीं छोटे बोलतो... आमचा एक पहारेकरी शिवाजीकडे गेला आहे.

आमच्या घटकेची तजवीज प्रथम कर...चौलगा पोर्तुगीज अधिकारी ताहाय्य देण्यास तयार नाहीं...छळामुळें एका व्यापाऱ्याला खेळण्यास मृत्यू आला...

आतां राणी परदेशीं गेल्यामुळें (घालवून दिल्यामुळें) पुष्कळ उमराव या प्रांतांत छटावूट करितात. छेकबळा मुल्तान नांवापुरता आहे. कारण दुसरा कोणता बसवावा हें सुचत नाहीं. दरयेझ नांवाचा चारस होता त्याला शाहिस्ते-खानानें शिवाजीच्या पक्षा किल्यांतून आपल्या ताब्यांत घेतला आहे.

आमच्याहून सैन्य येत आहे असें आम्ही ऐकलों. शिवाजी तोंड देण्याची तयारी करीत आहे. तुकठेंच दळची राजा (!) आणि शुंगाररपूचा राजा अशा दोघांचा मोठ्ठा करून शिवाजीनें आपल्या ताब्यातील मुद्दल बादवून चांगला बंदोबस्त केला आहे. या योगानें दंडाराजपूर किड्यापासून तों खारेपाटणपर्यंत सर्व किनाऱ्यावर त्याचा ताबा झाला आहे. लवकर गोव्याला त्याची हद्द मिळून अत्यंत गोव्यालाहि धोबा येणार आहे....

राजापूरच्या लुटीत कंपनीचें व आमचें मिळून १२००० पंगोडाचें तुकखान झालें आहे.

प्राक्षणांन आम्हांला पेशाबद्दल विचारलें...आम्हीं साफ नाकारलें. तेम्हां शिवाजीकरितां तुम्ही धन्य करितां म्हणून त्यानें निचारन्यावर आम्ही दंडाराजपुरीबद्दल बोललों....इंम-जाना त्यानें दागोळ देऊं केलें....दंडाराजपुरी घेण्यास इंमजानां मदत केली तरी शेव-टचा हत्ता शिवाजीनेंच करावा म्हणजे इंमज किड्या आपणच घेतील, ही मीति बाळग-ण्याचें कारण नाहीं....दंडाराजपुरी घेण्याबद्दल औरंगाजेब इंमजाना तीन लाख रुपये देण्यास तयार आहे. अने रेंडिण्डजनें सांगितलें. २ दिवसांनी शिवाजी महाडला आला. दोन दिवस राहून तेथील कैद्यांना त्यानें राबत्री पंधिताच्या स्वाधीन केलें आहे. आतां तो फल्याण भिबंदीकडे आहे. तुम्हेंच मोगलांनीं फल्याण भिबंदी घेतली

तर हें खंडणीचें द्रमणें आहे. त्या (शिवाजी) शी म्हणून खालीलप्रमाणें बोलणें करावें-

(१) राजापुरात धरलेले कैदी सोडून नेलेली लुटीची भरपाई करावी. निदान कैदी सोडावे.

(२) दंडाराजपुरी येथें इंग्रजांची गळपठें लागतील त्यांचा खर्च शिवाजीनें पावा. सार्चाबद्दल शिवाजीनें चौकशी न केली तर प्रसंग येईल त्याप्रमाणें तो देऊ करील त्याहून थोडा अधिक मागून त्याला नकार देतां येईल ! शिवाजीनें विचारलेंच तर चार गळपठांपैकी प्रत्येकाबद्दल १०००० होन सार्चाचे सांगावे. हें ठरल्यावर सर्व रकम एवढम आगाऊच मागितली म्हणजे हेई बोलणें दासळण्यास वेळ लागणार नाहीं !

(३) सोईचें बंदर कंपनीला देऊन आपलें सामान व मजूर लावून इंग्रजांना तेंथें किड्या बांधूं पावा.

(४) त्या बंदराचें अर्थें उत्पन्न इंग्रजांना मिळून शिवाय त्यांचा आयात व निर्यात माल करमुक्त पावा जावा.

(५) कप्याचें नाणें पाडण्याकरितां बंदरांत एक टांकसाळ काढूं पावी. आणि मलबाच्यांना हाताशीं धरूं नये. (राजापुरला असतांना 'आपण मलबारी असून आपल्या हाताखालीं मलबारी आणारच' असें शिवाजी म्हणे !) ही अट अवश्य घालावी.

(६) सोरा विनहरकत खरेदी करण्यास परवानगी असावी.

(७) बंदरांत बखारीकरितां एक इमारत पावी.

या तपशिलासह गोरवून पत्र लिहून रेव्हिग्टन व इतरांबद्दल सामोपचाराच्या गोष्टी लिहून रद्दबद्दली करावी...तो कैदी सोडायला तयार नसेल तर आमच्याकडून काडी-चीहि मदत होणार नाहीं.....राजापूर सोडल्यानंतर शिवाजीला आम्हीं पाहिलें नाहीं. इतक्यांत शिवाजीनें पाठविल्यावरून रावजीपंढीत आमची जवानी घेण्याकरितां येणार आहे.....आज आमच्या समोर एका मुसलमानाला फटके मारण्यांत आले. ... तेव्हां त्या ब्राह्मणाच्या कानावर जाण्याकरितां आम्हीं असें बोललों कीं, आमची मुटका न होईल तर औरंगजेबाचें सैन्य घुरतेहून दख्खनमध्ये आणण्यास आम्हीं मदत करूं. राणीच्या स्नेहाखातर आम्हीं आजपर्यंत असें केलें नसलें तरी आतां राणीला पदच्युत केल्यामुळें ती गेली आहे. आणि त्यामुळें त्याचा वचपा वाढणें आम्हांला कठीण नाहीं ! साबोलण्यानें मात्र त्याला दहशत बसेल. हें बोलणें शाहिस्तेखानाशीं केलें तर शिवाजीचा नाश होण्यास ल लागणार नाहीं. शाहिस्तेखान पर्वताच्या पलीकडे येथून ७ गांव (४० कोस) अंत-रावर आहे. त्याला मुख्य अडचण पर्वताखालीं कसें पायें हीच आहे. परंतु घावानत आम्हीं कळवीपर्यंत काहीं करूं नये....शिवाजी येथेंबद्दल लिहील तेव्हां

विकला. त्यांच्याजवळ पुष्कळसे कापड होते त्याची विक्री न करितां त्यांनीं तें कर्जफेदी-
करितां दिलें. शिवाजीचें बंड मोडण्याकरितां विजापूरच्या सुलतानाला त्यांनीं
सुद्धापयोमी दारुगोळा पुरविला. त्याची किंमत अजून त्यांना मिळाली नाही.
मात्र त्या कृत्याबद्दल शिवाजीकडून त्यांना फार त्रास सहन करावा लागला. राणी
मकेच्या यात्रेकरितां निघून जातांच शिवाजीनें पुनः दोकें वर काढिलें. आणि
इंग्रजांनीं केलेल्या नुकमानीचें उद्दें काढण्याकरितां मार्चच्या मध्याचे सुमारास
[श. १५८२ फाल्गुन वद्य पक्ष.] राजापुरावर १००० घोडदळ व ३००० पायदळ
पाठविलें. या सैन्यानें, शहराजवळ आल्यावर, तेथील विजापूरप्रमाणें शहरांतील प्रमुख
मंडळींना बोलावून आपून शहरांत प्रवेश केला व तेथील नागरिकांना तोशांस न देण्याचें
वचन दिलें. ते भोळे लोक मनांत संशय न आणतां येटीस आले. आपणहि ह्या स्वागतांत
सामील व्हांवें म्हणून रेसि० रेडिंगटन व दोन तीन इंग्रज खाण्याबरोबर गेले. लगेच त्या-
सर्वांना पकडून त्यांचा छळ करून जिद ही जप्त करण्यांत आली. रेडिंगटन व त्याचे बरोबरचे
लोकांना शिवाजीच्या एका किडवाबर (सोडनगड-कुळाबा) ठेविलें. राजापुरातील
इंग्रजांनाहि कैद झाली व त्यांतील एक छळानें मृत्यु पावला. त्यांच्या बखारीची सर्वस्वीं
नागवणूक करून पुरून ठेवलेला खजिना पहाण्याकरितां सर्व ठिकाणीं जमीनहि कुदलीनें
खणून टाकिली. पूरण व मस्कतचे ध्यापासी आपला माल घेऊन दरमाल राजापुरला विक्री
करण्याकरितां येतात व फाम होवांच घात जातात त्यांचीहि छद्द झाली. कोणा एका राजानें
व काही लोकांनीं विरोध करण्याची तयारी केली होती. परंतु शाह्या लुटिनें तृप्त झालेले
शिवाजीचे लोक त्यांच्या आधींच निवून गेले.

श्री. घ. दे. ६१	} (८५३)	{ श. १५८३ आषाढ व. १२
शु. १०६२ जिस्माद २५		

१— कार. घ. देस. पा. कऱ्हाड

आपदेव कुन्नाभट गिजारे यांचा कोणेगाव येथील इनाम अबडला खान वंगरेच्या
सुदैवताप्रमाणें चालविणें.

हाग रजिस्टर १६६१	} (८५४)	{ श. १५८३ यावण शु. ३
पृ. ४४७-४८ न्यू. डिसेंबर ५		

वेगुत्यांचें पत्र —————

पंडखोर शिवाजी विजापूरचे मुलखावर पुनः स्वारी करण्याचा बेत करित आहे.
आणि लखम सारवंत, मिऊन जाऊन, पोर्तुगीजांनीं प्रसंग पकड्यास त्यांनीं आप-
ल्याला निनहरकत आश्रय पावा म्हणून त्यांचिशी स्नेहाचें बोलणें लावीत आहे. याकरितां

श. १५८३ ज्ये.]

शिवाकालीन-पत्र-

आहे. या पावसाळ्यात शिवाजी ती परत घेणार. नंतर लाची आमची गांठ पडेल....उम-
राघांमध्येच हुद्दी आहे. विजापूर लुटलं जाईल असें वाटतं....शिवा-
जीचा एकच हतू असेल तर तो. दंडाराजपूर घेण्याचा. त्याबद्दल उत्सुकतेनें बोलवें.
कंपनीला ते आवडलें नाहीं तर मागाहून बोलणें धरिवावें....बरे किझा स्वतःकरता
ध्यावयाचा म्हटलें तरी माणमें (शिपाई) लागतील. तीं शिवाजीशिवाय दुसरा कोण
पुरवील ? वकिलानें पत्र शिवाजीच्या स्वतःच्या हातांत घावें. हे ब्राह्मण
त्यांना घाटेल तो मजकूर त्या पत्राकडून चढवितात.

सा. ले. १५८ } (८४९) { श. १५८३ ज्येष्ठ व. १०
सु. १०६२ सवाल २३ } मिसेली फा. मु. व सी. { इ. १६६१ जून ११
अज दि० पर० सुपे— . तगा मोक० का सुपे
गणो तिमजी (ले. ८३७ पहा.)

खं. २० ले. १०९ } (८५०) { श. १५८३ ज्येष्ठ व. १२
सु. १०६२ सवाल २५ } कौलनामा फा. मज. { इ. १६६१ जून १३
अज दि० पर० वाई— . तगा अंतोजी निन शंकराजी लष्करी चाकर.

पेसजी गनिमानी कोट बलकाविला होता त्यावर सिद्दी जोहार
काविजाती आले. सर गुन्हो वगैरे शरोवर तूहि त्यांना भेटलास. तुझे मशकत पाहून
तुला २ चावर जमीन इनाम दिव्ही. तलग मध्वाजी फुल्ल हवालदार मामी पर. मज.
यास बुन्हाणखान गौरी यानें दस्त करून कोट बलकाविला. त्यावर पर. मज. हजरती
साहेबाचे यासखेलीस मन्हामत जाहाले. बुन्हाणखान कोट सोडून गेला. तुला जमीनीशिवाय
गला व इतर हक दिव्हे. सरणी दिव्ही नाहींस ती २५ होन घेतली. आतां मिरासी खाऊन
सुखें असणें.

शि. प्र. पू. १०५ ले. ३६ } (८५१) { श. १५८३ आपाढ शु. ३
सु. १०६२ जिल्काद १ } मिसेली फा. सु. व सी. { इ. १६६१ जून १९
!—ताा सिलार नायक व मोक. मौ. नागठाणे तपे बालवे

चौडेस्वरीचे पडिले देऊळ संमत बांधीत आहे. पाटलांनी अडथळा करूं नये.

चाग रजिस्टर इ. १६६१ } (८५२) { श. १५८३ आपाढ शु. १०
पू. २१५-२१६ जुलै ११ इ. न्यू. } { इ. १६६१ जुलै १

इमजांच्या विपयीं रोसिडेंट (वेंगुल्यांचा) असें लिहिता की, गेल्या पत्रापासून त्यांनीं
विजापूरचे राज्यांत काहीं खरेदी न करितां आयात केलेला माळ मुख्यत्वेकरून रोखीनें

स. पृ. २५ ले. २० हि. १०७१ } (८५८) { श. १५८३ थावण व. ८
स. १०६१ जिल्हेज २१ } फर्मान { इ. १६६१ आगष्ट ७

महली आदिलशाहा— हवाल. व कार. मामले महमदपूर

श्री शंकर मारती जगद्गुरु यास भी. येपनहाल, उकळी मामले मज. येथे शृंगेरी
व कुडगी मठाकरितां चालू ठेवणे.

सा. ले. ४२, } (८५९) { श. १५८३ आश्विन व. १०
स. १०६२ व सा. } महजर { इ. १६६१ आक्टोबर ७

गोंदवी विन जाउजी गोकदम पाचपुता मौजे मवाली (शिरवळ) यानें दुष्का-
ळांत पाटीलकीची सहावी तकसीम सोमाजी आवाजी पाचपुता यास दिली. नंतर माहादाजी
बळजोजी रणदिवे यानें राजशी राजे पालकर सरनोबत सुभेदार याजपुढें 'मवा-
लीची पाटीलगी आपली मिरासी' अशी तक्रार केली. चौकशीअंती पाचपुत्यांची पाटीलकी
असें ठरलें. (ले. ३८५ व ले. ६२९) पुढीचे कागद पाहून हा महजर करून दिला.

कागद रजिस्टर १६६१ } (८६०) { श. १५८३ आश्विन व. ११
पृ. ३२०-३२१ आक्टो. १८ न्यू. } कर्नाटकांत-शहाजी { इ. १६६१ आक्टोबर ८

तंजावरचा नायक राजधानींत घोंडे दिवस राहून मदुरा येथील नायकाच्या
आध्यायें पुनः त्रिचनापल्लीच्या किड्यांत गेला. तेथें या दोघांचा परस्पर तह झाला.
जूनच्या अखेरीस लिंगमनायक ४० हजार पायदळ व २००० घोडेस्वार घेऊन पोर्तु-
गोळोपासून ९ मैलांवर सिल्लेनोल आला. तेथें सहून शहाजी प्रत्यहीं तंजावरच्या मुल-
खांत लूट करी. हत्यार उचलण्यापूर्वी शहाजीशीं बोलणें करण्याचा नायकानें प्रयत्न केला.
परंतु किनाऱ्यावहलया त्याचा अप्रह पाहून त्याला त्यानें बरदेशांत रेंदीत नेले. अखेरीस
शहाजी त्याच्या निकट किर्यांत जाऊन बसला. जिजीचा अंबरखान किंवा त्याच्या
फारमारी अंतोजी पोंटेले यांनीं धाणी किड्या, शहाजीला त्यांतून काढून लावि-
न्यावित्यावर मदुरा नायकाला देण्याचें वचन केलें आहे. तसें झाले म्हणजे त्रिजापुरी
मुसलमानांना जिजी प्रतांतून हाकून लावणें सोपें होईल. शहाजीचा पाठलाग चालू
असल्यामुळे तेगनापट्टणचे किर्याकडे लिंगम नायकाला लक्ष देणें शालें नाहीं. तेगनापट्टण
अद्यापि शहाजीचेच ताब्यांत आहे...ते घेण्याबद्दल प्रयत्न...रावळ चूण्यापानायक
शहाजीला मिळाला परंतु ठगेच निघून गेला...शहाजी अंतर्देशांत पळानामुळे तेगना-
पट्टणकडे व्यापारास तेजी आली. परंतु अंतर्देशांत संदावला...शहाजीनें पुरा मल.
बतावरील माल पकडला.....गोवळकोंडेकरांनीं ४० लाख होन (गोंडा)
खंडणीचे भाले, आतां तरी मोंगलरांशीं त्याचा बेचनाव संपला किंवा नाहीं हें गमजत
नाहीं. लाहोर व चन्हाणपूरचे रस्ते अजून व्यापाऱ्याकरितां छळित झाले नाहीं.

गोव्याहून कोठारी या नांवाचा ब्राह्मण लक्ष्म सावंताकडे येऊन त्याच्याकडून पत्र व वकील बरोबर घेऊन परतला आहे. चिजापुरांत यादवी वादत असून परिस्थिती अशीच चालू राहिली तर चिजापुराचा नाश जवळ आला आहे असें म्हटलें पाहिजे. रेव्हिंग्टन व त्याचे जोडीदार अजूनहि सोनगडावर (महाडचे धायव्येस ३ मैल) शिवाजीचे बंदेत आहेत. सलावतखानानें त्यांच्या एटकेचें बोलणें करण्याकरितां आपला एक वकील पाठविला; आणि सुद्ध तो स्वतः मोठें सैन्य घेऊन चहलोळखानावर स्वारी करीत आहे. ...६ जुलैला इंग्रजांचें मोठें गळपत इराणातून गोव्याचे बंदरांत आलें. [जुलै २९ पहा इ. फ. ११ पृ. ५]

खं. २० ले. १११ } (८५५) { श. १५८३ श्रावण शु. ८
सु. १०६२ जिल्हेज ७ } सुर्दसत फा. मु. व सी. { इ. १६६१ जुलै २४

अजर. शर्जाखान सो— कार. व देश. पर. वाई

हाली पर. चा मोकासा साहेबास मिळाला. नरसीमट चित्राय याचें इनाम चालावें (ले. ७१३ प्रमाणें).

खं. २० ले. ११० } (८५६) { श. १५८३ श्रावण शु. ११
सु. १०६२ जिल्हेज १० } सुर्दसत फा. मु. व सी. { इ. १६६१ जुलै २७

अजर. शर्जाखान सो— कार. व देश. पर. वाई

साहेबास मोकासा मिळाला. नरसीमट चित्राय याचे पसरणी इनाम चालावें.

शि. प. ले. २ व सर. ले. ४६ } (८५७) { श. १५८३ श्रावण व. ३
सु. १०६२ जिल्हेज १७ } मिसेली { इ. १६६१ आगष्ट ३

पिलाजी नीलकंठराव सुमेदार नामजाद

हवाल. कार. देश. दशपा. भोक. सेटि. माहा रया. महालानिहाय मामले प्रभावली

रंगो विन कसो नार्क यांनीं राजगड मुकामी साहेबास सांगितलें कीं, देशमुखांचे वतन आपले आपणाकडे चालत आहे. हाली तलकोकण साहेबास अर्जान जाहले. यावरी कौला प्रमाणे आपण खिजमतीस हजर राहिलो. दिवाणातून सारी वतनें अमानत जाहाली. साहेबी माम. मज. २००० लाहारी देण्याची सनद दिली पण काहीं पावले नाही. यामुळे सेवक हरान आहे. साहेबी खारी २००० व मी. कोलवेची इनामत दिल्ली. सनदहि दिल्ली. तरी वरीलप्रमाणें सरदेसाई यास देत जाणे.

सर्पट्पूरी) फिरून तह झाला आहे. आम्ही (बच लोक) तटस्थ राहिल्याबद्दल शाहाजीने समाधान व्यक्त केले.

इ. सं. ११ } (८६४) { अ. १५८३ मार्ग. व. ३
पृ. ५१ } मद्रास-कंपनी. { इ. १६६१ नोवें. २८

पोंटोनेव्हेचे बंदरात गलबते येण्याची काही जखर नाही. कारण अदिलशाही सेनापती शाहाजी याने शहराचा घुरा नाथ केला असून व्यापाऱ्यांचेहि नुकसान झाले आहे.

मीरजुमलाचे जहाज पकडण्यांत आणचा हात नाही....मद्रासवर शिबंदी जखरी घोडी आहे. या वेळीं बेसावध राहून चालणार नाही. आसपास १०० मैलांचे टापूंत निदान पांच सहा सैन्ये वावरत आहेत !

इ. सं. ११ } (८६५) { अ. १५८३ मार्ग व. ११
पृ. ११ इ. } सुरत-कंपनी { इ. १६६१ डिसे. ७

शिवाजीने रेडिग्टन व आणखी सात ईंग्रजींना सहा महिनेपर्यंत अटक ठेविले. ...सोळा बंद भागितला. अनेक विनंतिपत्रांना लागे दाद दिली नाही. शेवटी रेडिग्टन आजारी पडल्यामुळे-बरे होताच परत जाण्याचा करार करून-१७ ऑक्टो. ला येथे येऊन पोचला....देश सर्व भ्रामयुषांत आहे. एका बाजूला, हा बंडखोर व दुसऱ्या बाजूला मुलतान आणि क्रिथक नासुप झालेले सरदार हे देशाचे वामाडे फाडीत आहेत. काय होईल हें परमेश्वर जाणे !

शि. घ. ले ६० } (८६६) { अ. १५८३ पौष शु. १२
अ. १०६१ जयल ९ } मुर्दुतत अ. सु. व सी. { इ. १६६१ डिसे. २२

अजर० जाधवराऊ राजे— बजा. कार. पर. कऱ्हाड

पर. साहेबास अर्जांनी आज. आपदे कृप्य जुनारदार कोमेगाव याचे इनाम चाळू ठेवावे.

इ. सं. ११ } (८६७) { अ. १५८३ माघ शु. १
पृ. १० इ. } सुरत-कंपनी. { इ. १६६२ जाने. ११

राजारूला काही व्यापार नाही. सर्व देश रणक्षेत्र (रफ़ोय) झाला आहे. दख्खनचा (अदिलशाही) मुलतान औरंगजेबाशी, आणि दख्खनमधील उमराव बडे करून स्वतःच्या मुलतानाशी, एकमेकाशी आणि औरंगजेबाशी अशी हो लडत घुमत असतो त्याची शक्य येथेहि लश्कर लागेत अशी मीति वाटू लागली आहे.

इ. फं. ११ }
पृ. ५० इ. }

(८६१)
मद्रास-सुरत

{ श. १५८३ कार्तिक शु. ६
{ इ. १६६१ आक्टो. १९

तुम्हाला सुरतेचे सुमेदारानें वेढिलें....एक गोष्ट सहन केली तर पुढें तो अधिक धीट होईल। इकडे शहाजीकडून आम्हाला तसाच त्रास पोंचतो. शहाजी, हा विजापूरचा सेनापती (शिवाजी) व्यानं रेव्हिंगटनला अटक केली, त्याचा बाप. शहाजी गेल्या जुलैमध्ये पोर्टोनोव्होला लट्क करून गेल....कंपनीचे नोकरांचे त्यांत ३० हजार पाडो (पेंगोडा=होन)चें नुकसान झालें....कंपनीचें देणें देता येणार नाही. करितां समुद्रांतल गलबतावर सड उगवून घेतला पाहिजे. शहाजीचे ताब्यांत आतां पोर्टोनोव्हो आहे. (तेव्हा तेथील गलबताचें नुकसान केलें पाहिजे.)

इ. फं. ११ }
पृ. १६ इ. }

(८६२)
सुरत कसलेशन

{ श. १५८३ कार्तिक शु. १३
{ इ. १६६१ आक्टो. २५

कंपनीनें दंडाराजपुरी किल्ला घेण्याबद्दलचा हुकूम दिला. पण सैन्य व गलबतें पुरेशी नसल्यामुळे हे तूर्त अशक्य असे ठरलें.

बाग रजिस्टर १६६१ }
पृ. ४०५-४०६ न्यु. }

(८६३)

{ श. १५८३ मार्ग. शु. ९
{ इ. १६६१ नोवें. २०

गोंवळकोड्याकडून खंडणी मिळाली नाही म्हणून मोंगल लढाईचा बेत करित आहे. गोंवळकोडेकरांही सैन्य वाढवून किल्ला लढविण्याची तयारी करित आहेत....पूर्वी ही खंडणी रुपयांत भरली जाई. परंतु आतां मोंगल जुने होन मागतात. कारण नवीन होन इलके शाले आहेत (१२८ नवे=१०० जुने होन)...सेनापती लिंगमनायक याच्या अपेक्षेप्रमाणें शहाजीविरुद्ध खाला यत्न आलें नाहीं....तेगनापट्टनचा वेढा त्याला सोडावा लागला, आणि सप्टेंबर २ रोजी शहाजी व लिंगम नायक यांच्यांत सलोखा झाला. त्या वेळीं, शहाजीच्या ताब्यांत पूर्वीप्रमाणें पोर्टोनोव्हो व तेगनापट्टन रहावीं आणि त्यानें तंजावर व मद्रास यांच्या मुलखास उपद्रव देऊ नये; व ५० हजार रायल तंजावर नायकाकडून घेऊन त्याच्या मुलखास सोडून यावे, असें ठरलें. हा तह नायकांना नापसंत वाटल्यामुळे त्यांनीं लिंगमनायकाला त्रिचनापल्लीच्या किल्ल्यावर कैद करून ठेवून शहाजीशी युद्ध चालू ठेवण्याचा बेत केला. पण पुढें उमय नायकांनींही तहाला मान्यता देऊन तंजावरचा नायक व लिंगम नायक यांच्यांत विवाहसंबंधांनीं परस्पर सौयरीक जमविण्यांत आली....ठरल्याप्रमाणें ५० हजार रायल तंजावरच्या नायकाच्या मुलाच्या हटकेकरितां पाठवावयाचे. इतक्यांत शहाजीनें यापुढें वाढ पहाण्यास रावड नाही म्हणून तह मोडला व किरून लढाई सुरू झाली.....थोळाच वेळान (२५

माहाराजास तलफोकण अर्जांनी जाह्यालं. आपणासी ताजा सनद पाहिजे व सदरदुप्रमाणें पत्र दाखविलीं. ये जाचे केसव नायेक सरदेसाई व आवजी नाछवा मोकदम व फुक सेट सेटिया व गणोबा फिवळ व नारोना करकरा व सोनवा नायबाळ माहाजन याणी अर्जे केला जे सदरदुप्रो वतन उपाध्ये भाग याचें पुरातन चालिल्लें असे व हाती भोगोटा असे. पेस्तर चालविणार साहेब भना आहेंत. हा इलतिमास खातिरेसी भागून सदरदुप्रमाणें वतन उपाध्ये मजकूर यासी मोकरर करून हें पत्र हुन्हासी सादर केलें असे. तरी वतन वाढविजें.

इ. फॅ. मा. ११ }
पु. १९ इ. }

(८७२)

{ श. १५८३ फाल्गुन शु. १४
इ. १९६२ फेब्रु. २१

इसच्या चालंतयें हिंदुस्थानातील शुजाबदल आशापत्र
ईस्ट इ. कंपनीने आमच्याकडे तक्रार केली की, क्रियेक इमज सदर कंपनीशीं कोणत्याहि प्रकारचा संबंध नसताना, हिंदी गलबतें चालवितात, तेथील लोकांना गलबतें बांधावयास आणि चालवावयास शिकवितात, आणि इमज राष्ट्राचें हुकसान होईल अशा तऱ्हेने व्यापार करितात....त्यास धरून इंग्लंडांत पाठवून घावें.

इ. फॅ. ११ }
पु. ७६ इ. }

(८७३)

सुरत-कंपनी. (सुरत सुभेदाराचा जुलूम) { श. १५८३ फाल्गुन व. ४
इ. १९६२ फेब्रु. २७

सुभेदाराच्या कारमारामुळे रकमेची टंचाई फार भासते. यादवाहाला भरण्याचा सर्व पैसा सुभेदारानें आपल्या दाती घेतला आहे. पूर्वी व्यापारी आपला माल सराफाच्या मध्यस्थीने अधिक किंमत देईल त्याला विकीत. परंतु आतां आपण सांगूं ती किंमत आणि आहेत. पारताळ्यामध्ये पैसा निळविण्याचें मुख्य ठिराण म्हणजे इराण. परंतु अद्यापपर्यंत येथून एकहि गलबत इराणाकरितां मरून निघालें नाहीं. सुभेदाराच्या जुलमाबद्दल-आम्हीं, उच्च, इराणी लोक या-सर्वांचीच तक्रार आहे. असा एक आठवडा जात नाहीं कीं ज्यांत तो कोणाला कांहीं उपद्रव करीत नाहीं. डचाचें तबिं तो बादशाही टांकसाळीकरिताचि अडकवून ठेवतो. इराण्यांची निष्कारण खोटी करून दुप्पट जकात वसूल केली जाते. सुभेदाराचें असें स्वर वतन आणि बेगुमानपणा चालू असताना येथें व्यापार करणें शक्य नाहीं.

इ. फॅ. ११ }
पु. ८७ इ. }

(८७४)

{ श. १५८३ फाल्गुन व. ३०
इ. १९६२ मार्च १०

प्रे. ऑण्डुज-रायगडवरील धरंदुष्ट कैदी.

तुमचीं २८ डिसेंबर, १६ जानेवारी आणि ३ मार्च (१)चीं (सदकेबद्दल उत्तुक्ता

शि. प. सा. सं. १४

खं. १५ ले. ९८ } (८६८) { श. १५८३ माघ शु. २
सु. १०६२ जखर १ } घा. सु. व सी. { इ. १६६२ जाने. १२

अजर. शर्जाखान— बजा. कार. व देश. पर. वाई

कमलनयन गोतावी पस मी. इहमिडे येथे, तीस विघे जमीन पूर्वीच्या (धारोजी राजे मोहिते वंगरे च्या) खुदखताप्रमाणे चालत आहे. हाली मी. मज. सरंजखान पणी यासी साहेबी मुकासा दिवला आहे. व साहेबास मुकासा नवा मिळला आहे. तरी बरील जमीन कमलनयन बाजकडे चालविणे.

शि. घ. ले. ३७९ } (८६९) { श. १५८३ माघ शु. ४
सु. १०६२ जखर २ } महजर { इ. १६६२ जाने १३

नेताजी व दीपाजी राजे मोहिते देसाई अग्रवादी

हरीफराड व हंवीफराड व शंकराजी राजे देसाई पश्चिमवादी. संव्राजी व धारोजी या चंभूंनीं फा तळवीड व बांगी येथील जोड पृथी चालविली. पुढे दोघामी देवाळा जाली. शंकराजी व नेताजी भांडो लागले. गोताने दोन तक्तीमा शंकरराजांन व एऊ तक्तीमा दीपाजी व नेताजी राजांनीं खावी. बडीलपणाचा मान आर्षी शंकराजीचा व मागून दीपाजी व नेताजी यांचा असें टाकिलें.

राम. अ. ६५-६६ ले ८ } (८७०) { श. १५८३ माघ शु. ११
सु. १०६२ व फ. जखर ९ } तालीक { इ. १६६२ जाने. २०

चाचाजीराजे मोसले— महारदेव, निमण, रघुनाथ, विठल नेटने

तुम्हास (श्री वृष्णेश्वर) देवाचा अभियेस व पूजाबद्दल बर्पासन सालिता १२ रुपये दिले. खुबू बक्षी.

सा. ले. ३४४ } (८७१) { श. १५८३ माघ वा १२
सु. १०६२ जखर १० } सामराजमुद्रा मयी. { इ. १६६२ जाने. २१

शिवाजीराजे— पिलाजी नीळकंठराड तुम्हेदा

नामजाद मामले प्रभाचली वेदपूनीं नागे पाप्ये विन अंती पाप्ये व केसो पाप्ये विन राघो पाप्ये व केसो पाप्ये विन विठल पाप्ये गोलवडीकर साकिन इसबे संगमेश्वर याणी शींगारपुरीच्या मुकामी येऊन अज केअ जे, आरले मिराम वनन कदीम घर्माधिचरण व जोतिष व देशोपाध्ययन अशाधिचर अज मीजे देवघर ताा तुम्हारपूर मामले मजकूर व ताा संगमेश्वर व ताा बोंडिवरा मामले मार तद्द मीजे देवघर मामले हम्मजायाद् मुजाफत बदर मैमुन मुस्तफाबाद ऊर्फ दामोळ व कसबे संगमेश्वरी घर्माधिचरण व देशमुखाचे घरी जोतिष पुरातन पिटी दर पिटी मोगोय चालत आटा आहे. बतनाचे तःअपट कारकीदी राजा सत्येश्वर व तुम्हाचे कारकीदीची पत्रे असेत. टाली

माहाराजास तलकोकण अर्जानी जाहाले. आपणासी ताजा सनद पाहिजे व सदरदुप्रमाणे पत्रे दाखविशीं. ये बावे केसव नायेक सरदेसाई व आवजी नाछवा गोकदम व फुक सेट सेटिया व गणोबा किवल व नारोबा करकरा व सोनबा नायबाब माहाजन याणी अर्ज केला बे सदरदुप्रो वतन उपाध्ये मार मांचें पुरातन चालिलें असे व हाली भोगोठा असे. पेस्तर चालविणार साहेब घर्ना आहेत. हा इलतिमास खातिरेसी आणून सदरदुप्रमाणे वतन उपाध्ये मजफूर यासी भोकरर करून दे पत्र तुम्हासी सादर केले आहे. तरी वतन चालविणें.

इ. फं. मा. ११ }
पु. १९ इ. }

(८७२)

{ श. १५८३ फागुन शु. १४
{ इ. १९६२ फेब्रु. २१

दुसऱ्या चार्लसचें हिंदुस्थानीतील शुद्धावदल आज्ञापत्र

ईस्ट इ. कंपनीनें आमच्याकडे तक्रार केली की, कित्येक इंग्रज सदर कंपनीशीं कोणत्याहि प्रकारचा संबंध नसताना, हिंदी गलबतें चालवितात, तेथील लोकाना गलबतें बांधावयास आणि चालवावयास शिकवितात, आणि इंग्रज राष्ट्राचें लुकसान होईल अशा सद्देनें व्यापार करितात...त्यास घटून इंग्लंडांत पाठवून घावें.

इ. फं. ११ }
पु. ७६ इ. }

(८७३)

सुरत-कंपनी. (सुरत सुभेदाराचा जुलूम) { श. १५८३ फागुन व. ४
{ इ. १९६२ फेब्रु. २७

सुभेदाराच्या कारामारामुळे रकमेची टंचाई कार भासते. मादहाला भरण्याचा सर्व पैसा सुभेदारानें आपल्या हातीं घेतला आहे. पूर्वी व्यापारी आपला माल सराफाच्या मध्यस्थीनें अधिक किंमत देईल त्याला विकीत. परंतु आतां आपण सांगूं ती किंमत आणि म्हणूं तें वजन असें म्हणून सुभेदार (चांदी बंगरे) घेतो. यागुळें व्यापारी हवालदिल झाले आहेत. पात्रसाळ्यामध्ये पैसा निळविण्यानें गुरुप ठिराण म्हणजे इराण. परंतु अथापपयंत येथून एकहि गलबत इराणाकरितां मरून निघाले नाही. सुभेदाराच्या जुलमावरून-आम्ही, लच, इराणी लोक या-सर्वांचीच तक्रार आहे. असा एक आठवडा जात नाही की ज्यांत तो पोणाला काही उपद्रव करीत नाही. लुचाचें तर्जें तो बादशाही टीकसाळीकरितांच अडकवून ठेवतो. इराण्यांची निष्कारण सोटी करून दुपट जकात वसूल केली जाते. सुभेदाराचें असें स्वेर वर्तन आणि बेगुमानपणा चालू असताना येथें व्यापार करणें शक्य नाही.

इ. फं. ११ }
पु. ८७ इ. }

(८७४)

{ श. १५८३ फागुन व. ३०
{ इ. १९६२ मार्च १०

प्रे. अण्णुज-रायगडवरील धतुगुट कंदी.

तुमची २० डिसेंबर, १६ जानेवारी आणि २ मार्च (१)ची (सटनेबदल उत्तुक्ता

शि. प. सा. सं. १४

[२०९

दाखविणारी) पत्रे पांचली... लबाड शिवाजीला पत्रे पाठविण्यास (तो उत्तरच देत नाही।) आम्हांला बेल नाही... तुम्ही काढलेली हुंदी ताबडतोब मरली आहे... आपल्याला कैद का प्राप्त झाली हे तुम्ही चांगले जाणता. कंपनीच्या मालाचे रक्षण केले म्हणून ही कैद प्राप्त झाली नसून पन्हाळ्याच्या घेत्यांत आजून इंग्रजांचा वावटा फडकावून गोळे उडविल्याबद्दलचें हे प्रायश्चित्त आहे. शिवाजी नसता आणि दुसरा कोणी असता तरी ज्याला म्हणून अस्त्रशा अज्ञाचाराबद्दल सूड उगविण्याचें सामर्थ्य आहे तो तसाच बागला असता. व्यापाऱ्यांनीं दारुगोळ्यासारखा माल विक्रावयाचा नसतो किंवा शत्रुसैन्यावर उडवावयाचा नसतो. परदेशांत असे उपद्राव केल्यास मग त्याचें फळ मोगाचें लागतें. तुमच्या कैदेचें हेंच चरें कारण आहे. रेव्हिंग्टनला स्वतःला शिवाजीची दारुगोळा न विकण्याबद्दलची आज्ञा माहीत होतीच....

इंडियन ऑटोकेरी मा. ५० } (८७५) { श. १५८३
(१९२१) पू. ३१५ इ. } उद्देख { इ. १६६१

[इस्कालिअटचें मावास घुस्तेबद्दलचें पत्र, इ. १६६४ जानेवारी २८ चें.]

“विजापूरचे सुलतानाला न जुमानता शिवाजीने राजापूर घेतलें, व लुटलें; इंग्रजांच्या वखारांनींतील जमिनी खणून संपत्ती नेली आणि तेथील इंग्रज व्यापाऱ्यांना ८ महिने कैद करून ठेविले.”

इ. फें. ११ } (८७६) { श. १५८३
पू. २७ इ. } सुरत—पंथी. { इ. १६६१

(सुरतेशिवाय) आपल्याला स्वतःची अगदी स्वतंत्र अशी जागा पाहिजे. या छोटीशी गुळा व्यापार चालू झाल्यापासून हे लोक आम्हांला चायकांसारखे दुर्घळ समजून घाटेल त्या प्रसंगाने थामचा अपमान करितात.

इ. फें. ११ पू. १८ } (८७७) { श. १५८३
ओ. कॉ. २८९७ इ. } गलबताला सूचना { इ. १६६१

कोचीन ते स्वाली पर्यंत वाटेत सापडतील तीं विजापूरी बंदरांतील गलबतें, म्हणजे संजान ते गोव्या पर्यंतची, राजापूर बखारवाल्यांच्या कैदेच्या प्रतिकारार्थे म्हणून पकडली.

राम. अं. ६५-६६ ले. ९ } (८७८) { श. १५८३
मु. १०६२ व इ. १०७२ } { इ. १६६१

अजर. सिद्दी विलास — महादेव तिमण व रघुनाथ निठळ सेवगे.

रोखोजी व जिवाजी राजे धर्मपैशाबद्दल येथल्या साव्याबाद देत आठे आहेत, त्याप्रमाणे वर्षासन १२ रुपये देविले आहे. पाा सा हुनूर सा यनेश

सा. ले. १०३ }
१ }

(८७९)
करिना

{ श. १५८३,
१६६१

वादाजी कोहदेऊ याचा मुलखात कील देणे, आईस्तेखानाचें पुण्यास आग-
मन, शास्ताखाना येत्यानंतर मोगलाचे व शिवाजी महाराजांच्या कौमारे मोगल कायद-
खानास पुण्याचा मोकासा, वगैरे गोष्टींचा उल्लेख आहे. (साळेंबरे येथील पाटील.)

सा. ले. ३९ }
१ }

(८८०)
अर्जेदास्त

{ श. १५८३,
१६६१

सैरीकर मोकदम मौ० खेरुआ— दिवाण या शिखळ

राहुजीपंत तरफ दामाजीपंत कारमार सादासजीपंत देसकु. हे लावणीसंचणी करणे
म्हणून गावास पाठविले. तो मोगलाचा गलबला जाला. त्याने कुलाचे पेव बस्त-
भाव नेल्या. त्याबरी व हाली मोगल येताती म्हणतुन माती आडकिली. कुलास
तक्या निघेना. बस्ता, घरे येथी याकरिता कुलें येथी. येकदोषे मेळतुन लावनी करु
सादेवी कीळ दिला पाहिजे. व आम्ही जो देऊ तो चालविला पाहिजे.

इ. फॅ. सा. ११ }
पु. १२८६ }

(८८१)

{ श. १५८३ फा- ८४ चैत्र
१६६२ मार्च सुमार.

इंग्लंडचा राजा— सर अँथोनी शिपमन (सुबई बेट प्रथम ताब्यांत वेण्याकरितां
नेमलेला अधिकारी) यास सूचना.

आमच्या राज्याला हें बेट जोडून इतक्या खर्चांत पळण्याचें मुख्य कारण असें
आहे की, त्या योगानें आमच्या प्रजेला हिंदुस्थानांत अधिक स्वतंत्रपणें वाणि किण-
यतीनें व्यापार करतां यावा, आणि त्या भागांतली आमच्या ताब्यांतला मुलूख
याद्रावा आणि सामान्यतः आमचे राजवडाचा मान वाढून आमच्या प्रजेचा उदीम
धंदा आणि वेगळें वाढावें.....

शि. घ. ले. ३८० व ३८१ }
पु. १०६२ सावन ४ }

(८८२)

मिथेली फा. सु. व सी.

{ श. १५८४ चैत्र शु. ६
१६६२ मार्च १५

अज दि. ठाण देहाय तर्फे पाली पर. कऱ्हाड—

सात हुंदे व मोठ. व मोजे कीलचोर (व मुठ)ः— १५ होन देण्याचा हुकूम.

इ. फॅ. ११ }
पु. १०६० }

(८८३)

लंडन ई. ई. कंपनी—मुक्त कौन्सिल.

{ श. १५८४ चैत्र शु. १०
१६६२ मार्च १९

हो गळवें पोंबत तीनपंत दंडाराजापूर कंपनीच्या ताब्यांत आले असें उतर

सोईप्रमाणे मुरत सोडून देउन बघार वेंचाला आणून बसवावी. आणि तेथें हाताशी असतील तेवढ्या इंग्रजांचे साहाय्याने बंदोबस्त करावा आणि इकडे बलवावे.

इ. फॅ. ११ } (८८४) { श. १५८४ चैत्र व. ३
पृ. ७३ इ. } 'रॉयल बेलकम' गळवताला हुकूम { इ. १६६२ मार्च २७
सर्वे मलबारी किंवा दरखनी सापडतील त्यांना कैद करावे, गळवतें जाळावी.
आणि माणसांना किनाऱ्यावर सोडून पावे.

राम. अं. ६२ ले. ३ पृ. १२ } (८८५) { श. १५८४ चैत्र व. १९
श. १०६२ सावान २५ } शुद्धसप्त फा. सु. व सी. { इ. १६६२ एप्रील ५

अजर. नाइकजीराजे खराडे— कारबून व देशमूस तपे मसूर
कासीमट बिन अनंतमट सेकिन पाटण यास २० विघे जमीन बरहुकूम भोगवटे
कारकादी वजीरानी ताा शाहाजीराजे भोसले चालत आले असे. हाडी साहेबास सुकासा
'अजानी जाळा... तरी दुमाले कीजे.

इ. फॅ. ११ } (८८६) { श. १५८४ वैशाख शु. १
पृ. ८० इ. } मुरत-कंपनी { इ. १६६२ एप्रील १०

राजापूरला मिरां मिळत नाही आणि इंग्रजं कैद्यांचीहि सुटका झाली नाही.
आतां शिवाजीचीं मफेहून देणारीं गळवतें पकडून कैद्यांची सुटका आणि हुडीची भरपाई
करून देऊं. शिवाजीला कैद्यांच्या सुटकेच्या मजकुराची पुप्पळ पत्रे पाठविली परंतु
तो उत्तरच देत नाही. यापुढें आदिलशही सुलतानाच्या पत्रे पाठविणार आहोत. सा
योगानें कदाचित् अधिक यश येईल.

शि. घ. ले. ३ व सर. ले. ४७ } (८८७) { श. १५८४ वैशाख शु. १२
श. १०६२ रम १२ } 'सामराज' सुदा व सी. { इ. १६६२ एप्रील २१

सिवाजीराजे— पिलाजी नीलकंठराव हुमेदार नामजाद मामले प्रमावली
सालगुा तल फौजण मुलकाची क.वजादत बदल यासा रचारी तल फौज-
णात होउलु मुलक बबज जाहाला. ते बत्ती अंगारपूरकर कुर्वे व कीकणांतील पातशाई
अमलदार याणा देमानी केली ते नतीजा पोहोचोन उघडलेल मेले. मुलकातील
रयतीस सरंजामाबदल बतनदार व रयत यास सरकारीतून कौल सादर जाहालेवर
बेसो नायक बिन राधो नाईक मावलंगकर व सारे बतनदार मामले मजकूर
सरकारी खिजमतीस हाजीर जाहाले. साल मजकुरी रंगी नाईक मावलंगकर सरदेसाई
मामले मा याणी विले राजगडच्या मुक्कामी हुजूर देउन अर्ज केला जे, आपले सर-
देसमुखीचें बतन मामले मा व मामले दामोल पिढी दर पिढी सातकदम इस्तकविल

पावून तां सालगुदस्तापवितों चाळत आले. हालीं बल कोकण साहेबांस अर्जांनीं जालेवर साहेबीं सेवकावर मेहेरवान होऊन कौल सादर केले. यावर आ + + वतनाचे बाबे खिज-मतीस हाजीर जाहालो. हालीं दिवाणाचून सारीं वतने अमानत जाली. आपले कविजा हक व लयाजिमा व इनामती अमानत जाल्या. आपण तों साहेबाचे खिजमतीस एकसान थसो. साहेबीं मेहेरवान होऊन सेवकाची वतनावर स्थापता केलिया व कुटुंबास अंन देऊन उत्तवारी केलिया उमेद धरून एकमान चाकरी करूं; व ये बाबे तुम्हीं इल-तिमास लिहिली. ना इलतिमास खातरेस आणून व रयत मामुरीवर नदर देऊन बेकदीम वतनदार याबद्दल नायक या यांस दोनीं मामले मा सरदेशमुखी वचापंपरेनें करार करून नार्ईक मा यांस मामले प्रभावलीचे जमाबंदीवर पटी पसोडी हक लारी २००० दोन हजार रयत निसवत करार केली आहे. तरी तुम्ही मा मा जमाबंदीवर रयत निसवत सदरहू लारी २००० दोन हजारची सीस्त दरसाल नार्ईक मा देवीत जाणे. दरसाल ताजा सनदेचा उजूर न धरणे. मामले दाभोलची पयोरछोडी हक याची सीस्त होणे. त्यास मा माचे अमलदार व घतदार हुनूर आणविले आहेत ते आलेयावर होईल....

इ. कं. ११ पृ. ८८ } (८८८) { श. १५८४ वषेष्ठ शु. १०
६. } सुत-रेंडोक टेल, फेदा (१५१) { इ. १६९१ मे १७

शियाजी किंवा यिजापूरचा राजा कोठें आहे तें कळेलें असतें तर तुमच्या सुटके-करितां पैसे डिहिलीं असतीं.... इराणाचून आगची गळवतें आली म्हणजे एक बेंगल्या-जबळ आणि दुसरे सारेपाटणजबळ ठेवून (शरूची) मका व इराणाचून येणारी गळवतें पकडण्याची तजवीज करूं. आणि दरखानी सांपडेल त्यास मोकळें सोडणार नाहीं. आमच्या पक्षांनीं जें काम होत नाहीं तें त्या मार्गानें होतें काय पाहूं. म्हणून राणी इतक्यांतच परत येणार आहो असें समजतें. नशिबानें ती आमचे हातीं लागली तर मुळतानाकडे तुमच्या सुटकेबद्दल खटपट होईल. तिच्या येण्याबद्दल किंवा मरणाची गळवतें व माणसें याबयाचीं असलीं तर त्याबद्दल कळेल ती माहिती कळवा. म्हणजे (पकडण्यास) ठीक पडेल. इतक्या लव शय्या मुलखांत बोलजे करण्याकरितां मनुष्य तरी कसा पाठवावा? यिजापूरच्या मुळतानाकडे निराज्या मार्गानें आम्ही पत्र पाठवीत आहोंत.

शि. प्र. पृ. १०४ } (८८९) { श. १५८५ आषाढ शु. ११
शु. १०११ जिल्हाद १० } निमेली फा. मु. व सी. { इ. १६९२ जून १७

मज दि. तवे बालवे— ता हूदे. व मोक. कसवे बालवे.

मेलगिरी पंढिताचे इनामात सिद्धेश्वराचा इनाम जात आहे. सा मोबदला सिद्धेश्वरास दुसरा इनाम दिला आहे.

फों. इ. सा. ले. ११ } (८९०) { श. १५८४
? टिपण { इ. १६६२

[श. १५८२] माष माषी चडे साहेबीण मखेस जाण्यासी वेंगुलेंस आली. इसने अखेर व अवल सलासमधे [श. १५८४ ज्येष्ठ] मखेहून बडे० वेंगुल्यांस आली. आंबोली पावेतो चालविली.

सा. ले. २१९ } (८९१) { श. १५८४ आषाढ वा ६
सु. १०६३ जिल्हाद २० } 'महादेव' मुद्रा व सी. { इ. १६६२ जून २७

शिवाजीराजे— सजाराऊ जेथे दंडमूस ता मोर व ता रोहिडघोरे बसैर पाठविली. लाि जे लोकी पुढून हुजूर येत आहेत तरी साहेबी हुजूर चाकर ठेविले न पाहिजेत म्हणउनु लिहिले. तरां तुमचे लोक हुजूर येतील त्यास साहेब ठेवणार नाहीत. तुमचे मुम्हापासी किराउनु पाठवतील.

इ. १५ ले. ११ } (८९२) { श. १५८४ श्रावण शु. १०
सु. १०६३ जिल्हेज ९ } मिसेली फा. सु. व सी. { इ. १६६२ जुलै १४

अज दि. टाणा तपे सारगाऊ— ता हुदे. व मौक. मौ. निगडी कमलनयन याजकडे निगडी येथील जमान बिने १५ खुर्दखताप्रमाणे चालविणे.

इ. फों. ११ पृ. ८८ } (८९३) { श. १५८४ श्रावण व. १
इ. सुरत कंसलेशन { इ. १६६२ जुलै २१

आतां (टॅलर वॉरॅना) कैद होऊन १७ महिने शाले; आणि मोठा दंड मारल्याशिवाय सुटकेची आशा दिसत नाही... दुसरे उपाय यत्न्यामुळे... होपवेल बोयीने राजापूर व खारेपाटणची वाजू आणि रॉयल वेलकमने वेंगुली, दामोळ इ० बंदरे पहावी. २० सेप्टेंबरपर्यंत असा पहाय करावा. राणी पहिल्या (वेंगुली) बंदरात उतरेल असा अंदाज आहे. सांपडली तर तिला सन्मानाने वागवायें.

फों. ३. सुरत मा. ८५ } (८९४) { श. १५८४ श्रावण व. १
पृ. ३८३ इ. } सुरत-कसानाना हुक्म { इ. १६६२ जुलै २१

'कोणीहि दक्षिणी इसम, दख्खनचा सुलतान, शिवाजी, आणि देशांतील कोणीहि व्यापारी यांचे गलबत असेल ते घराबे. दख्खनची राणीहि धरावी. या वर्षी ती मखेहून परत फिरली असे नवी वळले आहे. वेंगुल्यांहून निघाली असल्यामुळे

तेथेंच बहुधा परत येईल. मोठी इतवारी असावी जाणून सन्मानानें वागवावें. परंतु सुद्धन बाजं देजं नये.'

खं. १५ ले. २७५ } (८९५) { श. १५८४ भावण व. ८
सु. १०६३ जिल्हेज २० } 'महादेव' सु. व सी. { इ. १६६२ जुलै २६

रा. सिधाजीराजे— रा. बाजी सर्जाराऊ जेथे देशमुख ताा मोर
मुम्ही बखैर पाठविली. लिहिले जे, आपण माणसे जाउलीकडे नेईन, तरी निंबाजीस
कागद दिवला पाहिजे म्हणउनु लािा तरी दाटून माणसे जाउलीकडे काशास नेऊ पाहतां.
जैसी वाहेत तैसी असो देगे व दाताजी कंकास कोळ पाठविणे म्हणउनु लािा तरी कौल
पाठविला असे. तरी त्यास देगे आणि त्यासी हुजूर पाठविणें.

शि. घ. ले. ३८२ } (८९६) { श. १५८४ भावण व. ७
सु. १०६३ जिल्हेज २१ } मोहिते पटेल कस. तळरोड— नेतोजीराजे मोहिते पटेल कस. मज.

निवाडपात्रमाणें मुम्हास जमोन हक देत आहों.

खं. १५ ले. १०० } (८९७) { श. १५८४ भावण व. १४
सु. १०६३ जिल्हेज २७ } सुंदखत फा. सु. व सी. { इ. १६६२ आगष्ट २

अजर. रा. रायाजी राजे घोरपडे—ताा हुदे. व मो. मो. पुरोले पर. कन्हाड
कमलनयन गोसावी याची ५ विषे जमीन दुमाला करणें.

राम. अं. ६५ ले. १० } (८९८) { श. १५८४ भाद्र. शु. ३
सु. १०६३ मोहर १ } फा. सु. व सी. { इ. १६६२ आगष्ट ६

मुझारराऊ राजे घाटगे—महादमट सो वेळूर दुस्मेश्वर यासी अभिवेकावद्दल
सालिना १९ होन व सिवालपतीर्षीच्या तीर्थोपाचरण दिव्हे असे.

गो. इ. सा. ले. ३ } (८९९) { श. १५८४ भाद्र. शु. १५
सु. १०६३ मोहर १४ } कर्मोन-उल्लेख { इ. १६६२ आगष्ट १९

विजापूर बादशहा-बजा. हवाल. व कार. मामले गोवा.

नारायण बोर्शी व विठल जोशी यांस दरसाल ९ व १० होन पूर्वोप्रमाणें देत जाणें.

इ. कं. मा. ११ } (९००) { श. १५८४ भाद्र. शु. १५
शु. १०-११ इ. } सुरत-रायरीचे कंदी { इ. १६६२ आगष्ट १९

सुलतानाला देण्याकरितां राजारूप्या एका म्यापान्याकडे दिलेलें पत्र त्यानें पांच-

वून त्याचा तोंडी जबाब आणला आहे की, शिवाजीला आपल्याकडून लिहून काही फायदा नाही. सुलतानाचें सैन्य शिवाजीवर जात आहे. त्याचे हातून शक्य तितक्या लवकर कैद्यांची सुटका घडवून आणण्याचा त्याचा विचार आहे. लवकरच सुलतानाचें पत्र येईल....आम्हीहि कोणाला तरी समुद्रावर किंवा किनाऱ्यावर पकडून आमचें उद्दिष्ट साध्य करूं.

सं. १५ ले. २७५ } (१०१) - { श. १५८४ आश्वीन शु. ११
मु. १०६३ सफर १० } 'महादेव' मु. व सी. { इ. १६६२ सप्टें. १४
शिवाजी राजे— जेथे

तुम्हास रजा फुरसदगी दिवली. ऐतियासि फुरसदगी देउनु बहुत रोज जाले आणि तुम्ही आले नाहींत. तरी हाही रोखा पावताच हुजूर येणे. घोडी गावी ठेवनी तुम्हीच हुजूर येणे.

इं. फं. भा. ११ } (१०२) { श. १५८४ आश्वीन व. ८
पू. १०६३ इ. } कंपनी-सुरत { इ. १६६३ सप्टें. २५

इंग्लंड व हॉलंड या दोन राष्ट्रांत सह झाला आहे. तीन महिन्यांत उभय राष्ट्रांकडून मान्य केला जाईल. (तहाची तारीख १६६२ सेप्टेंबर ४).

इं. फं. भा. ११ } (१०३) { श. १५८४ आश्वीन व. १०
पू. १०६३ इ. } मुंबई (ऑजिअर)-सुरत (प्रिन्सिपॅट) { इ. १६६२ सेप्टेंबर २६

मॅम्पू नौल टेलरचे (रायगडावरील कैदी) पत्र मार्लबरोला घेऊन आला. 'विजा-पूरची राणी (वडी साहेबीण) चौलांत गुप्तपणे रहात आहे. तिला ताब्यांत घेऊन आपली सुटका करावी' असे त्यांत लिहिणें होतें.

[ओ. फं. २९४१]- आपलें राजापूरला जाणें या बरी तहकूब झालें असें आम्हीं गृहीत धरतो. आपण सुरतेलाच असास.

सं. १५ ले. ३३९ } (१०४) { श. १५८४ आश्वीन व. ११
मु. १०६३ सफर २३ } 'महादेव' मु. व सी. { इ. १६६२ सप्टें. २७

रा. शिवाजी राजे—याजी सर्जाराऊ देसमूख ता भोर ता रोहिडसोरे अर्दास छ १५ सफर रा छ १८ मिा षट्चोन हकीकत माछम जाली. लि। की मोहबाची रजा सादर जाली की दोघे माऊ चाकरोस हुजूर येणे. यावरी दोघे माऊ स्वार होवनु येत होतो. यावरी घरामध्ये हुसापती जाली आहे, पावदल खोलवेला असो. म्हणोन लिहिले. तरी वेधा हाही बरी जाली असेल. याउपरी स्वार होवतु येणे. बहुत दिवस राहिल्यावरी सवनीस जागा धरितील. येनेकरून तुमचा कथ सरका आहे. यापरी सत्तर

स्मार होउनु येणे. व लिंगा की आपलिया माणसास जावली राहावयासी देणे....तरी तुमचेहि राहाण्याचा जागा घराज आहे. जावलीस माणसे न पाठवणे. तुमचेच तरकेस कुबल जागा असेल तेथे ठेवणे व लिंगा की यात्राजी गुजर गोविंदराज आठगांवकर याकडे होता; हाली साईबाची चाकरी करावयासी उमेद घरीतो म्हणोन लिंगा तरी ह्याची आम्हास चाकरीची गरज नाही.

खं. १५ ले. २७६ } (१०५) { श. १५८४ कार्तिक न. ७
मु. १०६३ रवळ २० } 'महादेव' मु. व सी. { इ. १६६२ ऑक्टो. २३
रा. सिवाजी राजे—सर्जाराज जेथे देसमुख ता रोहिलोरे

तपियात धावणीस येताती म्हणोन जामुदानी समाचार माणिला आहे. तरी तुम्हाला रोखा अहवताच तुम्ही तमाम आपले तपियात गावचा गाव ताकिदीकरून माणसे छिकोवाळे सगळ (समेत) तमाम रयेती लोकांस पांढ्याला पांढा जागा असेल तेथे पाठवणे. जेथे गनिमाचा आजार पडुवेना ऐषा आगियासि आसि पाठविणे. ये कामास हेगे न करणे—रोखा अहवताच सहाहू लिहिलेप्रमाणे अमल करणे—ऐसियासि तुम्हापासून अंतर पडलियावरी मोगल जे बांद धरून नेतील त्याचे पाप तुमचे माथा घेसेल. ऐसे समजोन गावचा गाव हिंशेन रातीचा दिवस करून लोकाची माणसे पांढ्याला लागे असेल तेथे पाठवणे. या कामास एक पडोचा दिरंग न करणे तुम्ही आपले जागा हुषार असणे गावगनाहि सडेकडील सेतपीत जतन करावया जे असतील त्यासहि तुम्ही सांगणे की, कोगरवर असित कुबल जागा आसरे ऐसे त्यासि सांगणे व गनीम हुकून नजरेस पडताच त्याचे धावणीची घाट चुकयुनु पळोन जाणे. तुम्ही आपले जागा हुषार असणे.

वे. व. २ पू. ६३ मु. १०६३ } (१०६) { श. १५८४ मार्ग. शु. ४
दि. १०७३ एत ३ } { इ. १६६२ नोव्ह. ५

१—जहागीरदाराचे गुमास्ते, देसमुख, देसपाडे, मोक. चोटे महा. व रया पा पुणे. मोरोबा गोमावी सो विचवट बास हरजागा जो इनाप आहे तो त्यावेकडे घाल ठेवणे.

इ. कं. मा. ११ } (१०७) { श. १५८४ मार्ग. शु. १२
पू. १०७ इ. } { इ. १६६२ नोव्ह. १२

सुरत (ऑक्टोबर्.)—रायरी किडवावरील बंदी.

वेणीदास एका ब्राह्मणाचे मार्कनीने शिराजीच्या बाळगाचे मन बळगीत आहे... आम्हीहि सुरतेचे गम्हर र ह्यादोना नबराणे देतांना तुमच्याबद्दल जोराची मागणी करूं.

येथून ते शिवाजीचे पारिपत्य करण्याकरिता गेलेल्या झाडस्तेखानाला लिहितील आणि शुभची सुतता होईल. शिवाजीवर त्याचा फारच दाब पडत आहे असे म्हणतात.

इ. फॅ. मा. ११ } (१०८) { श. १५८४ मार्ग. व. ३०
पू. १०९ इ. } उच व ईमज { इ. १६६२ नोवें. ३०

सुरत—आलेपो, इंग्लिश कॉन्सल.

ह्मच फोर्चीनला जमिनीवरून व समुद्रावरून वेढा घालून वसले आहेत. ते ते लवकरच घेतील... आमचेही त्यांचा उद्दामपणा चाखूच आहे. त्यांनी आमचे एक गळवत धरून सात दिवस अडकवून ठेविण्यामुळे सुकसान शालें....

इ. फॅ. मा. ११ } (१०९) { श. १५८४ पौष व. ६
पू. १०८ इ. } { इ. १६६२ डिसें. २०

रॉडॉफ टेलर—सुरत.

आमचे स्थितीत काही करक नाही. किड्याचा हवालदार परत आला म्हणजे त्याचेही काही (डोई दंडावडल) नकी ठरविता येईल...चौलहून हरजीला राजाउरास पाठवून त्या प्रांताचा अधिकारी रावजी पंडित याचे मन बळवून त्याचेकडून शिनागीला आमच्या सुटकेबद्दल लिहविण्याची खटपट करणार आहोत. त्या सुचवार्ते हे मनावर घेतले तर आमचे काम होईल.

हि. रे. फ. ९ } (११०) { श. १५८४ पौष
पू. ११० इ. } पोर्तुगीज गव्हर्नर—शिवाजी { इ. १६६२ डिसें.

शुभचा विश्वास मनुष्य पाठवा. त्याच्यामार्फत दोनहि संस्थानांच्या हिताच्या दृष्टीने महत्वाच्या गोष्टी कळवावयाच्या आहेत.

मै. व. ६ पू. ७३ ले. ६ } (१११) { श. १५८४ पौष व. ९
श. सु. १०६३ जल २१ } म. मु. व सी. अस्पष्ट { इ. १६६२ डिसें. १३

जाधवराऊ राजे—सकलतीर्थस्व. वेद. गणेश दोषित.

आपले श्री स्वसृंगीचे तीर्थपुरोहितपण तुम्हास दिघले असे.

इ. फॅ. मा. ११ } (११२) { श. १५८४ माघ सु. १४
पू. १४४ इ. } मि. गॅरी—लंडन { इ. १६६३ जाने. १२

मुंबई व आसपासच्या लोकांनी सुरतेला जाऊन ईम्रजांना योलावून आपल्यासाठी एक मादण पाठविला. मुंबईवर ह्मच करण्याकरिता शिपमन आपल्याबरोबर

येईल तर आपण १००० गोळे पुरवूं असें तो म्हणाला. आपल्यावरील सत्ताधीश-पोतुंगीजांनी आपल्याला अमर्याद त्रास दिला असें त्याचें म्हणणें आहे.

खं. १५ ले. १०१ } (९१३) { श. १५८४ माघ व. ७
सु. १०६३ जखर २० } मिसेली फा. सी. { इ. १६६३ जाने. २०

अज. दि. ठाणे तपे देगांव किले सातारा—ताा हुदे. व मोक. मौ. अनेवाडी परः
कुढालः— कमलनयन गोसावी यासी २ दिवे घमीन इनाम हुवाला करणें.

खं. १५ ले. १०२ } (९१४) { श. १५८४ माघ व. ९
सु. १०६३ जखर २२ } मिसेली फा. सु. व सी. { इ. १६६३ जाने. २२

अज. दि. किले चंदन— ताा मोक. व राया. कसवे कुढालः— नोगीर गोसावी
याचें मात देणें.

इं. फं. मा. ११ } (९१५) { श. १५८४ माघ व. १४
पू. १३९ इ. } पारवार-मुरत { इ. १६६३ जाने. २८

फानव्याचा राजा व विजापूरचा (दख्खन) राजा यांच्या मध्ये बैर चालू असल्यामुळे इफडील मुलखांत व्यापारी लमाणें जाणें येणें घोवयाचें झालें आहे. [इचेरी लर्फ येदनूरचा नायक 'भद्राप्पा नाईक' असून सरकार म्हणतात तसा शिवाप्पा नव्हे. इं. फं. मधील खुलासा प्रकळा आहे. पहा लागसजिस्वर १६६३ पू. ३१९ ता. ११ जूनचा उजेज. व शिवचरित्रप्रदीप पू. १७९ टीप २.]

फं. रे. मुरत मा. २ } (९१६) { श. १५८४ फा शु. ६
पू. १३२-१३४ इ. } { इ. १६६३ फेब्रु. ३

फॉन्व्हर्टिन गलबताचा कॅपटन टिकर यास आज्ञा.

काळ २ तारखेचा हुकूम दिल्यानंतर असे कळलें कीं, शिवाजी नांवाचा एक चंडखोर दोन मोठी गलबतें मधेकडे स्वाना करण्याच्या तयारीत आहे. सध्यात वादळ झाल्यामुळे धन्याच किमतीचा माल त्याचे किनाऱ्याला लागला. तो त्याने त्या गलबतीत मरला आहे. तेव्हा आपले कैदी शिवाजीचे तान्यांत आहेत त्यांना सोडविण्याकरिता आणि शक्यतर राजापुरच्या खुटीची अशतः भरपाई होईल ती करण्याकरिता राजापूर चंदरात जाऊन ती गलबतें घराची. गलबतें मरावयाची जागा राजापूरपासून दोन मैलांवर जैता-पुरास आहे. तेव्हा शक्य तितकी त्वरा करून होड्यांतून माणसे पाठवून अचानकपणें इळा करून गलबतें घेऊन यावीं. परंतु ताव्यात जालेल्या मालाची धकरातकर होऊं देऊं नये. गलबतें हातां नच आली तरीहि या हालचालीमुळे मीती पावून ते आपल्याशी तह कर-प्यास तयार होतील व कैद्यांची मुटका होईल. आपले शिपाई मालाची छट, चोरी करणार

नाहींतच; तरी खात्री वाटत नसेल तर हा उपयोग न केलेला पुरवला. कारण पुनः तह होईल तेव्हा झालेली नुकमानी कंपनीला भरून घावी लागेल.

इ. फॅ. मा. ११ } (११७) { श. १५८४ फा शु. ९
पृ. २३०-२३२ इ. } रॅडॉक टेलर-सुरत { इ. १६६३ केस. ६

रावजी पंडिताच्या हुकमाप्रमाणें १७ जानेवारीला आमची रायरीहून सुटका झाली व ता. २९ ला आम्ही राजापुरास येऊन पोचलों... रावजी पंडीत, ५ दिवसांनीं छारे-पाटपहून परत आल्यावर त्याच्या सांगण्यावरून आमच्या बेड्या तोडण्यांत आल्या व नंतर त्यानें आम्हांला भेटीस बोलाविलें. त्या वेळीं प्रेसिडेंटजीं केलेला पत्रव्यवहार, व त्याच्यावर प्रेसिडेंटजीं आलेले उत्तर वगैरे त्यानें आम्हांला सांगितलीं. पत्रांवरून शिवाजी व इंग्रज यांचा सलोखा होण्याची त्याला आशा वाटली. असा सलोखा होणें त्याला इष्ट वाटत असल्यामुळे बोलणें करण्याकरितां म्हणून आम्हांला त्यानें बोलाविलें. या तऱ्हेचें बोलणें स्वच्छपणें व्हावयाचें तर प्रथम आम्हीं बघमुक्क झालें पाहिजे असें सांगितल्यामुळे त्यानें पुष्कळ लोक होते त्यांच्या समक्ष मुक्त केल्याचें सांगितलें. त्यानंतर 'आपल्यासारख्या झालच्या दर्जाच्या लोकांना प्रेसिडेंटच्या परवानगीशिवाय स्वतंत्रपणें बोलणें करता येत नाहीं; पण पूर्वीचा अनुभव विचारांत घेतला तर राजापूरच्या कुटीबद्दल नुकसानीची भरपाई सावत्याशिवाय आपले अधिकारी बोलणेंच करणार नाहींत' असें आम्हीं सांगितलें. यावर त्यानें असें सांगितलें कीं 'सावत्या गोष्टी विसराव्या. यापुढें एका काडीचीहि तोखीस आम्हीं लागूं देणार नाहीं.' सावत्या गोष्टींचीं त्यानें सर्व व्यापाऱ्यांच्या समक्ष कारणेहि सांगितलीं. परंतु अँड्रयूजेनें आमच्या विरुद्ध कंपनीकडे लिहिलें त्यापैकीं काहींच कारणे सांगितलें नाहीं. तो म्हणाला कीं 'त्यावेळीं शिवाजीजींचें व विजापुरकरांचें युद्ध चालू होतें यामुळे विजापूरचा मुलूख म्हणून राजापूरला उपद्रव दिला गेला. शिवाय, त्यावेळीं दोन प्रचळ सत्तांशीं झगडा करावयाचा होता आणि औरंगझहानें शिवाजीचा बराच मुलूख उप्परत केला होता. या कारणांनीं शिवाजीला (द्रव्याची) फार गरज होती. आतां शिवाजीला तरी तीव्र गरज नाहीं आणि कदाचित् गरज लागली तरी असला प्रकार पुनः होणार नाहीं अशाबद्दल तो क्षम्य देखील हो'. अशा मजकुराचें शिक्क्यानिशीं खुद्द शिवाजीजींचें, व्याप्यावर चंदनाचा (गंधाचा) त्याच्या हाताचा छाप घडविला होता, असें आलेले पत्र त्यानें आम्हांला दाखविलें. [Shewing us a writing from his master with his own chop (छाप = सील) and others accustomed to it, as also the print of the Rajah's hand on the top of the paper, done with sandall]. यावर आम्हीं म्हटलें कीं 'तुम्हीं सांगितलेल्या गोष्टींवर विश्वास

ठेवून बहुधा आमचे अधिकारी आतां शिवाजीच्या ताब्यांत गेलेल्या (राजापूर) बंदरांत, पुनः व्यापार चालू करतील. परंतु पूर्वीच्या शुद्धमानीची भरपाई आधीं झाली पाहिजे. अशी भरपाई करून देण्यानें शिवाजीचा होटा होणार नाही असेंहि आम्हीं सांगितले... दरबारांत सर्व व्यापारी आणि बडे अधिकारी जमले होते. तेथून परत जाण्यापूर्वी, इंग्रज व शिवाजी यांच्यांत काहीं तद्द ठरेपर्यंत, रावजी पंडिताला वळविण्याशिवाय आम्हीं राजापूर सोडून जाणार नाही, अशी त्यानें आमच्याकडून शपथ घेवविली. शिवाय या सल्लोख्याच्या नाव-
र्तात आपण आपल्या नाजूने शक्य तो प्रयत्न करूं अशी आम्हीं वचनें दिली. हा स्नेह बडून आल्यास पूर्वीप्रमाणेच सर्व प्रकारच्या व महत्त्वाच्या सवलती मिळतील असेंहि अतिवचन त्यानें दिले..... आतां योग्य प्रकारच्या सूचना व पूर्ण अधिकार देऊन कोणाला तरी हा सल्लोख्याचा तद्द करण्यासाठीं पाठवावे. वेलजी किंवा तो नसेल तर अन्य कोणी यावा. त्याचे सुरक्षिततेबद्दल ह्या येथील मंडळीनें दिली आहे... त्वरा करणे जरूर आहे. आतांच मकेकडे गळवत निघण्याचा समय असल्यामुळे ह्या तहाने आपल्याला पुष्कळ अनुकूल कलमें मिळण्याचा समव आहे (!) एकदां मित्रत्वाचा तद्द झाला म्हणजे मग शिवाजीच्या सर्व बंदरांत निर्भयपणे व्यापार करता येईल. कारण, राजापूर आदिकरून जो मुख्य शिवाजीनें (युद्धांत) घेतला आहे त्याचा उपभोग शिवाजीनें घ्यावा; असा अदिलशाहानें शिवाजीला फर्मान दिला आहे. फारतर अधिक बंदोबस्ताकरितां शुद्ध अदिलशाहानें दुसरे फर्मान त्याच्या सर्व मुलखापुरतें घेऊन ठेवावे म्हणजे झाले. शिवाय आधीं कल्पना नाही असा एकादा प्रसंग मागाहून उद्भवल्यास आपल्याला काहीतरी उपाय करता येईलच. कारण, हा सर्व मुख्य अजूनहि विजा-
पुरच्या राज्यांत असून शिवाजी त्याच्या प्रजाननांत मोडतो..... स्वतःच्या फायद्याकरितां तरी शिवाजी आपला शब्द मोडणार नाही. कारण, एकदां त्यानें फसविल्यास पुनः कोणीहि त्याच्यावर विश्वास ठेवणार नाही किंवा त्याच्या असलाखाली रहाणार नाही. बंदराजपुरी घेण्यासाठीं आपण शिवाजीला मदत केली तर आपल्याला वाटेक तशी खोद्दस्कर बंदरी जागा शिवाजी आपल्याला देईल... आपण शुद्धविल्यास त्याबद्दल रावजी पंडितार्थी बोलून पाहू... येथून मकेला दोन गळवतें, राजाच्याच मालकीची निघणार आहेत. बदाचित् एकादा व्यापारी त्यापैकी एक गळवत मालासह खरेदी करील. परंतु ही गळवत पकडण्याचा विचार केला तर आपल्या तद्दबद्दल उत्सफोला प्रयुक्तर मिळाले नाही म्हणून शिवाजी मुद्द होऊन जाण्याचा... वेलजीला पाठवावयाचे झाल्यास स्वतंत्र गळवत करून पाठवावा; व त्याचेनंतर शिवाजीनें रावजी पंडिताकरितां चांगला नजारा पाठवावा.

इ. फ. मा. ११ }
पृ. २३३-३४ }

(९१८)

राजापूर-एत

{ श. १५८४ फाल्गुन व. ६
{ इ. १६६३ फेब्रु. १८

फोल्हर्टिन गळवत ९ तारखेला जैतापुरास आले... रेड्फेल्ड टकर व फिलिफ

गिफर्ड त्यावर गेले; आणि शिवाजीची २ गलबतें पकडण्याबद्दल कॅप्टनला दिलेला हुकूम अमलांत आणित्यास रावजी पंडिताची चालू केलेल्या बोलण्यास व्यत्यय येईल म्हणून त्यांनी सांगितल्यावरून कॅप्टनने तो हुकूम अमलांत आणिला नाही. कारण..... शिवाजीचा मुख्य किनाऱ्याचे बाजूने अधिक वाढण्याचा संभव असल्याने ही गलबतें पकडून त्याचेरीं बरें संपादन्यांत फायदा नाही. कारवाऱ्या बखारीची सुरक्षितताहि त्या योगानें विघटेल. दस्तुमजसा हाच कारवाऱ्या अधिकारी आहे. राजापुरप्रमाणेच शिवाजीला तेंहि शहर तो लबाडीनें लुटूं देऊन पुनः नामानिराळा राहील !... .. कों० गलबतावरुबर बेलजी गेलाच होता. त्याची व रावजी पंडिताची मुलाखत होऊन पूर्वी कळविल्याप्रमाणेच आमच्याशीं झालें तसेंच बोलणें झालें....मध्यंतरीं ही गलबतें मकेला निघून जातील. त्याची सुरक्षितता आमच्या मजोबरा अवलंबून आहे अशी त्यांची मावना राहिल्यास अनुकूल तद् त्वरेनें होऊं शकेल. परंतु तीं गलबतें परत येतांना त्याचेवर पाळत राखिली पाहिजे. तीं राजापुरलाच परत येतील असें नाही. खारेपाटन, साटवली, दामोळ, किंवा केळशीलाहि जातील तर लश् ठांवले पाहिजे....कों. गलबत ११ तारखेला दक्षिणे-कडे निघून गेले....त्यानंतर रावजी पंडिताचीं बोलणें झालें त्यावरून बंदरच्या जकातीची ईमज व मराठे यांमध्यें निमोनिम वाटणी करून ईमजांनीं आपल्या नुकसानीची मरपाई करून घ्यावी जसा रोख दिसतो. हे म्हणणें आमचे मुख्याला कबूल होणार नाही; आणि त्यामुळे त्याचिकडून कांहीं आगळीक झाल्यास आम्ही जामीन नाही असेंहि आम्ही सांगून थाकिले आहे....दामोळहून ३ व भावन्माहून १ अशीं गलबतें इराण व मल्हट्टकडे जावयाची माहेत. त्यांचीं पकडे आम्हाला मिळाले तर बरे होईल. रावजीचे बोलणें अनुकूल पडले नाही आणि समुद्रावर कांहीं विरह करण्याची पाळी आलीच तर ती बातमी येथें येण्यापूर्वीच आम्हांस निघून जाण्यास ठीक पडेल....राजापुरच्या योगानें २३१२४ हजार होनांची लूट, त्याचे व्याज, २ मागसें दगावली त्या बरत कांहीं आणि आमची २ वर्षे कैद इतकें नुकसान झालें.

फे. ३. सुत मा. १०३ } (९१९) { घ. १५८४ घा व. ३०
पृ. २५१ इ. } कारवा-सुरत. { इ. १६६३ फेब्रु. २७

येतांना तेथील फॅक्टर्सच्या म्हणण्याप्रमाणें तद्द्वय केलेल्या जावल्या हुक्माची अमल यजावणी करण्याकरितां कॅप्टन टिंकर यानें राजापुरला जाऊन मिळतील तेवढे फॅक्टर्स बरोबर घेऊन नुतेला परत जावे असा हुकूम आम्ही त्याला दिला आहे. सोंबे व येरापुरचे राजांनीं विजापूरचे राजाच्या मदतीनें आपला मुख्य पुनः ताब्यांत घेतल्यामुळे हुबर्झपर्यंत मार्ग आतां सुरक्षित झाला आहे.

ख. १५ ले. १०३ } (९२०) { घ. १५८४
घ. १०६३ } फा. सु.५ सो. { इ. १६६२-३

कनऊनदन गोसावी याची बरदारत थालविचें.

त्रै. व. ६ पु. ७३ ले. ५ }
मु. १०६३ }

(९२१)

फा. मु.

{ घ. १५८५

{ ह. १६६२-६३

सावित्रीबाई तीर्थस्वरूप गणेश दीक्षित विन विठ्ठल दीक्षित (अपूर्ण)

आग रजिस्टर १६६३ }
पु. १०९ ह. न्यू. }

(९२२)

{ घ. १५८५ ज. वैप व. ७

{ ह. १६६३ मार्च २१

विजापूरचे सैन्यासह कोलेरून नदी उतरून तंजावरांत प्रवेश करण्याकरितां यायु-
क्तवान (बहलुलखान) तयार होऊन राहिला आहे. २००० घोडेस्वार अघादीवर गेले
त्यांना बरी लूट मिळाली; परंतु नदीच्या पलीकडेच लिंगमनायकानें त्यांना घोपवून धरले.
आतां लिंगमनायक तंजावरच्या सेनापति झाला आहे. मद्रुराणायक स्वतःचे
रक्षण वांगळे करीत आहे. परंतु आपल्या जोडीदाराबद्दल कांहींच किंहीर करीत नाही.
यानंतर ११७ महिने तैगनापट्टमचा व्यापार सफा झाला. वेढा चालू असतांना व्यापारी
पाहेर पडून ठिकठिकाणीं रिजापुरकरांच्या भीतीनें गुप्तगणे राहिले.

हं. फं. मा. ११ }
पु. २१४-२३५ ह. }

(९२३)

राजापूर (किलिप मिरुई)-मुरत.

{ घ. १५८५ वैप. शु. १

{ ह. १६६३ मार्च २०

हमचे २४ के. चे पत्र १८ मार्चला मिळाले. रावजीची वगैरे पत्रे दिली. त्यामुळे
त्यांना समाधान झाल्यासारखें दिसले... केपाना कोले तेंपें व तेथ्हा जाण्यायेण्याची सुवात
रायजीपंडितानें दिली. तहाचा एकदा निकाळ करण्याकरितां पूर्ण अधिकार देऊन
एकदा बनिया पाठवावा, अशी रावजीची सूचना आहे... रायजीपंडित चिपळूणला गेला
आहे. रायगडला जाऊन शिवाजीला भेटून येईल असें म्हणतात... एकदांल महत्त्वाची
घातमी अशी आहे कीं १२००० घोडेस्वारांचे मोंगली सैन्य खरच्या चौलला
पावसाळ्यांत अडवनी करण्याकरितां घेरे बांधण्याच्या उद्योगांत आहे. आणखी सात हजार
घोडेदळ रहमतपूरला आहे. नेताजी मोंगलांचे मुलझांचे लुटलूट करण्यास गेला होता.
त्याचा पाठलाग करून ते मुकतेच पकटले आहे. ह्या सैन्यानें त्याचा हतक्या जोरानें
पाठलाग केला कीं त्याला रोजी ४५ ते ५० मैलांची दौड करावी लागली. त्याला छूट
थोडी सांबाळली पण आस पुष्कळच पडला. नेताजीचा पाठलाग करीत हे ठोक विजापुरा-
पासून अगदीं पयरी मैलांवर पोचले. विजापूरच्या राजारानिला मय बाटून १००
घोडेस्वार घेऊन ती चंक्रापूरला पळाली. दस्तुमजमानें मोंगलांना भेटून आपल्या
स्वतःपुरता तह केला. काय होईल तें नकळें. परंतु मोंगल विजापूरचा सर्व
मुलूस घेतील असें वाटतें. मला कोठेंहि जाण्यास प्रतिबंध होईल जसें वाटत नाही.
परंतु एकदम सरळ किडियापेक्षां माळ खरेदी करण्याकरितां कोल्हापूरला पाठवीत जाईल
असें रावजीला कळविणें बरे.

इ. फं. मा. ११

(९२५)

{ श. १५८५ चैत्र शु. ५

पृ. २६८-२६९ द.

मण्डलीपट्टण-सुरत.

{ इ. १६६३ एप्रिल २

मण्डलीपट्टणमध्ये राहणें धोक्याचें आहे. गोवळकोंड्यातील मोठे लोकांची आपसांत भांडणें चालू असून कित्येकजणांचा प्राणघात झाल्याची बातमी आहे. अशा वेबंदसार्हत राहण्याचा धोर कोणी करावा ?

सं. ८ ले. १२

(९२५)

{ श. १५८५ चैत्र शु. ६

सु. १०६३ रम ४

सी.

{ इ. १६६३ एप्रिल ३

रा. शिवाजी राजे—मोरो प्रिमळ पेशवे व राजधी गिल्लो सोन-देऊ मुजुमदार उपरि साधेथी फोंकणांत नामदार खानावरी आप्याचा तह केला होता. ऐसियासी हातीं किले सिद्दगडाहून समाचार आला आहे की गडावरी काहीं फितवा जाला आहे. याबद्दल तूर्त फोंकणांत आप्याचा तह राहिला. तरी तुम्ही लष्करी लोकानसी व खासखेली इशमानसी कागद देखतांच त्वार होउन किंटे सिद्दगडास जाणे. आणि किडियावरच हुशार खबरदार असणें. फितवा कोण कोण लोकीं बेला होता हे उबर घेऊन हुजूर लेहून पाठविणें; माा तान्हाजी नार्क व कोंडाजी नार्क व + + + + + इडे व कमळेजी नार्क व दरेकर व हमानी अहिरा व गोंदजी पांदरा हे बरोवरी घेऊन सिद्दगडास जाऊन सिद्दगडी अलंगो अलगानीं बहुत खबरदार असणें. जे लोक किडियावरी मेदांत असतील ते हे आपल्या बरोवरील लोक-अलंगेस ठेवणें. पाा हुजूर

इ. फं. मा. ११

(९२६)

{ श. १५८५ चैत्र शु. ९

पृ. २३४ इ.

सुरत (प्रेसि० व कॉन्सिल)-कंपनी

{ इ. १६६३ एप्रिल ६

आम्हीं ठरविण्याप्रमाणें फॉन्डर्डिन गलबत राजापुरास गेलें आणि तेथून तानव्या समुद्राकडे जाण्याकरितां निघालेल्या दोन गलबताना त्यानें अडकविलें. त्यामुळें शहरचा सुमेदार आणि इतर लोक टेलरला घेऊन त्या गलबताचे कॅप्टनशीं रदबदली करण्याकरितां आले. टेलरच्या रदबदलीमुळें तीं गलबतें सोडून देण्यांत आली. आणि परत फिरताना रॅबॉल्फ टेलर आणि रिचर्ड टेलर या दोघांना घेण्यांत आले. गिफर्ड आणि फॅन राजा-पुरासच राहिले. परंतु त्यांना स्वतंत्र घर करण्यास परवानगी मिळाली आहे. त्यांनाहि आणविले पाहिजे..... [पृ. २३९-४०] उच्च लोकांना फाननूर एफ्दि गोळी बाजविण्याशिवाय मिळालें. जातो सर्व मलबार किनाऱ्यावर त्यांचें बर्बर होऊन आमचे व्यापाराला ते मनाई करूं लागले आहेत. आजपर्यंत फारवार हे ठिकाण आम्हांला राहिलें होतें. पण तेथेहि वखार घालण्याची परवानगी त्यांनीं मागितली आहे असें समजतें. शिवाय ३० मैलांवर खाली मटकलला त्यांची वसाहत आहेच.

फं. रे. मुरत गा. १०० पृ. २७२ } (१२७)
इं. फं. मा. ११ पृ. २३५-३६ इ. }

{ श. १५८५ चै. शु. ११
इ. १६६३ एप्रील ८

राजापूर (गिफर्ड) — मुरत

विजापूरचा राजा, राणी व सर्व सरदार बंकापूरला गेले; हे वर्तमान अगदी खरे आहे. बहलोलखान आणि राजा यांचे फार वांकडे असल्यामुळे बहलोलखानाच्या आईने त्यांना बंकापुरांत प्रवेश करू देण्याचे नाकारले. दस्तुमजमाची आणि मोंगलांची भेट झाली. परंतु अटी काय ठरल्या हे अजून कानावर आले नाही. ह्या भेटीनंतर त्याने नेताजीचा पाठलाग न करण्याबद्दल मोंगलांचे मन घटविले. 'पुढील प्रदेश अपरिचित सैन्याच्या हालचालीना धोक्याचा आहे यासाठी आपणच नेताजांचा पाठलाग करतो' असे कपटाने मोंगलांना सांगून नेताजीला पळून जाण्यास त्याने सवड दिली. या चकमकींत नेताजीचे ३०० घोडे पडले आणि त्याला स्वतःला जखमा झाल्या. दस्तुम. राजापुरास इमजाकरिता घर बांधित होता त्याचे सामान आता फुकट कुजत आहे... रावजी अद्यापि परत आला नाही.

इं. फं. मा. ११ }
पृ. २७० इ. }

(१२८)

मद्रास कोन्सिल-मुरत

{ श. १५८५ चैत्र शु. १४
इ. १६६३ एप्रील ११

हेनरी गॅरीचे गोव्याहून पत्र आले. त्यावरून समजते की, फोर्चीन घेण्यांत यश आल्यामुळे डच लोक गर्याने फुगून जाऊन असे जाहीरपणाने बोलू लागले आहेत की, 'आपण तेथे मुख्य साठा आणि मोठे बंदर करणार !' (तेथून पुढे सिलोनवर स्वारी करण्याचा त्याचा इरादा आहे.) तेथे आपल्या लोकांची मोठी बसाहत करण्याच्या इराद्याने त्यांनी १८००० बायकांना प्रजावादीकरिता लावून दिले आहे ! जाम्ही कॅडीच्या राजाला याबद्दल कळवून सावध करू.

कानगजिस्टर १६६३

पृ. १२ इ. एप्रील ११ न्यू. }

(१२९ = १२३ अ)

{ श. १५८५ चैत्र शु. ४
इ. १६६३ एप्रील १

नागापट्टणच्या रेसिडेंटने पाठविलेल्या ११ फेब्रुवारीचे पत्रातील मजकूर—

तंजावरच्या नायकाने विजापूरच्या सेनापतीशी तह केला आहे. तंजावरच्या नायकाने तीन लक्ष पाळे पावे आणि शहाजीच्या वरणी व बंगलोर या किल्यावर सैन्य पाठवून ह्या चढवाचा अशा अटी ठरल्या.

इं. फं. माग ११ }
पृ. २३६ इ. }

(१३०)

राजापूर-गिफर्ड-मुरत

{ श. १५८५ चैत्र शु. १५
इ. १६६३ एप्रील १२

रावजी पंडित परत आला आहे. आल्याबरोबर मला बोलावून, 'तहाची कलमे ठरविण्याकरिता कोणातरी इसमाला त्वरित पाठवून घ्या' म्हणून सुम्हाला मी लिहिले

असे त्याने मला सांगितले. फाल राजाने रावजीला स्वतः लिहिलेले पत्र आले [A letter from the Rajah, written by himself to Raoji]. त्यांत शिवाजी ४०० निवडक लोकांसह जाताने शाहस्तेखानाच्या तळावर गेला त्याची हकीकत आहे. काही बद्दाणा करून तो सलाम करण्यासाठी म्णून शाहस्तेखानाच्या तंबूंत गेला. आणि लगेच पहारा सफ मारून, शाहस्तेखानाचा वडील मुलगा, त्याचा जांबई, त्याच्या १२ ब्रिग्या, ४० मोठे दरकदार, मोगलांचा सेनापति, इतक्यांचे प्राण हरण करून खुद्द शाहस्तेखानाला आपल्या स्वतःच्या हाताने जखम करून (त्याला तो मेला असे वाटले होते. परंतु नंतर तो जिवंत आहे असे लाने ऐकले.) त्याच्या आगखी ६ बायका, आणि दोन मुलगे, शिवाजीने ठार केले. या सगळ्या भानगडीत त्याचे फक्त ६ सैनिक मेले आणि ४० जखमी झाले ! १० हजार घोडेस्वारांचा अधिपति राजा जसवंतसिंग सनीप असून पाठलाग न करितां स्वप्न राहिला. यावरून त्याचे यांत अंग होते असे सगळ्यांना वाटते. शिवाजी मात्र ' आपल्याला परमेश्वराने हें कृत्य करण्याचा संदेश दिला' असे आपल्या लोकांना सांगतो.

श. १५ ले. १०४ व ले. १०५ } (९३१) { श. १५८५ चित्र व. २-३
स. १०६३ रमजान १५ व १६ } मितेली फा. सी. { इ. १६६३ एप्रील १४-१५
सिदाबखान नाइकवाडी किडे सतारा—हुदे. व मोक. वरिये
जोर्गिद्रगिरी गोसावी (निव) याचे इनामास इस्कील न करणे

हि. रे. फ. ९ } (९३२) { श. १५८५ चित्र व. ४
पृ. ११० इ. न्यू. } { इ. १६६३ एप्रील १६
पोर्तुगीज गर्ह. — शिवाजी

तुमचे पत्र आल्यामुळे पत्रव्यवहारसुख सोडल्याक शाली. मी आतां एक बजनदार घुइराग टातरेस पाठवितों. त्याला तुमच्या व आमच्या संस्थानांत शक्य ते अवरोधी असे संबध घडवून आणण्याचा अधिकार दिला आहे. पण हें बोलणें शुध राहिलें पाहिजे. तुमच्याविरुद्ध कोणत्याहि गोष्टीस त्यानें संमती देऊं नये असें जाहीर त्यास सांगितले आहे.

इ. फे. मा. ११ } (९३३) { श. १५८५ चित्र व. ५
पृ. २४७-४८, २५० इ. } फोरकद-मुरत { इ. १६६३ एप्रील १७

डचांनीं विलन व काननूर घेऊन त्यांचा बंदोबस्त केला....पेथीक राजाशीहि त्यांनीं करार केला आहे. त्या अन्वये या भागांत त्यांचेसिवाय इमन्या कोणांचे खरेदीविक्री करू नये असे ठरले.... डचांनीं हा सर्वच किनास आपल्या ताब्यांत घेतला. त्यांच्या पाषाण्याचिवाय क्रियेक जिनसांचा व्यापार करण्यास त्यांनीं मनाई केली आहे....मल-

जारी लोक अद्यापि त्यांच्याबद्दल संतुष्ट आहेत. कारण ते अंध आणि बुद्धिहीन आहेत. 'आपल्यामध्ये या लकाचा हात शिरकू देण्याने आपल्यावर केवढी गुलामगिरीची आपण आपण ओढवून घेतली आहे' हे त्यांचे लक्षात येत नाही. हे लक लोक लवकरच त्यांच्या बद्दल अन्धावर जकात बसवितील आणि लक आपेक्षेने दुसरी कोणतोहि भाषा बोलू देणार नाहीत !

हि. रे. क. १ }
पृ. १११ इ. न्यू. }

(९३४)

{ श. १५८५ वैशाख व. १३
इ. १६६३ एप्रील २५ }

पोर्तुगीजांचा बरोबर शाहस्तेखानाकडे गेला तेव्हा त्याच्या हाती दिलेल्या तालिमां-
नाम्यांत हा मजकूर आहे. 'मजकडे बोव्या दिवसांपूर्वी राजा शिवाजीचे पत्र आले
होते. त्यांत " तुम्हीं मोगलाकडे अगसापुर्षी जाऊ देत नाही तोपर्यंत मी पोर्तुगीज मुल-
खास ब किड्यांस त्रास देणार नाही" असे म्हटले आहे. त्याप्रमाणे तुम्हीं व्यवस्था करावी.'

फे. रे. सुरत भा. १०३ }
पृ. २७२ इ. }

(९३५)

{ श. १५८५ वैशाख शु. ९
इ. १६६३ मे ५ }

शाहस्तेखानाचे मृत्यूची बातमी खोटी आहे....रस्तुमजमाचा एक विद्यास्
नोकर शाहस्तेखानाच्याच छात्राणीकडून आला आहे. तो आपण शाहस्तेखानाला
पाहिले असे सांगतो. मात्र त्याला जखम जबा झाली आहे....विजापूरचा राजा
बंकापुराहून परत विजापूरला गेला. येण्यापूर्वी तेथील स्वेप (शिबपा) नायकाचा परा-
जय करून खडणीचे एकदम ४० हजार होन (पेंगोडा) देशाचा त्याच्याकडून करार
करून घेतला आहे. टेलर येथे न आला तर आपल्याला चैन पडणार नाही असे राजाजी
मंडित म्हणतो. त्याला ब्रम्ही पाठविणार की नाही याबद्दल तो बरेचवेळ विचारतो.
खाली गोव्याकडे जाण्याकरिता शिवाजी या मार्गाने येणार आहे अशी
चर्चा आहे. परंतु हा पावसाळ्यात तो येणार नाही असे वाटते.

पिसुलें. शिवाजी पृ. ७ }
इ. १६६३ जून २ (न्यू.) }

(९३६)

{ श. १५८५ वैशाख व. ११
इ. १६६३ मे २३ }

आपण येथल्यास येऊन पोहोचला अशी बातमी लुक्तीच येथे गोव्यांत येऊन
पोहोचली. आपले मोगलांवरील विजयाबद्दल अमिनदन करण्याकरिता येथून रामाजी
सेनवी कोठारी यांस मुहाम मी पाठवीत आहे. त्याच रामाजी सेनव्यास आल्याबरोबर
दुसऱ्या गोष्टीबद्दल तह करण्यास अधिकार देऊन पाठवीत आहे. आपल्याकडून लवकर
उत्तराबद्दल वाट पाहत आहोत. आपण जर तह केलात तर तो तह दोघांच्याहि फाय-
द्याचा होणार आहे.

असें त्यानें मला सांगितलें. फाल राजानें रावजीला स्वतः लिहिलेलें पत्रालें [A letter from the Rajah, written by himself to Raoji] त्यांत शिवाजी ४०० निवडक लोकांसह जतानें शाहस्तेखानाच्या तः वर गेला त्याची हर्षकृत आहे. कहीं बहाणा करून तो सलाम करण्यासाठीं म्हणून शाहस्तेखानाच्या तंत्रुत गेला. आणि लगेच पहारा साफ मारून, शाहस्तेखानाचा वडी मुलगा, त्याचा जावई, त्याच्या १२ बिन्या, ४० मोठे दरकदार, मोगलांचा सेनापति, इतक्या प्राण हरण करून खुद्द शाहस्तेखानाला आपल्या स्वतःच्या हातानें जखम करून (त्याला तो मेला असें वाटलें होतें. परंतु नंतर तो जिवंत आहे असें त्यानें ऐकलें.) त्याच्या आपा ६ बायका, आणि दोन मुलगे, शिवाजीनें ठार केले. या सगळ्या भानगडींत त्या फक्त ६ सैनिक मेले आणि ४० जखमी झाले ! १० हजार घोडेस्वारांचा अधिपति राव जसवंतसिंग सनीप असून पाठलाग न करितां स्तब्ध राहिला. यावरून त्याचें या अंग होतें असें सगळ्यांना वाटतें. शिवाजी मात्र ' आपल्याला परमेश्वरानें हें कृत्य करण्याचा संदेश दिला ' असें आपल्या लोकांना सांगतो.

खं. १५ ले. १०४ व ले. १०५ } (९३१) { च. १५८५ चैत्र व. २-३
सु. १०६३ रमजान १५ व १६ } मित्सेली फा. सी. { इ. १६६३ एप्रिल १४-१५

सिताबखान नाइकवाडी किडे सतारा—हुंदे. व मोक. बरिये
जोगिंद्रगिरी गोसावी (निव) याचे इनामास इस्कांड न करणें

हि. रे. फ. ९ } (९३२) { च. १५८५ चैत्र व. ४
पृ. ११० इ. न्यू. } { इ. १६६३ एप्रिल १६

पोर्तुगीज गर्द. — शिवाजी

तुमचें पत्र आल्यामुळें पत्रव्यवहारास मोच्छ्रिक झाली. मी आतां एक वजनदार गृहदण उत्तरेस पाठवितों. त्याला तुमच्या व आमच्या संस्थानांत शक्य ते आविरोषी असे संवय घडवून आणण्याचा अधिकार दिला आहे. पण हें बोलणें गुप्त राहिलें पाहिजे. तुमच्याचिरुद्ध कोणत्याहि गोष्टीस त्यानें संमती देऊं नये असें आम्हीं खास सांगितलें आहे.

इ. फं. भा. ११ } (९३३) { च. १५८५ चैत्र व. ५
पृ. २४७-४८, २५० इ. } पोरकद-छात { इ. १६६३ एप्रिल १७

डर्बानां झिडन व काननूर घेऊन त्यांचा बंदोबस्त केला.... येथीक राजासाहि त्यांनीं करार केला आहे. त्या अन्वये या भागांत त्यांचे शिवाय दुसऱ्या कोणाच खरेदीविक्री करूं नये असें ठरलें.... डर्बानां हा सर्वच किनारा आपल्या ताब्यांत घेऊन. त्यांच्या परवान्याशिवाय किंवा जिनसांचा व्यापार करण्यास त्यांनीं मनाई केली आहे.... मल.

चारी लोक आपाणि सांख्याखल संशुष्ट आहंत. कारण ते थंय आणि बुद्धिहीन अहंत.
 'आपत्त्यामण्ये या दत्ताया हात शिराई देण्याने आपत्त्यावर केवटी मुक्तानेरीची आपत्ति
 आपण ओढून घेतली आहे' हें स्थिति सदांत येत नाही. हे कथ लोक लक्षण त्यांच्या
 घुर अनावर जगात वसावेतील व्याणि उच भाषेदियाय दुसरी कोणताहि
 भाषा योळें वेणार नाहीत !

दि. २. फ. ९ }
 पु. १११ इ. न्यू. }

(९३४)

{ श. १५८५ वेंशस व. १३
 इ. १६६३ एपीउ २५

पोर्तुगेजांचा वडील शाहस्तेपानाकडे गेज तेव्हा त्याच्या हाती दिलेल्या ताळिम-
 नाण्यांत हा मजतूर आहं. 'मजकडे पोल्या दिवसापूर्वी राजा शिवाजीचें पत्र आले
 होतें! त्यांत " तुम्ही मोगलाकडे अष्टसामुमी जाऊं देत नाही तोपर्यंत मी पोर्तुगेज मुल-
 खास व क्रिष्टोस त्रास देणार नाही" असें म्हटलें आहे. त्याप्रमाणें तुम्ही ब्यगल्या करावी.'

फ. २. घुरत भा. १०३ }
 पु. २७२ इ. }

(९३५) राजापुर (मिर्क) - घुरत

{ श. १५८५ वेंशस इ. ९
 इ. १६६३ मे ५

शाहस्तेपानाचे मृत्यूची बातमी पोटी आहे.... यस्तुमजमाचा एक दिवस
 मोकर शाहस्तेपानाच्याच छावणीकडून आला आहे. तो आपण शाहस्तेपानाला
 पाहिलें असें सांगतो. मात्र त्याला जडून जबर हारला आहे.... विजापूरचा राजा
 बंकापुराहून पल विजापूरला गेला. येण्यापूर्वी तेथील स्वेन (शिवरा) नायकाचा परा-
 जय करून छवणीचे एकदम ४० हजार होन (पेंगोडा) देण्याचा त्याच्याकडून करार
 करून घेतला आहे. टेलर येथें न आला तर आपल्याला बिन पडणार नाही असें रायजी
 मंडित म्हणतो. त्याला तुम्ही पाठविणार धी नाही याबद्दल तो बरबेर विचारतो.
 खाली गोव्याकडे जाण्याकरितां शिवाजी या मार्गानें येणार आहे अशी
 चंद्रता आहे. परंतु या बातम्यापास तो येणार नाही असें वाटतें.

विसुलें. शिवाजी पु. ७ }
 इ. १६६३ जून २ (न्यू.) }

(९३६)

{ श. १५८५ वेंशस व. २१
 इ. १६६३ मे २३

आपण येण्यास येऊन पोहोचला अशी बातमी उकटीच येवें गोण्यांत येऊन
 पोहोचली. आपलें मोगलावरील विजयाबद्दल अमिनंदन करण्याकरितां येथून रामाजी
 शेणवी कोठारी यांस मुद्दाम मी पाठवीत आहे. त्याच रामाजी शेणव्यास आपल्याबाभिर
 हुमन्या गोष्टीबद्दल तद्द करण्यास अधिकार देऊन पाठवीत आहे. आपल्याकडून लवकर
 उत्तराबद्दल वाट पाहत आहोंत. आपण जर तद्द वेळात तर तो तद्द दोघांच्याहि फाय-
 चाचा हांणार आहे.

इ. फं. मा. ११ }
पृ. २३६-२३७ इ. }

(९३७)
कोल्हापूर, गिफर्ड-सुरत

{ श. १५८५ वैशाख व. १२
इ. १९६३ मे २४ }

तुमचें २३ एप्रील चें पत्र १२ मे ला पावलें. आपल्या अक्षेप्रमाणें कोल्हापुरास जाण्याकरितां १६ ला निघून मी १९ ला पोचलों. कोणीहि विरोध केला नाहीं. कारण रावजी (शिवाजी) राजाबरोबर कुडाळ, चेंगुलें या वाजूकडे गेला होता. आपणांकडून किंवा आपल्या शिपायांकडून घास दिला जाणार नाहीं; अशा तऱ्हेचे कौल सर्वांनाच शिवाजी देत आहे. अद्यापपर्यंत त्यानें हे वचन पाळलें आहे. परंतु परत येताना काय करील याचा नियम नाहीं. त्याचे मनांत वेगुर्ग्याच्या पुढें जावयाचें आहे किंवा वसें झाडि प्रश्नच आहे. चेंगुर्ग्याचे उच्च लोकानीं कोचीनहून पुष्कळ द्रव्य आणिलें आहे असें त्यानें ऐकलेंच आहे. वचनां अद्यापपर्यंत त्यानें कोणताहि उपद्रव दिला नवून बखार त्यांच्याच हातीं आहे.

स्नेप (शिवापा) नाइकाची सुंदर्भा ७ लाख होत टरली.....झाडिस्तेखान-प्रकरणीं मृत्यूची संख्या- एक मुलगा मेल, दोन जखमी झाले, ६ बायका मरण पावल्या, ८ ना जखमा झाल्या आणि झाडिस्तेखानाच्या परिवारपक्षां भागशी ४० लोक मृत्यु पावले. या प्रसंगीं शिवाजीनेंच मुख्य कामगिरी केली. ४०० लोकांनिशीं तंतूत शिरून मारतां आले तेवढ्या लोकांना मारून तो जसवंतसिंगाच्या अंगावरून बाहेर पडला. जसवंतसिंगानें त्याला विरोध मुझीच केला नाहीं. त्यावरून जसवंतसिंगाच्या सांगण्यावरूनच त्यानें हें केलें असें लोक बोलतात.

येथें राहण्यांत धोका असल्यामुळें गोव्याकडेच आम्ही जात आहोंत. कोणाला संशय येऊं नये म्हणून 'गेल्या वर्षी शिवाजीनें पकडलेल्या मुसलमानांपैकीं आम्ही आहोंत' असें सांगत व मुसलमानी पोशाख करून जात आहोंत. स्वसंरक्षणाकरितां चार शिपाईहि बरोबर घेतले आहेत. कारण मध्यंतरीच्या मुलखातील सगिं-डिचोलीपर्यंतचे सुमेदार शिवाजीचें मीतीनें पळून गेल्यामुळें सर्वत्र अंदाधुंदी माजली आहे....आम्हांला खर्चा-करितां पैसा पाठवावा आणि आम्ही सुरतेला कोपल्या मार्गानें यावें तें कळवावें.

इ. फं. मा. ११ }
पृ. २३८ इ. }

(९३८)
सुरत-मद्रास.

{ श. १५८५ वैशाख व. १४
इ. १९६३ मे २५ }

झाडिस्तेखानाच्या सैन्याचा समोवार टळ पडला असतां शिवाजी स्वतः ४०० लोकांनिशीं खानाच्या तंतूत शिरला व तेथें त्यानें ५० मानकरी ठार केले. खानाला जखमो केले; १२ बायका मारल्या आणि ६ जखमी झाल्या, बडील मुलगा आणि जावई यांना ठार करून आणखी दोन मुलगे जखमी केले; खानाची मुलगी नेली आणि पुष्कळ खजिनाहि त्याचे हातीं आला. शिवाजीचे माणसपक्षां फाट ६ नृत्य पावले आणि ४०

जखमी झाले. जसवंतसिंगाचे १० हजार घोडेस्वार काहीही विरोध न करता फक्त पहात ठसे राहिले. शाहिस्तेखानाचा कांटा आपल्या मार्गातून काढला जावा असे जसवंतसिंगाच्या मनात होतं असे म्हणतात. आपले प्रसंगी ते सिद्दीसहि गेलं असतं, परंतु खानावरील संकटाची कल्पना आल्यामुळे खानाच्या मुलाचं पुताचा सामान्य शिपायाप्रमाणे खानाला उद्देशून म्हळं, 'हे शिपाया, आपला जीव बचावण्याचें सोडून तू तो घोड्यात कां घालीत आहेस. हे लोक घोडीत आहेत ते तुला मारण्याकरितां घोडीत नसून शाहिस्तेखानालाच पहात आहेत.' या शब्दांमुळे चोलगास इतकच खान आहे असे समजून त्या खानाला सोडून ते त्याच्या मुलावर लुटून पडले. आणि खान निसटला.

हारा रजिस्टर १६१३ } (१३९) { च. १५८५ ज्येष्ठ व. १
पृ. ३०५ इ. जून २१ न्यू. } { इ. १६६३ जून ११

सरदार शाहस्ताखान आपले राजा जीसवसिंग (जसवंतसिंग) हे बंदखोर शिपायांशी युद्ध करण्याच्या तयारीने राहिलेले आहेत. याशिवाय सर्वत्र शांतता आहे. मात्र काही नसत्यावर थकवळ्या राजांचा नाश होतो.

हारा रजिस्टर १६६३ } (१४०) { च. १५८५ ज्येष्ठ व. १
पृ. ३१५-१६ इ. जून २१ न्यू. } { इ. १६६३ जून ११

विजापुरचे साम्यांतील यादवी अद्यापि बंद झाली नाही. घेंगुल्यांच्या रदाक लखम सावंत हा किंगन्यालगतचे प्रदेशाचा राजा आहे. त्याने पोर्तुगीजांच्या काही खोबणांत जाळपोळ केली. शिवाजीहि पाली उत्तरपार अशी बदता असल्यामुळे रसिडेटने एका व्यापाऱ्याच्या मलबतावर कंपनीचा माल आणवून ते मलबत बंदरात तयारीने ठेवण्याची तजवीज केली आहे. लखम सावंताने त्या व्यापाऱ्यांना शिवाजीविरुद्ध माजू स्वीकारण्याबद्दल सांगितलं. परंतु आमचेमुळे ते तटस्थ रहातील. यमावर व्हर्सम्रीट आपली अहाजे घेऊन आल्यामुळे भीति काहीशी कमी झाली आहे.

मध्यतरी शिवाजीने एक लढावीचा धाव राफडर, व्हर्मम्रीट आला हे फळतांच त्याने एक लाववी पत्र एका हेराबरोबर घेंगुल्यांस पाठविले. 'आपल्या मनांत घेंगुला स्वतःच्या अमलाखाली घेण्याचें आहे. त्याबद्दल रसिडेटचें म्हणणें काय पडतं? आपल्याबद्दल भीति वाटून रसिडेटने मालाच्या सुरक्षितपणाबद्दल खटपट चालविली आहे. त्यात 'तरी भीति बाळगूं नये. कारण आपल्या मनांत कोणायादि तन्हेने बेरसाव नाही' [पृ. ३१६]. असा मजबुराचे पत्र पाठविण्यांत आम्ही बेसावभ रहावे एवढाच शिवाजीचा हेतु असल्यामुळे त्याच्याहि सदिच्छेबद्दल आमार मानून 'आम्ही व्यापारी असल्यामुळे मुझाचे कावर्तत सदा देवा येत नाही' असे उत्तर हेराचे हातीं पाठविले.

इकडे लखम सावंताने दिवाजीपासून मुळ्याचें रक्षण जाण्याकरितां म्हणून

दोन हजार होन आणि २००० पौड दारूगोळ्याची आमच्याकडे मागणी केली. परंतु त्याला फक्त ६०० पौड दारूगोळा देण्यांत आला. ही मदत मिळाल्यावर त्याने आम्हांला बेंगुल्यांतून हाकून लावण्याकरिता गोवेकरांशी बोलणें लावलें. विजापुरांतील एका अधिकाऱ्याचें (आमच्या) सरदाराला पत्र आलें. त्यावरून गोवेकर (सावंताला) अनुकूल असल्याचें कळतें. लखम सावंत इतरत्र उद्योगांत असल्यामुळे या बाबतींत पुढें काहीं झाले नाही.

शुद्ध राणी मळेच्या यात्रेहून परत आली. ती बेंगुल्याला ३० जेणव १६६२ (न्यू. स्ट. ९ सप्टे. १६६२) रोजी पोचली. बायेंत चांभ्यांकडून तिला उपद्रव झाला. याबद्दल सविस्तर हकीकत आम्हां सुरवेविषयी लिहिताना कळविली आहे. राणीचा शरीररक्षक हकीम समशालबतें बरोबर घेऊन राणीला आपल्याकरिता १६६२ च्या मार्चांत निघून गेला होता. त्यानें रेंसिडेटला असें सांगितलें कीं, 'हे चांचे इमज किंवा फ्रेंच लोक असावेत. त्यांनीं बरील रक्षक गलबतापेकी १ लुटली. तिसऱ्यामध्ये स्वतः समशाल होता त्याचा खडकापर्यंत पाठलाग केला. कॉडेवारच्या (!) इमजांचा आम्हीं पान घेतला असूनहि त्याचा उपयोग झाला नाही. इमजांची किंवा डचांची आम्हांला कांहीं कर्तव्य नाही असें ते चांचे म्हणाले..... पुढे मळेच्या मुमेदारानें कांहीं व्यत्यय आणिल्यामुळे राणीला एडनपर्यंत खुष्ीचाच प्रवास करावा लागला. आपि तेथून ती राहिलेल्या तिच्या गलबतासून आली.... १६६१ पासून आपण (=हॉलंडमधील प्रेसिडेंट) पाठविलेला नजराणा व पत्र बेंगुल्याला राहिलें होतें. त्याचें कारखीमध्ये मापांतर करून तें पत्र व नजराणा राणीला सादर करण्यांत आला... त्यावर विनोदाने कांहीं बोलून बेंगुल्याचा व्यापार उत्तरोत्तर वाढावा म्हणून बेंगुलें किंवा बंदर हें नांव बदलून त्याला इतउत्तर दाहाबंदर म्हणावें असें तिनें कर्माविलें. ती टचांच्या बेटम मोशच्या जहाजांतून गेली होती. परंतु भाड्याबद्दल कांहींच बोलणें झालें नाही.... राणी (न्यू स्ट. ११ सप्टेंबर) १ सप्टेंबरला दरबाराकडे निघून गेली.... पोचल्याचेहि पत्र आलें... नंतर आम्हीं, मळेच्या मुमेदारानें व तिचें वांकडें आलें त्याबद्दल, मज्यस्थी करावी असेहि तिनें लिहिलें. दिजापूरचा राजा आपल्या आईला (=उपरिनिर्दिष्ट वृद्ध राणीला) घेऊन मोठ्या सैन्यासह मद्राप्पा नाइकाकडून कांहीं खंडणी उकळण्याकरितां म्हणून कानड्यावर स्वारी करण्याच्या तयारींत आहे. [पहा मागील अनुक्रम ११५]

पोर्तुगीजांचा नवीन व्हाइसरॉय गोव्याला ३ डिसेंबर १६६१ (न्यू. स्ट. १३ डिसें.) ला येउन पोचला असून छाने सर्वत्र बंदोबस्त करण्यास सुरवात केली आहे. पूर्वीच्या व्हाइसरॉयानें सर्व अनारथा केल्यामुळे फोबीन हातचें गेलें, असें ठेपील लोकांचे म्हणणें आहे. काननूर टचांनीं घेतल्यानें आल्या तोंडचें पाणी पडालें आहे. मोसोरीकची परिस्थिति समाधानकारक नाही. मोसोसाचे रहिवाशांचा जीना रूप साम होठ असतो.

घरेलु आतां तह घडून आल्यामुळे व सैन्याच्या तयारीचा काहीच उपयोग नसल्यामुळे आम्ही विशेष लिहीत नाही.

[पृ. ३२०] घानव्याचा राजा आणि मलाप्पा मालू यांनी गव्हर्नरजनरलला पत्र पाठविली आहेत. ४८ हजार पौंड दारू आणि ३ तोफा राजाने मागितल्या असून मलाप्पा मालूने त्याबद्दल शिफारस केली आहे. पत्रांची भाषातरे खाली दिली आहेत....

‘ राजा भद्राप्पा नायक केळदीचा राजा-जॉन मेडसुयकर, बटेव्हियाचा व्हाइसरॉय.

आमचा व तुमचा स्नेह आहे. खाच्या दडतेकरितां, आम्हाला गरज असल्यामुळे २००० सैन्य किंवा ४८ इ. पौंड दारू गोळा आणि ३६ पौंडी किंवा घोड्या सोडवा अशा तीन तोफा पाठवाव्या-आमचे प्रधान मलाप्पा मालू-किमतीची भरपाई करतील. सोबत मलाप्पा मालूचे पत्र आहे त्यावरून समजेल. ’

मलाप्पा मालूचे १९६३ एप्रील १० चे (न्यू. स्टॉ. एप्रील २०) पत्र [याच बाबतीत शिफारसवजा]:- ‘ स्नेहाची दडता होईल. राजाला फारच जरूर आहे. तुम्हांला ही गोष्ट सहज करिता येईल. या प्रतीतील कर्नाचे काम असेल ते आम्ही करू ’ वगैरे.

इ. फॅ. मा. ११ } पृ. २४१ इ. }	(९४१) कारवार-सुरत.	{ श. १५८५ ज्येष्ठ व. ५ इ. १६६३ जून १५
---------------------------------	-----------------------	--

काही दिवसापूर्वी शिवाजी इकडे यांच्यापर्यंत आला आणि समारे मिर्जी (मिरजन) पर्यंतचा इकडील प्रदेश काबीज करण्याचा त्याचा निचार होता असे समजले. परंतु मोंगल्यांकडून जोराचा दाद घेतल्यामुळे या बाजूचे सैन्य त्याने काढून नेले असावे असे दिसते. पावसाळा संपल्यावर तो फिरून इकडे बघेल किंवा कसे हें निश्चित सांगता येत नाही. परंतु थोकांना मात्र तशी भीति वाटत आहे.

ख. १५ ले. १०६ } सु. १०६४ जिल्काद १९ }	(९४२) सुरत-पत्र. व सी.	{ श. १५८५ ज्येष्ठ व. ६ इ. १६६३ जून १६
--	---------------------------	--

अजर. अवाजी यजे घाटे-तथा हुदे व मोर. गौ. निगडी किले सातारा.

जोगिद्रगिरी यास निगडी येथे १५ दिवस जमीन इनाम असून सैन्यासाठी अन्नछत्र चालते. तरी त्यास कोणीहि हरकत करू नये.

इ. फॅ. मा. ११ } पृ. २४१ इ. }	(९४३)	{ श. १५८५ ज्येष्ठ व. १२ इ. १६६३ जून २२
---------------------------------	-------	---

गोवा (गिफर्ड, केरंड)-सुरत.

रावजी पंडिताकडून अद्यापि उत्तर आले नाही. चेंगुल्योला २००० सैन्य ठेवून

शिवाजी तेथून परत फिरला एवढाच शिवाजीबद्दलची बातमी आहे. शास्ताखान नक्की जिवंत असून त्याने शिवाजीचे पुष्कळ लोक मारल्यामुळे शिवाजी एकाएकी परत गेला.

हाग रजिस्टर इ. १६६३ } (१४४) { श. १५८५ आपाढ शु. ९
पृ. ४५५ इ. जुलै १३ न्यू. } मच्छलीपट्टणचे पत्र. { इ. १६६३ जुलै ३

सुरत (१३ जून) व मच्छलीपट्टण (१३ जुलै) या दोन्ही ठिकाणांहून अशी बातमी आली की, आमची **बैंगुर्याची** रहाती इमारत (बखार) बंडखोर शिवाजीने लुटली आणि लोक पळून गेले.

इ. फॅ. मा. ११ } (१४५) { श. १५८५ आपाढ शु. १०
पृ. २५३ इ. } कार्याल-सुरत. { इ. १६६३ जुलै ४

पत्र पाठविण्याचे इतर मार्ग बंद झाल्यामुळे हे पत्र मद्रासकडून पाठविले आहे. आतांपर्यंत विजापूरचा आदिलशहा आणि मडुरेचा नायक यांचेमध्यं युद्ध चालू असल्यामुळे हा मार्ग बंद होता.

इ. फॅ. मा. ११ } (१४६) { श. १५८५ आपाढ वष ११
पृ. २४२-३ इ. } गोवा (गिरगुर्ब)-सुरत. { इ. १६६३ जुलै २०

फोंड्याचा मुमेदार व कुडाळचे देसाई यांनी आपली व लहानसान राजाची सैन्ये एकत्र करून, शिवाजीला राजापूर व खारेपाटण यांतून काढून लावावे असे आदिलशहाने फर्मानिस्पाचे आम्हाला कळले आहे. राजापूर व खारेपाटण हीं दोन्ही शहरे आता आदिलशहाने महमदसानात (खानखाना चर्क इस्लामखानाचा बडील मुलगा) दिली आहेत. त्यामुळे ती आपल्या ताब्यांत घेण्याकरिता त्यानेही आपल्या सैन्यास विजापुराहून चाल करून येण्यास कळविले आहे. आदिलशहाने दामोळ व चिप-कूण, अफजलखानचा मुलगा फाजलखान याला दिली आहेत. फाजलखानावर आदिल-शहाची चांगली कृपा आहे. शिवाजीलाही 'ब-या बोलने हीं शहरे सोडून पावीं नाही तर प्रायश्चित्त भोगावे' असे त्याने लिहिले आहे.

मोंगल महाडला आला आहे आणि शिवाजी जावलीवर आहे असें बोलतात. परंतु मोंगलांची बातमी आम्हाला खरी वाटत नाही. मोंगलांनी नेताजीचा वध केल्याचीहि बातमी कितपत खरी आहे याची शंकाच आहे....रस्तुमजमा सांगितलेल्या कामगिरीवरून दृक्केरीला आला असता, ते त्याचेंच शहर असून, विजापूरच्या राजाच्या हुक्माने त्याला प्रवेश मिळाला नाही ! (हे सर्व सांगणार) जासूद यंमपूरा-हून निघण्यापूर्वी, घट्टोलखान आणि शहाजी यांना येण्या घातलेल्या

आपण आपल्या बोक्यांनी पाहिल्या असं सांगतो. शहाजीच्या बंड्या दोन दिवसांनी काढल्या गेल्या. आतां तो मुलतानाजबळ राहिला असून त्याची अद्यापि नेमभूक झाली नाही. बहलोलखानाच्या आईने मुलतानाला बंकापुरांत येऊं दिलें नाहीं त्याबद्दल बहलोलखानानें माफी मागावी म्हणून आदिलशहानें शहाजीला त्याचेकडे पाठविलें होतें. आतां बहलोलखानाला माफी मागण्याशिवाय गत्यंतर नव्हतें. कारण कर्नाटकांत सर्वत्र विजय प्राप्त झाल्यामुळे विजापूरचे राज्यांत शांतता नांदत होती. शेवटीं शहाजीचे सांगण्याप्रमाणें बहलोलखान मुलतानाकडे येण्यास तयार झाला. पण शहाजीने आपल्याबरोबर आलें पाहिजे अशी स्थाने अट घातली. त्याप्रमाणें दोघेजण बरोबर गेले असतां मुलतानानें दोघांनाहि पकडले.

सदरप्रमाणेंच त्यानें सिद्दी जोद्दाचा जावई सिद्दी मसाउद्, व जोद्दाचा बडील मुलगा यांनाहि बोलाविलें आहे. 'आपल्या बापाला मारणाऱ्यावर आम्हांला विश्वास ठेवतां येत नाही' असा त्यांनीं उलट जबाब दिला. त्यास 'यापुढें गैरविश्वास करण्याचें कारण नाही. तुमच्या बापाच्या मृत्यूला फरणीभूत झालेल्या बहलोलखानाला मुकताच फौद केला आहे. असं आदिलशहानें कळविलें.

डागरजिस्टर १६६३ } (१४७) { श. १५८५ जापाड व. १२
पु. ३६५ इ. जुलै ३१ न्यू. } { इ. १६६३ जुलै २१

गव्हर्नर पिटचे भोव्याचा मुख्याधिकारी पासपन (२३ मार्च १६६९ चें) अलि. खांतील मजकूर:—३ लक्ष पावें तंजावरच्या नायकाकडून घेण्याचा करार ज्याच्याशी झाला तो विजापूरचा सेनापती (पहा ले. ११ एप्रील १६६३) मृत्यु पावला; आणि त्याचा मुलगा सेनापती झाला; मद्रुरेच्या नायकानें ६ लक्ष पावे व तंजावरच्या नायकानें ३ लक्ष पावें पावे असे एकूण ९ लक्ष पावें, विजापूरच्या सेनापतीला मिळवमाचे होते; तेगनापट्टण आणि जिजी येथील किल्लेदारांमध्ये बेमनस्य उत्पन्न झाले असून जिजीहून २०० घोडेस्वार आणि ४०० पायदळ निघून त्यांनीं तेगनापट्टण लुटलें. परंतु डच कंपनीची वखार व कंपनीशी व्यापार करणाऱ्या व्यापाऱ्यांची घरे सुरक्षित राहिली आहेत.

वरील नायकांनीं ठरल्याप्रमाणें रक्कम देण्यांत दिरगाई घालविली आहे असें पाहून विजापुरी सेनापतीने उलट फिरून शहाजीशीं संगनमत केलें आहे. तेगनापट्टण, पोर्दो-नोव्हो इत्यादि स्थले शहाजीला देऊन दोघांनीं मिळून उमय नायकांचें, विशेषतः मद्रुरेच्या नायकाचें पारिपत्य करावें असें ठरलें आहे. यामुळे नायकांशीं झालेला पूर्वीचा करार सोडला आहे. मद्रुरा-नायकाचा विकट आणि महत्त्वाचा किल्ला जो त्रिचनापली त्याच्यावर प्रथम हल्ला झाला. मद्रुरा नायकानें धैर्यानें प्रतिकार केला. परंतु तंजावर नायक स्तब्ध राहिला. एवढेंच नव्हे तर त्यानें मधून मधून विजापुरी सेनापाल ४०१५० हजार पाडोंचा खुराक चारला ! मर्यातरी तेगनापट्टणच्या डच रेसिडेंटला स्वतःचे रक्षणाची जप्यत तयारी करण्याचा हुकूम मिळाल्यामुळे मुख्यवान वस्तूंच्या सुरक्षिततेची व्यवस्था त्यानें केली.

पिसुलें. शिवाजी पृ. ७ }
१६६३ आगष्ट २ न्यू.

(९४८)

{ श. १५८५ आषाढ व. १४
इ. १६६३ जुलै २३

गोव्याचा व्हाइसरॉय—

रावजी सोमनाथ पंडित

आपल्यावडील पत्र आतां मिळालें. त्यावरून कुडाळ प्रांताच्या सुभेदारांवर शिवाजी राजांच्याकडून आपला नेमणूक झाली असें कळतें. शिवाजी राजे कुडाळ बंदरी येऊन पोहोंचल्याबद्दल येथें बातमी कळताच रावजी शेणवी कोठारी यांस नजरापा देऊन त्यांच्याकडे मी पाठविलें. परंतु शिवाजीराजे उघरेकडे जाण्यास निघाल्यामुळें तो तसाच परत आला आहे.

[शिवाजीनें नेमलेला पहिला कुडाळचा सुभेदार रावजी सोमनाथ पंडित हा असून त्यानें, आपण सुभेदार नेमला गेल्याचे पोर्तुगीज गव्हर्नरास जुलै अखेर कळविलें होतें. वरील पत्र त्या पत्राचें उत्तर होय.]

गो. इ. सा. ले. ३ }
सु. १०६४ ?

(९४९)

मिसेली फा. मज.

{ श. १५८५ आषाढ व. १
इ. १६६३ आगष्ट ९

अज. दि. मामले गोवा—ता गावकारानी मो. केरी तपे अंतरून माम. मज.

सु. १०६३ मोहरम १४ चा फर्मान आला आहे. त्याप्रमाणें नारायण जोसी यांस त्याचे २७ होन आदा करीत जाणें.

टेलर शुक्र मा. ३ }
पृ २९२ इ.

(९५०)

कंपनी मुरत, प्रेसिडेंट

{ श. १५८५ आषाढ व. २
इ. १६६३ आगष्ट १०

शिवाजीनें गिफर्ड टेलर प्रभृति लोकाना कैद करून ठेविले आहे. त्यांची सुटका होण्याचा मार्ग तुम्हीं काढलाच असेल. नरेंद्र तर तुम्हीं त्या बाबतींत विशेष लक्ष घालावें अशी आमची शिफारस आहे.

गो. इ. सा. ले. ४ जु. ४० }
सु. १०६४ मोहरम २०

(९५१)

मिसेली फा. मज. सी.

{ श. १५८५ आषाढ व. ६
इ. १६६३ आगष्ट १४

!—अमलदार मो. केरी तपे अंतरून मामले गोवा

नारायण कृष्ण जोसी याचे २७ होन चालविणें.

इ. फॅ. मा. ११ }
पृ. २४५-४६६.

(९५२)

कारवार-मुरत.

{ श. १५८५ माघपद शु. ३
इ. १६६३ आगष्ट २५

कारवारच्या सुभेदाराच्या वासदायक वागणुकीची हकीकत परस्पर कानावर जाऊन आणि आम्हांहि केवढ्या हवारी ऐकून चिजापूरचा आदिलशहा व सरतुमजमा यांनीं फर्मानें

बगैरे काढून सर्व तक्रारी दूर केल्या; अपराधी सुमेदारांना शासन केलें व आम्हांलाहि आश्वासनें दिलीं. न्याय्य जकाती घेण्याबद्दल रुस्तुमजमानें कारवार, शिबेश्वर, व कुंदरा येथील सुमेदारांना निरनिराळे हुकूम पाठविले. तेव्हां या गोष्टींचा विचार करून हुबळीला जाऊन राहिलों होतों तेथून निघून रुस्तुमजमान्या अधिकाऱ्याबरोबर परत कारवारला आलों.

खं. २० ले. ११२ } (९५३) { श. १५८५ भाद्र. शु. १२
सु. १०६४ सफर ११ } मिसेली. { इ. १६६३ सप्टें. ४

अज. दि. पर. वाई—ता मोक. देहाय पर. वाई.

नारायण गोपीनाथमठ चित्राव यांस पसरणी, एकसर, उझरडे, या गांवांत जमीन इनाम चालत असल्याबद्दल सु. १०६२ जिल्हेज १४ चें खुर्दखत आहे. तरी ती चालविणें.

स. पु. ११५ } (९५४) { श. १५८५ आश्वीन शु. २
श. रवळ १ } महजर { इ. १६६३ सप्टें. २३

पार येथें नेताजी पालकर सरनोबत सुमेदार याचे विषयानें

अमरादीः—साउजी विन सूर्याजी मोहिते { मु. तळवीड—

पश्चिम बादीः—नेताजी विन राणोजी मोहिते { चें मोकदम

तळवीडच्या मोकदमी वावत तंटा चाळ असतां गोतसमनें निवाडा केला कीं, प्रत्येकनें बरोवरीच्या मानपानासह निमी मोकदमी प्यावी. साउजीस देशमुखी मात्र नाही.

शि. घ. ले. ३८३ } (९५५) { श. १५८५ आश्वीन शु. २
स. १०६४ रवळ १ } का. मु. व सी. { इ. १६६३ सप्टें. २३

नेताजी पालकर सरनोबत—समस्त गोत हमशाई देहाय व लहान थोर वल्ले बगैरे कसबें तळवीड.

साउजी व नेताजी मोहिते मोददमीच्या निवाड्याबद्दल आमचेकडे आलें. दोघांस निमेनीम वाटून दिव्हे आहे. बराबरी निमे करून वाटून देणें. साउजीस देशमुखीची मात्र निसवती नाही.

शि. घ. ले. ३८४ } (९५६) { श. १५८५ आश्वीन शु. ६
सु. १०६४ रवळ ५ } कोळ का. पु. व सी. { इ. १६६३ सप्टें. २७

नेताजी पालकर सरनोबत—नेताजी मोहिते कसबे तळवीड.

मॉजे येळळ येथें तुम्ही आपले कविलेनहीं रहात आहां तरी सुबें राहणें.

आमचे तफेंनें येक जरा तसवीस लागणार नाही.

डागरजिस्टर १६६३ } (२५७) { श. १५८५ आश्वीन शु. ९
पृ. ४९२ इ. आक्टो १० न्यू. } { इ. १६६३ सप्टे. ३०

(५ व १२ जूनच्या) मुक्तेच्या पत्राला उत्तर—

“ कोचीनशी संबंध चांगले राखावे; कारण, पूर्वीप्रमाणे आतां पोर्तुगीजांवर विश्वास ठेवता येत नाही. व वेंगुल्यांचे बखारीसमोवतालची मातीची मित दगडी करण्याचें काम तुन पुढें टाकावे. शिवाय...लीरदाम गलबतावर ३० पोर्तुगीज कैदी आहेत. ते वेंगुल्याला उतरवून मुक्त करावे.” असा हुकूम वेंगुल्यास पाठविणें.

शिवाजी व कानहा ग्रान यांचे उद्देश आहेत. मद्राप्पा नायकानें तोफा व दासगोळा मागितला होता; परंतु त्याबद्दल सौदवगूळ करून घेतल्याचें यांत नमूद आहे. [मागे पहा. अनुक्रमांक १४०]

इ. फॅ. मा. ११ } (२५८) { श. १५८५ आश्वीन व. ३
पृ. २५७ इ. } शिवाजीवर इंग्रजांचा राग { इ. १६६३ आक्टोबर ९

स्वाली मरीन— रॉबेल्स डेलरला गलबताचा मुख्य नेमतांना दिलेल्या सूचना.

पुरेसे नैन्य आणि पाहिजे तितका वेळ आम्हांला न मिळाल्यामुळेच शिवाजीचें पारिपत्य करण्याचें (तुमच्या हट्टकेनंतर) इतके दिवस राहून गेलें आहे. परंतु थोडा वेळ आम्ही पावलों याचा अर्थ आम्हीं त्याचा अपराध माफ केला असें होत नाही. हातीं साधनें येतांच त्याचा सूड उगविण्याचा आम्हीं पक्का निश्चय केला आहे. आजपर्यंत मात्र त्या कामाकरितां लागणारे मनुष्यबळ आणि गलबने हाताशी नसल्यामुळे आम्ही काहीं करूं शकलों नाही. पण धीर घरा !

[फॅ. रे. सुरत मा. २ पृ. १६४] गेव्हा वरी मोगली सैन्यानें सेनापतींला पेंचांत घात्यामुळे शिवाजीला परत धिरवें लगलें. नाही तर तो फारचारला खास गेला असता.

डागरजिस्टर १६६३ } (२५९) { श. १५८५ कार्तिक शु. १४
पृ. ५४३-५ इ. नोवें. १४ न्यू. } { इ. १६६३ नोवें. ४

महानंजखोर शिवाजी धा मुलखातील सर्व अस्त्रस्यतेच्या मुद्रायां आहे. ४००० घोडदळ आणि १०,००० पायदळ घेऊन तो २३ मे रोजी कुडाळप्रांतां आला. यामुळे वेंगुल्यांचे लोक मिळून पळाले. लखम सावंताचा वडेल अगोदर आलाच आहे. त्यानें कंपनीच्या बखारीकडे एक ब्राह्मण पाठवून शिवाजी आल्याचें कळविलें. आमचे सर्व लोक, गव्हर्नर आणि वेंगुल्यांचे सर्व व्यापारी यांनी बखारींत फक्त दोन तीन हच लोक संरक्षणाकरितां ठेऊन सावंत रहातो ह्या ठिकाणी (बाबोला) येऊन रहावे असेंहि त्यानें कळविलें. हा आत्मघाताचा मार्ग आहे हें ओळखून रसिडेंटनें ही गोष्ट नाकबूल केली.

कारण रीसिडेन्सीवर हद्दा करण्याचा लक्षम सावंताचा चेत् आहे अशा कुणकुण आधीच लागली होती याकरिता असा हद्दा झाल्यास तो परतविण्याची त्यांनी जय्यत तयारी करून ठेविली.

यानंतर विजापुरच्या मुलतानानें आपल्यावर मेहेरनान होऊन कुडाळपास महाल केला आणि आपण त्या प्रांताचा ताबा घेण्याकरिता आलों याबद्दल खुद्द शिवाजीकडून पत्रे आलों. आपलें स्वागत करण्याकरिता डचर्नांनी प्रतिनिधि पाठवावा असं हि त्यानें सुचविलें. रीसिडेन्टनें हें पत्र समेदार व व्यापारी यांना दाखविलें. हेतु हा कीं पळापर्ळा यांवावी. मध्यंतरी शहर रक्षणाची योग्य खबरदारी घेऊन शिवाजीकडे अभिनंदनपत्र व नजराणा पाठविण्याचे त्यानें ठरविलें. पंडित व नेतोजी यांनाही पत्रे पाठविण्यांत आलों. शिवाजीच्या व पंडिताच्या पत्रास उत्तर व नेलेला नजराणा परत घेऊन बाबा रने (शेणवी) आला. “ विजापुरच्या राणांला, आपल्या मुलखांतून शिवाजी नजराणे घेतो याचें वैपश्य बाटूं नये म्हणून शिवाजी तो स्वीकारीत नाही. ” असें पंडितानें लिहिलें होतें. शिवाजीजवळ पुष्कळ बिकाऊ कापड व माल पडून राहिल असल्यामुळें त्याला काहीं रकमेची जरूर आहे असाहि निरोप तो घेऊन आला. बाबर नजराणा हलक्या किमतीचा पाठविला गेला अशी शंका घेऊन रीसिडेन्टनें १०० पंगोटा (आभाशाही) पर्यंत (बादवून) पाठविला तेव्हां तो शिवाजीनें घेतला. त्यानंतर ८ जूनला बालाजी, शिवाजीचा हेर, बेगुल्योतील व्यापार्यांकरिता परवाना पत्रे घेऊन आला. अगदीं पहिलीं पत्रे यातेंच आणिलीं होती. अशा तऱ्हेनें बोलावण्यामध्ये पैसे उकळण्याचाच त्याचा उद्देश असेल असें समजून व्यापार्यांनीं जाण्याचें नाकारलें. बालाजी धमकी देऊन आमह फक्त लागला. आमचे लोकानीं मध्यस्थी करून साचें मन वळविण्याचा प्रयत्न केला. त्याचेंहि तो ऐकना. निर्लेज्जपणे तो आमह धरून बसला. पंडिताच्या चिटणीसाचें पत्र त्यानें पायाजी शेणव्याला आणिलें होतें. बालाजी हा म्हणू लागला “ पुनः मुन्ही केव्हा तरा तिकडे यालच कीं नाही । ” इतक्या निकरावर प्रकरण आल्यामुळें खुद्द पंडिताचें पत्र घेईपर्यंत बाबाजीला पाठवूं नये असें रीसिडेन्टनें ठरविलें. बालाजीच्या तोंडी निरोपावर व्यापार्यांनीं पैसा देऊं नये असेहि त्यानें व्यापार्यांना पटविलें. बालाजी अशा तऱ्हेनें छद्म होऊन कुडाळला परत गेला.

त्यावर पंडिताचें पत्र (बाबाजी शेणव्याला बोलावणें) आलें. आणि शिवाजी व पंडित यांच्या लबाडीच्या व स्वार्था कागशुकीबद्दलची हकीकत क्रियेक्रीकडून सांगण्यांत आल्यामुळें हें आमंत्रण रीसिडेन्टनें नाकारलें असतें, परंतु रागरग कसा काय आहे तें पहाण्याकरितां अखेरीस जाण्याचें ठालें.

बालाजी कुडाळहून परत आला होता त्याला बाटेंत बाबाजी शेणवी भेटला. बाबाजीला मागे परतण्याबद्दल तो सांगू लागला. परंतु बाबाजी तसाच पुढे जाऊन पंडिताला

भेटला व त्याचेकडून दोस्तीची पत्रे घेऊन आला. खरेदीचा बाजार मरमराटास यावा यासाठी उंचांनी मदत करावी असे त्याने लिहिले. घटेव्हियाचे अधिकाऱ्यांच्या नावाचा उद्देश करून रसिडेंटनेहि (स्नेहाची) उलट पत्रे लिहिली. मध्यंतरी बाळाजीनेहि व्यापारी वर्गावर जबर संकणीचे आंकडे लादले. परंतु व्यापाराचे परवाने नवे करण्याबद्दल सांगताच तो अडला. पंडिताच्या संमतीनेच बाळाजीने असे केले असे सहजच वाटते. पंडित मात्र आपल्या कानावर हात ठेवितो. इकडील मोठ्या लोकांची ही चालच आहे की आपल्या हस्तकांकडून निर्लब्धपणे ज्ञान करावा; व उघडकीस येतांच आपण अज्ञानाचा बहाणा करावा!

त्या (कुडाळ) प्रांती मुख्यवरुया करून शिवाजी आपल्या मुलखांत गेला. तेथून मोंगली सेनापति शाहस्तेखान याच्यावर त्याने विश्वासघाताने छापा घातला. त्याचे दोन मुलगे व जनान्यांपैकी कित्येक बायका प्राणास मुकल्या. राजापुरच्या उत्तरेकडील प्रजाजन त्याने छुटले.

एका व्यापाऱ्याच्या सांगण्यावरून असे समजते की, शिवाजीने बेंगुर्ल्याला बेदा घातल्याचे ऐकून (हे खरे नव्हतेच) गोव्याच्या पोर्तुगीजांना आनंद झाला. मोठे नजराणे करून शिवाजीने उंचांना बेंगुर्ल्यातून हाकून लावावे असे त्यांनी बोलणे लाविले व १५००० होनांचे आमिष दाखविले. परंतु उंचांचे शीर्ष व त्यांचेपामून होणारा फायदा यांकडे लक्ष देऊन शिवाजीने उंचांचाच वाजू घेतली. तेव्हा गोव्याच्या ब्हाइसरांयला मय उत्पन्न होऊन त्याने गोव्याच्या सरहद्दीवर सैन्य पाठविले. परंतु विजापूरच्या बकि-लाचे आश्वासनपत्र आले व शिवाजीनेहि गौरवाचे पत्र लिहिले; त्यावरून त्याला धीर येऊन रामाजी कोठारीवरोबर दोस्तीचे पत्र व ४३००० असरकदा मजराणा त्याने शिवाजीकडे पाठविला. परंतु शिवाजी निपून गेल्याचे वाटतेच कळून कोठारी परत फिरला. स्वराज्यरक्षणाकरिता गोधा घे दंडाराजपुरी उंचांच्या मदतीने जिंकण्याची शिवाजीची तयारी आहे अशी वदंता आहे. शिवाय बनिघे व्यापारी काशीबा व संतुबा शेणवी यांना दूर करून कंपनोची खरेदी करणारा व्यापारी आपणच व्हावे असेहि तो ठरवीत आहे. [रामोजी शेणवी कोठारी शिवाजीने मोंगलीविरुद्ध मिळविलेल्या जयाबद्दल अभिनंदन करण्यासाठी पाठविला. श्री. विमुक्तेश्वर शि. च. प्र. पृ. १७८-१७९]

कुडाळचा ताबा विजापुरकरांनी आपल्याला दिला असे पत्र शिवाजीने रसिडेंटला पाठविले होते. परंतु मुलतानाने तसा दुर्रूम दिला नसून बातमी अशी आहे की, फोंड्याला असणारा सुभेदार तुणवेग (त्रिंयक) फाटो याने लछम सावंत, केशव नाईक, राम शेणवी आणि चंदारणा या चार वनावांच्या साहाय्याने शिवाजीला कुडाळातून पालवून घेताचे असा विजापूरच्या राजाचा हुकूम आहे. या सबांना शिवाजीविरुद्ध उठावण्याचे

काम पोतुंगीजांनीं केलें. (नारोतर) सरतुमेदार आणि देसाई यांचें एकमत होण्यासारखें परस्परांत नवें नव्हतें.

लक्ष्म सावंत बाईतून १०० शिपायांनिशीं बाहेर पडून चालाघाटाच्या पायथ्याशीं अंगलांत राहतां. विजापूरचा सुलतान बंकापूरला आहे. त्रिचक्र काळोळा अरयग आल्यास सुलतान शिवाजीवर दुसरे मोठें सैन्य पाठवील. बडी सहेबिणी (म्हातारी राणी)चें रेसिडेंट-टास आलेल्या पत्राचें शब्दद्वयः मायांतर करून दिलें आहे.

हकीम समसा बेंगुल्यांचा अधिकारी झाला आहे. परंतु तो चिक्कू, संसयी व उदाम असून त्यानें बेंगुल्यांला दाखड्या...पशू सुमेदार नेमिला आहे. तो स्वतःचें अर. राय छपाविण्याकरितां आपल्या प्रजेविरुद्ध तक्रारी करितो. यामुळें सर्वत्र असंतोष माजला आहे. कोंडेवारचा (करवार ?) सरमुभेदार व महमदखान हे रेसिडेंटशीं चांगलें वागतात. रयत लोक प्रत्यक्षीं बरपाटाकडे पुष्कळ माल पाठवितात व शिवाजीहि तो विनयाने जाऊं देतो म्हणून रेसिडेंट स्व. माल पाठवितो..... पंडितांनीं अमच्या पक्षा मागझाला घ्यापाऱ्यांचे बरोबर जाऊं पावें अशा तऱ्हेचा पावना मागविला आहे.

[पृ. ५४०] शिवाजीनें कैद फेलेले तीन इंग्रज एकदांचे पंडितांनीं मुक्त फेले व्हाहेत. त्यांना कांहीं दिवस राजापुर्तत ठेविलें होतें. परंतु झुतेहून पलें आल्यावर ते पुष्कीनें गोव्याला निसटून गेले आहेत. आणि त्यांनीं तेथून राजाच्या आज्ञेचा दुकसानीबदल घमक्या देऊन सक्तीचा तपादा लाविला आहे. येत्या पावसाळ्यांत अंजदिवला उत्तर-सेत्या इंग्रजांपैकीं दोनसो मृत्युमुखीं पडले आणि बाकीचे बहुतेक आगारी व्हाहेत. इंग्रजांनीं अंजदीव ताभ्यांत घेतलें तेव्हां नवा सुभेदार महमदखान यानें त्यांना विरोध केला नाहीं म्हणून, कारवारचा मुख्य कस्तुमजरा यानें त्याला कैद केलें आहे.

सा. ले. १५९, १६० } (१६०) { अ. १५८५ कार्तिक शु. १५
सु. १०६४ रवर १४ } मिसळी न. { इ. १६९३ नोव्हें. ५

अज दि. पर. सुपे—ता. भो. व माहा. सेटिपे का सुपे.

छ ७ रसरच्या खुर्दखतांत हाडी मोफास अर्जानीं जाळा व माहदजी गोसाव्यास गणां तिमाजीचे इनाम पावें असें लिहिणें आहे त्याप्रमाणें करणें.

इ. कै. मा. ११ } (१६१) { अ. १५८५ कार्तिक शु. १५
पू. २६० इ. } { इ. १६९३ नोव्हें. ५

कारवार, रॅडोल्फ लेय (लायड मर्चंट गजबत)—सुरत

राजापूरला आल्यावर पुरा मनियाळा रायजी पंडिताकडे पाठविलें होतें. दुसऱ्या दिवशीं त्याच्या बरोबर सरजीचे दोन हत्तक योद्धे कारण्यासाठीं आले. राजा-पूरच्या दुकसाल-भारताबद्दल निमं रक्क सोस देऊन तांदिलेची जमनीतून वजनी करून

घेण्याबद्दलचें पूर्वीचें बोलणें आतां फिरवून, सर्वच रकम जकार्तांतून वसूल करण्याबद्दल ते बोलूं लागले तेव्हां मी त्यांना शिडक्यारले. सहानुभूतीचे अमावीं राजापूरला माल वगैरे न ठेविता पुढच्या मुकामाकडे निघालों. शिवाजीच्या भतींमुळें चेंगुलें ओस पडल्याचें कळल्यामुळें तेथें न जाता गोव्यासच गेलों. फर्नाटकांतील युद्ध चालूच आहे. खुद आदिलशाहा जातीनें हजर आहे.

इ. फॅ. मा. ११ } (९६२) { श. १५८५ कार्तिक व. १०
पृ. २०५ इ. } सुरत-कंपनी. { इ. १६६३ नोवें. १४

तुमच्या इकडील व्यापाराला कोणत्याहि प्रकारें अडथळा होणार नाही किंवा तुमच्या मालमत्तेला घेऊन पोचणार नाही. याचें कारण असें आहे कीं, सुरतेच्या बंदरांत एतद्देशीय लोकांची असंख्य गळबतें असतात; जर आमच्यावर कोणत्याहि प्रकारचा अत्याचार झाला तर त्याचा मोबदला त्वरित देशी लोकांच्या गळबतावर घेतां येईल हें जाणतात आणि म्हणून दवूनच असतात.

दाग रजिस्टर १६६३ } (९६३) { श. १५८५ कार्तिक वद्य १३
पृ. ५७८ इ. नोवें. २७ न्यू. } { इ. १६६३ नोवें. १७

धेंगुत्यांत राहणाऱ्या एका व्यापाऱ्यानें १४ ऑगष्ट रोजी गोव्याचे मुख्याधिकार्याला पत्र लिहिलें आहे; त्यावरून असें समजतें कीं, लखम सावंतापासून चेंगुत्याला उपसर्ग पोचूं नये म्हणून शिवाजीनें कांही शिपाई (बंदोबस्ताकरिता) चेंगुत्याच्या घुमेदाराकडे पाठविले आहेत.

ऑर्म मॅन्युरिफेस्ट } (९६४) { श. १५८५ मार्गशीर्ष शु. ५
मा. २६३ पृ. २३ इ. } { इ. १६६३ नोवें. २४

लॉयल मॅजस्ट गळबतावरील टिपणवही.

औनर रोड (होनावरची खाडी)- या देशाचा राजा आणि विजापूरचा सुलतान यांच्यामध्ये तद्द शाह्याची बातमी कानावर आली आहे. सुमारे ६० हजार पौड छंदणी देण्याचें या राजानें कबूल केलें आहे.

दाग रजिस्टर १६६३ } (९६५) { श. १५८५ मार्ग. शु. १४
पृ. ६८१ इ. डिसे. १३ न्यू. } { इ. १६६३ डिसे. ३

आमचा (लुचांचा) व पोर्तुगीजांचा तद्द झाला हें ऐकून गोव्याला सर्वत्र आनंदी-आनंद झाला आहे.....१० एटाऊ गळबतांचें आरमार तयार करून दमईवडे (जानेवारीच्या) पद्धत्या दिवशी पाठविण्याची तयारी गोव्यास चालली आहे शिवाजीजी

लढणारें मोंगली सैन्य वसईचे आसपास असून तें पोर्तुगीजांना उपद्रव देतें. त्याच्या बंदोबस्ताकरिता ही तजवीज आहे.

ऑर्म. मॅन्यु. मा. २६३
प्र. २३-२४ इ.

(९६६)

{ श. १५८५ पौष वा ३ ते वा १४
{ इ. १६६४ जानेवारी ५ ते १७

'लॉयल र्चर्ट' गळवताचें टिपण पुस्तक.

शिवाजी सुरतेला आल्याची बातमी.

स्वाली होल, ५ जाने.— शिवाजी सुरतेहून १०/१२ मैलावर आल्याची बातमी सायंकाळी ३ वाजतां प्रेसिडेंटने वळविली. त्याचे मागणीप्रमाणें १० हत्यारनंद लोक कंपनीच्या मालाच्या रक्षणाकरितां सुरतेस पाठविले.

६ जानेवारी.—दोनप्रहरी अर्दीच वाजतां 'सुरतेतील नाळ व माणसें हों घोऱ्यांत आहेत. तेथें फक्त १० माणसें ठेवून बाकीचे सर्व होंक पाठवा' अशी प्रेसिडेंटची चिठी आली. परंतु...कण ४२ शिपाई पाठविले. त्या रात्री शिवाजी शहरांत शिरला आणि ज.छपोळ व खुटालुटीला सुरवात झाली. इंग्रजांच्या बखारांत सुमारे १५० इंग्रज व १० शिपाई रक्षणाच्या तयारीनें राहिले. सुरतेचा मित्रा सुमैदार शहरांतील धोस हजार माणसांना असहाय स्थितीत सोडून कित्यात पळून गेला ! इंग्रजांप्रमाणें उच्चहितयारीनें राहिले इंग्रजांच्या बखारीजवळ ते लोक येतांच इंग्रजांनीं बाहेर पडून दिा० चे ३ शिपाई व १ घोडा ठार बेल्या...या सदाहरणानें आर्मीमिअन्स बंगरे परदेशी लोकहि ठासून टिकाणीं राहिले. परंतु मनुष्यजवळ अपुरे पडल्यामुळे कोंकालाच बाळन जातां जाले नाही. व शिवाजीची छट्ट अप्रतिहत चालू राहिली. सोने, रणे, मोती, हिरें इत्यादि मूल्यवान् जिनसांशिवाय त्यानें इतर शुद्ध वस्तूंकडे दुर्कूनहि पाहिलें नाही !

१० जानेवारी.—या दिवशीं रात्री तो निपून गेला. पणतत्पूर्वीं साइराचे दोन तीन भाग पार जाळून टाकून त्यानें कित्येक माणसांचे हात तोडून व बोकी मारून बळी घेतले. त्यानें एक इंग्रज अधिनी रिमघ, थाला ३ दिवस कैदेत ठेविले व ३५० रु. दंड घेऊन सोडून दिले त्याचेहि डोकें मारलें गेलें असतें. परंतु शिवाजीचा खून करण्याचा एकाच्या घेत फसला म्हणून घोऱ्यांत बांधले. एका मुसलमानानें शिवाजीला मोसखून मारण्याकरितां हात उगारला होता तो बरेचवेरच काटला गेला. परंतु त्याच्या भटकांनें शिवाजी छात्री पडून रक्तसंचाल झालेला पाहून, त्याला बार बघी लागला अशा समजुतीनें, सर्व कैद्यांना मारण्याचें ठरविण्यांत आलें; त्या मुसलमानाचा तत्काळ शिरच्छेद करण्यांत आला; आणि शिवाजी हाशित असल्याचें दिग्मून आले. लवकरच शिवाजीनें कैद्यांची वधल पांघरिली ! रात्री त्याच्यावर बाळन देणाऱ्या सयुर्ग्याची बातमी लागल्यामुळे व पुरेशी छट मिळाली असल्यामुळे, सर्वांचे तटतळाट घेऊन

शिवाजीची हत्ती निघाली. १५ लक्षांची लूट त्याने घरोघर नेली. गारुड्या निघेन वशांत सुरतेची या पर्पासारंगी मरभराट झालेली नव्हती.

१७ जानेवारी:- बादशही सैन्य चढाईत आले. मुमेदाराची हद्दानी करून सोद्यांनी त्रिभुवनेची फार बाह्या केली. मुमेदाराच्या सेनेचा बंडा गडून त्याच्या मुद्याने पृथ्वी निरवराधी बनविल्या बान घालून त्याचा प्राण घेतला.....

एकेश्या सोद्यांना शिवाजी पुनः येईल असा अबाधित मानी 'बाय' असून ते पृथ्वी घातून सार सोडून जाऊ यावे असा तयारीत आले. इंग्रज व डच धागेने आले. बंधू शत्रुः बाहेर पडण्यास धडले नाहीत. त्यांनी आवले मोठे मोठे बाहेर पाडविले. त्यांची दोन शिवाई मारले गेले.....

बाग रजिस्टर १६६४ पृ. १७ } (१६७) { स. १५८५ पी. वा ३
१. जाने. १५ म्य. } { १६६४ जाने. ५

औरंगजेब काश्मिरातून लढावेला पात आला असून बंडांत शिवाजीचा पृथ्वीचा कायमचा नापनाड करण्याचे त्याने मनांत आणिते आहे.

इतिपत्र अतिशय मा. ५१ } (१६८) { स. १५८५ पी. वा. ३-८
पृ. १ ते ६ द. } { १६६४ जानेवारी ५-१०

शिवाजीने सुरत लुटल्याचा वृत्तांत:- (इ. स. १६६४ जाने. ५) (मंगळवार):- गणदेवीला कोणी पृथ्वी मोठा सेनापती आल्याची खबर मुमेदार इनायत-खानाकडे आल्याचे आम्हाला सध्याची नऊ वाजता कळले. 'तो गणदेवीला काढू शकतो पृथ्वी आला. तो आपले नांव सांगत असून "आज बादशही सरदार आले व अम-दावदेकडे जात आहेत" एवढेच सांगिते. त्याच्याबरोबर घोडदळ व पायदळ मिळून आठ ते दहा हजार सैन्य असून त्याच्यास लोकांचे सोडून काही थोडे पृथ्वीपास मिळाले त्या-वरून तो शिवाजी असता.' इत्यादि हकीकत कानावर आली. प्रथम आम्ही तिकडे लक्ष दिले नाही. परंतु लवकरच आपआपले होते नव्हते तेव्हा गोळा करून सर्वत्र पळविली मुरु साठेली दिसली.

इंग्रज त्रिभुवनेने खालील बाण्याबद्दल मुमेदाराची परवानगी मागितली होती. परंतु ती मिळाली नाही. कारण, मुमेदाराच्या राय येऊन 'इंग्रज आणि डच जर सार सोडून गेले तर मग चढाई राहिल तरी कोण ?' असे तो म्हणाला. वगैरे हकीकत बायरे-

चटरच्या कार्नां आली....चायरेक्टरने आत्मरक्षणाचा उद्योग चालविला. बायकांमुलांना गलबतावर पाठविण्याबद्दल परवानगी विचारावयास त्याने मनुष्य पाठविला. परंतु सुमेदार घरी नव्हता. शहरासमोबती रक्षक ठेवून, पूल पाडणे, निरनिराळ्या ठिकाणी तोफा ठेवणे चायरे नगररक्षणाच्या उद्योगाला तो लागला होता. इंग्रजांच्या वखारीतहि चायरेक्टर जाऊन आला. तेथेहि बंदोबस्ताची खटपट चालू होती.

सुमेदाराकडे पाठविलेल्या निरोपाचे नकारार्थी उत्तर आले. शिवाय इंग्रज व डच यांनी नगररक्षणार्थ मदत करावी असेंहि त्याने म्हणविले....आमच्या वखारीचे रक्षणा-करिता आम्हां घनुष्यबाण, तरवारी व माले हीं हत्यारें घेतलेले ८० तह्दीय व ४० युरोपियन असे लोक जमा केले.

दिवस वर आला तसा धनू जवळजवळ आला. व पळ्यांची संख्या वाढली....काळोख पडण्यापूर्वी इचांच्या बायकांमुलांनां गलबतावर पाठविले.

६ जानेवारी (बुधवार) —अगदी सकाळीं सुरतेपासून शिवाजी ४३ वच मीलावर औढेना गांवां आल्याचे कळले. आपण बादशहाही सरदार आहो व मोहो-बतखानाचे बोलवण्यावरून पट्टणचे बंड मोडण्यास जात असतांना वाटेत आपल्याला उशीर झाला' अशी शिवाजी घातणी करित असल्यामुळे, एमेद्यानें एक हस्तक पाठवून 'येथील लोक भीतीनें पळून जाऊं लागले आहेत; तरी तुम्ही अधिक जवळ येऊं नये' असा निरोप पाठविला. या निरोपानें चिडून जाऊन शिवाजीनें त्या हस्तकालाच कैद केले. डचांनीं बातमी आणण्याकरितां दोन माणसें पाठविलीं त्यांनाच त्यानें घेरून ठेविले. पण रांग्याकाळीं सोडून दिले. त्यांनीं अशी बातमी आणली कीं, तो शिवाजीच आहे. त्यापैकीं एकांनें त्याला राजापुरास पाहिले असल्यामुळे आतां ओळखले.

वखारीचा बंदोबस्त ७ वाजल्यापासूनच करण्यांत आला. कंपनोचा माल बाहेर निघतरी व रंगारी थांब्याकडे होता तो वखारींत आयून थांबविला. समोरें १० घात्रतां मैदानावरून किड्याजवळून इंग्रज प्रेमिडेटनें २०० इंग्रज व इतर शिवाई थांबी भिरवणूक काढली. व 'शिवाजी झालाच तर आपण त्याच्यावर इडा करण्यास तयार आहोंत' असें सांगितले. डच चायरेक्टरनें 'आपण मरेपर्यंत स्वसंरक्षण करूं; इडा आला नाही तर इतर मानगडींत मात्र पडणार नाही' असें सांगितले. इतक्यांत धनू जवळ आल्याची बातमी आली. मध्यान्हाच्या सुमारास (इंग्रज प्रेमिडेट गेल्यावर) ती बातमी खरी असल्याचे प्रत्यंतर आले. व गलबतांना खालीकडे निघून जाण्याबद्दल इचारा देण्यांत आला.

वखारीचे दरवाजे बंद केले नाहोत तोंच शहराच्या मध्यभागे वगळा निमलेल्या दिसल्या. जरातघर लुट्यान्यांना पुच्छळ लूट सांठडी. सुमेशर आणि मुला व्यापारी धोराने

होष्ट देण्याचें होवून विद्यार्थांज जाऊन बसले होते. थोडेसे मुसलमान शिपार्दे मोबरोला ठेऊन त्यांच्यावरून सडज (सडखे) संरक्षण करता आले असत; ते न करितां सर्व शहर त्यांनीं छुटारुंच्या हातांनीं गेलें. आणि कोर्णाच विशेष न केंप्यामुळे थोडें साहेले सुयूरु लोक विद्ययापर्यंत गेले. तथापि त्यांच्यावर तोंडा बागण्यांत आल्या नाहींत ! रात्रीच्या पदिस्या मद्रस्त जाळणाळ जोरांत पाल्ल होती. बसारीच्या मसोबती पृथमेकाना हाका मानून घों कोष्टताना (मराठ्यांचा) आवाज ऐकूं येतच होता. पांहु जाळ विसेव बाटल्याचें मासत नव्हतें.

७ जानेवारी शुक्रवार—सुरतेंत राहणारा निकोलस कॅलोरया या नांवाचा एक फ्रांक व्यापारी होता. त्याच्याबरोबर एक घोडेरथार ठेऊन शिवाजीनें त्याला आमच्या-बरोबर बोलावें बरण्याकरितां म्हणून पाठविले. त्याला बघावितें घेतल्यावर तो पोर्तुगीज जावेंत सांगुं लागला:-मला माझ्यापर्यंत आंहुन बाहुन तुम्हांला व इंग्रजांना असा निरोप सांगण्याकरितां पाठविले आहे. पो, झाडुजा आतां शिवाजीबरोबर रहात असून त्यानें शिवाजीला सुरत शहर दिले आहे. शिवाजीला त्याच्या सर्वांकरितां पैसा पाहिजे आहे. तर तुम्ही याही रक्कम पायी. न दिस्यास तो सर्व शहर जवून टाकील ! कदाह्या तीन वर्षा-पूर्वीच आतांयानमध्ये बारला हेसबांनाच माहीत होतें. अर्थात् हा सर्व वृत्तता बघावा होता.

बायरेकरनें उलट निरोप पाठविला की, 'आम्ही व्यापारी लोक आपला पैसा अवळ ठेवीत नाही. चालत असले तर काहीं वापड व मसाल्याचा नजराणा पाठवूं. वेगुश्यांच्या बखारीला तुम्ही पास न देतां उपायपर्यंत रनेशनें बागविले आहे तसेंच येथेहि चालवावें. तुमच्या माहितीकियाय कोणी आम्हांला पास देऊं पाहील तर आप्पाविद्वय बंदीबसतासाठीं आम्ही हुषारीनें आहोंत.'

मग्यान्हाचे जेवण संपतें न संपतें तीं संवयाची हुल चढली. दरकाजातील दोन तोफांना छुटारु मिळून परत गेले. उघरव पूर्व मागांत हुमारे एक वाजतां वणवा पसरला. वखार मरमसात् होणार इतक्यांत अवरमान् वारा फिरव आम्ही बचावलों.

तेवढ्यांत इंग्रज प्रेसिडेंटशी पत्रव्यवहार करून पृथमेकाना खबर दिली. इंग्रज प्रेसिडेंटनें दोन तीनदां माहेर वळून चढाई केली व त्यांत शत्रूचे २ शिपार्दे व एक घोडा ठार होऊन दोन शिपार्दे वंद झाल्याचें कळले. आमीचे भीतीरतव छप्पर ओढून काढून वृद्धा आलाच तर सावधगिरीकरितां दरवाजाच्या आंतल्या बाजूस माल लावून आम्ही बाधोसा केला.

... .. राजाच्या बायलेनीसानें विद्ययांतूनच वृद्धाच्या शेजारच्या आपल्या घरांतला माल राखण्याबद्दल वृद्धांना लिहिलें, तें त्यांनीं नाकारलें.... शिवाजीची गलबते नदीत फिरून तिबवूनहि व्यापारी गलबसविर वृद्धा वरणार असल्याची बातमी आली होती. पण

ते निराधार ठरली... श्रीक व्यापारी शिवाजीचे उत्तर घेऊन अजून आला नव्हता म्हणून काळजी वाटत होती. राज्याच्या प्रथम प्रहरी बख्तारी समोवर्ती आगीचा, बंदुकीचा व डोल-ग्याच्या आवाजाचा धुमाकूळ चालू होता. त्यांतच आतांच्या आरोब्या आणि जखम्यांचे कण्हणे चालू होतें.

८ जानेवारी- सकाळी ६ वाजता संकटाची हळू उठली. परंतु पुनः ती छोटी ठरली. आमचे जेवण चालू होतें. इतक्यांतच क्रिडेदारानें दारुगोळा पाठवून देतो असा निरोप पाठविला. पण जाळ कमी होऊन दंगलहि ओसरत चालली होती. छत्रपती टोळी निघून जाण्याच्या तयारीत होतो असें वाटलें. शिवाजी सुरतेबाहेर दोन कोशांवर उतरला होता. फक्त त्याचाच एक शाभिआना होता. इतर सर्व अधिकारी उषणावरच रहात. शिवाजीनें लूट बंद करण्याबद्दल दुसूम काढला अशीहि वदता आहे. त्याच्या सर्व छावणींवर लूट वाटून नेणारे मजूर आणि तैल यांची गर्दी आहे. प्रत्येक घोडेस्वाराजवळ एक रिकामा घोडा आहे. थोडक्यांत सांगण्याचें म्हणजे शिवाजीची ही अगदीं सात्पुरती छावणी आहे.

मार्थे थोडासा पत्रव्यवहार होऊन इंग्रजांकडून अशी सूचना आली की 'आम्हीं व इमज एकदिवारानें काय करावयाचें तें करूं' असा उचानी शिवाजीस जबाब पाया. परंतु तसें वांधून घेणें आम्हांला बरे वाटलें नाहीं म्हणून आम्हीं उत्तर पाठविलें नाहीं. अंतीह यकळें की, अंग्रेजी हिमशला शिवाजीकडे बंद करून नेलें होतें. परंतु त्याच्या गरीबीच्या पोशाखावरून तो कोणी सामान्य नोंकर आहे असें वाटून त्याला त्यानें थोडा दंड घेऊन सोडून दिले. व त्याचे बरोबरच इंग्रजांना निरोप पाठविला की 'कांहीं द्रव्य दिलें नाहीं तर आम्हीं दुसरेवर ह्छा करूं.' कांहीं फेव मात्री इंग्रजांच्या बखारीच्या आध्यात आले आहेत. त्याचे पंथी एक शिवाजीबरोबर होता. इंग्रजांचे व आमचे उत्तरांमुळे शिवाजी फार रागावला असल्याचे त्यानें सांगितले.

श्रीक वकील आमच्याकडे परत येत अशांना दहादारींनीं त्याला जखमी केल्यामुळे तो आसऱ्याकरितां इंग्रजांच्या बखारीत गेला आणि म्हणून तो आमच्याकडे येऊं शकला नाहीं. आमचा एक हेर दहात किंमन आला. त्यानें छुपची हालहवाल सांगितली. पोन सहा जणांच्या टोळ्या करून छत्रपती, घरे पाहणे हे मराठ्यांचे काम चालू होतें. मोठीं घरे सर्व पार नाश पावली. हेर दहासच्या बाहेर शिवाजीच्या छावणीपर्यंत गेला होता. शिवाजीच्या दोक्यावर भिनकतातीचे फक्त एक पाल होते. लोक लूट घेऊन एकसारखे त्याच्यापुढें ओटीत होते. सोन, रुपें माजूर काढून ठेवून बाकीचे जवळ उभे रहाणाऱ्यांना तो लगेच धाडून टाकीत असे. छावणी हालथार किंचा कसे हे समजण्यास कोही मार्ग नव्हता. कारण एकतारखी दाटीच होती. रमजानभूमीपासून दहावेगमच्या बागेपर्यंत

मराठा टावणी पसरली असून एवढी तंबू दिसत नव्हता.... पुनः संध्याकाळी लुग्रुंची हाडचाल व जाळपोळ जोरात चालू झाल्याचें दिसले.

९ जानेवारी: (शनिवार)- रायमर टोब्यात तेल घाटून पदारा केला. फोंतवाताचा माऊ ४० लोकांनिशीं किस्पातून बाहेर आला. इंग्रजांनी त्याच्या बरोबर काहीं लोक पाठविले होते आम्हीहि पाठवावे असें त्यानें सुचविलें. परंतु आमच्याजवळ अधिक लोक नाहींत असें सांगून आम्ही फक्त स्वमंरक्षण करीत राहिलों.

११ बाजण्याचे सुमारास चैलापारचा (!) रामा व भडोचचा मुभेदार कुमक घेऊन येत आहत अशी बातमी आली. सभोंवार आगीचा कसोळ चालू असल्यामुळे आतां आमची वस्तार घाचत नाहीं असें वाटून आम्ही गळयतावर जाण्याचा विचार चालविला. ...आतां हिशेबाची पुस्तके व इतर दागद घेऊन निघणार तो पुनः बारा किल्ला आणि वस्तार बचावली. घुरामुळे आमचें निशान दिसना म्हणून इंग्रजांनी चौकशीकरितां मजुन्य पाठविला होता.

१० जानेवारी (रविवार)-सकाळी शिवाजी निपून गेल्याची बातमी आली. व सगळीकडून तिच्या घुरेणावडल भरपूर घुरावा येऊं लागला.... तसेंच मुरतेच्या मदती करितां निघालेल्या सैन्याच्याहि बातम्या आल्या. परंतु आतां कार उघडीर झाला होता.

११ जानेवारी (सोमवार)- शिवाजी घुरोखराच मेडा होता ! आपआपल्या ठिकाणातून बाहेर आलेल्या लोकांना आपल्या इस्टेटीचा नाश झालेला सर्वत्र दिसला. मोठया गहराचा अर्धा भाग अग्नीचे मध्यस्थानी पडला होता. इंग्लिश व डच फॅक्टरी व नवी सराई (यांत आर्मिनिअन व तुर्की व्यापारी रहात होते.) यांच्याशिवाय आणखीं दहा घरांनी देखील स्वरक्षणाचा प्रयत्न करून लुटून आपली मालमत्ता वाचविली नाहीं !

हाजी जासबेग (!) जिंचा वीरजी व्होरा अशा सरलया योत्र्या व्यापाऱ्यांनी ११ हजार रुपये खर्च करून काहीं शिपाई ठेविले असते तर त्यांची सर्व मालमत्ता सुरक्षित राहिली असती.... इंग्रजोपिआचा वकील दिव्हीला जात असतांना वाटेत जुन्या सराईत उतरला होता. त्याला शिवाजीकडे पैद करून नेले होतें. परंतु बादशहाला घाययाचा नजराणा शिवाजीला दिव्यानंतर त्याला सोडून दिले. त्याच्याजवळ दुसरी मूल्यवान चीज काहीं नव्हतीच. [दिग स्ट्रॅटिक्ल्यूम् -सेरीज १ मा.२७. न. ७१९]

ओरि. रीस. पृ. १६७ } (१६९) { इ. १५८५ पौष (व. ३-८)
इ. न्यू. स्टार्डल } डचांचा वृत्तांत. { छ. १६६४ जाने. (५-१०)

व्हाल्फार्ड इन्व्हर्सनचा वृत्तांत (प्रत्यक्ष पाहून लिहिलेला)

५ जानेवारीला सकाळी ९ वाजता २ मैलांवर रहाणाऱ्या एषा शिपायानें घुमेदार इनायतखानाला शिवाजी चाल करून येत असल्याची वार्ता दिली. तीवर प्रथम कोणाचा विश्वासच बसना. घुमेदारानें घाबरून पूढ वगैरे पाडले. पण रक्षणावरितां तोफा फेठेंच नव्हत्या. डच व इंग्रजाकडे त्यानें मदत मागितली याचें आम्हांला आश्चर्य वाटलें. दुसऱ्या दिवशीं दीड मैलावर गुटेना (उटना) येथें शिवाजीचें सैन्य आल्यावर 'शिवाजीनें पुढें येऊं नये; भीतीनें लोक पळून जात आहेत व हें वादशाहाला आवडणार नाही.' म्हणून घुमेदारानें सांगून पाठविलें...डच लोकांनीं दीन नोकर पाठविले. त्यांची हत्यारें काढून घेऊन शिवाजीनें त्यांना सायंकाळीं सोडून दिलें...मध्यान्हाला जाळ सुरू झाला....छुटारू लोक टोळ्यांनीं फिरू लागले.....जकातवर प्रथम लुटलें..... त्यांचा प्रतिकार सहज रीतीनें करितां आला असता.

घुमेदार आपलें १००० घोडेबल घेऊन किड्याकडे गेला. आणि त्यानें तोफांच्या रक्षणासाठीं घोडे खडे केले. सर्व सरकारी अधिनारी मागोमाग गेले.....कोणाचि प्रतिकार करण्यास राहिले नाहीं यामुळें विस्तर व लटू बेकाम कैलावली. शत्रू हत्का धीट झाला कीं मराठे घेट किड्याचे तटाखालीं येऊन त्यांनीं घोडे जवळ जाऊन पाहिले. किड्यांतील लोक आपलें शीर्ष तटमागून प्रदर्शित करण्याच्या इराफानें रात्रभर तोफा दमगीत होते. परंतु त्यानें शत्रूच्या पैशां शहरांतील घरांनाच अधिक धोका पोचला....या रात्री (६ जाने.) आग धोळी कमी झाली तरी दुसऱ्या दिवशीं (७ जाने.) वाटली आणि अनेक ठिकाणीं पसरली.

—श्रीक व्यापाऱ्याची वकीली... 'वादशाहाचा सर्वांत धाकटा भाऊ शाहासुजा यानें आपल्याला मुरत शहर दिलें ' असें शिवाजीचें सांगणें होतें. ...प्रण्यावद्दत डचांनीं नकार दिला. लटू व जाळपोळ चालू राहिली. सोडोम (सैदन) किंवा ट्रॉयसारखी स्थिति दिसली.

८ जाने.- न्यायफचेरीच्या चिटणिसानें आपली पेटी डच बखारांत ठेवण्यावद्दलचें किड्यांतून पत्र पाठविलें; परंतु डचांनीं नकार दिला. सकाळीं निराधार झालेले लोक मटक-तांना दिसले. जाळ चेतवण्याची मराठ्यांनीं शुची अशी काढली कीं तेन्यांच्या दुकानांतून तेल घेऊन ते मिंतीवर, दारोवर व त्रिबवपावर ओतून व तेलाच्या वाटल्या जमिनीवर उभ्या ठेवून ते त्यांना आग लावून देत. दोन श्रीमंत व्यापारी आपलीं घरे व माल सोडून किड्यांत गेले. चीरजी व्होराचें अत्यंत मध्य बंदीर मस्मसान् झालें. त्यांतच सोने, मोहरा, मोती, हिरें वगैरेनीं मरलेलीं ६ पिपेहि नास पावलीं. दोन दिवसांपूर्वी शिवाजीनें

१ यांतील बहुतेक हकीकत ले. १६८ वीं खळती असल्यामुळें पुनरुक्ति फार होऊं नये म्हणून तपशील गाळला आहे. व तेथें ... अशी रचण केली आहे.

वीरजी म्होरा व दुसरा एक व्यापारी अशा दोघांना आपल्या ताब्यांत देण्याबद्दल सुमेदाराने कटे कळविलें होतें. सर्व शहराबद्दल दंड म्हणून ह्या दोघांचा ताबा घेण्यास तो राजी होता.

दुसरे दोन बनिया व्यापारी गोंधळ बाटलेला पाहून आपली संपत्ती घेऊन नदी-पलीकडे जाणार होते. त्यांना सुमेदारानें परवानगी न दिल्यामुळे त्यांचीं सुमारे ३० सोन्याचीं विपें शिवाजीला मिळालीं. त्या दोनप्रहरी... शिवाजी दोन मुकाम दूर जाऊन राहिला.

शिवाजीची हालहवाल समजून घेण्याकरितां एक शिपाई फकीराचा वेष घेऊन रचाना सांगून गेला होता. तो कोणालाहि संशय न येतां फिरून आला. शिवाजी तंतूत बसला नसून एका झाडाला एक कापड टांगून सूर्य किरणांपासून त्याच्याकरितां आडोसा दयार केला होता. त्याच्यापुढें त्याच्या लोकांनीं आणलेलीं लूट पाहून तीपैकीं काहीं स्वतःकरितां ठेवून बाकीची तो वाटून टाकी....

एक आठवड्यापूर्वी एक इथिओपियन वकील बादशहाकडे जाण्याकरितां येऊन राहिला होता. बादशहाकडून त्याच्या स्वागताबद्दल वेगरे हुकूम याबयाचे होतें. त्याला किड्यांत न घेतल्यामुळे तो शिवाजीच्या हातांत सांपडला.

...शिवाजी मोठी लूट घेऊन गेला. जाताना तो असें म्हणाला कीं "औरंगजेबाच्या सुरतेची 'श्रुत' घेण्याचा माझा पुष्कळ दिवसांचा इरादा होता तो आतां सकळ झाला." [Orientalische Reise Beschreibung p. 107]

बागजिस्टर १६६४	}	(१७०)	}	श. १५८५ पौष व. ३
पृ. १९६ इ. न्यू. स्ट.		रचनेचा वृत्तांत		इ. १६६४ जानेवारी ५

५ जानेवारीला शिवाजी गणदेवीला आल्याचें कळलें. गणदेवी सुरतेपासून १५ कोस आहे. .... इंग्रज प्रेसिडेंटजवळ माणसांचा आधार असल्यामुळे शहरांतून फिरण्याचें त्यानें धाडस केलें. ३०० इंग्रज खलाशांच्या मदतीनें शिवाजीला विरोध करण्याच्या इराद्यानें तो आमचे बखारीकडेहि आला होता..... आमच्या बखारीवर तोफा असल्यामुळे लूट करणारे लोक समोरून फिरकूंहि शकले नाहींत..... आमची बखार जळणार होती. परंतु गोळीच्या टप्पापलीकडेच बाब्यानें आगीची दिशा बदलली !..... शिवाजी आपल्या सैन्यासह दोन कोसांवर तळ देऊन राहिला होता..... तरखेला सुमेदारानें चाळीस घोडेस्वार लूट करणाऱ्यांवर चाल करून जाण्याकरितां पाठविले. कारण लुटारू स्तब्ध असून आगहि बहुतेक क्षमली होती. उच्च बायरेक्टरनें हि या हल्ल्यांत सामील व्हावें असें सुमेदारानें म्हणणें होतें. बायरेक्टरनें तसें करणें नाकारलें. त्याचे मतानें 'हल्ला

१ यांतील बहुतेक वृत्तांत ले. १६८ प्रमाणें असल्यामुळे नवीन असलेले उद्देशच दिले आहेत.

पोचला नसून दुसऱ्या दिवशी शिवाजी अधिक जोराची कारवाई करणार होता. ' आणि खरोखर तसेच घडले. १ तारखेला सकाळी सहरात निरनिराळ्या १-१० ठिकाणी आगी लागलेल्या दिसल्या.....या छुटारूंच्या पुढे मुसलमानांचा नामदेपणा उघडकीस आला. छुटारू आम्हाला मान भीत होते. आमच्या तोंडाच्या टप्पांतील गर्जित ते शिरलेच नाहेंत.....

१० तारखेला धुमाकूळ कमी झाल्य. आग कमी झाली व विखली. कारण शिराजी तळ उठवून रात्रीच निपून गेला होता....शिवाजीने मागे २५ ते लोकांची फौज पिछा-डीचे रक्षणाकरिता ठेविली होती. त्यांना एकदांच घेऊन लवकरच काढता पाय घेतला.... शिवाजीने हाजी ' सि'असनाईक ' व विरजी वहेरा यांना ताब्यात घेण्याचा उपाय केला.... कित्येक खरेदीदारांना शिवाजीने कैद करून नेल्यामुळे वच कंपनीचे नुकसान सुमारे २० हजार रुपयांपर्यंत होईल. [डाग रजिस्टर १५ मे न्यू. मधील उद्देख.]

इ. स. ११ } इ. २०८ इ. }	(१७१) सुरत कमलध्वज	{ अ. १५८५ पौष व. ४ इ. १६६४ जानेवारी ६
---------------------------	-----------------------	--

पाचव्या तारखेस शिवाजी गणदेवीला आल्याबद्दल बातमी आली....सहरातील लोक आपली घरे सोडून, बायकामुळे व काही बरोबर घेता येईल तेवढे घेऊन घोडे घोडे जमून सहर सोडून पळू लागले होते. अशा वेळी सभा झाली.

...काही खरेदी दिलेला, आणि कंपनीकरिताच रंगविलेला माल सुरक्षिततेकरिता म्हणून कंपनीचे वपारांत देवगमांत यावा; संरक्षणार्थ बंदोबस्त करण्यांत यावा इत्यादि ठरले.

विठ्ठल. शिवा. } पु. १ इ. }	(१७२) पोर्तुगीज दसरांतील उद्देख	{ अ. १५८५ इ. १६६४
-------------------------------	------------------------------------	----------------------

गोव्याचा व्हाइसरॉय—पोर्तुगालचा राजा.

फोनासहि कळू न देता ८१० हजार सैन्यासह शिवाजी सुरतेस पोचला. त्याला चोरता आले वितके दग्य चोरून आर्या आपणवून ठेवलेल्या जहाजांतून माल चढवून तो जलदीने परतला व मुखाने स्वराज्यात परत आला; आणि प्रसंग पडल्यास संरक्षणार्थ आमच्या प्रदेशाचा उपयोग करून घेण्यासाठी आमच्या मुलखा-जबळ घेऊन पोचला. [हा उद्देख न्यू. स्ट. इ. १६६६ जाने. २८ पत्रांतील आहे.]

कॅ. रे. सुरत भा. ८६ } पु. १ इ. }	(१७३) हरण-सुरत	{ अ. १५८५ माघ शु. ४ इ. १६६४ जाने. २२
-------------------------------------	-------------------	---

शिवाजीने सुरत छुटून नेलेले जिनस होत, माल, सोती, हिरे मिळून सुमारे एक कोटीचे होतील...पुनः पुनः शिवाजीच्या इच्छाच्या बातम्या उभतात तसे अधि-

१ शाहिद बेग; साबकारांचे शोधक ' नार्ईक ' हे पद लावून 'शाहिद नार्ईक' असे नाव बनविलेले दिसते.

कच लोक पटून जातात व सुरक्षिततेकरिता आपल्या वस्तु विह्वलाच्या संदर्भात दाकतात किंवा गलबतात मरतात. लोकांचे हात तोडून व डोकीं मारून शिवाजीने दासविलेल्या निर्दयपणामुळे त्याची लोकांना इतकी दहशत बसली आहे की बादशहाने रक्षणाकरिता सैन्य न पाठविल्यास लोक मुकाट्याने शहर सोडून जातील.

प. रे. आ. गॅन्यु. सी. ऑ. } (१७८२) { श. १५८५ माघ शु. ७
७७१ क्रम २४ } सुरत, हेन्री गॅरी-मार्शलिंग. { इ. १६६४ जाने. २५

दख्खनच्या (विजापूरच्या) राजाविरुद्ध वंड करणारा शिवाजी (त्याच्या आगमनाची बातमी येते न येते तोंच) येऊन ६ तारखेला दाखल झाला. त्याने ३००० चे बर घेरे जाळली व छूट नेली....आमच्याकडून त्याने खंडणी मागितली. परंतु आम्ही ती न देता आमचेजवळ मनुष्यबळ असल्यामुळे त्याचे लोकांवर दोन तीनदा चालून घेऊन काही लोक मारले. यामुळे आमचे शेजारचा भाग सुरक्षित राहून औरंगजेबापर्यंत आमची बाह्या झाली. उलट सुभेदाराच्या नामदर्पणाबद्दल तक्रारी गेल्या. डच लोक बाहेर पडले नाहीत परंतु त्यांनी आपल्या बखारीचे चांगले रक्षण केले. या दुष्टाने (शिवाजी) बुधवार सकाळपासून घनिवारी सायंकाळी ४ वाजेपर्यंत, पुरे ४ दिवस हे शहर छुटले. जे कोणी मागितल्याप्रमाणे धन देऊ शकले नाहीत त्यांचे हात तोडणे, अशासारखी निर्दयपणाची हत्ये या मुदतीत त्याने पुष्कळ केली. अँपनी स्मिथ (एक प्रमुख कंपनी) त्याच्या फंदेत सापडला होता (परंतु चमत्कारानेच सुटला). त्याने एका सकाळच्या वेळीत २६ हात व कित्येक डोकी कापलेली पाहिली.

ई. फॅ. मा. ११ } (१७९१) { श. १५८५ माघ शु. १०
शु. २९८-३०३ इ. } सुरत-कपनी. { इ. १६६४ जाने. २८

६ जानेवारीला शिवाजी जवळ आल्याची बातमी आली....सुभेदार व इतर सर्व लोक पटून गेले. आमच्या आसपासचे छोटे लोक बाय ते राहिले....आम्ही, प्रेसिडेंटला सर्वांत पुढे घालून किड्यासमोरून सर्व शहरमर मिरवणूक काढली. शत्रूची चालू लागताच किड्यात शिरण्याच्या तयारीने सुभेदार किड्याजवळ उभा होता. आम्ही बखारीत परत येऊन पोचलो इतक्यांत शिवाजी शहरच्या बेशी बाहेर आलाच. ' हाजी सैद बेग, वीरजी व्होरा व हाजी कासम या तीन व्यापाऱ्यांनी जातील आपल्यासमोर येऊन खंडणीचा ठराव करावा. नाही तर शहरावर आग व तरबार चालवू' म्हणून शिवाजीने सुभेदाराला सांगून पाठविले. उत्तर न मिळाल्यामुळे ता. ५ च्या राती [इतर सर्व ता. ६ म्हणतात.] किड्यासमोर ठाकून राहून त्याने केवळ आतील माणसांना मेढसावण्याकरिता व आतून बाहेर कोणी फिरकू नये म्हणून किड्यावर गोळी चालू केली व शहरात अग्निप्रलय व लूटहि सुरू केली. मध्यंतरी अँटनी स्मिथ स्वालीहून परत येत

असता त्याला कैद करून शिवाजीपुढे नेण्यात आले; आणि ३०० रु. दंड घेऊन दुसऱ्या दिवशी आन्हाला धमकी देण्याकरिता पाठविण्यात आले. आम्ही दाद देत नाही असे पाहून त्याने मित्रांचे बोलणे काढले. परंतु 'एका इंग्रजाला अडकवून ठेवणे, आमच्या तबेल्यातून घोडा घेऊन जाणे, आणि जहाजघरापुढील इंग्रजांचा माल लुटणे या गोष्टी शत्रुत्वाच्या घातक असल्यामुळे यापुढे तुम्हावर विश्वास न ठेवितां पुनः बोलणे करण्यास येईल त्या जसादाला आपण ठार करूं' असे प्रेसिडेंटने उलट कळविले. आम्ही त्याला स्वामत्वाचा मान द्यावा असेहि त्याने या वेळीं सुचविले होते. न दिला तर तो आमची वखार जमीनदोस्त करील हें जाणूनच आम्ही वखारीच्या संरक्षणामध्ये सर्वजण प्राण वेचूं असे निर्वाणीचे कळविले. मध्यंतरी शेजारचे होर्जीसदचे पर फोडून मराठ्यांनी ताब्यात घेतले. पुढे कदाचित् आमच्यावर गर्दी झाली असती परंतु आम्ही त्यांना माघार घेण्यास भाग पाडले. त्यामुळे चिडून शिवाजी स्मिथचे बरेच मारण्यास तयार झाला. स्मिथकडून त्याने दहशतीचे पत्र लिहिले. त्यालाहि आम्ही मांक घातली नाही. स्मिथला त्याने परबलीवर पुनः आमचेकडे व उचाकडे पाठविले. परंतु त्याची फिरार न करितां आम्ही स्मिथला ठेवून घेऊन त्याला उलट 'दुष्ट्यावर आमच्या विश्वास नाही' असा जबाब पाठविला....त्यापुढे कोणीच आमचेकडे आले नाही....११ व्या तारखेला त्याने सहराला आगीचा घेडाच घातला [हें संकट १ तारखेला आले असे उचाचे वृत्तांत आहे.]. त्यामध्ये उचाची वखार जळण्याचे धोडक्यांत बचावले! आमच्या दहशतीमुळे समोबारचा कुमार पाव भेलाचा प्रदेश काढून राहिल्यामुळे त्याबद्दल खोशना कार कूनसता वाटते. १३ व्या तारखेला आपल्यावर सैन्ये चालून येत असल्याची बातमी हेरांकडून समजल्यामुळे शिवाजी आल्या वाटेने परत फिरला. [उचाचे म्हणण्याप्रमाणे ही १० तारखेची गोष्ट आहे.] शिवाजीने कारच निर्दयता प्रगट केली-एका दिवसा २६ हात कापलेले स्मिथने पाहिले. स्वतःच्या सुटकेकरिता ज्याला म्हणून द्रव्य देतां आले नाही त्याचा हात किंवा दोळे कापले जाई. प्रथम लुगवे, आणखी काही घरदार वाचविण्याकरिता म्हणून मागाने आणि पुनः शेवटी घरादारची राखणीगोळी करावीच अशा निर्णयतेचा क्रम होता. आमचे शौर्याबद्दल आमची सर्वत्र वादवा होत असून बादशहाने आम्हाला काही बक्षीस द्यावे असेच सर्व बोलतात. कुमकला आलेल्या सेनापतीने धोडा, पोषाख व तरवार प्रेसिडेंटला देऊं केली; परंतु 'आपण व्यापारी, आपल्याला व्यापारी सवलती पाहिजेत' असे म्हणून प्रेसिडेंटने जकातीची माफी मिळावी म्हणून केलेली सूचना व तसा अर्ज मर्बाती सिफारस करून बादशहाकडे रवाना केला आहे. पुढर्दारीत आमचे नुकसान १००० पौंडांपेक्षा अधिक झाले नाही. शिवाजीच्या पुनरागमनाची हल उठली म्हणजे पहिल्या लुटीमुळे म्यालेले लोक अधिकच भेदरून पळू लागतात. अहमदाबादहून मोहबनखान आला आहे. त्याला सुरतेबद्दल फार वाईट वाटले. आमचेबद्दल सिफारस तो करील असे वाटते. [याहि सारांशात फक्त मागे न आलेला मजकूर दिला आहे.]

इं. फं. भा. ११ }
पृ. २०८ इ.

(१७६)
सुरत-कंपनी

{ श. १५८५ माघ शु. १०
{ इ. १६६४ जाने. २८

शिवाजीच्या पैपापैकी हयात राहिलेले रॅडॅल्फ डेलर, रिचर्ड डेलर, गिफ्ट आणि फॅर्रेट यांची गुटफा साली आहे. राजापूर आणि देशांतील इतर पेठा घंड-खोराच्या (शिवाजी) ताब्यांत जाऊन सर्वत्र अंदाधुंदी पसरली असल्यामुळे वृत्त निकटाल व्यापार सोडून दिला आहे.

इंस्टिअन अँटिकेरी मा. ५० }
(१९२१) पृ. ३१२-३२१ }

(१७७)

इस्कालिअटचा वृत्तांत.

{ श. १५८५ माघ शु. १०
{ इ. १६६४ जाने. २८

इस्कालिअट— इस्कालिअटचा माऊ.

५ जानेवारीला, मंगळवारी सकाळी १० याजता शिवाजी आपल्याची सहरांत हलू उठली. [शिवाजी हा राजा किंवा मुख्य गुभेदार होता. असे लोक राजा हे नांव न घेताच सरवारीच्या जोरावर आपआपल्या प्रांतांत फिरजोर होतात.] सर्व बाजूंनी लोक पळू लागले. श्रीमंत लोकांनी नुमेदाराला लांब देऊन किर्यात आधय मिळविला. लोक मर्द असते तर शहराचे रक्षण त्यांना सहज करता आले असते.

त्याच दिवशी शिवाजी दहा कोसावर (= १० इंग्लिश मैल) आल्याची बातमी येताच म्याड गुभेदाराने खंडणाचा काही करार करण्याकरिता आपला गुनास्ता पाठविला. त्याला कैद करून शिवाजी तसाच पुढे आला हे पाहून गुभेदाराने किर्यात प्रवेश मिळवून शहर सोडून दिले.

...अलीकडे मोगली सरदार कुतुबखानाने (१) शिवाजीचा मजबूत किड्या घेतला आहे; त्याला तो सोडणे माग पठावे म्हणून शिवाजी अशा तऱ्हेने गुजरापवर आज्ञा असावा.

शिवाजी गावाबाहेरील पाव मैलांवरच्या एका वागेजवळ बुधवार ता. ६ रोजी सकाळी ११ वाजता येऊन पोंचतांच व सैन्याची तंबू ठोकण्याची गडबड सुरू झाली होती. इतक्यांत शहरचे शेवटशेवटचे रस्त्यातून आग लावून देण्याकरिता शिवाजीने काही घोडेस्वार पाठविले. लवकरच शहरांत धुराचे दोन स्तंभ दिसू लागले. रात्रंदिवस आग लावण्याचे काम चालू राहून शुक्रवार शुक्रवार रानिवार या प्रत्येक दिवशी नवीन ठिकाणी आगी लागून क्रमाने आमच्या बाजूला आग सरकू लागली. सर्व रस्ते ओस पडले. आम्ही व बच लोक आपल्या वखारांत व काही तुर्की व आर्मीनिअन व्यापारी आमचे शेजारचे सराईत असे नेट घेऊन राहिले होते. आम्ही व बच यामध्ये सुमारे १ इ. मैलाचे अंतर असल्यामुळे परस्पर साहाय्याची शक्यता नव्हती. माणसे व तोफा मागवून व शिशाच्या गोळ्या बारीतयार करवून आम्ही आपला बंदोबस्त केला. व सध्यावरच्या बंदोबस्तासाठी एका बाजूचे हिंदूंचे देऊळ व दुसऱ्या बाजूची मुसलमानांची मशीद ताऱ्यांत घेऊन त्यांत असलेल्या लोकांनी दुसऱ्या कोठे जागा पहावी म्हणून त्यांना काढून लाविले.

अंठनी स्मिथला शिवाजीच्या लोकांनी पकडून नेले होते त्याचे पत्र आले त्यात त्याने शिवाजीचे बोलणे लिहिलेले होते. शिवाजी त्याला म्हणाला 'आपला इंग्रज किंवा इतर व्यापाऱ्यांचे व्यक्तिः नुकसान करण्याचा इरादा नसून फक्त औरंगजेबाने आपल्या मुलखावर स्वान्या करून आपले संबंधी लोकांना मारले. याकरिता औरंगजेबाच्या सूड उगविण्याचा आहे. इंग्रज व रुचांनी काही द्रव्य दिले तर आपण त्यांच्या वस्तारांना तसदी देणार नाही. नाहीतर शक्य तेवढा त्रास देईन.' पुढे स्मिथने परत जाण्याची परवानगी मागितली ती त्याला न देता इतर व्यापारी वगैरे छळले जात होते. तिकडे त्याला नेऊन त्यालाहि बांधून ठेवण्यांत आले.

बरील निरोपाचे पत्र घेऊन येणाऱ्या जासुदाखरोबर 'शिवाजीने आपल्यास त्रास दिला नाही तर आपणहि फक्त संरक्षण करून राहूं' असे प्रेसिडेंटने सांगून पाठविले. गुरुवार दोनप्रहरी २ वाजेपर्यंत काही न होऊन त्या वेळी मात्र शेजारचे घराला आग लावून आमची बखार धोक्यांत आणण्यासाठी मराठे जमा झालेले दिसले. त्यांच्यावर आम्ही दोन टोळ्या पाठवून त्यांना पळवून लाविले. गुरुवार गुरुवारी बरील प्रकार घडे-पर्यंत हाजीसैद बेगचे घर फोडून त्यांनी छुटले. पुढे ते घाईने धावून पळाले. शुक्रवारी सकाळी हाजीसैद बेगच्या परवानगिने त्याच्या राहिलेल्या बघारी आम्ही ताब्यांत घेऊन नाकैबंदी केली. शुक्रवारी संध्याकाळी स्मिथखरोबर 'इंग्रजांनी आपल्याला ३ लाख रुपये घ्यावे किंवा हाजीबेगची बखार तरी छुटूं पावी नाहीतर आपण प्रत्येक माणूस ठार करून बखार खणून काढ त्याला तयार व्हावे' असा निरोप शिवाजीने पाठविला. प्रेसिडेंटनेहि स्मिथला ठेवन घेऊन शिवाजीच्या धमकीला न मोजता प्रत्युत्तर दिले.

स्मिथने शिवाजीबद्दल पुष्कळ माहिती दिली. 'शिवाजीचे लोक सांगतात त्यावरून ते १० हजार आहेत. दोन राजे घेऊन मिळाल्यामुळे सैन्य पुष्कळच मोठे झाले असावे यांत संशय नाही. त्यांचे घोडे चांगलेच होते (हे आम्हीहि प्रत्यक्ष पाहिले होते.) द्रव्याच्या राखी पद्धत्या होत्या त्यावरून २०-२५ लाखांची तरी लूट शिवाजीला मिळाली असावी. शुक्रवारी सकाळी प्रत्येकजण दोन दोन पिशव्या घेतलेले असे ३००० इमाल आले होते. त्या पिशव्यापैकी काही पिशव्या तरी केवळ मोहरांनी मारलेल्या होत्या. २८ शेर मोठे मोठी होते. हिरे, माणके पुष्कळच होती (४० शेर = ३७ पौंड वजनी). वीरजी ब्हांग ८० लाखांचा मालक म्हणून नावाजला होता त्याच्याच घरांत एवढे त्यांना मिळाले. वैशाखरिता फटके, धमक्या, शिरच्छेद, हस्तछेद असे अनेक निर्दयपणाचे प्रकार तो करता. आपण होऊन प्रामाणिकपणे सांगावयाचा जाणाऱ्या एका व्यापाऱ्याजवळ पैसा नव्हता म्हणून त्याचा हात मोडून शिवाय त्याचे कापड जाळून त्याने त्याला हांकवून दिले.

शुक्रवारी सकाळी गुमेदाराकडून तहजीर्दीचे बोलवे करण्यास आलेल्या तरुण माण-

साला शिवाजी बोलला की 'सा अटी मान्य कंगयला आम्ही बायका आहेत असे सुभेदाराला वाटते की काय ?' त्यावर 'आम्हीपण बायका नाही; हे 'घे' असे उलट बोलून तो तरुण शिवाजीच्या अंगावर संश्रित घेऊन धांवला. त्याच्या खंजीराचा हात बरप्यावर दुसऱ्याने छटला असताहि तो त्या भरांत शिवाजीच्या अंगावर आदळून दोघेहि कोलमडून पडले व शिवाजीच्या अंगावर दिसणाऱ्या त्या सुनी माणसाच्या रतामुळे शिवाजी मेला अशी एकच हाकाटी होऊन सर्व कैपांचीं दोर्वां मासवीं अशी हुल उठून काही धोंढे फेदी प्राणाला मुक्लेच. पण तिनक्यांत शिवाजीने आपल्यास सोड्यून घेतलें व दुसऱ्याने त्याच्याचें दोर्वेंहि फोडलें. तेन्हा शिवाजीने फक्तल पांविण्याचा हुंक्रम दिला व कैपाना समोर आणून उमे केले आणि मज्जीप्रमाणें हात, पाय, कोरें तोडण्यास हुकून देण्याचा सपाटा चालविला. जेन्हा स्मिथची पाळी आली व त्याचा उजवा हात आपण्याची तया-रीहि झाली तेन्हा तो हिंदांत मोठ्याने ओरडला 'त्यापेक्षा माझे दोर्वेंच उडवा !' शिवाजीने ते मान्य करून त्याची दोर्वांहि बोक्याबद्दल फाटून ठेविली गेली. पण शिवाजीला काय वाटलें कोणास ठाऊक त्यानें एकाएकी कचल पांविविली व स्मिथ बांचला. सोंपयंत ४ दोर्वां व २४ हात कापले गेले होते. त्यापुढें वर लिहिल्याप्रमाणें स्मिथ वसा-रित पाठवण्यांत आला.

नंतर इधिओपिअन वकीलाला शिवाजीनें धमकीचा निरोप देऊन इंग्रजाकडे पाठविलें. 'एक प्रहर आर्धाच यावे, आम्ही तयारच आहोंत' असें प्रत्युत्तर दिल्यानंतर शिवाजीकडून कोणीच आले नाही. गुरुवार शुक्रवार रात्री आगीनें भयंकर हुलकडोळ उडविला. शुक्रवारीच वीरजी श्हेराचें घर लुटून, जाळून, पार खणून टाकलें. आग वचांप्या बसारीकडे वाटत चालली. आगीच्या उजेडाने रात्री दिवसासारखें व पुराणें दिवसाला रात्रीसारखें दिसे. रविवारी सकाळीं १० वाजतां शिवाजी निघून रात्री ६ कोसांवर राहून पुढच्या दुपारीं मद्येच (नर्मदा) नदी ओलांडून गेला.

शिवाजीनें खजीना गलघतातून रवाना केला अशी बातमी अतल्यामुळे प्रेसिडेंटनें त्याचा पाठलाग करण्यास सांगितलें आहे.

हात तोडण्याची तन्हा अटी होती-मनुष्याचे हात पाय बांधून त्याला उपडे निजवून एसा चाकूनें मनगटाप्रमाणें वती हाड दितेपर्यंत खांच करून खूग हातां व सशक्यानें पंजा मोटून मग त्याला जोरांनें पळायला लावीत; व यमानें व रक्षणवाहानें गळानीं येऊन तो पडला म्हणजे त्याला मुक्त करण्यांत येई.

कें. रे. सुरत भा. ८६ }
पृ. ५० इ. }

(१७८)
सुरत-कारवार.

{ श. १५८५ माघ व. ९
इ. १६६४ फेब्र. १० }

सुरतेच्या छत्राची घेडण्यांत हमीदत (यात शिवाजीचें सैन्य ६१० हजार होतें

‘असें लिहिलें आहे’ देऊन पुढें ‘आमच्याप्रमाणेंच त्यानें (शिवाजीनें) तुम्हांला अचानक दगा देऊं नये म्हणून सर्वत्र हेर ठेवून जागरूक रहा. गेल्याच वर्षी शिवाजी स्वतः किंवा त्याचा एकादा सरदार तुमच्या बाजूला यावयाचा; परंतु (मोगल) बाद-शहाचें सैन्य त्याचा पाठलाग करीत होतें म्हणून चुकलें. तरी कांहीं अनिष्ट होऊं नये याकरितां शिष्टक असलेला माल सुरक्षित ठेवावा.

इ. स. ११ } (१७९९) { श. १५८५ माघ व. ३०
पृ. ३०३-०५ इ. } सुरत-फॉर्टसेट जॉर्जे. { इ. १६६४ फेब्रु. १६

६ तारखेला पहिली भयं-मूचना आली व ७ तारखेला शिवाजी सुरतेंत फकल व अभिप्रलय करूं लागला. वीरजी व्हीरा व हाजी झाहिद बेग वगैरेंची लूट त्यानें केली व घरांना आगी लाविल्या. शिवाजीनें आम्हांला बरेच निरोप पाठविले. प्रथम, ‘इतक्या लांब येतांना आपल्या सैन्याला पुष्कळ खर्च लागला. त्याकरितां मोठी देणगी द्या’ असें त्यानें कळविल्यावर आणखी मागसें आणवून आम्हीं पछारीचा पक्षाबंधोर्जस्त केला.....१३ तारखेला तो परत गेला....थेंटनी स्मिथकडून शिवाजीनें प्रथम ३ लक्ष रु. खंडणी मागितली. परंतु स्मिथच्या ओळखीच्या एका आर्मीनिअननें शिवाजीला फक्तून स्मिथ एक सामान्य मनुष्य असल्याचें सांगितल्यामुळे शिवाजीनें त्याला ३०० रुपये घेऊन सोडून दिलें. [यांतील इतर तपशील जा. २८ च्या पद्याप्रमाणें आहे. पद्या के. १७५]

इ. स. ११ } (१८०) { श. १५८५ माघ व. ३०
पृ. ३४३ इ. } कारवार-सुरत. { इ. १६६४ फेब्रु. १६

थोड्या दिवसांपूर्वी शिवाजीनें ‘मोगलांशीं आपली लढाई चालू असून त्याकरितां द्रव्य पाहिजे आहे तरी तुम्हां पाठवावें’ असें गोण्याच्या व्हाइसरॉयाला वकिलाच्या मार्फत सांगून पाठविलें; त्यामुळे व्हाइसरॉयाला राग येऊन त्यानें त्या वकिलाला ३१ दिवस कैद ठेवून नंतर लोकांनीं विनंति केल्यामुळे सोडून दिलें. या अपमानाबद्दल शिवाजी गोण्याला वेढा घालीत असें चोलतात. चेळ्याच्या भीतीनें गोवेकरहि तयारी करीत धाडेत असें समजतें. आमच्या भाराकडेहि तो येईल अशी वर्दता असल्यामुळे मालाच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीनें आम्हीं काय करावें तें सुचवावें. राणीला बसरा मार्गानें बगदाद जवळील पुन्ना धर्मसेनाला जाण्याचा पास द्यावा म्हणून पेथोल सुभेदार गेले ५१६ दिवस पाठीस लागला आहे. ‘सुलतानाचें फर्मान दाखविल्यावर पास देऊं’ असें सांगून तूर्त घालटकल केली आहे.

(दोनावर) दोनार इत्यादि किनाऱ्यावरील पूर्वी त्यांच्या ताब्यांत असणारी ठिकाणे पोर्तुगीजांच्या हवाली करण्याचें बोलणें करण्याकरितां कानड्याच्या राजानें मलाप्पा मालो या नांवाचा वकील गोण्याचे व्हाइसरॉयकडे पाठविला. अशा तो आपल्या

आराध्याच्या घांती दरोदा घातला. त्याचरी जीगाईचे आवे मायपळ करून मातागळीस निर्मयाकरता गेलों. पण ताटे व पिटे निघून गेले. म्हणून तेथल्या लोकांनी पत्र देऊन आराध्यास पंढरपुरास पाठविलें. पण पिटे हे विठठ आराध्यास मारून राणी बाळंतबाईस घेऊन पळून गेले. (अपूर्ण)

प्रे. न. २५. ११० } (१८५) } घ. १५८६ चैत्र शु. ३
शु. ७ रम १ } कर्मान घा. सु. व ली. } ह. १६६४ मार्च २०

!— मुत्सद्दी बी. जुमेरः— नवळःस उंबरे येथील मशिदीचा काजी अबदुला यास दरमहा ६ रु. देत जाणें.

खं. २० ले. १५ } (१८६) } घ. १५८६ चैत्र शु. ७
घ. } कर्जघत } ह. १६६४ मार्च २४

गोपाळ बाबाजी— एसाजीपंत आप्तेः— २२० रु. घेतले आहे. दर माहे दर सदे रु. १० पहिल्या महिन्यास, दर म. दर स. रु. ५ पुढला महिना. पैके नरसिंह-पंतापासून घेऊन दिघले.

हं. कं. ११ } (१८७) } घ. १५८६ चैत्र व. ४
पृ. ३११ ह. } सुरत-कंपनी } ह. १६६४ एप्रील ४

सुरतेच्या लुटीवरत औरंगजेबानें फार खंत बाळगून शिवाजीवर हल घेण्याचा निश्चय केला आहे. आमचे अर्जाचा व आमच्या बहादुरकीवरतल्या शिक्कासोबा मोठ्या उदारपणानें विचार करून एक वर्षभर ईश्वराना व इतर सर्वच व्यापाराना सर्व जकाती माफ करण्याचे हुकूम त्यानें लिहिले आहेत. पुढेहि ३ वर्षात दरगुज माफ व्हावी असें करण्याचें फर्मान मिळेल, अशी बरेचजण आशा देत आहेत. [बंगालला लिहिलेल्या ३० एप्रीलच्या पत्रांत 'मापल्या शहरांतील व्यापार्यांना उत्तेजन मिळ्यावें व क्षान्या नुकसानीची काहीशी मरपाई व्हावी म्हणून एक वर्षाच्या जकाती औरंगजेबानें माफ केल्या आहेत' असें लिहिलें आहे.]

हं. कं. ११ } (१८८) } घ. १५८६ वैशाख शु. ३
पृ. ३४३ ह. } भारवार-सुरत } ह. १६६४ एप्रील १८

विजापुरचा आदिलशहा व बेदनूरचा राजा यांचा तह होऊन बेदनूर (राजधानीचें शहर) राजाच्या हवाली करण्यांत आले. परंतु तो राजा मेल्यानंतर त्याच्या दरबारातील ब्राह्मणांनी त्याच्या मुलाचा वध करून एक नवाच वारस उभा केल्यामुळे संतारून जाऊन आदिलशहानें बेदनूरच्या राज्यावर उत्तरेकडून बहलोलखान व सुर बेदनूरवर ६००० घोडेंचारांसोबती सय्यद इलिपास सर्जाखान यांस पाठविलें आहे.

रुस्तुमजमा या मार्गाने भटकलवर जाणार असल्याची बातमी आल्यामुळे त्याच्या स्वागतार्थी तयारी या शहरांत सुरू आहे. होनावरशिवाय सर्व (ठिकाणें) पोर्तुगीजांचे हवाली करण्याच्या अटीवर पोर्तुगीज लोक व कानह्याचा राजा यांच्यांत तह झाला आहे. परंतु मलाप्या मालो अद्याप गोव्याहून परत आला नसल्याने नजीक कांहीं सांगता येत नाही.

खं. १५ ले. १:७ } (१८९) { श. १५८६ वैशाख व. १
सु. १०६४ सवाल १४ } { इ. १६६४ मे १
नरसो रामाजी देसकु. किले पनाळा— मोफ. मौ. अंघडे का बालाघाट,
आमच्या सौक. मज.च्या ह्कापैकी दोन होन कमलनयन गोसावी यांस भंडारा व
नंदादीप यासाठी दिले आहेत.

चाण रजिस्टर १६६४ पृ. १६३ व } (१९०) { श. १५८६ वैशाख व. २
पृ. १७४ मे १२ न्यु. } { इ. १६६४ मे २
कोलाटरी राज्य हें, कॅननोरच्या किड्याच्या उचरेस व दक्षिणेस सुमारे ७ मैल
पसरलेली अशी जमीनीचे अंगाने बंदावलेली एक पट्टी असून, झामीरीनच्या राज्याला
कोंजाली गावार्थी जोडते. शिवाच्या नायकाच्या राज्याला त्याची हद्द निरिचिरेन
येथें लागते. [पृ. १७४]

शिवाजीच्या लुटीची बातमी सुरतेहून कोंरीबाडेल किनाऱ्याला पोचली आहे.
जलमार्गाने कारोमाडेलचा सुतेशी विशेष संबंध नाही. परंतु जमिनीवरून गोवळ-
कोंड्याच्या मार्फतीने चागले दळणवळण चालते. [पृ. १६३]

चाण रजिस्टर १६६४ } (१९१) { श. १५८६ वैशाख व. ५
पृ. १९५ मे १५ न्यु. } { इ. १६६४ मे ५

शिवाजीवर चालून गेलेल्या शापस्तेखानाचा पराजय होऊन खुद्द
त्याच्याच प्राणावर बेतले होते. पण थोडक्यांत बचावले. आदिलशहा मोग-
लांचा मांडलिक झाला आहे. शिवाजीचा यशक्रम पूर्ववत् चालू असून त्याने
अचानक सुरतेचा हडा करून जाळपोळ व लुटालुट केली. अजूनपर्यंत थोडथोडी हकीकत
कळली होती. आतां सविस्तर लिहितां— [पुढचा वृत्तांत सारांशाने दिला आहे
पहा. ले. १६८ व १७०]

इ. फें. ११ } (१९२) { श. १५८६ वैशाख व. १४
पृ. ३४४-४५ इ. } { इ. १६६४ मे १४
४००० थोडदळ व पायदळ एरटें सैन्य आदिलशहाने शिवाजीवर-

राजाकडे परत गेला नाही. यामुळे त्याने काय ठराविले हे सांगता येत नाही. [गोव्याच्या १ एप्रिलच्या पत्रांत होनावर, बसरूर व मंगळूर या तीन किड्यांचा उद्देश केलेला आहे. पहा इ. फॅ. ११ पृ. ३४२.]

त्रे. व. २ पृ. १६० } (१८१) { श. १५८५ फागुन शु. ९
जु. ६ दि. १०.७४ सावान ७ } फर्मान पा. सु. व सी. { इ. १६६४ फेब्रु. २५

मुअज्जम बिन महमद आलमगीर —

उंबरे येथील मशीदीची चाकरी करण्यावरल अबदुल्ला काजी यास दरमहा रु. ६ पगार नेमला आहे.

रिवायत मा. १ पृ. २१४ } (१८२) { श. १५८५
मौ. रि. } { इ. १६६३

शिवाजी (इस्ते मीलत्रम)—मोगल अधिपती.

आज तीन वर्षे बादशहाचे मोठमोठे सद्दागार व थोडे आमचा प्रदेश काराज करण्यासाठी पाठवून येत आहेत, हे तुम्हा सर्वांस माहीत आहेच. बादशहा हुकूम फर्मावितात 'शिवाजीचे किडे व मुहूर्त काराज करा.' तुम्ही जसाय पाठविता 'आम्ही लोकरच काराज करितो.' आमच्या ह्या कठिण प्रदेशांत नुसता करण्याचा थोडा शुद्धां नाचविणे कठिण आहे. मग तो प्रदेश काराज करण्याची गोष्ट कशाळा ! मलत्याच छोट्या बातम्या बादशहाकडे लिहून पाठविण्यास तुम्हाला धाज कशी वाटत नाही ! कल्याणी व बंदरचे किडे उघड्या मैदानांत होते ते तुम्ही काराज केले. आमचा प्रदेश अवघड व डोंगराळ आहे. नदीनाले उतरून जाण्यास वाट नाही. अत्यंत मजपूत असे साठ किडे आज माझे तयार आहेत. पेशी बांधी समुद्र किनाऱ्यालगत आहेत. विचारा अफजलखान जावलीवर फौज घेऊन आला आणि नाहक मृत्युमुखी पडला, हा सर्व प्रकार आपल्या बादशहास का कळवीत नाही ! अभीष्टउमराव शापस्तेखान आमच्या या गगनचुंबित डोंगरांत व पाताळास पोचणाऱ्या खोऱ्यांत तीन वर्षे सारखा खपत होता. 'शिवाजीचा पाडाव करून लोकरच खाला काराज करतो' असे बादशहाकडे लिहून लिहून धकला. ह्या खोडसाळ वर्तनाचा परिणाम त्याला भोवला तो परिणाम सूर्यासारखा स्वच्छ सर्वांच्या डोळ्यासमोर आहे. आपल्या भूमीचे संरक्षण करणे माझे कर्तव्य आहे आणि तुम्ही बादशहाकडे विताहि छोट्या बातम्या लिहून पाठविल्या तरी मी आपले कर्तव्य बजावण्यास कधी चुकणार नाही

फॅ. रे. सुरत मा. ८६ } (१८३) { श. १५८६ चैत्र शु. १
पृ. ६४ इ. } सुरत—बेटम { इ. १६६४ मार्च १९

.....(आमचे गलबतावरून इतर मदत झाली त्याबरोबरच) काही पितळी तोंका आपून दरवाजावर व इतर ठिकाणी मान्याच्या सोईने बसवून दिल्या होत्या.....

शहराचा बराच भाग त्याने केला होता. केवळ पैसा उकळण्याखेरीज चांद-
शहावर सूड उगविण्याचाहि त्याचा उद्देश होता.

सं. २० ले. २१७

सं. १०६४ खल १५ श.

(१८४ = ९५७ अ) पोट पत्रे

{ श. १५८५ आश्विन व. २
इ. १६६३ आक्टो. ८

अमदादी कोनेरा विश्वनाथ ताटे वं बहिरो रलाकर धिते क्षेत्र पंढरपूर, यांनी
अमदानगर येथील सम्य स्मार्त महाजन महाप्रश्रीक या निघमाने केली तक्ररी ऐसी जे:-
आपल्या पूर्वजाकडे पंढरपूरचे ज्योतीष व कुलकर्ण मिरासी चालत असता
२० वर्षांपूर्वी रखमाजी अनंत याचा मोकासा चालू असता आराध्यानी ताटे
व धिते यांबरोबर आपण तिसरा, असा तंटा मांडला. त्या वेळी उदरव्यवसायास्तव
आमची माणसे गांव सोडून गेली होती; यामुळे आराध्याच्या वकिलातीने सरकारांत
आमची दाद लागू दिली नाही. पुढे दुष्काळांत माणसास माणूस खाऊ लागले; असा
स्थितीत १०/१२ वर्षे ज्योतीष वृत्ति अमानत झाली. यरया काळ जाहत्या उपरी आपले
बापभाऊ गांवावर आले व पंदरीपंत मोकासेदार असतां त्यांनी आपली वृत्ति घादली. पुढे
आराध्या यांनी हफ पुकारा करून वृत्ति अमानत करविली. नंतर त्याचा मुकासा बरतर्फे
होऊन जसवंतराज यास मुकासा जाला. त्याने अविजोगाई हे स्थळ निवाड्यास नेमले.
पण आराध्या आले नाहीत. त्यांनी निवाडा करावा तंव अफजलखानाची तसवीस
क्षेत्रास लागली. मोकासाई करवाटकास पाठविला. त्याकाती निवाडा झाला नाही.
हल्ली मोकासाई यांनी त्रिपुरदासास पाठविले. त्यांनी निवाड्यासाठी आम्हास अमदानगरास
पाठविले आहे.

पथमवादी- गोविंद नरसिंह आराध्या याची तक्ररी पूर्वी राहीच्या घोरगावास
पिलेमट ताटे याने दिव्य केले तेव्हां तो खोटा ठरला; आणि नागण आराध्या जयपत्र
घेऊन गावास आला. नंतर सांगेल्याच्या देशमुखजवळ ताटे धिते श. १४६४ पराभव
मध्यें निर्णय करून घेत होते तो आराध्याने कवूल केलें. तेव्हां, ताटे धिते यांनी आराध्यास
घाय करून झुटले. पुढे सेख जैहदी नेवगेवत वकील करून ताट्यांनी नागण आराध्यास
धरून नेऊन खानाचा कागदाहि करून घेतला. त्यावरी नागण आराध्या मेला. पुढे ५
वर्षांनी ताटे व धिते यांनी कातेगांधी तिमण आराध्या यास धरून नेऊन झुलमें न गविले.
ऐसी करकर होत असतां रखमाजी पंताचे कारकीर्दीस [श. १५३८ विंगलमध्ये] तिमणा
आराध्या, कृष्णमट ताटे व धिते यांनी आपसांत समजोन मानपान वादन घेतले व ते
पंदरीपंताचे कारकीर्दीपर्यंत चालले. पंदरीपंताचे वेळेस माझी मिरासी ताटे खाऊ लागले
व मन्मथ सवत्सरी [श. १५७७] पंदरीपंतांनी मिरासी अमानत केली. दुर्मूख [श. १५७८]
फाल्गुनमासी महिपतरायास मोकासा जाला. ५ महिन्यांनी बहिरोका धिया याने कृष्णमट

शि. प. सा. सं. १७

आराध्याच्या परीं दरोडा पाठला. त्यावरी जीगाईचे आणि मायघळ करून मातागळीस निर्णयाकरतां गेलीं. पण ताटे व धिटे निघून गेले. म्हणून तेथल्या लोकांनीं पत्र देऊन आराध्यास पंढरपुरास पाठविलें. पण धिटे हे विठल आराध्यास मारून रात्री बाळनबाईस घेऊन पळून गेले. (अपूर्ण)

श्री. व. २५. १६० } (१८५) } श. १५८६ चैत्र शु. ३
जु. ७ रम १ } कर्मान प्रा. सु. व सी. } इ. १६६४ मार्च २०

१— मुत्सद्दी सौ. जुबेरः— नवलख उंबरे येथील मशिदीचा काजी अबदुला यास दरमहा ६ रु. देत जाणें.

श. २० ले. १५ } (१८६) } श. १५८६ चैत्र शु. ७
श. } कर्जेंसुत } इ. १६६४ मार्च २४

गोपाल बाबाजी— एसाजीपंत आत्रेः— २२० रु. घेतले आहे. दर माहे दर सदे रु. १० पहिल्या महिन्यास, दर म. दर स. रु. ५ पुढला महिना. पैके नारिंह-पंतापासून घेऊन दिघले.

इं. फं. ११ } (१८७) } श. १५८६ चैत्र व. ४
पृ. ३११ इ. } सुरत-कंपनी } इ. १६६४ एप्रील ४

सुरतेच्या लुटीवरून औरंगजेबानें फार संत मारून शिवाजीवर एक धेण्याचा निधय केला आहे. आमचे सर्जाचा व आमच्या बहादुरकीबद्दलच्या शिकारतीचा मोठ्या उदारपणानें विचार करून एक वर्षभर इंग्रजांना व इतर सर्वच व्यापार्यांना सर्व जकाती माफ करण्याचे हुकूम त्यानें दिलेले आहेत. पुढेहि ३ जकात दरगुळ माफ व्हावी असें कायमचें कर्मान मिळेल, अशी बरेचजण आशा देत आहेत. [बंगालला दिलेलेल्या ३० एप्रीलच्या पत्रांत 'आपल्या शहरांतील व्यापार्यांना उचेंजन मिळारें व सैन्या नुकसानीची काहींशी मरपाई व्हावी म्हणून एक वर्षाच्या जकाती औरंगजेबानें माफ केल्या आहेत' असें दिलेले आहे.]

इं. फं. ११ } (१८८) } श. १५८६ वैशाख शु. ३
पृ. ३४३ इ. } कारवार-सुरत } इ. १६६४ एप्रील १८

विजापूरचा आदिलशाहा व बेदनूरचा राजा यांचा तह होऊन बेदनूर (राजधानीचें शहर) राजाच्या हवाली करण्यात आले. परंतु तो राजा मेल्यानंतर त्याच्या दरबारांतील मान्दुर्गानां त्याच्या मुलाचा वध करून एक नवाच वारस उभा केल्यामुळे संतारून जाऊन आदिलशाहानें बेदनूरच्या राज्यावर उचरेऊन बहलोळखान व सुद बेदनूरवर ६००० घोडेस्वारानिधीं सय्यद इलियास सर्जाखान यांस पाठविले आहे.

रस्तुमजमा या मार्गाने भटकलवर जाणार असल्याची बातमी आल्यामुळे त्याच्या स्वागताची तयारी या शहरांत सुरू आहे. होनावरशिवाय सर्व (ठिकाणे) पोर्तुगीजांचे इवाली करण्याच्या अटीवर पोर्तुगीज लोक व कानन्याचा राजा यांच्यांत तह झाला आहे. परंतु मलाप्या मालो अद्याप गोव्याहून परत आला नसल्याने नकी कांही सांगता येत नाही.

खं. १५ ले. १८७ } (१८९) { श. १५८६ वैशाख व. १
स. १०६४ सवाल १४ } { इ. १६६४ मे १

नरसो रावजी देसकु. किले पनाळा— मोक. मो. अंदाजे का बालाघाट.

आमच्या मोक. मज.च्या इकावैदी दोन होन कमलनयन गोसावी यांस मंडारा व नंदादीप यासाठी दिले आहेत.

हाग रजिस्टर १६६४ पृ. १६३ व } (१९०) { श. १५८६ वैशाख व. २
पृ. १७४ मे १२ न्यू. } { इ. १६६४ मे २

कोलादरी राज्य हे, कॅननोरच्या किडवाच्या उघोसे व दक्षिणेस सुमारे ७ मैल पसरलेली असो जमीनीचे अंगाने बंदावलेली एक पट्टी असून, सामोरीनच्या राज्याला काँजाळी यावाशी जोडते. शिवाण्या नायकाच्या राज्याला त्याची हद्द निरिचिरेन येथे लागते. [पृ. १७४]

शिवाजीच्या लुट्याची बातमी सुरतेहून काँरोमाडेल किनाऱ्याला पोचली आहे. जलमार्गाने काँरोमाडेलचा सुरतेशी विशेष संबंध नाही. परंतु जमिनीवरून गोवळ-कोंढ्याच्या मार्फतीने चांगले दळणवळण चालते. [पृ. १६३]

हाग रजिस्टर १६६४ } (१९१) { श. १५८६ वैशाख व. ५
पृ. १९५ मे १५ न्यू. } { इ. १६६४ मे ५

शिवाजीवर चालून गेलेल्या शाहूस्तेखानाच्या पराजय होऊन छद्द त्याच्याच प्राणायर घेतले होते. पण थोडक्यांत बचावले. आदिलशहा मोंगलांचा मांडलिक झाला आहे. शिवाजीचा यशःक्रम पूर्ववत् चालू असून त्याने अचानक सुरतेवर हल्ला करून जाळपोळ व लुटणूट केळी. अजूनपर्यंत थोडक्यांही हकीकत कळली होती; आतां सविस्तर छिटोः— [पुढचा वृत्तांत सारांशाने दिला आहे पहा. ले. १६८ व १७०]

इ. फे. ११ } (१९२) { श. १५८६ वैशाख व. १४
पृ. १४४-४५ इ. } { इ. १६६४ मे १४

४००० थोडकड व पायडक एवढे सैन्य आदिलशहाने शिवाजीवर

पाठविलें आहे. तें गोण्यापासून दोन दिवसांच्या प्रवासावर असलेल्या कडोली गावा-
पर्यंत आलें असून ' आपण अदिलशहाच्या हुकमानें चौलगर्यंतचा शिवाजीचा सर्व मुद्दस
घेण्याकरितां आलों आहोंत' असें ते लोक म्हणतात.

इति. ३५ } (९९३) {
पृ. २९४ } श्येनवीजाति-धर्मनिर्णय. उल्लेख {

अयं शिवाजी राजा राज्यं प्रशासन् राजनपदान् दिदक्षया कदाचित् अट्ट,
सद्य-प्रदेशवासिनः श्येनवीति प्रगिद्वान् नानाविधानि उपायनानि आदाय राजदिदक्षया
समागतान् एतान् कौंकणान् दृष्ट्वा राजनिकटवासिनः सम्यान् पंडितान् एतदेशीयभूधर्मा-
धिकारिणश्च ' एषां को धर्मः कीदृगाचरः' इति समपृच्छत् । तत्र सभायां स्थिताः पंडिताः ।
गामामहत्स्वनूचानो निगमागमवित्तमः ॥ सभायां शुशुभे राज्ञः सुधर्मायां यथाशुभः ॥१॥
दीक्षितः शितिकंठश्च रघुनाथो सुधाधिपः । कवीन्द्रः परमानंदो महादेवश्च
पंडितः । प्रभाकर उपाध्यायस्तथा श्रीरंगशास्त्रिणः । नृसिंहशास्त्रिणश्चायं भट्ट-
विश्वंभरोऽपि च । अयाचितमहादेवः पंडिताग्रयो विनायकः । सोमनाथो जग-
दायो भट्टविष्णुस्तथैव च ॥ भूगोपालार्मिचोऽनंतोपाध्यायः पंडिताग्रयोः । शैवोपाख्य-
महादेवः काशीस्थाः पंडिता अमी ॥ कृष्णागोदावरीनिष्ठाश्च बह्वो सुधाः ॥ स्थिता
नृपसमे तत्र तर्धतदेशवासिनः । धर्माधिकारिणोऽन्यथ धर्मशास्त्रार्थकोविदः ।

राजापुराते तु धर्माधिकारिणो शुद्धरोपनायकः शिष्टा विधत्ते । एते धर्माधिकारिणः,
अष्टाधिकारिणश्च, गच्छवद्दीकरोऽनंतः उपाध्यायश्च, सर्वेऽप्येते अन्ये च बहवः पंडिताः
समागतः समाजं कृत्वा विविधान् ग्रंथान् आलोच्य परंपरागतश्च एषां धर्मावलोक्य गामा-
महत्प्रमृत्तयः निर्णयं कृत्वा राज्ञे ग्यवेदयिषुः । तत्रत्यं सारमादाय किंचिदत्रापि लिख्यते ।

इं. फं. ११ } (९९४) { श. १५८६ ज्येष्ठ शु. ४
पृ. ३१२ इ. } सुरत-मद्रास { इ. १६६४ मे १९

बादशहाचा दिवाण जाफरखान याजकहून शुद् बादशाही जवानीचें पत्र (हसब
अल-हुकम) आलें. त्यावरून सुरतेची हकीकत वाचून बादशहाला अत्यंत समाधान होऊन
तो म्हणाला ' माझ्या शत्रूशीं दोन हात करितील असे (इंग्रजी व्यापाऱ्यांसारखे) लोक माझ्या
देशांत आहेत ही भूषणाची गोष्ट आहे.' ह्या वर्षाची संपूर्ण जकातीची सवलत संपल्यावर
तो आम्हांला (इंग्रजांना) अर्ध्या जकातीची सूट कायमची देणार आहे. [निमे जका-
तीच्या सूटीचा उच्चार फिक्त २६ नोवें. १६६४ च्या व २ जाने. १६६५ च्या पत्रांत
असला तरी हा गैरसमज होता. केवळ (आयात) मालावर शेंकडा २३ चे देवजी २
प्रमाणे जकात घेण्याबद्दलचा १४ मार्च १६६४ चा बादशाही हुकूम ह्या बाबतीत निःसं-

दिग्ध आहे. हीहि सवलत अल्पकाल म्हणजे इ. स. १९७९ पर्यंतच कशीवशी टिकली.
पहा. इ. फॅ. ११ पृ. ३१४-३१५]

खं. २० ले. ११३ }
श.

(१९९५)
कबूल-कतबा

{ श. १५८६ आपाठ शु. २
इ. १६६४ जून १५

नारायणमठ चिंचाव वाई नरशीमठ व शंकर

तुमचे आमचे दोन बाडे ब्रह्मसंमनें ती ठायी वाटून दिले. त्यानंतर आपण अदलाबदल केली आहे. तुमचा जागा घेऊन सुखें असणें.

इ. फॅ. ११ }
पृ. ३४५ इ.

(१९९६)

{ श. १५८६ आपाठ शु. १३
इ. १६६४ जून २६

सुरत-कारवार (१२ मेच्या पत्रास उत्तर)

विलक्षण धाडसी असा दरोडेखोर म्हणून शिवाजीची इतकी ख्याती झाली आहे की, लोकांनी 'त्याचें शरीर हवामय असून त्याला पंखहि आहेत' असें ठठविलें आहे. पुन्हा तो एकाच वेळीं अनेक ठिकाणीं प्रगट होतो ह्या बातम्या शक्य तरी कशा होतात ! आज तो एका ठिकाणीं आहे असें खात्रीलायक समजावें, तर एकदोन दिवसांत तो दुसऱ्याच ठिकाणीं आहे असें कळतें. तर लगेच दूर दूर अतलेल्या पांचसह्या ठिकाणीं एकामागून एक अशा तऱ्हेनें अप्रतिहतपणें लुटालूट व जाळपोळ करतांना तो आढळतो ! यामुळे त्याचें नांव सर्वतोमुखी झालें असून त्याला भोमाचें (हवगुल्लिस्त) सामर्थ्य आहे असें लोक मानतात. सुमारे ६० एक गलबतें (काहीं नवीं बांधून व सज्ज करून) घेऊन तो ह्या बंदरावर (सुरतेवर) अचानक हडा करून बराण य बसरा इकडून परत येणारी गलबतें लुटणार आहे अशी हळू उठण्यामुळे आमचे तोंडचे पाणी पळालें आहे ! फिरकेक लोकांच्या मते शिवाजी एवढी तयारी करून संभावित भयोजन जाऊन सुरतेप्रमाणेंच अहमदाबादची जाळपोळ व लूट करणार आहे ! तो गोव्याला वेढा देईल हें आम्हांला मुळीच संभवनीय वाटत नाहीं. एकादा सजत वेढा चालवीत बसण्याचें त्याच्या मनांतहि नाहीं. कारण, त्यांत त्याला काहीं लाभ होणार नाहीं. बिनतटबंदीची नगरे धाडतापळतांना जाऊन लुटावीं; असा अनायास मिळणारा लाभ त्याला नेहमीं पाहिजे असतो. तुमच्या येथपर्यंतहि तो येणार नाहीं. कारण पावसाळ्यांत घोडा किंवा मनुष्य यांना तिकडील प्रवास सुखाचा होणार नाहीं; आणि दुमरे असें कीं, विजापूरच्या राहणें त्याच्यावर सैन्य पाठविलें तर त्याला शिकामा वेळ फावणार नाहीं. तथापि आपण सुरक्षित आहो या विश्वासावर विरंबू नका. शिवाजीच्या पाळतीवर असा; आणि वेळ येताच सुरक्षित ठिकाणीं जाता येईल असा तयारीनें रहा. हाच आमचा सडा आहे. हुबळी हें ठिकाण आम्हांला सुरक्षित वाटतें. तरी कंपनीची सर्व माळमरा तिकडे नेण्याची तजवीज करा.

बाग रजिस्टर १६६४ }
पृ. २७७ जुलै ११ न्यू.

(९९७)

{ श. १५८६ आषाढ व. ३
{ इ. १६६४ जुलै १

नागापट्टणकडून असें समजतें की, सुरतेची लट्ट झाल्याचें उदाहरण घडल्यापामून शिवाजीचें सैन्य असेल त्या त्या ठिकाणीं विश्वास शुभ हेर नेहमीं ठेवण्याची व्यवस्था केली जाणार आहे.

सावं. इ. जु. ले. ८ }
मु. १०६४ मोहर ५ दि. १०७५ }

(९९८)

{ श. १५८६ श्रावण शु. ७
{ इ. १६६४ जुलै १९

अह्मी आदिलशहा - अमलदार व देसाई पर० कुडाळ

अजीजखान सरनोबत यांनी विदित केलें की, "लखम सावंत सरदेसाई पर. मज. हे फौजेमुद्दां घराबर येऊन मेहनत कर करून शिवाजीच्या फौजेबरोबर लढाई करून पर. मज. मध्ये बादसाही दौलत रजू केली. त्यानवरून मेहंवरान होउन जास्ती बशीस मी. मालवण पर. मज. निसवत अब्दुल कादीथ सरदेसाई यांत सर्व हकामुद्दां दिला आहे. बंशपरंपरेने चालवणें. फर्मान हजर० बाद० महमदशहा विजापूर.

इ. फौ. ११ }
पृ. ३४६६. }

(९९९)

{ श. १५८६ श्रावण शु. ११
{ इ. १६६४ जुलै २३

रुस्तुमजमा विजापुरास असून आतापर्यंत आदिलशहाची खाच्यावर बरी मजो आहे. कारवारचा सुमेदार महमदखान आणि अंकाळा, शिवेश्वर, कडेरा धंगरे ठिकाणचे खाचे दोस्त सुमेदार हे सर्व कामावरून दूर केले आहेत. पैकीं महमदखानानें आपल्या घन्याला (रुस्तुमजमा) सोडून, आदिलशहाचे पदरी सैन्यापत्य पत्करलें. शिवाजीवर स्वारी करण्याकरितां कुडाळला येऊन राहिलेल्या ४००० घोडेस्वारांचा सैन्यापती अजीजखान [मृत्यु १० जून, पहा ले. १०११] याला शिवाजीनें विप्रयोग केल्यामुळे, रुस्तुमजमा आतां त्याचे जागीं नेमला गेला आहे. नवीन सुमेदारांची संख्या तीन असून एक रुस्तुमजमाचा मुलगा हा सर्व किल्ल्यांचा सुमेदार आणि इतर दोघे वरील शहरांचे सुमेदार नेमिले गेले आहेत. नोकरांचा तीन वर्षांचा करार करून त्या सुदतीत या शहरांचा व्यापार वाढविण्याचें त्यांनीं रुस्तुमजमाला अभिवचन दिलें आहे. व्यापारी लोकांत परिचय असल्यामुळे त्यांना यश येईल असें वाटतें...सैद् इलियास सर्जाखान फानडाच्या राजाच्या पाठीस लागला असून जेरा आदिकरून खाचे तीनचार मोठे व मजबूत किल्ले त्यानें जिकून घेतले असून बेदनूरपामून तीन दिवसांच्या प्रवासाच्या अंतरावरील आणखी तीन किल्ले मलबारी नागरांनीं घेतले आहेत. गोव्याला

असताना ताप आल्यामुळे मलिक मुह्मद मेला [मृत्यु ३ जुलै-हागरजि० १६६४ पृ. ५७९]. आणि कानव्याच्या राजाची आज काही बोलणे करावे आणि उद्या त्याचा सर्वेचे मुख्य गमवावा असे होऊ नये म्हणून पोर्तुगीजांनी कोणत्याही प्रकारचे बोलणे निश्चित ठरविले नाही. मलिकमुह्मद मेला नसता तर दुसऱ्या कोणत्याही कारणाने झालेले बोलणे मोडू नये इतका पक्षेपणा त्याने त्याला आणून ठेविला होता.

इ. २०. (इ. ऑ.), हिंदु. पत्र. } (१०००) { च. १५८६ थावण शु. १३
मा. २७ नं. ७११ इ. आगस्ट ५ न्यू. } { इ. १६६४ जुलै १५

हिंदुस्थानातील गवर्नर जनरल— इ. २०. इ. २०. चे डायरेक्टर.

बंडखोर (000-187) दिवाजीने ५ तारखेला झालेले व जालपोळ केली..... औरंगजेबाने सुरतेला तट बांधण्याची आज्ञा केली असून इ. २० व ई. २० यांसह सर्व व्यापाऱ्यांना एक वर्ष जकाती माफ केल्या आहेत. ही सूट या वर्षाच्या मार्च ६ पासून अमलात यावयाची आहे. यामुळे या आपत्तीचे योगाने कंपनीला फायदाच होणार आहे !

साव. इ. जु. ले. ९ } (१००१) { च. १५८६ थावण व. १
सु. १०६४ मोहर १५ हि. १०७५ } फर्मान { इ. १६६४ जुलै २९

आदिलशाह— अमलदार व देसाई पर० फुगळ

पितांचर शेणवी नितवन लखम सावंत सदे० पर० मज० अर्जी केली की "सरदे० हे बरोबर चांगली फौज घेऊन अजीजखान सरनोचत झमे० तळ-कोकण याजबरोबर हुजूरच्या चाकरीत असून त्यांनी मुलखात लावणी व आवादांनी केली. याजकरिता पर मज०ची नाडगोडणी (१० गावांची) कृपा करून पक्षीत घ्यावी. तरी दिली आहे. चालवीत जाणे. फर्मान अजीजदल्ला बिन महमदशाह बाद० विजापूर.

हागरजिस्टर १६६४ } (१००२) { च. १५८६ थावण व. ६
पृ. ३२९ ऑग. १३ न्यू. } { इ. १६६४ आगस्ट ३

शिवाजीजवळ गलबतांची संस्था भरपूर असल्यामुळे तो सहज रात्री आपा घालून गलबत घेतून म्हणून जमिनीपेक्षा घाण्यावरच त्याचे मय अधिक बाळगिले पाहिजे. त्यातून बखारीतून माल हालविताना तर लुटीचे मय फारच आहे. केवळ शिवाजीच नव्हे; तर गरीब असल्यामुळे लखम सावंतहि, असला बड्या मारण्यास कमी करणार नाही. बरे शिवाजी इतका विषयक असूनही आजपर्यंत मुख्यत्वेकून यडे साहेबिणीला खूप करण्याची बरोबरची तरी त्याची इच्छा असल्यामुळे, शिवाजीने वेगुर्त्याला धक्का लाविला नाही. आतापर्यंत हा लुटारू आणि त्याचे फुगळ प्रांतावरील अधिकारी

यांनी आम्हांला निघतानेच द्याविले आहे. सरमुभेदार रावजी सोमनाथ पंडीत यांनी सात धिलिपट नावाच्या व्यापाऱ्याला अनेक वेळा आमहाने आपल्या भेटीस बोलाविल्यामुळे तो नावे. २२ तारखेला कुडाळला जाऊन त्याला भेटला. राजापुराला शुभदृष्टीवर सातवे येऊन रहावे असा आग्रह करून त्याचदल त्याने वटेव्हियाच्या मंडळालाहि लिहून बळवाने, असे त्याच्याकडून रावजी पंडितांनी कपूल करून घेतले. शिवाजीकरिता एक डच्च घोंडा मिळवावा हाहि त्याच्या मागणीला, कोणत्याहि तऱ्हेने आळपडदा न ठेवता, मार्गातील वाहतुकीच्या बंगरे अनेक प्रकारच्या अडचणी सांगितल्यावर त्याची तस्यत गेली. तरी देखील 'इंमजानी पुनः राजापुराला येऊन राहण्याबद्दल' त्याच्याकडे रद्दबदली व मध्यस्थी करावी' असेहि त्याने सांगितले. इंमजांच्या मते रावजी हा वडा बदमाश असल्यामुळे त्यांनी प्रसंगोचित सबबी सांगून या विनंतीला नकार दिला आहे.—'कुडाळावर वारंवार त्याच्या झाल्यामुळे त्याची बहुत पायमझी झाली आहे' इ.— इंमज कंपनीकडून पाई माल आपण विकत घेतां, पाठवून पावा, हाहि रावजीच्या विनंतीला इंमजांनी वाटाण्याच्या अक्षता लाविल्या. पूर्वी लघम सावंताकडून घेऊन इनाम म्हणून दिलेली फिदयेक खेडी शिवाजीने सावंताला आतां परत दिलीं आहेत (?). हाहिस्तेसानाळा परत बोलावून औरंगजेबाने आपला मुलगा मुलतान दादा याला शिवाजीवर पाठविले आहे. मबेला पाठविलेला दोन लहान गलबतचि व्यापारावर फारच फायदा झाल्यामुळे आतां रावजी आणखी ८१९ गलबते मका, काँगो मस्कत, इराण यांकडे पाठविण्यासाठी तयार करित आहे. परंतु ह्याला परवाने मिळणार नाहींत [पृ. ३२३]. आदिलशहाने कानण्यावर स्वारी करून ह्याला पराच जेरीस आणिला. परंतु खंडणी वसूल करणे (दरोडा घालणे) हाच त्याचा मुख्य उद्देश असल्यामुळे नायकाने १५ लाख पेंगोडा (पेंगोडा = ५ गिल्डर्स) खंडणी दिल्यास आपण मुलूस सोडून देतो असा ठर करून तो जानेवारीत विजापुरास परत गेला आहे. त्या प्रतीत शिवाजीला मोठा मान असून लोक त्याच्यावर प्रेम करितात. याबधी पिके चांगली आहेत. तथापि बेगुली आणि कानडा येथे तांदूळ महाग विकतो. कानड्यातल्या लढाया, मलाप्पा मालूचा कायम मक्का, शिंदीच्या व सुरतेकडील मुलखांतला दुष्काळ आणि शिवाजीच्या सैन्यामुळे होणारा दैनिक रूप यांमुळे असे होते. त्याचच बडे साहेबिणीच्या प्रवासाची तयारी म्हणून तांदूळ जमा करणे चालू आहे त्याचोहि मर पडली आहे. गोवा प्रतीत दर-वर्षी चौल, घुबई, वसई या मार्गांतून त्यांना लागतो तितका तांदूळ लोक भरतात. परंतु मोंग-लांनी तो माग सर्वत्र उजाड करून टाकल्यामुळे त्यांनाहि येथूनच तांदूळ घेतला पाहिजे. [पृ. ३२४]. वर उद्धेखिलेल्या १० गलबतांच्या आरमाराने शिवाजीवर चालून येणाऱ्या मोंग-लांचे सैन्यास थोपवून धरण्याकरिता आणि त्याला सत्तावून सोडण्याकरिता शेवटी २३ आक्टोबर रोजी वसईला शिवाजीचा पराजय करून, पोर्तुगीजांना मयमुक्त केल्यामुळे हे

आरमार लगेच परत फिरलें. चांतेतेमुळें व्यापाराळ पुनः बरे दिवस येत आहेत. निर-
निराळ्या प्रदेशांरुडे जाण्याकरितां एकामागून एक अकरा गळवेंत सुटलीं आहेत.

इं. फं. ११ } (१००३) { श. १५८६ थावण व. १२
पृ. ३४० इ. } कारवार-सुरत (२६ जूनचे पत्रास उत्तर) { इ. १६६४ आगस्ट. ८

शिवाजीची इतका दहशत असली आहे, हें वावून खेद होतो; आणखी कित्येक
दिवस ही परिस्थिती अशीच रहाणार ! कारण त्याच्यावर पाठविलेले औरंगजेबाचे सैन्य
आतां परतलें असल्याने त्याला सर्वत्र स्वैरसंचार करावयाला सोकळीक झाली आहे.
अहमदनगर त्यानें सुटल्याची खात्रालायक बातमी असून शि. ची स्वारी दीलताबादेकडे खास
झुंजार असें म्हणतात. परंतु आम्हांला तसें मिण्याचें कारण नाहीं. कारण दस्तुमजमा,
फाझलखान आणि सादतखान शिनाजोंवरच चादल येत आहेत. गोव्याहून फान-
ड्याच्या राजाच्या बंदरांना वेढा घालण्याकरितां आरमार पाठविलें जात आहे अशी
बातमी आहे. विजापुराहूनहि त्या राजाचे पारिपत्याकरितां सैन्य जात आहे. तेव्हां त्या
मागांत खरेदी होणें अशक्य आहे. [इ. १६६४ ऑगस्ट ११ चें कंपनीचें पत्र
सुरतेला आलें. त्यांत शिवाजीचे सुटीचे वेळीं माळमत्ता सुरक्षित ठेवण्याबद्दल आपल्या
नौकरांची वाद्दा केली आहे].

सं. २० ले. ११४ } (१००४) { श. १५८६ भाद्र. व. २
सु. १०६५ सफर १६ } मिसेलो फा. मु. मज. सी. { इ. १६६४ आगष्ट २८

अज. दि. पर. बार्ड— ता मोरु. देदाय

नारायणमठ गोंपोनापमठ सोस पसरणी, मुद्दे व घोडेंदं येथील इनाम जमीन
चालविणें.

इं. फं. ११ } (१००५) { श. १५८६ भाद्र. व. २
पृ. ३४० इ. } गिफर्ड, हुबळी—सुरत. { इ. १६६४ आगष्ट २८

फानड्याच्या राजावर सर्जाखाम जोरानें हडा करीत आहे दिवाळीच्या
सुमारास मोठी स्वारी काढण्याकरितां जादिलघरा, आपल्या सरदार लोकांच्या सैन्या-
शिवाय, आणखी १२००० घोडदळाची भरती करीत आहे. दस्तुमजमा कुडाळपर्यंत
आला असून लवकरच कारवारला भेट देईल असें वाटते.

इं. फं. ११ } (१००६) { श. १५८६ भाद्र. व. ८
पृ. ३९६-९७ इ. } सुरत-हुबळी { इ. १६६४ सप्टें. ३

तुमचा नवाब शास्नाखान आणि त्याची लोमी स्वामी वृत्ति आमच्या चांगली
परिचयाची आहे. त्याचें हें वर्तन नवीन नसून त्याची अशीच हीन परंपरा आहे. ज्या

युद्धांत त्या प्रबळ बंडखोरा (शिवाजी)ने त्याचा कायमचा हाग लाविला आणि मग तेथून त्याची मानसंगनेने हकालपट्टी झाली त्या दस्तखतच्या युद्धांत त्याच्या सैन्याबरोबरच्या बाजाराचा कायम मत्ता (monopoly) त्याने आपल्या स्वतःकडेच ठेविला होता !

खं. २० ले. ११५ } (१००७) { च. १५८६ आश्वीन शु. १
 सु. १०६५ सकर २९ } मिसेटी सु. व सी. { इ. १६६४ सप्टें. १०
 अज दि. पर बाहे — ता मोर. मी. बोरसुल व किण्ही.
 नरसांगट व एकनाथमट यांत इनाम जमीन चालविणे.

खं. २० ले. २४४ } (१००८) { च. १५८६ आश्वीन शु. २
 सु. १०६५ सकर ३० } सुर्दखत सु. { इ. १६६४ सप्टें. ११
 अजर. माणकोजी बडाल — ता कार. व दैसम. व दैसपा. पर. मुपे.
 माहादाजी गोसावी सोा मोरेवर यांत जो इनाम मोरेवरास आहे तो चालू ठेवणे.
 [माणकोजी बडाल बंदह पातसाह अवरंगजेब, अलमगीर, अशी शिक्कातील
 अक्षरे आहेत.]

हाग रजिस्टर १६६४ } (१००९) { च. १५८६ आश्वीन शु. ४
 पु. ३७१ सप्टें. २३ न्यू. } इ. १६६४ सप्टें. १३

शिवाजीवर जातीने जाण्याच्या उद्देशाने मोगल बादशाहाने दरबाराचा सर्व परिवार बरोबर घेऊन दिव्ही व शहाजहानाबाद येथेच राहून, दस्तखतकडे शिवाजीचा नाश करण्याकरिता, प्रत्यही सैन्यावर सैन्य पाठवीत आहे.

[पृ. ३७२] शिवाजीवर चालून येणाऱ्या मोगली सैन्यापासून संरक्षण करण्याकरिता पोर्तुगीजांनी उघरेकडील आपली ठाणी तटबंदीची केली आहेत.

[पृ. ३७४] गलबतात जागा न मिळाल्यामुळे उघांचा माल आकटोदपर्यंत हिंदुस्थानातच पडून राहणार. त्याला शिवाजी आणि इतर दलदेखोरांपासून भय आहे.

हाग रजिस्टर १६६४ } (१०१०) { च. १५८६ आश्वीन व. ११
 पु. ४२३ ऑक्टो १५ न्यू. } इ. १६६४ ऑक्टो. ५

सुरतेच्या नव्या मुमेदाराने ता. २८ ऑग. रोजी उघांच्या बायरेक्टरास (मुख्याधिकार्यास) बोलावून आणले आणि मकेहून परत येणाऱ्या बादशाही गलबताना सलामी देण्याकरिता व शिवाजी मोगलांविरुद्ध आरमारी हल्ला करण्याची तयारी करित आहे त्याच्यापासून त्याचे संरक्षण करण्याकरिता, उघांनी व इमर्जांनी प्रत्येकी एक याप्रमाणे दोन गलबते १० सप्टेंबर रोजी पावी; अशाबद्दलचे बादशाही फर्मान आले असल्याने कळविले. या उघोगांत होणाऱ्या नुकसानीची

भरपाई रोखीनें अगर जकातीच्या व्यवहारांत सबलती देऊन केली जाईल असें सांगितल्या-
वर इंग्रजांनी कबूलीखत लिहून दिल्यामुळे डचांना दुसरा मार्गच राहिला नाही. आणि
त्यांनीं सुरत व मडोच या बंदरांत आयात व निर्यात मालावर जकातीची संपूर्ण सूट
मिळण्याच्या अटीवर कबूली दिली. मुसलमानांकडून रोखीची भरपाई होणें कर्जाण वाटल्या-
मुळे त्यापेक्षा जकातीच्या सबलती घेणें डापोरेक्टरला अधिक सोईचें वाटलें. ... शिवाजीनें
अजिपयंत समुद्रावरील कांहींच (घाडस) अंगावर घेतलेलें नव्हतें; यामुळे डापोरेक्टरच्या-
मते, आतांची ही केवळ पोकळ झूल असावी. ह्या मानगडीत पडल्यानें शिवाजीचा
आपल्यावर राग होईल खरा; परंतु त्यानें हि आमचें बरेंच सुकसान केलें आहे. शिवाय
[अशी मदत न दिल्यास] औरंगजेबाचे गलबतांना कांहीं जबर अपाय झाल्यास त्याचा
परिणाम आमचे हि व्यापारावर झाल्याशिवाय रहाणार नाही. यामुळे झालेल्या बोलण्यांत,
एक वर्षपर्यंत संपूर्ण जकातीच्या सबलती सर्वांनाच देण्याबद्दलचा व त्यानंतर दर शेंकडा-
३ टक्का प्रमाणें डच व इंग्रज यांना कायमची सूट देण्याबद्दलचा फर्माणाचा
तेवढा मान त्या मुमेदारानें दाखविला [p. ४२४]. शिवाजीच्या हडयामुळे किंवा
आशा न केल्या जकाती अशाबद्दल १११३४:१२ क्लॉरेन्स (गिल्बर्ट) इतकें (डच ई. ई.
or brought on the coasting 'unpaid customs'] कंपनीचें सुकसान झालें
आहे. याचा हिशेब एक वर्षाच्या जकातीच्या सबलतीच्या वेळीं करून घ्यावयाचा आहे.

हाय रजिस्टर १६९४ } (१०११) { श. १५८६ आधीन व. ३०
पु. ४४८-४९, ऑक्टोबर १९ न्यू. } { इ. १६९४ आघटी. ९

• मे राजा अजीजखान (शाहिलशाही) याचें सैन्य बालाघाटांतून उतरून
सुभेदार रायजी पंडित याचेवर चालून आल्यामुळे रायजी पंडित राजापुरावर
माघारी जाऊन तेथे स्वसंरक्षण करीत राहिला आहे. देसाई लखम सावंत व अजीज-
खान यांची भेट झाली. त्यांत कुडाळवर स्वारी करण्याचें ठरून तें काम सावंतांनीं
एकट्यानेंच करावें व वेळ पडल्यास अजीजखानानें साहाय्यार्थ जावें असें ठरलें. आपला
शब्द आणि शौर्य यांचा कस लगणार आहे हे ध्यानांत ठेवून लखम सावंत इतक्या
शौर्यानें लडला की, मोठक्याच देखात तेथील लोक शरण आले. आपलीं हत्यारे व नेतां येतील
तेवढ्या दस्त बरोबर घेऊन लोकांनीं मागे पडावें व लखम सावंतांचे व शिवाजीचें तीव्र
दूर असल्यामुळे त्याचे लोकांच्या लुटीपासून रक्षण करण्यासाठीं अजीजखानाच्या २००
घोडेस्वारांनी कुडाळच्या लोकांनी सारपाटण्या सराईतीचा नेऊन सुरक्षित पांचक्रावें; अशा
अटीवर मराठ्यांनी अजीजखानाशीं तह केला. नेट्या चालू असतांना लखम सावंतानें
आमच्याकडून (डचांकडून) दारुगोळा मागितला. परंतु आम्ही देण्याचें नाकारलें. त्यावेळीं
त्यानें रूप धमक्या दिल्या वण आतां तो दोस्त झाला आहे! सेनापती अजीजखान व
बैंगुर्त्यांचा सरसुभेदार यिकाशी पंडित हे कांहीं दिवसांनीं बैंगुर्त्यांस आले. बैंगुर्त्यांबद्दल

त्यांना आदर पाटला. अर्जाजखान १० जून. त्या मृत्यु पावल्यामुळे त्याचे जागी
रस्तूमजमाची निवड झाली आहे. [पहा ले. १९९] तळकोकण प्रांताबद्दल
आदिलशहाला इकीकत सांगण्याकरिता विवाही पंडित १ ऑगस्टला विजापुरी निघून
गेल्या आहे. तो परत आल्यावर त्याचे सांगण्याप्रमाणे बंदखोर शिवाजीची युद्ध करण्याचे
पुढील धोरण आसावयाचे असल्यामुळे रस्तूमजमा हुक्मीला जाऊन तेथे त्याची वाट पहात
राहीत. पाटणाच्या रस्त्यावर, घालापाटावरील प्रतापगढी (प्रतापगड) नांवाचा डोंगरी किल्ला
प्रथम घेऊन नंतर कमाने पारंपाटण व राजापुर प्याचे शस्त्रा मुख्य हस्त्याचा कार्यक्रम आहे.

वरवर मोठा राजावाजा करून औरंगजेब व त्याचा यशील याला रूच करण्या-
करिता आदिलशहाने हे युद्ध चाटू केले आहे असे दच सेसॅटचे मत आहे. अलीकडे,
'तुम्ही शिवाजीवर हल्ला करण्याकरिता सैन्य उमारले तर तुम्हाला घावी लागते ती ३०
हजार होनांची खंडणी मागू करितो; नाहीतर तुमच्या मुलखावर स्वारी करितो' असे
निवाणीचे बोलणे औरंगजेबाने वारंवार केल्यामुळे वाई तरी करण्यापलीकडे या स्वारीत
आदिलशहाचे खरे मन नाहीं असे दिसते. अर्जाजखान तटस्थ राहून लघम
साबंत कुडाळला वसून वेदा देत असतांना आतील लोकांनी अनेक वेळां बाहेर पडून
घापे घातले. परंतु एवढी वेळां आदिलशही सैन्याला सोयीत लागू दिकी नाही. लसम
साबताची थोडी देना झाल्याचे दिसतांच कुमकेकरिता म्हणून जे विजापुरी सैन्य जाई
ते एवढी गोळी न मारता परत येई ! आदिलशहाचे सैन्य तटाछाली आल्यास
त्यांच्यावर बंदुकी न रोखतां सार्वताचे लोकांनी कोकें वर फाडतांच त्यांच्यावर भयंकर
सरनची होई ! प्रतापगडच्या लोकांनी पाटणाच्या लोकांना वितीहि वास दिला तरी
शुलतानाचे लोक त्यांच्याकडे कानाढीळाच करीत ! !

शिवाजीने आदिलशहाकडे ३० हजार होन, २ हत्ती, ८० भुंदर घोडे
इत्यादि अनेक नजराणे पाठवून युद्धांत आपल्यावर मेहेरनजर ठेवावी, आणि दरसाल
आपल्याकडून ३० हजार होन खंडणी घेऊन मोगलांचा स्नेह तोटावा इत्यादि मनघरणांचे
बोलणे लाविले आहे. उमयतांचा गुप्त तह झाल्या असाचा असेहि म्हणतात.
औरंगजेबाला हद्दीच्याप्रमाणे एकसारखे फसवीत राहणे जमले नाही तर आदिलशहा
शिवाजीवर हत्यार धरण्यापेक्षा औरंगजेबाच्या विधाड करील असे कित्येकांचे म्हणणे
आहे.

शिवाजी मोठया परिश्रमाने किनाऱ्यावर ५० गलबतांचे आरमार तयार करवीत आहे.
ऑगस्टअखेर ते समुद्रावर सकर वरील. शिवाजीचा उद्देश काय आहे हे समजत नाही.
सुरतेच्या लोकांच्या मते मकेकडे जाणाऱ्या मोगली गलबतांवर तो हल्ला करील. परंतु हे
समबनवि दिसत नाही. राजकी पंडित व विकाशी पंडित या उमय छुमेदारांनी स्नेह व मदत
यांची खात्री देणारी पत्रे आम्हाला लिहिल्यामुळे बेशुल्याबद्दल घास्ती घाटत नाही.

[पृ. ४५१] सरतेच्या गव्हर्नरने लिहिलेल्या पत्रांत मोंगली गलबतीचें रक्षण फ्रेंच चांच्यापासून करावयाचें होतें असें लिहिलें; ती चूक असून शिवाजी तयार करवीत अस-
लेल्या चांचे गलबतीबद्दल तो बंदोबस्त करवयाचा आहे, अशी आतां दुस्स्ती जरूर आहे.
मात्र आजपर्यंत किनाऱ्यावर उपद्रव झाल्याची बातमी आलेली नाही. विजापुरकर व
गोवळकोंडेकर यांनी शिवाजीला आधार दिल्यामुळे सरतेच्या जुक्तानीची
मर्यादें त्यांचेकडून मोंगल करून घेणार आहे, अशी गोवळकोंड्यादून बातमी आली आहे.
हें अमान्य असल्याचें या उभय सुलतानांनीं जाहोर केलें असून विजापुरांत तर मोंगलांच्या
वकिलाला धकें मारून हाकून लाविण्यांत आले. शिवाजीच्या इच्छेच्या भीतीमुळे
पुलीकतला तट बांधण्याचा आप्रह गव्हर्नरने धरला आहे.

हाग रजिस्टर १६६४ } (१०१२) { श. १५८६ कार्तिक शु. २
पृ. ४६१ ऑक्टो. २१ न्यू. } { इ. १६६४ आक्टो. ११

मोंगलांकडून रक्षणाकरतां मागितलेलें गलबत देण्यांत आले. शिवाजीचे ह्यामुळे
खजीना गोवळकोंड्यास पाठविण्याच्या वेळांत फरक करून तो समुद्रावरून पाठविण्याचे ठरलें.

इ. फॅ. ११ } (१०१३) { श. १५८६ कार्तिक शु. १०
पृ. ३४८ इ. } कारवार-सुरत { इ. १६६४ ऑक्टो. १६

तीन चार दिवसांपूर्वी फानड्याचे राजाकडून बासिलोर, मंगदूर इत्यादि ठाणीं
घेण्याकरितां पोर्तुगीजांचें आरमार खाली निघून गेले आहे. कराराप्रमाणें हातीं यावयाचीं
ठिकाणें प्रथम ताभ्यांत घेतल्याशिवाय तद्दनामा पुस करणार नाहीत असें म्हणतात. [गोव्या-
दून २४ ऑक्टोबरचे पत्रांत 'रामा हीं ठाणीं देण्याचें नाकारतो' असा मजकूर आहे].

खं. १५ ले १०८ व १०९ } (१०१४) { श. १५८६ कार्तिक व. १
शु. १०६५ रसर १५ } मिसेली मु. व म. { इ. १६६४ आक्टो. २५

अज. दि. पर. वार्ड— ता मोछ. मौ. निर

सदानंद गोसाव्याचे मठानजीक कुंमार नवी जिद्दीर करून माती खणताती. तसें
सरी त्यांत तसें करूं न देणें.

इ. फॅ. ११ } (१०१५) { श. १५८६ कार्तिक व. ५
पृ. ३४८ इ. } कारवार (डेलर)-सुरत. { इ. १६६४ ऑक्टो. २९ ;

शिवाजीनें शुक्रतेष बेगुलां भाडून जमीनदोस्त केडे; आणि त्या व जुनें त्याच्यावर
आटेच्या विज.पुरी सेंगला परतवून लाविलें, अशी आज बातमी आली. या यशामुळे तो
खाली येतो कीं काय हें समजत नाही...पोर्तुगीजांचें आरमार, बासिलोर वगैरे ठाणीं

‘वेण्याकरिता गेलें होतें. त्याच्या ताब्यात होनावर शिवाय इतर सर्व बंदरें देण्यांत आलीं आहेत. [पृ. ३४९-मटकलकून टेलरनेच ८ नोवें. ला पत्र लिहिलें त्यांत, ‘डच लोक यानक्याचा राजा लहान असेपर्यंत पोर्तुगीजांनीं त्याची ठिकाणें घेऊं नयेत, तो वयांत आल्यावर कोणाला देईल त्यानें तीं घ्यावीं; अशा कांहीं प्रमाणांनीं पोर्तुगीजांना ठिकाणें मिळण्याला विरोध करीत आहेत’ असा मजकूर आहे].

पिमुलें. शिवाजी पृ. १२ } (१०१६) { श. १५८६ मार्ग. शु. ४
टीप ५ इ. न्यू. } पोर्तुगीज { इ. १६६४ नोव्हें. ११

गोण्याचा व्हाइसराय-पेडणेकर देसाई केशव नाईक व केशव प्रभु.

आपणाकडून आलेलें पत्र पाहिलें; आणि त्यानंतर शिवाजी व खवासखान यांच्यामध्ये झालेल्या युद्धाची बातमी ऐकली.

शि. प्र. पृ. १९५ } (१०१७) { श. १५८६ मार्ग. शु. ५
खुल्ल ७ जवळ ४ } फर्मान-फा. मु. १ { इ. १६६४ नोव्हें. १३

१— देसाधि. व लेखक, देशमु. व देशपा. पर० पुणें

पर. मज. पैकी ४ गावीं योगक्षेमाकरितां भाऊमठ राजमठ अमिहोत्री रा. वसवे पुणे याकडे चालत आहे. तरी पूर्वीच्या सनदेप्रमाणें यांस उत्पन्न मिळत जावें.

१ मुद्रा— मिर्जा राजा, जयसिंग, बंदाबाद, दहादा, आलमगीर.

खं. १५ ले. ११० } (१०१८) { इ. १५८६ मार्ग. व. ३
मु. १०६५ जवळ १७ } मिसेली मु. व म. { इ. १६६४ नोव्हें. २६

अज दि. ठाणें तारगाऊ — तगा हुदे. व मोक. भोजे निगडी किले सातारा

कमलनयन गोसावी याचे मी० मज० येथें १५ होन इनाम आहे. ते त्यास आदा करीत जाणे.

इं. फं. ११ } (१०१९) { श. १५८६ मार्गशीर्ष व. ३
पृ. ३१२-१३ व ३५८ } सुरत-कंपनी { इ. १६६४ नोव्हें. २६

सुरत शहर आणि आसपासचा प्रांत यांच्या वसुलाची चौथ्याई बादशहा आपल्याला विनहरकत देणार नाहीं तर आपण सुरतेवर पुनः येऊं; अशी शिवाजी बारावार धमकी देत असल्यामुळे, त्याबद्दल प्रत्यहीं आम्हांला व शहरातील लोकांना भीती वाटत असते. दख्खनमध्ये सर्वत्र यादवी बेकाळत्यामुळे शिवाजीचे सामर्थ्य प्रत्यहीं वाढत आहे. त्यानें मटकलक्या घाजूला ४ गलबतें पाठविलीं असून तो जमीनीवरून त्वरेनें

घोडदळासमवेत जाऊन त्यांना मिळणार होता. तो अत्यंत चपल असून कष्ट सहन करता यावे म्हणून विलक्षण परिश्रम करतो. त्याचे मुख्य मदतनीसहि तसेच तयार असल्यामुळे तो अतर्क्य त्वरेने आपल्या हालचाली करू शकतो. परंतु, मध्यंतरी आदिलशाही सैन्याने त्याला गांठून त्याचा पराजय करून त्याला कित्याचा आश्रय करण्यास लावून तेथे वेढून टाकिल्याची बातमी आली. [ही बातमी खरी नव्हती. पुढे १६६५ जाने. २ चें पत्र पहा.] परमेश्वर करो आणि ही खरी ठरो. कारण, शिवाजी आपले नेत दुसऱ्या कोणावर विश्वास न ठेवता, आपल्याच दोकऱ्यांत ठेवीत असल्यामुळे, तो गेला नाही तर त्याचे शिवाय कांहींच करता येणार नाही; आणि त्याचे आमाराची खेप फुकट होईल! मटकल आदिकरून प्रांत जिंकून घेण्याचा शिवाजीचा विचार होता असे म्हणतात. छट सांपडेल तेथे विजापूरच्या मुलखांतहि शिवाजी अप्रतिहत संचार करून लुटतो आणि विजापूरकर त्याला जडयळा करीत नाहीत; त्या जथी त्या उभयतांचे संगनमत आहे असे समजून हिंदुस्थानचे चादशहाने विजापुरावर मोठे सैन्य पाठविले आहे.

राजापूर अद्यापि शिवाजीचेच ताब्यांत आहे. कांहीं महिन्यांपूर्वी, शिवाजीच्या ताब्यातील राजापूर, दामोळ, चाल इत्यादि १२१४ ग्रहारे घेण्याकरिता व सुर शिवाजीवरहि पाठविण्याकरिता आदिलशाहीं सैन्याची उमारणी सार्याचें लोक चालत; परंतु अद्यापि तसे कांहींच घडले नसून हे सर्व ग्रहारे त्याचेच अमलाखाली चालत आहेत; आणि त्याला कोणी विरोध न करील तर लवकरच तो सर्व समुद्रकिनारा जिंकून घेईल.....शिवाजीची गलबत अगदी निघार असून एकादें चांगले गलबत तसक्या १०० गलबतांचा घुन्वा उडवून देईल ! ... .. शिवाजीचे मनांत आमचा शेवटचा घांस करावा, असे असल्याचें समजून आम्ही निघराने आमचें रक्षण केले..... असो. अशा तऱ्हेने शिवाजीच्याच गोष्टी सांगून आम्ही तुम्हाला त्रास दिला (भ्रमे वाटेला); परंतु एकडे सर्व देशभर आणि प्रत्येक राजदरबारी तोच सर्वांच्या समापनाचा विषय होऊन राहिला आहे.

पिसुलें. शिवाजी दीप ५ }
पृ. १२६. न्यू.

(१०२०)
पोर्तुगीज

{ श. १५८६ मार्ग. व. ११
{ इ. १६६४ डिसे. ३

आदिलशहाचा बरील—पोर्तुगीज न्हाइसरायः— शिवाजी व खव.सखान यांच्या-
मध्ये शालेच्या युद्धांत खवासखान विजयी झाला.

इ. फं. ११ }
पृ. ३५० इ. }

(१०२१)

गोवा (पेटिट, टेलर)—सुरत.

{ श. १५८६ मार्ग. व. ३
{ इ. १६६४ डिसे. ५

कावारच्या वसावाल्यांना वाटन अक्केडी भीनी आता कमी शाका आहे. कारण

शिवाजी फोंडा कित्याकडे परतला किंवा तेथे येऊन थांबला असून त्याच्या या सफरीचे हेंच उद्दिष्ट होतें असें दिसतें.... चर्चाना पोर्तुगीजांच्या हातीं मासिलोर इत्यादि ठिकाणे जातात याचे वार्हट वाटत असल्याचें उघड दिसतें. काही इलाज चालत नाही असें पाहून खांनी मंगटूरवर खरेनें जाऊन आपलें निधान चढविलें. परंतु ते लोकानीं लगेच उतरवून फाडून टाकलें.

{ द. फों. ११ } (१०२२) { च. १५८६ मार्ग व. १४
पु. ३५० इ. } { इ. १६६४ डिसे. ६

गोवा (हन्री गॅरी)—मुरत.

फारल बेंगुर्ल्याचा मुख्याधिकारी व दुसरा एफ्जण एका मोठ्या होडीत माल घालून तो गोव्याला सुरक्षित ठिकाणी ठेवण्याकरितां म्हणून घेऊन येताना आढळला. हद्दी शिवाजी विजापुरकरांच्या मुलतानां जाळपोळ व कत्तल करीत आहे; त्यापासून बचाव होण्याकरितां आणखीहि माल बेंगुर्ल्याहून ते आणून ठेवणार आहेत. शिवाजीबरोबर ८००० घोडदळ व १० हजार पायदळ आहे अशी विश्वसनीय बातमी आहे. त्यातील सर्वच शिपाई ठेंगू आणि लहान बांध्याचे आहेत.

{ द. रजिस्टर १६६४ } (१०२३) { च. १५८६ मार्ग. व. ३०
पु. ५६६. डिसे. १७ न्यू. } { इ. १६६४ डिसे. ७

हुडाळवा विद्या आणि हुदसारायाचा तावा फत्तेखानाकडून घेण्याकरितां आपल्या मुलाला पुढें पाठवून रस्तुमजमा मागाहून आला. फत्तेखानानें तें मान्य केलें नाहीं. पुढें विजापुराहूनहि फत्तेखानानें हुडाळ सोडूं नये असा हुकूम आल्यामुळे रस्तुमजमा परत निघून गेला. यामुळे प्रतापगदीवरील शिवाजीचे लोकाना आतां दरोडे घालण्यास चांगली संधी आली आहे. २३ सेप्टेंबरला रस्तुमजमा अचानक बेंगुर्ल्याला आल्यावेळीं तेथील डच रेसिडेंट व सुसलमान सुमेदार त्याच्या स्वागतार्थ गेले असतां 'शिवाजीशीं तुमचा स्नेह आहे काय ?' असें त्यानें रेसिडेंटला विचारलें. 'शिवाजींच काय परंतु देशांतील सर्वच राजांशी' असें त्यानें उत्तर दिलें. 'मग तुम्ही शिवाजीला शत्रूसारखें समजून त्याला आपल्या बखारांत घेत नाहीं तें कां ?' असें त्यानें विचारिल्यावर 'शिवाजीला बंद केलें नसून त्याच्या हुकमाविरुद्ध आमच्या बखारीजवळ येणाऱ्या त्याच्या शिपायांना आम्ही बंदी केली परवानगीशिवाय येणाऱ्या लोकांपासून स्वसंरक्षण करण्याचा अधिकार प्रत्येकाला आहेच.' असें रेसिडेंटनें उत्तर दिलें. नंतर त्याला रजा देण्यांत आली.

विजापूरचा मुलतान शिवाजीवर सैन्य न पाठवितां केवळ गोष्टी सांगतों असें पाहून, शिवाजीची हद्द सोडून देऊन मोगली सैन्यानें विजापुरापासून १॥ दिवसांच्या मकाणावरील सोलापुरास वेढा घालून तें घेतलें. शिवाजीवर पुरेसें प्रचळ सैन्य अजूनहि

आदिलशहाने पाठविलें तर औरंगजेब त्याच्याशीं तह करपास तयार आहे. असा तऱ्हेनें मोगली सैन्य फुटून गेलें ही संधी साधून, आपण १० वर्षांत २२ लाख होन देण्याच्या अटीवर मोगलांशीं तह केला आहे, असें शिवाजीनें प्रसिद्ध केलें. त्यानें ५० हजार पायदळ व १० हजार घोडदळ इतके सैन्य ठेविलें तें पावसांत गुप्तपणें ठेवून शिवाय खारेपाटण व राजापूर या नंदरांत ४० त्वरित गतीचीं गलबते त्यानें सज्ज केलीं. आणखी ६० गलबते त्यानें नव्यानें बांधविलीं. कोठेंतरी मोठा डझा मारण्याचा त्याचा विचार आहे. चेंगुल्यांचे जवळपासच्या एकापा नंदरावर त्याचा रोख असावा असें बोलतात. इणें खेड्याजवळ त्यानें मजबूत किल्ला बांधला असून अद्यापि प्रतापगदीहि त्याचेच हातांत आहे. त्यामुळें लोकांना मग दाखवून तो स्वतःचा घुराल फायदा करून घेतो. आणि जरी विजापुरचें बरेच मोठें सैन्य फुडाळ्यास असलें तथापि त्या प्रांतांतून शिवाजीला हाकून लावण्याइतकें सामर्थ्य त्या सैन्याचे अंगांत नाहीं.

इं. फॅ. ११ } (१०२४) { श. १५८६ पौष शु. ७
पु. ३५१ इ. } गोवा (टॅलर व पेटिट)-सुरत. { इ. १६६४ डिसें. १४

चेंगुल्यांच्या वच अधिकाऱ्यानें घरवर तरी शिवाजीपासून सुरक्षित ठेवण्याचें कारण दाखवून मसालेहि गोण्याला आणिले आहेत. शिवाजीच्या घामघुमीमुळें आमच्या गलबता-बरील काहींच माल खपल्या नाहीं. शिवाजीनें हुबळी व इतर बरीच सधन शहरे लुटून बरेच प्रमुख व्यापाऱ्यांना कैद केल्याची खात्रीलायक बातमी आली. त्यामुळें कारवारच्या भाजूचे बाजार तसेच मंदीचे असणार. तो पुढें कोठें जाणार हें नक्की समजलें नसलें तथापि आमचे कारवारचे दोस्त शिवाजी संनिध येतांच माल हालविण्याची तयारी करीत आहेत.... १७ दिवसांपूर्वी दिसलेल्या धूमकेतूने परिणाम फाय होतात याबद्दल कित्येकांचीं मनं घुर होऊन गेलीं आहेत.... आम्हां कारवारला असतांना आमचें गलबत राजापूरास नेऊन लाविल्यास तेथें काहीं निक्की नक्की होईल असें रायजी पंडिताचें पत्र आलें.

हेन्. २ } (१०२५) { श. १५८६ पौष शु. ८
पु. ३४५ डिसें. २६ न्यू. } { इ. १६६४ डिसें. १६

गोव्याचा गव्हर्नर—सुबईचा इमज गव्हर्नर.

तुमच्या पत्राची उत्तर दिली नाहींत. याचें कारण पत्रांत केलेल्या मागणीस अनु-सरून कृती करणें हेंच उत्तम उत्तर असें मला वाटलें. आतां उद्यां आम्ही एक इसम नेमतां तो जाऊन सुबई तुमच्या ताब्यांत देईल. आपले बोक कोणत्या जहाजांतून जाण आहेत हें आम्हांस समजलें पाहिजे; कारण या कामांत शिवाजीच्या आरमाराचा संभव येत असल्यामुळें, इमजाचा त्याच्याशीं सल्लाखा नमत्यास या जहाजांतून जाणाऱ्या लोकांच्या सुरक्षिततेची मला काळजी घेतली पाहिजे

स. २६ ले. २२ } (१०२६) { स. १५८६ पौष व. ४
हि. १०७५ ज्येष्ठ १७ शुद्ध ७ } फर्मान { इ. १६६४ डिसें. २६

जसवंतसिंग बहादूर—देशाधिकारी पर० पुणे

पर० मज० ची खतीबी व निवेकाजीपणा काजी सिलेमान यास मुकर होती. तो मेन्यावर महमद कासीम व महमद अब्बाद सिलेमान यास बरील गोटी मुकर केल्या. आहेत. शिवाय मोतब व तबलियत यांचेहि बतन दिले आहे. ते चालविणे.

इ. फॅ. ११ } (१०२७) { स. १५८६ पौष व. ४
पु. ३३९ इ. } सुरत-कंपनी { इ. १६६४ डिसें. २६

गोव्याचा व्हाइसरॉय—पोर्तुगीज राजा (लिस्बन)

राजे साहेबांचा हुकूम बजावण्याकरितांच म्हणून मी इंग्रजांच्या ताब्यात मुंबई देत आहे. परंतु यापासून शेजारचे पोर्तुगीजांना भयंकर त्रास होणार असून ज्या दिवशी मुंबई घेतात इंग्रजांचे वस्तान यसेल त्या दिवशी हिंदुस्थानाला आपण मुकलो असं समजायें.

इ. फॅ. ११ } (१०२८) { स. १५८६ पौष व. ११
पु. ३५९ इ. } सुरत-कंपनी { इ. १६६५ जाने. २

शिवाजीला शुक्रविषयाकरितां कासिदांना फार मोठा वळसा घ्यावा लागल्यामुळे आपली पत्रे आम्हांला उशीरा पोचली. शिवाजी आणि त्याचे देहबरे सर्व देशभर जाळपोळ, कत्तल आणि छट करीत फिरतात. पर्वांच त्यानें घेंगुलें आणि जवळचे दुमरे पुरू शहर छुटून अपार छट नेली. यावरून मागच्या पत्रांत त्याला पायबंद घेतल्याचें लिहिणें तें खरे नव्हते हें आपल्याला समजेल. अशा अनेक बातम्या येतात; त्यांत खरी कोणती मानावयाची हें समजतच नाही. परंतु आतांची बातमी...खरी आहे. [या पत्रानें ले. १०१९ मधील फोंडमान्याची बातमी रद्द होते.]

इ. फॅ. १२ } (१०२९) { स. १५८६ पौष व. ३०
पु. ७५०७६ इ. } कारवार-दुरत. { इ. १६६५ जाने. ६

हुबळीची लढ- शिवाजीनें ३०० घोडेस्वार पाठविले, शहर छुटलें व का. कंदीहि नेले; अन्ना रीतीनें हुबळीची छळ्यासारखीच देना झाली आहे. आलेल्या स्वार्थ्यां कांहीं रस्तुमजमाचे होते असें म्हणतात. रस्तुमजमा व शिवाजी, उमरू व हल्लींच्या सुलतानाला पदच्युत करून दुसऱ्याच गादीवर घालील असा लोकांचा समज आहे. येथील मालाच्या सुरक्षिततेकरितां व महमद खा. येणे आहे ते बिनघोक बसूल व्हावे म्हणून त्याला (रस्तुमजमाला) फांही नजराणा तस तेथे आहे असें वाटतें...शिवाजी हुबळीस आज त्यावेळीं सुदैवाने इंग्रजांचे फारस

खं. २० ले. ११६ }
सु. १०६५ रजव १६ }

(१०३०)
सुर्दखत सु. व सी.

{ श. १५८६ माघ व. २
इ. १६६५ जाने. २३

अजर. शर्जाखान—बजा. कार. पर. वाई

गिरमाजी दिवक यास वाई येथे १ चावर जमीन बजिराच्या सुर्दखतानुसार चालिली आहे. हाली पर. मज.साहेबास अर्जांनी जाला आहे तरी गिरमाजीचे इनाम पूर्वीप्रमाणे चालविणें.

चाग रजिस्टर. पु. २२८ }
इ. फेब्रु. ५ म्यु. }

(१०३१)

{ श. १५८६ माघ व. ६
इ. १६६५ जाने. २६

सुरत येथील पोर्तुगीज मातर्मादार—(गोवा ?)

गेल्या वर्षी दुष्काळामुळे व्यापाराचे नेत जागण्या जागी राहिले. त्यांतच शिवाजींनीं मेळून सर्व शहर लुटलें व व्यापार सदायला. तो गेल्यापासून व्यापार्यांचा आप्रह असो आहे कीं, खरेदीचा करारतासा तिकीट लाऊन द्यावा; कारण सर्वत्र दुर्मिश् झालें आहे. लचंगाचा भाव मणाला १५० रुपये असा सुरत शहरांत आहे.

इ. फं. १२ }
पु. ७६ इ. }

(१०३२)

कारवार—सुरत

{ श. १५८६ माघ व. ८
इ. १६६५ जाने. २८

राजा जयसिंग ३० हजार घोडदळानिशीं बन्हाणपुरापर्यंत जाला असून त्याचे चरोवर कस १ हजार सैन्यालाच शहरांत प्रवेश मिळाला. आदिलशहापासून ७० लाख होन खंडणी वसूल करण्याकरितां तो आला आहे असें म्हणतात. बिजापूर दरबारकडून काय चतरा मिळेल हें समजत नाहीं. शिवाजीचा माऊ आणि सय्यद इलियास सर्जाखान तेथेंच (बिजापुरी) असून घडलेल्यान गेल्याची (आदिलशहा बँगेरे) वाट पहात आहेत. शिवाजी, रुस्तुमजमा व खवासखान अशा तिघांचीं तीन आदिलशाही सैन्ये मोंगळांवर जावयाची आहेत असें चोलतात त्यांत तय्य आहे असें वाटत नाहीं. शिवाजी शोकर्णाकडे जाईल अशी शटकळ आहे. त्या बाजूचा रुस्तुमजमाचा मुख्य तो लुटणार नाहीं हें खरें असलें तथापि त्याच्यावर विश्वास न ठेवतां आम्हीं स्वयिचाचें रक्षण करायें हें बरें. यावेला आतां ८ दिवसहि राहिले नाहींत. तोंपर्यंत तो न आल्यास या वर्षी तरी ददात मिटली असें समजण्यास हरकत नाहीं.

खं. १५ ले. १११ }
सु. १०६५ सायान ३ }

(१०३३)

मिसेली मु. व म.

{ श. १५८६ फागुन शु. ४
इ. १६६५ फेब्रुवारी ९

वीरो राम भुमदार तर्फे जाडली— कार. पर. कुडाळ

सदानंद गोमावी यास रुपयेकडून दरगाबास एक मण गळा इनाम आहे. तरी सालाबाद-प्रमाणें देत जाणें.

खं. १५ ले. ११२ } (१०३४) { सं. १५८६ फा. सु. ५
सु. १०६५ सावान ४ } ताकीद सु. (परसोजी महादी) व म. { इ. १६६५ फेब्रु. १०

अज सुमा रा. परसोजी राजे महादीक मुमेदार नामजाद महालाहाय

ता मोक. मौ. निगदी कि. साठारा

मौ. मज. सदानंदाचा इनाम आहे. त्यास पैसे लाविले आहेत; तरी त्यास एक-जरियाची ससर्वास न देणें.

इं. फं. १२ } (१०३५) { सं. १५८६ फाल्गून व. १२
पृ. ४७ इ. } कुक-लॉर्ड आर्लिग्टन { इ. १६६५ मार्च ३

मोंगलांच्या मुलखांत विनाच्याच्या प्रदेशांत ठाण्याच्या पलीकडे कल्याण आणि भिवंडी अशीं दोन बंदीं असून दरसन, गोवळकोंडा व कॉरोमांडेल विनासा या ठिकाणी उत्पन्न होणारा व तयार झालेला सर्व प्रकारचा साल येथें आपविल्यास मुंबईला तो ह्मतेपेक्षा शेकडा १५ ते २० टकनांनीं स्वस्त पडेल.

इं. फं. मा. ११ } (१०३६) { सं. १५८६ फाल्गून व. ३०
पृ. १४४ इ. } { इ. १६६५ मार्च ६

सरजॉर्ज ऑक्शेडेन—लॉर्ड आर्लिग्टन

बेनाहम शिपमन प्रथम मुंबईला आल्यावेळीं, जेव्हां व्हाइसरॉय मुंबई बेट इंग्रजांच्या सान्घात देत नाही असें ठरले, तेव्हा तेथील रहिवासींनीं मुंबई व साष्टी येथील सर्वांच्या घतीनें एक माझण पाठविला. त्याचे माफक त्यांनीं कळविले कीं, मुंबईला इमज येतील तर आपण पोर्तुगीजांची हुरकत न जुमानतां बेट स्वाधीन करूं. एकहि मनुष्य दगावूं देणार नाही. या मदतीकरितां फक्त तेथील रहिवासी स्वतंत्र रद्दाचे एवढेंच त्यांनीं मागितलें. त्यांना जाव आहे तो मुख्यत्वेकरून पोर्तुगीजांच्या शलमाचा. एकाद्या कुडवांतील कर्ता पुरप मेला कीं माघें राहिलेल्या मुळावाळांना सक्तीनें ते जेमुद्द घाळ्यांत रुजून टाकून परत आपल्या माणसांत जाऊं देत नाहींत ! ही गुलामगिरी त्यांना फार असह्य होत्ये. [मुंबई बेट पोर्तुगीज ओरांबी इंग्रजांच्या सान्घात ता. ८ फेब्रु. १६६५ रोजी दिले. इं. फं. १२ पृ. ३९-४०]

त्रे. व. ६ ले. ७ } (१०३७) { सं. १५८६
पृ. ७३ स १०६५ } दानपत्र फा. सी. { इ. १६६४-६५

रा. त्रिविक्रजी राजे-तीर्थस्व. रा. गणेश विठल दिसोत सोो बणोः—थी (समभंगी)
जे पूजाभितेकावरल पुन्हास १४ रु. बदलासन घेतले आहे. घरेकडून सांग करीत जाणे.

हि. २. क. १ }
पृ. १११ इ. }

(१०३८)

{ श. १५८६
इ. १६६४ }

शिवाजीने सुरवेवर हद्दा केला तेव्हा वसई येथील पोर्तुगीजांनी त्याच्या हाल-चालीकडे कानादोळा केला असावा. कारण, ही अफवा मोगलाकडे जाऊन लांचा सेनापती लोधीखान याने पोर्तुगीजांच्या प्रदेशावर हद्दा करून कांहीं लोक घेऊन नेले व लूट केली.

माटेकृत सज्जनगड. }
पृ. १०८ श. }

(१०३९ = ६८१ अ)

{ श. १५७६ मार्ग व. ५
इ. १६५४ डिसे. १८ }

दिवाकर गोसावी घु. चाकण—बहिरंगट.

तुम्ही पत्र पाठविले ते वाचोन लेखनार्थ अवगत झाले. तुम्ही आम्हास येण्याविषयी लिहिले तर धीसमर्थ दहा संवत्सरपर्यंत फोटें मजतां सर्व प्रयास आरंभ केला. आणि सांगितले की, श्रीकडील हरवेकविशी बोमाट येऊ नये म्हणून आम्हा सांगितले. आणि सर्व मंडळीस आशा की, तुम्ही श्रीचे उत्तवाची (मिशा) करून आमचे स्वाधीन करावी. म्हणून सर्वांस सांगितलेल्याप्रमाणे सर्व मंडळी निघोन गेली; आणि आपण व कल्याण गोा व चिमणाबाई अका व अनंत कवी यास बराबर घेऊन एकांत स्थानी शिव-धरचे घळीत जाऊन बसले. तुम्ही श्री महाबलेश्वरचे देवालयचे काम चांगले रीतीने करवावे. मास्कर गोा आले म्हणजे मी येऊ दिवसाचे अवकाश येतो....हे आसीरवाद.

माटेकृत सज्जनगड }
पृ. १०९ श. }

(१०४० = ७६३ अ)

{ श. १५८० फाल्गु. शु. २
इ. १६५८ फेब्रु. १३ }

मास्कर गोसावी—श्रीगुदमत्तपरायण मोक्षधिया विराजित दिवाकर गोसावी.

श्रीचे उल्लाह होतु पनास भिक्षेस मिळाले ते मानजी गोसावी बराबर पाठविले, पावतील. शिवाजी राजे यांच्याकडे भिक्षेस गेलो खानी + + रिले तुम्ही फोटील कोण कोणा टिकाणी असता. त्यावरून आम्ही बोडले की, आम्ही रामदासी; श्रीसमर्थांचे शिष्य चाक्र-च्यास हो. मग ते बोलले की ते फोटे राहतात व मूळ गाय कोण. त्यावरून मी सांगितले की, गगातीरीचे जांबचे राहणो. प्रस्तुत चाक्रळस मठ करून श्रीदेवाची स्थापना करून उत्साव महोत्सव चालू करून आम्हा सर्वांस आशा की, तुम्ही भिक्षा करून उत्साह करित जाया. सांगितल्यावरून आम्ही दिव्य आहो. अने बोलता राजेमोनी दत्ताजीपंत बाकेनिवीस यास प्रतिषर्षी धीउत्साहास दोनदो होतु देव जाणे म्हणून पत्र पाठविले ते हो + + स येतील हे विनंती.

स. १५८६ }
ले. ६१ }

(१०४१)
शिवाजी-

{ स. १५८६
६. १६६४-६५ }

चडिलांचे शेवेसी शिवाजी राजे यांनी चरणावरी मस्तक ठेवून विज्ञापना ऐसी जे, याजी घोरपडे मुघोळकर यांनी स्वधर्मसाधनता सोडून यवन दुष्ट तुरक हाचे कृत्यास अनुकूल होऊन दगाबाजीचे हुमरे करून विन्यापुरास येणे घडलें. तेथे गुजरला प्रकार निर्वाणचा तो तुम्ही समजलाच आहां. तोहि प्रसंग भी तुमचा मनोरम सिद्धीस नेणें व स्वधर्म राज्यवृद्धि करणें म्हणोन पार पडला. सांप्रत पुन्हां दुर्बुद्धि धरून स्वचासखान विजापुराहून फौजेसुद्धा रवाना जाहले. त्याची हरोळी बाजी यांनी व लखम सावंत व खेम राभवंत यांनी प्रतिज्ञापूर्वक जतन करून सेनासभवेत निघाले. ते तिकडे येत आदेत. तुम्हास भी सांव व अंबे यास देणार पूर्ण आहे. ये समयी त्याचे भेदे ध्यावें. आण आंमचे मनोदय सेवटास नेणार तुम्ही सुपुत्र निर्माण आहां. म्हणोन आम्हा केली. खास याजी घोरपडे पुढें मुघोळास घाई कांहीं जमेतीनसी आछे; हें कळताच फौजेनसी आम्ही तेच क्षणी रथार केली. त्याचा प्रांत लुटून तळपट जान करून ठाणियास जेवदस्तांत आणिले. हें जाणोन त्यांनी सर्व जमेतीनसी लडाईस निघाले. युद्ध तारफेंचें जहालें. याजी मारिले व कितेक खासे लोक पडले. या प्रकारे तो प्रसंग करून छटून फरत केले. मत्ता घट्ट लागली. पुन्हां आपलेस करून मुघोळ पंचमहाल आपलासा करून रथापिले. यानंतर स्वचासखान पुढें आला पाहून त्याजवर चाल केला. ते मारीत लुटित गर्दी केली. खटा होऊन पळू लागले; ते विजापुरास पावविले. यानंतर सावंताचा निशाच करावा म्हणोन त्या प्रांतांत शिरलों. तेहि येऊन पावले मुहूर्त तळपट करीत चाललों. ठाणी किले तमाम घेतले. सावंत दमोन गेले. गोमतकराचा आश्रय निघोन फोंड्याचा किड्या मोडूं लागला. त्यास सुरंग लावून झुंज उडवून बळानें घेतला. याप्रमाणे एकंदर ते संवस्थान घेतलें. यानंतर किरंगी बाजवर शह देऊन त्याचा प्रांत मारीत चाललों. त्यांनी तेह करून तोफा नजराणा पाठविला. सावंत यास तेथे दस न निचे. टोपीकार यास धार न पडे. त्याजवरून पितांबर शेणवी कारमारी वकौल पाठविले. आपण सावंत भोसले कुलीचे, आपले पुत्र आहों, सर्फराज करून देसगतीच्या बतनाची सेवा घेऊन प्रांताचा ठराव निमे ऐवज फौजेनशी चाकरी करितों; त्यास निमे ऐवज व निमे ऐवज सरकारीत वसूल ध्यावा ऐतो करून घेतलें. त्याप्रमाणे स्वामीचें पुण्यप्रतापें करून आक्षेपमाणें घडून आलें. तें कळवें म्हणोन लिला हे विज्ञापना. मोर्तब.

नागरी प्रचारिणी मा. }
स. १८४५ }

(१०४२)
शिवाजी-जयसिंग

{ स. १५८७
६. १६६५ }

हे भेट सरदारा, तुझ्यामुळे रजपुतांची मान वन्नन आहे. तुझ्यामुळे बाबरवंशाची राज्यलक्ष्मी अधिक प्रबल झाली असून तुजें सहाय निळा मिळत आहे. हे प्रबल व श्रीद

जयसहा ! 'सेवाचा' (शिवाजीचा) प्रणाम व आशिर्वाद स्वीकार. परमेश्वराने तुम्हें रक्षण करून तुला धर्माचा व न्यायाचा मार्ग दाखवावा. मीं असे ऐकिलें आहे कीं, मजवर हल्ला करण्यासाठीं व 'दखलण' जिकण्यासाठीं तूं आला आहेस. हिंदूंचें हृदय व नेत्र यांच्या रक्षानें तूं जगांत यशस्वी होऊं पहात आहेस. पण तुझ्या हें लक्षांत आलें नाहीं कीं, यानें तुझ्या तोंडास काळोखी फासली जात आहे. कारण, या कृसानें देशावर व धर्मावर आपत्ती ओढवली आहे. जर तूं क्षणमात्र अंतर्मुख होऊन आपल्या हाताकडे व क्षम्याकडे विवेक-दृष्टीने पाहशील तर हा रंग कोणाच्या रक्षाचा आहे व या रंगाचा रंग इहपरलोकीं काय होणार हें तुला समजेल. जर तूं आपणवून दक्षिणदेश जिकण्यास आला असतास तर माझें शीर व डोळे तुझ्या रस्सावर बिलग्याप्रमाणें पसरले असतें; मी तुझ्या धोव्या-बरोबर मोठी सेना घेऊन आलों असतो आणि देशाच्या एका टोंकापासून दुसऱ्या टोंका-पर्यंतची भूमि तुला जिकून दिली असती. पण तूं सज्जनाना कसबिणान्या औरंगजेबाच्या यापास मुळून इकडे आला आहेस. तेव्हां या घेव्ही तुझ्याशीं कोणता डाव खेळावा हें मला समजेनासें झालें आहे. जर तुला सामील व्हावें, तर त्यांत मर्दपणा नाहीं; कारण मर्दलोक प्रसंगाची सेवा करीत नाहींत. सिंह कधी भित्रेपणा दाखवीत नाहीं. बरें, जर मी तरवार व कुन्हाड यांचा उपयोग केला तर दोनदि बार्जुनीं हिंदूंची व हानी होणार. मोठ्या दुःखाची गोष्ट ही आहे कीं, मुसलमानांचें रक्त पिण्याखेरीज इतर कामासाठीं भाश्या तरवारीस प्यानांतून बाहेर पडवें लागेल ! जर या लढाईसाठीं स्वतः तुर्क आला असता तर आम्हां धीरपुरुषांना घरबसत्या शिकार लाघण्याप्रमाणें झालें असतें. पण जेव्हां अफजलखान व शाहूस्ताला यांच्या हातून काम क्षेपत नाहीं असें दिसलें तेव्हां तुला आम्हांशीं युद्ध करण्याकरितां नेमलें आहे. कारण स्वतः औरंगजेब आमचा मारा सोसण्यास समर्थ नाहीं. हिंदूलोकांत फोणी बळगाली राहूं नये आणि सिद्दीनीं आपसांत लढून घायाळ व भ्रातृ व्हावें आणि गिधाडाना जंगलाचें स्वामित्व प्राप्त व्हावें, अशी औरंगजेबाची इच्छा आहे. ही गूढ नीती तुझ्या प्यानांत येत नाहीं. यावरून त्याच्या जादूनें तुला भूलें पाडली आहे असें प्रत्ययास येतें. तूं जगांत बरे वाईट पुष्कळ प्रसंग पाहिले असशील; बागेंत तूं फुलें व कंटक या दोर्हीचाहि संचय केला असशील; पण आम्हां लोकांशीं युद्ध करून हिंदूंचें शीर धुव्वासि मिळविण्याचें काम मात्र तूं करूं नये. प्रौढ वयांत अड्डपणा न करता सादीच्या या वचनाचें स्मरण कर. "सर्वव ठिकाणीं घोडा फेकता येत नाहीं. कधी कधीं ढाल फेकून पळून जाणें योग्य असतें." व्याघ्र, मुगादि प्राण्यांवर व्याघ्रता करतो; पण सिंहाबरोबर गूढयुद्ध करण्यास प्रवृत्त होत नाहीं. जर तुझ्या तीक्ष्ण तरवारींत पाणी असेल व घोड्यांत दम असेल तर हिंदू-धर्माच्या शत्रूंवर हल्ला करून इसलामाचें जड मूळ खोदून टाक. जर या देशाचें राज्य दारा शिकोह यांत मिळालें असतें तर आम्हां लोकांवर त्यांनी कृपा, अनुग्रह केल्या असता. पण तूं जसवंत-

सिंहास^१ दगा दिलास व उच्चनीच यांची पारख तुला करता आली नाही. आजवर फिर-
कोळ शत्रूंशी गांठ पडल्यामुळे तुला दम कायम राहिला आहे. परंतु तू आतां सिंहाशी
युद्ध करण्याची धिडई करून आला आहेस. एवढ्या यावपळीनें तुला काय मिळत आहे !
तू मृगजळाच्या मागे धावत आहेस. एखाद्यानें फार परिश्रम करून एखादी सुंदरी हस्तगत
करावी आणि ती आपल्या शत्रूच्या स्वाधीन करावी, अशा दुच्छव्यक्तीसारखा तू आहेस !
तू या नीचाच्या कपेचा काय अभिमान धरतोस ! जुझारसिंहाच्या कामाचा परिणाम
काय तुझ्या लक्षांत नाही ?

कुमार छत्रसाल^१ यांजवर तो कशा प्रकारची आपत्ती आणूं पहात होता, हे तू
जाणतोस. या खेरीज इतर हिंदुलोकांवर या दुष्टाच्या हातानें काय काय अनर्थ आले
आहेत हेहि तुला माहीत आहे. इष्ट हेतु साधण्यासाठीं तो बापाचा व मावाचा खून
पाडण्यास भीत नाही. राजमन्त्रीची सबब सांगत असशील तर तू शहाजहानशीं कसे
वर्तून केलेस याचें स्मरण कर. जर विघात्यानें तुला अकळेचा अंश दिला असेल व मर्द-
पणाची चाळ असेल तर तू आपल्या जन्मभूमीच्या संतापांत आपली तरवार तापीव व
अत्याचाराच्या दुःखानें पडणाऱ्या आसबांनीं तिला पाणी दे. हा प्रसंग जाम्ही लोकांनीं
आपसांत लढण्याचा नाही. कारण, हिंदुलोकांवर या वेळीं मोठें कठिण कार्य येऊन पडलें
आहे. आमचीं पोरंबाळें, देश, धन, देव व पवित्र देवपूजक या सर्वांवर त्याच्यामुळे
पराकाष्टेचें दुःख कोंसळलें आहे; आणि हाच क्रम आणखी काहीं दिवस चालेल तर
आम्हां हिंदुलोकांचें चिन्ह देशांत पृथ्वीवर राहणार नाही ! मूठभर मुसलमानांनीं
धामच्या एवढ्या देशावर प्रभुत्व गाजवाचें ही मोठ्या आश्चर्याची
गोष्ट आहे. पण हें प्रभुत्व त्यांच्या पराक्रमाचें फळ नव्हे. जर तुला अंकलेचे

१ शहाजहानचा सर्वांत दडील मुलगा दारा शिकोह हा अकबराप्रमाणें हिंदुमुसल-
मानांना समतेनें वागवावें या मताचा होता. जेव्हां त्याचा श्यामगढच्या लढाईत पराभव
शाला तेव्हां तो सिंध प्रांतांतून असवंतसिंहाच्या संमतीनें अजमीरास आला. परंतु जय-
सिंहानें पत्र पाठवून असवंतसिंगाचें मन कटुपित केल्यामुळे दारास अजमीर येथें सहाय
मिळूं शकलें नाही व औरंगजेबानें शेवटीं त्याचा पराभव केला.

२ ओढशाचा राजा जुझारसिंह बुंदेला यानें जहांगीर व शहाजहान यांची इतकी
एकनिष्ठपणें सेवा केली होती कीं त्याला 'राजा' ही पदवी व चार हजारोंची मनसब
मिलाली. परंतु औरंगजेबानें पुढें त्यास सुकक कारणावरून पदच्युत केलें व जुझार-
सिंहास जंगलांत वणवण करीत फिरावें लागले !

३ छत्रसालाचा बाप चंपतराय यानें औरंगजेबास पुष्कळ सहाय दिलें होतें. परंतु
पुढें फिरकोळ कारणावरून बेमनस्य येऊन चंपतरायास आग्राहत्या करावी लागली. नंतर
छत्रसालानें शिवाजीची मदत मागितली.

डोळे असतील तर पद्मा. आम्हा घरोघर तो कसा मोड गोष्टी बोलतो; व वेदव्यावर कसकसे रंग आणितो; आमच्या पायांत आमचीच वेदी अडकावतो व आमच्याच तरवारीने आमची शिरे कशी कापतो ते लक्षांत घ्या. आम्ही लोकांनी या वेळीं हिंदू, हिंदुस्थान व हिंदूधर्म यांच्या संरक्षणार्थ फार जोराचे प्रयत्न केले पाहिजेत. तरवारीस पाणी देऊन (जशास तसे या न्यायाने) तुर्कांचा जबाब तुर्कांतच दिला पाहिजे. जर तुं मारवाडचा राजा जसवंतसिंग व मेवाडचा राणा राजसिंह यांच्याशी ऐक्य करतील तर फार मोठे काम होईल अशी आशा आहे. चौद्दी-फडून उठावणी करून तुम्ही या सर्पांचे लोके दगडांनी ठेंबून टाका; म्हणजे काही फळ-पर्यंत तरी त्याला दक्षिण प्रांतांत आपले जाळे पसरता येणार नाही. तेवढ्यांत 'मी व माझे मालेबहादूर वीर विजापूर व गोवळकोंडा येथील दोमहि बादशहांना जिंकतो. मेघा-सारखी गर्जेना करणाऱ्या सैन्यानिशी मुसलमानांवर तरवारीचा पाऊस पाडून आणि सर्व दक्षिण देशांच्या पटावरून इस्लामाचे नांव किंवा चिन्ह घुवून टाकीन. त्या नंतर कायदेश वीर व माला चालविणारे पोडेस्वार यांना वीरवर घेऊन प्रचंड लाटा व कोलाहल माजविणाऱ्या नदीप्रमाणे दक्षिण देशांतील पहाडांतून बाहेर पडून मैदानांत येईन; आणि जलयंत जलदीने तुम्हा लोकांच्या सेवेस हजर होईन; व तुम्हांस हिशेब विचारीन. चौद्दीकडून भयंकर मुळ उपस्थित करून रणांगणांत दंगल माजवून आम्ही लोक आमच्या सैन्याला लाटा दिव्ही येथील त्याच्या जर्जर झालेल्या घरांत पोहचवूं. म्हणजे त्याच्या नावाचे औरंगजे (राजसिंहासन) राहणार नाही व जेब (शेमा)हि राहणार नाही. तसेच त्याची तरवार राहणार नाही व कपटाचे जळिंदी राहणार नाही. सुद्ध रक्ताने मरलेली नदी घाटवून आम्ही आमच्या पितरांच्या आत्म्याचे तर्पण करूं. हे काम काही फार कठीण नाही. फक्त हृदय व डोळे आणि हात यांची आवश्यकता आहे. दोन अतःकरणे एक होतील तर पद्मा तोडता येईल व मोठ्या सैन्याच्या समूहाच्या ठिकठिका उडविता येतील. या विषयासंबंधी मला तुझ्याशी फार बोलणे चालणे करावयाचे आहे; ते पत्र लिहिणे सयुक्तिक नव्हे. तूं म्हणतील तर मी समस्त तुझ्या मेढीस येईन; माझा वेत तुला कळवीन. तरवारीची क्षपण, घोड्याची क्षपण, देशाची क्षपण व धर्माची क्षपण घेऊन मी सांगतां की, असे करण्याने तुझ्यावर आपत्ती येणार नाही. अफजलखानाचा शेवट कसा झाला हे लक्षांत आणून तूं संकट होऊ नको. त्याने बारावे लटकवने हबशी माझा घात करण्यासाठी ठेवले होते. त्याच्यावर मी प्रथमच हात चालविला नसता तर या वेळीं हे पत्र तुला कोणी लिहिले असतं ! मला तुझ्यापामून अशी भीति नाही. कारण, तुझ्या माझ्यांत काही शत्रुत्व नाही. जर मला माझे उत्तर अनुकूल आले तर रात्री मी एकदा तुझ्या मेढीस येईन. शाहस्तेखानाच्या विश्वांतून मी जे पत्र काढून घेतलं आहे ते तुझे पत्र मी तुला दाखवीन. तुझ्या बोळ्यावर संख्याचे पाणी छिपवून तुम्ही छुछनिद्रा नाहीशी करीन. तुझ्या स्वप्राचा

खरा खरा फलादेश करून नंतर तुझा जवाब घेईन. जर या पत्राचे उत्तर माझ्या मना-
जोगें न येईल तर मी आणि माझी तीक्ष्ण तरवार आहे व तुझी सेना आहे. उघां सूर्य
आपलें मुख संध्याकाळांत उघवील तेव्हां माझा अधिचंद्र (तरवार) म्यानांतून बाहेर पडेल.
बत्स. कर्याण असो.

इ. स. १२ } (१०४३) { श. १५८७ चैत्र शु. ६
पू. ३, ४, १० इ. } सुरत—कंपनी { इ. १६६४ मार्च १२

शिवाजीने हुबळी लुटल्यामुळे मिन्यांचा व्यापार बसला आहे. देखूनचा
मुलतान कुलवान् अगर शरहि नाही; शिवाय तो शिवाजीला आपल्या मुलखांत काडीचाहि
विरोध न करितां स्वेरपणे लूट करूं देतो; त्यांत याचाहि हिंसा असला पाहिजे असा
तर्क करण्यास लोकांना फावावे अशा त्याच्या ह्या अस्वभाविक वर्तनामुळे त्याला कोणीच
मानित नाही. व्यापारी वर्ग स्वसंरक्षणाकरितां इतस्ततः पळत लुटल्यामुळे सर्वत्र अंदाधुंदी
माजून व्यापार नष्टच झाला आहे.... शिवाजीची सत्ता व सामर्थ्य वाढत असून
सर्वांना त्याचे मय वाटते. घुरतेच्या पाटोपाठें अनेक ठिकाणी त्यानें लुटल्लट केटी असून आज
त्याच्या साम्यांत काहीं नाही तरी ८१९ महत्त्वाची बंदरे आली आहेत. या प्रत्येक बंदरांतून
हुराण, यसर्रा, मक्का या बाजूला त्याची निदान २१३ गलबते व्यापारानिमित्त बाहेर पडतात.
ही एक आपल्याला चांगली संधी असून १५० टनांची दोनचार गलबते समुद्रावर
सोडल्यास त्यांकरवीं यांना पकडून आमच्या हक्काची मरपाई करून घेतां येईल. याचा
विचार केला पाहिजे.

इ. स. १२ } (१०४४) { श. १५८७ चैत्र शु. ८
पू. ७७-७९ इ. } कारवार (मास्तर)—सुरत प्रेसिडेंट. { इ. १६६५ मार्च १४

फेब्रुवारीच्या आरंभी ८५ लहान व ३ मोठ्या गलबते घेऊन शिवाजी मालवणांतून
बाहेर पडला, तो गोव्यावरून कांहीहि विरोध झाल्याशिवाय धार्सिलोरपर्यंत जाऊन,
ते बंदर लुटून, गोकर्णाला परत आला. तेथे तीर्थयात्रा संपादून ४००० पायदळांसह
तो अंकोल्याला गेला. तेथून सर्व आरमार पाठवून देऊन, जमिनीवरून स्वदेखात जातांना
वाटेत लागण्याच्या नपा तरून जाण्यापुरती १२ छोटी तरांगी त्यानें राखून ठेविली. २२
फेब्रुवारीला तो कारवारला आला; परंतु हेरांकडून आधीच बातमी कळल्यामुळे
आम्हांला सावध होऊन एका गलबतावर माल मरून सुरक्षित राहतां आले. शिवाजीचे मोठे
आरमार आदल्या दिवशीच निघून गेले होते. आणि तशीच जरूर वाटल्यास गलबत
हाकारून आम्हांला वाटेत त्या बंदरांत नेऊन सोडण्याचे त्या गलबतवास्या मस्कतच्या
इसमाने आम्हांला बचन दिले होते. आम्ही गलबतावर चढलो, त्याच रात्री यद्दोल-
खानाचा दुय्यम शेरखान तेथे आला. त्याला शिवाजीकडून आपी खबर नव्हती. तो

चहलोलखानाच्या आईला मकेला जाण्यासाठी रुस्तुमजमाचें एकादें गलबत माढ्यानें ठरवून देण्याकरितां आला होता. त्यानें खाडीचें रक्षण करण्याची कामगिरी आम्हांला सांगून थोड्या वेळांत जमलों तितकी आत्मारक्षणाची तजवीज केली; व शिवाजीला आपल्या येण्याची बातमी देऊन शहरांतून न जाण्याबद्दल ताकीद पाठविली. शेरखानाचें धन्याशीं असलेलें वजन व चहलोलखानाची त्या प्रतीतील जबरदस्ती रुक्षांत घेऊन नाझलाजानें शिवाजीनें त्याचें रागणें मान्य करून तो शहरांत न जातां खाडीच्या सुखाशींच देऊन उतरला. आमचें गलबत व कोंगदेशचें एक गलबत अशीं दोन गलबतें त्याला विरोध करण्याच्या तयारीनें खाडींत नांगरून पडलीं आहेत, हो बातमी समजतांच शिवाजीनें 'आपण शहर सोडून देऊन सूड घेण्यास मुमा करून घावी. नाहीं तर हीं गलबतें आमचे स्वाधीन करावी.' असा शेरखानास निरोप पाठविला. तो त्यानें आमचेकडे कळविण्यावर आमचे गलबतांत फक्त दारुगोळा आहे असें आम्हीं सांगून पाठविलें. हें ऐकून रागास येऊन, निपून जाण्याचे पूर्वी समाचार घेण्याची गोष्ट तो बोलूं लागला. हें झमेदाराचे कानावर जातांच त्यानें सर्व व्यापाऱ्यांकडून त्याला नजराणा देवून लावून देण्याचें ठरविलें. त्यांत आम्हांलाहि आमचा वाटा मरणें दृष्ट, असा माळमत्तेच्या रक्षणाकरितां विचार करून, जवळ जवळ ११२ पींड देण्याचें आम्हीं फूळ नेलें आहे. ही खंढणी घेऊन 'माझी होळीची शिकार शेरखानांमै पालविली' अशी इराफुल करीतच तो २४ फेब्रुवारीला निपून गेला. बहुधा होळीच्या सुमारला तो अशी छद्म करितोच.

हुबळीला देखील शिवाजीचें भय आहे अशी पत्रें आलीं आहेत. हुबळी किंवा कारवार यांपैकीं कोठेंच सुरक्षितपणा नसून आम्हीं चंकापूरला सरखुमेदार शेरखान याचा फौज घेऊन जाऊन रहाणार आहोंत. कारण (१) शेरखान वचनाला जागतो अशी त्याची कीर्ति आहे; (२) तो वैसे देण्यांत पोख आहे अशीहि त्याची ख्याती आहे; (३) आणि चंकापूर मोठें मजबूत स्थान असून तेथील अधिकारी चहलोलखान हाहि सर्व राज्यांत महाप्रबळ सरदार आहे.

शिवाजी येथून २५ मैलांवर मीमगढला [खानापूरचे नैर्ऋत्येस १६ मैल] आहे. मोगलावर तो चालून जाईल असें म्हणतात मोगल दर दिवशीं विजापूरच्या जवळ जवळ जात असून तेथील शाहा फार भेदरून गेला आहे.

सा. ६. सा. डे. १० } (१०४५) { श. १५८७ चै. श. ११
स. १०६५ हि. १०७५ रम ९ } फर्मान { ६. १६६५ मार्च १७

विजापूर बादशहा—लखम सावंत मोसले सरदे. पो कुडाळ

तुमचा वकील पितांबर घेणवी दयानंदराव मजलिसी याजबरीचर आला. त्याचे अर्जावरून तुम्हास वळे पाठविलीं आहेत. दखनमिहसि लिफ्टच पावाल.

हि. रे. क. ९ } (१०४६) { श. १५८७ चैत्र शु. १४
पृ. ११२ इ. न्यू } पोर्तु. व्हाइ.— बसईचा कप्तान { इ. १६६५ मार्च २०
शिवाजीच्या लोकांना पोर्तुगीज प्रांतांत येऊं देऊं नका; किंवा त्यांना कोणत्याहि
-सवलती देऊं नका.

पिसुलें. शिवाजी } (१०४७) { श. १५८७ चैत्र शु. १५
पृ. १०-११ इ. मार्च ३१ न्यू. } पोर्तुगीज { इ. १६६५ मार्च २१
गोव्याचा व्हाइसराय—राजा जयसिंग

पोर्तुगीजचि राजे व औरंगजेब यांच्यातील संबंध शांततेचे व स्नेहाचे आहेत. पण
गेल्या वर्षी लोदीखानानें हे संबंध तोडले [ल. १०३८] आमच्या मुलखांतून शिवाजीला
केव्हांहि मदत अगर सवलत देण्यांत आली नाहीं. शिवाजीच्या नोकरांत काहीं पोर्तुगीज
-लोक आहेत यावरून त्याला माझी संमति आहे असें म्हणतां येणार नाहीं. कारण माझ्या
परवानगीवांचून मोंगलांच्या, गोवळकोंड्यांच्या, कानड्यांच्या आणि आदिलशहाच्या
मुलखांत देखील पुष्कळ पोर्तुगीज आहेतच.

इ. फें. १२ } (१०४८) { श. १५८७ चैत्र व. २
पृ. ५२ इ. } गॅरी-लॉर्ड आर्लिग्टन { इ. १६६५ मार्च २२

मुंबई व आंतील बंदरें यांमधील मालाच्या वाहतुकीवर पोर्तुगीजांनीं जकात
घेऊं नये असा बंदोबस्त केला पाहिजे. तत्तिभ्यर्ष प्रथम त्यांच्या गलयतांना आमच्या
आखातांत वावरण्यास बंदी करावी. आमच्यापासून जवळच किनाऱ्यावर शिवाजीच्या
ताब्यांत पुष्कळ बंदरें असून आपण तेथें भोफटेपणानें जाऊं शकूं; एवढेंच नव्हे तर
शिवाजीला घोदीशी जकात भरली असतां हिंदुस्थान व दख्खन या उभय मार्गांतूनहि
रुमाणांचे तांदेहि पोर्तुगीज सत्तेच्या कक्षेंत सांपडल्याशिवाय सुखानें येऊन उतरूं शकतील.
परंतु त्यांच्या छायारूपणावद्दलच्या प्रसिद्धीमुळे त्यांच्या मुलखांतून मालाची ने आण कर-
ण्यास व्यापारी तयार होतील किंवा नाहीं याची शंका आहे. त्यानें एकदां कोणतीहि शपथ
घेतल्यावर ती तो धर्मबुद्धीनें पाळील असेंहि कित्येकांचें म्हणणें आहे. औरंगजेबानें
त्याच्यावर सुमारे एक लक्ष घोडेस्वार पाठविले आहेत. मोंगलांचा जय होऊन आमचे बेदा-
-पासून चोलपर्यंतचा शिवाजीचा मुलूख ते घेऊं शकले तर ह्या बेदाचे दृष्टीनें तें चांगलेंच
होईल. तसें झालें तर सर्व प्रकारचा माल वाटेत तितका आमच्याकडे येऊन व्यापार
वाढून मुंबई बंदराची भरभराट होईल.

इ. फें. १२ } (१०४९) { श. १५८७ चैत्र व. ७
पृ. ७७ इ. } छरत—छारवार. { इ. १६६५ मार्च २७

गेल्या सर्व पावसाच्याभर शिवाजीची मीठी वाट होती. ती पुढें नाहींही

शाली. अजूनपर्यंत आम्ही मीतीपासून मुक्त आहो. तुमच्या बाजूकडे तो काही करण्याचा संभव आहे तरी खबरदारी घ्यावी. राजा जयसिंग, अनेक समराय व मोठे सैन्य यांचेसह येत आहे (are on their way). रस्तूमजमा छटीची लज्जत घालू लागला आहे. लवकरच त्याला ती संवय लागून जाईल ! शिवाजी इतकाच तो विश्वासास अपात्र समजला पाहिजे. कंपनीचे येणे वसूल होण्याची काही आशा दिसत असली तर तुम्हाला वाटेत त्याप्रमाणे रस्तूमजमाला नजरपास पावा....

ई. फॅ. १२ } (१०५०) { श. १५८७ चैत्र व. १०
पृ. १२-१३ इ. } सरत-कंपनी { इ. १६६५ मार्च ३१

अँटनी स्मिथ इतका धर्मलंड नीच घृतीचा इसम या भूतलावर दुसरा असणे शक्य नाही...शिवाजी येथे आला असताना तो त्याच्या हाती सपडला होता. तेव्हाच मुद्दून आल्यावर, तुमची वखार, माळमरा आणि सर्व नोकर लोक तो विश्वासाचाताने त्याच्या हवाली करणार होता ! शिवाजीकडे पत्र पाठविण्याचे काम ज्याच्याकडे (त्याने) सोपविले होते त्याने ह्या सर्व गोष्टी कबूल केल्या आहेत. [सदा पृ. १० इत्यादींवर अशाच प्रकारची स्मिथच्या गैरविश्वासपणाची आणखी उदाहरणे दिलेली आहेत].

जयासिंग पत्रे ११७ पृ } (१०५१) { श. १५८७ चैत्र
मॉ. रि. मा. २ पृ. ४ टीप. } जयासिंग-थौरगजंघ. { इ. १६६५ मार्च (१)

प्रथम तळकोंकणच्या मार्गाने आपल्या तळाकडे जाणे असा मात्ता येत होता. परंतु ह्या प्रांतात आल्यावर, विजापूरकरांचे व शिवाजीचे यांतून स्वरूप आढळे असे समजले. तळकोंकणचे रस्त्याने गेले तर विजापूरकरांचा मुख्य लांब राहून, विजापूरकर आणि शिवाजी एकत्र मिळण्याचा संभव होता. तसे झाले तर सर्व सावधगिरी निरुपयोगी शाली असती. यामुळे सैन्य साखवडलाच ठेवण्याचे ठरविले. शिवाजीचा पुरंधरगड आणि इतर मुख्य घाला हे ठिकाण जवळ असून शिवाय विजापूरकरांच्या मुलघालाहि दूर नाही.

ईमुळे. शिवाजी. } (१०५२) { श. १५८७ बैशाख शु. १
पृ. १५ इ. एप्रि. १६ न्यू. } पोर्तुगीज { इ. १६६५ एप्रिल ६

पोर्तुगीज व्हाइसराय-शिवाजी

पूर्वापार बहिर्वाटीप्रमाणे गोव्याकडे येणाऱ्या बॅलांवा तुमचे अधिकारी बंदी करतात; व त्यांच्या गैरवर्तनाविषयी मी पूर्वी तुम्हाला लिहिलेच आहे. यानंतर फानडा प्रांतांतून गोव्याकडे येणारा तांदूळ तान्यात घेण्यासाठी तुमची ९ जहाजे सुरगाय बंदराकडे आली व परत जाऊ लागली; यामुळे वगैरह्या काही लडाऊ जहाजे तेथे पाठविणे माग पडले;

न्यानीं तुमचीं जहाजे धरून जाणून या बंदरात ठेवलीं. परंतु तुमच्या स्नेहसंबंधाकडे लक्ष देऊन मीं तीं जहाजे जाळण्याचा हुकूम न सोबतां त्यांना परत जाण्यास मोदलीक दिली.

जयसिंगपत्रे—

मों. रि. भा. २ पृ. ४ टीप }

(१०५३)

जयसिंग—औरंगजेब

{ श. १५८७

{ इ. १६६५

जावळीचा शुना जमीनदार चंद्रराय आणि त्याचा भाऊ यांना मीं बोलावणे पाठविलें आहे. ... त्यांना पुष्कळ अभिवाचनें देऊन पायेपाचीहि तजवीज केली आहे. अंबाजी, खारकुली (मोरे ?) व त्याचि दोन भाऊ हे सर्व पुरंदरावर शिवाजीनें ठोफा ओतण्याकरितां ठेविले असून त्यांना ३००० ची मनसबदारी आहे. त्यांच्याकडेहि माझे दूत गेले आहेत. अफजलखानाच्या मुलाला 'बापाचा सूड उगविण्याकरितां मोंगली नोकरीत ये' असें कळविलें आहे. कदाचित् शिवाजीचे काहीं जोडीदाराहि आसच्याकडे कुटून येतील. आतां या लोकांना मनसबा आणि जहागिरी घाण्या लागतील. त्याबद्दल तुमचें मत काय आहे ?

जयसिंगपत्रे ११९ बी-१२० बी. }

मों. रि. भा. २ पृ. ५

(१०५४)

जयसिंग—औरंगजेब.

{ श. १५८७

{ इ. १६६५

सैन्यातील लोकांचें बों बाईट करणें सेनापतीच्या हातीं पाहिजे. द्वाहिस्तेखान सुमेदार झाल्यापासून सैन्याचे पगार, नेमशुद्धा, व बदल्या फारकुनांच्या हातीं गेल्यामुळे शिपायांना युद्धभूमी सोडून त्यांच्याकडे घावाचें लागतें. शिपायाची इजेरी व काम सेनापतीला माहीत असावयाचें; परंतु त्याचे हातीं बक्षीस देचें किंवा शिक्षा करणें संपेकीं कांहींच नाहीं ! ... तरी हे सर्व अधिकार, जहागिरी बहाल करण्याचें सुद्धा माझे हातीं असावे.... नेहमीं दहाजापाकडे जाचें लागतें तें बंद व्हावें. तसें झालें म्हणजे सर्वांची घोंडी माझे हातीं आहे याची जाणीव होईल आणि सर्वजण मनासारख्यां कामें करूं लागतील. हे करणें तुम्हांला मान्य नसेल तर हें पत्र गुप्त ठेवाचें. नाहींतर माझा आग्रह होईल.

हि. रं. क. ९

पृ. ११२ इ.पू. १८ ग्यु. }

(१०५५)

पोर्तु. गव्ह. — बर्मिचा कसान.

{ श. १५८७ वैशाख शु. ३

{ इ. १६६५ एप्रील ८

मोंगलाचें प्रकरण सध्या मोठें गुंतागुंतीचें झालें आहे. त्यांत आज जरी सल्ले तरी त्याचा बदलाईनें विचार केला पाहिजे. त्याचा संबंध तुटतां कामा नये किंवा आमच्या मनांत सशय आहे हेंहि दिन्हुं देऊं नये. आम्हीं शिवाजीला मदत करतो अने त्यांना चाटतें तो संशय घालवावा. पण संशय येऊं न देतां तुम्ही पैसे घेऊन शिवाजीला दारू व अन्न पोचवाल तर बरे. कारण मोंगलांनीं शिवाजीचा मुद्दूष व्यापणें इष्ट नाहीं. पण शिवाजीचीं ठेवावयाचा संबंध फार गुप्त प्रकरणा असावा. तुम्ही शिवाजीसहि असें

कळवा की, तुम्हांस आमच्या आश्रयास यावयाचें असल तर चौलास न येता गोव्याकडे यावें; यांत सुरक्षितपणा अधिक आहे.

किंच मॅन्यु. मा. १ }
पृ. ३६६ इ.

(१०५६)

{ श. १५८७ वैशाख शु. १०
इ. १६६५ एप्रिल १४

कॉन्सल हॅनॉय (आलेपो)-अर्ल ऑफ विचिलसिया.

सुरतेच्या प्रेसिडेंटचें पत्र आलें आहे की, शिवाजीपासून सतत सुरक्षित आहे. परंतु मोंगलांच्या सुलखांत तो स्वैर संचार करून कित्येक शहरे छुटीत आहे. बादशहाचें बंदे सैन्य त्याच्यावर आलें असतां हि बाटेत सधुविस्म नफेबंदी करीत करीत तो थेट गोव्यापर्यंत किनाऱ्याने जाऊन आला. मोंगल विजापुरावर मोठे सैन्य पाठवीत आहे. प्रथम शिवाजीच्या त्रासाला कंटाळून विजापुरकरांनी हिंदुस्थानचे बादशहाला साहाय्यार्थ बोलाविलें असतां त्याने शिवाजीपासून आदिलशाही मयमुक्त केल्यामुळे आतां आदिल-शहानें मोंगलांच्या बंधनांतून आपली सुटका करून घेऊन उलट. शिवाजीला मदत देण्यास सुरवात केली आहे. रणांगणावर प्रत्यक्ष सैन्य न पाठवितां शिवाजीला गुप्त रीतीनें द्रव्य साहाय्य देऊन, शिवाजी म्हणजे मोंगली सत्तेज्या पोषयून धरणारी सत्ता आहे अशा भावनेनें, शिवाजी आणि मोंगल यांचें युद्ध जुंपवून देण्याची आदिलशाहाची कारवाई पाहून मोंगल फिरून विजापुरकरावरच उठला आहे. बादशहा सैन्य न जाणों आपल्यावर घसरल अशा भीतीनें गोवळकोंढेकरानेंहि सरहद्दीवर सैन्याची मोठ्या प्रमाणा-वर जमवाजमव केली आहे.

सा. इ. सा. ले. ११

(१०५७)

स. १०६५ दि. १०७५ जिल्हाद २० } विजा. बाद. फर्मान { श. १५८७ ज्येष्ठ व. ७
इ. १६६५ मे २६

लखम सावंत सरदेसाई परगणे कुडाळ यास.

पितांवर शेणवी तुमचा वकील यानें दियानतराव याचे विचमानें येऊन अर्ज केला की, तुम्ही पुरातन बादशहाचे चाकर आहां व हरएक सुभेदार होऊन तळ कोंकणांत येतात त्यास मिळून त्याच्या आक्षेपप्रमाणें शिवाजीपाशीं लढता. पेन्डजी शिवाजीनें परगणे मजकूर येथें आपला अमल बसवून तुम्हांस परागंदा केलें. आणि सरदेसकरांचें काम कृष्ण सावंत करीत आहे. त्यास कृपा करून आज्ञा द्यावी म्हणून एक महंमद इखलासखा वजीर यास परगणे मजकूर व महालानिहाय येथील सरसुभेदारी श्रोपतराव मजलसी यास कारमार देऊन पाठविले आहेत. त्यास तुमच्या कामाविषयीं सरसुभेदार व मजलसी यास आज्ञा जाहली आहे. तर तुम्ही कोणे गोष्टीविषयीं दिकत न घेणे. मिरास पत्तार करून दिली असे. सरसुभेदार यास भेदून परगणे मजकुराचा बंदोबस्त करून बाकरीस इतर राहणें. तुम्हांवर कृपा होईल आणि तुम्ही आपले लष्कर घेऊन सरसुभेदार याजक

येणें. दर असामीस रोजमुरा ३ तीन होतु, मजलास होईपर्यंत दरमहा देत जाणेविषयी त्यास ताकीद असे. आम्हापत्र बरहुकूम चालणें.

{ नै. व. ६ पृ. ७४ ले. ८ } (१०५८) { श. १५८७ आषाढ शु. ८
सु. १०६६ जिल्हेज ६ फसली १०७५ } { इ. १६६५ जून १० }

जाधवराऊ राजे गणेश विठ्ठल दीक्षित तीर्थोपाध्ये सप्तशृंग तुम्ही प्रत्यहीं श्रीस सप्तशतीचें एक आवर्तन करीत जाणे. तुम्हास प्रतिवर्षी २० रु. देत जाऊं.

{ स. १४२ ले. ३० } (१०५९) { श. १५८७ आषाढ शु. १०
जेथे शका. } उद्देश { इ. १६६५ जून १२ }

महाराज राजश्री थोरले कैलासवासी स्वामीनी मिरजा राजास भेटले, ते समयी मौ. पांगरे तर्फे नीरथडी प्रांत पुणे येथें १ चावर जमीनीची आपली व मिर्जा राजाची पत्रें करून दिलीं.

{ हाग रजिस्टर } (१०६०) { श. १५८७ आषाढ शु. १०
पृ. १४२ जून २२ न्यू. } { इ. १६६५ जून १२ }

आमचें मागलें पत्र रवाना झाल्यानंतर शिवाजीनें डचांचा माल लुटला व काशीचा आणि संतुबा शेणवी-यांना पूर्वी शिवाजीनें कौल दिला होता-याचें जहाज छुटलें, व तो जातां खारेपाटणांत जाऊन बसला आहे. तो लुटीतच जातो; पण अधिक पैसा देऊं कैत्यास कौल देऊन आपणास बांधून घेतो. विजापूरच्या बादशहानें लखम सावंत याजकडे बेंगुर्ल्याच्या संरक्षणाचें काम सोपविलें; पण त्यानें शिवाजीपेशां सोळांवर अधिक जबरदस्ती व दांडगाई केली. यामुळें सुरक्षितपणासाठीं डच रेसिडेंटला माल घेऊन गोव्यास जावें असा सल्ला मिळाला व पोर्तु. व्हाइसनें यासाठीं जागाहि दिली.

{ हाग रजि. जून २२ न्यू. } (१०६१) { श. १५८७ आषाढ शु. १०
पृ. १४१ व पृ. १४३ } { इ. १६६५ जून १२ }

(पृ. १४१) शिवाजीच्या भीतिमुळें व्यापार मंदावला व सुरक्षितपणा वाटंना म्हणून डच अधिकाऱ्यानें सुरतेहून बेंगुर्ल्याकडे कांहीं माल व राजीना (५ हजार हॉन) रवाना केला.

(पृ. १४३) डच रेसिडेंटनें बेंगुर्ला येथील बखारांची जागा मजबूत करण्यासाठीं जास्ती ९ टच व ९ इतर शिपाई नोकरीस ठेविले आहेत. हे शिपाई, कांहीं आरबी व्यापारी, धोडे सिरती व कांहीं इतर रहिवासी इतक्यांना मिळून शिवाजीच्या हल्ल्यास तोंड देता येईल अशी त्यांची समजूत आहे.

वि. प्र. पृ. १७ } (१०६२) { श. १५८७ आषाढ व. ३
 स. १०६६ जिल्हज १६ } कबूलकतबा. { इ. १६६५ जून २०
 विलोजी कोपर्डी प्रज कसवे बाळवे— संभट गोसावी (ले. ३३७ प्रो.).

डाग राजि. १६६५ } (१०६३) { श. १५८७ आषाढ व. १२
 जुलै ९ म्यु. } { इ. १६६५ जून २९

[पृ. १६५] सुरतेच्या बंदरास जाण्यासाठी इस्पहानडून गंवून बंदरात जाण्यास युरोपियन प्रवासी तयार होते. पण ही बातमी शिवाजीला कळली असती तर तो त्यांना पकडून लट्ट म्हुणून भरून नेऊ शकला असता.

[पृ. १६६] रेसिडेंट लॉडर्स (बॅंगुलां)—बरोव्हिया. शिवाजीचा लट्टमारीचा क्रम पूर्वेवत चालू आहे. मागले पत्र रवाना झाल्यानंतर त्याने कानडा प्रांतावर हज्जा करून ८० हजार गिल्लरची लट्ट मिळविली. त्याचप्रमाणे डच कंपनीसाठी माल खरेदी करावा म्हणून काशीचा व संजुमा शेणवी या बॅंगुर्याच्या प्रसिद्ध व्यापाऱ्यांनी पाठविलेले ५०० होनडि त्याने लुटले.

मांडार. कॉमे. म्यो. } (१०६४) { श. १५८७ आषाढ
 सरकार-मु. २९५ } जयसिंग—औरंगजेब. { इ. १६६५ जून

मीं एकहि किड्या सोडण्याचें कबूल केलें नाहीं. बराच वेळ वाद झाल्यानंतर शिवाजीच्या तहाचे नामतीत खालील कळवें ठरलों:—(१) त्याचे लेखीमन किहेड आणि त्याच्या खालचा चार लक्ष होन नाविक वसत्याचा मुख्य मोंगलाना मिळवा; व (२) राहिलेले राजगड अदिकरून घारा किहेड आणि त्याच्या खालचा एक लक्ष होनांचा मुलूख शिवाजीकडे रहावा. आणि त्यावरल त्यानें औरंगजेबाची एकमिष्टेनें चाकरी करावी. [इफत अंजुमान बनारस, ५५ अ, ६६ ब; सरकार पृ. १२८]

रियासत } (१०६५) { श. १५८७ आषाढ
 पृ. ३०३ } दिलीरखान—शिवाजी. { इ. १६६५ जून

महालदाराबरोबर तुमचें पत्र आलें तें पावले. मजबूर वळछा. तह करण्याची तुमची इच्छादि कळून आली. लट्टण्याच्या पूर्वीच तुम्ही तहाचें बोळणें करतां हें आश्चर्य आहे. असा बोलण्याकडे लक्ष देणें, हे आमच्यासारख्या बादशाही अधिकाऱ्यास शोभत नाहीं. तुमच्या या होंगराला प्रदेशांत शिकार व नाच करण्यासाठीं आम्ही हिंदूस्थानांतून इतके दूर आलों आहों. आमची पुढीच इच्छा आहे कीं, तुम्ही एकदां येऊन आमच्याशीं सामना करावा. तुमच्या मुलखांत आम्ही पाहुणे आलों असतां पुढें येऊन आमचा समाचार घेण्याऐवजीं तुम्ही दूर राहतां हें योग्य नाहीं. तुमचे ते मजबूत किळे, गगन-

चुंबित पर्वत आणि पाताळीत पांचविंगारी खोरी प्रत्यक्ष पाहण्याची आमची इच्छा असता, तुम्ही तर कोठें दिमत नाही आणि वर तहाचें बोटणें लावता! हा विचार तुम्ही प्रथमच केला असता तर बरें झालें असतें; आतां तरी हा विचार छुचला हें चांगलें झालें.

मांडार. जेंमे. व्हों. }
सरकार-पू. २९६ }

(१०६६)
जयसिंग-औरंगजेब.

{ श. १५८७ आषाढ
{ इ. १६९५ जून

शिवाजीनें मोंगलांच्या प्रत्यक्ष नोकरीतून स्वतःची सोडवणूक करून घेऊन संमालीला पाठविण्याची परवानगी घेतली. जयसिंगाला तो म्हणाला "माझ्या हातून अविचाराची आणि गैरनिष्ठेची बरीच कृत्ये इतक्यांत झाली असल्यामुळे मला बादशहापुढें घेण्यास तोंड राहिलें नाही. मी माझ्या मुलाला नोकर व बंदा हाण्याकरितां पाठवितों. त्याला पांचहजारी मनसब व खर्चाकरितां जागीर मिळेल.... मी पापी असल्यानें मनसब घेण्यास किंवा बादशही नोकरी करण्यास नाटायक आहे. परंतु दुख्खनमच्या कंधादि काम निषेध तेव्हां माझेवर एकादी कामगिरी सोंपविली तर ती चोख पार पाडीन.".....आणखी शिवाजीचें बोलणें झालें तें:—
"तत्कालीनकाळातील चार लक्ष होनांचा आणि विजापुरी बादशहापैकीं पांच लक्ष होनांचा सुलूख बादशहानें आपल्यास द्यावा. मोंगली सैन्य विजापुरावर चाल करून जात आहे ती कामगिरी शाह्यावर त्या प्रांताचा ताबा माझेकडेच राहिल, असें बादशही फर्मान आपल्या नांवचें मिळावें. असें होत असेल तर आपण बादशहाला १३ वार्षिक इत्यांनीं ४० लक्ष होन देण्यास कबूल आहों.".....

यावर जयसिंगाचें म्हणणें:— "या फरामुळे तीन प्रकारांनीं फायदा होईल. एक, आपल्याला ४० लक्ष होन म्हणजे दोन कोट रुपये मिळतील; दुसरा, शिवाजी आणि विजापुरकर यांच्यांत वैमनस्य वाढेल; आणि तिसरा, शिवाजी या धोंगराळ जंगली मुलखांचा ताबा पत्करित असल्यामुळे विजापुरी लोकांशीं लढून तो सुलूख मोकळा करणाऱ्याची विरूढ जबाबदारी त्याला पत्करणें लागू आहे. [इप्त अंतुमान-बनारस ७०, सरकार इ. १२८-२९]

रियासत पू. ३०८ }
मों. रि. }

१. (१०६७)
शिवाजी—औरंगजेब

{ श. १५८७ आषाढानंतर
{ इ. १६९५ जून

मी आपला मुद्देगार व अपराधी आहे; आपणास घरण येऊन जीव व धनसौल्य रक्षण करण्याची इच्छा घरण बरोत आहे. इतःपर आपली नोकरी इमानानें बजावण्यास मी सदैव तत्पर राहीन; आणि आपला हुकूम पाळण्यांत येतें भूषण यानीन. बंदाळी करून मी आपल्या सर्वस्वाचा पात करी करून घेणार नाही. मिर्झा राजा जयसिंग यांनीं सर्व वर्तमान आपणास तपशीलवार कळविऊंद आहे. मला सर्व अपराधांची क्षमा करून

जीवदान पावें, एवढेच या दासाचे आपल्या चरणापाशी मागणे आहे. बादशाही शिक्षा व पंजा यांनी अलंकृत झालेले आपले कृपापूर्ण कर्माने येऊन दाखल झाले, ही आनंदाची बाबती मिर्जा राजा जयसिंग यांनी आम्हांस कळविली. यावेगेन बादशाहांनी मला जीवदान दिले आहे. बादशाहाकडून पोशाख आला, हे मला अत्यंत भूषण वाटत आहे. या पापी दासाचे अपराध क्षमेस पाव नसतां हि बादशाहांनी केवळ उदार अंतःकरणाने ही कृपा मजवर केली हे त्यास मोठे भूषण आहे. कर्माने आल्याप्रमाणे मी आपले हुकूम पाळण्यास सदैव तत्पर राहीन. आतां मिर्जा राजाची रजा घेऊन घरी जातो; आणि लढाईची तयारी करून फौज घेऊन विजापुरावर जाण्यासाठी त्याच्या मदतीस येतो. या युद्धांत विशेष पराक्रम दाखवून पूर्वाचा काळिमा धुऊन काढावा अशी आज्ञा बाळगीत आहे; आणि येणेकरून आपल्या अनंत उपकारांची अन्य तरी फेड माह्या हातून होईल अशी उमेद आहे.

रियासत }
पु. ३०८ }

(१०६८)
दिलीरखान-शिवाजी

{ श. १५८७ आपादानंतर
इ. १६६५ जून

तुम्हांस कळविण्यास संतोष पाटतो की, आम्हां विनंति केल्याप्रमाणे तुमच्या राज-निष्ठेचा बादशाहांनी स्वीकार केला आहे. इतकेच नाही तर, सहा हजारोंची मनसब, दोन लाख रुपये बक्षीस आणि निशाण व नौबत देण्याची परवानगी तुमच्या पुत्रास देण्याचा हुकूम सोडला आहे. तत्त्व हे पत्र पावतांच संभाजीला ताबडतोब इकडे पाठवून पावें. म्हणजे हुकुमाप्रमाणे रजाजला या वस्तू देण्यांत येतील. यासमयाने तुमच्या बकि-कास बादशाहाचे परमारे पत्र तेलेंच आहे. हा आपला स्नेह व ऐक्यमात्र परस्परांशी करून केल्याप्रमाणे जगाच्या निदर्शनास यावा एवढीच इच्छा आहे.

-ग. रजि. १६६५

पु. १०६ इ. जुलै १८ म्य. }

(१०६९)

{ श. १५८७ अ. ग्रा. शु. ६
इ. १६६५ जुलै ८

सुरतेचा समेदार गयासुद्दीनखान याने वच कंपनीच्या व्यवस्थापकास असे कळविले आहे की, शिवाजीची समुद्रावरील सत्ता नष्ट करण्यासाठी लढाईची तयारी करावी. त्यावर बायरेक्टरने कळविले की, एक तर हे काम कंपनीला करण्यासारखे नाही; आणि दुसरे असे की, हा खर्चाचा प्रश्न आहे. दमणला वेढा दिला त्यात कंपनीला पुष्कळ खर्च आला, त्यापैकी १ पैसाहि मर्याद मिळाली नाही. तथापि सुरत व मडोच या प्रदेशांत त्यामचा जहाजमाफीचा कर्माने मिळत नसेल आणि शिवाजीला नष्ट करण्याच्या कामी लागणारा खर्च भरून मिळत नसेल तर मी आमच्या बादशाहाला अनुकूल सहा ई.न. तेव्हा, 'एक महिन्यांत कर्माने आणवितो' असे बायरेक्टरला सुमेदाराने लेखी कळविले आहे.

घाग राजि. १६६५ } (१०७०) { घ. १५८७ थावण शु. ८.
पू. २२७ इ. आगष्ट १८ न्यू. } { इ. १६६५ आगष्ट ८

सुरत व इराण येथून आलेल्या पत्रांतील मुद्यांचा विचार करण्यासाठी उर्चाची सभा मरून ठराव झाला. त्यांतलें एक कलम असें होतें:- मुसलमानांनीं तुकसान मरपाईचें बोलणें चालू ठेविलें आहे; त्याप्रमाणें त्यांनीं आमची मरपाई केली नाही तोंपर्यंत त्यांचा माल नेण्यासाठीं वगैरे आमच्या जहाजांची मदत मुसलमानांना देण्यांत येऊं नये; आणि शिवाजीविरुद्ध मदतीची मागणी करण्यांत आली होती ती (काहीं सवय सांगून) 'आम्हांस देतां येत नाही' असें डिरेक्टरनें सांगितलें हें योग्य झालें.

घाग रजिस्टर १६६५ } (१०७१) { घ. १५८७ थावण शु. ८
पू. २२९ इ. आगष्ट १८ न्यू. } { इ. १६६५ आगष्ट ८

गेल्या वर्षी घटेधियाहून सुरतेस आलेल्या मालाचा कांहीं भाग जकातनाक्यावर तपासणीसाठीं अधिकाऱ्यांनीं अडकवून ठेविला होता. इतक्यांत शिवाजी जबल आल्याची बातमी आली. त्या घांदलीत डच कंपनीच्या डिरेक्टरनें तो सर्व माल नाक्यावरून कंपनीच्या वपारांत आणून ठेविला. थोड्या दिवसानंतर डिरेक्टरनें आमचा माल कोठें आहे अशी चौकशी केली; तेव्हां (नाक्यावरच्या अधिकाऱ्यांनीं) उत्तर पाठविलें कीं "तुमचा माल शिवाजीनें नेला". पण घर सांगितलेल्या कारणांमुळे शिवाजीच्या सुटीनें डच कंपनीच्या मालाचें वस्तुतः तुकसान झालें नाही व जकातहि मरावी लागली नाही ! पण कंपनीच्या डिरेक्टरनें आपल्या राजाकडे काय लिहून पाठविलें आहे तें मला माहीत नाही. [सुरतेहून ५ जानेवारीला पाठविलेल्या पोर्तुगीज पत्राचे हव मायां तरावरून हा उतारा घेतला आहे.]

खं. २० ले. ११७ } (१०७२) { घ. १५८७ थावण शु. ९
घ. १०६६ सफर ७ } मिसर्ला फा. मु. मज. सी. { इ. १६६५ आगष्ट ९

अज दि० पर० वार्ड—ताा मोक० मौ० खेड बगैरे

आपदे विस्णु चित्राव याचा बरील गावीं असलेला इनाम पूर्वीप्रो चालविलें.

दि. रे. क. ९ } (१०७३) { घ. १५८७ थावण शु. १२
पू. ११४ इ. आगष्ट २२ न्यू. } तालिमनामा { इ. १६६५ आगष्ट १२

वसई येथील पायास जयसिंगाकडे बकीलीसाठीं जाण्यास पोर्तु. गव्हर्नरनें सांगितलें तेव्हां त्याला दिलेला तालिमनामा. लापैकीं एक कलम असें आहे:- 'शिवाजीचें व आमचें युद्ध चालू नव्हतें; यामुळे मला त्याची गलबतें अडकविता येतना. परंतु शिवाजीनें आमच्या देशाकडे येण्याचा वहाणा करून बाह्यदुकीकरितां गलबतें नेनी होती

तीं सर्व मोगल सेनापतींच्या (जयसिंग) सांगीप्रमाणे मीं परत मागविलीं. तसें केल्यानें कित्यात रसद पोचविणें शक्य न झाल्यामुळे, रसद पोचून शिवाजीचे किल्ले अधिक वेळ लढले असते ते न लढतां, युद्धामध्ये ते एकामागून एक त्वरेनें हस्तगत झाले. परंतु या मिश्रत्वाबद्दल उपकार मानण्याऐवजीं उलट जयसिंग तक्रार करितो ! हें बरें काय ?

इ. सं. १२ } (१०७४) { श. १५८७ भावण शु. १४
पु. १९-२० इ. } सुरत कन्सन्टेशन { इ. १६६५ ऑगस्ट १४

शिवाजीच्या हद्दीमुळे कंपदीची गरज भागविणारे व्यापारीच आतां टिकीस आले आहेत. यासुळे येथे व्याजानें रकम मिळणें दुरापास्त झालें आहे. व्याला त्याला स्वतःचा व्यवहार सावरण्याकरितां पैसा पाहिजे असून परस्परांतील विश्वास साहजिकच उडाला आहे.

सं. १७ ले. १२ } (१०७५) { स. १५८७ भावण व. १
सु. १०६६ सफर १४ } महजर (देशमुखीची अदलाबदल) { इ. १६६५ आगस्ट १६

देशमुख तर्फे बडगांव— बकाजी येतजी मोक. मौजे बडगांव

मौ. बडगांवचे मोकदमांस कोण्ही मिरासदार नाहीं. तरी बकाजीस आपले चुकीनें मिरासी करून दिली असे.

इ. सं. १२ } (१०७६) { स. १५८७ भावण व. १०
पु. ८०-८३ इ. } कारवार-सुरत. { इ. १६६५ ऑगस्ट २५

आपल्या एका घुलानें घोडदळ डमारावें अद्या अर्धोवर दस्तुमजमानें आपल्या घुलखाचा छालचा भाग व्याख्या ह्वालीं केला आहे. त्याला घोडे घरेदी करण्याकरितां पैशाची डंचाई मासत्यामुळे प्रजेकडून खंड आगाऊ वसूल करणें इत्यादि अत्याचार त्यानें चालविले आहेत. शिवाय महमदखानहि मिरजनाचें बंद मोटण्याकरितां सैन्य घेऊन येत असल्यामुळे त्याची मागणी टाळण्याकरितां व्यापारी लोकांत पळापळी सुरू झाली आहे. आम्हीहि कोठेंतरी जावें म्हणतो. परंतु हुबळीचे घुमेदारावर गैरवर्तनामुळे सग्या गैर-मजी आहे; बंकापूरचा घहलोलखान मेला असून झेरखानाला अबिलघानें विष देऊन मारविला, विजापूरवर मोगल चालून येत असतांहि तेथील इडी कमी होत नाहीं; इत्यादि विचार करून दस्तुमजमालाच आम्ही ३१० होनांचा मोठा नजराणा देण्याचें ठरविलें. त्यानेंहि उलट १२५ होन किमतीचा एक आविर्बंत घोडा देऊन शिवाजीनें केलेल्या स्टुटीच्या सरपाई दाखल १२५ घोडे होन आपल्या जकातीतून आम्हांला देऊन, यापुढे

१ यांत कालाचा उल्लेख हा सीत सिंतेन अल्ल सके १५८४ नंदननाम संवत्सरे असा आहे. सीत सिंतेनला सके १५८७/८८ येतात, १५८४ येत नाहीं. शिवाय नंदन संवत्सर १५८४ हा नसून १५७४ हा आहे. एवढीच पत्राच्या खरेपणाविषयी संका आहे.

चतुर्थांश जफातीची सूट कायमची दिली आहे. महमदखानालाहि त्याने 'तुम्हा घोडा विकवा लागला तरी चाखेल परंतु इंग्रजांचे कर्ज दे;' असा कडक संदेश पाठविल्यामुळे तोहि गयावया करूं लागला आहे. आपल्या मुलाला व सर्व लोकांना आम्हांला तोडीस न देण्याबद्दल वजाउन, आमच्या वखारी बांधून देण्याकरितां त्यानें एक अमलदारहि पाठविला आहे. त्यानें आमच्या हावेरीच्या मुकामांत व सर्व प्रांतमार आपल्या पेशव्याचा मुलगा बरोबर देऊन, मेजवान्याची शोड उठवून आमचा उत्तम सरकार केला..... चव्दलोलखानाला कर्नाटकच्या लढाईवरून बोलबघेनें गेल्यामुळे तो विजापूरला आला. परंतु ८ दिवसांत आजारी पडून मेल. त्यावेळीं त्याचा मुठगा व पुतण्या स्वतःचे ९११० हजार घोडेस्वार घेऊन विजापुरांत होते; त्यांचा हेवा वाटून त्यांच्यांत कलागत लावण्याचा आदिलशहाचा प्रयत्न शेरखानाच्या धोरण्यामुळे यशस्वी होईना. तें पाहून शेरखानावर विषप्रयोग करण्यांत आला !...पुढचा पांच न राहून हे दोघे चव्दलोलखान (मुलगा व पुतण्या) धातां आपसांत मांडव असतात. आदिलशहाहि त्याचा फायदा घेऊन त्यांचा देश हळू हळू फांज करीत आहे. परंतु फार घाबस त्याला करता येत नाही. कारण तेहि फार तेजस्वी स्वभावाचे आहेत. सेनापती सैद इलियास खर्जास्तान याचा त्यानीं नेमुर्वतपणे एक हत्ती मारला. आमचा जुना आणि आवडता मित्र शिवाजी काहीं संकटांत आहे असें वाटते. तो मागे रेटला आऊन राजापुरापासून उत्तरस सात गांवावर तळ देऊन राहिला आहे. [त्याचा दक्षिणेकडील सर्व मुलूख] खयासखानाचा भाऊ इस्खलासखान यानें लाण्यापासून जिंकून घेतला आहे. शिवाजी आणि नेताजी राजा जयसिंगाला (Rajah Jeawans) भेटावयास जाऊन त्यानीं शिवाजीचा मुलगा ओलीस म्हणून त्याच्या स्वाधीन केला हे निश्चित आहे. कोणत्या अटीवर हे काहीं कळलें नाही; परंतु शिवाजीनें २३ किंहे द्यावयाचे ठरलें असून ४ किंहे त्यानें ताब्यांत देऊनहि टाकले आहेत. राजा जयसिंगानें दहा मैल घेराव्या घुरंघर द्या मोठ्या चिड्याला समोवार वेडा घालून आंतीळ लोकांना ४१५ दिवसहि टिकाव घरता येणार नाही असा बंदोबस्त केला. पुढें त्यानें नेताजीला व शिवाजीच्या मुलाला आग्न्याकडे रवाना करून शिवाजीला रजपुती काया दाखविला असें कित्येक म्हणतात. परंतु, आपला देश इतक्या गरीबीनें शत्रूच्या हावाळीं शिवाजी करितो त्या अधी काहीं विशेष घडलें असलेंच पाहिजे. विशेष माहिती काढण्याकरितां त्याच्या पुण्याच्या डावणीकडे आम्हीं एक इसम मुहाम पाठविला आहे. राजा जयसिंग आतां विजापुरावर निघाला असून तेथील राजा कर्नाटकातील चेलगुंदा या किड्यावर पळून जाणार आहे मीरजनचा वेडा चाल अतून घोडनयाच वेळांत मीरजन पडेल असें वाटते....

आगष्ट २९. ताजा कळम— बरेंच पत्र लिहिल्यानंतर नऊ सप्त होन देण्याचे अद्यार विजापूरकरांचा व राजा जयसिंगाचा तह झाल्याचें समजलें आहे. हे सारे जसेल तर शिवाजीची आतां घडणूक विसत नाही.

मौ. रि. मा. २० }
पृ. १० }

(१०७७)
जयसिंग—औरंगजेब

{ श. १५८७ भावण
{ इ. १६६५ आगस्ट आरंभ

“बादशहांनी मला विचारलें की, शिवाजीनें अशी कोणती वचनें दिली, करार केला, किंवा शपथा घेतल्या की, ज्या योगानें त्याच्या अविश्वसनीयतेबद्दल विचार न करितां तुम्हां लाळा जाऊं दिलें ?” ज्या वेळीं मीं शिवाजीला जाऊं दिलें त्या वेळीं, ज्या शपथा सोडून आपण सापित होतो किंवा नरकाचें साधन करितों अशी हिंदूंची भावना आहे, अशाच शपथा शिवाजीनें घेतल्या. आमच्या अटी येंप्रमाणें ठरल्या. (१) बादशाही कुपेचें थोतक म्हणून मीं त्याला दिलेले १२ लहान मोठे किहू आणि एक लाख होन (५ लाख रु.) उत्पन्नाचा मुलूख एवढ्यावर शिवाजीनें संतुष्ट राहून बादशाहाची अवज्ञा अगर बादशाही मुलखाची दूट करूं नये. (२) दरख्तच्या जुम्याच्या अमलांत हुकूम होईल तेव्हां कामगिरीवर हजर व्हावें. (३) पांच हजार स्वारांची मनसब घेऊन संभाजी आणि ‘दुसरा शिवाजी’ म्हणून प्रख्यात असलेला नेताजी या उमयतानीं दरख्तच्या घुमेदाराबरोबर असावें. (४) तळकोंकणांतील ४ लाख होन उत्पन्नाचा आणि विजापुरी घालाघाटांतील ५ लाखांचा मुलूख जर बादशहानें शिवाजीला दिला, आणि विजापुरकरांचा मुलूख जिकल्यावर ह्या मुलखाचा ताबा बादशाही फर्मानानें कायम शिवाजीकडे करून दिला, तर मग दरसाल तीन लाखांच्या इसयानें शिवाजीनें बादशाहाला ४० लाखांची संकणी द्यावी. (५) शिवाजीचे २३ किहू, आणि घालाघाट आणि निजामशाही तळकोंकण मिळून चार लाख होनांचा मुलूख शिवाजीकडून घेऊन मोगली साम्राज्याला जीडण्यांत यावा. [इस्त अंजु. बनारस हरत. ६६ व; ६७ व.]

मौ. रि. मा. २० }
पृ. ११ }

(१०७८)
जयसिंग—औरंगजेब

{ श. १५८७ भावण—सादपद
{ इ. १६६५ आगस्ट—सप्टेंबर

बादशहांनीं शिवाजीच्या मागण्याबद्दलच्या माझ्या शिफारसींना मान्यता दिली.... तो माझ्या छावणींत २७ सप्टें. १६६५ रोजीं बादशाही फर्मानाचें स्वागत करण्याकरितां आला. विजापूरच्या स्वारीवर संभाजीच्या मनसबीचें सैन्य व अधिक ७००० निवडक पायदळ घेऊन गजबरोबर येण्यानें त्यानें वचन दिलें आहे.....

विजापुरी तळकोंकणांत आदिलशहाच्या शिरोषामुळे रयतेची पांगापंग झाल्याकारणानें आणि घालाघाटांत स्वारीच्या पूर्वी शिवाजीला मुलूख ताप्तांत पेंजे शक्य असलें तरी, स्वारी पाळू लागल्याबरोबर रयतेंत बांधळ माजून लागवड होणार नाहीं यामुळे शिवाजीला त्याच्या मुलखांतील शिष्टक ठेवलेला एक लक्ष होनांचा मुलूख एवढ्याच उत्पन्नाचा भाग रहातो ! म्हणून निजामशाही मुलखांतील एक लक्ष होनांची संधी व महाल आपल्यास मिळायचे, अशी शिवाजीची चिन्तनी आहे. परंतु चौकशी करतांना

पूर्वीचा आणि अगतांचा निजामशाही मुलखांतील घारा यांमध्ये पुष्कळच तफावत असल्याचें कळलें. यामुळे खरोखर उत्पन्न दाय आहे तें समजण्यासाठी शिवाजीचे १२ किडे दगळून राहिलेल्या सर्व निजामशाही मुलखाची एक वर्षपर्यंत बादशाही जमिनीच्या सात्याकडून वदिवट करून घेउन, मग त्या हिशेबानें शिवाजीला एक लक्ष होनाचा मुलख देण्यांत येईल. मध्यंतरी विजापूरचे युद्धात बरोबर येणाऱ्या त्याच्या सैन्याच्या खर्चाकरितां रोऊड २ लाख रुपये, त्याला त्याच्या जहागिरीचे बदल्यांत देण्याचें मीं कबूल केलें आहे.

शिवाजीनें यावयाच्या ४० लाखांच्या खंडणीचा हप्ता नवी मिळत नसल्यास संमाजीला काहीं मिळणार नाहीं असें मीं सांगितलें आहे. त्यावर शिवाजीनें नम्रपणें असें उत्तर दिलें कीं, 'जरी ठरल्याप्रमाणें मोबदल्यांत मिळावयाची जमीन माझ्या हातीं आलेली नाही, आणि जरी तिच्यापासून मिळणाऱ्या उत्पन्नाचा नवी अंदाज करणें आज जमांन हातीं येण्यापूर्वी अशक्य असलें, तरी माझ्या मुलाच्या मनसबीचें सैन्य मीं पुरवीन. मात्र त्या सैन्याच्या पगाराची रकम ही माझ्या खंडणीच्या हप्त्यादाखल समजण्यांत यावी.' शिवाजीकडून भावी युद्धांत महरबाची मदत होण्यासारखी असल्यामुळे मीं ह्या त्याच्या सूचनेला संमति दिली. [हस्त अंजुमान, बनारस, ७४ ब; -७६ अ]

मौ. रि. मा. २० } पृ. १०-११ }	(१०७९) जयसिंग—भौरांगजेव.	{ घ. १५८७ आश्विन-माघ. { १६६५ आगष्ट सप्टे.
---------------------------------	-----------------------------	--

बादशहाचे लिहिण्यांत "शिवाजीला विजापुरी तळकेंकण दिलें आहे. परंतु विजापुरी बालाघटाबद्दल कांहींच हुकूम देणार नाही. त्याला सामर्थ्य असेल तर त्यानें आदिलशहापासून तो मुद्दख दिसकून घ्यावा." असें आलें. बादशहानीं असें लिहिणें म्हणजे हुकूम दिल्याप्रमाणेंच असलें तरी आम्हांपासून शिवाजी प्रत्यक्ष सनद मिळाल्याशिवाय कांहीं करण्यास धजणार नाही. ह्या महालाचें कमाळ उत्पन्न ९ लाख होतें तें यापुढें देशांत शांतता झाली तथापि उतरतच राहणार. शिवाजी आपल्या पुतण्याला विजापुरी सेवा करण्यास पाठवीत असेल तर हा मुलख त्याला देण्याबद्दल विजापुरकरांकडून शिवाजीकडे अनुसंधान आलें होतें. परंतु शिवाजीनें माझ्या वचनावर आणि बादशहाच्या उदारपणावर विसंबून त्याला नकार दिला आहे. तेव्हां ठरल्याप्रमाणें ह्मेशेंदरीनें ४० लाख रुपये खंडणी देण्याच्या अटीवर ९ लाख होनाच्या मुलखाचें फर्मान शिवाजीला देण्यांत यावें. [हस्त अंजुमान बनारस, ७० अ व ब.]

दाग रजि. १६६५ } पृ. २६५ द. सप्टे. १४ न्यू. }	(१०८०)	{ घ. १५८७ भाद्र. शु. १ { १६६५ सप्टे. ४
---	--------	---

बैंगुर्ग्यांचा मन्दिर—१:—बैंगुर्ग्यांवर (विजापूरकडून) आढेलें अपिभरी

शिवाजीच्या दरोडखोरीकडे दुर्लक्ष करतात. याचें कारण त्यानें मिळविलेल्या लुट्टीतला भाग त्यांनाहि मिळतो. शिवाजीमुळें कंपनीस जें सुखसान आलें तें शिवाजीच्या नांवें कीर्तीत लिहिलें पाहिजे. कंपनीला पुरविण्यासाठीं म्हणून हिंदी व्यापाऱ्यानीं खरेदी केलेला माल शिवाजीनें लुटला, त्याजची त्यांची मरपाई करून देत नाहीं हें म्हणणें न्यायाचें होणार नाही. पण शिवाजीविरुद्ध कडक उपाय योजणें पुरवणार नाहीं, यासाठीं शिवाजीनें कबूल केलेली तटस्थवृत्ती स्वीकारावी.

हाग रजि. १६१५ } (१०८१) { श. १५८७ माद्र. शु. ६
पृ. १६६ इ. सप्टें. १४ न्यू. } { इ. १६६५ सप्टें. ४

वेंगुर्ला येथील डच रोसिडेंट—(वटेहिजा ?)

डचांच्या मालास जकात माफ असावी व याबद्दल एक ठरीव रकम विजापूर-दरबारांत भरावी, ही सूचना मान्य करता येत नाही. याचें कारण वेंगुर्ल्यास ही माफी मिळविण्यासाठीं लागणारी रकम फारच वाढणार आहे.

हाग रजि. १६६५ } (१०८२) { श. १५८७ माद्र. शु. ६
पृ. २६६ इ. सप्टें. १४ न्यू. } सुरत-बटेव्हिया. { इ. १६६५ सप्टें. ४

शिवाजीची समुद्रावरील सत्ता नष्ट करण्याच्या उमेदवाराच्या सूचनेस [वेंगुर्ल्याच्या डच] बरेकडारानें चांगलें(?) उत्तर पाठविलें आहे.

खं. ८ ले. १४ प्रमात ले. ८ } (१०८३) { श. १५८७ माद्रपद शु. ७
दि. १०७६ जुलूस ८ रवळ ५ } { इ. १६६५ सप्टें. ५

औरंगजेब—शिवाजी

शिवाजी राजे याणी बादशहाही कृपेचे उमेदवार होऊन जाणावे की, सांप्रत तुमचे पत्र बहुत नरमाईचें राजे जैसिंग यांचे नेट्यबद्दल कळलें. कृत्य माफ व्हावें म्हणून घेतले याचें पाहून गोड ध्यानास आला. या पूर्वी तुमचे मनांतील हाक्कीड सरकार कामगारांनीं समजाविलें होतें की, तुम्हीं आपले कृत्यांचा पक्षापाप करून, या वीलतीचे आश्रयास येऊन, तीस किट्टे आपणांकडील इच्छील कामगारांचे स्वाधीन करून, बारा किट्टे व त्याजखालील मुलूस एक लक्ष होनांचा निजामशाहीचे फिल्ले व मुलूख पैकीं त्याच प्रकारें आणखी चार लक्ष होनांचा मुलूक तळ फौकणांतील विजापूरकरांचे इलाख्याचा जो हाती तुम्हाकडे पाळ आहे व पांच लक्ष होनांचा मुलूक बाळेघाटपैकीं, विजापूरचे इलाख्यापैकीं, येथेप्रमाणें पूर्वेदाराचा फर्मान बादशहाही मागता व पाळीस लक्ष होनां दरसाल तीन लक्षाप्रमाणें पेशवसीबद्दल देऊं म्हणता. ऐशियास, तुमच्या गोष्टी बऱ्या

तुम्हीं तूट अंदेशा न पाहतां केल्या त्या माफी जोग्या नाहींत. तथापि राजे जैसिंग याणीं लिहिल्यावरून ते सर्व माफ करून तुमच्या मनोरथाप्रमाणें वारा किछे -(देतों). त्यांचा तपशील खाली लिहिला आहे-व त्यांच्या खालचा मुखूस देऊन आणखी हुकूम केल्या आहे की; जो मुखूस नऊ लक्ष होनांचा त्यापैकीं चार लक्ष होनांचा तळकोट्टणपैकीं विजा-पुरकरांचे इलाख्यापैकीं हालीं तुम्हांकडे चालत आहे तो बंदोबस्ताकरितां इकडील सरकारांत आला. सबब चालेघाटी पांच लक्षांचा मुखूस, विजापूर आमचे हातीं येईल त्या आधीं तुम्हीं त्यांजकडून घेतल्यास व चांगले फौजेसुद्धां राजे जैसिंग यांस मिळोन बादशाही कामांत याचे मर्जीप्रमाणें कोर्तास केल्यास, विजापूर फत्ते शाल्यानंतर, तुम्हीं पेशकशीचे ऐवजाचा भरणा केल्यास, तुम्हांकडे बहाल ठेवूं. हालीं आमचे चिरंजीवास पांच हजारो मनसब व पांच हजार स्वार-कीं एकेकाचीं दोन दोन तीन घोडां असावीं-याप्रमाणें देऊन, तुम्हांकरितां पोसाख पाठवून. 'हा फरमान धापले पंजाच्या चिन्हासुद्धां पाठविला आहे. तरी तुम्हीं इकडील लक्षांत वागोन, बादशाही कान लहानमोठेंसुद्धां करून, हे सर्व आपले ऊर्जिताचांच गोष्ट समजावें. रबिलावल सन ८ शुल्स ध्या सन १०७६ हि.

किड्यांचा तपशील राजे जैसिंग यांचे लिहिल्याप्रमाणें:-

१ राजगड	१ तोंरणा	१ लिंगमगड
१ धोरप	१ अलवारी	१ महागड
१ घोसाळ	१ ठलेगड	१ पाळ (गड)
१ उधेदुर्ग	१ रायगी	१ कुंवारी

सा. ले. १६१
सु. १०६१ रवळ १५
फ. १०७५

(१०८४)
मिसेली

{ स. १५८७ माद्र. व. १
इ. १६६५ सप्टे. १५

अज दि. सुपे-ताा मोक. महा सेटि. खोत बंगरे कस. सुपे:- महा. रा. साहेब यांचे (माणको बडाल) सुर्दसताप्रमाणें गणो निमाजीनें माहादोबा गोसावी सोा मोरेस्वर यांस दिलेले इनाम त्याकडे चालू ठेवणें.

इ. फं. १२ }
पु. ८५ इ. }

(१०८५)
कारवार-सुरत.

{ स. १५८७ माद्र. व. ७
इ. १६६५ सप्टे. २१

राजापूरला गेलेला आणि जयसिंहाच्या घावणीकडे गेलेला असे दोन्ही बातमीदार

१ हा घेण्याकरितां शिवाजी जैसिंगाचे सळकडे २७ सप्टेंबरला आला होता
(सरकार पु. ४२१).

परत आले आहेत. छावणीकडील बातमोदाराच्या सांगण्यावरून संभाजी तेथे खात्रीने असून शिवाजीहि आपले उत्तम किष्टे मोगलांना देऊन औरंगजेबाच्या मेर्याला जाण्याची तयारी करीत आहे. शिवाजीचे घरची मंडळी रायगडला [१] आहेत. राजापुराहून आलेल्या माणसाने महमद इखलासखानाने दामोळ आणि साच्या समोवतालचा मुख्य जिकून घेतल्याची खबर आणिली आहे. राजापुरचा आदिलशाही सुभेदार, आम्ही राजापुरला यावे असे बोलावणे करीत आहे. दचांनी तेथे वस्तार घालण्याबद्दल पावानगी मागितली होती. परंतु इंग्रजीची मजो पाहून त्याचा निकाल करण्यांत येईल असे त्यांना उत्तर मिळाले. चौल समोर मोगलांचे ६००० घोडदळ आहे. विजापुरच्या राजाने मोगलांशी तह केला असून खंडणीची रकम घेऊन मुझा अहमद आग्न्यास जात आहे. मीरजन अजून टिकाव घेऊन आहे. परंतु लवकरच पाडाव होईल. रुस्तुमजमाला नेहमी सुलतान बोलावीत असतो, परंतु द्याचीच जाण्याची छाती होत नाही.

सा. इ. सा. ले. १२ }
छ. १०६६ रखर११ }
दि. १०७६ }

(१०८६)
फर्मान

{ घ. १५८७ आश्वीन शु. १३
इ. १६६५ आक्टो. ११ }

विजापुर बादशहा—इब्राहिमदार व कार. पर. कुळाळ.

महमद येखलासखा याने सांगितले, लखम सावंताची पर. मज. ची देसकत असतां कृष्ण सावंताने गैरसमजृतीने आपल्या नावे करून घेतली आहे. तरी कृष्ण सावंतास दूर केला आहे. पर. मज. ची देसकती पूर्वाग्रमाणे लखम सावंताकडे चालविणे. कृष्ण सावंत यास लखम सावंताचे हाती दिव्हे नाही व आषाढल लखम सावंताने देऊ केलेले २५ हजार होन सोडले आहेत.

बाग रजि. १६६५ }
पु. ३२२ इ. नोवें. ४ न्यू. }

(१०८७)

{ घ. १५८७ आश्वीन व. १२
इ. १६६५ आक्टो. २५ }

राजा जैसिंग याने शिवाजीचा एक उत्तम किष्टा घेतला आणि शिवाजी ४१५ हजार घोडेस्वारानिर्वाही डोंगरी मुलखांतून काही तरी घाटप्राच्या विचारांने बाहेर पडला आहे अशी लोकवार्ता आहे. आमच्या (दचांच्या) मदतीने शिवाजीचीं जहाजे नष्ट करावी अर्थां जी सूचना सुरतेच्या सुभेदाराने केली होती [ले. १०६९] तिचे पुढे काही होईल असे विसत नाही. सुरतेस लहानमोठी काही जहाजे बाघण्यासाठी काही इंग्रज कामकरी जाणार आहेत; त्या जहाजांचा उपयोग शिवाजीविरुद्ध करण्यांत येईल.

भांडार. कॉमे. व्हॉ. }
सरकार. पु. २९७ }

(१०८८)

जयसिंग-औरंगजेब.

{ घ. १५८७ आश्वीन
इ. १६६५ आक्टोबर (१) }

[औरंगजेबाकडून तद्दारी मान्यता व शिवाजीकरितां कृपेचे पंजाचे फर्मान व

पोशाख आला-सप्टेंबर]. शिवाजी त्या वेळी आदिलशाही तळकॉकणांत होता. त्याला (फर्मानाची) बातमी कळताच त्वरेने २७ सप्टेंबरला तो माझे छावणीत येऊन पोचला. लगेच ३० तारीख रोजी माझा मुलगा किरातसिंह आणि जानीखान या दोघांना बरोबर देऊन बादशहाही खालित्याला सामोरे जाण्याकरिता त्याला पाठवून दिले !

खं. २० ले. ११८ } (१०८९) { श. १५८७ कार्तिक व. १
सु. १०६६ जवळ १५ } सुर्दखत फा. सु. व सी. { इ. १६६५ नोव्हें. १३
अजर. रायाजी राजे घोरपडे— ताा हुदे व मोक. मौ. येरोळ पर. करहाड.
सदानंद गोसावी याचा येरोळ येथील इनाम त्याचे हवाल करावा.

खं. १५ ले. ११३ } (१०९०) { श. १५८७ कार्तिक व. १
सु. १०६६ जवळ १५ } सुर्दखत मु. व सी. { इ. १६६५ नोव्हें. १३
अजर. सर्जाखान— फार. पर. बाई
मोहदम मौ. गोवे हे गोविंदगिरी मुरीद कमलनयन याच्या गोवे येथील मळ्यास पूर्वाग्रमाणे फाल्गुन्याचे पाणी मिळू देत नाहीत. फकिराचे इनामास तसवीस होंगे अजब आहे. तरी असें न करणें.

खं. १५ ले. ११२ } (१०९१) { श. १५८७ कार्तिक व. २
सु. १०६६ जवळ १६ } सुर्दखत फा. सु. व सी. { इ. १६६५ नोव्हें. १४
अजर. नरसोजी अंबाजी राजे घोरपडे— ताा हुदे व मोक. मौ. चिंचणी फिळे ताबोडा कमलनयनगिरीचे मठास चिंचणी येथून पाच कुडो गळा धर्मादाय देत जाणें.

खं. २० ले. १११ } (१०९२) { श. १५८७ कार्तिक व. २
सु. १०६६ जवळ १६ } सुर्दखत फा. सु. व सी. { इ. १६६५ नोव्हें. १४
अजर. खंडोजी अंबाजी राजे घोरपडे— हुदे. मोक. मौजे निगडी कि. साताण.
कमलनयन भानमाव बांस निगडी येथें १५ दिवे इनाम दिले असता इस्कीळ करिता. तरी इनामतीचे बांटे न जाणे व सालशुदस्ती घेतलेले पैके झिराऊन दीजे.

हाग रजिस्टर १६६५ } (१०९३) { श. १५८७ कार्तिक व. ८
पृ. ३७२ इ. नोव्हें. ३० न्यू. } इ. १६६५ नोव्हें. २०

कंपनीचा डिरेक्टर फान आझिकन मरण पावला. आणि दरोदेखोर शिवाजी मोगलांना शरण जाऊन त्यांच्या सहाकारी म्हणून मान्यता पावला; अशी बातमी (His grace Coulester) फून्स्टरकडे आली; असें सरतेहून आढेव्या पक बनिशा मोक्याकडून समजले.

राम. अं. ६५ ले. ११ } (१०९४) { श. १५८७ कार्तिक व. १२.
श. जवळ २५ } धर्मपत्र { इ. १६६५ नोव्हें. २३

सुवाईआवा. खेळोजो, सुमानजी, रेखोजी, व माहादाजी राजे भोसले
महादमटविन तिपणमट सो गेल्लर श्रीधुरणेश्वरची पूजा व अगिमेक माचडल ४० रुपये.

इ. फं. १२ } (१०९५) { श. १५८७ कार्तिक
पृ. २८-२९ इ. } सुरत-कंपनी { इ. १६६५ नोव्हें.

येथील सुभेदार आजपर्यंत आमचे हिशेब पुरे करून देण्याला तयार होत नसला
तथापि बादशहा व दिवाण यांच्या वचनाप्रमाणे एक वर्षापर आयत व निर्यात मालावरील
जकारतीच्या माफीबद्दल आम्हांला शंका वाटत नाही. या वर्षापर शेंकडा ३ टक्याप्रमाणे सूट
मिळेलच. पण आम्हांला निमे जकारतीची माफी मिळावी असेच आमचे मागणे आहे.

पितुलें, शिवाजी. } (१०९६) { श. १५८७ मार्ग. शु. १
पृ. १४ इ. विसं. ७ न्यू. } गोव्याचा व्हाइसराय-पोर्तुगीज राजा { इ. १६६५ नोव्हें. २७

आदिलशहाचा एक सेनापति खवासखान हा दोन हजार घोडेस्वार व पायदल यांसह
आमच्या मुलखाच्या (= गोव्याच्या) शेजारी असतो; त्याच्या प्रदेशांत शिखर शिवाजीने
त्याच्याशी सहज युद्ध केले आणि कोकण सोडून घाटावर बसून जाण्यास त्यास भाग पाडले.
पुढच्या त्रिज्यावर संतोष न वाटून शिवाजी आदिलशही मुलखांत बराच आत घुसला.
आदिलशहाचे सेनापती शिवाजीशी आतून सल्लोख्याचे संबंध देखतात
आणि मदत करतात ही गोष्ट सर्वसुत आहे. मजकडे आदिलशहा व शिवाजी या
दोघांनीही बकौल पाठविले आहेत; आणि आपल्या पक्षास मी मिळाने अशी प्रत्येकाची
इच्छा आहे. पण कोणत्याही एका पक्षास सामील होण्यांत पोर्तुगीज सरकारचे हित साधत
नाहीं. त्या अर्था मी दोघांशीही संबंध न ठोडतां मोपम बोलणे केले.

इ. फं. १२ } (१०९७) { श. १५८७ मार्ग. शु. १
पृ. ८६-८७ इ. } कावार-सुरत { इ. १६६५ नोव्हें. २७

आपली ही बखार चालू राहिली तर रस्तुमजमा आमच्या विरुद्ध उर्बाच्या
मागण्यांचा विचार करणार नाही. कदाचित् आदिलशहाच्या मनांत त्यांना अनुकूल असे
विचार आले तरी रस्तुमजमावर आजकाल बहाल मर्जी असल्यामुळे त्याचा
आपल्याला सास उपयोग होईल. महमदखान आपल्या सैन्याचा पगार देण्याच्याच अडचणीत
जसून त्या करिता या गरीब विचाऱ्या देवाला जादा कर द्यावे लागत आहेत... मिरजानं
किट्टा त्याचे स्वाधीन झाला आहे.... राजा जयसिंगाचे छावणीत मनुष्य पाठवूनहि
शिवाजीचे काय झाले हे आम्हांला नक्की समजू शकले नाही ! मोगला (सेनापती)ला

भेटून त्यानें कित्येक किट्टे आणि आपला मुलगा तान्यांत दिला याबद्दल शंका नाही....
 विजापुरी सेनापती महमद इखलास हर्षी सैन्य कुडाळला आहे. शिवाजीचा
 घेतलेला सर्व मुद्दख त्याला पुनः सोडवा लागला असून या झटपटीत अनेक महारवाचे
 अमलदार आणि स्त्राचे २००० सैन्य खर्ची पडलें. त्यामुळे सर्जाखान महमद इखलासखाना-
 च्या मदतीला चालून येत आहे. रस्तुमजमा आदिछाहाच्या मर्जीतला होऊन विजापूरला
 राहिला आहे. पण इतर अनेक चांगल्या दर्जाचे सरदार जाऊन मोगलाला मिळाले आहेत.
 आदिछाहा, आपल्या बायकांमाणसांना सुरक्षिततेकरिता इतर कित्यांवर पाठवून,
 मोगलाच्या आगमनाची वाट पहात आहे. आपल्या हस्तकांची निष्ठा पक्की करण्यासाठी
 हा विजापूरचा मुलतान सर्व सरदारांच्या बायकांना आपल्या तान्यांत घेत असून नकार
 देणाऱ्यांना कैद करीत आहे. राजा जयसिंग फदाविर् विजापूरकरांशी तह करण्यास
 तयार झाला असता परंतु दिल्लीखान नावाच्या त्याच्या बरोबरच्या प्रण्याश आणि
 फौजबंद सेनापतीनें परत जाण्यापूर्वी विजापुरांतलें पाणी पिण्याची अमेय प्रतिज्ञा केली
 असल्यामुळे त्याचा नाइलाज आहे. हा बाजूच्या शिवाजीच्या छिडवावरील शिबंदीचे
 लोक वेढाशक कित्यांतून बाहेर येऊन आसपासची लहान लहान घरे लुटून नेतात. हे
 लोक एकंदर २००० च्या वर खास नाहीत. (भीरजनचा किट्टेदार) मूर्तेजाबेग आतां
 (किट्टा हातांतून गेल्यावर) २०० लोक बाळगून (छुट्टीकरिता) बाहेर पडला आहे!

इ. फं. १२ } (१०९८) { श. १५८७ मार्ग. व. ४
 पु. ६९६. } मुंबई, गैरी—लॉर्ड आल्बिग्टन. { इ. १६६५ डिसें. १६

शेजारच्या किनाऱ्याची पट्टी जयसिंगानें जिंकून घेतल्यामुळे पूर्वीची दळणवळ-
 णाच्या बाबतींतील धोक्याची परिस्थिति नाहीतां होऊन आतां राजकीय दृष्ट्याही सुपा-
 रणा झाली आहे. मुंबई घेऊन ध्यापपर्यंत याचा फायदा झाला नाही हे खरें आहे.
 तथापि माझे सन्याप्रमाणे कुकनें जयसिंगाशी या बाबतीत चोलणे केलें असतें तर आजपर्यंत
 जयसिंगानें बादशहाकडे शिकारम करून मुंबईच्या समोर व्यापाराकरितां
 मोटें घेंदूर घसवून इराण, बमरा, मका आणि दक्षिण सागरीतील इतर बंदरे यांचेशीं
 जंगी व्यापार सुरू झाला असता य बालाघाटाजवळील मुलखांतून व्यापारोपयोगी अनेक
 जिनस उपलब्ध होतात त्यांचा फायदा किती तरी वेतां आला असता.

खं. ८ डे. १५ प्रमात दिहो. डे. ९ } (१०९९) { श. १५८७ मार्ग. व. १४
 (इ. १०७६ खल ७१) } { इ. १६६५ डिसें. २५

औरंगजेब—शिवाजी

§ खं. ८ व प्रमाण यांत आदिछाहा माणोतराच्या या पत्रातील असेरवा बाल-
 निदेशात्मक भाग चुकीचा आहे. त्या ठिकाणी खं. ८ जमादितासर २७ अशी तारीख
 पाहिजे, हे मूळ फारशी फर्मानावरून ठगें.

तुम्ही फौजेसुद्धा बादशाही लष्करांत आहात, आणि ताथवडा फलटण दे किल्ले विजापुरकराकडील होते ते घेऊन त्यांची फौज तळकोकण प्रांतांत होती. तेथे राष्ट्री पोहोचविली, म्हणोन राजे जैसिंग मार्गे लिहिस्वावरून तुमचे शाबासकीस कारण जाले. घनन तुम्हांकरिता उत्तम पोषाख व जडावाची कट्यार पाठविली आहे. या लामाचा संतोष मानून इतःपर या स्वारींत जितके कोशीस कराळ तितके पहिल्यापेक्षा अधिक लोभास कारण होईल.

खं. ८ ले. १ }
१ जखर }

(११००)

खनर

{ स. १५८७ मार्ग.
{ इ. १६६५ डिसें.

निळो सोनवेऊ व रखमाजी शिवदेऊ—

राजशी साहेब

केसो नारायण स्वर्नास किडे राजगड याची वर्तणूक पहिलेपासून पाहता, कार-
मार माकूल नाहीं. ऐतियासी, पहिलेच भलते गोष्टीचे तहकीक करावे तरी कितेक गोष्टी-
करितां करिता येत नसे. त्या उपरि, साहेब राजगडीहून मिर्जा राजाचे भेटीस गेलि-
यावर राजगडी हवालदार नाहीं, अगर पन्नावतीस सरनोवत नाहीं. राजगडचा फारमार
केसोपंताचे क्षिरी आला त्यावरी घारीक नजरेमें पाहता, राजगडचे तनखापैकी, लारी
३००० तीन हजार अंबाजीपंताकरन व राघोपंताकरन आलियासी, केसोपंती तीन हजार
लारीपैकी लारी १४०० चौदाशें गोविंद राउताचे हवाला केली. आणि उरली लारी १६००
सोळाशें आपल्या हवालगिरापाशीं ठेविली. त्यावरी घाळमेली करून या प्यादियापासून
सापाशीं, सापासून आणि का प्यादियापाशां, ऐसे दोषा चौपाजवळी देती. ऐसे पधरा रोज
घालमेली करून सोळाशे लारीपैकी साडे लारी तोडविली, आणि हजार साहारी एका
नार्कवाडियापाशीं ठेविली. ही खनर आम्हास कळताच आम्ही रस्माजीपंतास सांगितलें
कीं, तहशिलेस कोण गेले होते ते नार्कवाडियासी बोलावून आणणे. त्यावरी रस्माजी-
पंती कुल नार्कवाडियासी बोलावून व्येण तहशिलेस गेले होते वंगेर खनर घेतां बादजी
व शुंडा नार्कवाडी यापाशीं हजार लारी ठेवली ते आदळली. चौकशी करितां बहुत
आहे ते आमचे वगर रजा खर्च न करणें. ऐसें केलें तो प्यादियापाशीं तहकीकीं केली. हे
खनर केसो नारायणास कळली.

जो. फौ. मा. २९ }
नं. ३१४२ इ. }

(११०१)

{ स. १५८७ पौष शु. ३
{ इ. १६६५ डिसें. २९

किलिप गिफर्ड, फारवार— रॅडॉक टेलर

राजा जयसिंगानें शिवाजीला एकठळें असेंच अनेक ठिकाणीं व पुष्कळ लोकांचें
सोंबून ऐकुं येतें. कारु वेंगुर्याहून मला पत्र आलें त्यावरून राघजी पंडिताजवळ राजा-

पुरास २००० सैन्य असूनहि, त्यानें कुडाळच्या सुमेदारकडे (कच ५०० घोडदळ आणि १००० पायदळ इतकें थोडेंच सैन्य असताना) कौळाकरितां मागणी केली आहे; असें समजतें. महमद इखलासखान एक महिन्यापूर्वीच विजापुरास गेला आहे. शिवाजीला गोत्यांत घालण्याकरितां जयसिंहानें युक्ति केली असें म्हणतात. 'आपण विजापुरावर स्वारी करणार असल्यामुळे तुम्हीं सुरतेला आणि भटकलला गेलेलें आपलें चांगलें सैन्य आणावें' असें शिवाजीला सांगितलें. मग त्याप्रमाणे आलेल्या सैन्याची पहाणी करून विजापूरकडे त्यानें ४ मुकामपर्यंत कूच केलें आणि एकदम त्या सर्वांना कैद केलें ! अशी बातमी बरेच दिवस आम्हीं ऐकत आहो [ह्याबद्दल विश्वसनीय पुरावा नाही]. मोंगली सैन्य विजापुराकडे ५।६ दिवसांच्या मुकामापर्यंत आलें असून विजापूरला मोठा धोका आहे. आदिलशहानें घाटेंतील कित्येक घाहरे जमीनदोस्त करून २।३ गांवांच्या पट्ट्यांत पाण्यांत विष घातलें आहे. परंतु या सर्वांचा कांहीं उपयोग होईल असें वाटत नाही.

इ. फें. १२ }
पृ. ३६-३७ इ. }

(११०२)

{ घ. १५८७ पौष शु. ३
इ. १६६५ डिसें. २९ }

प्रेसिडेंट ऑक्झिडेन, सुरत—कॉन्सल, आलेपो.

गेत्या ३१ मार्चला पत्र पाठविलें होतें त्यांत मोंगलांचें सैन्य दख्खनमध्ये आल्याची बातमी लिहिली होती. तोंपर्यंत युद्धाची कांहींच बातमी नव्हती. त्यानंतर मोंगलांनीं शिवाजीच्या महत्त्वाच्या किश्यांना वेढे घालून दोन किडे घेतले, आणि त्याला इतका जेराम आणला की त्यानें तहाचें बोलन लाविलें; आपले कित्येक महत्त्वाचे किडे व मुलगा स्वाचीन केला आणि आता तो बादशहाच्या भेटीत जाण्याची तयारी करित असल्याचीहि बातमी आहे. इसन्या बानून आदिलशहानें त्याच्याकडून राजापूर, दामोळ वगैरे मुख्य परत मिळविला. मोंगलांचें ६००० सैन्य पोर्तुगीजांचें तटबंदी बंदर चौळ, त्याच्याजवळ आहे. दख्खनच्या राजानें [आदिलशहानें] ९ लक्ष होन देऊन मोंगलांच्या तड केला असून 'आम्यालाहि खंडणी पाठविण्याची तजवीज तो करित आहे.

इ. फें. १२ }
पृ. ६४ इ. }

(११०३)

सुरत-कंपनी

{ घ. १५८७ पौष शु. ६
इ. १६६६ जाने. १ }

तुम्ही एकदम सुरतेहून मुंबईला वसवार हालविली [मुंबई १६६५ फेब्रु. ८ ला इमजांचें हातीं दिली. इ. फें. १२ पृ. १३९-४०] तर येथून गलबतें सरण्यास माळच मिळणार नाही. कारण बादशहार्शी व येथील लोक्यांशी शत्रुत्व उत्पन्न होऊन येथून किंदा मोंगली मुलखानून कोटूनहि माळ येण्यास बंदी होईल. आतांच मोंगलांनीं अनेक सैन्ये पाठवून शिवाजीला जर्जर केल्यामुळे मोंगली मुख्य मुंबईच्या दक्षिणेश चौलपर्यंत वाढला आहे. शिवाजीनें ३० च्यावर महत्त्वाचे किडे व त्यांखालील मुख्य मोंगली सेनापतीच्या

स्वाधीन करून मोगलांची ५००० स्वारांची मनसबदारी पत्करली आहे. पण तो आपण स्वतः स्वाधीन झाला नसून थोडे अत्यंत मजबूत किंवे स्वतःकरिता शिडक ठेवून त्याने वरील प्रसारचा तह केला आहे असें कळते. ह्या जपाने विजापुरावर स्वारी करण्याचा मार्ग मोकळा झाल्यामुळे बादशहाला आनंद झाला आहे. वास्तविक विजापूरचे राज्य हे मोगलांचे मांडलीक असून ते खंडणी देत असे; परंतु पुढे शिवाजी प्रबळ झाला. आणि त्याच्या दंग्यामुळे आदिलशहाला कित्येक वर्षे खंडणी देण्याचे टाळता आले. आतां शिवाजीच जेर झाल्यामुळे आदिलशहा राहिलेल्या खंडणीची भरपाई करण्यास तयार आहे. पण यांतहि शिवाजीचा आणखी कांहीं डाव असला असें लोक बोलतात.... मुंबईला प्रथम शाखा-वखार स्थापन करून मुख्य ठिकाण सुरतेलाच ठेवावे. कोणाच्याहि कोळ्यावर न येतां ह्मह्म दस्तानचा सर्व व्यापार तिकडेच आकर्षण करावा.

इ. स. १२ } (११०४) { श. १५८७ पौष शु. ६
पू. ८८ इ. } कारवार (गिफई व चेंबलें)-सुरत { इ. १६९६ जाने. १

शिवाजीला जयसिंगाने पकडले आहे अशी उडती कळलेली बातमी, आतां विजापुराहून चढलीलखानाचा हस्तक झाला आहे त्याच्या सांगण्यावरून, पकी झाली आहे. ती खरी आहे असें मानण्यास आणखी एक कारण असे आहे की, महमद इखलास-खान कुडाळ सोडून गेला; त्याला एक महिन्याचेवर दिवस झाले असूनहि, राजापुरास रावजी पश्ति २००० सैन्यानिशी केवळ बसून राहिला आहे. त्याने या सुदतीत पाहोच केले नाही. शिवाय ५०० स्वार व १००० पायदळ यापेक्षा जास्त सैन्य कुडाळवे कुमेदाराचे ताब्यांत मसतानाहि त्याचेकडे त्याने कोळ (परवाना) मागविला आहे ! कांहीच तड-जोड न होईल तर राजा जयसिंगाविरुद्ध ठिकाण घेता येईल तेवढा धरण्याचा विजापूर-कराचा कृतनिश्चय आहे. या निश्चयानेच विजापूरच्या आसपासचा २५ मैलांतील धावू सर्व उध्वस्त करून व पाण्यांत विण टाकून दिले आहे. तेथील सर्व व्यापारी घाबरून पळून गेले असून सरदारांनी आपली बायकांमुळे दूरच्या कित्यांवर नेऊन ठेविली आहेत. इतके झाले तथापि तहानदलची आशा अद्यापि नष्ट झाली नाही.

मांडार. कॉमे. व्हॉ. } (११०५) { श. १५८७ पौष व १
सरकार-पू. १०० } जयसिंग-औरंगजेब. { इ. १६९६ जाने. ११ (१)

माझ्या विनंतीला मान देऊन बादशहानां (२५ दिसें. रोजी) शिवाजीला पोशाख आणि हिरेजडीत खंडीर पाठविला. शिवाजी विजापुराला वेढा घालण्यासाठी मदत करावयास तयार होता. परंतु.....मलाच ते शक्य वाटले नाही. शिवाजी म्हणाला पन्हाळ्याची मला विचंवातमी असल्यामुळे तिकडे मला पाठविण्यास शिबंदी गरसावध

असतांना मी तो किट्टा मोंगलांना मिळवून देईन. आणि त्या प्रांतांत नंतर इतका घुमाकळ घालीन कीं माझे बंदोबस्ताकरिता त्यांना मोठें सैन्य पाठवावें लागेल. [हाप्त अंहुमान, बनारस, ८४ ब; सरकार पृ. १३६.]

ई. फ. १२ }
पृ. २०१ इ. }

(११०६)

{ घ. १५८७ पीब व. ५
{ इ. १६६६ जाने. १५

फिलीप मिफर्ड व सीस्रा चेंबर्लॅन, बरकार—मुात.

मुलखांतील गोंधळामुळे काहींच विक्री झाली नाही. मोंगली सैन्य विजापुरापासून ३ कोसांवर आलें असल्यामुळे शहरांतील सर्व व्यापारी घळून गेले आहेत आणि राजधानीचा एक दरवाजा बगळून बाकीचे सर्व दगडाविद्यांनीं भरून काढिले आहेत. अद्यापपर्यंत एकच उदाई झाली. तीत आदिलशाहीतील पुच्छळच महानबाचे अमळदार पडले; आणि सुमारे ७०० लोक जखमी झाले. मोंगल येण्यापूर्वीच विजापूरचे समोशवाली ४१५ गांवाच्या पट्ट्यांतील शहरे उज्वस्त करून टाकिली होती. आतांच माहिंमर पाण्यास पाव होत पडूं लागला आहे. दस्तुमजमाचे समवेत सुलतान बाहेर छावणीत रहात असून ३५००० स्वार आणि ५००० पायदळ इतकें सैन्य त्याचेबरोबर आहे. सुलतानाच्या मनांतून आपला जनाना दूर ठिकठाणी पाठवावयाचें होतें. परंतु त्या प्रांताचे बजीर त्याला मान्यता देईनात म्हणून त्याबिर्की लढाई देण्याची तो तयारी करीत आहे.... शिवाजीचे काय झाले असावे हें काहींच समजत नाही. घाटाछाडील (तळकोंकाणीतील) त्याचे लोक स्तब्ध आहेत. बेगुला आणि कुडाळ येथे आदिलशाही सुभेदार असून राजापूर आणि खारंपाटण येथे शिवाजीचे सुभेदार आहेत. बेगुल्याला डच व मुगलमान यांचे बेमनस्य आलें असून, सुभेदार डचाचा दलाळ आपल्या स्वाधीन करारा असे म्हणतो; तें डच लोक मान्य करीत नाहीत. या मांडणांचें मूळ असे झाले कीं, शिवाजीने डचाच्या दलाळालाचें गळनत धरून ठेविलें, तें महमद इच्छलासखानांनं सोडवून स्वतःच घेतलें. पुढें तो (महमद) विजापूरला गेला अथे पाहून, डचांतीं तें पुनः हिरावून घेतल्यामुळे सुभेदार बिरकीला जाऊन डचांची खोब मोडण्याचा वेत करीत आहे.

हि. रे. क. ९ }
पृ. १११ इ. जाने. २८ न्यू. }

(११०७)

{ घ. १५८७ पीब व. ८
{ इ. १६६६ जाने. १८

सुतेच्या हड्ड्यानंतर शिवाजी मुघलां आपल्या राज्यांत परत आला व प्रसंग पडल्यास आमच्या राज्याचा आर्थय करावा या हेतूने आमच्या प्रदेशाजवळ येऊन पोचला.

प्रपि. कर्ना. १०
पृ. ७४ ले. २२७
श. वराव. (दक्षिणी)

(११०८)
शिमालेत
उत्तुरची वेस, कोलार

{ श. १५८७ पौष व. १०
६. १६६६ जाने. २०

शके १५८८ विशावसुसंवत्सर पौष व. १० या पुण्यकाळीं श्रीमत्कौशिक गोव
भोसलानिल शिवाजी (शाहाजी ?) राजाचे पुत्र संभाजी राजे यांची कुलव्री जैताबाई
हनें मावूजीपंतास उत्तूर (होतूर) गाव अग्रहार दिला.

श्रै. व. ६ पृ. ७४ ले. ९
फ. १०५५ श.

(११०९)
श. मु.

{ श. १५८७ माघ व. १
६. १६६६ फेब्रु. १०

धनराजी धाराराऊ राजे-वेदमू० गणेश दीक्षित समशुंग.
आपण अगर आपले वंसीचे लोकस तुम्ही तीर्थगुरू.

ह. फ. १२
पृ २०२-३ ह.

(१११०)

{ श. १५८७ माघ व. ९
६. १६६६ फेब्रु. १७

सर जॉर्ज ऑक्सिडेन, सुरत—इंग्लिश काँग्रेस, आलेपो.

आदिलशाहानें मोगलांशीं तद् करून खंडणीची रकम पाठविली असें मागे लिहिलें
होतें. परंतु खंडणी अमान्य करून मोगलांनीं आपलें सैन्य विजापुरावर पाठविलें.
विजापुरापासून १२ मैलांवर दक्षिणी सैन्याची मोगली सैन्याशीं गाठ पडून मोगलांचें
१४००० सैन्य व उत्तूर दर्जाचे अमलदार गारद झाले आणि मोगली सैन्याला मागे
हटावें लागलें. शिवाजीनें विश्वासघात करून सरळ मार्गानें मेळून मोगली सैन्य आदिल-
शाहाचे तोंडी दिलें आणि त्यामुळे असें झालें; या सवचीवर मोगलांच्या सनापतीनें,
शिवाजीचे बोक्यावर वा अपयशाचें खापर फोडून, त्याला गिरफ्तार केल्याची बातमी आहे.

श्रै. व. ६ पृ. ७४ ले. १०
सु. १०६६ सावान २५

(११११)
फा. सी.

{ श. १५८७ माघ व. १३
६. १६६६ फेब्रु. २१

रा. हिंदूरावराजे कल्याणकर तळकोकण
ती. स्व. वेद रा. गणेश बलद विठल दीक्षित

तुम्ही आमचे व आमचे वंसीचे तीर्थगुरू प्रतिवारसीं सप्तसतीचे ७ सप्ते करीत जाणें;
१४ रु. प्रतिवारसी देत जाऊ.

भांडार. कॉमे व्हॉ. }
सरकार-पृ. ३०१

(१११२)
जयसिंग—अरिगजेव.

{ श. १५८७ माघ ?
६. १६८६ फेब्रु. (१)

आतां आदिलशाह व कुतुबशाह आमच्या विरुद्ध एक झाले आहेत; तेन्हां कपेहि
करून शिवाजीचें मन आपल्याकडे वळवून घेतलें पाहिजे. बादशाहाची भेट घेण्याकरितां
म्हणून त्याला उत्तरकडे पाठवून देणें जरूर आहे । [हफ्त बंड. ९४ अ; सर. पृ १३८]

शं. १२ }
पु. १६९६ }

(१११३)
कंपनी—पुत.

{ श. १५८७ फाल्गुन व. ११
{ १६६६ मार्च ७

शिवाजी आणि कंपनी यांचे सदानुभूतीचे संबंध:-

शिवाजीने अनेक ठाणी घेऊन छटीचाहि त्याचा क्रम चालू आहे, इत्यादि गोष्टी आम्हांला समजल्या. (पत्र) वारी बेताने त्यापैकी कियेक छिवाणी रफीतस्वावर होऊन त्यापागारल हि हो प्यवरया करील हे लक्षात घेऊन त्याच्याशी सामोपचाराचे संबंध देवाये. उद्दणजे सांधी देतांच व्यापद्याला कायदा करून घेतां देईल. आज त्याच्या आरमाराचा इतिहार करण्याकरितां आम्हांला मलबेत पाठवितां येत नाहीं; हीहि परिस्थिति लक्षात घेऊन त्याच्या करून आपल्या अधिक ठोशीस न पोचेल अशा बेतानेच आपले बर्तन ठेवावे.

शं. १५ ले. ११५ }
शु. १०६६ रम १५ }

(१११४)
मिसेंटो. सी.

{ श. १५८७ फाल्गुन व. २
{ १६६६ मार्च १२

!—ता मोक. मी. इस्मिडे तपे कदाह

जोगींदर गोसावी यांस इस्मिडे येथें ३० दिने इनाम आहे तें चटविणे.

शं. १५ ले. ११६, ११७ }
शु. १०६६ रम. १५ }

(१११५)
मिसेंटो सी.

{ श. १५८७ फाल्गुन व. २
{ १६६६ मार्च १२

!—मोक. मी. गोवे व नीब पर. वार्द

जोगींदरनाथ गोसावी यांस मी. गोवे देथाल बीम चावर जमान पूर्वीप्रमाणे चालू ठेवणे.

शि. प्र. पु. १०९ }
शु. १०६६ रम २६ }

(१११६)
जाचिता

{ श. १५८७ फाल्गुन व. १३
{ १६६६ मार्च २३

हुद्दे. व मोक. व सेटिये यांच्या सहांचा सरकार कामाच्या जमाखर्चाचा जावता.

शं. १८ ले. १२ }
शु. १०६६ फ. १०७५ }

(१११७)
कतवा

{ श. १५८७ फाल्गुन
{ १६६६ मार्च

!—मोक. व समस्त रया मी. माजिरी साहेबाचे बंदगीस साहेबी साल मजकुराची जमाबंदी फर्माविली. तरी साल शुआ पर. मज. नामजादी चा साहेब सुमा आले. ते बस्ती रागतीवरी बही होऊन छटिली, गांव जाळिला यावरी गाव छराब होऊन प्रजा पोट मराबयासी देमावरी गेलिया. यावरी गनिमाचा तह होऊन भेटला. तब मजै मज. जागीरदारी आपला तपवास घेऊन छंडिला. ५०० रु. कौल देऊन गावावरि आणिले. आपण जुजबी कीर्दी केली. साटयुदस्त रु. १०० जमाबंदी. गाव छटिला, जाळिला,

छत्राव पडिला. यावरी कोल देउनु गावपरी आणि आहेती. ८०० रु. सालउगवणी करणें.

सि. प्र. पृ. १०८ }
सु. १०६६ }

(१११८)

{ श. १५८७
इ. १६६५-६६

देस० इवाल० सब० देस० चौशु० माहाज० व मोक० कस० वालवे
संमट विन लक्ष्मण मट.

तुम्हास सिदेस्वर देवाचा इनाम पाव चावर होता. मेलगिरीपंडिताच्या साल-
गुदस्ताच्या इनामतीस्तव तो भेरीस पडला. तरी तुम्हास कोपर्बा करीत असलेला पाव
चावर दिला आहे.

स. पृ. ११९ ठे. १० }
स. }

(१११९)
उळेख

{ श. १५८७
इ. १६६५-६६

वेदमूर्ती मेरवनाथ व गोकुळनाथ विन बालकराम तिवारी, गंगापुत्र वास्तव्य क्षेत्र
श्री चाराणसी, यांच्या बडिलांस तीर्थपुरोहितपण महाराज राजधी घोरले केलासवासी
स्वामी याणीं शके १५८७ विश्वावसूताम संवत्सरी छेहून दिव्हे आहे. तें पत्र मनास
आणून हद्दी महाराजांनीं भोगवटियास पत्र करून दिव्हे पाहिजे म्हणून विनंती केली.
यावरून पहिलें पत्र सदरहू संवत्सरीचे होतें तें मनास आणून, त्याप्रमाणें हद्दी तीर्थपुरो-
हितपण दिव्हे असे. स्वामींचे वंशीचे जे कोण्ढी येतील, क्षेत्रीं राहतील, ते तुम्हास
तीर्थपुरोहितपण देतील. तुम्ही आपले पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेने तीर्थपुरोहितपण अनुमवून
छाखरूप राहणें. येनिहीं त्यांचे नावें पत्र १.

जयसिंग पत्रें १२९ बी }
मों. रि. मा. २ पृ. ४ }

(११२०)

जयसिंग—औरंगजेब.

{ श. १५८७
इ. १६६५ ?

आतां पश्चिम किनाऱ्याकडे सर्व काळजी दूर झाल्यामुळे शिवाजीचें दुर्लक्ष झालें
आहे. जर गुजराथेंतील गलबतार्नी या वेलेंस तिकडे स्वारी केली तर चांगली श्ट मिळेल.

इ. फं. १२ }
पृ. १९२ इ. }

(११२१)

दख्खनचें राजकारण

{ श. १५८८ चैत्र शु. २
इ. १६६६ मार्च २७

सर विल्यम थॉमसन—लॉर्ड आर्लेम्यन.

शेजारच्या राजसत्तांची—डचांविषय लढाईच्या प्रसंगीं—मदत मिळविण्याची आशा
करण्यांत अर्थ नाही. मोंगली बादशहाच्या प्रजेला समुद्रावर डचांची फार दहशत वाटत
असल्यामुळे त्यांची मदत होणें अशक्य वाटतें. कोणत्याहि तऱ्हेने पोर्तुगीज पुढांत सामील

हाले तरी त्यांचे नुस्सानच होत जाणार. त्यांदून त्यांचे सामर्थ्य अत्यंत असल्यामुळे त्यांनाही सोडून दिले पाहिजे. आम्ही शिवाजीजी रनेह केला तर मोगल बादशाह आणि बहुतकरून विजापूरवर या उभयपक्षांचा आपल्याशी बेवनाश होण्याचा संभव आहे. ऐकंदरीत दहोती प्रचलित सैन्य पाठविण्यास पाहिजे असे कोणाच्याही मदतीने मुंबईची यत्नाहत नाचायता येईल असे वाटत नाही.

स. पृ. २६ ले. २३ व २४ } (११२२) { स. १५८८ चैत्र शु. ९
सु. १०६६ सवाल ७ } पत्रांत { इ. १६६६ एप्रील ३
दि. १०७० (१०७६ !)

बादशाह विजापूर—देसमू. देसपा. मोठ. रयत फ. मान मा. महमदपूर

सयद इबलाख (इबलाख ?) पत्रांतान यांनी विनंती केली की, रताजी बलद नरसिंगराव माने. देसमूख व सरदेशमुख यांनी राजा जयसिंग यांचे युद्धांत जीवाधारम्य पराक्रम केला. तरी म्हणून स्वामींनी या गांव त्यास इनाम पारे. तरी माने यांस चार गांव दिले आहेत. परया. नुस्सान

सं. ८ ले. १६ व प्रमात- } (११२३) { स. १५८८ चैत्र शु. १२
दिडी ले. १० दि. १०७६ } औरंगजेब—शिवाजी { इ. १६६६ एप्रील ६
सुद्धम १. सवाल १०

तुमचे पत्र मिर्जा राजे जैसिंग यांनी ठरावित्याप्रमाणे एकटील प्रांती स्वाना जाले ते पावून बहुत संतोष जाला. पुण्यास इकडील लोम तुम्हांवर पूर्ण आहे म्हणोन अदकार न करिता खातरजमेने मजल दर मजल निघोन यावे. म्हणजे भेटीअंती बहुत सत्कार पावून भाषारे जाण्याविषयाचा निरोप दिव्हा जाईल. सांप्रत तुम्हां वरिता पोशाख पाठविला आहे तो घ्यावा.

स. ले. ४० पृ. १५२ } (११२४) { स. १५८८ चैत्र शु. १३
सु. १०६६ सवाल ११ } सनद { इ. १६६६ एप्रील ७

शिवाजीराजे मोसले—गोवर्धन मठ व मकरंदमठ मथुरावासी. तुम्हास मथुरा-तर्थाचे तीर्थगुरुपण लिहून दिवले होते त्यावेळेस आठनव वर्षे जाली. तुम्ही आले नाहीत. मग आणीक एक ब्राह्मण राजाराम चोमा हा मथुरावासी आला. त्यास आम्ही तीर्थ-गुरुपण लिहून दिव्हे. म्हणऊन तुम्ही पहिला कागद तुम्हापाशी होता तो घेऊन घालेत. नग राजांनी मठ गोसावी बैसीन तह केला की, जे अलीकडे लिहिले ते रद्द, पहिले लिहिले ते खरे, ऐसा तह दिवला. त्यास जरी काही मथुरातार्थांचे तीर्थ-गुरुपण आमच्या बळिलानी आणीक कोणास, तुम्हास आम्ही कागद लिहून दिवला आहे त्याचे आधी;

लिहून दिघलें असेल तरी तोच तीर्थगुरू. तुम्हासी निसवती नाही. जरी तुमच्या कागदाच्या आर्षी आमच्या वडिलाचा लिखा अगर आमचा लिखा आणि कापशी नसेल तरी तुम्हीच आमचे तीर्थगुरू. राजाराम चोमा याणें न कळत आम्हांपासून कागद लिहून घेतला आहे तो रद्द असे.

इ. फॅ. १२ } (११२५) { श. १५८८ चैत्र व. १०
पृ. १५२ इ. } { इ. १६६६ एप्रिल १८

प्रेसि. ऑबिझडेन, सुरत-कॉन्सल, आल्पो.

पूर्वी फळविलें त्याविषय दुसरें एकादें युद्ध मोगल सैन्य व आदिलशहा यांच्यामध्यें झालेलें माझ्या ऐकितें नाहीं. बाकी, एकसारखें शत्रूंना काम करणें सैन्यांतील लोकांना आवडतच नाही. त्यांच्या पूर्वापार पद्धतीप्रमाणें ते आजहि वागत आहेत: दूर दूर राहून युद्धाची मुदत ते लांबवीत राहतात. कारण, जर फां युद्धाचा एकदां सोक्ष मोड झाला तर विजापूर स्वाधीन होऊन मग आपल्याला कोणी विचारणार नाही अशी त्यांची भावना आहे.

इ. फॅ. १२ } (११२६) { श. १५८८ चैत्र व. १०
पृ. २०४-२०६ इ. } 'दखनमधील यातमी' { इ. १६६६ एप्रिल २४

कारवार-सुरत

[पृ. २०३-२०४] कोंक्याच्या वेळ्यामुळें गोव्यामध्ये अत्ताची महर्गता द्यावी आहे.

[पृ. २०४-२०६] शिवाजीला फिहून कैद केल्याचें मागचें पत्रां लिहिले; तें आतां खोटे ठरले आहे विजापूर शहर दहा दिवसांत मोगलांना घेऊन देण्याचें दिलेरखाना-पार्शी कबूल करून बीस हजार स्वारांनिशीं तो अघाढीवर चालून गेला असतां, त्याचा पळुळता एक मुलगा (') सर्जाखानाच्या हाताने मारला जाऊन त्याला मार्गे ह्यावें लागलें. यामुळें दिलेरखान आपला शिरच्छेद करील या भीतीनें तो मोगल व विजा-पुरकरांचें युद्ध थांबवून असतांना पळून गेला असें आतां समजले आहे. आपण लिहिलें तें युद्ध हेंच होय असें आम्हांला वाटतें. मोगलांचे फक्त ३०० लोक मारले गेले.

शिवाजी पन्हाळ्याकडे पळून गेला आणि त्यानें वाटेंतलें गुप्तक आदिलशाही शहरें जाऊन 'आदिलशहा स्वतः येणार आहे तरी दरबारे उघडें ठेव' असा रक्षी निरोप पाठवून युक्तीनें पन्हाळा किड्या ताब्यांत घेण्याचा दाव फमल्यामुळें शिवाजीनें दुसऱ्या दिवशीं हद्द केला. परंतु त्यादिहि ५०० लोक मृत्युमुखी पडून अपयश आल्या-मुळें राजापुरापासून ५ गांव किंवा ३० मैल लांब अगळेच्या खेळण्याकडे तो गेला. तेथे नेताजीचें आणि त्याचें मांडण झालें असें म्हणतात. हें मांडण खरोखरच होतें कीं त्यांत आणखी कांहीं गोम आहे हें सांगतां येत नाहीं. परंतु एवढें खरे कीं नेताजी

तेथून निघाला तो विजापुरदरबारकडे जाऊन तेथील शहाला रूप करून त्याचेकडून त्याने दरसाल तीन लक्ष होनांची वेमणूक व मोगलीच्या सरहद्दीवरील काही मुलूख मिळविता; आणि त्याच्या संरक्षणाकरिता म्हणून तो आदिलशहाच्या हुकमावरून तिकडे गेला आहे. हा मुलूख ताब्यांत आल्याबरोबर त्याने आपली राजनिष्ठा व्यक्त करण्याकरिता राजा जयसिंगाकडे पत्र लिहून मुलूखाच्या रक्षणार्थ म्हणून काही लोकांची मागणी केली. राजा जयसिंगाने लोक पाठविले. परंतु त्यांना नेताजीला पकडून आगण्याचा हुकूम दिला. त्याप्रमाणे त्यांनी नेताजीला पकडून मोगली छावणीत आणिले. तेथे त्याचा शिरच्छेद झाला असें कित्येकजण बोलतात. परंतु तो अपापि पक्षपात केवत म्हणजे ह्याच आहे; असेंहि कित्येकांचे म्हणणे आहे. नेताजी सोडून गेल्यावर शिवाजीने फोंडा किडवाला वेढा देण्याकरिता २००० लोक पाठविले. दोन महिने वेढा चालून आणि शिवाजीचे ५०० लोक दगावल्यानंतर, आंतील लोकांनी आपल्या बस्तू घेऊन जाण्याला परवानगी देण्याच्या अटीवर किडा शिवाजीच्या स्वाधीन केला. शिवाजी मोगलांकडून पळून निघाला हे ऐकून आदिलशहाने त्याच्यावर सिद्दी मसाउद (सिद्दी जेहानचा जावई), सिद्दी जौहरचा मुलगा आणि रस्तुमजमा असा तिघांना पाठविले. त्यांच्याबरोबर ५००० स्वार आणि १००० पायदळ होते. शिवाजी यावेळी आपल्या देशांत दोंगरावर (बालाघाट) होता. सिद्दी मसाउदला हे कळताच रस्तुमजमाला बरोबर घेऊन साधल्यास अचानक हल्ला करण्याकरिता तो निघाला. रस्तुमजमाची या गोष्टीला मनापासून संमति नव्हतीच; म्हणून जवळ येताच त्याने आपले नगारे व तुताच्या वाजवून लावूनच शिवाजीला सावच केले. तरी देखील सिद्दी मसाउदने निवडक ६०० स्वार्थानिधी शिवाजीचा हतक्या धिताफीने पाठलाग केला की त्यांत शिवाजीचे ५०० स्वार व १०० शिपाई पडले. पाठलागाहून परत येतांना वाटेत शिवाजीची पत्रे रस्तुमजमाकडे नेणार जावूद मसाउदने पकडून आदिलशहाकडे रवाना करून दिला. त्यावर 'मित्रांच्या रक्तदलीमुळे एखाद माफी होत आहे. पण पुढे संमादून रहा. आतां तूं फोंड्याचा वेढा उठविला पाहिजे. नाहीतर तुला कामावरून दूर केले जाईल' असा मुलतानाचा रस्तुमजमाला खलिता आला. या पत्राने मिळून जाऊन रस्तुमजमाने फोंड्याचा वेढा उठविण्याचे प्रयत्नांची कमाल करण्याबद्दल महमदखानाला सांगून पाठविले. महमदखानाने लगेच किडवापासून दोनतीन मैलावरील रस्तुमजमाच्या एका गांवां शुक्राम करून आपण फक्त आपल्या मुलूखाची व्यवस्था पहाण्याकरिता आलों आहे असे शिवाजीच्या (वेढा घालणाऱ्या) सेनापतीला कळविले. शिवाजी व रस्तुमजमा यांचा स्नेह असल्याचे त्याला माहीत असल्यामुळे महमदखानाबद्दल कोणताहि संशय न येऊन, दुसऱ्या दिवशी सणानिमित्त खुदवा पटण्याकरिता म्हणून तो एक मैलावर असलेल्या टेकडीवर आपले सर्व मुसलमान लोक घेऊन गेला असता, ही संधी साधून महमदखानाने ठिकाणावर राहिलेल्या लोकांवर त्वरेने हल्ला करून प्रार्थनावाले लोक मदतीला येण्यापूर्वीच प्रथम त्यांचा व नंतर प्रार्थनेहून परत

येणाऱ्या लोकांचा असा निरनिराळ्या वेळी पराजय केला आणि वेदा उठविला. पूर्वी लिहिस्थ्याप्रमाणें हाच दिवस किट्टा शिवाजीच्या स्वार्थीन करण्याचा असा ठरलेला होता. वेळ्यांत सांपडलेल्या गरीब लोकांना गेले ३ दिवस पाह्या साऊनच आपली उदरपूर्ती करावी लागली होती. महमदखानाला अशी शुक्ति लढवून देखीठ प्रथम दोन तीन वेळ तरी हार खावी लागली. ह्या गोष्टीमुळे रुस्तुमजमा आणि शिवाजी यांचा दीर्घकालीन स्नेह पार विघटला अशीच सर्वत्र समजूत आहे. आता रुस्तुमजमानें शिवाजीपासून फोंडा, कुडाळ, बांदा, संकले (!) आणि डिचोली ही पांच ठाणी घेतली. तो 'आज येईल' अशी प्रत्येकाची अपेक्षा आहे. पण तो अजून पाटाखाली उतरला नाही. आदिलशहानें राज्यापुढपर्यंतचा मुळत त्याच्या ह्वाली केला असें म्हणतात. तें खरें असलें तर तो लवकरच मोठा मनुष्य होईल. सिद्दी मसाजद कोलापूरच्या आजूबाजूच्या मुळसाचा बंदोबस्त करीत आहे. वीस दिवसांखाली सर्जाखानानें मोगल छावणीच्या रूफा भागावर हद्दा केला असाता आपल्या मुलाला पडलेला झूचा वेदा उठवून त्याचा जीव बांबविण्याच्या छटपटीत रगत; तोच मारला गेला. मोगलांना तोंड देणारा एवढाच संदा बीर होता. तो गेल्यामुळे आदिलशहाचें मर्याद दुकस्तान झालें यांत शंका नाही. औरंगजेबाकडे मोठे नजराने घेऊन शिवाजी गेला आहे असें ऐकतां तें कितपत खरें आहे कोण जाणें ? फोंड्याचा वेदा चाख असतांना आमच्यापासून ३० मैलांवर सैन्याच्या हालचाली चाख असल्यामुळे आम्हांला फार मय वाटत होतें.

सं. २० ले. ११९ } (११२७) { स. १५८८ ज्येष्ठ शु. ३
पू. ३००, ३०१ जु. ९ } सरकारी नोकर व जमिंदार { इ. १६६६ मे २६
क. १०७६ जिल्हेज १ }

धरमगदास दिवाण सरदार तळकोकण

मुत्सद्दी, सरदेगू, देसपा. महाज. बगिरे फसवे कल्याण सामले सुरंजन सरकार तळकोकण निजागुनुलकी सभे औरंगाबाद.

त्रिविक नरस प्रभु औरंगाबादेस जाऊन खिलाफ मालमात करून बजारतपन्हा याजी सफीखान यांची सनद धरमंगदास दिवाण यास घेऊन आठा. त्यास, धरमंगदास दिवाण यांनी त्रिविक नरस प्रभु यास सनद दिव्ही. त्यास पटवारी जगर कुलकर्णी ऐसे नाही. कदम चालत आले आहे तेन्हेप्रमाणे चालवणे, त्यास नविसिद्दिगिरी व हुदैदारी सरकारावत मुसारा घेऊन दिवाणवठेंनं चाकरी करावी, ऐसें होतें. तें [पेशवाईतल स. १६५३ मधील] पंचाहतांच्या मते तहकीक जालें की त्रिविक नरस प्रभु नविसिद्दि व हुदैदारी सरकारावतेंचा जौहर होता. कुलकर्णीसी तालुक नाही; दिवाणवठेंचा

चाकर. अजी सवय त्यास ताकीद की दामदारीम सरकारचा तकावत न करणें. जमीदार असता, तर ऐसी सनद हासिल न होती. ऐसा पंचाहतांचें मते निवाडा जाला.

इ. फं. १२ }
पू. १६१ इ. }

(११२८)
दुरत-कारवार.

{ श. १५८८ ज्येष्ठ व. २
{ इ. १६६६ जून ८

या माजूला इतकीच बातमी आली आहे की, शिवाजी बादशहापुढें गेल्यावेळीं त्याचें वर्तन बादशहाला पसत न पडल्यामुळे शिवाजीला कठोरपणानें वागविण्यांत आले. इतर उमरावांप्रमाणें, मुक्याप्रमाणें हात बांधून दूर अंतरावर आदबीन (उमै) राहण्याचा अपमान सहन न होऊन त्याचा संताप झाला. असें ऐकल्याबरोबर बादशहानें बहती करण्याची वचनें देऊन त्याच्या समाधानाकरितां माणसें पाठविली. त्याला काबूलकडे पाठविण्याची बातमी आहे. परंतु त्या प्रांताचा कारभार करण्याचा उमरावी अधिकार त्याला दिला आहे कीं प्रसंग पडेल त्याप्रमाणें दूर करण्याचा बादशहाचा इरादा आहे; हें समजण्यास, आम्हां दरबारापासून बरेच दूर असल्यामुळे, आम्हांला मार्ग नाही.

मांढार. कॅमे. व्हॉ. }
सरकार-पू. ३०२ }

(११२९)

{ श. १५८८ ज्येष्ठ-आषा.
{ इ. १६६६ जून-जुलै(?)

मिर्जा राजा जयसिंग याचा गुमास्ता—

“ शिवाजी भेटीला आला त्यावेळीं दरबारी शिष्टाचाराचें उद्ध्वन केल्यामुळे थोडे दिवसपर्यंत बादशहानें त्याला दरबारला येण्याची बंदी केली होती. परंतु नंतर त्याचा सन्मान करून व कृपा दाखवून त्याला परत पाठवावा असा औरंगजेबाचा नेत होता. ” [हाप्त अंजुमान पू. २३८ अ., सरकार-पू. १४७-४८]

मांढार. कॅमे. व्हॉ. }
सरकार-पू. ३०२ }

(११३०)

जयसिंग—रामसिंह

{ श. १५८८ ज्येष्ठ-आषा.
{ इ. १६६६ जून-ऑगस्ट (?)

‘ प्रथम, शिवाजीबद्दल जामिनकी व जबाबदारी तुझ्याकडून बादशहानें काढून घेतली होती असें कळलें. त्यावरून, ‘ तुझा त्यांत काही संबंध नव्हता ’ असें जें मी पत्र पूर्वी पाठविलें होतें त्याचा उपयोग झाला; आणि तुझ्याबद्दल जबाबदारी संपली; असें मी समजत होतों. परंतु आतांच बादशहाही पत्र मिळालें त्यावरून शिवाजीला तुझ्याच ताब्यांत देण्याचा इरादा दिसतो ! आजपर्यंत वाट पाहिली तशीच आणखी थोडी पडा. इतक्यांत माझे अर्जाचें उत्तर येईल आणि त्याचे अनुरोधानें शिवाजीबद्दल काय विनवा-वयाचें तें ठरवितां येईल. मी असा अर्ज केला आहे की “ एकतर मला दख्खनच्या सैन्याचा संपूर्ण अधिकार सोंपवून घ्या आणि मरपूर कुमक पाठवा; किंवा तसें जमत नसेल तर दरबारकडे परत तरी बोलवा. ” तुला आपणाचा फौजदार नेमून पुनः

शिवाजीला तुझ्याच ताब्यांत ठेवण्याचा बादशहाचा विचार आहे असें तूं लिहितोस; त्यावर आपल्याला बादशाही दौरा सोडून कधीच रहावे लागलें नसल्यामुळे यावेळीं हि बरोबर प्यावे असें बादशहाला म्हणावे.

जर बादशहा स्वारीवर निघत असतील, तर शिवाजीला आमघालाच ठेवणें सोईचें पडेल. त्याची समजूत करून त्याला असें आश्वासन दिलें पाहिजे कीं, दरबार दख्खनमध्ये पोचतांच त्याला तिकडे बोलाविण्यांत येईल. तूं मात्र, नित्याचें धोरण म्हणून बादशहाबरोबरच राहणें इष्ट आहे. नाहींतर तुझे अगुयायी निराश होऊन त्याची निष्ठा पकी राहणार नाही. [हाप्त अंजुमान १९७ अ.]

भांडार-कोंभे. ब्हों. } (११३१) { घ. १५८८ ज्येष्ठ-भाषण
सरकार-पृ. ३०२ } जयसिंग-भोजराज कछवा { इ. १६६६ जून-ऑगस्ट ?

शिवाजी आमघास आहे त्या बाबतींत (कुमार रामसिंहाला असें फळवा कीं) बादशाही सत्तेला कोणत्याहि प्रकारचा अपाय न होतो! माझ्या व तुझ्या शब्दाची किंमत राहील असें वर्तन ठेवावे. [हाप्त अंजुमान, पृ. २३४ अ; सरकार पृ. १४८]

भांडार. कोंभे. ब्हों. } (११३२) { घ. १५८८ ज्येष्ठ-भाषण
सरकार-पृ. ३०३ } जयसिंग-औरंगजेब. { इ. १६६६ जून-ऑगस्ट.

“ पूर्वी शिवाजीला परत जाऊं घाबे असें मो विहाविलें होतें. तेव्हां दख्खन-मधील परिस्थिति थोडी निराळी होती. आतां (मोगलांची परिस्थिति) थोडी विकट झाली असल्यामुळे शिवाजीला इकडे सोडणें शहाणपणाचें होणार नाही. परंतु तेथें ठेवण्यांत सावधगिरी राखिली पाहिजे. नाहींतर त्याचें जीवित व स्वातंत्र्य धोक्यांत आहे अशी कल्पना झाली म्हणजे त्याचे (दक्षिणेतील) अमलदार निराशेनें आदिलशहाला मिळतील, आणि मग सर्वत्र अंधार्धुदी माजून बघेडा मात्र होईल.” [हाप्त अंजुमान-१९४ अ.]

“ शिवाजीवर मला खुद्द बादशहानें पाठविलें.....अगदी थोड्या वेळांत मला यश प्राप्त झालें. आणि नंतर हजारों युफ्त्या करून त्याला आणि त्याच्या मुलाला दोघांनाहि मी बादशहासमोर पाठवून दिलें. बादशहाना या गोष्टी माहीत आहेत. असें असून दरबारी लोक आता म्हणतात ‘ शिवाजी हा असा होता, हें तुला माहीत असताना त्याला कसाला दरबारला पाठविलें ? ’.....असें ऐकतां. जेव्हां मी त्याला शब्दाव्यावर पाठविलें तेव्हांहि ‘जयसिंगानें त्याला आपल्या कारबूतून पकून जाण्यास संधी दिली’ अशीहि टीकांनीं टीका केली. आणि आतां त्याला (ताब्यांत आणून देण्याकरितां) बादशाही मुलखतीला पाठविलें तरीहि ‘ कसाला पाठविलें ? ’

म्हणून म्हणणे आहेच. या प्रकारांनी एवढेच झाले की, अर्धवट राहिलेले विजापूरचे प्रकरण मात्र अधिक घोटान्यात पडले आहे. " [हाप्त अंजु. १९४-१९५ अ.]

सा. ले. १६२ } (११३३) { च. १५८८ यावण व. २
सु. १०६७ सफर १४ } मितेरी घा. सी० { इ. १६६६ आगस्ट ६

रा० संकराजी रत्नाकर हवाल० फार० पर० सुपे-रायाजी रत्नाकर हुदे० व मोक० व खोत कसबे सुपे:- १३ मोहरमचे खुर्दखत महादाजी गोसाव्याचे इनाम चाल-विण्याबद्दल आले आहे. तशी गणो त्रिमार्जनने गोसावी यास दिलेले इनाम चालविणे.

आहार. फोंमे. व्हों. } (११३४) { च. १५८८ यावण
सरकार. पु. ३०४ } जयसिंग- { इ. १६६६ आगस्ट

शिवाजीला दरबारी पाठविण्याकरिता केलेल्या युक्त्याप्रयुक्त्या व्यर्थ होऊन माझे देवी खडतर आपटि आली आहे... माझ्या शत्रूंनी चिथावून दिल्यामुळे, शिवाजीच्या पदरचे ब्राह्मणांनी, शिवाजीचे घुटकेची सर्वे अबाबदारी रामसिंगावर घातली. रामसिंगाचे सांगण्या-बळून, आणि रामसिंगाच्या पदाच्यातील दिलाईमुळे शिवाजीला जाता आले; अशी त्यांनी समजून ठेवून दिल्यामुळे रामसिंगाची मनमन व जहागोर काढून घेण्याचे घाटत आहे. माझ्या मनात असे बेमानीचे विचार आले असतील तर मला मरण येवो ! मी शिवाजीला जैरीस आणिले; त्या माझे शत्रूंद्वारे विश्वास न ठेवता शिवाजीचे ब्राह्मण जास्त खरे का मानावे !

ई. फों. १२ } (११३५) { च. १५८८ माद्र. व. २
पु. २०६-२०७ इ. } { इ. १६६६ सप्टें. ५

गिफ्ट बॅट चेंबरलेन, हुबळी—सुरत

रस्तुमजमाला शिवाजी विरुद्ध सैन्यापत्य मिळाल्यानंतर त्याच्या नेहमीच्या बहिवादीप्रमाणेच शिवाजीशी संधान ठेवून आणि आपण शत्रूविरुद्ध शक्य ती छुटपट करीत आहो, असे आदिलशहाला भासवून, कुळाळच्या हरीवरील रांगणा या नांवाचा मनचूत केव्हा अंतरापर्यंत त्याने रावजी पंडिताचे हवाली केला. ह्यामुळे आदिलशहाने चिडून जाऊन सर्व इस्तकांसह त्याची कत्तल करण्याचा हुकूम दिला. परंतु मित्रांच्या मध्यस्थीमुळे विजापुरास जाताने जाऊन खुलासा करण्याची संधि त्याला देण्यात आली आहे. आता विलक्षण देवाने त्याला हात न दिला तर तो यांतून छुटणे कठीण आहे.

फोंड्याखाली रस्तुमजमाचे २००० सैन्याचे तनख्याची तजवीज करण्या-साठी साधेल त्या उपायाने पैसा उमाळूनहि जेव्हा मागेना तेव्हा रस्तुमजमाला आमचे स्मरण होऊन त्याने आपल्या मुलाला हुबळीच्यामुळे त्या मुलाने आमचेकडे हजार होनाची

मागणी थोडीशी अधिकाराचे शब्दांत केली. नकार दिल्यास होणाऱ्या जबरदस्तीचा आणि दरबारचे इतराजीमुळे रस्तुगजमाच्या वाढत्या अविश्वसनीयतेचा विचार करून आम्ही २३ तारखेला कारवार सोडून ६ दिवसांत हुवळी गाठली. येथील देसाई येथेहि लूट करण्याची भीति दाखवीत आहे.

इ. फॅ. १२ } (११३६) { श. १५८८ आश्वीन शु. ८
पु. १६१ इ. } सुरत-कंपनी (आफ्रिकन बोटीने गेलेले पत्र) { इ. १६९६ सप्टें. २५

शिवाजी, अखेरीला त्याच्यासारख्याच मोठ्या वचने देऊन घात करणाऱ्या बाद-शाहाच्या कथार्थात सांपडला ! खुद शिवाजीकरिता ६००० घोड्यांची मनसब, आणि मुलाकरिता ३००० घोड्यांची मनसब अशी वढतीची मोठी वचने आपल्या सेनापतीचे मार्फत देऊन, आणि यरती गत अपराधांची क्षमा करून कृपा करण्याबद्दल लेखी पत्र पाठवून, बादशहाने दरबार आमंत्रण केल्यामुळे माळून गेलेला शिवाजी स्वतःला सुरक्षित समजून बादशहाला कुर्निसात करून राजनिष्ठा व्यक्त करण्याकरितां म्हणून गेला. परंतु दरबारांत गेल्यावर आपल्यापेक्षा कमी दर्जाचे उमरावांचे खाली उभे केल्यामुळे, बादशहाची पूर्वी न करितां तो निघण्या छातीचा वीर संतापून तिरस्काराने दरबाराचा त्याग करून निघून गेला. बादशहाने त्याच्या समाधानाकरिता अनेक सरदार पाठविले; तरी देखील तो परत येईना, कीं दरबारची निर्भरतेना परण्याचें घाबेना. 'आमण मुझांत जिरलेले कैदी नाही ! तह होऊन भेटांत आलों आहों' असे तो म्हणाला; व बादशहापुढे येण्यास पुनः कधीच तयार झाला नाही. बादशहाने नंतर शिवाजीने बरोबर आणलेल्या सर्व लोकांस रजा देऊन, त्याला फक्त हालचातीची मोंग्टीक ठेवून त्याच्या घरावर आपल्या लोकांचा इतका कडक पहारा ठेविला कीं बहुतेकांच्या मताने त्याला स्वदेशाकडे परत जाण्यास किंवा येथून सुटका करून घेण्यास सवड दिली जाणार नाही. 'शिवाजीपासून आपली आतां मुक्तता झाली' असेच सर्वजण समजत होते.

[पु. १६५] सेंट जॉर्ज बोटीने गेलेले पत्र:- शिवाजीवर इतका कडक पहारा ठेवूनहि अखेरीला तो आणि त्याचा मुलगा असे दोघे दोन पेटाऱ्यांत चसून (conveyed in two baskets) निसटून गेले (got away) अशो सार्वजनायक बातमी नुस्तीच आली आहे. त्याचा कोठेंच तपास लागत नाही. या बाजूच्या प्रांतांत (शिवाजीच्या सुटकेमुळे) सर्वत्र मांति आणि संतप यांचे साम्राज्य पसरले आहे.

ओरि. वॉरे. मा. २९ } (११३७) { श. १५८८ आश्वीन व. २०
नं. ३१०० इ. } सुरत-कारवार { इ. १६९६ आक्टो. १७

जमिनीवर किंवा समुद्रावरहि दुर्ग्याम्हाला आतां जपून राहिले पाहिजे. कारण मोगलांच्या दरबारांतून शिवाजी सुटून आला हें नवी आहे. त्याची शुक्ति यशस्वी

झाली. आतां तो स्वदेशी पोंचल्याची बातमी आली आहे. दरबारामध्ये त्याच्या अपेक्षेप्रमाणे स्वागत न झाल्यामुळे संतापून जाऊन भयंकर सूड उगविण्याची त्याने प्रतीक्षा केली आहे. ४५ हजार स्वारीनिशी तो सुरतेनजीक आल्याची बातमी आल्यामुळे सर्वत्र अनिश्चितता आणि अंदाधुंदीचे साम्राज्य झाले. आतां ही बातमी कदाचित् खोटी ठरली तथापि शिवाजी मोकळा असे तोंपयंत व्यापारी वेगळे लोकांना स्वतःच्या ध्यायका-मुलांच्या रक्षणाच्या काळजीपुढे व्यापाराकडे लक्ष देणे घाबणार नाही ! तुमचेकडेहि होच परिस्थिती होईल !

इ. फॅ. २२ } (११३८) { श. १५८८ कार्तिक शु. १०
पु. २५१ इ. } रजपूत = हिंदुशिपाई { इ. १६६६ आक्टो. २७

फॉक्सक्रॉस—सुरत

विंटरने स्वसंरक्षणाकरितां पोर्तुगीज आणि रजपूतहि ठेविले होते.

['रजपूत किंवा शिपाई' असा स्पष्ट पर्याय हचिसनने आपल्या वृत्तांतत दिलो आहे.

अशाच अर्थाने हा शब्द इ. फॅ. मा. १० पु. १०५ व मा. ११ पु. ३६ व ३८५ यांवर वापरला आहे. पहा— इ. फॅ. १२ पु. २५१ टीप.]

मांडार. कॉमे. व्हों. } (११३९) { श. १५८८ कार्तिक व. ४
सरकार. पृ. ३०५ } जयसिंग— { इ. १६६६ नोवें. ५

माझा काळ फिरला आहे आणि माझी काळजी सतत वाढत आहे. हे खोटे विजापूरकर उगाच काळहरण करित बसले आहेत. पळपुढ्या शिवाजीचीही काही खबर लागत नाही....अनेक बेघांतर केलेले विश्वासू हेर शिवाजीची खबर वेण्या-करितांच पाठविले आहेत. [हाप्त अंजु. २०० अ].

सं. ७ पु. ७१ ख. १ } (११४०) { श. १५८८ कार्तिक व. ३०
इ. १०७७ जवळ २८ } { इ. १६६६ नोवें. १६

औरंगजेब बादशहा—सयाजी परसोजी मोसले.

पूर्वापासून नांदनज हा गाव तुम्हास इनाम आहे. आतां अलमगीरपूर नांवाचा नवा गांव पर. करोडी सर. अहमदनगर सुमे औरंगाबाद हा तुम्हीं वसविला तो तुम्हास इनाम दिला.

इ. फॅ. १२ } (११४१) { श. १५८८ कार्तिक मार्ग.
पु. १७५-७६ } (अनामी लेखक) सुरत—इंग्लंड. { इ. १६६६ नोवें. १६

दहा महिन्यांपूर्वी आपले जीवित सुरक्षित राखण्याच्या अटीवर शिवाजी राजा जयसिंगाच्या हवाली झाला. पण बादशहापुढे आतांच बादशहाने त्याचा पात करण्याचें

ठाविल्याबरोबर राजा जयसिंगाने शिवाजी भेला तर बादशहाच्या समक्ष आपण स्वतःचा प्राणघात करुं असे शपथेवर सांगितल्यामुळे बादशहाने त्याचा जीव न घेता जयसिंगाच्या मुलाच्या (रामसिंग) ताब्यात त्याला कैदी म्हणून दिले. शिवाजीला बादशहापुढे नम्र होण्यास भाग पाडणे असक्य असल्यामुळे रामसिंग व त्याचा बाप योनी त्याला मित्रत्वाने वागविण्याचे वचन देऊन औरंगजेबाकडे पाठविले होते. परंतु जेव्हा बादशह आपला स्वतःचा शब्द मोडून त्यांच्या वचनाला हरताळ फांसी लागला तेव्हा ह्या त्याच्या नीचपणामुळे मुलगा आणि बाप (किंवा बापाच्या सहाय्याने मुलगा) शिवाजीला पळून जाण्याची संधि देण्यास तयार झाले. बादशहाच्या कानावर ही गोष्ट आल्यावर रामसिंग (६००० चा मनसबदार) ला कामावरून दूर करून व त्याच्या बापाला पुष्कळ सैन्य देऊन शिवाजीला पाठ घेऊन येण्याकरिता पाठविले. इतक्यांत इराणच्या शहाने बादशहाच्या मुलखात स्वारी केल्यामुळे बादशहाने जयसिंगाला परत बोलाविले. घुरतेला अशी विश्वनवीण खबर कळली की, त्याने येण्याच नाकारिले. जयसिंगाचे सैन्य बहुतांशी हिंदूंचे बनलेले असल्यामुळे जयसिंगाच्या शत्रूपासून औरंगजेबाला फारच मय आहे. शिवाजी घुरतेवर येण्याची हूल व पळापळी .. पण जर तो यशस्वाचिन् आला तर सत्सभ्याहून गलबेत परत येण्याच्या वेळेवर (छुडीची वागळी संधि असते म्हणून.) येईल... विजापुरचा आदिलशहा आणि गोंयवळकराचेर असे जमयता औरंगजेबाच्या विळाबीवर हल्ला करणार आहेत असाहि बातमी आहे.

इ. स. १२ } (११४२) { शं. १५८८ सांग. शु. ९
 पु. १७१-७२ इ. } घुरत—६५मी { इ. १६६६ मार्च ११

शिवाजीच्या सुटकेबद्दल सानोलायक बातमी आल्यामुळे आता बादशह ही मुलु-
 खावर आणि प्रजेवर मर्याद सूर्त घेतला जाईल अशी लोक अटकळ करीत आहेत. घुरतेवर शिवाजी येणार अशी हूल उठल्यामुळे सर्वत्र पळापळ सुरू झाली. तो केव्हाहि येतो, येथे एकहि कोणी शहपांत रहाणार नाही. त्याचेथी सलोक्याने वागण्यास नुसदी घुबवित! पण दरोडेखोरापाशी कसला स्नेह सत्ताचपाचा ? चार पावले दूर रद्द व हेंच स्वांगले.

ओ. स. भाग २९ } (११४३) { शं. १५८८ सांग. शु. ९
 मं. १२०३ इ. } घुरत, रॉयल डेलर-ऑन स्टॅण्डन { इ. १६६६ मार्च ११

शिवाजी मोगली दरबारातून मुद्दून स्वदेशांत आला आहे अशी बातमी प्रज्या-
 मुळे सर्व दख्खनमर मीतीचा संचार झाला आहे. शिवाजी अजून बराच दूर
 आहे तोच त्याच्या नावाने कित्येक ठिकाणी दाढे पडण्यास सुरुवात झाला आहे

हि. रे. क. ९ } (११४४) { घ. १५८८ मार्ग. व. ४
पृ. ११४ इ. १५ डिसें. न्यू. } { इ. १६६६ दिसें. ५

जयसिंगाचा बक्रील-गोव्याचा गव्हर्नर:-खौरंगजेबाविरुद्ध बंड करणाऱ्या लोकांना पोर्तुगीजांनी आश्रय देऊ नये. (या कडमाचा रोख शिवाजी विरुद्ध असावा. कारण तो आपसाहुन सुटल्याची वार्ता आधी होती.)

मांदार. कॉमे. व्हों. } (११४५) { घ. १५८८ मार्ग-पौष-
सरकार-पृ. ३०५-३०६ } { इ. १६६६ डिसें.

उदयराज (जयसिंगाचा गुमास्ता):-

“ शिवाजी (राजगडला) परत आला आहे; परंतु मुलगा बरोबर आला नाही म्हणून तो फार काळजीत आहे. घादशाही सत्तेला शरण जाण्याबद्दल तो उघड बोलत आहे. परंतु त्याचे मनात काय आहे हे कोण जाणणार ? शिवाजीचा आवड फलटणकर बजाजीचा मुलगा महादजी निंबाळकर पुण्याच्या आसपास घुमाकूळ घालीत असतो. माझा घनो (जयसिंग) यानेहि त्या बाजूला बंदोबस्ताकरिता त्या प्रांताचे जहागिरदार बंगरे नेमिले आहेत. ते असे:- बाबाजी भोसले बंगरे लोक मुपे येथे; हुलालखान इंदापूरचे बाजूला; घलीबखान चामारगोंपाकडे; हुसनखान, अबदुल रमूल आणखी काही दक्षिणेहि इतर ठांवे आहेत. त्रिबंजी भोसले बंगरे लोक रौसेनकडेहि पाठविले आहेत. सर्वांच्या आधी बाबाजी भोसले आपल्या जहागिरीत पोचून त्याने महादजीवर हल्ला करून त्याचे पुष्कट लोक मारले; व त्याचा शेडा, सोडा, १५० घोडे, बाण इत्यादि पकडून तो परत आला. तोडा व शेडा परक्याच्या हातीं राहू देऊ नये अशी समजूत आपल्यामुळे महादजी शरण आला. परंतु बाबाजीने त्या वस्तू दिस्या नाहीत. पुढे चार दिवसांनी त्याला चिंतापुरकरांची मदत मिळाली व त्याने बाबाजीवर अचानक छापा घातला. बाबाजी या हल्ल्यांत पडला. दत्तजी देशमुख पंढरपुरानजीक पडला. महादजीलाहि जखमा झाल्या... ..जयसिंग त्याच बाजूला घा अणुयज्ञाचे परिमार्जन करण्याकरिता जाणार होता. परंतु आपण तिकडे गुंतलो तर चिंतापूरकर मध्येच उचल खातील या भीतीस्तव तो वेत त्याने रद्द केला व तिकडच्या बाजूला ५००० लोकांनिशी अबदुल हमीदला रवाना केलें. [हात अंजु. २११ व.]

खं. २० ले. १२० } (११४६) { घ. १५८८ पौष. शु. २
मु. १०६७ जखर ३० } फा. मु. मज. सी. { इ. १६६६ डिसें. १७

अजदिवान पर० बाई-ताा मोक० देहाय प० बाई

अजमट विन नारायणमट लेकि. बाई यांग पत्तरणी, पळसी, तळिये, मुन्हे, बोर-

सुल या गावांतून ५ होन तूटपटी सादिलवार येजे आहे. सु. १०६६ सफर १४ ची मिसेली आहे; तरी देत जाणे.

इ. फं. १२. } (११४७) { श. १५८८ पौष व. १३
पू. १७७ इ. } कॉन्सल लेनॉय, आलेपो-सर जॉन फिच. { इ. १६६७ जाने. १२

विजापूरची बडेसाहेबीण मरकतच्या यात्रेद्वन परत येताना बसण्याला आली. तेथें तिच्याकडून १ इ. सोसा किंवा ३० हजार पौंड घेण्यांत आले.....औरंगजेब दिही राजधानी सोडून, दख्खनच्या लढाईकरिता उमारलेल्या सैन्याकडे जाण्यासाठी निघाला.

डच रिकॉर्ड्स. मा. २८ } (११४८) { श. १५८८ माघ शु. १
नं. ७३४ इ. जाने. २५ न्यू. } डच ग. ज.-डच कंपनी { इ. १६६७ जाने. १५

वेंगुर्ला- सुप्रसिद्ध शिवाजी गेल्या मेमच्यें पुष्कळ नजराणे घेऊन व्यापस्थास गेला होता. परंतु तेथें त्याचें चांगलें स्वागत झालें नाहीं. अगदीं अलीकडील खबर अशी आहे की, त्यानें नवीन सैन्याची उभारणी करून यन्द्वाणपुरावळ झालेल्या युद्धांत चादझाही सैन्याचा पराजय केला !

इ. फं. १४ ले. २२ } (११४९) { श. १५८८ माघ शु. १०
श. व सु. १०६७ सावान ९ } महार { इ. १६६७ जाने. २४

जिजाबाईंच्या उपस्थितीत:- बाबाजी जुंझारराव देशमुख कानदखेरे व माऊ मलोजी पतंगराव यांमध्यें घृत्तीचा वधला होता. मागे गोतले घृत्ती वादून दिली होती. याशिवाय नवीन बाटा २५० टके मलोजी यास बाबाजीकडून देवविला.

डच. रिकॉर्ड्स. मा. २८ } (११५०) { श. १५८८ फागून व. ११
नं. ७३७ इ. मार्च २० न्यू. } वेंगुर्ला, -डच कंपनी. { इ. १६६७ मार्च १०

देशातील परिस्थितीबद्दल सुलतानालाहि अज्ञानांत ठेविलें जातें. नवा सेनापती आतां शिवाजीवर पाठविला आहे. तथापि तो, प्रजेला सुद्धन पूर्ण नागविल्यावर, फार तर शिवाजीला काहीसा मागे हटवून पुनः परत जाईल; आणि पूर्ववत् सर्व चाखून गरिबांचे कष्ट काहीं सुकरार नाहींत.

शि. प. या. सं. २१

कों. इ. सा. ले. १३ }
सु. १०६७

(११५१)
उल्लेख

{ स. १५८८
इ. १६६६

कुछाल विलायेती शिवाजी राजे याणी चेतळेवरी विलायेतीचे गांव मिळवून
सुमा कुछाल केठा. एबंदर गाव २०३.

मांसार. फोंमे. धों. }
सरकार. पु. २०६-७

(११५२)
जयसिंग-जाकरधान

{ स. १५८८
इ. १६६६

“विजापूर, मोबलकोटा आणि शिवाजी या त्रयांच्या विरुद्ध माझे सर्व सामर्थ्य
एकत्रदून मी प्रयत्न केला आहे व फीतहि राहीन. शिवाजीने कसे तरी मला एकदा
मेढ्यावयास यावे अशा तजविर्जित मी आहे. म्हणजे येतां जाताना केव्हा तरी संधी साधून
माझे हुंसार लोक त्याचा नाश करितांल ! हा बादशहाचा बंदा ओकाच्या निंदास्तुतिके
न पाहतां बादशाही कार्य फुटे करण्याकरितां काहींहि करण्यास तयार आहे. बादशहानें
संपत्ति दिली तर त्याच्या कुळाचीं घरीरवंदंज जोडण्याचें म्हणजे माझा मुलाला त्याची
मुलगी करण्याचें सोलें लावण्यास मी तयार आहे. त्याचें घराणें आणि जातकुळीं माझ्या-
पैशीं इतकी हीन आहे की, आम्ही त्याचा स्पर्श झालेले अजहि खागार नाहीं; नग लघ-
संबधाची गोष्ट कशाला ! त्याची मुलगी पकडून आणली गेली तरी मी तिला आपल्या
जानानसामान्यांतहि ठेवणार नाहीं ! एण ती हीन कुळांतला असल्यानुजें हें आमिप गिळून
हुकाला अडकेल ! हा वेत फार गुप्त राखला पाहिजे. उत्तर त्वरित पाठवावें.” [हास्य
अंश. पु. १३९ अ]

राम. अ ६५ ले. १२ }
!

(११५३)

{ स. १५८८
इ. १६६६

बलजी संबाजी मोसले— गहादभट सेवगे कशने येधर
तीर्थपुरोहितपण व अभिवेक दाबहल वर्षांतन १७ होन दिले.

स. पु. १४० }
१

(११५४)
उल्लेख

{ स. १५८८
इ. १६६६

जे वस्ती मिर्जा राजे जैसिंग येहि शिवाजी राजे मोसले यासी सळाई
करून तर्फ कर्पाती मावळ देह ३६ त्याचे तसरुळ टाकले ते वस्ती खिरिदिश्यामण्ये देह
३६ दरोवस्त शिवाजी मरहूम याच्या नांवें लिहिले.

इं. फं. १२ }
पु. २६२ इ.

(११५५)
सुरत-कंपनी.

{ स. १५८९ चैत्र शु. ११
इ. १६६७ मार्च २६

औरंगजेबाचा हिंदूवर शूलमः यनिये लोकांनीं ठेकडा ५ टक्के अकाव
खोरेदीच्या प्रतांता देऊन तेथून सुरतेला दाखला आणून दाखवावा असा बादशहानें नियम

केला आहे. कित्येक वेळां तेथील अधिकारी तो दाखला न मानतां पुनः जकात भरण्यास लावितात. शिवाय खांना दस्तुरीचा म्हणून पुष्कळच पैसा भरावा लागून त्यांच्या मालाची किंमत भरमसाट वाढते ! आम्हांला (ईमजाना) सर्व मार्गांतील दस्तुर्या माफ असून नंदरातूत माल हाकवितांना फक्त शेकडा २ एवढीच जकात थावी लागते.

इ. फं. १२
पृ. २६८-९ इ. }

(११५६)

एतत—कंपनी

{ अ. १५८९ चैत्र शु. ११
इ. १६६७ मार्च २६ }

शिवाजी पूर्ण सुटून स्वदेशांत येऊन विजापूरच्या राज्यांत जाळपोळ आणि लुटालुट करूं लागल्यामुळे आणि सुरतेज पुनः एरुदा येण्याचा त्याचा निश्चय नाहीर जवळच्यामुळे येथील लोकाना त्याचें भय उत्पन्न होऊन ते सर्वजण देशावर पळून जाण्याची तयारी करीत आहेत. जमीन आणि संपुष्ट अशा दोन्ही बाजूंनी तो इडा करणार असून ५०१६० गलबतें त्याकरितां त्यानें सख केलां आहेत.

शि. प्र. (९) सेन
इ. एप्रिल २९ म्यु. }

(११५७)

गोवा व्हार्डनलॉय-मिशोरवाजयसिंग { अ. १५८९ वैशाख शु. ९
इ. १६६७ एप्रिल १९ }
'मराठ्यांच्या विरुद्ध मोंगलांनीं गोव्याचें आरमार सहाय्य करील. मात्र पुढाचा खर्च मोंगलांनीं करावा'. [विह्व ४-पृ. १३१-१३२; पृ. १३४ वर याच मजकुराचें औरंगजेबाचे नांवचें इ. १६६८ मे ८ चें पत्र आहे.]

लं. रॉ. ए. फारसी.
रिया. पृ. ३३५ }

(११५८)

शिवाजी—औरंगजेब

{ अ. १५८९ वैशाख शु. ९
इ. १६६७ एप्रिल २२ }

हा वंदा गुलाम आपली नोकरी करून हुकूम पाळण्यांत मोठें भूषण मानीत आहे. हिंदुस्थानच्या बादशहाची मोठी फौज मजबूर चालून येत आहे. या फौजेचीं टक्कर देण्याचें सामर्थ्य पृथ्वीमध्यें कोणास तरी आहे वय ? म्हणून माझी अशी नम्र विनंती आहे कीं, माझा मुलगा संभाजी यास चार हजार स्वारांची मनसब बादशाही फौजेत मिळावी. मनसब न मिळाली तरी ही फौज घेऊन नेहमीं तो बादशाहाची नोकरी करीत राहणार. माझ्या ताब्यांत किळे होते ते सर्व मी बादशहाकडे सोपून दिले आहेतच; आणि अद्यापि जे काहीं किळे माझ्याकडे आहेत ते व माझी सर्व ब्रिदगी, आपल्या सेवेस अर्पण आहे. [हें पत्र वाचून बादशहानें दिवाणाजवळ दिलें.]

इ. फं. १२ पृ. २७३-७४ }
खलस १० मोहर ११ }

(११५९)

कर्मन

{ अ. १५८९ आषाढ शु. १४
इ. १६६७ जून २४ }

औरंगजेब-सुरतेचे छुमेदार आणि अमलदार: डचांच्या मालावरील जकातीचा

दर खं. २३ बरुन खं. २ वर वतरविळा आहे. इंग्रजांनीहि विनंति केल्यावरून त्यांच्या मालावरील जफात खं. ३ होती ती २ केली; देशभर कोठेहि इंग्रजांपासून दखुरी घेऊं नये आणि दरोडेखोरांचें पारिपत्य करून खोरीचा माल इंग्रज मालकांचे स्वाधीन करावा, असा ठराव केला.

{ पिस. शि. घृ. १६ } (११६०) { श. १५८९ आषाढ व. १०
न्यू. जुलै १५ } गोवा व्हा—शियाजी राजे. { इ. १६६७ जुलै ५

रामोजी शेणवी कोटारी याजवटून असें बळलें होते की “(आमा येथील कंदेच्या) संकटांतून घटून आपण आपल्या राव्यांत सुखरूपपणें पोचला असून मनोहरगड येथें रहात आहा.” पोर्तुगालाकडून इकडे येतांच मी आपली माहिती मिळविठी व मनोहरगड येथें आपण असतांनाच वकील पाठविण्याचें योजिलें होतें. परंतु रामोजीकडून समजलें की, त्या किन्यावर जाण्याची वाट फार अडथळाची आहे; व आपण तेथून निघून उरण्यावर जावन राहणार. यास्तव मनोहरगडावर असतां आपल्याकडे वकील पाठविता नाहीं. पण आपण रायगडावर आतां मुक्काम केला आहे, असें बळल्यावरून हें अमिनंदनपर पत्र पाठवीत आहे.

{ गो. इ. सा. ले. २८ } (११६१) { श. १५८९ आषाढ व. १३
मु. १०६८ मोहर २५ } फर्मान { इ. १६६७ जुलै ८
दि. १०७८ }

विजापूरचा बादशहा—अजीजखान सरनोबत व सरहवालदार व धीरखान भागिकखान इवाल० व कार० मामेल गोवाः—अनंत दिन फट जोसी यांस सरजोतिपी-बदल ७५ होनांची मिरास व दरमहा २ होन सुवाहिरा अंतरुज महालाच्या उत्पत्तापैकी घालत आले आहेत. ते पूर्वाप्रमाणें चालविणें.

{ त्रै. व. २ घृ. १६० } (११६२) { श. १५८९ आषाढ व. १४
जु. १० मोहर २७ } फर्मान फा. मु. व सी. { इ. १६६७ जुलै १०

नुसळ्या, तांबेविची व फातविची मध्येस आणार. सबब उंबरे येथील २५ विघे जमीन व आन्यांचीं झालें अन्हुल गहू वगैरेस दिली आहेत. [त्रैमासिकांत मूळ फर्मान दिलें नसून फक्त सारांश दिला आहे].

{ खं. १८ ले. १३ } (११६३) { श. १५८९
फ. १०७७ } कुलायत { इ. १६६७

यमास्ते सादेशमुख व देशमुख व देशपटि पर० पुणें सप्त जुषार घुने और० (दक्षिण).

पर० मज० प्या जमाबंदीच्या २९० गांवांवेकीं तथोफ राजश्री शिवाजी राजे वजा गावे. तर्फे पुणे २० व तर्फे मावळ ३६=५६ नाकी २३४ गांवांची जमाबंदी २२५८९॥०। रु.— राघो बडाल गुमास्ते सारदेशमुख.

सा. ले. २४० } (११६४) { श. १५८९ श्रावण व. २
सु. १०६८ सफर १५ } सुर्दखत फा. मु. व सी० { इ. १६६७ जुलै २७
१—कार० व देसमू० पर० कऱ्हाड—

निलकंठ अमण अमिहोत्री सौ० कऱ्हाड यांस गावतना धर्मादाय जमीन व नस्त नें काही चालत आहे तें देत जाणें. ह्याली पर० मज० अमानत हवाले साहेबासी जाहले आहे.

सं. १८ ले. १४ सु. १०६८ } (११६५) { श. १५८९ श्रावण व.
फा. १०७७ सफर } तुमार { इ. १६६७ आगष्ट

तुमार वासलाती अज ताा गुमास्ते पाा पुणे

बाा खेळोजी भोसले रु. ५२४॥१०॥ (नरसिंगराऊ व विठोजी सितोळे)

मोरो विश्वनाथ व बाबाजी राम देदापांडे पुणे यांच्या शेवटीं सद्या आहेत.)

सा. ले. ५१ } (११६६) { श. १५८९ माघ व. ९
सु. १०६८ खल २२ } कर्ज कतवा { इ. १६६७ सप्टें. २

गुणाजी अडवल व बापूजी निगडे सौ. अजतुज पर. सिरवल

साहादाजीपंत देसकु. पर. सिरवल.

तुम्हापासून ५१ होन कर्ज घेतले. सुदतीस देके नेदी तरी फळांतर होनास रुके ॥१॥ देऊ.

सं. २० ले. १२१ } (११६७) { श. १५८९ आश्वीन शु. ८
सु. १०६८ खल ६ } सुर्दखत फा. मु. व सी. { इ. १६६७ सप्टें. १५

अजर. सैद मखदूम सर्जाखान— कार. व देशमू. पर. वाई.

नरसीहमट व एकनाथमट चिचाव यांस बोरसळ व किण्ही येथें १॥ चावर जमीन हफामुद्रा इनाम चालत आहे. ती चालविणें.

सं. २० ले. १२२ } (११६८) { श. १५८९ आश्वीन शु. ८
सु. १०६८ खल ६ } सुर्दखत फा. मु. व सी. { इ. १६६७ सप्टें. १५

अजर. सैद मखदूम सर्जाखान— कार. व देशमू. पर. वाई.

नरसीहमट चिचाव यास पसरणी येथें इनाम जमीन नीम चावर व वाई येथे नस्त १० होन हे हफामुद्रा चालविणें.

खं. २० ले. १२३ } (११६९) { श. १५८९ आश्वीन शु. ८
 सु. १०६८ स्मर ६ } सुर्दखत फा. सु. व सी. { इ. १६६७ सप्टे. १५

अजर. सैद मखदुम सर्जास्तान— कार. व देशमु. पर. वाई
 गिरमाजी विवक यास वाई येथे १ चावर हनाम जमीन हक्कासुद्धा चालविणें.

दच रेकडस् माग २८ } (११७०) { श. १५८९ आश्वीन व. ३
 नं. ७३५ इ. आक्टो. ५ न्यू. } दच ग. ज.-दच कंपनी { इ. १६६७ सप्टे. २५

चेंगुर्ला-देशांत यादवीचा घुमाकूळ अद्यापि चालू आहे. सुलतानाचे सेनापति
 मनापासून काम न करतां शुभ रीतीने शियाजीलाच मदत देतात अशी लोकांची
 समजूत असून मध्यच्यामध्ये गरीब प्रजा मात्र उमयपक्षांकडून लुटून नागविली जात असते.

खं. २० ले. ५१ (६) } (११७१) { श. १५८९ आश्वीन
 सु. १०६८ फ. १०७७ स्मर. } उल्लेख { इ. १६६७ सप्टे. आक्टो.

महजर दर बाबे मोकदमी, मौ. माळशिरत, बोग रामाजी व बापोजी यादव दर
 जमल अनसोजी घाटगे फौजदार व सिंगमल मनसबदार.

सा. ले. ५२ } (११७२) { श. १५८९ कार्तिक व. ५
 सु. १०६८ जवळ १९ } फा. सी. { इ. १६६७ आक्टो. २७

कृष्णाजी भास्कर घुमेदार— बाहिरजी वाघ हवाल. व. कार. रोहिंदखोरे
 नाइकजी जेघा यांना टके ६० घेतले. घावयास मातल करीत आहे. तरी ताकीद
 करणें.

खं. २० ले. १७७ } (११७३) { श. १५८९ कार्तिक व. ६
 सु. १०६८ जवळ २० } सुर्दखत फा. सु. व सी. { इ. १६६७ आक्टो. २८

अजर० हंबतराळ घानतराव साहेब—हुदे० व मोक० कस० उंदरज.

बहिरोजी बिन अबाजी आपक यांनी लढाईमध्ये बहुत खस्त केला, अखेर ठार
 पडिला. म्हणून अबाजीस राबरोयबदल ३० बिघे जमीन हनाम दिली आहे. चालविणें.

इ. कं. १२ } (११७४) { श. १५८९ कार्तिक व. १०
 पू. २७५ इ. } ऑजिजर, स्वाली-टॅडाम्फ टेलर, सुरत. { इ. १६६७ नोवें. १

(शियाजीच्या बंदरांतील गळबताळ यास पावा किंवा नाही असा प्रमाळ
 उचर-) प्रेसिडेंटची पासाविषयी गंभीरपणें बरी करून, आम्ही असे ठरविले की, पाव

दिल्यामुळे आम्ही दिलजमाई करण्याला अजकूल आहोत, असा भाव दिसण्याचा संभव आहे, हे द्या वेळी इष्ट नसल्यामुळे पास देऊं नये. परंतु दुसऱ्या कोणापेक्षां तुमचाच संबंध विशेष येत असल्यामुळे, पास देण्यापासून संभवणारे दुष्परिणाम आपण स्वीकार-
णार असाल, तर तो पास देण्यास तयार आहे. मात्र पास घाबऱ्याचा तो दर्या सारं-
गाला किंवा शिवाजीचा संबंध असलेल्या कोणालाहि न देतां सालीम नायकाच्या नांवानें दिल जाईल. प्रेसिडेंटची आज्ञा अशा सूचना आहे कीं, सालीम नायकाला मित्रत्वानें सांगून त्याच्याकडून शिवाजीनें किंवा रावजी पंडितानें आमची गलबतें येण्यापूर्वी आमच्याशीं सुविचाराचें, सामोपचाराचें आणि आमचें समाधान होईल अशा तऱ्हेचें बोलणें लावावें, असें त्यांना सांगवावें. तुम्हीं ज्यांना असें खात्रीलायक सांगावें कीं आतां तद् बहुतेक पुरा झाला असूनहि जर योग्य वेळीं तडजोड करून आमचें समाधान केलें जाणार नाहीं तर शिवाजीकडून इंग्रजांना पांचलेल्या तुकड्यानिबद्दल त्याच्या बंदरां-
घर आणि गलबतांवर सूड घेण्याच्या मार्गाला आतां प्रेसिडेंट लागेल. पास घाबऱ्याच असें आपलें मत ठरव्यास मि. ब्रेकडून लिहवून घेऊन सहीकरितां त्वरेनें इकडे पाठवून द्यावा.

पिसु. शिवाजी पृ. २४ } (११७५) { श. १५८९ मार्ग. शु. ४
इ. १९ नोव्हें. न्यू. } पोर्तु. व्हाइस-शिवाजीराजे { इ. १६६७ नोव्हें. ९

पात्री गोसांजु मार्तांत या मार्फत आपण पाठविलेले पत्र व तद्दार्ची कलमें मान्य करून पाठविली ही पोचली. पात्री गोसांजु यास चांगल्या रीतीनें वागविल्याबद्दल व (गोस्वांतून नेलेले) कैदी बंधमुक्त केल्याबद्दल मला फार आनंद झाला.

पिसु. शिवाजी पृ. १७ } (११७६) { श. १५८९ मार्ग. शु. ८
इ. नोव्हें. २३ न्यू. } पोर्तु. व्हाइस-शिवाजीराजे. { इ. १६६७ नोव्हें. १३

मी येथें आल्यापासून आशियाखंडातील सर्व राजे लोकांनीं सल्लोख्याचे संबंध देण्याचें ठरविलें आणि आपणाकडे तर सर्वांत प्रथम वकील पाठविला; असें आपले क्षिपाई आमच्या राज्यांत शिरल्या वेळीं आपणाकडून एक पत्र आलें. त्या खेरीज आपणा-
कडून पत्र आलें नाही.

पिसु. शिवाजी पृ. १८ } (११७७) { श. १५८९ मार्ग. शु. ९
इ. नोव्हें. २४ न्यू. } पोर्तु. व्हाइस-शिवाजीराजे. { इ. १६६७ नोव्हें. १४

रामोजी शेणवी कीठारी यास आपणाकडे पाठविला आहे. त्याजपाशीं आपलें नमुणें कळवावें.

पि. शिवाजी पृ. १८ } (११७८) { श. १५८९ मार्ग. शु. १२
इ. २७ नोव्हें. न्यू. } व्होंइसरॉय-शिवाजीराजे. { इ. १६६७ नोव्हें. १७

रामोजी शेणवी कोठारी यामार्फत पाठविलेलें पत्र पोचलें; त्यावरून आपली सलोख्याची इच्छा असल्याचें समजून आलें. तरी आपला वकील पाठवावा. रामोजी शेणवी यास आपणाकडे पुनः पाठविला आहे. त्याच्याशी याविषयीचें बोलणें करावें.

खं. १६ ले. २३ } (११७९) { श. १५८९ मार्ग. शु. १४
सु. १०६८ जखर १२ } कोलनामा. { इ. १६६७ नोव्हें. १९
इ. फं. १०७७ }

१-बाबाजी जुंझारराऊ देशमु० तर्फे कानदखोरे

नफर मजकुरांनें सांगितलें कीं, “आपण शिवाजीच्या दहशती करून पळून साहेबासी आलों आहे. तर गडाखाली रहावया जागा दिधली पाहिजे.” यावर गरीबी-वर नजर देऊन सोनमेटी राहावयास जागा दिधली असे.

शि. पु. (११) सेन { (११८०) { श. १५८९ मार्ग. व. १
इ. डिसे. १ न्यू. } गोवा व्होंइसरॉय-संभाजी. { इ. १६६७ नोव्हें. २१
आम्ही गोव्यास सुखरूपणें येऊन पोचलों. [शिष्टाचारचें पत्र.]

शि. प्र. (२) सेन. ३ } (११८१) { श. १५८९ मार्ग. व. १
इ. डिसे. १ न्यू. } { इ. १६६७ नोव्हें. २१

गोवा व्होंइसरॉय—गिरमाजी पंडित, डिचोलीचा सुमेदार.

शिवाजीचा वकील पितांबर शेणवी गोव्याला बारांवार येईल, त्याला बिनहरकत येऊ देण्याबद्दल परवाना.

खं. २० ले. १२४ } (११८२) { श. १५८९ मार्ग. व. ४
सु. १०६८ जखर १७ } खुर्दखत मु. व सी. { इ. १६६७ नोव्हें. २४

अजर. नरसोजी राजे घोरपडे हुटे. व मो. मौक. निगदी कि. सातारा.

जोगीदगिरी यास मौ. निगदी येथें १५ दिवस जमीन इनाम आहे ती घालविणें.

पि. शिवाजी पृ. १९ व २० } (११८३) { श. १५८९ मार्ग. व. ५
इ. डिसे. ५ न्यू. } पो. व्हा.—शिवाजीराजे { इ. १६६७ नोव्हें. २५

आपला वकील रा. सकोपंत याजमार्फत वहाचीं झळमें ठरविलीं त्यावर मी सही केली आहे. या सकोपंताबरोबर रेह. पाटी गोवालुं मातासि यास आपणाकडे पाठ-

विला आहे. रा. सकोपंतानी आपली कामगिरी मोठ्या शहाणपणाने बजावली.... तहावर आपली सही घेऊन येण्यासाठी आपणाकडे पाद्री गोसांल हा वकील पाठविला आहे. त्यावरून माझी सलोख्याची इच्छा आपणास कळेल.

फिसलें. शिवाजी. } (११८४) { श. १५८९ मार्ग. व. ६
परिशिष्ट १ डिसे. ६ न्यू. } शर्तनामा { इ. १६६७ नोव्हें. २६

शर्तनामा सलाह व दोस्ती राजे अजम सिवाजी राजे व कोंढी विजुरई.

विजुरई (= ब्हाइसराय) अजमी शर्तनामा पाठविला तेथे मजमून को, कितेक मरतवे राजे अजम सिवाजी राजे इजानेबाची बसतव जाहीर करून लिहिले होते जे आपण आपले, लोकांसहित बारदेशामधे पैसेकस नाव जे देसाई तेथे होते म्हणोऊन व आपले नियत पैसे होते जे माहेज सलाह हमेशा चालावे म्हणोऊन. त्यावरि इजानेब खातिरेसी आणून येक-रार केले जे कदीम दोस्ती चालिले होते तेणेच प्रकारी मागुत्याने दड चालावे. याचे तपशील :

हाली राजे अजम सिवाजी राजे याही दोस्तीचे रवेशीने त्वरेने आमच्या पादशाही मुलकातील बारदेशाचे रयत लोक खेळखाना मर्द व औरता व कचेबचे तेरीस १९ माहे नोवेंबु सक १६६७ ते रोजी आ राजे अजमाच्या लोकां जे बंद धरोन नेली आहेत; त्या पासी एक दका न घेता सोडून पावी व बारदेशाची गुरेदोरे जे काही अडळोन बमा जाहली असतील ते घावी म्हणोऊन विरजई अजमी तपासिले लिहिले. तरी विजुरई अजमाचे लिहिलेप्रमाणे जो बंद धरिला होता तो येक दका न घेता सोडून पादरी गोसांल याचे दवाला केले असे.

लखम सारवंत व केशव नायक देसाई इजानेबाच्या मुलकामधे राहिले आहेत. त्यासी येसे हुकूम फर्मास जे, इजानेबाच्या पातशाही मुलकामधे असता आ राजे अजमासी लढाई व गरगशा न करावे; आ राजे अजमाच्या मुलकासी व रयत लोकासी तसवीस व अजार नेंदावे; म्हणोऊन येसेयासी ते इजानेबाचे हुकुमेसी खिलाफ करोन चालतील येसे इजानेबाची जाहीर होताचि अर्णी राजे अजम लिहितील तेच वस्ती त्यासी इजानेबाच्या मुलकातून बाहीर घालोन जेसे मार इजानेबाच्या मुलकामधुन अपुळे विलायतीमचे वतनासी जावोन आ राजे अजमासी व राजे अजमाच्या रयत लोकांसी लढाई व गरगशा करताल येसे तद्दीक खबर इजानेबास रोखन होताचि मागुति फिरोन येऊन राहावयास ज्यानीबाच्या मुलकात जागा देणार नाही. नार सारवंत व मल सेंगवई इजानेबाच्या मुलकात + + असतील तरी त्यासी रा + + + हुकूम फर्माऊन देसायानी मजकूर जबपरयतेर आमच्या पादशाही मुलकात असतील तरी त्यांनीं जंजिरे गोवे यामधे रहावे. सार्यो बारदेसा विलायतीमधे राहो देणार नाही म्हणोऊन विजुरई अजमी लिहिले. तरी देसाई मजकुरास जंजिरे मजकुरी हालखुद ठेऊन आमच्या मुलकामधे रयतीस अगर हर-

येक नावे येकजरियाची तसवीस दिवलियांने जंजिरे मजकुरीहून बाहेर घालावे. बाळेघाटा होऊन सरे व सुतचे बँल जंजिरे गोव्यासी व विलायती सास्ती बारदेशची येतील- त्यासी आं राजे अजमाच्या लोकीं कैद व मना न करावें व तेणेच प्रकारी इजानेबाच्या पातशाही मुलकातील ये तर्फेचे बँल बाळेघाटासी व आणिकी तरफेस जातील त्यास रुवाजिमा रवेश बरहुवुम ध्यावे अगर माहोम इजरत पादशाः आंदिलशाः व आं राजे अजम गरमघाचे सह असेल तरी सौदागरी अमलासी फर्क पडो नेदिता हमेशा चालिले आहे तैसेचि राह गुजरी करोन सौदागरी अमल बेकुसूर चालो घावा म्हणोउन विजरई अजमी लिहिले. तरी सदरद्वप्रमाणे आपण आपले शिरस्तेप्रमाणे जकाती घेऊन चालऊन. माहेद दोस्ती मराहम व दद होऊन दरियामधे व सुष्कीमधे चालावी येसेयासी दरम्पाने गैरवाका अमल होऊन कुसूर पडेल तरी ते नावे आ राजे अजम आपले तरफेने विजरई यांसी जाहीर करावे; तेणेचि प्रकारी विजरई यांही आपले तरफेने आं राजे अजमासी रोशन करावे; सरंजामीचे स्वाल जबाब मा हो न जाहालेया वेगले हरयेक तरफेने सत्याचे व दोस्तांचे बंद न तोडावे हे धर्तनामेवरी आं राजे अजमाचे व इज्यानिबाचे निशान व सिंके असावे म्हणोऊन विजरई अजमी लिहिले. तरी सदरद्व लिहिलेप्रमाणे इजानेबानी कबूल केले असे. राजे अजम सियाजी राजे यांचे मुदा रयेत मसलहतीस कौदी विजरई यांसी इतिफाक करोन ध्यावयाचे असले तरी ये नावे येतबारी शरस पाठऊन रदबदल करून जो माहोन लस्कर इतिफाक होऊन जे तरफेसी बरे दिसोन येईल व फाहदा ज्यानी होत असेल त्याचे सरंजाम देखावे. निविस्ते गोवा ताराख फिरंग ६ माहे डिजेंबु सन येक इजार साहासे सतशष्टि म्हणोऊन विजरई अजमी लिहिले. सदरद्व लिहिलेप्रमाणे इज्यानानी कबूल केले आसे. बतेरीख २५ माहे जमादिखासर सूर सन समान सितैन अलफ* (मर्यादे. बट. पाठीमार्गे प्रतिप. मुद्रा.)

खं. २० ले. २३८ सु. १०६८ } (११८५) { घ. १५८९ मार्ग. व. ६
फ १०७७ अखर १९ } { इ. १६६७ नोव्हें. २६

अज माहाल खालिसा शरीफ—सेखदार व कर. व देस. व देसपां. पर. पुणे.

माहादाजी गोसावी याचें इनाम त्याजकडे चालविणे. हाली पर. मज. पातशाही खालिसा जाले आहे. (मुद्रा—मिर्सा राजा, बंदा, अवरंणजेव अलमगीर.)

*हा तहनामा पोर्तुगीजांनीं इ. १६६७ दिसें. ६ रोजी मान्य केला; ही तारीख न्यू स्ट्याडलची असल्यामुळे तिचें ओल्ड स्ट्याडलमधलें रूप नोव्हें. २६ हें मयज्यांत दिलें आहे. पोर्तुगीजांनीं मान्यतेची तारीख घातल्यानंतर मराठ्यांनीं आपल्या मान्यतेची तारीख २५ जमादिखासर (म्हणजे मार्ग. व १२=२ दिसेंबर) अशी मांडली आहे.

इ. फं. १२ }
पृ. २८६ इ. }

(११८६) { श. १५८९ मार्ग. व. १०
गोव्याहून पाठविलेले पत्र { इ. १६६७ नोवें. ३०

गोव्याच्या व्हाइसरॉयने रोमन कॅथोलिक धर्म यगळून इतर धर्मांच्या मागसाठी इदपारीचा हुकूम काढल्यामुळे अत्यंत क्रुद्ध होऊन शिवाजीने गोव्यानजीक धारदेश-च्या सरहद्दीवर स्वारी केली. व तेथील चार पाटी लोकांनी स्वधर्मांवांग्यतिरित इतरांचा प्राणनाश करण्याचा सहा दिला होता, (हें लक्षात ठेवून) त्यांनी स्वतः शिवाजीचा मराठा (हिंदू) धर्म स्वीकारण्याचें नाकारल्यामुळे [that refused to turne Moretto's (Marathas) of his own persuasion] शिवाजीने त्यांचा शिरच्छेद केला. ह्यामुळे घाबरून जाऊन व्हाइसरॉयने आपला क्रूर आणि कडक हुकूम परत घेतला। शिवाजीने आसपासच्या सर्व मुलुखांत जाळपोळ करून १५० लक्ष होनांची छूट नेली.

इ. फं. १२ }
पृ. २८६ इ. }

(११८७)

वसईचे पत्र

{ श. १५८९ पौष शु. ६
इ. १६६७ डिसें. १०

औरंगजेबाने मुसलमानांना जकातीची पूर्ण माफी दिली असून हिंदूंवर पूर्ववत् ठेविल्या आहेत. ख्रिस्त्यांनी अधर्मा भरावयाच्या आहेत. ह्या वातावरणात मुंबईची बस्ती खास अधिक वाढेल. [मुसलमानांना माफी इ. १६६७ मे ९ रोजी मिळाली—सर. ओरं. भाग ३ पृ. ११३; इ. डॉ. पृ. २९३]

खं. १५ ले. ११८ }
पृ. १०६८ राजव २० }

(११८८)

मिसेली सु. व सी.

{ श. १५८९ पौष व. ६
इ. १६६७ डिसें. २६

अज दिवाण ठाणे पर. कऱ्हाड-ता. मोक. मौ. इदमिदे

कमलनयन गोसावी याचे मौ. मज. पातण चावर जमीन इनाम आहे. तीपैकी उचापती न करणें.

खं. १५ ले. २७७ }
पृ. }

(११८९)

नकड

{ श. १५८९ भाद्र शु. १
इ. १६६८ जाने. ४

मोक. पाटील, व कुळ. मौ. पसर-मोक. पाटील व कुळ. वेलवंदी ता. वेलवंदखोरे.

तई आवा डोर देशमू. यास जीवमान पावेतो मौ. जतपड येथील जमीन प्यार पैसे मानजीबाबा देशपांडे व गावकु. यांनी आपले इनामापैकी दिली. परंतु तई आवास जुमचे सांभाळी केले आहे. तेव्हा जमीन तुम्ही करणें. [पृ. १०६९ आपाजी सुमेलार यांनी महाराजांचे आज्ञेवरून राजगड येथे पंचाहत करून वरील जमीन देशपांड्यास परत द्यावयाची असें ठराविले.]

कोर्टमिनिट्स ई. १६६८-७० } (११९०) { घ. १५८९ माघ शु. ५
पृ. ५ इ. } उच्चाचे नकाशे { ई. १६६८ जाने. ८

पकडलेल्या मालाच्या कमिशनरने विकावयास काढलेले उच्चांचे हिंदुस्तान विषयक नकाशे कंपनीच्या उपयोगाचे आहेत किंवा कसे याची चौकशी करून ते केव्हाला विकत मिळू शकतील याचा तपास करावा.

खं. २० ले. २१७ } (११९१) { घ. १५८९ माघ व. १
सु. १०६८ सावान १५ } उद्देश { ई. १६६८ जाने. २०

आराधे, ताटे व पिटे यांमध्यें पंढरपूरचे जोतिष, व कुळकर्ण याबद्दल मांडण लागले असतां निघाल झाला कीं उक्त वृत्तां आराधे यांच्या आहेत.

पंढरीपंत तबीब भोकाशो पंढरपूर, “क्षेत्रास अफजलखानाची तसवीस रद्दगली” बंगरे उद्देश आहेत.

ई. फॅ. १२ } (११९२) { घ. १५८९ माघ व. ३
पृ. २८१ इ. } सुरत-कंपनी { ई. १६६८ जाने. २२

दख्खनची स्थिति कष्टमय असून, शिवाजी सुद्धन स्वदेशी परत आल्यामुळे शांतेची सर्व आशा नष्ट झाली आहे. शिवाजी आपला उपयोग इतक्या चतुराईने चालवितो कीं बादशहाच्या संतापाची त्याच्यापुढे कांही मात्रा न चालतां केवढी अपमानानें शिवाजीशीं त्याला नमते घ्यावें लागले! आतां शिवाजीच्या साहाय्यानें विजापुरचा मुल्क पादाक्रांत करण्याच्या आशेन बादशहा त्या राग्यावर त्वरेन सैन्य पाठवावें असें म्हणतात. हा आणि इतर दुहीमुळे दख्खनमधील व्यापार बसला आहे.

[पृ. २८३] थोड्याच दिवसांपूर्वी शिवाजीनें पोर्तुगीजांना घोडा हात दाखविला. अनेक घोडेस्वारांचा अमलदार असलेल्या, थोड्या मोठ्या अशा गोव्या-जवळील प्रांतातील एका जमींदाराबरोबर शिवाजीचें कांही मांडण निघून शिवाजीशीं टिकाव घेतां न आल्यामुळे, तो जमीनदार बारदेस प्रांतांत अखाढाजवळ पोर्तुगीजांच्या आश्रयार्थ गेला.

व्हाइसरॉयकडे अनेक वेळां तक्रार करूनहि जेव्हां तिच्छे लक्ष दिले गेले नाहीं, तेव्हां शिवाजीनें त्या जमीनदारावर ह्हा करून त्याला जबरं केल्यामुळे तो आपली मागे ह्याला. पुढे शिवाजीनें त्याचा पाठलाग करीत बारदेसांत प्रवेश केला, त्यांतील बराच माग जाळला, व दह करून गोव्याच्या व्हाइसरॉयला आणि त्याचे आरमाराला न जुमा-

नतां त्याने १३०० कैदी आपल्याबरोबर नेले. याचा निकाळ कसा लागेल तें अजून समजलें नाहीं. परंतु हें मांडण लवकर मिळलें नाहीं तर समुद्रावर आणि जमिनीवर दोनही ठिकाणीं शिवाजीपुढें पोर्तुगेजांचा टिकाव लागणार नाहीं.

[पृ. २८४] या बादशहाचें धर्मवेड एकसारखें वाढत असल्यामुळें देशांत सर्वत्र अशांतता माजली आहे. विशेषतः बनिये लोक, हिंदू लोक आणि सामान्यतः मुसलमानेतर धर्माचे लोक यांचेवर इतका कठोरपणें जुलूम होतो कीं त्यामुळें आपसांतील संबंधांत मोठा बऱ्याचला उपस्थित झाला आहे. एकाद्या हिंदूनें घेतलेलें कर्ज बुडयाययाचा सोपा मार्ग म्हणजे सावकार हिंदूनें, म्हमद व मुसलमानी धर्म यांना शिष्या दिल्याची खोटीच तक्रार काजीकडे करण्याची धमकी पावी म्हणजे झालें. कारण अशी तक्रार येतांच, दोनचार खोटे साक्षी घेऊन, लगेच त्याची सुंता करून मुसलमान कर्ण्याची शिक्षा भोगावी लागे. या भीतीनें सावकार विचारा गप्प बसे. आपला कैदार घेतला जालो असा; खात्रीमुळें मुसलमानांचें तक्रार इतकें बेसुमार वाढलें आहे कीं ते बेलासक बनियांच्या घरांत शिरतात आणि आपल्याला काय पाहिजे तें मिळाल्याशिवाय बाहेर पडत नाहींत. राज्याचा इतर सर्व कारभार सोडून बादशहानें हिंदूंना नाटविण्याचा आणि देवळें पाडून मशिदी बांधण्याचा घोशा लाविला आहे. टोमस रोच नांवाच्या इंग्रजावर कैद, जाच, धमकी आणि शेवटीं लांच यांचा प्रयोग करूनहि जेव्हां तो धर्मांतराला कबूल होईता तेव्हां मग बादशहानें त्याला सोडून दिलें.

जर्नेल वॉ. रॉ. ए. सो.

१९१७ पृ. १४२-१४३
रमजान ५

(११९३)

फारशी शिलालेख

{ १५८९ काल्युन शु. ६
१६६८ केनु. ८

जेव्हां १०३२ हि. (इ. १६२२-२३) यावधी, आपली मिदगी व परिवार, अशीरगढचा (निहेदार) राजा गोपाळदास गोर याच्या स्वाधीन करून शहाजहान पूर्वेकडे गेला; तेव्हां त्या राजानें जवळ जवळ दोन वर्षे मुलतान पर्वत याच्याशीं अशीरगढ राहिला. कांहीं दिवसांनीं शहाजहान तेथून निघून दख्खनकडे परत गेला. त्यामुळें राजा गोपाळदासानें उत्तम सेवा केल्यामुळें, शहाच्या कृपेचें निर्दोश म्हणून त्याला राजा मांघाता हा किताब आणि पांच हजारोंची मजसूर मिळाली. त्याप्रमाणे राजा मांघाता व त्याचा खडील मुलगा सुंवर बलराम यांनीं युद्धाची तयारी केली. नंतर हि. १०३६ सालीं (इ. १६२६-२७) इजरात शहाजहान दिव्ही येथें तस्तावर बसला. हि. १०६२ सालीं (इ. १६५२) राजा मांघाताचा पुत्र राजा मनोहादास किडेदारीवर नेमला गेला. तेथपासून सहा वर्षे त्यानें हें काम विश्वासूषणानें केलें. हि. १०६८ (इ. १६५७-५८) सालीं शहा औरंग बादशहा तख्तावर बसला. हि. १०७५ सालीं (इ. १६६४-६५) राजा मनोहादासाच्या किडेदारीविषयक विश्वासूषणाच्या आणि नेकीच्या कामगिरीबद्दल त्या

होऊन (औरंगजेबानें) त्याला माहुली इत्यादि अनेक किड्यांची कामगिरी सांगितली. तेव्हा त्या राजाच्या कारकीर्दीत माहुली व पळसगडाचा तट व अंबरखाना यांची दग-डजी आणि भांडारदरंग(दुर्ग)च्या पाखाडीच्या पायऱ्या दुरुस्त करण्याचें काम झालें. जुलूम ११ रमजान ५.

पिसुलें, शिवाजी पु. २५ }
इ. फेब्रु. २६ न्यू.

(११९४)

{ श. १५८९ फाल्गुन शु. १४
इ. १६६८ फेब्रु. १६

पोर्तुगीज ब्राह्मणराय— रायाजी गंगादास समेदार

मलई केळनई तरफ भिवगड उर्फ रायगड ! आपण पुष्कळ वेळां मला लिहिलें आहे कीं 'गोव्यांतील देसाई शिवाजीच्या सज्जतां दांडगाईं करितात.' तरी देसाईं लखम सायेंत व फेसव नाईक यांना माझ्या सज्जतांतून निघून जाण्यास आज्ञा केली आहे. यामुलें तरी सदा देसायास इकडून मदत मिळते अशी आपली समजूत झाली आहे ती छोटी असल्याचें आपणांस वळेल.

श्री. इ. सा. ले. २९ }
शु. १०६८ रम १७ }

(११९५)

महजर गोवें येथें फा. मु.

{ श. १५८९ फाल्गुन व. ३
इ. १६६८ फेब्रु २०

फट बिन विठल जोसी याची मामले गोवा येथील सरजोतिसी मिरासी असता इगां जोसी याने गैरबाझ समजाऊन आपले नावे फर्मान घेऊन आला. यावर फर जोतिसी यानें फर्मान आणले कीं, सरजोतिसी मिरास फर जोसी याची बाकी लोकचें कागद बातिल.

श. ले. १६३ शु. १०६८ }
फ. १०७७ }

(११९६)

मिसेली

{ श. १५८९
इ. १६६७

अज दि० ठाणे झुपे

मोरो नरसिंह खोत व भल्हार काकाजी खोत इजारदार सायेर पर० मज०— हुजरून खुर्दखत आले. महादजी गोसावी यास गणो तिमोजीने दिलेलें उत्पन्न पूर्वीप्रमाणें त्याकडे चालू ठेवणें.

खुर्दखतांत 'हाली पर० मज० जागीर साहेबास अर्जोनी जाहाळा आहे' असा सहेख आहे.

खं. २० ले. ५५, ५६ }
?

(११९७)

सहेख

{ श. १५८९
इ. १६६७

कारकीर्द रा. शिवाजीराजे साहेब राजघी मोरो तिमल प्रधान यांनी पा शिरव-ळचीं मगाहती करून कीर्दी जमिनीस धार बांधोन दिव्हा.

शं. १८ ले. ५७ }
स. १०६८ }

(११९८)
कौल उद्देश

{ श. १५८९
इ. १६६७ }

नबाब इमाम बिरदीखान किलेदार-गोपाळसेठ व चाउजी चौधारी
रयत जमा करून पेठची आबादी करणे याबिसी.

शं. २० ले. १८ }
स. १०६८ }

(११९९)
तकरीर

{ श. १५८९
इ. १६६७ }

मन्दार बाबाजी व तिपाजी मन्दार व त्रिवरु गोमदेऊ व रामाजी बाबाजी देस-
पाडिये पर० सुपे तकीर करे

सामराम काटे व संभाजी काटे देसमु० व मोक० कस. सुपे मागे लागले. आप-
णास सफत घालून पुसता याकूदखानाचे वेळी काटे, मंभाजीराजे व असतखान यांचे
वेळी कसवेकर त्यावर काटे अशा कथने देसपुस्तो काम झाले आहे. यावर शाहजाजीराजे
व सीबाजीराजे जागीरदार जाले ३१४ बसे मोहर केली आहे.

शं. ८ ले. १७ श. ११ }
इ. १०७८ सवाल ५ }

(१२००)

{ श. १५९० चैत्र शु. ७
इ. १६६८ मार्च ९ }

औरंगजेब बादशहा—शिवाजी राजे

आमचा बहुत लोभ तुम्हावर आहे. याजरुति तुम्हास राजेपणाचा किताब
दिला आहे. पेठाजी पेठा अधिक काम करून दाखवावे म्हणजे सर्व मनोरथ पूर्ण होतील.
तुमचे कार्याविषयी विनंति झिदिली तेहि बंदोस्त यथास्थित घडोन येईल. खातर-
जमा ठेवावी.

दि. लेटर बुरु भाग ४ }
पू. १२४ इ. }

(१२०१)

लंडन—पुरत कॉन्गिल.

{ श. १५९० चैत्र शु. ७
इ. १६६८ मार्च ९ }

सपत्नीक शिपाई आणि क्रियेक कार्यावर पाठविले आहेत. खांपैकी अविवाहित
स्त्रिया असतील त्यांना शेतकामाशिवाय अन्य काम यांच्या मर्जाप्रमाणे व तुमच्या सोई-
प्रमाणे देऊन एक वर्षपर्यंत योग्य अन्नज्वानो नरवूद करावी. त्यांनी इंग्रजांशीच किंवा
प्रॉटेस्टंट असलेल्याच अन्य राष्ट्रांशीच विवाह करावा.

इंग्रजलोक आणि अन्यराष्ट्रीय प्रॉटेस्टंट एवढ्यांनाच हत्याराची परवानगी
असावी...स्त्रियांनी हातकाम करावे. सर्व प्रकारन व्यापार्यांना रद्दाण्याकरिता बोलावून
आणाने. मोंगल आतां धर्मरुद्ध करीत आहेत. त्यापुढे तुम्हांला हे छलम जाईल.
गूळ कराराप्रमाणे घेतात सर्व घर्भाना मोरुन्नीक ठेवावी.

इ. फं. १३ } (१२०२) { श. १५९० चैत्र व. ४
पृ. ४९ इ. } हेन्री गॅरी—लॉर्ड आर्लिग्टन. { इ. १६६८ मार्च २२

बादशानें मुसलमानांना जकाती माफ करून हिंदूवर तेवढ्या ठेविण्या असें मीं मार्गे लिहिलें तें त्यावेळेपुरतें खरें होतें. आतां बादाजहानच्या कारकाद्वारेन्या प्रमाणें जकाती देण्यांत याच्या असा हुक्म घाटून त्यानें हिंदू व मुसलमान यांना समान जकाती ठरविण्या आहेत. शिवाजीचा पिच्छा औरंगजेब पुरविणार आहे. आणि पुनः जर शिवाजी आपल्या हातीं सांपडेल तर त्याची हतक्या सहज झुटका होणार नाही.

[इ. फं. १२ पृ. २८९ बरील टीप व बसईचें पत्र, ले. ११८७ पाहिलें असतां जकाती बदलची ही माहिती विश्वसनीय वाटत नाही.]

इ. फं. १२ } (१२०३) { श. १५९० चैत्र व. १०
पृ. ३१२ इ. } इ. राजाचें आपापत्र letter patent { इ. १६६८ मार्च २७

मुंबईचेटाच्या ताबा ईस्ट इ. कंपनीचे हवाली करण्यांत आला. व वार्षिक. खंडणी १० पौंड मुकर केली.

खं. १८ ले. २२ } (१२०४) { श. १५९० वैशाख शु. १
पृ. ४५ झ. } इ. १६६८ एप्रील १

आपाजी नामदेऊ लढे—बाबाजी रामहोनप देसपां. पत्र. पुण

आपला बाप तुमच्या कर्पाती मावळच्या देसजुलकर्णावर गुमारता असतां तुम्हास तुमचा हक लाजिमा देत असे. आपण नजर बदलून हक लाजिमा दिवला नाही. त्यावरी सिद्दगढीचे उदेमान राठवळ किलेदार याणीं कर्पातीचे देसमुख, मोकदम कळकर्णी व आपणांस बोलाविले. आपण पूर्वीप्रमाणें वागणेंस कवूल जालो. बाजद कित्तु मलुक बदस्त सिवाजी राजे मोसले रयती बैरान पेशोशानी परागंदा मुलुक बैरान बेचिरास सबब पातशाही दोड एकून (अपूर्ण)

इ. फं. १२ } (१२०५) { श. १५९० वैशाख शु. १
पृ. २८३ टीप ४ इ. } मुंबई, जोसेफ हिमसे— { इ. १६६८ एप्रील २

विजापूरच्या आदिलशाहीचा बंडखोर शिवाजी (Sabbugee) गोव्यापासून ३ लीग (९ मैल) अंतरावरील यारवेंद्रा बेटांत ६००० लोकांनिशीं शिरून त्यानें ३ दिवसांत १६ च्यावर खेडीं बेचिरास केलीं. पण गोव्याच्या न्हाईसरॉयनें बकौलामार्फत त्याला बिनतां केच्यामुळें आणि त्याच्या सर्व अटी मान्य केल्यावर मग तो निघून गेला.

खं. १७ ले. १३ } (१२०६) { श. १५९० वैशाख शु. ३
 सु. १०६८ जिल्हाद २ } कौलनामा { इ. १६६८ एप्रील ४

रा. जिजाबाईसाहेब- ता विठोजी हेबतराऊ देसमु. तर्फे गुंजनमावळ

हेबतराऊ व बालाजी नार्देक देसमुख. त. मज. यांनी, 'आपण आपल्या जिजाबे दहशतीकरिता तोंडे चुकावून बाहेर गेले आहे. मुतालीकाच्या हाते देसगतीचे काम घेतले पाहिजे. म्हणून मोरोपंत पेसबे याजपाशी ठेवून पाठविले. त्यावरून त्यास कौल पाठविला आहे. त्याचिप्रमाणे तुम्हीहि आपला मुतालीक पाठविणे. त्याच्या हाते देसगतीचे काम घेऊ व तुमचा हफ तुमचे दुमाले फरु; खातिरजमा असो देणे; तुम्ही मुखे आपली देसगती चालवणे. आमचे तर्फेने तुमचे वार्ड सर्वथा होणार नाही.

सा. ले. ९५२ } (१२०७) { श. १५९० वैशाख शु. ४
 सु. १०६८ जिल्हाद ३ } { इ. १६६८ एप्रील ५

कृष्णाजी भास्कर सुमेदार व कार० माहालानिहाय तर्फे मावळ

हेबतराऊ नार्देक सिटिबकर देसमु० तपे गुंजनमावळ:-प्ररोवियाचे लिहिले त्यावरून कलोन आले. आम्हास तुम्ही आवश्यकच आहा. तुमच्या कार्यास आम्हापासून सहसा अंतर पडणार नाही. बेशक मुतालीक पाठवून देणे. तुमचे सनसबा प्रमाणे चालवू. सोईची विनंती करून कौल करून देऊ. बौर्दोच्या हंगामात मुतालीक पाठविणे. (मु. श्री, वरणी तत्पर कि, कर कृष्णाजी भास्कर)

खं. १७ ले. १४ } (१२०८) { श. १५९० वैशाख व. ५
 सु. १०६८ जिल्हाद १९ } कौलनामा { इ. १६६८ एप्रील २१

अजर. ११. शिवाजी राजे साहेब दामदौलतह.

ता विठोजी मिल्हेंदर देसमुख ता गुंजनमावळ

कौलनामा ऐसा जे, तुमचे धावे मात गोमाजी नाथक पुरी माळूम केले जे, विठोजी हिंमदर ११/१२/१६ कौलचे व्हेटवार आंटी, साईबी कौल मरहमत केलिया गावावरी देउन उत्तरेल गुरून मालूम वेंले. तरी विनादरा माळमात मनास आणून तुम्हास कौल मरहमत बेली आहे व तुम्हेंविशी गोमाजी नाथकाचे कोर्बरी हात ठेविला आहे. तुम्ही कोर्बरी बौर्दो वर न धरिता गावास देउन हस असणे. कौल असे.

सम. अं. ६७ ले. ३ } (१२०९) { श. १५९० वैशाख व. ५
 सु. १०६८ जिल्हाद १ } दिवाणपथ { इ. १६६८ एप्रील २३

अज दिवाण ठाणा मरूर-मोहदम मरूर.

१० उमादिल हाचे हद्दुत २१ जिल्हादला सादर जाले. त्यात कासीमट विन वटमट वनादल केबन पाठव दास २० दिवे मरूर देणे इनाम जमीन या सुद्धेत

केलासघासी महाराजे साहेब चालत आले आहे. या इनामास कधी निसारपटी घेतली नाही. ती आतां फारकून मागतात. महाराज धर्मपरायण आहेत. तेन्हां निसारपटीची तसवीस लागू नये....पा हुजूर. रा. मा. बा. राजश्री गंगाजी दादाजी पंडित बेटवे. रजे बरहुकूम इनाम चालवावे.

खं. १५ ले. १७ } (१२१०) { शं. १५९० ज्येष्ठ शु. २
सु. १०६८ जिल्हेज १ } कौल { इ. १६६८ मे ३

मोरो विमल—विठोजी ईश्वराळ सिलिबकर देसमु. तर्फे यंत्रनमावळ.

तुम्ही जिवाची दहशत धरून बाहेर पाविला आहां. त्यास मागती कौल जालिया वतनावरि येऊ न्हणीन तुमचे बाबे हवालदार तर्फे मज. यानी माळूम केले. तरी तुम्हास रा. साहेबाचा कौल पहिलेच पाठविला आहे. तो पावला असेल. आमचाहि कौल आहे. बरकट मिरासोदाराची बिले जाली आहे तेच रवेसीने तुमचीहि बिले करू. बेशक भेटीस येणे. येथे आल्यावरि रा. साहेबाच्या पायावरी घालुन तुमचा बोरपणाच होये ऐसे करू. कौल असे.

खं. १५ ले. २७८ } (१२११) { शं. १५९० ज्येष्ठ शु. ९
सु. १०६८ जिल्हेज ८ } उल्लेख { इ. १६६८ मे १०

राजश्री घोरले केलासघासी याणी विमणाजी बापूजी यांस पत्र दिव्हे त्यामध्यें मकसूद लिहिला आहे कीं, मो. सखोजी भिकाजी यामध्यें व तुम्ही व बाळाजी बापूजी यामध्यें कसबे खंड व पेठ शिवापूरच्या कुळकर्णाचा मिरासोचा कथला आहे. याबद्दल सखोजी भिकाजी तुम्हास निवाडा करावयाबद्दल एका स्वलाभ बोझावितात तो तुम्ही नात नाही. तेन्हां असे दिसते कीं, तुमच्या बापांने व मावाने साहेबीच्या बले त्यागसून कुळकर्ण झोपून घेऊन खात आहा. परंतु तुमचे कुळकर्ण नव्हे, जसे दिसते. तरी हालीं सखोपंत व तुम्ही एका धळास जाऊन कुळकर्णाचा निवाडा करणें.

विष्णु शिवाजी पृ. २५ } (१२१२) { शं. १५९० ज्येष्ठ व. १३
इ. ८ जून न्यू. } पोर्तु. व्हा.—चीरो पंडित सुमे. { इ. १६६८ मे २८

सर्व देसायांना पोर्तुगीज प्रांतांतून बाहेर घालविलें आहे.

खं. २० ले. १२५ } (१२१३) { शं. १५९० अ. आषाढ शु. ३
सु. १०६९ मोहर १ } सुदैखत { इ. १६६८ जून २

अजर. सैद मखदूम शर्जीखान—बजा. फार व देसमु. पर. बाई.

नारायणभट बिन गोपीनाथभट चित्राव यांस पसरणीं, उल्लेख व एकरपर या गागी १ चावर ३२ बिघे जमीन पूर्वीपासून चालत आहे ती त्याजकडे चाश् ठेवणें.

क्रॉस्ट. होम. मा. १ }
पृ. २२२-२२३ इ. }

(१२१४)

{ श. १५९० आषाढ व. ३
इ. १६६८ ऑगस्ट १४ }

रॅण्डॉल्फ टेलरची नेमणूक व त्याला दिलेल्या सूचना.

उचांशी युद्धे करावी लागली त्यामुळे अद्यापपर्यंत शिवाजीच्या नासापासून आम्ही आमची सुटका करून घेऊं शकलो नाही. तेव्हां किनाऱ्यावरील त्याच्या अनेक बंदरांपैकी एकाचा बंदरचें गलबत ताबडीत सांपडल्यास तें पकडण्याचा किंवा त्याचा नाश करण्याचा कसून प्रयत्न करावा. मक्का, एडन, भरकत, इराण, बसरा इकडून पुष्कळ गलबते परत येण्याची वेळ हीच असल्यामुळे त्यापैकी काहीं तरी तुम्हांला मेजतीलच.

[पृ. २२३] राजापूर बंदराकरितां १२ दिवस राखून ठेवून, जणू काय तो आपल्याच कामाकरितां जात असतां तुम्ही नाखुशीनें त्याला सोडलें असा बहाणा करून, चेलजीला जैतापुराशीं सोडून द्या. पुढें राजापूरला जातां येईल तसा जाऊं दे. तेथें जाऊन तेथील लोकांचे उद्देश जातिवेचे व सल्लोखाचे आहेत किंवा कसे, ते तद्द कोणत्या अटीवर करण्यास तयार आहेत हें अजमावून पाहून मग जरूर वाटल्यास त्याचा इसम त्यांनीं बोलणें करण्याकरितां आमच्याकडे पाठवावा, असें त्यांना सुचवावें. आम्हांला त्याची जरूर आहे असा त्यांना कोणत्याहि प्रकारें संशय येतां कामा नये. [इ. फॅ. १३ पु. १०४-१०५]

खं. २० ले. १२६ }
'शु. १०६९ इ. }

(१२१५)
निर्णयपत्र

{ श. १५९० आषाढ व. ८
इ. १६६८ ऑगस्ट १९ }

विठ्ठलूर रा. केसवजी नारिक देसपु. पर. वार्ड.

नरसीभट आणि नारायणभट व शंकरभट विभाव यामधें इनामाच्या गरगळा लागला. बडिलोची जमीन होती ती विभाग करून घेतली. त्यावर नरसीभटे अपुले करटे करून बरील सर्व इनामाच्या पट्या माफ करून घेतल्या तरी बरकडांना वाटा मागावयास समंध नाही. पट्ट्याचे उतपन नरसिंहमटी खावे.

इ. फॅ. ११ }
पु. १२ इ. }

(१२१६)
सुरत कन्सल्टेशन

{ श. १५९० आषाढ व. १३
इ. १६६८ ऑगस्ट २५ }

बैथम गलबताचे अधिकार्यास हुद्दयः- ईमजीचा पास नसलेली गलबते विशेषतः सुरत आणि मोघरा या बंदरांचे दरम्यानचे भागांतील पकडतां आल्यास पकडून एकडे घेऊन यावी. कारण या मर्यादेतील बरीचशी बंदरे आमच्या शत्रू शिवाजी याचीं असून, येण्या इत्येक बरे त्याच्यावर आमचे कर्जे राहिले असल्यामुळे, त्याची केड करून घेण्याची सही आम्हांप य म्होज आनंदच होईल.

खं. २० ले. १६ } (१२१७) { श. १५९० आरण
(खं. २० पृ. ४८) } हरि दिनानाथ-पंताजी गोविनाथ { इ. १६६८ आगस्ट

बहिरो नारायणास बरोबर घेऊन हरी दिनानाथानें येण्याबद्दल व अंबार्जापंतास कागद पावते करण्याबद्दल पंताजी गोविनाथानें लिहिलें होतें. त्यास हरी दिनानाथानें उत्तर लिहिलें कीं बहिरोपंत व अंबार्जापंत यास बोळावणें पाठविलें आहे. पत्र पोचल्या-पर ते शीघ्रच येतील.

इ. फं. भा. १३ } (१२१८) { श. १५९० भाद्र. व. २
पृ. १०७ इ. } कारवार (टेलर)-सुरत. { इ. १६६८ सप्टें. १२

बडी साहेबीण मक्केला मृत्यु पावली, तिचा परिवार परत आला. त्या विवंधनेत असल्यामुळे स्वतः मुमेदार आम्हाला सामोरा येऊं शकला नाही.

इ. फं. १३ } (१२१९) { श. १५९० भाद्र. व. ६
पृ. १०९-११० इ. } कारवार-सुरत { इ. १६६८ सप्टें. १६

आदिलशहानें [१] वर्षांत [१] लक्ष होन देऊन, सोलापूर नांवाचा मजबूत किल्ला व त्या खालील १८१ हजार होनांचा मुलख पावा, या अटीवर औरंगजेब आणि चिजापूरकर यांमध्यें तह झाला आहे. देशांत सर्वत्र शांतता आहे. शिवाजी राजगडला स्तब्ध राहिला आहे; आणि यद्यपि शिवाजी आणि आदिलशहा यांचा तह झालेला नाही, तथापि परस्परांविषय शत्रुत्वाचें वर्तन त्यांनीं घाबविलेंलें आहे.

इ. फं. १३ } (१२२०) { श. १५९० आश्वीन शु. ११
पृ. १५५-१६६ इ. } मुंबई-सुरत { इ. १६६८ आक्टो. ६

फक्त्याण मिघडीचा मुमेदार अबदुल्लाखान आणि दिवण मिर्झा करीम बेग यांच्याशी कंपन गैरीन स्नेहाचा संबंध ठेविण्यामुळे, त्यांनी औरंगाबादेस राजपुत्र सुल० मुआझ्झम याजकडे, गैरीला या आज्ञांताचे पटीकडे असलेले, आणि हिंदुस्तान आणि दख्खन या उभयतीस मुलखाशी चांगल्या रस्त्यांनी संबंध जोडणारे, उत्तम यंदूर पेंण हें देण्याबद्दल शिफारस केल्याचे कळले आहे. हें शिवाजीच्या अमला-खाली आहे हें खरे असले तरी शिवाजी औरंगजेबाचा ताबेदार झाल्यामुळे शहाजादा आज्ञा करील त्याप्रमाणे झाला वागणें भाग आहे.

रुच रे. मा. २९ } (१२२१) { श. १५९० आश्वीन शु. १४
नं. ७४० इ. आक्टो. १८ न्यू. } रुच ग. ज. रुच ई. इ. फं. { इ. १६६८ आक्टो. ८

बंगलाः— शिवाजीनें पुनः आदिलशहाशी तह केला आहे. त्यानें कबूल केलेली ६ लाखांची खर्ची अर्थातच ती गरीब बिचाऱ्या रक्तेवद्दन उचळील !

कित्येक वर्षेपर्यंत पोर्तुग्या ताब्यांत असलेल्या चारदेस वेढावर हद्दा करून त्याने विनाविरोध कित्येक खेडों इस्तगत करून घेतली आहेत. विजापुरकरांच्या मालकी हद्दाची सबब सांगून तो साष्टी वेढावरहि ताचा सांगत आहे. पोर्तुगीजांना त्याची शर मीति, घाते. शिवाजी किनाऱ्यावरील मुलखाचा सुभेदार हात्यामुळे, शिरस्त्याप्रमाणें बच रोसिबेटला २५३ होनांचा नजरणा देणें भाग पडलें. शिवाजी बच कंपनीला अनुकूल असल्याचें पुष्कळ तन्हांनी दाखवितो. 'पोर्तुगीजांशीं तुमचें युद्ध सुरू झाल्यास तुम्हीं (बच) मला कळविलें असतां पोर्तुगीजांची कायमची ह्कालपट्टी करण्यास मीं तुम्हांस मदत करीन,' असें त्यानें आम्हांस कळविलें आहे. पोर्तुगीजांचिरुद्ध त्याची ही भावना अगदीं मनापासूनची दिसते. तिचा आपल्याला फायदा होण्याचा संभव आहे.

सा. ले. २२० } (१२२२) { घ. १५९० आश्वीन व. १
घ. १०६९ जयल १३ } { ६. १६६८ आक्टो. १०

मसहुरल इजरत राजश्री छुण्याजी भारकर सुभेदार व कारकून सुचा ताा मावले प्रति राजश्री शिवाजी राजे:- दंडवत सर्जाराऊ जेथे देसमुख ताा मोर ताा रोहिडखोरे हुजूर येउनु आजें केला जे, आपला हफ व इनाम गाऊ फुल अमानत केलें आहे. आपणास काहीं पावत नाही. याकरितां आपला अवकात चालत नाही. बहुत जवून वस्त तंगतुरासी जाहाली आहे. तरी सादेन मेहेरवान होऊन आपला अवकात चालेल आणि सादेगाचे चाकरीस हवर राहो पैसें केलें पगहिजे. म्हणून ह्यावरून याचे इनाम व हफ फुल मनास आणून, लापैकीं सालमजकुरापासुनु दुवाले केले जसे.

सं. ७ पृ. ७२ } (१२२३) { घ. १५९० आश्वीन व. ४
घ. ११ जयल १६ } { ६. १६६८ आक्टो. १३

औरंगजेब पादशहा— मुसहो पाा कपोली सर. अहमदनगर.
मजकूर ले. ११४० कर्मानाप्रमाणें.

इ. कं. भा. १३ } (१२२४) { घ. १५९० आश्वीन व. ११
पृ. ७२-७३ इ. } { ६. १६६८ आक्टो. २१

आम्हां येथील लोकांच्या मुळांना इंग्रजी शिकविण्याकरितां एक दोन शाळा-मास्तर ठेवावे अशी बेयवरील लोकांकडून मागणी आली आहे. परस्परांत स्नेह वाढावयास व ख्रिस्ती धर्माचा प्रसार होण्यास या योगें उत्तम आरंभ होणार आहे. फक्त्याणचा दिवाण मिर्झा करीम बेग फांटी नांवाचें जखळचें बंदर देत आहे. मुअस्समचें पण आस्पावर मगच तें घेण्याचें करावें असा खोजा अलादिनचा सद्दा आहे.

इ. सं. १३ } (१२२५) { श. १५९० कार्तिक शु. ३
पु. ११० इ. } कारवार-सुरत { इ. १६६८ आक्टो. २८

आदिलशहाने हा प्रांत एका उमरावाला दिला आहे तरी येथील लोकानां हि आपल्या वखारांबद्दल प्रेम वाटत आहे. परंतु, शिवाजीचें सैन्य आणि त्याच्या कृत्या यांना मात्र हे सर्व लोक भीत असतात. शिवाजी अलीकडे इकडे येण्याचा संभव नाही.

इ. सं. १३ } (१२२६) { श. १५९० कार्तिक शु. ५
पु. ७३-७४ इ. } मुंबई-सुरत { इ. १६६८ ऑक्टो. ३०

घरच्या चौलचा सुभेदार शहाकरितां जी अकात वसूल करतो तिचा एक दशांश घेण्यासाठीं शिवाजीचा एक अमलदार तेथें असतो त्यानें गिरिघर (गर्घर)ला चांगल्या तऱ्हेनें बागवून सोरा, मिरो इत्यादि योग्य दरानें मिळवून घेण्याची खटपट केली आणि तेथून १२ मैलांवर अष्टमी येथें शिवाजी होता त्याला भेटून जाण्यास सांगितले. परंतु तसा हुकूम नसल्यामुळे गिरिघर परत आला.

इ. सं. २० ले. १२७ } (१२२७) { श. १५९० कार्तिक शु. १०
श. } इ. १६६८ नोवें. ३

(ले. १२१५) लेखांतील मरगदाचे बाबत मद्रासमेंनें केलेला निर्णय. नवी-मटे पटिया व तूप याची माफी साधिली. त्यास दोनी अंश व बरकट समस्तास एक अंश. मग बरदी बोलिले आपणास मानत नाही. मग त्रिवर्गी स्वमुखी नेम केला जे एक अंश नरसीमटास व दोनी अंश त्रिवर्गास पावे. त्याप्रमाणें समेनें केलें.

इ. सं. १३ } (१२२८) { श. १५९० कार्तिक व. ४
पु. ११३-११४ इ. } कारवार-सुरत. { इ. १६६८ नोवें. १२

गोव्याचा व्हाइसरॉय मेला असून, जातां त्याचे जागीं तीन अधिकारी काम करितात. व्हाइसरॉय मरण्यापूर्वी त्यानें बारकाईनें तपास केला असता, सर्व शहरांत मिळून शिवाजीचे ४१५ शें लोक बघून राहिलेले अडळले. तेव्हां स्वइस्तानें शिवाजीच्या कविलाच्या दोन तीन घोडाईत देऊन त्याला आणि या सर्व कैद्यांना त्यानें गोव्यांतून हद्दपार केलें. हें ऐकून शिवाजीनें ८१० हजार पायदळ आणि १ एक हजार घोडे-स्वारीनिशी गोव्यावर स्वारी करण्याचें जाहीर केल्यामुळे पोर्तुगेजी आपल्याकडून कडे-कोट तयारी केली. शिवाजी राजापूरचे उघेरेकडे आहे तो या बाजूला येईल किंवा कोठे याबद्दल सुभेदार व न्यायाली लोक यांचेपाशीं तपास करून पहाता, स्वारी करून आदिल-शाहीचा तह मोडण्याचें, किंवा या प्रांताचा जागीस्वर मुस्ताफाखान (हा आदिल-शहाचा मोठा जावराता असून औरंगाबादेस बहील म्हणून राहिला आहे.) याचेबिद्द

बाण्याचें, घाबस शिवाजी करील असें कोणालाच वाटत नाही....तथापि शिवाजीच्या हालचालीबद्दल बातमी ठेवून आम्ही सावध रहात आहो.

ता. क. या प्रांताच्या मालकाचें नांव पूर्वी शा अन्नदल हसनखान (commanda) असें होतें. परंतु आदिलशहानें नवाब मुस्तफाखान असा नवा किताब लास दिला.

इ. कं. मा. १३ } (१२२९) { श. १५९० कार्तिक व. ४
पृ. ८७-८८ इ. } मुंबई-गुरत { इ. १६६८ नोवें. १२

पेज व मुंबई यांभ्यामधील जलमार्गाची खोली घेतली. राजापूर येथे शिवाजीच्या दोन गलबतांची व कॅप्टन रिमथची लहानशी चकमक झाली.

इ. कं. १३ } (१२३०) { श. १५९० मार्ग. शु. ३
पृ. ४४ इ. } मोंबून-गुरत { इ. १६६८ नोवें. २६

मस्कतहून ताजी बातमी अशी आली आहे कीं १९ मोठी आणि ५१६ छोटी गलबते मिळून ४००० लोक असलेले एक अरबी आरमार हिंदुस्थानचे किनाऱ्याकडे निघून गेले. काहींच्या मतें हें आरमार मुंबईवर नावपाचें आहे. इतरांच्या मतें शिवाजीला मदत करण्याकरितां म्हणून ते जात असोवें. सिंधचे मराणें कोंठोकडे बातमी आलेली खरी असेल तर तीप्रमाणें शिवाजीनें पोर्तुगो पासून चौल घेतले असें समजतें.

इ. कं. १३ } (१२३१) { श. १५९० मार्ग. व. ८
पृ. ११४-१५ इ. } कारवार-गुरत { इ. १६६८ डिसें. १६

शिवाजीची भीती आतां राहिली नाही. कारण तो परत फिरला आहे. अनेक लहान लहान तुकड्या करून आणि निरनिराळ्या सववींवर शिवाजीनें सुमारे चार-पाचशें लोक गोव्यांत घुसवून दिले होते. गोव्याचे वेळांत ही संख्या दुप्पट झाली असती. आणि त्या नंतर एका रात्री एकदम उठाव केला असतां तर कोणताहि एक दरवाजा ताऱ्यांत घेऊन, पोर्तुगोनां पुरेसें सैन्य रणांगणावर समे काण्याचे पूर्वीच, शिवाजीचे लोक आत शिरून त्यांनीं गोवाकाबीज केलें असतें यांत शंका नव्हती. परंतु गोव्यापर्यंत आल्यावर, आपला बट उघडकीत आला; आपले लोक पळडले गेले; आणि पोर्तुगो लोकहि सज्ज होऊन राहिले; हें पाहून, मूळचा बेत बदलून, त्या भागातील आपल्या किल्ल्यांची शिवाजी पाहणी करूं लागला. त्यानें या वेळीं कित्येक ठिकाणाची शिबंदी बदलून रसद आणि दारुगोळा यांची तरतूद केली. पुढें इकडील सर्व मुलखांत सर्व ठिकाणीं कडेकोट बंदोबस्त झाला असून आपल्याला प्रवेश मिळणें शक्य नाही असें पाहून राजगडला काहीं जखतीचें काम आहे

असा घहाणा करून आपले सैन्य घेऊन तो परत वळला. परत जाताना सैन्याचा तनखा स्वतःचेच सुमेदार व नोकर यांकडून उकळीत स्वारी गेली. त्याचे येण्याची इतकी दहशत वसली आहे की, तो परत गेल्याची बातमी खरी मानावयास कोणीच तयार नाही. [से. फं. रे. सुरत मा. १०५ पृ. ७८-७९] पत्राचा पुढील भागः—**फ्रेंचांनी राजापूरला वसाहत केली.** शिवाजीच्या भेटीला गेल्यावेळी त्याने त्यांना वस्त्रे दिली व सर्व राज्यांत व्यापार करण्याचे फर्मान दिले. भेटीत इंग्रजांच्याबद्दल 'ते कां गेत नाहीत !' बरेरे त्याने पुष्कळ चौकशी केली. ते आले तर आपण राजापूरच्या नुकसानीबद्दल भरपाई करून देऊं असे तो बोलला. पण तद्देशीय व्यापाऱ्यांनी 'त्यांना रोख पैसा पाहिजे' असे सांगितले. तेव्हा त्याने नुसते बोंके हालविले. पुढे तो कांहीच बोलला नाही. [इ. फं. मा. १३ पृ. ११६]

खं. १८ ले. १५ } (१२३२) { श. १५९० पौष शु. ४
श. १०६९ सावान ३ } { इ. १६६८ डिसें. २०

रा. शिवाजी राजे—बाबाजी राम देशपांडे प्रा पुणे.

हुजूर खबर मालूम जाली की, मुकुंद कान्हो देशपांडे प्रा मजकूर याचे तकसिमेचा कारबार यासि न देवा आणि अवघा कारबार आपणच करावा असा हेतु आहे. तरी हे कोण गौघो ! तुम्ही पहिलेपासून सालाबाद हैबतखान व मलिक अंबर व माहाराज साहेबाचे कारकीर्दीस व हालीचे कारकीर्दीस जैसे चालिले तेनेप्रमाणे वर्तनूक करणे. नवे फकाट करून कारबारास खेळ करणे हे गैरमाकुल गोष्टी आहे व नवे कारबार कांहीं चालनार नाही. तरी तुम्ही आपले तकसिमेचा कारबार करीत जाणे. मुकुंद कान्होचे तकसिमेचा कारबार मुकुंद कान्हो करीत जाईल. तुम्ही मुकुंद कान्होच्या तााच्या कारबारासि बजबज घालवयासि गरज नाही. हे समजोन वर्तनूक करणे. नवे खेळ सर्वथा न करणे. कराळ तर ते कांहीं चालणार नाही. सालाबादप्रमाणे दुरुन वर्तनूक करणे. नवे खेळ केले म्हणजे साहेबास बोल नाही. ऐसे समजोन वर्तनूक करणे.

पिस. शिवाजी. पृ. २७ } (१२३३) { श. १५९० पौष शु. ६
इ. जाने. ७ न्यू. } पोर्तुगीज गव्हर्नर—पोर्तु. राजा. { इ. १६६८ डिसें. २८

आमच्या कारकीर्दीस प्रारंभ होताच यंदा वाईश व साष्टी हे प्रांत घेण्याची शिवाजीची इच्छा होती; पण आमचा बंदोबस्त असल्यामुळे त्याला आपला हेतु तडीस नेता आला नाही.

खं. १८ ले. ११ } (१२३४) { श. १५९० पौष शु. ६
श. १०६९ सावान ४ } { इ. १६६८ डिसें. २८

राजशी जिजाबाई—बाबाजी रामदेश कुं० पर० पुणे.

मुकुंद कांहे देखु = याचे तकसिमेत तुम्ही खेळ करता तरी सालाबादप्रमाणे चांगणे, नशते कयले केल्या, चिरंजीव कांही कोन्हाचा मुद्दाजा करणार नाहीत. ऐसे समजोन पसपस न करणे. पेस्तर बोमाट आला म्हणजे बोल नाही.

इ. फं. १३ } (१२३५) { स. १५९० पौष शु. ९
पृ. १२३ व. } मि. गाल्हर—सुत. { इ. १६६८ डिसें. ३१

राजापूरला फ्रेंचांनी एक दलाल पाठविला होता. परंतु शिवाजीने त्यांना इंग्रजांचे घर देण्याचे नाकारले.

वत्. पर्व पृ. १३ } (१२३६) { स. १५९० पौष शु. १४
सु. १०६९ सामान १२ } पोपत्र { इ. १६६९ जाने. ५

“ अजरकूनखाने राजाजी शिवाजी राजे साहेब दाम दीलतहू यजानेचू मोकदमानी वर्यानी समस्त प्रजा मौजे सोनोरी परगणे पुणे, बिदानद गोविंद विश्वनाथ पानशी मोतिषी व कुलकर्णी मौजे मजकूर यासी व रामाजी कृष्ण गावखंडेराऊ वस्ती कसने सासवड यासी कुलकर्णीबद्दल मांडण लागले होते. याचा निवाडा होऊन महजर झाला ऐसा जे, राजाजी कृष्ण गावखंडेराऊ हुजूर येऊन मालूम केलें जे, आपले कुलकर्ण मौजे सोनोरी तर्फे कन्हैपठार परगणे पुणे आपली निरास आहे. यासी गोविंद पानशी आपणासी लाईपी कुलकर्णीबद्दल मांडत आहे. तरी साहेबी गोविंद विश्वनाथ यास हुजूर आणून आपली व रयाची सरहक मुनसुफी करून निवाडा केला पाहिजे. म्हणून मालूम केलें. झारकून गोविंद विश्वनाथ यास तलब कहन आणून दोषा जणाची हकिकत मनास आणून तकरिरा घेतल्या.

इ. फं. १३ पृ. २०९ } (१२३७) { स. १५९० माघ शु. ३
(ओ. कॉ. ३४०५)इ. } मुंबई—कंपनी. { इ. १६६९ जाने. २४

अरय आणि शिवाजी यांच्याशी पोर्तुगीजांचे आधीच वैर आले असल्यामुळे, लातप मॉंगलांनीही विरोध करण्याचे नियून मनावर घेतल्यास पोर्तुगीजांची धडगत नाही. परंतु वादामध्ये व विशेषतः युद्धप्रसंगी संभरीरविचार करण्याची पौरस्त्यांची पद्धति लक्षांत घेतल्यास समझण (शत्रु) कांही विचार करतील असे वाटते. ओ. कॉ. न. ३३१९, १६६९ जाने. १४ चे सुतेचे प्रेसिडेंस पत्रः—बादशहाकडून अहादी (जासद) सर्व पोर्तुगीजांना सुरतेंतून हांकून लावण्याबद्दल हुकूम घेऊन आला. शहराच्या रक्षणाकरितां पहारे ठेवले. बादर (वहादर)खान दमगला वेढा घालण्याकरिता, दुसरा एक उमराव दीवकडे आणि आणखी २२ सरदार इतर पोर्तुगीज मुलद्या-वर, १ असे पाठविण्यांत आले. औरंगाबादेहून सुलतान मुबश्शमने त्यांना मदत करावयाची

आहे. या हुकमाच्या माघेवरून बादशहा राहिलेल्या तिघां सिध्दनांना वगळील असें दिसत नाही (And there are a few words in the husbull hukum which seem to threaten the three other Christian nations, to say, the King will care or take order for them allso.). या गोष्टीचा विचार करण्याकरितां बादशाही 'नाखुदा' उमामाई दरबाराकडे बोलावला असून या वर्षी बादशाही किंवा व्यापाऱ्यांची गलबतें समुदावर फिरकणार नाहीत.

खं. २० ले. १९९ पु. ३०२ } (१२३८) { अ. १५९० माघ शु. ४
सु. १०६९ रम २ } { इ. १६६९ जाने. २५

मशरूख अनाम राजाजी नारो भिकाजी सुमेदार व कारकून सरदेसमुखी सरकार महालहाय तलकोकण व देशमुख व दोढे कल्याण मामले यास—

प्रती राजाजी शिवाजी राजे त्रिंबकजी नरसप्रभु हुजूर येऊन मालूम केलें की कसबे कल्याणचे कुलकर्ण व हुदेदारी आपली मिरास सालाबाद माहात कदम कारकीर्द मलिकंवर बाजे कारकीर्द दर कारकीर्द चालत आलें असे. हाली मोगलाचे कमाविषीमधें देसमुख व देसपांडियांनी कसूर करून चालों देत नाही, चिटणीस व नाइकबाजी यांचा मुशारा सरकारी पोते खर्च पडत होता तो हाली मिरासदारांनीं रयतेनिसमत लावून त्यांचे चालवितात आणि आपणास हुदेदारीचा मुशारा दरमाहे टके १० व कागद बाब दरमाहे टका १ एकून टके ११ होते हे चालवीत नाही, तर आपलाहि मुशारा सदरहू रयतेनिसवतीनें लावून चालवीत व कुलकर्णहि बिला कुसूर चालवीत ऐसे कैले पाहिजे. म्हणून मालूम केलें. तर बाजे मिरासदारांच्या मिरासीच्या मिरासी चालवाया आणि यासी कुसूर करावयास काय गरज आहे ? हाली तुम्ही देसमुखदेसपांडियासी ताकीद करून त्रिंबक प्रभु मजकुराचे कुलकर्ण व हुदेदारी सालाबादप्रमाणें हुदेदारीचा मुशारा बाजे मिरासप्रमाणें रयतेनिसवतीनें देत तें करणें, योमाट येऊं न देणें.

स. पु. ११९ } (१९३९) { अ. १५९० माघ शु. ७
अ. } { इ. १६६९ जाने. २८

रा. पिराजीराव राजे घाटगे सर्जेराव वजीर गोसावी यांस:—

म. ह. मातमीर्दाळत राजमान्य अत महाराज शिवछत्रपती. तुम्हांकडील पत्र, सर्व सविस्तर मजकूर राजर्था मन्हासपंत नाटगीडे याणीं धुत केला, तो दिल्यात आणून तुम्हांस हजरत पादशहा याणीं मेहेरबानी होऊन वजिरी, मोर्चला, चवघटा, बतनदारी, जहागीर कागल परगणा, कर्घावी ६ गांव सुमार ६७॥ तुम्हांस इनाम करून दिले बरहुकूम अनुमय केला, बतनदारीचे कागदपत्र घ्यानांत आणोन तुम्हांस राजपत्रें करून दिल्ली ओहरेत. शिवाय कलम—

१ तुम्हीं समक्ष मेटीस याल (ते) समई मानमरातव कलमः

१ चादर, खाडा, कंठी व शिरपेच, पोशाख ५ सनगे कलापुती निरोप समर्थी,
ताजीम समक्ष वसका परोवर, घोडे २ [यकून ६]

१ सदरहू वजनदारी व जहागिरी पूर्ववतप्रमाणें छुटीसानक तुमचे वंशपरंपरा
भोगवटा करून सुखरूप असावें.

२ एकूण कलमें दोन सदरहूप्रमाणें तुमचे परगणेंत खन, खणबी वंगीरें पूर्वीपासून
तुम्हीं मुखआर. आम्हांकडून काहीं दरोगा पाडणेंच कारण नाही. बहुत काय लिहिणें.

वतन पत्रें. पृ. २३ सु. १०६९ फ. १०७८ श. }	(१२४०) अजीज पत्र	{ श. १५९० माघ व. १ इ. १६६९ फेब्रु. ६
---	---------------------	---

रामजी कृष्ण गाव खंडेराऊ सासवळ.—गोविंद विश्वनाथ पानशी, सोनोरी.

आपणास तुमचे चुलते छुडो परशराम यांनीं मुतालीक ठेविले असतां बेहमान
हाले. हालीं तुम्ही आम्ही मांडत महाराज साहेब (शिवाजी) याजवळ आलों. त्यांनीं
गोताऱ्या व पांडरीया सादी मनास आणतां दोन्ही गांव मौ. सोनोरी व दिवे गिधवे
यांनीं पानशास दान दिव्हे असें ठरलें. त्या वेळीं जानोजी काळा यानें लटकरी सासु दिली.
त्यावरून महाराज साहेबी दिव्य नेमून दिलें. बीग मोहरी तर्फें गुंजनमावळ येथें दिव्य
होजून आम्ही खोटे ठरलों. खाली मोहीमर्थें विठ्ठल पीलदेव मुभेदार प्रांत मावळ; मुकुंद
कान्हो देशपांडे पाा पुणे इत्यादि १२ सद्या आहेत.

स. पृ. १२१ ले. १३ } सु. १०६९ सवाल ३ }	(१२४१) सनद	{ श. १५९० फाल्गुन शु. ४ इ. १६६९ फेब्रु. २४
--	---------------	---

मोरो त्रिमल पेशवे—हवाल. फार. देशमु. देश. पर. शिरवळ.

राजश्री साहेबांचे आज्ञापत्र सावान क ४ चे आलें तेथें आज्ञा जे, वनाम पंताजी
गोपिनाथ मोकील मले ब्राह्मणाचे मफ आहेत. या निमित्त यावरी साहेब मेहेरवान होऊन
इनाम जमीन अवळ चावर २ मोजे मांडिकी जमीन चावर, मौ. मवाळी जमीन, १
चावर मेहेरवान होऊन दिघली असे.

ई. फं. १३ } पृ. २६९ इ. }	(१२४२) कारवार-हुरत.	{ श. १५९० फाल्गुन व. २ इ. १६६९ मार्च ९
-----------------------------	------------------------	---

यापुढें इतक्या उशिरां बाहेर पडण्याची शिवाजीची पद्धति नसव्यामुळे
यावरी आतां त्याची मीती संपली असें दिसतें. पाऊस संपून तो येणार त्याचे
आधीं आमचीं गलबतें भरून निघतील यांत शक्य नाही. शिवाजीचें महत्त्व
अत्येक दिवशीं फर्मा होत आहें असें आम्ही ऐकतो. तसेंच तुमचेहि मत आहे हें

चाचून नों वाटले....शिवाजी राजगडला वसून तो स्वतः व देशांत सर्वत्र शांत आहे.

खं. २० ले. २८७ } (१२४३) { श. १५९० फाल्गुन व. ३
पृ. ४१९ घ. } उद्देख निखालसपत्र { इ. १६६९ मार्च १०

रखमाजी, बाबाजी, शिवाजी, गोमाजी बाप बापूजी विंबक विश्वनाथ

मौ. सोनवरीच्या कुळकर्णाचें मांडण रामाजी गावखंडेराऊ यासी लागले होते. दिव्य केले, खरा जाला. बाद सांगता पैसे पडले. आपणास घावयास नाही. म्हणून सोनवरीचे कुळकर्ण व ज्योतिष तुम्हांस सुपीने दिवले.

खं. १७ ले. १६ } (१२४४) { श. १५९० फाल्गुन व. ८
सु. १०६९ सवाल २२ } { इ. १६६९ मार्च १५

अजर. रा. जिजाबाई साहेब. विठोजी हैबतराऊ सिलेंबकर देशमु. तर्फे गुंजनमावल तुम्ही आपली कन्या गोमाजी नाईकाच्या लेकास दिवली. लग्न सिधी कारणे तुम्हास हुजूर बोलाविले. तुम्ही सांगितले की साश्रित रोजीचे खावयास नाही आणि लग्नसिधी कैसी होईल. त्यावरून तुम्हास होन २५ व ५०० माणसाची जेवणाची सामान दिवले असे. लग्न सिध करणें.

इं. फं. १३ } (१२४५) { श. १५९० फा. व. १०
पृ. २१९-२१ इ. } मुंबई-सुरत. { इ. १६६९ मार्च १७

शिवाजीशीं दोन हात करण्याची आमची इच्छा असली तथापि आज आपण तसे समर्थ नाही, हे लक्षांत घेऊन शिवाजीने आपल्या नोकरांमार्फत केलेली ३०० रु-ची मागणी फारशी मोठी नसल्यामुळे आम्ही ती विन्यास दाखविण्याचें उद्देशानें पुरविली. जुना पाडण्याकरितां लागणारें लाकूड आणि बहुतेक इतर वस्तु त्याच्याच मुलखांतून आम्हांला मिळत असल्यामुळे किनाऱ्यावरील त्याच्या लोकांशीं सलोख्याचे संबंध ठेवणें आम्हांला इष्टच आहे....आमच्या देशत मलबाऱ्यांनीं कित्येक मच्छमार लोकांस धरून नेले. आमचे पाशीं प्रतिकारक्षम जलयानें नसल्यामुळे आम्ही त्यांना मदत करूं शकलो नाही. शिवाजी किंवा दुसऱ्या कोणाशीं युद्ध करण्याकरितां तथा गलबताची जरूरी आहे.

इं. फं. १३ } (१२४६) { श. १५९० फाल्गुन व. १४
पृ. २२२ इ. } मुंबई-सुरत { इ. १६६९ मार्च २०

१८ तारखेला नजीकाच्या एसाजी [१] राजानें मला एक छात्राणी निरोप पाठविला कीं, आपल्या अमलाखालील दर्यांतल पोर्तुगीजांच्या काही गळबतांवर शिवाजी हल्ला

करून ती घेऊन त्यानंतर साष्टीवरही जाणार आहे.’ शिवाजीचें साष्टीतील साक्षिष्य आपल्याला इष्ट नसल्यामुळे त्याला शक्य ती मदत देण्याचें मी कबूल केलें आहे.

सा. ले. १९ सु. १०६९ } (१२४७) { श. १५९०
फ. १०७८ } मदजर { इ. १६६८-६९

भावसिंग राणा रजपुतानें पुणा येथील रयते पासून जमाबंदीच्या २३८॥॥॥ रुप-
यामधून रु. २६८ घेतले. बाकी १७०॥॥॥ जागीरदारांनीं घेतले. असे असून रयतेनें
तक्रार केली कीं, आपणासून दुबार पैके घेतले तर तसें झालें नाहीं.

सं. १८ ले. १९ } (१२४८) { श. १५९०
फ. १०७८ } मदजर { इ. १६६८-६९

गोंदसेदी हुलबला पेठ धापूर का पुणे व गणसेटि शेठे यामधे घराचे मांडण होती.
निकाळांत घरठाणे गोंदसेदीचा लेक हुलबा हुलबला त्यास दिवले. गणसेदीस कांही निस-
बती नाहीं.

इ. कॅ. १२ } (१२४९) { श. १५९०
पृ. २८४ टीप १ इ. } आलेपोच पत्र- { इ. १६६८

बादशहाचें धर्मवेद, अडचणींत पकडून धर्मांतर करणें माग पाडण्याकरितां त्यानें
नेमलेले हुस्तक, आणि पुढें नाइलाजानें करावें लागणारें धर्मांतर, हीं हिंदूंना व प्रनियाना
जाचक होत आहेत. स्वर्गामध्ये अशा कृत्यांनीं महम्मदाच्या चरोवर मान्यता मिळेल;
असें खूळ त्याच्या मुक्कानां त्याच्या डोक्यांत भरून दिलें आहे. त्याच्यादत्तके जे कर्मठ नाहींत
अशा सरदारांनाहि हा त्याचा जाच सहन करावा लागतो आणि लवकरच ते
घंड पारून उठतील असा कयास आहे. [रिपोर्ट जेन किंग मॅन्सु. पृ. ५०६]

ग्रे. व. २ पृ. ६५, ६६ } (१२५०) { श. १५९०
सु. १०६९ फ. १०७८ } { इ. १६६८-६९

१—सरदेश. देश. देशपा. मोक. व रया. सुवे

मोरोशा गोमावी विंचवड याचा इनाम पूर्वीप्रते चालविणें.

सं. २० ले. १८७ } (१२५१) { श. १५९१ चैत व. ३
घ. } यादी { इ. १६६९ एप्रिल ९

करवीर शेथी रा गोविंदराव दत्तात्रय यांनीं प्रतिग्रहा प्रताप १ प्रमाणें वाटणी
केली. प्रताप दिलेल्या १८५ प्रहारांची यादी.

इ. सं. १३ } (१२५२) { श. १५९१ चैत्र व. १२
पू. २२३ इ. } मुंबई-सुरत. { इ. १६६९ एप्रील १७

शिवाजी राजाला एकदा आम्ही सबलत दिली म्हणजे आम्ही आपले हक गमावले असे होत नाही. त्याचे बाबतीत केलेला हा त्याच्यापुरताच अपवाद असून तो सामान्य आधार समजला जावा अशी आमची इच्छा नाही. तथापि अपरिहार्य पणे करावी लागणारी गोष्ट करून (जे आम्ही राखुं शकलो नसतो तेच देऊन) आम्ही फक्त आमचा आदर राखिला आहे. त्याने उपां केडीबद्दल नकार दर्शविला तर आम्ही त्याच्याकडून जवरीने घसूल हि करू शकत नाही. त्याकून त्याच्या सौमनस्यावर आमचे स्वास्थ पुष्कळच अवलंबून आहे. आज आपल्याला पुरेसे लाकूड वगैरे मिळू शकते ते एकदा मांडण ठकून काढण्यावर मिळणार नाही. वेळ आलीच आणि त्याच्याशी मांडण करायचेच म्हटले तर द्याच किंवा दुसऱ्या अनेक सवर्षांवर करता येईल।

[दि - G. G. C. १ भा. ९ पृ. १०७ (१६६९ मार्च १७) या पत्रात 'मुंबई बंदरात येणाऱ्या मालावर शेंकडा ३ टक्के जकात देण्याचा नवीनच नियम करण्यात आला. परंतु शिवाजी जबरदस्त, ही जकात देण्याचे हरप्रयत्न करून टाळणार; हे जाणून, जे शक्ती येणारच नाही त्यात उदारपणा दाखवायला का सोडा; असा विचार करून ईमजानी शिवाजीला ही जकात बहाल केली.' इत्यादि हकीकत आहे. या गोष्टीचा शुलासा आणि समर्थन या उताऱ्यात केले आहे.]

फ. रे. सुरत भा. १०५ } (१२५३) { श. १५९१ चैत्र व. १४
पू. १२१-१२ इ. } कारवार-सुरत. { इ. १६६९ एप्रील १९

मीठे सैन्य घेऊन शफतीखान [शाहिस्तेखान] शिवाजीवर चालून येत आहे. शंदाराजपुरीच्या सिपाने त्याच्या काही किड्यांना वेढा दिला आणि त्याच्या चऱ्याच प्रमुख हस्तकांनी त्याच्याविरुद्ध फट केलेल्याच्या संशयावरून त्याने किल्ल्यांना कारागृहांत टाकिले. व नाकीचे पळाले. हा गोष्टी खऱ्या असल्या तर शिवाजी आतां फार वेळ टिकून राहणे फटीण दिसते.

मुक्तेच मीठे वादळ होऊन त्यांत तांदूळाची वगैरे शिवाजीची पुष्कळ गलबत गमाविली. [इ. सं. भा. १३ पृ. २६९.]

फ. रे. मुंबई } (१२५४) { श. १५९१ वैशाख पु. ८
भा. १ पृ. ७० इ. } सुरत-मुंबई { इ. १६६९ एप्रील २८

तांदूळ, नारळ यांवरील जरातीनामत, आणि शिवाजी व तुमचे संबंध सलोह्याचे राखण्याकरिता, जे तुम्ही वरिटा त्याला आमची संमति आहे. कारण त्याला आपण तेवढी रकम बहाल केली नसती तर त्याने ती परत केली नसती असे तुमच्यासारखेच आम्हाला वाटते.

स. पू. १२० ले. १२ }
१ मिर्जेज १५ }

(१२५५)

{ श. १५९१ वैशाख व. १
{ इ. १६६९ मे ६

रा शिचछत्रपति— पिराजीराव राजे घाटगे देखमु. जहा. फौज पाा कांगल.
आपला इनाम आम्ही पूर्वीप्रमाणे चालवूं.

इति. ३० पू. ५६ }
दि. १०८० मोहर ५ }

(१२५६)

मिरासी पत्र

{ श. १५९१ ज्येष्ठ शु. ७
{ इ. १६६९ मे २६

समस्त दादाजन मौ. कवीठे पर. नीवास सर. अहमदनगर त्रिबक जोसी विन
मोर जोसी कसवे मिंगार

मौ. कवीठे येथील कुळकर्ण तुम्हस ६०१ रुपयास विकत दिघलें असे. पूर्वीचा
मिरासदार दुकाळा फाळे बुडाला. कोण्ही घारीसदार नव्हता. नरसोजी ताकिया याचे
घरवाडी ही मिरासी दिघली असे.

इ. फं. १३ }
पू. २२० इ. }

(१२५७)

मुंबई-हुरत

{ श. १५९१ ज्येष्ठ व. ६
{ इ. १६६९ जून ९

'शिवाजी राजा आपल्या देशांत तिरला आहे. त्याने पुष्कळ जात दिल्यामुळे
येथील लोक आश्रयाकरितां मुंबईकडे पळून गेले तर त्यास मुंबईत प्रवेश मिळवा'
असें वृंदा राजपूरच्या सिद्दीचें पत्र आलें; त्यास शक्य ती व्यवस्था करण्याचें वचन
मी दिलें आहे.

इ. २० ले. १९ }
श. सु. १०७० मोहर २४ }

(१२५८)

{ श. १५९१ ज्येष्ठ व. ११
{ इ. १६६९ जून १४

तिमाजी मस्झार व त्रिबक गोमदेऊ देसपां० पर० मुखे असकण्जी सादकार
आम्ही पनास करये घेत के त्यास दरमहा व्याज दरघेकडा इ. ६ प्रमाणे.

राम. अं. ६५,६६ ले. १३ }
'मु. १०७० सकर ३ }

(१२५९)

फा. सी.

{ श. १५९१ आषाढ शु. ४
{ इ. १६६९ जून २२

त्रिबकजीराजे मोमके-रघुनाथ व यादव मठ सेठगे येदूर (श्रीपुलगेधराचे)
पूजेस धावणमासचे रुपये १५ दिले.

इ. फं. १३. }
पू. २२० इ. }

(१२६०)

हुरत-मुंबई

{ श. १५९१ आषाढ शु. ४
{ इ. १६६९ जून २२

आम्हांला स्वतःचा मशगलाकरितां व करण्यासारखें पुष्कळ आहे. असा वेळीं
दुसऱ्याच्या मांडणीत पडण अ मजें त्याचून कोणाहि नगल्याला आणि विशेषतः
अहमदा तीं उचडणय नांवा कसो ज्ञान आरळे काकिळे आये पडणें लुड्डी आहेत

आणि तिळमात्र भरपाई केली नाही; अद्याल आपण आश्रय घावा अशी मुंबईच्या शिवंदोची परिस्थितिहि नाही. तेव्हां शिवाजीर्शी वैर करण्याची आपली आज तयारी नाही हे समजून त्याला शिजविण्याला कारण होईल असें कांहींहि करूं नका. मुंबई आणि दंडा या दोन्ही ठाण्यांचा बंदोबस्त करता येण्याइतकें सैन्य व दारूगोळा आपल्याजवळ असता तर सिद्दी आणि शिवाजी या उभयतांवरहि चांगला सूड घेण्याची ही संधि होती. परंतु हे बोलणे सोपें आहे तितकेंच करणें कठीण आहे.

सा. ले. २२१ } (१२६१) { घ. १५९१ आषाढ व. १
सु. ११७० सफर १५ } { स. १६६९ जुलै ४

रा. शिवाजी राजे—म. अ. रा. माजी सर्वोपराज जेधे देसमुख त्वा मोर त्वा रोहिळखेरे

तुम्ही अर्दास पाठवून तपविले लिहिले कीं, आपलो मागाची सेते सिवाजी जेधे करितात त्यांत अपणांत कयला होईल म्हणून. तरी त्याचा तुमचा निवादा होऊन गेला असतां माणुते कयला कराया काये गरज आहे. सेते ही घाना घाही घाना म्हणजे हे गोष्टी कैसी चालो पाहते ? इतकिया जपरि सेताविसी कयला न करपें. जेपेप्रमाणें निवादा जाला आहे तेपेप्रमाणे सेते ते व तुम्ही तक्सीम प्रमाणे करन निस्सर असणे कयलियात फाईदा नाही जाणिजे.

इ. फॅ. १३ } (१२६२) { घ. १५९१ आषाढ व ३०
घ. २७०६. } { इ. १६६९ जुलै २७

विजापुरकरांच्या मुलखाला शिवाजीचा मुर्तीच घास होत नसून या बाजूला शांतता आहे.

सा. ले. २६९ } (१२६३) { घ. १५९१ धारण घ. ५
सु. १०७० रवळ ४ } कौलनामा-‘प्रति’ सु. { इ. १६६९ जुलै २३

अज रक्तस्थाने राजधी शिवाजीराजेसाहेब दामदौलतइ त्वा मसहुरल जनान दताजी विन केरावजी नाईक पिसाल देसमुख पय साई.

विदानदेके दादे कौलनामा येसा जे तुम्हें हुलातीक केरावजी हुरो डेउन अज केला जे केशवजी नाईक कदीम साहेबाचा दस्तगीर तेमेच त्यानागे हाखी दताजी त्यांचा पुत्र साहेबांचे पागाची बहुत समेद घरितात. तेमे असता दताजी केशवजी यांचे दारीस-दार व गंगार्जी व दताजी यांची पाटी पय मजबूरचे ह्देटार व कायबून राखनात आणि दताजी केशवजींचे मुतालिकस दस्त बरन डेउन देसमुखीस कुमूर केला आहे तरी साहेबी दो गोष्टीने दताजी केशवजींची पलाटी गव्हिनी पाहिजे कीं आपणावून येक मला माणूस पय मजबूरचे तुम्हेदारांपासी पाठउठ न्याही इ. इ. इ. करावे कीं, राजाजी व

दत्ताजी यांची पाठी न राखणे, ते पहिलेपासून जे सात आले आहेत तेनेप्रमाणें खाऊन हालसुद्ध राहती ते करणें आणि दत्ताजी केशवजीची देसमुखी चालत आली आहे तैसी बिळाकुमूर चालविणें. ऐतें जरी न करा तरी दत्ताजी केशवजी दावा करील, विलापेतीस तसदी देईल, मुलुक ओस पडेल, मग आम्हांसं बोल नाहीं. ऐशा गोष्टी बोलीन दाटपट्टे देऊन हेजिवाहेजिबी आपले पारपत्य होये ते केले पाहिजे. जरी या गोष्टी ते नास्कोन, पारपत्य न करीत तरी दत्ताजी केशवजीस साहेबी आपले मुलकात हरमेक जागा राहावया जागा दिव्हा (पाहिजे). म्हणजे दहावीस घोडी करून शर्तीनसी दावा करून पा मा विलापतांस आजार देऊन लुटून नागऊन कलेल तो हलाज करून आपले पारपत्य करून घेताल. येस्या दो गोष्टीने साहेबी मदत केलिया साहेबाचे सेवेसी पेशकसी होतु पा २००० दोन्ही हजार उसूल चौं साला हरसाला होन पा ५०० प्रमाणें देऊन. तरी ये- विसी कौल सरहमत जाला पाहिजे म्हणून अर्ज केला. तरी सदरहू अर्ज मनास आणून तुम्हास ये बावें कौल सरहमत केला असे. तुमचे बावे पा मजबुरास गुनेदार व कारकु- नासी रद्दबदल करून खटपट कराया मले माणूस हेजीव पाठऊन त्या हातीं सांगोन पाठऊन, कीं दत्ताजी केशवजीचे बारिसदार गंगाजी व दत्ताजी यांची पाठी तुम्ही राखता यात फायदा नाहीं. येणेंकरून मुलकात आजार पावेल. तरी येतें न करणें. जेनेप्रमाणें पेशजीपासून चालत आले आहेत तेनेप्रमाणें दत्ताजी केशवजीची देसमुखी बिळाकुमूर चालवणें. मुतालिफास कैद केलें जाई ते सोडून देणें. वरतमाव बोडी जे घेतले असेल ते परतीन देणे. गंगाजी व दत्ताजी बारिसदार पहिलेपासून जे सात आले आहेत ते खाऊन हालसुद्ध राहेंत ते करणे. कुसूर होव नये. येस्या दाटपट्टीच्या गोष्टी हेजिवाहातीं करऊन तुमचे पारपत्य होये ते करून. जरी या गोष्टी गुनेदार व कारकून नास्केत आणि पारपत्य न करीत तरी मग तुम्ही आमचे विलापेतीस हरयेक जागा येउनु घुसे असणे; आणि दहावीस स्वार पावतील तितके करून शर्तीनसी दावादारवडा करून पा मजकूर विलापतसि आजार देवईल तैसा देऊन आपले पारपत्य होऊन ये ते करणें. सदरहू दोन्ही गोष्टीने आम्ही तुमची पाठी राखावी याबदल पेशकसी होतु पादशाही २००० दोनी हजार उसूल प्यार साला शा साल मजकूर सब सर्वेन पासून हरसाला होन पा ५०० पाचसंप्रमाणें चौ वर्षांनीं होतु दोनी हजार घावें म्हणून केदारजी सुतो तुमचे मुतालि- वानी कतवा देहून दिव्हा असे. तेनेप्रमाणें पेशकसीचा उसूल ता जाउलीचे सवा करणे. येविसी कौल असे. छ ४ खबिलावळ. तुमचे बारिसदारास असिरा नसे. ये बावे कौल असे. मोर्तप सुद. (मर्यादेय विराजते) वज्र सुकनिर्वांस मुक्त सुद

सं. १५ ले. ११५ }
सु. १०७० खल २३ }

(१९६४)
ताकीद सु. व सो.

{ सं. १५९१ आवण व. १०
{ इ. १६९९ आगष्ट ११

खान अजब सिताब खान सरनाईकवाडी किले सातारा बगेरे— ता बाजी पटेळ

मोक० मोजे निगडी किले सातारा:—मौ० मज० सदानंद मठीचे इनाम बिबे ५ बाहे.
इनामाचा ऐवज जराबजरा मठास पावता करणे.

फं. रे. सुरत मा. १०५ } (१२६५) { श. १५९१ माद्र. व. ८
पृ. १३६ इ. } मुंबई-सुरत { इ. १६६९ सप्टे. ७

काल शिवाजीचें एक गलबत आदनहन, बहुतेक रिकामेंच द्या बंदरांत आले जाहे. [इं. फं. मा. १३ पृ. २३५]

खं. १८ ले. १७ } (१२६६) { श. १५९१ माद्र. व. १३
सु. १०७० रखर २५ } कौलनामा. नकल { इ. १६६९ सप्टे. १२
अज दि. खास

बजा० फडतोजी बिन हिरोजी महाजन व सेटिया मु. पेठ मूर्तजाबाद पर० किले पुर्ंदर
पूर्वी शाहजाजी मोसले परमुलकी एऊन पेठ जाळली. कितरीती करितां प्रजा परा-
गंदा होऊन गेलिया येत नाही. मुदा आदे की पेगजी रायाराव याचे तसविसी करितां मुलख
खराबा जाला. त्यावर आपण कौल देऊन आणिले. कर्ज घेऊन हुकाने केली तो शाहजाचें
कितरीत जाली. मागती परागंदा जालो. सावर्णाचा कौल जास्यास येतो. यावे. कौल अडे.

खं. १५ ले. १२० } (१२६७) { श. १५९१ आश्वीन व. ११
सु. १०७० जवळ २४ } मिसेली मु. व सी. { इ. १६६९ आवटो. १०

आज सुमा पर बाई—ताा मोक० मोजे निंब

फकीर मठ सदानंद याचे इनामतीस उचापती न करणे व इनाम इमाला करणे.

फं. रे. सुरत मा. १०५ } (१२६८) { श. १५९१ कार्तिक शु. २
पृ. १५१ इ. } मुंबई-सुरत. { इ. १६६९ आवटो. १६

शिवाजीला वंडाराजापुरी किंवा इच्छा करून घेता येत नाही. तथापि आंतीळ
लोकांची उपासमार कण्याचा त्याचा विचार अवस्थानें सिद्दी टेकीस आला.
शिवाजीनें वेडा काढावा असा मोगलाचा हुक्म तो मानीत नाही. तेव्हां शेवटपर्यंत
टिकाव धरून, कस्यानजवळ लोदीखानाचे हाताखाली मोगलाचें सैन्य आदे त्याचे
ह्वाली किंवा करावा असा सिद्दीनें नेत केला.

शिवाजीशीं आतां तह केला तर तो केवळ स्वार्थापायीं आम्हांला गुनवूं
पाहील. तेव्हां त्याच्याशीं बोलणें करणें आज इष्ट नाही. म्हणून बाई आजच्या कायद्यावर
किंवा बाई पुढच्या नफ्यावर लक्ष देऊन जरूर पडेल त्याप्रमाणें वागण्याचे इरादें,
दोन तीन गलबतें येथें येऊं शकलों आणि आपली परवानगी मिळाली तर ती घेऊन
वंडाराजापुरीत जावें असें मनांत येतें. बाई नाहीतरी त्या ठिकाणाची माहिती मिळेल.

[से.] चौलचे पोर्तुगीज अधिकार्याने विश्वास देऊन त्यांचें एक गलबत पकडलें. यामुळे सिद्दी आतां त्याचेवर विश्वास न ठेवितां आमचे मित्रत्वाची इच्छा करित आहे. यामुळे आपल्याला किफायत असून नकार देण्यांत भितरेपणा दिसतो. खुद्द सिद्दी व त्याला तरीहि कांहीं धोका नाही अशी आमची समजूत आहे.

[सदर पृ. १५०] बाब नाबर्तीत हेन्री यंगवें खाजगी पत्रः—'मुंबई येथची सटबंदी वगैरे पुष्कळ सर्चांची कामें करित बसण्यापेक्षां कांहीं खटपटीने दंडाराजपूर चिकत मिळालें तर वरें. मग शिवाजी आणि मोंगल यांपासून भिण्याचें कांहीं कारण नाही.' [इ. फॅ. १३ पृ. २४३-४४]

खं. १५ ले. १२२ } (१२६९) { श. १५९१ कार्तिक शु. १
सु. १०७० जखर १ } ताकीद सु. व सी. { इ. १६६९ आक्टो. १७
खान जजम सिताबखान सरनाइकवाडी किले सातारा व इतर ताा मोक. मौजे निगडी सदानंद मठाचे मौ. निगडी येथील इनामास तोसीस न देणें.

इ. फॅ. १३ } (१२७०) { श. १५९१ कार्तिक व. ४
पृ. २४४-४५ इ. } सुरत-मुंबई { इ. १६६९ नोवें. १
दंडाराजपूरचा सिद्दी किझा मोंगलचे ताब्यांत देणार असेल तर खापासून कंपनीचा कांहींच फायदा नाही. उलट त्याचे लोक मुंबईस येण्यानें आमचा प्रबळ आणि निधव्या अतीचा शेजारी शिवाजी आमच्यावर चिडून जाईल. तेव्हां जर सिद्दी किझा कंपनीला देत असेल तर तसें तुमच्याकडून कळल्यावर त्याला आश्रय देण्याचे मानर्तीत कांहीं ठरवूं. तरपूर्वी कांहींच बचन न देतां त्याला घुलवीत देवावा.

इ. फॅ. १३ } (१२७१) { श. १५९१ कार्तिक व. ८
पृ. २४५ इ. } मुंबई-सुरत { इ. १६६९ नोवें. ६
शिवाजी राजानें पोर्तुगीजांचीं कांहीं गलबतें धरून ठेविली. त्यांनीं हि त्याचें इराणाहून आलेलें एक गलबत पकडलें. येथून जवळच येण येथे शिवाजीचा पेशवा आला अमुन शिवाजी तेंयेंच आसण्यास आहे. सिद्दी अजूनहि अडचणींत आहे.

फॅ. ३. सुरत भा. १०५ } (१२७२) { श. १५९१ कार्तिक व. १३
पृ. १८१ इ. } मुंबई कन्सल्टेशन { इ. १६६९ नोवें. ११
'कन्याणवा दिवाण आणि शिवाजी आपली गलबतें येथें मरण्याकरितां आमच्या ताब्यांत देणार आहेत. हें आपणें कानी आणि हें बेट यांना मुरग.सद आहे. पोर्तुगीज व अन्य लोक यांपासून त्यांचे रक्षण व्हावें म्हणून प्रत्येक गलबताने दोन तीन इंप्रज उरावे प्रती मान त्यांची मानमी आहे. ती मुलां ० १' उव, फ्रेंच,

नर्मन, व इमज यापिर्वी कोणीहि चालतील अशी वस्तुस्थिती असल्यामुळे दोन तीन इमज आणि बाकांचे इतर राष्ट्रांचे लोक पावे असं ठरले.

खं. १५ ले. १२२ } (१२७३) : { श. १५९१ कार्तिक व. १४
छ. १०७० जखर २७ } मिसेली, फा. मु. गज. व सी. { इ. १६६९ नोवें. १२

अज दि. पर. बाई—ता मोक. मोजे निंब व गोवे

जमादिलाखरचे शुद्धसप्त आले आहे. कमलनयन गोसावी यांचे बरील गावचे इनामास चौधाईची तोतीस न देणे. माफ आहे.

स. पृ. ७६ ले. ५२ } (१२७४) { श. १५९१ कार्तिक व. १०
छ. १२ दि. १०८० जखर २८ } फर्मोन { इ. १६६९ नोवें. १३

मोगल बादशाह मुत्सद्दी व कार. पा शेवगाव

पर. शेवगाव मौ. काटे खामगाव येथील एकंदर ५ चाहूर जमीन अबदुलनबी, व आताउल्लाचे वंशज यांकडे काजीपणा बंगरेबदल पूर्वीपासून चालत आल्याप्रमाणे चालवीत जाणें.

(दि.) ओ. कों. ३३७३ } (१२७५) { श. १५९१ मार्ग. छ. १४
इ. सुरत-इ. इ. कंपनी. { इ. १६६९ नोवें. २६

राजकर्त्या मुसलमानांकडून त्यांच्या धर्मवेष्ट्यामुळे बनिया व्यापारी वर्गावर असह्य जुलूम होत असतो. आपली मंदिरे अथ होऊ नयेत किंवा व्यक्तिशः स्वतःला मुसलमानां द्वेषामुळे जाच होऊ नये म्हणून बनिये लोक अपार लांच मरतात. त्याची गोळी लागल्याने काजी व इतर अमलदार हे छेमांमुळे इतक्या वारंवार आणि क्रूरपणाने हिंदूंचा छळ करितात, की त्या दुःखमाराने वांकून घ्या प्रतांतून पळून जाण्याचा हिंदूंनी निश्चय केला. एका इसमाने ५ वर्षांपूर्वी काजीने खालेल्या तरबुजाचा एक माग खाळा या सवयीवर त्याला जबराने मुसलमान करण्यात आल्यामुळे त्याने जीव दिला. याने बनिया समाजात खलबल उठून हा देश सोडून जाण्यापूर्वी त्यातील पुढाऱ्यांनी आमच्याकडे येउन मुंबईत जागा मागितली. आम्ही त्यांना अहमदाबादस जाउन चादशहाकडे गान्हाणे करण्यास सांगितल्यामुळे गेल्या २३।२४ सप्टेंबरला येथून एमारे ८००० लोक थापली बायकांमुळे सुरतेत ठेवून निघून गेले. काजीच्या संज्ञापाला न जमानता सुमेलाराने त्यांना जाऊ दिले..... बरेच लोक बाहेर गेल्यामुळे सुरतेत दुकानदारांचा इतराळ पडला आणि लोकांचे हाल झाले. व्यापारी निघून गेल्यापासून येथील व्यापाराला मंदी आहे. या प्रकाराने सुरतेचा नाश होईल असे लोक बोलतात.

सं. २० ले. १२८ } (१२७६) { सं. १५९१ मार्ग. शु. १४
सु. १०७० रजव १२ } मिसैली-फा. मु. मज. सी. { इ. १६६९ नोवें. २६

अज दि. पर.वाई—मोक. मौजे पम्पणी, एकसर, ओसरटे परं. वाई
खुनारदार (विप्राव) यास १ चावर ३२ बिघेजमीन पूर्वापासून चालत आहे. तरी
आंताहि चालविणें.

सं. २० ले. ५५, ५६ } (१२७७) { सं. १५९१ मार्ग. व. ९
सु. १०७० रजव २२ } उद्देख. { इ. १६६९ डिसें. ६

(रकमाळापैकी) रा. मोरो विमल प्रधान यांचे सुदखत आहे की, मौजे भाडकी
पा शिरवळ येथें पैठ समापूर करून बसाहत करण्यास जागा दिली.

(दि.) ओ. कों. ३३८५ } (१२७८) { सं. १५९१ पौष शु. ११
इ. १६६९ } सुरत-ई. इ. कंपनी { इ. १६६९ डिसें. २३

पुष्कळ दिवस मुसलमानांच्या धर्मच्छलापासून रक्षण करण्याच्या
विचिंतनेत हिंदू समाज असतांना गेल्या २५ सेप्टेंबरला हिंदू कुटुंबांचे पुतारी आपली मुल्ले-
माणसं छुतेंत टेंबून भडोचला निघून गेले; व तेथून त्यांनी बादशहाकडे गान्हाणें
मांडलें आहे. त्यांच्या निघून जाण्यानें सर्वत्र मंदी झाली असून आपसांतल्या इद्दीमुल्ले
झोणारे सर्व हुस्पणिनाम झाले आहेत. त्यांचे अरबी आणि पोर्तुगीज शत्रूंकडून
व्यापाऱ्यांची मोठमोठी गलबतें पकडली गेल्यामुळे आणि बसत्याला छाततामंग झाल्या-
मुळे व्यापाऱ्यांना कल्पनेच्या बाहेर ठोकर बसली आहे. शहर बहुतेक ओसाड झालें आहे.
सदर गान्हाणें सांगण्याकरितां निघालेले व्यापारी ता. २० डिसेंबर रोजीं समाधानकारक
उत्तर मिळाल्यामुळे परत सुरतेत आले व सर्वानाच समाधान वाटलें. [इ. क. सा. १३
पृ. २०५]

मि. डेलन } (१२७९) { सं. १५९१ पौष. व. १०
पृ. ५५-५७ इ. } उद्देख { इ. १६७० जाने. ६

मी राजापूर बंदरात आलों. येथें इंग्रजांची एक बसार होती. पण तेथून
मराठ्यांनीं त्यांना काढून लाविलें आहे. अलीकडे थोड्या वर्षांपासून येथील उन्हाळ्यापाशीं
ग्रंथांनीं वखार रधापिली आहे.

शिवाजी मोठा प्रबळ राजा असून, सामर्थ्यान अशा अनेक शत्रूंना न
जुमानता त्यानें सर्व कारमार इतक्या धोरणानें चालविला आहे की, पोर्तुगीजांचीं काहीं
घोडी बंदरे सोडली तर सुरत ते गोवरा ह्यांचे दरम्यानच्या सर्व मुलखांत त्यानें आपलें
बस्तान कायमचें बसविलें आहे. सुरत, गोवा येथील लोकांना त्याची अतिशय मीती

वाटते. परंतु युरोपियनांशीं वागतांना तो जरा जपून वागतो असें दिसून आले आहे. त्याच्या पाठीशी असलेल्या राज्यकर्त्याकडून आपल्याला जाब विचारला जाईल अशी मीती वाटत असल्यामुळे कदाचित् तो पाषाण्यांना अनुकूलता दाखवीत असावा. नाहीतर इतर हिंदी लोक्यांच्या प्रमाणेंच त्यांच्याहि वखारी लुटण्यास त्याला कठीण गेलें नसतें.... त्याचे सर्व किंझे होंगसावर बांधलेले आहेत. त्याची प्रजा त्याचे घारखीच मूर्ति-पूजक असली तथापि तो सर्व धर्मांना नांदूं देतो. द्या मागातील अत्यंत घोरणी च राजकारणी पुरुष म्हणून त्याची ख्याती आहे.

घं. १५ ले. १२३ } (१२८०) { श. १५९१ माघ शु. १
शु. १०७० सावान २९ } { इ. १६७० जाने. १२

खान अजम सिताबखान सरनाईकवाडी किंझे सातारा वगेरे

ताा बालाजी अनंत हुदे. व मोक. मोजे इदमिडे

मौ. इदमिडे येथें सदानंद मठाचे ३० विधे इनाम आहे. ते पूर्वीप्रमाणें मठाकडे चालविणें.

इं. फॅ. १३ } (१२८१) { श. १५९१ माघ शु. १३
पू. २५६-७ इ. } मुंबई, गॅरी-लॉर्ड आलिग्टन { इ. १६७० जाने. २३

औरंगशहानें धर्ममुधारणेच्या अंघ उत्सादानें अनेक हिंदू देवालयानां विध्वंसत केला आणि पुष्कळाना मुसलमान होणें मग पाहलें असून शिवाजीनें त्याच्याशीं पुनः युद्ध नुरु केलें आहे. (The archrebel Savages is again engaged in arms against Orangsha, who out of a blind zeal for reformation hath demolished many of the Gentues temples and forceth many to turne Musselmins.) औरंगशहानें शिवाजीचे पुष्कळ किंझे घेतले असून तो त्याला जेर करीत आहे. शिवाजीहि आपल्या बाजूनें कमी तयारी करीत नसून दरखान हेंच रणक्षेत्र होईल असा संभव आहे.

लं. स. प. फारसी. } (१२८२) { श. १५९१ माघ शु. १४
रिया. पू. ३३५ } खान दि. अयफखान-औरंगजेब { इ. १६७० जाने. २४

शिवाजीची फौज चव्हाळ प्रांत लुटवीत आहे. बादशाही प्रांतांतून २० टास खम त्यानें गोळा केली. औता येथील किंझेदार बारापुरदारखान याजकडून लिहून आले कीं 'शिवाजीची २० हजार फौज या प्रांतांत आली आहे; मराठे सर्वे प्रांत लुटून बदल घेत आहेत. किन्यापामून दोन कोसांवर त्यांचा मुकाम आहे. मी किंझेवाची २००० चालविली आहे. माझी सर्वे जहागिर शिवाजीनें लुटली. मला निर्वाहालासुद्धा

काही साधन नाही. बादशहांनी पैशाची मदत करावी. यावर बादशहा बोलला की, 'असे पुष्कळ लोक मराठ्यांनी लुटले म्हणून पैसे मागत येतील. आम्ही. कितीकांना असे लुकासान करून घावे ?'

लं. रा. पृ. फारसी. } (१२८३) { श. १५९१ माघ व. २
रिया. पृ. ३३५ } सुरत-औरंगजेब. { इ. १६७० जाने. २७

[शिवाजीने सुरतेहून किती रकम नेली ते तपास करून कळवावे असे औरंगजेबाने विचारले होते त्याचे उत्तर लिहिण्यात आले त्यातील मजकूर.]

शिवाजीने सुरतेतील ५३ लक्षांचा व जवळच्या एका खेळातून १३ लक्षांचा मिळून एकंदर ६६ लक्षांचा देवज लुटून नेला.

लं. रा. पृ. फारसी. } (१२८४) { श. १५९१ माघ व. ६
रिया. पृ. ३३६ } { इ. १६७० फेब्रु. १

शेज सुलेमान याने औरंगजेबापुढे असे सांगितले की, 'घोडीशी मरत मिळाल्यास फिरंगी लोक आरमार तयार करून शिवाजीचा समाचार घेण्यास तयार आहेत असे रैमंड नांवाचा फिरंगी व्यापारी म्हणतो.' यावर या मनुष्याची लायकी काय आहे ते सुरतेस लिहून विचारा असा बादशहाने हुकूम केला.

सा. ले. ३५८ } (१२८५) { श. १५९१ फाल्गुन शु. १२
पृ. १०४० सवाल १० } कोलनामा फा. सु. व सी. { इ. १६७० फेब्रु. २१

ठाणदार व कारकून कसबे पेट अधणी त्ता माहानाड का पेट मजकूर.
पेटेमध्ये गस्ती आलंग राखत नाही म्हणून दरोडा पडतो. तुम्ही बेशक सदीम करणे. दिवाणचे लोकाकडून गस्ती घाळवू.

फं. रे. सुरत भा. ३ } (१२८६) { श. १५९१ फाल्गुन व. ९
पृ. १५२ इ. } सुरत-मुंबई { इ. १६७० मार्च ५

शिवाजीचे मोंगलांशी युद्ध चालू झाल्यामुळे शिवाजीशी कंपनीच्या नुक-सानभरपाईबद्दल प्रेसिडेंटचे बोलणे चालू होते ते घोडेसे थांबले. तुमच्याकडे काही अनु-संधान आल्यास फळवावे. परंतु फार उत्सुकता दाखवू नये. नाहीतर आमचा आज्ञा जाऊन तो दिरंगाई करू लागेल.

सा. १८ ले. ५७ } (१२८७) { श. १५९१
पृ. १००० } उद्देश { इ. १६६९-७०

यात फडतोजी बिन हिरोजी यास दिलेल्या कीलाचा (पृ. १०७०) उद्देश आहे.

स. पृ. २८ ले. २५ } (१२८८) { स. १५९१-...
शु. १०७० } फर्मान { इ. १६६९-७२...

फर्मान हुमा. बजा. मामलेदार व देसाई मामले बंकापूर.

नवाब हुमायून यांचे बेळी पेट गडापूर मामले बंकापूर येथील देऊळ मोहून मसीद नेली व तेथील खिजमत अबदुल मजीद यास दिली होती. ती त्याकडे चालविणे.

मि. डेलन, पृ. ३७ } (१२८९) { स. १५९१
इ. डेहस { इ. १६६९

सुरतेला पूर्वी तट नव्हता. शिवाजीच्या मांतीमुळे सुरतेला पक्का तट बांधून नेहमी पदारा करीत राहणे भाग पडले आहे.

ऑर्म. मा. १७४ } (१२९०) { स. १५९१
पृ. ३५ इ. } ऑर्मची नोंद ! { इ. १६६९

शिवाजीचे लोक रूट करीत सुरतेच्या तटाशीं आले आहेत. सुमेदार कर चगूल करीत आहे. तथापि संरक्षणाळा पाहिजे त्याच्या अर्प्यानेंहि त्याचे जवळ फौज नाही. मुगादबंग मॅच्या आरंभाला बाल करून आला. त्यानें कारमार आपल्या हातांत घेऊन, एका महिन्याच्या आंत शिवाजीच्या लुटारुंना सोडवून लावून, सुरतेत त्यांच्या लोकांच्या गाढ्या मरून आणून त्यांना पुरले !!

फं. रे. मुरत मा. ३ } (१२९१) { स. १५९२ चैत्र शु. १
पृ. ५३ इ. } मुरत कन्सलेशन { इ. १६७० मार्च १२

शिवाजीनें अलीकडे [मोंगलांवर] अनेक जय मिळवून मुलूख जिंकल्या-मुळें सुरतेपासून ६० मैलांपर्यंतच्या टापूंत तो आल्याची बातमी आली; तेव्हां सर्वत्र भातीनें पळापळी, बंदोबस्त इत्यादि नानाप्रकार सुरतेमध्ये दिसले.

फं. रे. मुबई मा. ६ } (१२९२) { स. १५९२ चैत्र शु. १०
पृ. ५, ७ इ. } मुबई-मुरत. { इ. १६७० मार्च २१

तोड्यांचे गाढे करण्यासाठी व [गडबतांकरिता] लागणारे लांकूड आतां शिवाजीच्या ताब्यांत असलेल्या कल्याण-भिंवडीकडून आपल्याला मिळविलें पाहिजे.

शिवाजी घर देशांत गेला आहे. माहुलीला त्याचे सैन्याची पिढेहाट झाली. त्यांत सुमारे १००० लोक पडले. त्याच्या लोकांनीं आमचेपासून जबरजब दिसणाऱ्या कर्नाळा नावाच्या होंगरी किड्याला बेडा घातला आहे. आपल्या समोरून रक्षणा-करितां फड्या आणि चिखल यांच्या भिंती बांधीत बांधीत ते तयारी जाऊन मिढले आहेत. या फड्या ते लोक आपल्यासमोर धरतात. थोड्या अवकाशांतच ते हा किड्या बेडीत.

कं. रे. मुंबई मा. ६ } (१२९३) { श. १५९२ चैत्र व. ३
पृ. ८ इ. } मुंबई-सुरत. { इ. १६७० मार्च २९

शिवाजी कोणाचाहि विरोध न होता एकसारखा जिकीत चालला आहे. त्याने मोगलांपासून पुरंदर किंवा घेतल्याची आज बातमी जाली. कर्नाळा देखील फार दिवस टिकाव धरणार नाही. दोन दिवसांपूर्वी शिवाजीच्या कल्याणच्या सुमेदाराकडून दोन हस्तक आमच्याकडून तोफा खरीदण्यासाठी आले. 'थोड्या दिवसांनी आलेल्या लोकांना अधिक तोफा देत असता त्या त्यांनी घेतल्या नाहीत. आता त्या आम्ही सुरतेला पाठविल्या. इंग्लंडमधून येणाऱ्या गलबतातून आल्या तर देऊ' इत्यादि, सलोख्याची उत्तरे आम्ही त्यांना दिली. कल्याणहून हमारती लाकूड आणि शिवाजीने पुनः जिकून घेतलेल्या मुलखातून सर्पण यांची आम्हांला जरूर असल्यामुळे असेच गोडीचे पत्र आम्ही कल्याणच्या सुमेदाराला लिहिले. शिवाजी सुरतेकडे गेला नसून थापले होंगरी किंवा परत मिळविण्यात गुंतला आहे असे वाटते. तथापि तो वरेने हालचाली करित असल्यामुळे बेसावध राहता कामा नये !

कं. रे. मुंबई मा. ६ } (१२९४) { श. १५९२ चैत्र व. ४
पृ. ११ इ. } मुंबई-इराण. { इ. १६७० मार्च ३०

शिवाजी पुनः आमचा शेजारी झाला असून त्याने आमच्या समीरील किनाऱ्यावरचे बरेच किंवा मोगलांकडून परत मिळविले आहेत. औरंगजेबाच्या दाहा-जावाने (मुअझ्जम) शाला (मोगली मुलखात) बोलावून आणिले व तो त्याला खजीना पुरवतो अशी बऱ्याच जणांची समजूत आहे. सुरतेच्या लोकांना भीती वाटून, वच, मॅच व इंग्रज यांनीहि जरा शिपाई ठेवून खबरदारी घेतली आहे तथापि शिवाजी स्वराज्यापासून इतका लांब न जाता, त्याच्यावर मोगलांचे एकाद्रे सैन्य चालून येई-पर्यंतचा मधला वेळ आपले गेलेले किंवा राख ठितके परत मिळविण्यात तो चालवि-णार असे वाटते. आणि मोगली सैन्य आता पावसाळा संपेपर्यंत येणार नाही. शिवाजीच्या हालचालीमुळे शेजारच्या मुलखात अदापुढी चालली असून जमीनीवरील आमचा व्यापार बंदच पडला आहे. सराफ आणि व्यापारी लोक यांची आपली संपत्ती लपवून ठेविल्या-मुळे कर्ज मुळीच मिळत नाही.

ओ. वां. मा. ३१ } (१२९५) { श. १५९२ चैत्र व. ४
नं. ३४१५ इ. } सुरत-कंपनी. { इ. १६७० मार्च ३०

दाहाजादा मुअझ्जम शिवाजीला उचोवन देत असून, औरंगजेबने आपल्या धाकट्या माबाला गादीचा वास ठरविल्याकारणाने त्याच्या विरुद्ध बंड करून शिवा-जीला तो मिळणार आहे. शिवाजीच्या हालचाली पाहून या मताला दुजोरा मिळतो.

कारण, आतां तो पूर्वाप्रमाणें चोरसारखां यागत नाहीं. तर राजोत्सवें ३० हजार सैन्यानिशीं जाईल तेंचें जिकण्याचा त्याचा क्रम घालू असून शहाजादा मुअझम नवल असतांनाहि त्याला विशेष करीत नाहीं ! शिवाजीनें मुंबई शेजाराचीं कल्याण आणि भिवंडी ही घेतली आहेत. तीं त्याच्याकडेच रहातील तर बां. कारण, मुसलमानांच्या शेजारापेक्षां शिवाजीचा शेजार अधिक घरा वाटतो. शिवाजीकडून जेराळ आंजीअरफडे भिषत्वाचे ६ संदेश आले होते. आणि हें युद्ध उपस्थित झालें नसतें तर त्यानें चांगली भरपाई केली असती. शिवाजीच्या त्या युद्धामुळे सुरतेला मालाचे दर उतरले असून हातीं पैसा नव्हत्यामुळे आणि त्याच्या मीतीनें पोवल्याची विक्री न झाल्यामुळे व्यापारांत मोठी खोट येऊन त्रास वाढला आहे.

फॅ. रे. सुरत मा. ३ } पृ. ५५ इ.	(१२९६) सुरत-कन्सल्टेशन	{ श. १५९२ चैत्र व. ५ इ. १६७० मार्च ३१
-----------------------------------	---------------------------	--

तसें राज्यांत अतोनात त्रास उत्पन्न झाला असून रस्ते व घाटबंद झाले आहेत. चोर वा दरोडेखोर आणि देशचे राजे शिवाजीचे नांवाखालीं वाटेले तशीं दूद करितात.

फॅ. रे. मुंबई मा. १९ } पृ. ५५, ६ इ.	(१२९७) सुरत-मुंबई	{ श. १५९२ चैत्र व. ७ इ. १६७० एप्रील २
--	----------------------	--

शिवाजी औरंगाबादेकडे गेला असें म्हणतात. पणु त्याच्या हालचाली विलक्षण असल्यामुळे आमच्या रक्षणाकरितां मागविलेले शिपाई पाठवावेच.

डॅ. रा. ए. फारसी } रिया. पृ. ३३६	(१२९८) बातमीपत्र	{ श. १५९२ चैत्र व. १२ इ. १६७० एप्रील ७
-------------------------------------	---------------------	---

शिवाजीनें बांदवड लुटलें; आणि तळकोकणचा फौजदार लुघीखान याचा परामव केला; ही बातमी ऐकून नांदेडचा फौजदार फत्तेजंगखान पळून गेला. बाद-शहानें हुक्म केला कीं त्या फौजदाराचा 'जंग' हा किताब काढून टाका.

फॅ. रे. सुरत मा. ३ } पृ. ५७ इ.	(१२९९) सुरत-कन्सल्टेशन.	{ श. १५९२ चैत्र व. १४ इ. १६७० एप्रील ८
-----------------------------------	----------------------------	---

आम्हा येथें बादशहाचा हिंदूवर चांगला जंग झाल्यामुळे आणि सुरतेंत वाटणारी शिवाजीबदलची मोठी कमी झाल्यामुळे पोवल्याची मागणी आली.

डॅ. रा. ए. फारसी } रिया. पृ. ३३६	(१३००) बातमीपत्र.	{ श. १५९२ चैत्र व. १४ इ. १६७० एप्रील ८
-------------------------------------	----------------------	---

पूर्वी अफझलखानाच्या नोद्वीत असलेला शिद्दी हिलाल हशी बादशहाच्या

(=औरंगजेबाच्या) नोकरीत आहे. तपासांमधीं असें कळतें कीं, हा गृहस्थ वेधील दरनारची कधीं हकीगत शिवाजीस कळवितो.

लं. ए. ए. फारसी } (१३०१) { श. १५९२ वैशाख शु. ३
रिया. पृ. ३३६ } वातमीपत्र. { इ. १६७० एप्रिल १२

पर्वतराज यानें तयार केलेला शिवाजीच्या राज्याचा नकाशा बादशहास दाखविण्यांत आला.

फ. रे. मुंबई भा. ६ } (१३०२) { श. १५९२ वैशाख शु. ४
पृ. १४, १५ इ. } मुंबई-सुरत { इ. १६७० एप्रिल १३

घसईच्या किडेदाराला १०१ खंडी आणि शिवाजीच्या कल्याण व आठपासचा मुलूख यांच्या सुभेदाराला तितक्याच काण्या देऊन स्नेह राखणें माग पडलें. कारंजा, टोंबे, आणि चौल वेधील किडेदार आणि माहीम बंदरांत येणारी गलबतें यांना दोरखांकरितां मिळून पुष्कळ काण्या घावा लागला.

शिवाजीचा मीठाच्या गलबतांचा तांज घा बंदरांत आला आहे, त्याच्या रक्षणाकरितां २५० टनांचें जहाज आणि कांहीं मचवे बरींवर आहेत. केपुदी गव्हर्नरनें पूर्वी पृकदां त्यांना सवलतीनें पागवून लुड शिवाजीच्या मालकीचीं गलबतें होतीं त्यांचेवर आणि रक्षणाकरितां आठेन्या जहाजांवर वंदरी कर घेतल्या नव्हत्या आणि आजपर्यंत ते कारंजाहून मीठ आणीत त्या एवजीं टोंबेहून मीठ नेण्याबद्दल त्यानें त्यास सांगितलें होतें; त्यामुळे शिवाजीच्या आरमारी सेनापतीनें या खेपेला टोंबेहून मीठ नेण्याचें ठरविलें. ४०० खंडी मीठ पूर्वी १०० रुपयाला विकलें तेंच आतां ४६ रु. ला दिलें.

र. ३ ले. १६ } (१३०३) { श. १५९२ वैशाख शु. ४
स. १०७० जिरहेज २ } { इ. १६७० एप्रिल १३

शिवक मास्कर सुभेदार नामजाद किले पुाघर प्रति राजधी शिवाजीराजे याचा दंडवत. किले मजकुरास तासकरी सहाभट विन बाबूमट व विश्वनाथ भट विन माहादेव भट पाठाविले आहेत. यास किल्यावरीं घेऊन याणामुन तासाचे क्रम घेत जाणे. पूर्वी किला तास नाही. चालवतील तरी चालऊत न चालवितील तरी न चालउत. तासासो गरज नाही, हाजीर असोठ वा नसोठ बर्गोपच देण जाणे. दरमाहे दामोजी लारी ३० एस रंश छ १ जिन्हेराणामुन ऐसी प्रमाणे बजावाट करून किलाचे रवेचीबाबद देत जाणे. ताळीक घेऊन अफली तासकरी यास देणे. छ २ जिन्हेन, मोर्तेबाबद (बायोळा शिफा). मुह मुद.

कॅ. रे. मुंबई, मा. १९ } (१३०४) { श. १५९२ वैशाख शु. ५
पृ. ७, ९ इ. } सुरत-मुंबई { इ. १६७० एप्रील १४

शिवाजी सुरतेपासून ४० मैलांच्या अलीकडे आत्माची खबर नसतादि त्याच्या नांवानेंच पुष्कळ लोक घाबरून जातात. शिवाजीचा इंग्रजांवर विशेष डोळा नाही. तथापि त्याच्या येण्यानें मुख्य उध्वस्त होऊन व्यापार बसेल. कल्याणच्या सुभेदाराशीं आतां चांगलें वागून पुनः मुसलमानांचा ताबा झाल्यास व्यापारी या नात्यानें त्याच्याशींही बरे वागण्यास आमची हरकत नाही.

कॅ. रे. मुंबई, मा. ६ } (१३०५) { श. १५९२ वैशाख शु. ५
पृ. १३ इ. } मॅणू प्रे-साजंट अँडरटन { इ. १६७० एप्रील १४

शिवाजीची हद्द येजारी असल्यामुळे आम्हांला फार जपावे लागतें. आमच्या पुष्कळां बरत त्याच्या मुळखांतून येतात, त्याकरितां त्याच्या अमलदाराशीं आम्हां सल्लोख्यानें वागत असलों तरी त्यांच्यावर भरंवसा ठेवतां येणार नाही. करितां आपले सगळे लोक मुंबई येतात येणार आहेत तसे पाठवूं नयेत. कोणत्याहि तऱ्हेनें अचानक हद्द कोणालाच करतां येऊं नये याकरितां ही खबरदारी घेतली पाहिजे.

कॅ. रे. मुंबई, मा. ६ } (१३०६) { श. १५९२ वैशाख शु. १२
पृ. १८, १९ इ. } मुंबई-सुरत { इ. १६७० एप्रील २१

शिवाजी सुरतेपासून १०० मैलांच्या आंत नसला तरी सुरतेकडे तो येईल हें नकी समजून बंदोबस्त करणें जरूर आहे. कल्याणचे लाकडाचे व्यापारी मुसलमान असून ते ठाणें आदिकडून पोर्तुगीज मुलखांत पळून गेल्यामुळे लांकूड खरेदी करतां येत नाही. त्या बाजूचे परिस्थितीत एकदम बदल होण्याचा संभव आहे. कारण जुन्नरला टेकडीवर मोंगलांचें मोठें सैन्य जमा झालें असून थोड्याच दिवसांत कल्याणभिवडी इत्यादि कोंकणातील शिवाजीच्या मुलखावर स्वारी होईल. थोडे दिवस वाट पाहून तरी खरेदी करणें अवश्य आहे. पण हा [लांकूड] माल ठाण्यांतून आणावयाचा तर चसईचा (पोर्तु.) कॅप्टनचा परवानगी घेतल्याशिवाय किंवा राण्याला मरमसाट दस्तुरी दिल्याशिवाय आणतां येणार नाही.

मोंगलांचें सैन्य या बाजूला कल्याणकडे आल्यामुळे आणि शिवाजीचें सैन्य सांगतात तितकें मोठें नसल्यामुळे, शिवाजीला माघार घेणें माग आहे.

कॅ. रे. सुरत } (१३०७) { श. १५९२ वैशाख शु. १५
मा. ३ पु ६३ इ. } सुरत कन्सलेशन { इ. १६७० एप्रील २५

बादद्याही सैन्य शिवाजीवर चालत गेले. आणि सुरतेच्या बंदोबस्ताकरितां

बहादुरखान ५००० सैन्यानिशीं आला; यामुळे शिवाजीच्या आगमनाची भीति संपली. तेव्हा मुंबईहून आलेले सैन्य परत पाठवावे.

कं. रे. मुंबई, मा. १९ } (१३०८) { श. १५९२ वैशाख व. ९
पृ. १४, १६ इ. } मुरत-मुंबई { इ. १६७० मे ३

शिवाजी कल्याण भिचडीचा मालक बनला तर परिस्थिति बरीच बदलून जाईल. ... अहमदाबादचा सुभेदार बहादुरखान ५००० फौज घेऊन आला आहे. त्यांतील बरेच मोठे सैन्य माहुलीला कुमक करण्यास जात असून पुढे इतर मोगली सैन्याला मिळून मग ते शिवाजीच्या मुलखावर स्वारी करील. बहादुरखान खासा मुरतेलाच काही दिवस रहाणार आहे.

लं. रा. ए. फारसी } (१३०९) { श. १५९२ वैशाख व. १४
रिया. पृ. ३३६ } चातमीपत्र { इ. १६७० मे ८

अहमदनगर, जुन्नर आणि परिंदा या महालांतील ५१ गावे शिवाजीने छुटलीं. बादशहाने ही गोष्ट ऐकून घेतली; काही बोलला नाही.

कं. रे. मुंबई } (१३१०) { श. १५९२ ज्येष्ठ शु. ३
मा. ९ पृ. २३ इ. } मुंबई-मुरत { इ. १६७० मे १२

यसईला पुष्कळ गलबेचे बांधण्याचे काम चालू असल्यामुळे तेथे लांकूड फार महाग असून मिळत नाही. कल्याणकडे चौकशी करावी तर तेथे स्थिरस्थावर झाली नाही. कल्याणचा काजी तिकडे जाण्याकरिता निघाला त्याला १५ दिवस झाले. परंतु मोगली सैन्य पुढारतून खाली आले नाही यामुळे अद्यापि तो येतावरच आहे.

आपण व्यवस्था केल्याप्रमाणे विलिआमट्टन आणि कार्लिफतून उत्तम आणि स्वस्त लांकूड पैदा झाले तर आम्हांला आमच्या मिजासखोर जेजाऱ्यांवर विसंबून राहण्याचे कारण पडणार नाही. परस्परांच्या सैन्यबळाप्रमाणे कल्याणभिचडी कधी मोगलींच्या तर कधी शिवाजीच्या हातीं जाऊन त्याची ओढाताण चालू असल्यामुळे तेथील व्यापाराला स्थिरता येत नाही यामुळे ठाण्याच्या पासावर आम्ही आणि त्या लांकडाशिवाय इतर जिथसांवरिल जकात मरण्याचे कारण पडणार नाही. जकात-दाराची मुदत मरावयास अजून दीड वर्ष अवकाश आहे.

खं. २० ठे. २४६ } (१३११) { श. १५९२ ज्येष्ठ व. २
स. १०७१ मोहर १६ } शुद्धत म मु व सो. { इ. १६७० मे २६

निलो सोनदेऊ-गंगाजी मुद्रल हवल० व कार० पर० सुपे

पर० सुपे यांत माहादजी गोसाव्याचा जो इनाम आहे तो पूर्वाप्रमाणे बाळविणे. माजी आम्हास सुपे मोकसा होता. (मुदा-धी सतिताप । ति बरण पण । यण नीलकंठ । सानेजी ना । रायण)

सं. २० ले. २६७ }
सु. १०७१ }

(१३१२)
कतवा

{ श. १५९२ ज्येष्ठ
{ इ. १६७० मे, जून

अज. दि. ठाणे पर. मंगलवेदे

राया विन महाल नाईक भेटकरी पर. मज.

शिवाजीचे धुंदलीखाले मार्ग खोळंबला. पंढरपूर, तुळजापूर व नाजे देवस्थाने उठोन गेली. याकरितां भेदाची हासील जुजून गेला. खोती करवत नाही. ३० होन इजारती देऊ.

फं. रे. मुंबई, }
मा. ६ पु. २७ इ. }

(१३१३)
मुंबई-सुरत

{ श. १५९२ आषाढ शु. ४
{ इ. १६७० जून ११

शिवाजी मोंगली फौजेप्रमाणे जाळणी रहात नाही. कारण तो, सूर्य प्रकाशत असतानाच गवत बाळवतो असें नवून, (संधी साधनें अद्या अर्थाची इंग्रजी म्हण) होद पावसानें सूर्य आच्छादून गेला असताहि त्याचें काम चालतें ! (पावसांत देखील त्याचा उद्योग थांबत नाही). मोंगली फौज पावसाळ्याकरितां टेकडीच्या आश्रयाला निपून गेल्यानंतरसुद्धा शिवाजीच्या हालचाली चालूच आहेत. त्याच्या लोकांनीं लोहगड आणि कोज हे किष्टे परत मिळवून आठ दिवसांच्या आंत कुईंगड (Kerridrew ! बुवारीदुर्ग !) घेऊन वृक्ताच माहुलीवर पुनः हडा केला. तेथें कित्याच्या तयाररून दगडांच्या मान्याखालीं त्याचे दोनशें लोक सांपडले. किस्न एकदां तो आपल्या लोकांकडून माहुलीवर हडा चढवील आणि नंतर त्यांना विधांति देईल. भिवंडीला आणि माहुलीच्या पायथ्याशीं दुसरा हडा करण्यासाठीं मिळून त्यानें पांच हजार सैन्य जयंत ठेविलें आहे.

फं. रे. मुंबई }
मा. ६ पु. २८ इ. }

(१३१४)
मुंबई-सुरत

{ श. १५९२ आषाढ व. ६
{ इ. १६७० जून २८

२५ जूनला आलेली बातमी:-शिवाजीनें मोंगलांच्या हातून माहुली किड्डा घेतला. कर्नाट्याशिवाय इतर बोंगरी किष्टे देखील त्याच्या ताब्यात आले. माहुलीची बातमी कळनान कर्नाट्याहि त्याचे हातीं दिला जाईल. याच वेळीं दंडाराजपुरीकडे शिवाजीचे वाही सैन्य गुंतले आहे. सर्व सैन्य एकवटून शिवाजी जातीनेंच हडा चढवील तर दहाहू गमविण्याची पाली येईल. गलबतें संपुटांत चाद लागतां व सिद्दीकडून

त्याचे कुटुंबरक्षणार्थ अर्पवा रसदीकरिता मुंबईस बहुधा मागणी येईल, तरी आपली आज्ञा कळवून ठेवावी.

औरंगाबादेहून शहाजाद्याच्या बतीने दंडाराजपुरीकडे व गोव्याकडे धकील या नात्याने जाण्याकरिता खोजा अलादिन आला आहे.

कॅ. रे. मुंबई, भा. ६ } (१३१५) { अ. १५१२ आषाढ व. १४
पृ. २१ इ. } मुंबई-सुरत { इ. १६७० जुलै ५

शिवाजीने काहीच मुलूख घेतला नव्हता तेव्हां सुरतेचे लोकाना जर इतकी भीती वाटत होती तर आतां माहुली आदिकरून सर्व किंहे त्याने मोगलांसून घेतल्यामुळे ती भीती वाढून सुरतेत पैसा दुर्मिळच झाला असला पाहिजे.

कॅ. रे. सुरत, भा. २ } (१३१६) { अ. १५१२ आषाढ व. १४
पृ. ७४ इ. } सुरत कन्सलेशन { इ. १६७० जुलै ५

देवाची अंदाधुंदीची परिस्थिति आणि औरंगजेब आणि शहाजादा मुम-
झझम यांच्यामध्ये भयंकर युद्ध होण्याची साधार वाटणारी भीती, यामुळे
आम्हांला आपले सर्वस्व नीट सावरून राहिले पाहिजे.

कॅ. रे. मुंबई भा. १९ } (१३१७) { अ. १५१२ भाद्रपद शु. २
पृ. २७-२८ इ. } सुरत-मुंबई { इ. १६७० जुलै १०

अपराधी मंडारी हे शिवाजीच्या मुलखांतिल असल्यामुळे, आमच्याविरुद्ध
शिवाजीच्या कारस्थानांत त्याला उपयोगी पडतील. यास्तव छातीशी बाळगलेल्या साप्ता-
प्रमाणे हे घातक आहेत असे समजून त्यांना कामावरून दूर करावे. पावसाळ्याच्या कुंद
दिवेंतदि माहुली बगेर किंहे घेतल्याने सुरतेमध्ये शिवाजीच्या नांवाची फारच दहशत
वाटते. धन्दागपूर, औरंगाबाद, मुल्हेर आणि इतर ठिकाणांहून सुरतेवर हल्ला येणार
अशा धोक्याच्या सूचना बारंबार येत आहेत. कित्येक वर्षे दंडाराजपुरीवर त्याचे मन
झिल्ले असल्यामुळे ती घेण्याचा शिवाजी पुनः प्रयत्न करून यशाई मिळवील. तेव्हां
चाळू युद्धातील पक्षाचे बलाबल पाहून, कोणाचीहि बाजू न घेतां तटस्थ राहून, संधि
येईल आग्रमाणे कायदा करून घेण्यास तयार रहावे, हेच धोरण शिवाजी बागतांना पत्करावे.
शिवाजीने दंडाराजपूर इंग्रजांना देण्याचे बोलणे लाविले व पापि शिवाजी
किंवा मोगल यांच्या दृष्टीने न आपल्यास न पळून अंगात सामर्थ्य नमतांना विनाशक
युद्ध आपल्यावर ओढून घेण्यापासून होईल, म्हणून ते स्वीकारू नये. पुनः ताच्यांत
घेण्यापरतें राखणें हें फार खर्चाचे, आणि निवृत्तना मुलूख स्वतःचे ताब्यांत नसल्याने फार
धोक्याचे आहे. शिवाजीच्या इतून वा मुन्व १११ करिता प्रबळ सैन्य खडे ठेवावयास

पाहिजे तेंहि आपल्याजवळ नाहीं. सातून दंडाराजपूर ताब्यांत देतांना सिद्दी अटी घालीक
आ आपल्यास पुरविणार नाहींत व कंपनीला पसंत पडणार नाहींत. या करितां सुरत आणि
संघन येथून परवानगी येण्याची सवय सांगून सिद्दीला टोळवीत ठेवावें. त्याच्या
कुटुंबांची माणसें आलीं तर त्यांना एकदम घालवून ने देतां मुंबईपेक्षां सुरत किंवा
खंभायत शिवाजीपासून अधिक सुरक्षित असल्याचा मित्रत्वानें सहा घावा.

फ. रे. मुंबई, मा. ६ } (१३१८) { श. १५९२ भावण श. ४
पृ. ३३ इ. } मुंबई-सुरत { इ. १६७० जुलै ११

माहल्ली घेतल्यावर तेथें संरक्षणाकरितां १००० लोक ठेवून शिवाजीनें वाकीचें
सैन्य काढून नेलें आहे.

सा. ले. ५३ } (१३१९) { श. १५९२ भावण श. ११
सु. १०७१ रवळ १२ } इ. १६७० जुलै २०

माहादाजी गोविंद सुमेदार पर. पुणें-रा. शिवाजी राजे:-माा संकराजी निलकंठराक
हुजूर येऊन माळूम केले जे आपली इनामती मौजे चांबिली ताा कन्हेंपठार पर. मार येथें
सेत सिवेंचे थल पांढर देऊल कास टका १ आहे. कारकीर्द दर कारकीर्द चालत आले आहे.
माहाराज (शहाजी) साहेबी चालविली आहे. अफजलखानाच्या राजिका आधीं
साहेबाचे कारकीर्दीस दुमाले चालत आले आहे. हाही माहिलेस इनामतीस
पैके लाविताती येबावे साहेबी कागद देविला पाहिजे म्हणऊन माळूम केले. साहेबीहि
आपले कारकीर्दीस चालविले आहे तेणप्रमाणें दुमाले करणें. पेस्तर किर्याद येऊ न देणें.

फ. रे. मुंबई मा. ६ } (१३२०) { श. १५९२ भावण व. ६
पृ. ३५, ३६ इ. } मुंबई-सुरत { इ. १६७० जुलै २७

शिवाजीच्या अमलदारांपासून विकत घेऊन वसहंच्या कॅप्टननें आम्हांला
विकलेंलें लांकूळ मूळ मुसलमानी प्रजेचें होतें अशी खोजा अद्यादिन याची तक्रार आहे.
... दंडाराजपूरला आतां शिवाजीचा वेढा नाहीं.

ओ. कॉ. मा. ३१ } (१३२१) { श. १५९२ भावण व. १२
नं. ३५५७ इ. } कारवार-सुरत { इ. १६७० ऑग. २

पावसाळा संपल्यावर मोगल सैन्य काय करते तिकडे सर्वांचें लक्ष लागलें
आहे. मोगल बादशहानें वकिलामार्फत आदिलशहाकडे शिवाजी विरुद्ध १२ हजार
घोडदळाची वृमक मागितली. न दिव्याय आपले सर्व सैन्य विजापुरावर रवाना कर-
ण्याची त्यानें धमकी दिव्यामुल्लें, शिवाजीचा स्नेह न सोडतां मोगलाला खूप कसें
करावें ! अशी इकडे आढ आणि तिकडे बिडीर याप्रमाणें परिरिपति होऊन देखाऱ्या-
करितां तरी दि. विरुद्ध सैन्य पाठवावें लागेल असें वाटतें.

पाहिने तेंहि आपल्याजवळ नाही. सातून दंडाराजपूर ताच्यांत देतांना सिद्दी अटी घालील
आ आपल्यास पुरविणार नाहीत व कंपनीला पसंत पळणार नाहीत. या करितां सुरत आणि
संजून येथून परवानगी येण्याची सवय सांगून सिद्दीला टोळवीत ठेवावे. त्याच्या
कुटुंबाची माणसें आलीं तर त्यांना एकदम घालवून न देतां मुंबईपेक्षां सुरत किंवा
खंभायत शिवाजीपासून अधिक सुरक्षित असल्याचा मित्रत्वानें सहा घावा.

फ. रे. मुंबई मा. ६ } (१३१८) { श. १५९२ आषाढ शु. ४
पृ. ३३ इ. } मुंबई-सुरत { इ. १६७० जुलै ११

माहल्ली चेतव्यावर तेंपें संरक्षणाकरितां १००० लोक ठेवून शिवाजीनें बाकीचे
सैन्य काढून नेले आहे.

सा. ले. ५३ } (१३१९) { श. १५९२ आषाढ शु. १३
सु. १०७१ रवळ १२ } { इ. १६७० जुलै २०

माहादजी गोविंद सुमेदार पर. पुणे-रा. शिवाजी राजे:-माा संकराजी निलकंठराज
हुजूर येऊन माळूम केले जे आपली इनामती मीजि चाबिली ताा कन्हपठार पर. मार येथें
सेत सिवेंचे थल पांढर देऊल कात टका १ आहे. कारकीर्द दर कारकीर्द चालत आले आहे.
माहाराज (शहाजी) साहेबी चालविली आहे. अफजलखानाच्या राजिका आधी
साहेबाचे कारकीर्दीस दुमाले चालत आले आहे. हाही माहिलेस इनामतीस
पैके लाविताती चेबाचे साहेबी कागद देविला पाहिजे म्हणऊन माळूम केले. साहेबीहि
आपले कारकीर्दीस चालविले आहे तेणेंप्रमाणें दुमाले करणें. पेस्तर फियादि येऊ न देणें.

फ. रे. मुंबई मा. ६ } (१३२०) { श. १५९२ आषाढ व. ६
पृ. ३५, ३६ इ. } मुंबई-सुरत { इ. १६७० जुलै २७

शिवाजीच्या अमलदारांपासून विकत घेऊन वसईच्या कॅप्टननें आम्हाला
विकलेलें लांकूड मूळ मुमलमानी प्रजेचें होतें अशी खोजा अज्यादिन याची तक्रार आहे.
... दंडाराजपूरला आतां शिवाजीचा वेढा नाही.

ओ. कॉ. मा. ३१ } (१३२१) { श. १५९२ आषाढ व. १२
नं. ३५५७ इ. } कारवार-सुरत { इ. १६७० ऑग. २

पावसाळा संपल्यावर मोगल सैन्य काय करतें तिकडे सर्वांचे लक्ष लागलें
आहे. मोगल बादशहानें शकिलामार्हत आदिलशहाकडे शिवाजी विरुद्ध १२ हजार
घोडदळाची कुमक मागितली. न दिव्याम आपले सर्व सैन्य विजापुरावर खाना कर-
ण्याची त्यानें धमकी दिल्यामुळे, शिवाजीचा स्नेह न चोढतां मोगलाला सूप वसें